

Kunst of Kaskraker?

Een vergelijkend onderzoek naar filmberechtiging over commerciële en artistieke films in Nederlandse en Britse kwaliteitskranten

Gerdien Barnard

Kunst of Kaskraker?

Een vergelijkend onderzoek naar de filmberechtiging over commerciële en artistieke films in Nederlandse en Britse kwaliteitskranten.

Masterthesis Media en Journalistiek
Afstudeerrichting Media en Cultuur
Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen
Erasmus Universiteit Rotterdam

Gerdien Barnard
Bergselaan 237a
Rotterdam
E-mailadres: gerdien.barnard@gmail.com
Studentnummer: 299809

Begeleidend docent: Prof. Dr. S. Janssen
Tweede lezer: A. Kersten, MA
Augustus 2009

Voorwoord

Enkele weken geleden zat ik wederom in de UB en haalde de volgende stapel boeken op. De medewerkster zei: 'Scriptie zeker hè...' Ja, dat klopte. 'Nog even doorzetten, het komt echt af!', gaf ze me hoop. 'Zou het?', vroeg ik nog. 'Absoluut, en dan denk je: was dit nou zo moeilijk?' Fijn als mensen af en toe kunnen relativiseren als je het zelf weer eens iets te zwaar opneemt. En nu lijkt de dame die mij op een dinsdagmiddag in de UB wat moed insprak, nog gelijk te hebben gekregen ook. Zou het nu dan echt af zijn? Het zou alleen al fijn zijn om een keer volmondig 'JA!' te antwoorden, als iemand er weer eens naar vroeg. Eindelijk is het dan zo ver.

Uiteraard heb ook ik de door iedereen voorspelde dieptepunten en crisissen gekend waarbij je echt op het punt staat een ticket naar een tropisch eiland te boeken om nooit meer terug te komen, omdat je er even geen heil meer in ziet. Toch heb ik over het algemeen met veel plezier aan deze thesis gewerkt. Door menigeeen werd mij dan ook op het hart gedrukt vooral nog even te genieten van deze laatste maanden 'vrijheid' (en dat heb ik ook heus wel gedaan). En nog altijd ben ik blij met mijn gekozen onderwerp: kranten lezen en films kijken zijn zaken waar ik menig vrij uurtje aan besteed, ook buiten het schrijven van deze scriptie.

Bij een voorwoord horen bedankjes, en in de eerste plaats wil ik mijn thesisbegeleider Susanne Janssen hartelijk bedanken. Mede dankzij haar tips, inzichten, en ideeën heb ik deze thesis nu voor me liggen. Na iedere bespreking ging ik met dubbel zoveel vertrouwen en motivatie de kamer uit, als dat ik het gesprek in ging. Heel erg bedankt hiervoor! Verder een groot woord van dank aan mijn ouders, die het mogelijk hebben gemaakt dat ik reeds twee volledige bacheloropleidingen heb kunnen voltooien, en daarna ook nog een master heb kunnen volgen. Echt, de vlag mag uit, ik ben uitgestudeerd! Zeer veel dank voor zoveel jaren fantastische studententijd.

En natuurlijk mijn Dirk, die mij al zeven jaar niet anders kent als 'student' en eindelijk de eetkamertafel weer kan gaan gebruiken om aan te eten. Dank voor alle koppen thee en cappuccino, chocola en vertrouwen ('maak je nou eens niet zo druk, je redt het heus wel'), maar vooral voor zoveel geduld en liefde. We're gonna celebrate in VEGAS!!!

Inhoudsopgave

	Pagina
<i>Hoofdstuk 1 Inleiding</i>	
1.1 Aanleiding	6
1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen	8
1.3 Relevantie	9
1.4 Thesis opbouw	10
<i>Hoofdstuk 2 Theorie</i>	
2.1 Classificatie van cultuur	11
2.2 Verandering in hiërarchie	12
2.2.1 Omnivoren en univoren	13
2.3 Kunst en cultuur in de media	14
2.3.1 Kunst in de kranten	15
2.3.2 Verdwijning van hiërarchie?	16
2.3.3 De critici	17
2.4 Kranten	18
2.4.1 Nederland vs Groot-Brittannië	19
2.4.2 De Britse kranten	20
2.5 Film	21
2.5.1 Filmrecensies	22
2.6 Crossnationaal onderzoek	23
2.6.1 Nationale contexten	24
<i>Hoofdstuk 3 Probleemstelling en Methoden</i>	
3.1 Probleemstelling en deelvragen	28
3.2 Onderzoekseenheden	29
3.3 Onderzochte films	29
3.3.1 Commercieel succesvolle films	30
3.3.2 Artistiek succesvolle films	30
3.4 Verzameling artikelen	31
3.4.1 Recensies	31
3.4.2 Overige artikelen	32
3.5 Basisgegevens recensie	33
3.5.1 Variabelen kunst	33
3.5.2 Variabelen populaire cultuur	35

3.5.3 Overige variabelen	36
3.6 Variabelen overige artikelen	36
Hoofdstuk 4 Resultaten: Groot-Brittannië vs Nederland	
4.1 Basisgegevens recensies	39
4.2 Variabelen kunst	43
4.3 Variabelen populaire cultuur	52
4.4 Overige variabelen	53
4.5 Overige artikelen	54
4.6 Conclusie	59
Hoofdstuk 5 Resultaten	
5.1 Basisgegevens recensies	63
5.2 Variabelen kunst	69
5.3 Variabelen populaire cultuur	83
5.4 Overige variabelen	84
5.5 Overige artikelen	86
5.6 Conclusie	93
Hoofdstuk 6 Conclusie	
6.1 Inleiding	99
6.2 Beantwoording deelvragen en hoofdvraag	100
6.3 Terugkoppeling theorie	104
6.4 Beperkingen	106
6.5 Vervolgonderzoek	107
Literatuurlijst	109
Bijlagen	
I Onderzochte films	114
II Onderzochte kranten	125
III Geanalyseerde recensies	130
IV Analyses recensies	216

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

'During this Depression, when the spirit of the people is lower than at any other time, it is a splendid thing that for just 15 cents an American can go to a movie and look at the smiling face of a baby and forget his troubles.'

- Franklin D. Roosevelt, president Verenigde Staten, 1934

'De Nederlandse filmbranche lijdt vooralsnog niet onder de kredietcrisis. Juist in het laatste deel van 2008 - na aanvang van de crisis - werden de bioscopen beter bezocht dan in 2007.'

- De Volkskrant, 7 januari 2009

'In 2009 verwacht de branche weinig last te zullen ondervinden van de kredietcrisis. Zeker omdat de extra groei vorig jaar juist na de crisis gerealiseerd is.'

- Het Financieele Dagblad, 7 januari 2009

'De Grote Depressie was een gouden tijd voor de cinema'....'Wat zochten de Amerikanen in die duistere jaren in de bioscoop? Een veelgehoorde stelling is dat ze er hun dagelijkse ellende ontvluchtten door zich te vergapen aan een fantasiewereld. De populariteit van films tijdens de crisis zou voortkomen uit escapisme'....'maar het is een mythe dat de filmindustrie zich alleen toelagde op betekenisloos vertier'....'Het is verleidelijk om parallellen te trekken tussen de jaren dertig en nu. Net als toen staat het bioscoopbezoek in Amerika niet onder druk; de eerste cijfers van 2009 tonen een verrassende stijging van 16 procent ten opzichte van vorig jaar. En net als toen lijkt het publiek ontvankelijk voor verhalen over gewone mensen die worstelen met realistische problemen.'

- De Volkskrant, 5 maart 2009

'Bioscopen profiteren van de economische crisis. Ze verwachten dat het aantal bezoekers dit jaar stijgt met 4 tot 5 procent, omdat mensen het relatief goedkope bioscoopkaartje (her)ontdekken.'

- De Telegraaf, 19 april 2009

'Dat de kassuccessen juist in deze mooie zomerweken elkaar opvolgen is een nieuwe indicatie dat de branche de wind in de rug heeft'....'En de bioscoop stond niet voor niks bekend als 'poor man's entertainment'. Ondanks de nieuwe ontwikkelingen is de prijs nauwelijks gestegen. Juist nu een sterrenrestaurant of dure musical er niet altijd in zit, blijft de bios betaalbaar.'

- Spits, 8 juli 2009

Waar bijna de gehele wereld in diepe economische crisis verkeert, gaat het de bioscopen voor de wind. Maar liefst 23,5 miljoen bezoekers deden vorig jaar de Nederlandse bioscopen aan en het ziet er naar uit dat dit aantal voor 2009 alleen nog maar hoger zal liggen (NFC, 2009). De huidige recessie, maar ook de komst van internet, videotheken, home-cinema-sets, de dvd-speler en eerder nog de videorecorder, hebben de populariteit van de film eigenlijk nooit doen verminderen.

Toch werd door velen de komst van de bioscoop begin vorige eeuw als iets negatiefs gezien. Massavermaak waar vrouwen en kinderen in donkere zalen naar onwaarheden en aanstootgevende beelden keken was in de ogen van menig katholiek, protestant of socialist geen geoorloofd tijdverdrijf. De felle kritiek begon in de oorlog langzaam te verdwijnen. Met een Wereldoorlog bij de burens kon

het morele verval wellicht niet helemáál worden geweten aan de bioscoop. De bioscoop hield de kinderen tenminste van de straat en werklui uit de kroeg. Tevens kon film ook worden gezien als volksopvoeder en –voorlichter. De decennia na de Eerste Wereldoorlog bleef de film groeien in Nederland en de rest van de Westerse wereld. De nieuwe oorlog zorgde echter voor een klap voor de Europese filmindustrie, en de hieruit voortvloeiende definitieve opkomst van het Amerikaanse ‘Hollywood’. Eind jaren twintig deed de geluidsfilm zijn intrede, wat voor een enorme opleving zorgde, maar die werd weer enigszins teniet gedaan door de komst van het nieuwe medium televisie. Toch bleef de filmindustrie groeien en wist altijd een vraag te creëren (Van Beusekom, 2001: 53-62).

Alhoewel de tien grootste kassuccessen ooit, van de laatste twaalf jaar zijn, is de populariteit van de moderne film al veertig jaar enorm groot. Vanaf eind jaren zestig, als de jeugd, maar ook ouderen, steeds meer te besteden krijgen, stijgt het bioscoopbezoek flink. Diverse films uit de jaren zeventig staan dan ook in de lijst van best bezochte films aller tijden wereldwijd, zoals *The Exorcist*, *Jaws* en *Star Wars*. In de jaren tachtig waren *The Empire Strikes Back*, *E.T.* en *Return of the Jedi* grote kassuccessen. In de jaren negentig ging men massaal naar onder andere *Titanic*, *Star Wars* en *Jurassic Park*, en de grote successen van de laatste negen jaar zijn *The Lord of the Rings*, *Pirates of the Caribbean* en recent, *The Dark Night* (Box Office Mojo).

Een heel ander soort film, met een veel kleinere doelgroep, zijn de artistieke films met succes op de internationale filmfestivals. De festivals zijn ontstaan in Europa als zogenaamde showcases voor nationale cinema’s, in de lijn der tradities van internationale exposities en wereldtentoonstellingen vanaf 1850. Toch overheersten in het begin van de filmfestivals de nationale belangen: het filmfestival van Venetië (1932) werd opgericht vanuit een fascistische agenda, waarop Cannes (1946) een politieke tegenreactie was, en Berlijn (1951) ontstond in het kielzog van de Koude Oorlog. Het eerste filmfestival werd georganiseerd op nieuwjaarsdag 1898 in Monaco. Filmfestivals onderscheidden zich vanaf het begin door prijzen uit te reiken aan films en filmmakers. De commerciële conventies waren niet van toepassing en de films genereerden op de festivals geen inkomsten. Sinds jaar en dag gaat het op de festivals om het beste van het beste te tonen aan collega’s en film liefhebbers, als kunstzinnige prestatie en uiting van culturele identiteit (De Valck, 2006: 59, 233).

De vier huidige grote filmfestivals in Nederland (International Documentary Filmfestival Amsterdam (IDFA), Film by the Sea, Nederlands Film Festival (NFF), Internationaal Film Festival Rotterdam (IFFR)) trokken vorig jaar samen 700.000 bezoekers. Tel daar het enorme bezoekersaantal van bioscopen bij op en het wordt duidelijk hoe populair film in Nederland is. Er gaat dan ook bijna geen dag voorbij of er is wel iets nieuws over een nieuwe of oude film in de krant te lezen. Zeker de kunst & cultuur bijlagen besteden ruim aandacht aan film. Blijkbaar is film in ‘slechts’ honderd jaar geklommen van ‘verderfelijk volksvermaak’ tot ‘kunst’ met een vaste eigen plek in de krant.

Filmberichtgeving in kranten bestaat al zolang er films zijn. Al ruim een eeuw worden er in Nederland films vertoond, en is film nadrukkelijk aanwezig in de samenleving. Het is dus niet verwonderlijk dat ook dagbladen hier regelmatig over rapporteren. Ansje van Beusekom beschrijft in

haar boek *Kunst en Amusement* (2001) hoe de pers vanaf 1910 steeds meer aandacht besteedt aan film. Vóór die tijd waren er wel korte stomme films te zien in Nederland, maar die duurden niet langer dan een paar minuten en trokken dan ook geen groot publiek. De berichten hierover bestonden dan ook uit korte beschrijvingen en opsommingen van titels. Theater was immers nog steeds de belangrijkste vorm van amusement in de stad. Maar de bioscoop was in opkomst. In 1911 verscheen het blad *Kinematografie*, de eerste Nederlandse brochure over de technische kant van de film. Hierna volgden diverse vakbladen en werd film ook in kranten uitgebreider besproken.

Uit onderzoek van Janssen, Kuipers & Verboord (2008) naar Europese en Amerikaanse elitekranten, blijkt onder meer dat de kunst en cultuurberichtgeving de afgelopen vijftig jaar is veranderd. Steeds meer aandacht is er voor de populaire cultuur, ten koste van de meer 'highbrow' kunstvormen. Daarbij moet worden aangetekend dat de Nederlandse kranten, in vergelijking tot andere landen, door het bijzondere medialandschap relatief weinig last hebben van commerciële druk, en zo minder geneigd zijn de berichtgeving over de 'hogere' cultuurvormen achterwege te laten. Dit neemt niet weg dat populaire kunstvormen steeds meer aandacht krijgen in Nederlandse kranten (Janssen et al. 2008; Janssen 1999). In de zogeheten elitekranten of kwaliteitskranten zijn vooral film en popmuziek de laatste jaren geklommen op de culturele ladder.

Met de Nederlandse kranten gaat het een stuk minder goed dan met de bioscopen. Al jaren daalt het aantal dagbladlezers. De vier Nederlandse kwaliteitskranten *Trouw*, *NRC Handelsblad*, *Algemeen Dagblad* en *De Volkskrant* hadden in 2008 gezamenlijk een oplage van bijna 1,06 miljoen per dag. In 2007 was dit nog 1,10 miljoen, wat een daling van bijna 4 procent betekent (PCM). Deze door mij te onderzoeken kranten hebben te maken met veranderingen en vooral uitdagingen, waardoor het commerciële aspect, óók op het redactionele vlak, een belangrijke rol gaat spelen. En dit is niet alleen in Nederland het geval. De vier Britse kwaliteitskranten *The Times*, *The Guardian*, *The Independent* en de *The Daily Telegraph* hadden in juni van dit jaar een gezamenlijke oplage van 1,96 miljoen per dag (zondagkranten niet meegerekend). In juni 2008 was de oplage van deze kranten nog 2,06 miljoen; een daling van bijna 5 procent (ABC).

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

Zoals hierboven is beschreven hebben de Europese kranten het momenteel niet gemakkelijk. De dagbladen doen dan ook alles om het huidige lezerspubliek te behouden. Interessant is om te kijken hoe dit in twee verschillende landen gevolgen heeft voor de kunst en cultuurberichtgeving. Omdat film een enorm populair cultuurproduct vormt, heb ik ervoor gekozen om in mijn thesis de filmberichtgeving te onderzoeken. Hoe ziet deze berichtgeving er uit en waarin kunnen twee (bijna) buurlanden hierin verschillen? Daarnaast is het interessant te kijken welke verschillen er zijn in de berichtgeving over de de blockbuster-films en de meer artistieke films. Richtten kranten zich steeds meer enkel op de grote kassuccesses omdat het merendeel van het publiek eerder deze films gaan bekijken en er dus wellicht over willen lezen. Of behouden de kwaliteitskranten het imago dat zij de

'hoge kunst' hoog in het vaandel hebben, en zien zij het primair als hun taak het publiek te informeren over deze meer artistiekere vorm van film, en beschouwen zij commerciële films als minderwaardig? En hoe verschilt een en ander tussen twee Europese landen?

De probleemstelling die ik voor dit onderzoek heb geformuleerd is:

Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten en in hoeverre varieert dit bij de aandacht voor artistieke succesvolle films en films met commercieel succes?

Om deze hoofdvraag beter te kunnen beantwoorden, maak ik gebruik van de volgende deelvragen:

Hoe kan de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten worden beschreven?

Op welke punten verschilt de berichtgeving over film in de Nederlandse kwaliteitskranten van die in de Britse kwaliteitskranten?

In hoeverre vertonen Britse en Nederlandse kwaliteitskranten verschillen in hun berichtgeving over artistieke films en films met commercieel succes?

Waarin verschilt de berichtgeving over commercieel succesvolle films in Britse ten opzichte van Nederlandse kwaliteitskranten, en waar ligt het verschil bij de berichtgeving over artistiek succesvolle films?

1.3 Relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in het feit dat de media een belangrijke verantwoordelijkheid hebben, omdat media betekenissen en symbolen kunnen creëren voor de samenleving. In Nederland lezen er dagelijks meer dan een miljoen mensen een krant, dus het is duidelijk dat ook de filmberichterij een enorm bereik heeft. Ondanks dalende oplage, spelen dagbladen, als onderdeel van de massamedia, nog steeds een belangrijke rol in de huidige samenleving. Van een eenzijdig proces is daarbij allesbehalve sprake. Enerzijds worden de opvattingen van het publiek bepaald door de media-inhoud, maar anderzijds dringen elementen van de opvattingen van het publiek ook door in de mediaproducten (Silverstone, 2007, Boer en Brennecke, 2003: 164, Gerbner, 1977). Als kranten bepaalde opvattingen over kaskrakers en artistieke films presenteren, heeft dit dus te maken met, en wellicht ook invloed op, de opvattingen van in film geïnteresseerde krantenlezers en andere actoren binnen de filmsector. Door onderzoek te doen naar de relatie tussen filmberichterij en soort film (kas- of artistiek succes), kan meer inzicht worden

verkregen in het verschil tussen commerciële en artistieke successen in de filmwereld en de visie van dagbladjournalisten hierop, mogelijk ook in de achterliggende ideeën over ‘hoge’ en ‘lage’ cultuur in de betrokken samenlevingen.

Over film en kranten is afzonderlijk reeds veel wetenschappelijke literatuur verschenen, maar naar de filmberichtgeving in Europese kranten over diverse soorten film is nog weinig onderzoek gedaan. Bovendien is het merendeel van de onderzoeken over film afkomstig uit Amerika, met ook Amerikaanse onderzoekseenheden. Europees onderzoek richt zich vooral op de meer ‘klassieke’ Europese landen als Frankrijk of Duitsland. Deze thesis is hierop een uitzondering en legt de focus bij twee andere landen die nauwelijks met elkaar worden vergeleken in crossnationaal cultuuronderzoek.

1.4 Thesis opbouw

Deze thesis is als volgt opgebouwd. Het tweede hoofdstuk presenteert het theoretische kader van het onderzoek. In ga hier onder meer in op de sociologische theorievorming over hoge en lage cultuur. Verder behandel ik eerder onderzoek naar kunst en cultuurberichtgeving, voornamelijk in kranten, waarbij ik met name uitgebreid stil zal staan bij eerder werk over film en filmrecensies. Tevens ga ik aan de hand van de beschikbare onderzoeksliteratuur in op de krantensector in Nederland en Groot-Brittannië en de veranderingen die zich de afgelopen jaren binnen kranten hebben voorgedaan. Tot slot schenk ik aandacht aan crossnationaal cultuuronderzoek en de wijze waarop dit eerder is gebeurd. Het derde hoofdstuk behelst een uiteenzetting van de vraagstelling en opzet van mijn onderzoek. De hoofd- en deelvragen, als ook de gekozen onderzoeksmethoden worden hier uitgebreid besproken. In Hoofdstuk 4 en 5 presenteer ik de resultaten van de twee deelonderzoeken die ik heb uitgevoerd: ten eerste het onderzoek naar filmberichtgeving in het algemeen en de verschillen hierin tussen Nederlandse en Britse kwaliteitskranten (Hoofdstuk 4), en vervolgens het vergelijkende onderzoek naar de berichtgeving over commercieel succesvolle en artistiek succesvolle films en eventuele crossnationale verschillen op dit punt (Hoofdstuk 5). Hoofdstuk zes omvat de conclusie en interpretatie van de onderzoeksresultaten waarbij de hoofdvraag zal worden beantwoord, en tevens aanbevelingen zullen worden gedaan voor verder onderzoek.

Hoofdstuk 2 Theorie

Deze thesis gaat over de behandeling van film in diverse elite dagbladen. Hierbij zijn twee verschillende soorten film onderzocht: commercieel succesvolle films en artistiek succesvolle films. Deze tweedeling tussen cultuurproducten, zien we overal in het kunst- en cultuurwezen. Bij vrijwel elke vorm wordt onderscheid gemaakt tussen de producten die als kunst worden beschouwd en hoog in aanzien staan, en producten die niet als kunst gelden en een lagere positie innemen. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet hoe deze verschillen gezien kunnen worden en wat de grondslag hiervan is. Tevens wordt ingegaan op de positie van de kranten in het classificeren van cultuur, en de plek die film hierbij inneemt. Tenslotte besteed ik aandacht aan landenvergelijkend cultuuronderzoek, met daarbij de nadruk op Nederland en Groot-Brittannië.

2.1 Classificatie van cultuur

Van oudsher is Kunst met een grote 'K' iets voor de elite in de samenleving. Oude meesterwerken, klassieke muziek, literatuur en theater wordt hier onder andere onder geschaard. Dit staat in contrast tot populaire cultuur voor een groot publiek, waartoe onder andere popmuziek, film en televisie worden gerekend. De exacte scheiding tussen 'hoge' en 'lage' cultuur is echter moeilijk te maken. Wel is duidelijk dat er een bepaalde hiërarchie bestaat tussen de verschillende cultuurvormen. Hoe iemand denkt over kunst, en de hiërarchie van cultuurvormen is sociaal bepaald. Talloze factoren spelen hierin mee, zoals achtergrond, leeftijd, plaats, tijd, beroep, sociale positie, etc. Diverse cultuursociologen hebben de hiërarchie in kunst en cultuur onderzocht en laten zien dat het prestige van cultuuruitingen sterk kan variëren naar tijd en plaats.

Bourdieu is misschien wel de bekendste socioloog die het verschil tussen hoge en lage/populaire cultuur heeft belicht. In *La Distinction* (1984, oorspr. 1979) beschrijft hij hoe sommige mensen meer 'cultureel kapitaal' bezitten dan anderen en daarom de 'hogere cultuur' beter weten te waarderen. Dit cultureel kapitaal, en de daarmee verbonden 'goede' smaak, krijgen mensen via goede opleidingen, levensstijl, hoge status en goed inkomen. Mensen met weinig cultureel kapitaal zijn mensen uit de lagere sociale milieus, met een lage opleiding en lager inkomen. Zij hebben een meer 'populaire' smaak. Iemands culturele smaak is dus niet zomaar iemands voorkeur, maar behoort tot dezelfde smaak als de groep waartoe iemand behoort. Smaak classificeert niet alleen, maar classificeert ook de classificeerder. Hoe iemand anderen op smaak beoordeelt, maakt ook deel uit van iemands éigen opvattingen over smaak en de sociale positie waarin iemand zich bevindt. Zoals Bourdieu (1984: 6) het zegt: *'Taste classifies, and it classifies the classifier. Social subjects, classified by their classifications, distinguish themselves by the distinctions they make, between the beautiful and the ugly, the distinguished and the vulgar, in which their position in the objective classifications is expressed or betrayed'*.

Volgens Bourdieu bepaalt de sociale positie iemands smaak, maar ook andersom. Kunst en cultuur hebben een sociale ‘functie’, i.e. om sociale verschillen te markeren en te rechtvaardigen. *‘The denial of lower, coarse, vulgar, venal, servile – in a word, natural – enjoyment, which constitutes the sacred sphere of culture, implies an affirmation of the superiority of those who can be satisfied with the sublimated, refined, disinterested, gratuitous, distinguished pleasures forever closed to the profane. That is why art and cultural consumption are predisposed, consciously and deliberately or not, to fulfill a social function of legitimating social differences’* (Bourdieu, 1984: 7). De hiërarchische verschillen in cultuurvormen corresponderen met verschillende klassen in een samenleving. Personen uit een hoge sociale klasse kiezen voor ‘hogere’ kunstvormen en laten de rest links liggen. Mensen uit lagere sociale klassen prefereren hun eigen lagere cultuurvorm en wagen zich niet aan de ‘high brow’.

2.2 Verandering in hiërarchie

De hiervóór geschetste hiërarchie van de samenleving is de laatste decennia sterk veranderd. Sinds de jaren zestig kregen meer mensen toegang tot het hoger onderwijs, kregen hierdoor betere banen en meer geld te besteden, waardoor ook mensen uit lagere sociale milieus konden ‘stijgen’ naar een hogere sociale klasse. Binnen de lagere klassen ontstond steeds meer differentiatie, waarbij diverse subgroepen ontstonden, onder meer op basis van religie, ras, beroep en nationaliteit (Peterson, 1992: 225). Dit bracht de nodige verandering in de classificatie van cultuur met zich mee. De sociale positie van iemand kon in de loop van het leven veranderen, en hiermee ook de smaak, of juist niet, wat betekende dat als iemand zich opwerkte tot een hoge sociale positie, nog wel hield van de ‘lagere’ cultuurvormen. De populaire cultuur werd als gevolg hiervan door steeds meer mensen geaccepteerd.

Herbert Gans stelt in zijn boek *Popular Culture and High Culture* (1974) dat de hoge en populaire cultuur makkelijk naast elkaar kunnen bestaan en eigenlijk niet zoveel van elkaar verschillen. Zijn boek is dan ook een forse kritiek op de opvatting van sommigen dat alleen de ‘hoge’ cultuur van belang is, en dat populaire cultuur eigenlijk verderfelijk is. Hij vindt dat de populaire cultuur meer is dan simpel tijdverdrijf met enkel winst oogmerk. In zijn boek beargumenteert hij dat de verschillen tussen hoge en populaire cultuur zijn overdreven, en de overeenkomsten zijn onderschat. Volgens Gans wordt populaire cultuur door heel veel mensen (de massa) en is daarom net zo waardevol als elke andere vorm van cultuur. Hij pleit dan ook voor een culturele democratie en is tegen het idee dat alleen culturele experts zouden weten wat goed is voor de mensen en de maatschappij (Gans, 1974: 122).

Gans vindt niet dat er massaculturen en hoge culturen zijn, maar spreekt van smaakculturen. Deze bestaan uit waarden, en de culturele vormen die deze waarden uitdragen: muziek, kunst, design, literatuur, comedy, nieuws, etc., én de media waar in deze tot uitdrukking worden gebracht – boeken, tijdschriften, kranten, cd’s, films, televisieprogramma’s, schilderijen en architectuur, maar ook meubels, kleding, auto’s, etc. (Gans, 1974: 10-11). Gans onderscheidt vijf smaakpublieken en -culturen. De *high culture*, de *upper-middle culture*, de *lower-middle culture*, de *low culture* en de

quasi-folk low culture. De *high culture* wordt gedomineerd door ‘cultuurmakers’ en critici. Veel van de gebruikers accepteren de standaards en perspectieven van de makers. Het is de cultuur van de ‘serieuze’ schrijvers en artiesten en de producten zijn niet bedoeld/gemaakt voor de massamedia. De oriëntatie ligt op de maker en de uitvoerders zijn van ondergeschikt belang. Acteurs zijn bijvoorbeeld geen sterren, maar ‘middelen’ van de regisseur. Critici zijn vaak nóg belangrijker dan de makers, want zij bepalen of een cultuurproduct binnen een samenleving als hoge cultuur wordt gezien (Gans, 1974: 75-78). De *lower-middle class* bepaalt, als zijnde de grootste groep, vooral wat tot de ‘massacultuur’ wordt gerekend, samen met de overige twee *lower cultures*. Gans ontkent dus niet dat er verschil in smaak en achtergrond bestaat, maar benadert dit meer als zijnde ‘smaakculturen’ op basis van sociaal-economische positie, dan een absolute tweedeling in ‘hoog’ en ‘laag’ die een sterke hiërarchie van beter en slechter impliceert. Volgens hem is deze benadering namelijk achterhaald.

2.2.1 Omnivoren en univoren

Ook Peterson (1992) toont in zijn artikel aan dat de hiërarchie van elite en massa steeds vaker verdwijnt. De scheiding tussen de ‘high brow’ en ‘low brow’ wordt steeds vager. De moderne hogere statusgroepen hebben niet langer een exclusieve voorkeur voor traditionele hoge cultuurvormen, maar begeven zich steeds vaker ook op het vlak van de populaire cultuur. De ‘nieuwe’ elite status staat nu dus niet meer voor uitsluitend deelname aan elite kunst- en cultuurvormen, maar voor een deelname en waardering voor álle soorten kunst en cultuur. Peterson (1992) kent deze groep de term ‘omnivoor’ toe. De ‘univoor’ daarentegen is de nieuwe variant van wat voorheen als ‘de massa’ werd beschouwd. Waar men er eerst vanuit ging dat de massa in zijn geheel één soort cultuur waardeerde, is nu de gangbare opvatting dat de diverse subgroepen binnen de lagere statusgroepen één specifieke soort smaak kiezen en daar bij blijven. Zo kan voor muziek als cultuuruiting niet gezegd worden dat de massa van popmuziek houdt, maar zijn er talloze subgenres die allen een kleinere groep aanhangers hebben en allen ongeveer dezelfde hiërarchische waarde hebben (jazz, rap, rock, country, dance, gospel, etc. en de talloze mengvormen en afsplitsingen binnen deze subgenres). Zo kan de vroegere ‘massa’ nu worden geduid als ‘univoren’; kleinere groepen mensen met gespecialiseerde interesses, die naast elkaar bestaan.

Janssen (2005) gaat eveneens in op de sociale status van diverse kunst- en cultuurproducten in een moderne open samenleving. Zij onderzocht de classificatie van cultuuruitingen in Nederland en andere Westerse landen na 1950. Zij stelt dat sinds de jaren vijftig traditionele culturele hiërarchieën en scheidingslijnen zijn geërodeerd en zijn vervangen door meer gedifferentieerde en minder hiërarchische patronen van cultuurproductie en cultuurconsumptie. Dit alles impliceert volgens haar echter niet dat de klassieke kunsten tegenwoordig geen specifieke status meer genieten. Dit blijft zo, alleen in mindere mate. Ook DiMaggio & Mukhtar (2004) stellen dat de oude scheiding tussen ‘hoog’ en ‘laag’ voor een groot deel is verdwenen en de lagere cultuurvormen tevens kunnen worden gewaardeerd door de ‘elite’, en de hoge cultuur door de ‘massa’. Zij vinden echter dat de jongere

generaties hoogopgeleiden (de nieuwe elite) in de Verenigde Staten steeds minder voeling hebben met de hoge kunst, en veel meer met énkél de populaire cultuur. Dit zal in de komende decennia met nader onderzoek duidelijker moeten worden. Van Eijk, de Haan en Knulst (2002) ondersteunen voor een groot deel de bevindingen van DiMaggio & Mukhtar (2004). Zij constateren voor Nederland dat er helemaal geen toename van het aantal ‘omnivore hoogopgeleiden’ is zoals Peterson (1992) heeft gevonden voor de Verenigde Staten in eerdere decennia. Hoogopgeleide Nederlandse jongeren (anno 2002) kiezen steeds vaker de populaire cultuur en laten de hoge kunst geheel links liggen.

Het ‘gevaar’ dat echter altijd blijft bestaan, en ook moeilijk te vermijden is, is dat de academici die onderzoek doen naar de verschillende soorten cultuur en de waardering daarvan bij de verschillende statusgroepen, zelf vrijwel altijd door hun opleiding alleen al tot de elitecultuur behoren. Hun eigen culturele kapitaal is vaak al groter dan de meeste mensen die zij onderzoeken. Grote zorg moet dan ook worden besteed aan dergelijk onderzoek, om eventuele, vooral onbewuste, vooringenomenheid zoveel mogelijk te beperken.

2.3 Kunst en cultuur in de media

La Distinction gaat niet enkel over de consumptie, maar ook over de productie van kunst. Bourdieu is van mening dat cultuurproducten op zichzelf geen intrinsieke culturele waarde hebben, maar die waarde wordt toegekend door de diverse actoren binnen het culturele veld. Cultuurproducenten, culturele experts en cultuurconsumenten voegen symbolisch kapitaal toe aan een kunstproduct. Tot deze culturele experts behoren onder meer de critici in de kwaliteitskranten. Deze kranten worden door mensen met een hoge sociale status gelezen en zo onderhouden zij hun status, cultureel kapitaal en hoge sociale positie. Sinds de jaren zestig is de scheiding tussen hoge en lage cultuur echter niet meer zo strikt en dit komt onder andere tot uiting in de verandering van evaluatie van de diverse cultuurvormen in kranten.

Het is ook vanaf die tijd (eind jaren zestig, begin jaren zeventig) dat de aandacht voor kunst en cultuur in kranten toeneemt. Door de betere opleidingen, beschikken mensen niet alleen over meer geld maar ook over meer culturele kennis, en krijgt men meer interesse in kunst en cultuur. Het aanbod groeit hierdoor, en (dus) ook de besprekingen in de media. Ook commercieel gezien wordt het aantrekkelijk dit onderwerp te verslaan, aangezien het de nodige advertentie-inkomsten met zich meebrengt. Hierdoor wordt tevens de scheiding inhoud en commercie steeds minder duidelijk (Van Dijk & Janssen, 2002: 209-213). Het is de vraag of dit een bewuste keuze vanuit de journalistiek zelf is, of omdat het gewoon ‘verstandiger’ is tegemoet te komen aan de wensen van de lezers. Bovendien zijn de critici zelf door de jaren heen ook veranderd en hiermee ook hun smaak. Wat eerst door de elite recensenten als verderfelijk vermaak werd beschreven, vindt de nieuwe generatie critici vaak wel de moeite waard.

Het is niet verwonderlijk dat de media mee veranderen met de samenleving, want uiteraard zijn de media, en de mensen die daar in werkzaam zijn, een deel van de samenleving. George Gerbner

(1977), maar ook Herbert Gans (1974) beschouwen om die reden media en mediaproducten, in welke vorm dan ook, als culturele indicatoren; ze weerspiegelen wat er leeft en gebeurt in een samenleving. Op hun beurt oefenen ze echter tevens invloed uit op de opvattingen van mensen en daarmee op bredere sociaal-culturele ontwikkelingen (Gans, 1974: viii-ix en Gerbner, 1977).

2.3.1 Kunst in de kranten

Er is reeds behoorlijk wat onderzoek gedaan naar de aandacht, kritiek en evaluatie van hoge en populaire kunstvormen in de media, en in het bijzonder in kranten. In de eerste plaats gaat het dan bijvoorbeeld om de hoeveelheid aandacht die de media aan kunst en cultuur, en welke vorm hiervan, besteden. Het National Arts Journalism Program (www.najp.org), een Amerikaanse organisatie ter bevordering van de kunst- en cultuurjournalistiek, heeft in 2004 enkele rapporten gepubliceerd ('Reporting the Arts' van Columbia University) over de kunst en cultuurberichtgeving in Amerikaanse kranten. Daaruit kwam onder meer naar voren dat de kunstpagina's hun positie in de afgelopen vijf jaar over het algemeen hebben behouden. Ze kregen er wat pagina's bij dankzij de inkrimping van de hard nieuws-pagina's en moesten wat pagina's inleveren ten gunste van de sportpagina's. Geen enkele krant besteedde echter relatief méér pagina's aan kunst en cultuur dan vroeger. Wel zijn de kranten in zijn totaal aan het krimpen, waardoor de totale kunstberichtgeving in absolute zin minder is dan vijf jaar eerder. Verder werd geconstateerd dat de artikelen korter zijn geworden. *The New York Times* blijft de belangrijkste krant op kunst- en cultuurgebied, zowat wat betreft hoeveelheid als diversiteit in de kunstberichtgeving.

Heilbrun (1997) heeft verder onderzoek gedaan naar de competitie tussen hoge en populaire cultuur in de *New York Times*. Hieruit blijkt dat tussen 1962 en 1988 de hoge cultuurvormen de overhand hebben als het gaat om aandacht in de berichtgeving. Maar na 1988 is het de populaire cultuur die gestaag groeit, en in 1993 gaat 49 procent van de artikelen over populaire cultuur, tegen 39 procent over hoge cultuur. De groei is voor het grootste gedeelte toe te schrijven aan de toenemende aandacht voor film. Ook de advertenties blijken gedeeltelijk van invloed op het aantal artikelen dat over populaire cultuur gaat.

Alhoewel het onderzoek van Heilbrun over de *New York Times* gaat, valt te verwachten dat dergelijke ontwikkelingen ook in Europese kwaliteitskranten gaande zijn. Janssen (1999) onderzocht in haar artikel de kunstjournalistiek en culturele verandering in Nederlandse populaire én elitekranten tussen 1965 en 1990. Er werden grote veranderingen geconstateerd in de berichtgeving over kunst in deze periode. Vooral de toename in de hoeveelheid aandacht voor populaire cultuur was tekenend. Popmuziek was in alle kranten de grote winnaar en kreeg meer en meer aandacht, net als literatuur en film (in elite kranten), en cabaret, musicals en shows (in populaire kranten). De verliezers die het met steeds minder aandacht moeten doen zijn theater, klassieke muziek en toegepaste kunst. Deze veranderingen hangen volgens Janssen samen met veranderende interesses van het publiek, ontwikkelingen in de kunstredacties zelf en de druk van adverteerders en concurrenten.

Janssen, Kuipers en Verboord (2008) vergeleken de berichtgeving over kunst en cultuur in Franse, Duitse, Nederlandse en Amerikaanse elitekranten tussen 1955 en 2005. Alle vier de landen zijn meer aandacht gaan besteden aan populaire cultuurvormen, maar voor de Amerikaanse en Franse kwaliteitskranten geldt dit in sterkere mate dan voor de Nederlandse en Duitse kranten. In de VS besteden kranten meer aandacht aan populaire cultuur dan aan hoge cultuur, in Frankrijk is dit percentage gelijk, maar de Duitse en Nederlandse elitekranten besteedden in 2005 nog altijd meer aandacht aan hoge kunst dan aan populaire cultuur. In totaal werd ruim 14% van de kunstpagina's aan film besteed in 1955, in 2005 was dit bijna 17% (Nederland heeft met bijna 13% het laagste aandeel van de vier landen) en hiermee de belangrijkste kunstvorm in de kranten. Verder bleek de berichtgeving over film in de loop der jaren meer divers te worden, wat overeenkomt met de trend van de zwakker wordende hiërarchie in de kunsten. Als we kijken naar de filmgenres en het percentage wat betreft hoeveelheid aandacht in de onderzochte kranten, zien we dat in Duitsland in 2005 maar liefst 13% aan documentaires (de artistieke vorm binnen de film) werd besteed. Dit in tegenstelling tot Frankrijk, waar slechts 3% van de hoeveelheid aandacht aan documentairefilms werd besteed. Nederland en de VS besteedden ieder 10% aan documentaires. Alhoewel de berichtgeving over film in de loop der jaren meer divers werd, moet toch worden vermeld dat er nog altijd populaire cultuurgenres zijn die door de elitekranten worden genegeerd (vooral in de literatuur (romannetjes) en muziek (heavy metal, etc.)). Vooral de marktstructuur en de relatie met locale (film)industrieën bleken echter bepalend voor het verschil in berichtgeving over populaire cultuur, en dus niet de bredere maatschappelijke factoren als nationale tradities of sociale mobiliteit en heterogeniteit (DiMaggio, 1987). Hier wordt in paragraaf 2.6.1 dieper op in gegaan.

2.3.2 Verdwijning van hiërarchie?

Ook in diverse andere onderzoeken is naar voren gekomen dat de aandacht voor kunst en cultuur in de media in de loop der jaren is veranderd en de aandacht voor de klassieke kunst is verminderd (Janssen, 1994), of dat kunst steeds meer als populaire cultuur wordt benaderd (Rees, Janssen & Verboord, 2006) en dat er eigenlijk veel meer 'mag'. Alle kunst- en cultuurvormen komen naast elkaar en door elkaar heen, voor, en er worden veel meer verschillende genres behandeld. De populaire cultuur wordt steeds gedifferentieerder en de kunst zoekt toenadering tot de massa en ziet de voordelen van de massamedia. De scheiding 'kunst voor de stedelijke elite' vs. 'populaire cultuur voor de massa' houdt nauwelijks meer stand en dat is terug te zien in de behandeling van kunst en cultuur in de diverse gedrukte media (Janssen, 2005; Janssen, 1999; Crane, 1992).

Verboord en Van Rees (2008) nuanceren in hun onderzoek het verdwijnen van de hiërarchie op cultureel gebied. Zij onderzochten de consensus en de hiërarchische verschillen tussen literaire auteurs in tekstboeken over Nederlandse literatuur voor middelbare scholieren. Deze tekstboeken bleken sinds de jaren zestig steeds dunner geworden, met minder aandacht voor auteurs. De boeken richten zich echter wél doorgaans op dezelfde kleine groep auteurs. De hiërarchie en de consensus

blijft in dit opzicht dus in stand. Het idee dat de scheiding tussen *high art* en *low art* aan het verdwijnen is, wordt in dit onderzoek dan ook niet duidelijk gesterkt. De makers van de boeken lijken naar elkaar te kijken en hierdoor worden de institutionele conventies vergroot. Tevens wordt er rekening met het publiek gehouden. De veranderende opvattingen over kunst en cultuur, hebben de manier van classificeren door culturele experts beïnvloed. Om hun culturele autoriteit te waarborgen, moeten experts wel rekening houden met hun publiek en dit serieus nemen, maar tegelijkertijd moeten ze ook trouw blijven aan hun eigen expertise. Uit het onderzoek van Verboord en Van Rees (2008) kwam echter ook naar voren dat weliswaar nog altijd een klein deel van de cultuureschiedenis wordt ‘geconsacreerd’, maar dat dit classificeren op een populaire manier wordt gedaan, zoals het ‘ranken’ van producten of meer aandacht te schenken aan de personen achter de producten. Zo blijven veel oude voorstellingen in hiërarchie in stand, maar worden ze als het ware in een ‘populair jasje’ gestoken, waardoor ze toegankelijk worden voor een groot publiek.

Afgaande op deze onderzoeken kan dus niet zonder meer geconcludeerd worden dat de hiërarchie in de culturele classificatie aan het verdwijnen is. Bovendien zijn er mijns inziens ook altijd nog de hiërarchische classificaties die wellicht niet, nauwelijks of moeilijk meetbaar zijn in media of andere bronnen, maar die nog wel degelijk bestaan in de opvattingen van mensen. Velen zullen vandaag de dag de mening van Gans delen dat iedereen recht heeft op een eigen culturele smaak en dat daarin geen of weinig goed of fout is. Toch, als iemand uit een duidelijk hoger sociaal milieu (zeg, een chirurg of rechter) meedeelt naar een rapconcert of hardcorefeest te gaan, zullen toch nog veel mensen dit vreemd vinden en wellicht afkeuren. Zoals eerder gezegd, iedereen classificeert zelf en wordt geclassificeerd, en de samenleving kan als geheel veranderen, maar uiteraard blijven opvattingen over wat in cultureel opzicht meer of minder waardevol is (hardnekkig) bestaan.

2.3.3 De critici

Critici nemen een bijzondere positie in bij het behandelen van kunst en cultuur, aangezien zij symbolische waarde toekennen aan producten. Janssen (1994) betoogt dat critici zich aan de ene kant moeten onderscheiden, want het is belangrijk om je als criticus autonoom te profileren, maar zich aan de andere kant ook dienen te conformeren, aangezien het de autoriteit vergroot als hun oordeel overeenkomt met dat van andere kenners. Critici houden collega’s dan ook nauwlettend in de gaten. Ze moeten origineel zijn, maar ook niet al te erg uit de pas lopen (Janssen, 1994: 26-28).

De critici zijn belangrijke actoren in de wereld van de kunst en cultuur. Becker (1982) besteedt in zijn boek *Art Worlds* dan ook uitgebreid aandacht aan critici en de functie die zij bekleden. Als we het hebben over kunst, hanteert Becker de volgende omschrijving: ‘*A work which has aesthetic value, however that is defined; a work justified by a coherent and defensible aesthetic; a work recognized by appropriate people as having aesthetic value; a work displayed in the appropriate places (hung in museums, played at concerts)*’ (Becker, 1982: 138). Kunst ontstaat volgens hem uit de wisselwerking tussen de diverse partijen in een kunstwereld. De critici vervullen hierin een belangrijke rol, aangezien

zij kunst kwalificeren. Iets kan pas waarde hebben als critici en andere kenners daar over hebben geoordeeld. *'Work becomes good, therefore valuable, through the achievement of consensus about the basis on which it is to be judged and through the application of the agreed-on aesthetic principles to particular cases'* (Becker, 1982: 134). Critici en andere kenners beoordelen de waarde van kunstwerken en dit wordt doorgaans door de overige leden van de kunstwerelden geaccepteerd. Juist ook door deze overeenstemming, wordt de waarde van het oordeel vergroot (Becker, 1982: 151).

Een interessante vraag is, of de critici een net zo'n grote rol spelen bij het beoordelen van kunst, als bij het beoordelen van populaire cultuur. In het artikel van Bielby, Moloney en Ngo (2005) wordt de televisiecriticus onder de loep genomen, als interessante variant, van een medium waar bij maar weinig mensen onenigheid is over het populaire karakter ervan. Film staat wat betreft aanzien tussen de 'hogere kunsten' en televisie in en het is daarom interessant om te kijken hoe de kritiek bij de populaire cultuur in zijn werk gaat. Uit het onderzoek bleek dat televisie op meerdere punten wel degelijk ook als high art wordt bekritiseerd en de programma's dus aan veel dezelfde criteria onderhevig zijn als die gelden voor de hoge kunsten. Wel werden ook specifieke criteria voor populaire cultuur gebruikt, zoals de 'entertainmentwaarde', waardoor het lijkt alsof er bij de televisiekritiek een soort nieuwe mengvorm van recenseren is ontstaan die met beide kanten rekening houdt en deze op beide punten (kunst én populaire cultuur) beoordeeld.

Shrum (1996) betoogt eveneens dat de criticus bij de populaire cultuur een andere plaats inneemt dan bij de kunst. Waar de kunstliefhebber graag duidelijkheid wil over de culturele waarde van een product en daarmee ook de hiërarchische plek, is iemand met interesses in de populaire cultuur veel minder geïnteresseerd in de opvattingen van de criticus. Populaire cultuur is volgens Shrum (1996: 165-178) veelal ook niet moeilijk te begrijpen, waardoor er dus geen uitleg en waardering van een kenner nodig is om de zaak te verhelderen. Shrum concludeert dat de rol van de criticus niet te verwaarlozen is, maar ook zeker niet zo groot is als velen denken; critici oefenen vooral invloed uit op de hiërarchische waarde van de hoge kunst (Shrum, 1996: 193-197, 210-212).

2.4 Kranten

In deze thesis wordt de filmberichterij in Britse en Nederlandse kranten bestudeerd en geanalyseerd. Onderzoek is gedaan naar de zogenaamde 'kwaliteitskranten', ook wel 'elite kranten' genoemd. Dit zijn de landelijke dagbladen die over het algemeen gelezen worden door mensen met een hoge opleiding of met een beroep met een hoge status (Van Rees, Vermunt & Verboord, 1999: 354). Volgens sommigen is de krant een medium dat z'n beste tijd gehad heeft, volgens anderen een medium met nieuwe uitdagingen dat nooit ten onder zal gaan. Pessimisten zeggen dat de nationale kranten langzaam maar zeker hun ondergang tegemoet gaan: de krantenlezers worden ouder (in 2005 was 45% van de lezers van de landelijke dagbladen 65-plus (www.tijdsbesteding.nl)), de advertentieopbrengsten dalen, samen met de oplages en het aantal titels. Televisie en internet hebben volgens hen de krantenfunctie overgenomen, en de jonge en lager opgeleide lezers weggekaapt.

Bovendien is het internet vele malen sneller met het brengen van nieuws en is het veel goedkoper. Optimisten daarentegen zeggen dat de kranten nog steeds een constante factor zijn in het snel veranderende medialandschap; ze zijn stil, draagbaar, hebben nooit batterijen nodig en zijn altijd beschikbaar. Bovendien is een krant makkelijk mee te nemen en kun je altijd zelf bepalen wanneer je iets leest, omdat de tekst zelfs jaren later nog altijd op dezelfde plek staat (dit in vergelijking met internetsites).

Maar duidelijk is wel dat de krantenwereld het de laatste jaren moeilijk heeft en alles uit de kast moet trekken om lezers te behouden. De landelijke dagbladen werden in 2005 door 32 procent van de bevolking gelezen, wat neerkwam op 0,7 uur per week (www.tijdsbesteding.nl). Verder daalde de oplage van de dagbladen het eerste kwartaal van dit jaar met 2,8 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2008 (Cebuco). Over heel Europa is een afname te zien van het gebruik van gedrukte media. Besteedde men in 1975 nog 2,7 uur per week aan het lezen van dag- en weekbladen, in 2005 was dit nog maar 1,5 uur (SCP). Verder las de gemiddelde Nederlander in 2006 een half uur per dag de krant, waar dit in Groot-Brittannië iets langer was, met 0,6 uur per dag (Van den Broek, de Haan & Huysmans, 2009: 112). Steeds minder mensen lezen een krant, waardoor veel dagbladen in zwaar weer terecht zijn gekomen. De kranten moeten, wat betreft publiek én adverteerders, concurreren met internet, televisie, gratis kranten én andere tijdsbestedingen, waardoor veel kranten genoodzaakt zijn een meer commerciële koers te varen dan zij jaren gewend waren. Overigens moet het 'krant lezen' niet worden verward met het 'lezen' in het algemeen. Ik doe hier geen uitspraken over het verminderen van lezen, want via ondertitels op televisie, websites, gratis kranten (die vaak niet in de meting van de dagbladen worden meegerekend), maar ook via boeken, tijdschriften en strips wordt er door velen de hele dag door gelezen.

2.4.1 Nederland vs Groot-Brittannië

Nederland kent een heel andere krantenwereld dan Groot-Brittannië. Het belangrijkste verschil is dat de Britse kranten voor het grootste gedeelte in de vele nieuwsstands worden verkocht, en dat er in Nederland veel meer abonnementen zijn, waarbij de krant 's ochtends of 's middags thuis wordt bezorgd. Dit laatste komt in Groot-Brittannië veel minder voor. De gevolgen hiervan zijn groot: dagelijks moet de potentiële Britse koper worden 'verleid', om de krant aan te schaffen. Dit betekent voor de uitgevers dat zij moeten proberen de aandacht te trekken van de consument, om iets te verkopen. De concurrentie is in Groot-Brittannië dus groter dan in Nederland, waar mensen uiteraard moeten worden overgehaald om een abonnement te nemen, maar als dat eenmaal het geval is, valt de krant eigenlijk 'automatisch' op de mat. Daarbij valt aan te tekenen dat de meeste Nederlandse kranten de laatste jaren alleen maar abonnees aan het verliezen zijn en wellicht zo meer in de buurt komen van het Britse model, waarbij losse verkoop belangrijker wordt.

Een ander groot verschil tussen de twee landen is dat in Groot-Brittannië het onderscheid tussen kwaliteitskranten en populaire kranten veel groter is. In Nederland geldt alleen *de Telegraaf* als

populaire krant, met het *AD* nog als twijfelgeval (in dit onderzoek tot de kwaliteitskranten gerekend). Toch brengen ook deze kranten veel serieus nieuws uit binnen- en buitenland met aandacht voor politiek en economie. Anderzijds brengen ook de Nederlandse kwaliteitskranten veel entertainmentnieuws en human interest verhalen. In Groot-Brittannië was er van oorsprong een vrij heldere tweedeling: de grijze *broadsheets* aan de ene kant en de kleurrijke *boulevardtabloids* met schreeuwerige koppen helemaal aan de andere kant. Esser (1999) ziet de oprichting van de *Daily Mirror* in 1903 als het begin van de tabloidization in Groot-Brittannië. Waar in de VS de tabloids te lijden hadden van radio, was dat in Groot-Brittannië niet het geval. Daar werd de radio namelijk volledig publiek gefinancierd en werden er geen advertentie-inkomsten gegenereerd. Gevolg was dat alle adverteerders zich tot de tabloids (konden) richt(t)en en de krant floreerde. De Britse pers staat voor de vrije, marktgedreven pers. Nergens heb je zo'n hoge graad van concurrentie over zo'n lange periode. Zoals eerder gezegd, is dit in Nederland veel minder het geval.

De laatste jaren is er echter veel veranderd en is de Britse scheiding niet meer zo duidelijk als voorheen. Ten eerste zijn veel oude *broadsheet*-kranten overgegaan op het handzamere *tabloid*formaat. Omdat het woord *tabloid* in Groot-Brittannië echter synoniem staat voor de boulevardpers, noemen Britse kwaliteitsbladen als *The Guardian* en *The Independent*, die ook op dit formaat overschakelden, zich liever 'compact', om niet met de schandaalpers te worden geassocieerd.

2.4.2 De Britse kranten

Naar de Britse pers is al veel onderzoek gedaan. Niet alleen de verschijningsvorm, maar ook de uitstraling blijkt onderhevig aan verandering en verschuiving. Zo blijkt uit het boek van Franklin, *Newszak & News Media* (1997), dat de Britse *broadsheet*kranten steeds meer tabloidachtige kenmerken zijn gaan aannemen, wat te zien is aan bijvoorbeeld de grote en korte koppen, grote letters, kortere artikelen, kortere woorden en grotere en meer kleurenfoto's. Steeds vaker kom je dit ook bij de *broadsheets* tegen. Interessanter nog, is dat ook de inhoud is veranderd. Ten eerste bevatten de *broadsheet*kranten volgens Franklin steeds minder nieuws; vooral buitenlands en parlementair nieuws en onderzoeksjournalistiek hebben moeten inleveren. Ten tweede hebben het buitenlands nieuws en de onderzoeksjournalistiek in veel gevallen plaats gemaakt voor columnisten. Opinies hebben het nieuws vervangen, wat onder meer samenhangt met de komst van 'snellere' media als het internet. Kranten hebben met hun dagelijkse verschijning vrijwel nooit het meest actuele nieuws, waardoor er gezocht moet worden naar een iets andere invulling van de krant. Ten derde verschijnen er in de *broadsheets* steeds meer verhalen die tot voor kort alleen in de *tabloids* stonden en werden afgedaan als 'typische *tabloid*verhalen'. Ten vierde bevatten de *broadsheet*kranten tegenwoordig meer zogenaamde *editorial features*, waar dat tot voor kort alleen in de *tabloids* gebeurde. Dit zijn de consumenten- en lezersrubrieken (Franklin, 1997: 7-9).

Ook in diverse andere onderzoeken is naar voren gekomen dat de Britse kranten de laatste jaren enorm zijn veranderd. Esser (1999) legt bijvoorbeeld uit dat 'tabloidization' kan worden gezien

als een mediafenomeen dat de herziening van traditionele kranten inhoudt. Bovendien komen er andere media *formats*, gedreven door lezersvoorkeuren en de commerciële vraag. Esser (1999: 293) haalt daarbij Howard Kurtz aan, volgens wie tabloidization inhoudelijk gezien betekent dat er een algehele verlaging in journalistieke standaards plaats vindt, een vermindering van hard nieuws als politiek en economie, en een toename van soft nieuws als roddel, schandalen, sensatie en entertainment. Het onderzoek van McLachlan en Golding (2000) naar de lange termijn ontwikkeling van de Britse pers, laat eveneens zien dat de hoeveelheid internationaal nieuws is verminderd, terwijl de hoeveelheid entertainment en human-interest verhalen is gegroeid. Bovendien is het verschil in aantal politieke nieuwsverhalen én de gemiddelde lengte ervan, kleiner geworden en kruipen de kwaliteits- en tabloidkranten dus steeds meer naar elkaar toe. Straw (1993, in Franklin, 1996) toonde aan dat het aandeel parlementaire verslaggeving van *The Times* en *The Guardian* aanzienlijk is verlaagd. De verslagen van parlementaire debatten gingen bijvoorbeeld van gemiddeld tussen de 400 en 800 regels in 1988, tot minder dan 100 regels in elke krant in 1992. Ook Uribe en Gunter (2004) deden onderzoek naar tabloidization, maar dan van de Britse *tabloids* zelf. Hieruit bleek dat zelfs de *tabloids* onderhevig zijn aan tabloidization.

In het artikel van Bromley (1998) wordt de vervlakking in de Britse kwaliteitskranten enigszins genuanceerd. Hij meent dat de *broadsheets* wel meer *tabloid*-achtige onderwerpen zijn gaan behandelen, maar dat dat wel op andere toon gebeurt; het leest anders en de verhalen hebben vaak een andere betekenis of invalshoek (Bromley, 1998: 35).

2.5 Film

Zoals reeds in de inleiding was te lezen, gaat het beter dan ooit met de bioscopen in Nederland. Het bioscoopbezoek is in de loop der jaren enorm gestegen. Bezocht in 1979 nog 49% van de bevolking minimaal een keer per jaar de bioscoop, in 2007 was dit 56% (SCP). En dit blijken vooral hoog opgeleiden te zijn (73% hbo/universiteit in 2007). Dat film een populair medium is, blijkt wel uit het bezoekersaantal van 23,5 miljoen (2008, NVB). Deze miljoenen mensen zorgden vorig jaar voor 165,1 miljoen euro in het kassalaatje (3,4% meer dan in 2007). In totaal heeft Nederland nu 235 bioscopen (waarvan 105 filmtheaters), wat zorgt voor 717 filmdoeken (NVB). Maar ook in Groot-Brittannië brak het jaar 2008 alle records. Daar bracht het bioscoopbezoek maar liefst 850 miljoen pond op (3,5% meer dan in 2007) (UK Film Council), door 164 miljoen bioscoopbezoekers. In Groot-Brittannië zijn er in totaal 726 bioscopen (waarvan 168 filmtheaters) wat zorgt voor 3.610 filmdoeken.

Het medium film wordt van oorsprong niet gezien als één van de hoogste kunsten in de culturele hiërarchie. Reden hiervoor is wellicht dat er geen sterke duiding in de genres zit, zoals dat bij muziek en literatuur meer het geval is. Veel films hebben ook niet de kwaliteiten die het publiek vaak karakteristiek acht voor kunst: de meeste films zijn niet moeilijk, ze moeten een groot publiek bedienen en het draait er vooral om bezoekersaantallen en *box-office* cijfers. Dit staat in contrast met de ideeën over de hoge kunsten die bijvoorbeeld overheidssubsidie krijgen en door non-profit

instellingen worden verspreid. Voor de geloofwaardigheid moeten artiesten vaak een bepaalde desinteresse hebben in economische zaken. Ook in de theorie van Bourdieu staan cultureel en economisch kapitaal bijna lijnrecht tegenover elkaar.

In dit onderzoek wordt de berichtgeving over film onderzocht. De vraag is of een product (oorspronkelijk) uit de populaire cultuur, als kunst (kan) word(t)(en) benaderd in de pers. Mijn onderzoek sluit aan bij Baumann (2001), die onderzoek heeft gedaan naar de sociale geschiedenis van film in de Verenigde Staten en de wijze waarop film steeds meer als kunst kon worden gezien. Diverse oorzaken binnen en buiten de filmwereld, maakten dit mogelijk. Een centrale factor in de metamorfose van film als entertainment tot film als kunst was volgens Baumann het intellectuele discours dat filmcritici in Amerikaanse kranten gingen hanteren. Het mag duidelijk zijn dat niet álle films nu als kunst worden beschouwd, net zoals niet alle muziek of alle schilderijen als kunst worden gezien. Het belangrijkste is dat het algemeen geaccepteerd wordt, dat film als kunst kán worden gezien, dat film kenmerken heeft die het mogelijk maken dat bepaalde films de titel 'kunst' opgeplakt kunnen krijgen.

2.5.1 Filmrecensies

Filmrecensies zijn een zeer geschikte bron om de ontwikkeling richting kunst te zien. Filmrecensies zijn beschikbaar voor het publiek, worden geschreven voor het 'gewone publiek' en vormen daardoor een goede weerspiegeling hoe het publiek werd/wordt voorgelicht over film, en vaak op basis daarvan een opinie vormt. *'Not only do they document the intellectualization of film, they also explain how the new aesthetic for film was disseminated to the public'* (Baumann, 2001: 411).

Vanaf de jaren zestig veranderde de visie op film. Er kwamen meer hoogopgeleiden, die zorgden voor een groter filmpubliek, die kritisch meedachten, veel filmkritieken in de kranten wilden lezen, festivals bezochten en ook filmstudies op universiteiten volgden. Mede hierdoor veranderden de filmrecensies. Steeds meer werden kritieken door academici geschreven met wetenschappelijk taalgebruik. De lezers gingen aan de hand van de recensies film ook anders bekijken, letterlijk en figuurlijk. Baumann (2001) benadrukt echter dat de ontwikkeling in de filmrecensies niet de enige oorzaak is van de verandering in de filmvisie, maar wel de meest zichtbare. *'Critics influenced how film was viewed and whether film could be discussed as art after they began using a sophisticated, interpretation-centered discourse in film reviews'.....'No critic would claim that all films merited the status of art. However, by devoting serious attention, analyses, and a specialized discourse in their writing on film for a popular audience, critics, in conjunction with academics and other intellectuals in the film world, asserted that artistic value was possible in films'* (Bauman, 2001: 421).

Dat er bij film veel waarde wordt gehecht aan de opinie van de criticus, blijkt uit het ander onderzoek van Baumann (2002) naar de marketing, culturele hiërarchie en de waarde van kritieken over film in de VS (periode 1935-1980). Hieruit komt naar voren dat de filmmarketing in Amerikaanse kranten steeds meer waarde is gaan hechten aan de mening van experts. Dit was in de jaren dertig nog ongebruikelijk, maar beleefde in de jaren zestig haar hoogtepunt, alhoewel we het

vandaag de dag ook nog regelmatig op filmposters zien staan. Als marketingstrategie werd op filmposters kort vermeld wat de critici van de film vonden. Dit heeft volgens Baumann te maken met het feit dat film in Amerika rond die tijd steeds meer werd gezien als een legitieme vorm van kunst. Het publiek ging dan ook steeds meer waarde hechten aan de meningen van filmcritici. Filmcriticus werd nu ook een daadwerkelijk beroep, in plaats van ‘een journalist die ook films recenseert’. Dat er voor een bepaalde cultuurvorm een aparte groep critici bestaat, laat zien dat film als een serieuze kunstvorm wordt gezien, waarover door mensen met verstand van zaken moet worden geoordeeld. Onderzoek van Allen & Lincoln (2004) toont eveneens de invloed van filmcritici: de waardering voor oudere films blijkt sterk te worden beïnvloed door het discours van filmcritici en filmwetenschappers.

Baumann (2001) heeft in zijn onderzoek naar filmrecensies naast de verandering in technieken en concepten, ook het taalgebruik onderzocht. Daar heb ik in deze thesis niet voor gekozen, omdat het bij het vergelijken van recensies in twee verschillende talen heel lastig wordt, dit juist te doen. Vooral de connotaties van bepaalde woorden zijn alleen bij *native-speakers* vanzelfsprekend, waardoor er een vertekend beeld in het onderzoek zou ontstaan. Er is dus enkel gekozen voor de bestudering van technieken en concepten in de recensies. Verder bouwt dit onderzoek voort op Van Venrooij & Schmutz (2008), die twee soorten esthetische criteria onderscheiden: die van de traditionele hoge kunst waarbij de popmuziek als kunst wordt behandeld en besproken, en die van de populaire cultuur, die vooral de functionaliteit en emoties en ervaringen van het product benadrukken. Ook in deze thesis is van deze criteria gebruik gemaakt (zie verder hoofdstuk 3: Methodes).

2.6 Crossnationaal onderzoek

Mensen die met elkaar omgaan, beïnvloeden elkaar en mensen die veel met elkaar omgaan, ontwikkelen een gemeenschappelijk repertoire van kennis, symbolen, gewoonten, opvattingen, vaardigheden en normen, kortom cultuur. Op macroniveau is een land een groep mensen die veel met elkaar te maken heeft en samen een cultuur ontwikkelt (Wilterdink & Van Heerikhuizen, 2007: 21). Vanuit deze gedachte is het interessant verschillende landen met elkaar te vergelijken als het gaat om cultuur en alles wat daartoe kan worden gerekend.

Het vergelijken van twee landen is echter geen makkelijke opgave. Er bestaan dan ook meer onderzoeken naar verschijnselen binnen een land, waarbij bijvoorbeeld twee verschillende perioden of twee verschillende verschijnselen met elkaar worden vergeleken. In sociaalwetenschappelijk onderzoek zijn bovendien de Verenigde Staten in veel gevallen onderwerp van onderzoek en komt Europa op de tweede plaats. Daarbij legt men dan vaak de focus op ‘typisch’ Europese landen als Frankrijk en Duitsland. In deze thesis wordt mede daarom de blik gericht op een tweetal andere landen. De moeilijkheid bij het vergelijken van landen ligt in het feit dat de omstandigheden vrijwel altijd dermate verschillen dat er creatief moet worden gedacht om de hindernissen te omzeilen om tot een betrouwbare vergelijking te komen (Janssen & Peterson, 2005: 254).

In dit onderzoek worden Nederland en Groot-Brittannië met elkaar vergeleken. Deze twee landen vertonen op tal van punten overeenkomsten, waardoor het onbegonnen werk is hier een opsomming van te maken. Interessanter zijn de opmerkelijke verschillen die mogelijk invloed hebben op de uitkomsten van mijn onderzoek. Als we het hebben over de kunst en cultuurbeleving in de twee landen kunnen we eerst naar wat cijfers kijken. In een onderzoek van de Europese Commissie uit 2007 bleek 78% van de Nederlanders cultuur persoonlijk belangrijk te vinden, tegenover 67% van de Britten. Het eerste waar Nederlanders aan dachten bij het horen van cultuur, is ‘kunsten’; bij de Britten was dit ‘traditie’ (Van den Broek, de Haan & Huysmans, 2009: 58). Verder bleken Nederlanders vaker naar zowel ballet, dans, opera, theater, concerten en musea te gaan dan de Britten. Ook was opvallend dat in Nederland 11% van de ondervraagden zei dat de reden was dat om niet aan cultuur deel te nemen, het gebrekkige aanbod was. In Groot-Brittannië lag dit percentage met 19% een stuk hoger. Ook zei 5% van de Britten te weinig kennis of geen culturele achtergrond te hebben. In Nederland gaf 12% dit als antwoord. Uit deze cijfers blijkt al dat de twee landen verschillen: Nederlanders zeggen cultuur belangrijker te vinden dan de Britten en associëren het met kunst, terwijl de Britten cultuur met ‘traditie’ associëren.

Als we kijken naar de stratificatie van de samenleving zien we dat Groot-Brittannië sinds lange tijd veel sterker is verdeeld dan Nederland. Waar de kranten worden verdeeld in *broadsheet* vs. *tabloid*, met alle kenmerken die daarbij horen, wordt de samenleving traditioneel gezien verdeeld in de *lower* en *upper class*. Deze strakke scheidingen zijn de laatste jaren zwakker geworden, maar de beleving van deze tweedeling verdwijnt niet zomaar mee.

Engeland staat bekend als de bakermat van de industriële revolutie en het (Europese) kapitalisme. Onder andere door deze revolutie ontstond er een scheiding in de samenleving tussen de bourgeoisie en de arbeiders. Deze ontwikkeling vond in Nederland veel later pas plaats en werd ook nooit zo sterk als in Groot-Brittannië. Er wordt wel gezegd dat Nederland in de achttiende eeuw nog nagenoot van de successen in de internationale handel en nijverheid van de Gouden Eeuw daarvoor, en hiervan aan het rentenieren was. In Engeland echter, zorgde de revolutie voor een grote sociale stratificatie en ongelijkheid. Er kwam een enorme economische ontwikkeling op gang, die de samenstelling van de beroepsbevolking drastisch veranderde en de sociale mobiliteit deed toenemen. De eeuwenoude standsverschillen verdwenen langzaam, maar de klassenverschillen namen toe. De economische ongelijkheden werden voortaan bepaald door de marktverhoudingen (Wilterdink & Van Heerikhuizen, 2007: 173- 175). Hiermee is ook de basis gelegd voor de sociale hiërarchie in het land.

2.6.1 Nationale contexten

In media- en cultuuronderzoek waarbij een vergelijking wordt gemaakt tussen verschillende landen, wordt vaak rekening gehouden met sociale en historische achtergronden, om bepaalde verschijnselen te verklaren. Het is hierbij de vraag of cultuurproducten anders worden beoordeeld in verschillende nationale contexten. In het boek *Rethinking Comparative Cultural Sociology* van Lamont en Thévenot

(2000) worden bijvoorbeeld nationale culturele verschillen vergeleken tussen de VS en Frankrijk aan de hand van diverse casestudies. Daaruit bleek onder andere dat evaluaties gebaseerd op marktprestatie in de VS veel vaker voorkomen dan in Frankrijk, terwijl evaluaties gebaseerd op civiele solidariteit vaker in Frankrijk voorkomen. De basis hiervan ligt in de historie van de twee landen. Elk land heeft door de eeuwen heen haar eigen set van opvattingen en overtuigingen opgebouwd, waardoor de inwoners van een bepaald land de omgeving, leefwereld en de rest van de wereld met een bepaald oog zien. Weber (2000) analyseert in het bovengenoemde boek hoe de verandering van de uitgeverwereld in de twee landen (VS en Frankrijk) invloed heeft op de wijze waarop professionals oordelen over de kwaliteit van boeken, auteurs en literaire genres. Dit onderzoek is enigszins vergelijkbaar met het onderzoek in deze thesis. In Frankrijk blijken zelfs commerciële uitgevers die georiënteerd zijn op een populair publiek, een woordgebruik toe te passen bij kritieken dat refereert aan de collectieve conventies die de verticale scheiding in stand houden tussen wat 'sacrale' literatuur en 'profaan' entertainment genoemd kan worden. In Amerika daarentegen verdelen de uitgevers de boekenwereld in categorieën als 'high brow' en 'low brow', of 'pulp' en 'kwaliteit'. Deze verschillen voeren terug op maatschappelijke situaties die gaandeweg zo zijn gegroeid.

DiMaggio (1987) heeft de relatie tussen sociale structuren, patronen van artistieke consumptie en productie, en de manier waarop artistieke genres worden geclassificeerd, geanalyseerd. Hij onderscheidt vier dimensies van culturele classificatiesystemen: hiërarchie, differentiatie, universaliteit en afgrenzingsterkte. Ten eerste verschillen samenlevingen in de mate waarin cultuurvormen hiërarchisch zijn geordend. Sterk hiërarchische classificatiesystemen kenmerken zich door scherpe prestigeverschillen tussen genres. Sommige cultuurvormen krijgen bijvoorbeeld meer aandacht, geld, kritiek, pers of onderwijs dan anderen. Verder verschillen samenlevingen in de mate waarin kunst is gedifferentieerd in institutioneel afgegrensde genres, en verschillen ze in de mate waarin maatschappelijke consensus bestaat over de klassering van cultuuruitingen. Worden de classificaties bijvoorbeeld door iedereen erkend en herkend? Tenslotte verschillen samenlevingen in de mate waarin de grenzen tussen de genres zijn geritualiseerd. Markeren genres bijvoorbeeld symbolische grenzen tussen groepen in de samenleving? (DiMaggio, 1987: 446-449).

Het onderzoek waar in deze thesis onder meer gebruik van is gemaakt, is van Van Venrooij & Schmutz (2008). Zij onderzoeken in hun artikel de evaluatie van populaire muziek in de Verenigde Staten, Duitsland en Nederland in kwaliteitskranten. Ze bestuderen of de criteria die gelden voor de hoge kunst ook worden toegepast op de populaire kunst. Dit is een interessant onderzoek voor deze thesis, aangezien hier in grote lijnen hetzelfde is gedaan, met het grote verschil dat popmuziek is vervangen door film. Film kan echter ook als populaire cultuur worden gezien, al is de status van film in vergelijking met die van popmuziek wel iets anders. Uit het onderzoek bleek dat in Duitsland de kranten voor een groot deel de criteria toepassen die ook voor de hoge kunst worden gebruikt. Daar wordt popmuziek gerecenseerd en behandeld in dezelfde vorm en op bijna dezelfde manier als artistieke en hogere kunstvormen. Dit geeft aan dat de hiërarchische opbouw van de Duitse

samenleving, terugkomt in de behandeling van kunstvormen. Duitsland is van de drie landen het meest hiërarchisch opgebouwd en de grenzen tussen hoge en lage cultuur zijn daar nog relatief sterk. Als de Duitse kwaliteitskranten al aandacht besteden aan populaire muziek, doen ze dit op een ‘high art’-achtige manier. De VS kent daarentegen een minder sterk maatschappelijke hiërarchie en daar wordt populaire muziek niet onderworpen aan de criteria van de hogere kunst. Nederland valt hier tussenin.

Frank Esser (1999) onderzoekt in zijn artikel de ‘tabloidization’ van het nieuws in de VS, Engeland en Duitsland. In Duitsland is de tabloidization (nog) nauwelijks aanwezig, zeker niet in vergelijking met Engeland. In Duitsland zijn dan ook veel minder tabloids dan in Engeland. De enorme competitieve Britse nationale krantenmarkt is grotendeels verantwoordelijk voor dit verschil. Het brengen van infotainment lijkt de enige manier om te kunnen overleven. Ook het verschil in verkoop is van belang. Zoals gezegd worden in Engeland de meeste kranten op straat verkocht, waar de meeste kranten in Duitsland als abonnement aan huis worden bezorgd. Om dagelijks de lezer over te halen om te kopen in de kiosk is er meer sensatie op de voorpagina nodig. Ook de privacywetgeving is in Engeland minder streng dan in Duitsland, waardoor er ook meer ‘scandal news’ kan worden gebracht over politici. Hieruit blijkt dat de journalistieke waarden, mediaculturen en de economische en juridische situatie verantwoordelijk zijn voor de mate van tabloidization in een land.

Ook in het boek van Lamont (1992) wordt duidelijk dat de culturele systemen van verschillende landen, door verschillen in nationale kenmerken, kunnen variëren op het gebied van onder meer de hiërarchie en de grenzen en consensus over de verschillende culturele genres. Zo gaat het hier onder meer over hoe mensen uit de Franse en Amerikaanse *upper-middle class* definiëren wat het betekent om een ‘worthy person’ te zijn en wordt er gekeken naar de verschillen tussen de landen en de oorzaken daarvan. Ook wordt duidelijk dat er verschillend tegen cultuur wordt aangekeken. Kennis en waardering van de hoge kunst wordt bijvoorbeeld in Frankrijk hoog gewaardeerd. In de VS is dit veel minder het geval; daar vindt men dat hoge kunst te ver van de realiteit af staat en bovendien niet veelzijdig genoeg is (Lamont, 1992: 127). Een oorzaak van dit verschil zou gelegen kunnen zijn in de rol van de Franse staat, die tot in de jaren tachtig de media sterk domineerde, wat ook de positie van hoge cultuur in de media ten goede kwam. In de VS zijn de media altijd commercieel van aard geweest, en (hierdoor) minder doordrenkt met hoge cultuur (Lamont, 1992: 141). In Frankrijk bestaat er over het algemeen een stabielere klassenstructuur, waarbij staatsinterventie op sociaaleconomisch gebied niet ongebruikelijk is. In de VS zit er veel meer mobiliteit in de samenleving en ligt de nadruk vaker op de sociaaleconomische grenzen (Lamont, 1992: 145). Bepaalde omstandigheden in de VS werken dus de invloed van de hoge cultuur als het ware tegen, zoals het gelijkheidsbeginsel en de marginale staatsinterventie. Zo zien we de invloed van bredere maatschappelijke en culturele factoren op de opvattingen over en de organisatie van, de kunst en cultuur in een land (Lamont, 1992: 148-149). Als we dit verplaatsen naar Nederland en Groot-Brittannië, zien we bijvoorbeeld dat de krantenwereld in Groot-Brittannië er één is die veel meer vrij en marktgericht is, waarbij de

concurrentie al decennia lang enorm groot is. In Nederland is dit veel minder het geval: het beperkte aantal titels zorgt voor minder concurrentie en de gehele krantenmarkt is beter beschermd tegen marktinvloeden.

Benson en Hallin (2007) hebben onderzoek gedaan naar hoe landen, markten en globalisering het nieuws beïnvloeden in Franse en Amerikaanse nationale kranten (periode 1965-1997). Onderzocht is dus hoe de structuur van de media van invloed is op de journalistieke inhoud. De twee landen verschillen enorm wat betreft medialandschap: de Franse pers staat dichterbij het politieke veld; de Amerikaanse pers is veel commerciëler. Uit het onderzoek bleek dat de Franse kwaliteitskranten meer kritische berichtgeving hebben, meer vanuit het perspectief van burgers en vakbonden berichten, met meer aandacht voor ideologische en strategische aspecten van de politiek en voor interpretaties en opinies, gemengd met feiten. De Amerikaanse kwaliteitskranten berichten meer vanuit een politieke elite perspectief, met minder verschillende standpunten. Uit het onderzoek bleek verder dat commerciële druk de diversiteit van standpunten in het nieuws versmalt, en dat de journalistieke stijlen anders (moeten) zijn bij een meer commercieel karakter van de pers. Overigens bleek níet dat de globalisering sinds de jaren zestig, heeft gezorgd voor kleinere verschillen tussen de kranten in diverse landen en dat we allemaal richting het Amerikaanse model gaan. De nationale verschillen blijven dus tot nog toe in stand.

In het al eerder aangehaalde onderzoek van Van Venrooij & Schmutz (2008) is onder meer gekeken naar het onderwijssysteem, de grootte en de historie van de verschillende landen. Zo hebben de scholen in de VS ieder een ander niveau, waardoor er geen eenzijdige definitie van hoge cultuur kan worden doorgegeven aan de nieuwe generaties. Dit zorgt ook voor zwakkere hiërarchische onderscheidingen. In Duitsland is de standaardisatie in het onderwijs veel groter, waarbij alle Duitsers ongeveer hetzelfde meekrijgen. Dit geldt ook voor Nederland. Ook worden leerlingen in de laatste twee landen al vroeg geselecteerd op opleidingsniveau (Vmbo, Havo, Vwo). In de VS wordt op de 'middelbare school' geen onderscheid gemaakt tussen de niveaus, waardoor de culturele hiërarchie niet wordt versterkt. Ook de grootte van het land speelt volgens Van Venrooij & Schmutz (2008) een rol. Kleinere landen zouden meer open en internationaal georiënteerd zijn wat betreft cultuur en hierdoor meer open staan voor nieuwe zaken. Dit zien we terug bij Bevers (2005) waar hij onderzoek deed naar de culturele canon in het onderwijs in Engeland, Frankrijk, Duitsland en Nederland. Vooral Frankrijk en Duitsland bleken de meeste aandacht te geven aan hun eigen cultuur, de cultuur van het verleden en aan de hoge cultuur. Als we kijken naar Nederland en Groot-Brittannië is Nederland duidelijk het kleine land dat zich internationaal oriënteert en hierdoor toegankelijker is voor populaire cultuur. Wat betreft historie hebben we al gezien dat Nederland een historische dominantie van een commerciële bourgeoisie kent, waardoor een meer pragmatische oriëntatie is ontstaan.

Hoofdstuk 3 Probleemstelling en Methoden

Om de hoofdvraag en deelvragen te kunnen beantwoorden zal ik een kwantitatieve en kwalitatieve inhoudsanalyse uitvoeren op diverse Britse en Nederlandse kwaliteitskranten. In dit hoofdstuk zet ik uiteen hoe dit onderzoek eruit ziet en welke keuzes er zijn gemaakt, en waarom.

3.1 Probleemstelling en deelvragen

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar het verschil in berichtgeving over commercieel succesvolle en artistieke succesvolle films in elitekranten. Dit zijn echter wel twee zeer verschillende soorten films, die dus nauwelijks onder één kopje ‘film’ vallen in te delen. Zeker in elitekranten, die van oudsher voor en door de hoger opgeleiden en mensen met meer interesse in kunst worden geschreven en gelezen, zou de scheiding tussen commerciële kassuccessen en meer artistieke films duidelijk naar voren moeten komen. Toch zijn ook deze kwaliteitskranten de laatste jaren aan concurrentie onderhevig, en moet er steeds meer aan het ‘grote publiek’ worden gedacht. Uit deze kwestie, en de inleiding en het theoretisch kader vloeit de volgende probleemstelling voort:

Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten en in hoeverre varieert dit bij de aandacht voor artistieke succesvolle films en films met commercieel succes?

Om deze hoofdvraag beter te kunnen beantwoorden, maak ik gebruik van de volgende deelvragen:

Hoe kan de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten worden beschreven?

Op welke manier verschilt de berichtgeving over film in de Nederlandse kwaliteitskranten van die in de Britse kwaliteitskranten?

In hoeverre vertonen Britse en Nederlandse kwaliteitskranten verschillen in hun berichtgeving over artistieke films en films met commercieel succes?

Waarin verschilt de berichtgeving over commercieel succesvolle films in Britse ten opzichte van Nederlandse kwaliteitskranten, en waar ligt het verschil bij de berichtgeving over artistiek succesvolle films?

De eerste deelvraag onderzoekt de filmberichtgeving in Nederland en het Groot-Brittannië. Welke keuzes maken zij aangaande filmberichtgeving. Op deze manier kan wellicht een beeld geschetst worden van de manier van omgaan met film in kranten in de ‘Anglosphere’ landen, waartoe in de

ruimste zin Nederland soms ook wordt gerekend, dan wel over Noordwest Europa. Bij de tweede deelvraag worden Nederland en Groot-Brittannië echter met elkaar vergeleken. Waar liggen de verschillen wat betreft filmberichterijking in kwaliteitskranten en waar de overeenkomsten. De derde deelvraag gaat uit van het verschil in berichterijking over de twee verschillende soorten films. Hier worden de Britse en de Nederlandse kranten niet met elkaar vergeleken, maar voor alle onderzochte kranten wordt gekeken of er een verschil zit in de berichterijking over artistieke films en films met commercieel succes. De vierde deelvraag vergelijkt weer de twee landen met elkaar, en dan op het punt van de berichterijking over de verschillende soorten films. Hoe verschilt de berichterijking in kwaliteitskranten over commercieel succesvolle films in Nederland van die in Groot-Brittannië.

3.2 Onderzoekseenheden

De onderzoekseenheden in dit onderzoek zijn recensies en andere artikelen over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten. Gekozen is voor een vergelijking tussen Nederlandse en Britse kranten, omdat het medialandschap in beide landen sterk verschilt. Hierdoor kan worden nagegaan of verschillen in medialandschap doorwerken in de berichterijking. Verder lijkt de Nederlandse cultuur, als het gaat om filmvoorkeuren, maar ook andere uitingen van cultuur, sterk op de Britse cultuur. De landen liggen geografisch dicht bij elkaar en zijn wellicht beide onderhevig aan een ‘verAmerikanisering’ van cultuur, in ieder geval in de entertainmentbranche. Daarom is het interessant deze twee landen met elkaar te vergelijken, omdat ze veel gemeenschappelijk hebben, maar tegelijkertijd op gebieden van elkaar verschillen. Hierdoor is een nauwkeurige vergelijking mogelijk.

In Nederland bestaan er vier nationale kwaliteitsdagbladen. Dit zijn *De Volkskrant*, *NRC Handelsblad (NRC)*, *Algemeen Dagblad (AD)* en *Trouw*. Het *AD* wordt niet altijd tot de kwaliteitskranten gerekend, maar is toch in dit onderzoek opgenomen, omdat het met een oplage van ruim 465.000 kranten (bron: PCM Uitgevers) wel een krant van belang is. Bovendien maakt dit de vergelijking met Engeland (vier kwaliteitskranten) ook makkelijker. Daar worden namelijk over het algemeen de volgende vier kranten als nationale kwaliteitskranten bestempeld: *The Times*, *The Guardian*, *The Daily Telegraph* en *The Independent*. In dit onderzoek is alleen de zondagkrant van *The Daily Telegraph* onderzocht; *The Sunday Telegraph*. De krantendatabase LexisNexis waarmee is gewerkt, heeft alleen de zondagkrant in het bestand, waardoor niet op doordeweekse dagen gezocht kon worden. Dit vormt echter geen probleem voor dit onderzoek, aangezien de zondageditie de filmrecensies bevat en de dikste krant van de week is, waardoor er genoeg artikelen overblijven om te analyseren. Wel is het totaal aantal verschenen artikelen over een film in die krant wellicht hoger dan uit onze data naar voren komt. Hier zal dan ook rekening mee worden gehouden.

3.3 Onderzochte films

In totaal onderzoek ik tachtig recensies die betrekking hebben op een tiental geselecteerde films. Op deze recensies wordt een inhoudsanalyse uitgevoerd. Verder bekijk ik ook alle andere verschenen

artikelen in de kranten over de geselecteerde films. Het onderzoek bestrijkt vijf commercieel succesvolle films en vijf artistiek succesvolle films, die allen in 2007 of 2008 zijn verschenen. De keuze voor recent uitgebrachte films, vergroot de actualiteitswaarde van het onderzoek. Wel is het lang genoeg geleden dat diverse cijfers en ander materiaal al beschikbaar zijn en er dus een compleet beeld kan worden gegeven.

3.3.1 Commercieel succesvolle films

De commercieel succesvolle films zijn allen films uit 2008. De vijf geselecteerde commercieel succesvolle films zijn: *The Dark Knight*, *Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull*, *Mamma Mia!*, *Quantum of Solace* en *Sex and the City*.

Via BoxOffice Mojo (www.boxofficemojo.com), onderdeel van de Internet Movie DataBase (IMDB), de belangrijkste bron op het gebied van internationale filmopbrengsten, is gekeken naar de best bezochte films in Nederland en Engeland in 2008. De top vijf van 2008 in het Verenigd Koninkrijk bestaat uit de zojuist genoemde films. Deze top vijf komt niet exact overeen met de top vijf in Nederland, maar alle films figureren wel in de Nederlandse top negen. Om die reden is toch voor deze films gekozen. De andere vier films in de Nederlandse top negen, zijn *Madagascar: Escape 2 Africa*, *The Kite Runner*, *Kung Fu Panda* en *Oorlogswinter*. Deze films zijn minder geschikt om te onderzoeken. Enerzijds betreft het een Nederlandse film (*Oorlogswinter*), waar waarschijnlijk in Engeland weinig tot niet over wordt geschreven. Anderzijds gaat het om animatiefilms (*Madagascar*, *Kung Fu Panda*), die minder interessant zijn in het kader van een onderzoek naar berichtgeving over film als serieus cultuurproduct en de aandacht in kwaliteitskranten, óf om een film (*The Kite Runner*) die in Engeland reeds in 2007 te zien was en dus de vergelijking moeilijk maakt, en die bovendien in dat jaar op slechts een 64^e plaats staat in de top honderd van blockbusters. Wel moet worden vermeld, dat wanneer de recensies in de krant verschijnen, het nog onduidelijk is of een film een commercieel succes zal gaan worden, maar in de meeste gevallen kan dit redelijk goed worden voorspeld aan de hand van eerdere successen van de acteurs, regisseur of filmreeks, of succes in andere landen waar de film reeds in de bioscoop is te zien.

3.3.2 Artistiek succesvolle films

De vijf geselecteerde artistiek succesvolle films, zijn allen prijswinnaars op belangrijke internationale filmfestivals. Dit zijn de films *4 Luni*, *3 Săptămâni și 2 Zile* (winnaar Gouden Palm 2007, filmfestival van Cannes), *Entre les Murs* (winnaar Gouden Palm 2008, filmfestival van Cannes), *Sè, Jiè* (winnaar Gouden Leeuw 2007, filmfestival van Venetië), *Tropa de Elite* (winnaar Gouden Beer 2008, filmfestival van Berlijn) en *The Wrestler* (winnaar Gouden Leeuw 2008, filmfestival van Venetië). De winnende films op de internationale festivals van Cannes, Venetië en Berlijn worden gezien als de artistiek en kwalitatief beste films ter wereld en genieten veel aanzien. Een professionele jury, vaak bestaande uit acteurs en andere professionals in de filmindustrie, kiest de winnende film. Bovendien

vinden de festivals in Europa plaats, wat de kans vergroot dat Britse en Nederlandse kwaliteitskranten over de winnende films berichten.

Om aan vijf verschillende films te komen met maar drie toonaangevende filmfestivals, is besloten om ook de winnaars van de Gouden Palm en Gouden Leeuw van 2007 mee te nemen in het onderzoek. Vaak komen (bekroonde) festivalfilms pas later in de nationale bioscopen, waardoor een gedeelte van de artikelen toch in 2008 worden geschreven. Een gedeelte van de winnaars van 2008, draait dus ook pas in 2009 in de bioscopen en krijgt vooral dan aandacht in de kranten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij *The Wrestler*. Artikelen over deze film verschenen echter vooral in de eerste maanden van het jaar, waardoor er nu, zomer 2009, toch een complete analyse kon worden gemaakt. De winnaar van de Gouden Beer van 2007 – de Chinese film *Tuya's Marriage* – had ook in het onderzoek mee kunnen doen, maar is buiten beschouwing gelaten omdat de film niet in de Britse bioscopen is verschenen, wat een goede vergelijking bemoeilijkt.

3.4 Verzameling artikelen

Welke kranten en welke films gaan worden onderzocht, is nu bepaald. De volgende stap is het vinden van de recensies en de andere artikelen die over de film in de kranten zijn verschenen. Dit is gedaan via de digitale zoekmachine LexisNexis. LexisNexis is een bedrijf dat een database beheert met daarin archieven van bijna 10.000 dagbladen, tijdschriften, wetsdocumenten en andere bronnen. De meeste Europese landelijke dagbladen zijn via deze database beschikbaar. Via de zoekfunctie en het invoeren van zoekwoord, periode en krant, worden talloze artikelen zichtbaar. Omdat het uitgangsjaar 2008 is, maar er lang voor en na verschijning artikelen over een film gepubliceerd kunnen worden, is er bij de onderzoeksperiode op LexisNexis een ruime marge genomen van een jaar voor het uitkomen van de film (bij de artistiek succesvolle films een jaar voor het winnen van de prijs) tot een jaar na het uitkomen van de film. Bij het invoeren van het zoekwoord is gekozen voor de filmtitel, soms met een afbakenend woord erbij, zoals bij *Sex and the City* het woord 'movie', omdat 'sex' en 'city' alleen, duizenden uitkomsten oplevert. Bij filmtitels in andere talen dan het Engels, is de Engelse of Nederlandse titel ingevoerd, zoals bij *4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile* '4 Months, 3 Weeks and 2 days' (of '4 maanden, 3 weken en 2 dagen'), bij *Entre les Murs* 'The Class', bij *Se, Jie* 'Lust, Caution', en bij *Tropa de Elite* 'Elite Squad'.

3.4.1 Recensies

De recensies in kranten zijn vaak makkelijk te herkennen. Ze hebben vaak dezelfde schrijver, zijn meestal niet langer dan duizend woorden, en vaak staat er boven- of onderaan het stuk duidelijk de regisseur vermeld, met de hoofdrolspelers, de lengte van de film, de 'kijkwijzer' en in hoeveel zalen de film draait. Bovendien valt ook aan het artikel zelf doorgaans af te lezen dat het een recensie betreft, met een duidelijke opinie, maar tevens een korte beschrijving van waar de film over gaat. In sommige kranten, zoals *The Times*, staat meer dan één recensie. Voor welke is dan gekozen?

Doorgaans is dan gekozen voor de recensie van de ‘chef filmrecensies’. De meeste kranten hebben één persoon die het gros van de recensies voor zijn of haar rekening neemt. Deze kan gezien worden als de voornaamste ‘stem van de krant’ op het gebied van filmrecensies. Na het bestuderen van enkele krantenedities, is duidelijk wie deze persoon is. Mocht dat nog niet duidelijk zijn of zijn er alleen recensies door andere personen, dan is er doorgaans gekozen voor de langste recensie. Op deze manier zijn tachtig recensies geselecteerd (tien films en acht kranten).

3.4.2 Overige artikelen

Naast de recensies, zijn er nog andere artikelen die betrekking hebben op de geselecteerde films. Deze artikelen zijn allemaal verzameld en in kaart gebracht. Er is hier gekozen voor alle artikelen die over de bioscoopfilm gaan, daar nauw verwant aan zijn of de directe aanleiding zijn geweest voor een gerelateerd artikel. Artikelen over films die op dvd uitkomen of zelfs al op televisie verschijnen zijn niet meegenomen in het onderzoek. Niet elke krant heeft een dvd-rubriek en in deze analyse gaat het alleen om de bioscoopfilm. Ook is er bijvoorbeeld bij de film *Dark Knight* nogal wat berichtgeving over de overleden acteur Heath Ledger. Deze artikelen zijn niet meegerekend, want dit gaat over het persoonlijke leven van de acteur. Deze berichtgeving was er ook geweest als hij in een andere film had gespeeld. Hetzelfde geldt voor kandidaten voor de Oscars. Als het stuk grotendeels over de Oscars (of andere prijzen) ging, is het niet meegenomen. Het stuk zou er immers ook hebben bestaan als er andere films waren uitgekomen (de Oscars zijn er ieder jaar en ieder jaar wordt er over geschreven, welke films er ook meedingen). Als het artikel echter grotendeels over een geselecteerde en winnende film gaat, is het artikel wel meegenomen. Vaak is dit al te bepalen aan de hand van de kop, waar dan de titel van de film wordt genoemd.

Ook columns zijn weggelaten. Het is de keuze van de columnist om het stuk aan een bepaalde film te besteden, en niet zozeer de keuze van de krant. Maar dan zijn er de grotere opiniestukken, die soms op vraag van de krant zijn geschreven, en soms op eigen initiatief worden ingestuurd. Soms is dat lastig te bepalen. In de meeste gevallen zijn deze artikelen wel meegenomen, er vanuit gaande dat de personen gevraagd zijn dit stuk te schrijven. Alle wekelijkse korte bioscoop aankondigingen of filmladders zijn niet meegenomen. Dit is vaak een standaard berichtje wat weken achtereen hetzelfde is en dus weinig meer zegt over de berichtgeving van de krant. Een andere moeilijkheid zijn de jaarcijfers, met artikelen met koppen als ‘*James Bond* best bezochte film’. Hier is weer een afweging gemaakt. Alleen als het echt ging over de film en waarom er zoveel mensen naar toe zijn geweest, is het meegenomen, maar niet als het handelde over het bioscoopbezoek in het algemeen, want dan had het bericht er ook bestaan zonder deze film, maar dan ingevuld met andere films. De centrale gedachte bij deze selectie is geweest: had dit stuk er ook bestaan als de film er niet was geweest? (dus: artikelen over persoonlijke zaken acteurs, algemene bioscoopcijfers, columns, Oscarberichtgeving, etc.).

Belangrijk om hier nogmaals te vermelden is dat *The Sunday Telegraph*, zoals de naam al aangeeft, alleen op zondag verschijnt. De andere edities van *The Daily Telegraph* zijn niet in dit

onderzoek meegenomen, om eerder genoemde redenen. Bij de resultaten van het onderzoek naar de overige artikelen, zal het beeld van deze krant dus iets vertekend zijn en wellicht wat uit de toon vallen vergeleken bij de andere kranten.

3.5 Basisgegevens recensie

Voor elke recensie zijn de volgende gegevens geregistreerd:

- Titel van de film waar de recensie over gaat
- Naam van de krant waar de recensie in staat
- De datum van de recensie
- Titel/kop van de recensie
- Paginanummer en plaats waar de recensie staat
- Het aantal woorden van de recensie (zonder kop en lead)
- De naam van de auteur van de recensie

3.5.1 Variabelen kunst

Om te onderzoeken op welke manier de films worden besproken, is gebruik gemaakt van de artikelen van Van Venrooij & Schmutz (2008) en Baumann (2001). Op basis hiervan zijn elf inhoudelijke variabelen gekozen om na te kunnen gaan of de recensent de film als 'high art' beschouwd en de recensie ook op deze manier invulling geeft. Tenzij anders vermeld, gaat het hierbij om dichotome variabelen die de waarde ja/nee (wel/niet) kunnen aannemen:

- *Regisseur*. Wordt de regisseur bij naam genoemd? Bij 'kunst' wordt de maker doorgaans nadrukkelijk vermeld, dus zou ook bij films de regisseur in de recensie moeten voorkomen.
- *Creatieve bron*. Wordt de creatieve oorsprong van de film duidelijk vermeld? Het kan hier gaan om de persoon die het verhaal heeft geschreven, of om bijvoorbeeld de schrijver van het boek waar de film op is gebaseerd. Ook de scenarioschrijver behoort tot deze categorie. In sommige gevallen is de regisseur tevens de scenarioschrijver. De creatieve bron is als het ware de oorsprong van de film, en bij film als kunstproduct, behoort dit dan ook te worden vermeld. Serieuze kunstvormen vragen een aanduiding van de 'kunstenaar' bij naam.
- *Eerder werk regisseur*. Wordt er eerder werk (films, series, opera's, documentaires) van de regisseur bij titel genoemd? Dit zou niet altijd op kunnen gaan, bijvoorbeeld bij een beginnend regisseur. In alle andere gevallen geeft het een bepaalde context van de film, zodat het geplaatst kan worden in het oeuvre van de maker (de regisseur). Deze variabele is met ja of nee gecodeerd. Wanneer eerder werk van de regisseur werd vermeld is tevens genoteerd hoeveel eerdere werken ter sprake komen.
- *Andere regisseurs*. Worden er naast de regisseur van de film, nog andere filmregisseurs genoemd? Als de regisseur met vakgenoten wordt vergeleken, ontstaat er een kleine verkenning van het werkveld van de filmmaker. Dit geeft inzicht in de positie van de film en

de regisseur. Ook hier is tevens het aantal andere regisseurs geregistreerd dat in de recensie wordt genoemd.

- *Andere films.* Worden er naast de film waar de recensie over gaat nog andere films genoemd (van andere regisseurs)? Dit plaatst de film in een context en verduidelijkt op welke manier deze film gezien moet worden. Door de vergelijking te maken met andere films, wordt de gerecenseerde film als het ware in kaart gebracht tussen andere films. Ook hier is het aantal andere films dat wordt genoemd, genoteerd.
- *Context.* Wordt de film al dan niet in een context geplaatst, waardoor de film beter te begrijpen is? Wellicht wordt er een geschiedenis geschetst of uiteengezet wanneer en in welke sociale, culturele, politieke of biografische omstandigheden de film zich afspeelt. Via het bespreken van dergelijke contextuele elementen toont de criticus zich als een expert die de nodige kennis levert, om het geheel te begrijpen en te waarderen.
- *Connectie met populaire cultuur.* In plaats van een associatie met hogere kunst kan er ook juist een connectie worden gemaakt met een populair cultuurproduct, zoals popmuziek of thrillers. Deze connectie met ‘populaire’ cultuur, kan ook breed worden opgevat: van muziek (populaire bands of genres) en televisiepersoonlijkheden of -programma’s, tot acteurs, misdaadschrijvers, of andere zaken of algemene termen uit de populaire cultuur (kermis, websites, chicklit, etc.). Dit alles kan in positieve zin of in negatieve zin zijn. Het gaat er puur om of er al dan niet een connectie wordt gemaakt met vormen van populaire cultuur. In de uitgebreide analyses per recensie, wordt nader uitgelegd om wat voor verwijzingen het gaat.
- *Connectie met kunst.* Bevat de recensie verwijzingen naar andere kunst- of cultuurproducten? Eventuele verwijzingen naar de traditionele ‘hogere’ kunstvormen, zoals beeldende kunst, literatuur of klassieke muziek, plaatsen de film in de categorie van hoge kunst. De discussie van hoge kunst plaatst een bepaald werk vaak in de context van andere werken, zodat het werk beter geëvalueerd kan worden. Wordt de regisseur of film expliciet vergeleken of geassocieerd met kunstwerken of kunstenaars? Het kan hier gaan om het noemen van een toneelstuk, schrijver en muziekstukken, maar ook kunststromingen, literatuurtermen, of andere verwijzingen naar hogere cultuurvormen (schaken, musea, documentaires, filosofen, etc.).
- *Kunstcriteria.* Hanteren recensenten criteria die ook voor andere kunstvormen gelden? Hier is gelet op het gebruik van de criteria ‘originaliteit’ en ‘complexiteit’, die vaak bij ‘hoge’ kunst worden toegepast. Deze criteria moeten ruim worden opgevat. Toepassing van het originaliteitscriterium omvat onder meer het gebruik van woorden of omschrijvingen als ‘voorspelbaarheid’ (juist niet origineel), ‘vernieuwend’, ‘vindingrijk’, ‘nieuw’, ‘authentiek’, ‘inventief’ en ‘zeldzaam’. Bij het complexiteitscriterium gaat het om woorden of omschrijvingen als ‘diepgang’, ‘intelligentie’, ‘intellectualiteit’, ‘(on)begrijpelijk’, ‘makkelijk’, ‘moeilijk’, ‘ingewikkeld’, ‘oppervlakkig’, ‘subtiliteit’, ‘triviaal’, ‘gelaagdheid’ en ‘simpel’. Ook is hier gekeken of het gaat om de positieve of juist negatieve context ervan. In

de uitgebreide analyses per recensie, wordt uitgelegd om welke termen en omschrijvingen het precies gaat (zie bijlage).

- *Positief én negatief commentaar.* Hoge kunst geldt als complex en zou vragen om een genuanceerde benadering, waarin uiteenlopende dimensies aan bod komen. Recensenten die film meer als kunst beschouwen, neigen naar een meer complexe benadering waarbij meerdere aspecten van de film worden besproken en beoordeeld. Dit zal dus een meer gemixte recensie geven. Deze variabele is beoordeeld volgens de volgende ordinale schaal: 0 = Geen oordeel, 1 = Uitsluitend negatief oordeel, 2 = Overwegend negatief oordeel, 3 = Zowel positief als negatief commentaar, 4 = Overwegend positief oordeel, 5 = Uitsluitend positief oordeel. In het geval van zowel positief als negatief commentaar (score 3) wordt een film dus het meest als hoge kunst (want het meest genuanceerd) benaderd.
- *Interpretatie.* Bevat de recensie al dan niet interpretaties van bepaalde scènes of de film als geheel? Een onderscheidende karakteristiek van kunst tegenover entertainment, is dat kunst wordt gezien als een communicatiemiddel via metaforen. Interpretaties zijn onderwerp van discussie en vragen creatieve gevolgtrekkingen van de criticus. Er wordt een poging gedaan een impliciete boodschap in de film te vinden.
- *Kunst vs. entertainment.* De film is goed omdat het serieuze kunst is, en slecht omdat het commercieel entertainment is. Er wordt een soort rangorde in films geschetst. Wordt er verwezen naar commercieel succes van de film, bijvoorbeeld dat het een *blockbuster* is, of wordt er verwezen naar artistiek succes, bijvoorbeeld een prijs die de film heeft gekregen of lovende kritieken in andere bladen. Het onderscheiden van ‘populaire films’ en ‘serieuze films’ geeft critici de mogelijkheid een soort canon te maken. Behalve naar eventuele verwijzingen naar commercieel of artistiek succes, is ook gekeken op welke manier dit gebeurt, met name of er een oordeel aan wordt verbonden. Acht de recensent het commerciële dan wel artistieke succes verdiend of niet, terecht of niet, etc?

3.5.2 Variabelen populaire cultuur

Van Venrooij & Schmutz (2008) gebruiken tevens een reeks criteria om juist een oriëntatie op de populaire cultuur te duiden. Twee daarvan worden ook in dit onderzoek gehanteerd:

- *Publieksoriëntatie.* Wordt er vermeld welk soort publiek de film zal aantrekken of beschrijft het stuk voor welke gelegenheid de film geschikt is? Dergelijke omschrijvingen geven een meer publiekgerichte benadering van recenseren. De evaluatie is bedoeld voor de vraag of en welk soort publiek de film leuk zal vinden, niet of ze de film leuk zouden moeten vinden. Bij deze variabele is gekeken naar het al dan niet voorkomen van duidelijke kenmerken of aanwijzingen voor het publiek van de film. Alleen expliciete vermeldingen van publiekskenmerken zoals geslacht, leeftijdscategorie, specifieke liefhebbers, etc. zijn meegenomen.

- *Participatie-ervaring*. Wordt er al dan niet expliciet aandacht besteed aan de vraag of de kijker iets kan ‘mee-ervaren’, of zich duidelijk kan inleven in de film? Ook de mate van entertainment wordt hierbij gerekend. Typeert de recensent de film al dan niet als ‘leuk’, ‘spannend’, ‘vrolijk’, ‘deprimerend’, etc.

3.5.3 Overige variabelen

Verder is de aandacht voor acteurs en regisseurs in de recensies onderzocht. Veel aandacht voor en/of een nadruk op de acteurs, duidt op een meer populaire benadering van cultuur, terwijl veel aandacht voor en/of een nadruk op de regisseur duidt op een meer artistieke benadering van kunst. De volgende twee variabelen zijn daarom in de analyse opgenomen:

- *Acteerprestaties*. Wordt er al dan niet iets gezegd over de acteerprestaties van de acteurs? Wordt er gerefereerd aan de sterstatus van de acteurs die meespelen? Hier is gekeken of er in de recensies aandacht wordt besteed aan de prestaties van de acteurs. Dit gaat niet (alleen) om het noemen van de acteurs, maar vooral om het benoemen en uitleggen van de prestaties die zij in de film leveren. Wat is er zo goed aan gespeeld? Waarom is een acteur zo overtuigend?
- *Nadruk*. Als laatste variabele, is beoordeeld waar de recensies de nadruk op leggen. Is dat de regisseur of de acteur? Het gaat er hierbij om wie het meeste aandacht krijgt en om wie het stuk eigenlijk draait. Dit wordt vaak duidelijk in het begin of juist aan het einde van de recensie, waar het belangrijkste ‘nieuws’ staat, respectievelijk de belangrijkste ‘conclusie’ wordt gegeven. Ook als de acteurs niet worden genoemd, kan de nadruk in de recensie op de acteurs liggen. Hier wordt dan uitgebreid aandacht besteed aan de personages in de film, bijvoorbeeld een uitgebreide uiteenzetting wat de personages in de film allemaal overkomt. Gaat het echter weer om de keuzes van de regisseur hoe de personages zijn neergezet en hoe hun verhaal de film bepaalt, dan ligt de nadruk meer op de regisseur.

3.6 Variabelen overige artikelen

Van de geselecteerde overige artikelen zijn per artikel de volgende variabelen onderzocht:

- Op welke datum is het artikel gepubliceerd?
- Wat is de kop van het artikel?
- Op welke plaats en op welke pagina staat het artikel?
- Hoe groot is het artikel, in aantal woorden?
- Wie is de schrijver van het artikel?
- Wat voor soort artikel is het?

Al deze overige artikelen zijn onderzocht op de volgende zeven variabelen:

- *Totaal aantal artikelen.* Het gaat hier om het totaal aantal verschenen artikelen rondom een bepaalde film, in een bepaalde krant. Zo kan worden gezien hoe groot de aandacht was voor een film in een krant.
- *Aantal woorden.* Als alle woorden van alle overige artikelen bij elkaar worden opgeteld, krijgen we het totaal aantal woorden wat een krant aan overige artikelen (dus buiten de geanalyseerde recensies) heeft gebruikt voor de berichtgeving over een bepaalde film. De vraag bij deze variabele is dus: hoeveel woorden spendeert een krant in totaal aan een film? Een krant kan tientallen artikelen wijden aan een bepaalde film, maar dit kunnen ook allen korte nieuwsberichtjes zijn. Daar tegenover staat dat sommige kranten slechts een paar artikelen wijden aan een film, maar wel allen lange achtergrondartikelen of interviews.
- *Publicatiedata.* Hier is onderzocht of de overige artikelen vooral voor of na de premièredatum van de film in de krant zijn verschenen. Per film, per krant is gekeken of het merendeel van alle overige artikelen voor of na (of precies evenveel voor of na) de premièredatum in de krant zijn gepubliceerd. Op deze manier kan worden gekeken of de publiciteit vooral ter aankondiging van de film is, of juist als beschouwing en commentaar nadat meerdere mensen de film hebben gezien.
- *Publicatiepagina's.* Bij deze variabele is onderzocht op hoeveel verschillende soorten pagina's de diverse artikelen verschijnen. Dit kunnen alle soorten pagina's zijn, die een krant maar heeft, zoals cultuur, binnenland, nieuws, film, commentaar, informatie, kunst, de talloze verschillende soorten bijlagen, etc. Zo kan in beeld worden gebracht in hoeverre de totale filmberichtgeving over de krant wordt verspreid. Komen artikelen over/naar aanleiding van de film enkel op de film- of kunstpagina, of worden er, door de talloze verschillende invalshoeken en onderwerpkeuze ook artikelen, gerelateerd aan de film, op bijvoorbeeld de binnenland-, reis-, of muziekpagina geplaatst?
- *Tijdspanne.* Bij deze variabele is gekeken hoeveel tijd er tussen het eerste en het laatste artikel in de krant zit. Dus over welke periode wordt er in een krant over een bepaalde film bericht? Ook deze manier van 'meten' zegt iets over de hoeveelheid aandacht voor een film.
- Hier wordt gekeken wat voor soort artikelen de overige artikelen zijn. Deze variabele *Soort artikelen* is onderverdeeld in de volgende zeven categorieën:
 - Nieuwsberichten - korte berichtjes van vaak niet meer dan honderd woorden.
 - Interviews - met acteurs of makers van de film.
 - Nieuwsverhalen - actuele gebeurtenis of nieuws wordt beschreven, maar dan met meer informatie en achtergronden dan bij een nieuwsbericht.
 - Achtergrondartikelen - over allerlei onderwerpen, maar waarbij de film de directe aanleiding vormde.

- Opiniestukken - geen recensies, maar langere en diepgaandere artikelen van journalisten of publieke figuren, met een duidelijke opvatting over een bepaald onderwerp, gerelateerd aan de film.
 - Profielen - van acteurs of filmmakers, of stukken uit andere interviews.
 - Reportages - van bijvoorbeeld filmpremières.
- *Aantal overige recensies.* Een aantal kranten plaatsen bij een aantal films meer dan één recensie. De belangrijkste, vaak de langste en van de chef filmkritiek, is al geanalyseerd. Er blijven soms echter nog andere recensies over, geschreven door anderen. Kranten proberen op deze manier zoveel mogelijk professionele, en soms wat minder professionele, opinies weer te geven over een bepaalde film. Bij deze variabele is gekeken of er nog andere recensies zijn geplaatst, en zo ja, hoeveel.

Alle resultaten van de analyse zijn eerst in een Excel-bestand gezet, en daarna in SPSS overgezet. Met behulp van dit statistische programma zijn alle resultaten berekend. Bepaalde waarden als de significantie met χ^2 zijn berekend en genoteerd, terwijl soms de steekproef eigenlijk te klein was. Bijvoorbeeld waar het ging om de 'Nederlandse artistieke filmrecensies'; dit zijn slechts twintig onderzoekseenheden. Omdat het hier om een relatief beperkt onderzoek gaat, was dit niet te vermijden en zijn de waarden wel vermeld.

Hoofdstuk 4 Resultaten: Groot-Brittannië vs Nederland

In dit hoofdstuk presenteer ik het eerste deel van mijn analyseresultaten. Hier worden de variabelen besproken die betrekking hebben op de berichtgeving en kenmerken van de filmberichtgeving in de Nederlandse en Britse kwaliteitskranten. De eerste deelvraag die hierbij centraal staat is: Hoe kan de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten worden beschreven? Tevens maak ik een vergelijking tussen de berichtgeving in beide landen. De tweede deelvraag die hierbij centraal staat is: Op welke manier verschilt de filmberichtgeving in de Nederlandse kwaliteitskranten van die in Britse kwaliteitskranten? De resultaten hebben betrekking op de onderzochte recensies en op de overige berichtgeving rondom een geselecteerde film. In de bijlagen kan verder per filmrecensie worden nagegaan hoe ik tot de precieze beoordeling ben gekomen.

4.1 Basisgegevens recensies

Dag van de week

De meeste filmrecensies verschijnen op donderdag (42,5%). Dit lijkt een logische keuze, aangezien de meeste mensen in het weekend meer tijd hebben voor bioscoopbezoek, en op deze manier vlak voor het weekend op de hoogte kunnen worden gebracht van de nieuwste films. Wel zien we dat het vooral de Nederlandse kranten zijn waarin de recensies meestal op donderdag verschijnen. Dit hangt samen met het feit dat in Nederland elke donderdag de nieuwe films in de bioscoop uitkomen. Kranten kiezen er dus vaak voor, in de krant van donderdag(ochtend) de recensies van de nieuwe films te plaatsen. Uitzondering hierop is het *NRC Handelsblad*. Dit is een avondkrant en plaatst vaker de recensies op woensdag, om zo toch vlak voor het verschijnen van de nieuwe films de recensies te kunnen publiceren. Aangezien voor Nederland geen zondagkranten in het onderzoek zitten, zijn er uiteraard voor de zondagen geen recensies gevonden.

In de Britse kranten is, naast donderdag, zondag een populaire dag. In Groot-Brittannië verschijnen de nieuwe films niet op één vaste dag, maar geschiedt dit doorgaans op woensdag, donderdag of vrijdag. Op zondag verschijnen daar veel kranten met een speciale weekendbijlage, is de krant extra dik en is er veel aandacht voor kunst en cultuur, waaronder film. In dit onderzoek speelt ook mee dat *The Sunday Telegraph* is onderzocht. Logischerwijs tellen dus reeds tien recensies van deze krant automatisch mee voor de zondag.

Tabel 1: Publicatiedag recensies Nederland en Groot-Brittannië (N=80)*

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
NL	1	-	12	27	-	-	-
%	2,5		30	67,5			
GB	1	-	-	7	10	2	20
%	2,5			17,5	25	5	50
Totaal	2	-	12	34	10	2	20
%	2,5		15	42,5	12,5	2,5	25

* In alle volgende tabellen is N ook 80, tenzij anders vermeld. Omwille van de leesbaarheid wordt dit niet steeds vermeld.

Datum recensie

De meeste recensies (42,5%) verschijnen in de krant op de dag dat de film in première gaat en dus voor het publiek in de bioscopen is te zien. Dit is ook in de Nederlandse kranten het geval (65%). De *NRC* plaatst bijna al haar recensies op de dag vóór de première, maar dit heeft te maken met het feit dat dit een avondkrant is, en dus zo een dag (een avond) voor de première de recensies publiceert. *De Volkskrant* is de enige krant die alle recensies altijd op dezelfde dag plaats; op de dag van de première.

In Groot-Brittannië verschijnt slechts twintig procent van de recensies op de dag van de première. Daar verschijnen de meeste recensies twee of drie dagen na de filmpremière. Veelal gaat het om de zondag, aangezien Britse kranten in veel gevallen veel kunst en cultuur in de zondagkrant opnemen. De recensies verschijnen dus in deze zondagkranten, en dit is meestal twee of drie dagen na de filmpremière, die doorgaans op donderdag of vrijdag plaatsvindt. Opvallend is dat *The Guardian* wél zestig procent van haar recensies publiceert op de premièredag. Ook *The Times* neemt een bijzondere plek in, aangezien deze krant de meeste recensies een dag vóór de première plaatst.

Tabel 2: Datum publicatie filmrecensie, ten opzichte van premièredatum

	Week of langer voor première	2 of 3 dagen eerder	1 dag eerder	Op premièredag	1 dag later	2 of 3 dagen later	4 dagen of nog later
NL	2	1	11	26	-	-	-
%	5	2,5	27,5	65			
GB	2	1	4	8	4	19	2
%	5	2,5	10	20	10	47,5	5
Totaal	4	2	15	34	4	19	2
%	5	2,5	18,8	42,5	5	23,8	2,5

Plaats in de krant

Het is moeilijk iets te zeggen over de plaats in de krant; in welke rubriek de recensie staat. Elke krant heeft een andere indeling en geeft de pagina's een andere naam. Wat de ene krant altijd de

‘filmpagina’ noemt, heet in de andere krant de ‘bioscooppagina’. Ook de diverse magazines en bijlagen zijn wat betreft plek van de recensie, moeilijk met elkaar te vergelijken. Toch vallen enkele zaken op. De meeste recensies staan op de kunstpagina (26,3%), maar alleen de *NRC*, *De Volkskrant* en *The Independent* blijken hiervoor verantwoordelijk. *De Volkskrant* plaatst al haar recensies altijd op de kunstpagina, dus is al verantwoordelijk voor tien van de 21 plekken. In totaal verschijnen in Nederland de meeste recensies op de filmpagina (45%). Wat verder opvalt is dat in Nederland de films worden verdeeld over slechts vijf ‘categorieën’.

Ook de filmgerelateerde pagina’s scoren hoog bij het totaal aantal recensies (37,5%). Dit zijn de pagina’s ‘bioscoop’, ‘film’ en ‘film&muziek’. Waarbij aangetekend moet worden dat *The Guardian* al haar recensies altijd op de film&muziek-pagina plaatst, dus verantwoordelijk is voor alle tien de recensies. In Groot-Brittannië worden de films verdeeld over negen ‘categorieën’. De filmrecensies krijgen hier dus vaker een andere plaats in de krant toegewezen.

Tabel 3: Plaats van recensies in Britse en Nederlandse kranten

	BL*	Bios	Film	Film&M.	Gids	Kunst	News	Seven	T2	Uit	VP**	Wekel. nieuws
NL	-	-	18	-	3	12	-	-	-	6	1	-
%			45		7,5	30				15	2,5	
GB	2	1	2	10	-	9	1	7	7	-	-	1
%	5	2,5	5	25		22,5	2,5	17,5	17,5			2,5
Totaal	2	1	19	10	3	21	1	7	7	6	1	1
%	2,5	1,3	23,8	12,5	3,8	26,3	1,3	8,8	8,8	7,5	1,3	1,3

*BL = Binnenland

**VP = Voorpagina

Aantal woorden

Het gemiddelde aantal woorden van de tachtig onderzochte recensies is 544, met een standaarddeviatie van 212. De recensies in Groot-Brittannië zijn met 658 woorden, gemiddeld langer dan die in Nederland (430). De kortste recensie is slechts 146 woorden en komt uit Nederland. De langste is 1035 woorden en staat in een Britse krant. In Tabel 5 is te zien dat de meeste recensies (25%) tussen de 400 en 499 woorden lang zijn. In Groot-Brittannië echter, zijn de meeste recensies (32,5%) tussen de 600 en 699 woorden lang. De standaarddeviatie is bij de Britse recensies 202, en bij de recensies uit Nederland 156. Dit laat zien dat er in de Britse kranten een grotere variatie zit in de lengte van de recensies. Het verschil in aantal woorden tussen de twee landen is statistisch niet of hoogstens marginaal significant ($F = 3.3$, $\text{sig} = .073$).

Tabel 4: Aantal woorden Britse en Nederlandse recensies

	Gemiddelde	Standaarddev.	Minimum	Maximum
NL	430	156	146	940
GB	658	202	224	1.035
Totaal	544	212	146	1.035

Tabel 5: Verdeling aantal woorden filmrecensies

	100- 199	200- 299	300- 399	400- 499	500- 599	600- 699	700- 799	800- 899	900- 999	1000- 1099
NL	3	5	6	17	5	1	2	-	1	-
%	7,5	12,5	15	42,5	12,5	2,5	5		2,5	
GB	-	1	3	3	7	13	1	7	3	2
%		2,5	7,5	7,5	17,5	32,5	2,5	17,5	7,5	5
Totaal	3	6	9	20	12	14	3	7	4	2
%	3,8	7,5	11,3	25	15	17,5	3,8	8,8	5	2,5

Een aantal kranten neemt een bijzondere plaats in. Zo heeft het *AD* met 269 woorden een laag gemiddelde per recensie, maar daar tegenover staat de *NRC*, die gemiddeld 581 woorden aan haar recensies wijdt. Verder heeft *De Volkskrant* een lage standaarddeviatie, wat betekent dat er weinig wordt afgeweken van het gemiddelde van 468 woorden per recensie. De recensies krijgen daar dus over het algemeen dezelfde hoeveelheid aandacht, ongeacht de film. Wat opvalt bij de kranten in Groot-Brittannië, is dat *The Times* met een gemiddelde van 538 woorden, de kortste recensies plaatst. Daar tegenover staat *The Guardian*, die met 777 woorden gemiddeld de langste recensies schrijft.

Tabel 6: Gemiddeld aantal woorden en standaarddeviatie recensie in kranten

	<i>AD</i>	<i>NRC</i>	<i>Trouw</i>	<i>Volkskr.</i>	<i>Guardian</i>	<i>Indep.</i>	<i>Sunday Tel.</i>	<i>Times</i>
Gemidd.	269	581	403	468	777	769	548	538
Standaarddev.	95	177	78	50	233	180	137	110

Auteur

De meeste kranten hebben drie verschillende recensenten tot hun beschikking die de films bespreken. Alle kranten hebben één vaste chef filmkritiek die de meeste films voor zijn/haar rekening neemt. *The Guardian* is de enige krant die alle recensies door één persoon laat schrijven. De Nederlandse kranten maken in totaal gebruik van twaalf recensenten om de films te bespreken; de Britse kranten daarentegen slechts van negen recensenten. Het *AD* heeft met twee recensenten het kleinste aantal in Nederland, en *De Volkskrant* met vier personen het grootste. In Groot-Brittannië is drie het maximale aantal verschillende recensenten.

Tabel 7: Kranten met hun recensenten en aantal gerecenseerde films

		Totaal
<i>AD</i>	Molen, R. v/d	2
	Zagt, A.	8
<i>NRC</i>	Blokker, B.	4
	Bruijn, P. de	4
	Linssen, D.	2
<i>Trouw</i>	Graaf, B. v/d.	4
	Lange, R. de	3
	Ruyters, J.	3
<i>Volkskrant</i>	Beekman, B.	5
	Ekker, J.	2
	Kleijer, P.	2
	Ockhuysen, R.	1
<i>Guardian</i>	Bradshaw, P.	10
<i>Independent</i>	Barber, N.	4
	Romney, J.	6
<i>Sunday Telegraph</i>	McCahill, M.	1
	McCartney, J.	7
	Shoard, C.	2
<i>Times</i>	Christopher, J.	7
	Ide, W.	2
	Maher, K.	1

4.2 Variabelen kunst

Regisseur

In de overgrote meerderheid van de recensies (87,5%) wordt de regisseur van de film bij naam genoemd. In de Britse kranten wordt dit echter iets vaker gedaan (92,5%), dan in de Nederlandse kranten (82,5%). Het verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.83$, $p = .176$). Drie Britse kranten, *The Independent*, *The Sunday Telegraph* en *The Times*, noemen in al hun recensies de filmregisseur.

Tabel 8: Noemen van de regisseur in recensies

	Regisseur genoemd	Regisseur niet genoemd
Nederland	33	7
%	82,5	17,5
Groot-Brittannië	37	3
%	92,5	7,5
Totaal	70	10
%	87,5	12,5

Creatieve bron

Het noemen van de creatieve bron van een film gebeurt in iets minder dan de helft van de recensies (47,5%). Het aantal keer dat de bron wordt aangehaald, is in de Nederlandse en Britse kranten ongeveer gelijk (50% en 45%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .2$, $p = .654$). *The Independent* haalt in acht van de tien recensies de creatieve bron aan. Daar tegenover staat *The Times*, die slechts in twee recensies de creatieve bron noemt.

Tabel 9: Noemen van de creatieve bron in recensies

	Creatieve bron	Geen creatieve bron
Nederland	20	20
%	50	50
Groot-Brittannië	18	22
%	45	55
Totaal	38	42
%	47,5	52,5

Eerder werk regisseur

In bijna de helft van de gevallen (41,3%) wordt er eerder werk van de regisseur genoemd. In Nederland en Groot-Brittannië komt dit bijna even vaak voor (42,5% en 40%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .05$, $p = .820$). Wel kan worden opgemerkt dat *The Times* slechts één keer eerder werk van een regisseur aanhaalt, waar alle andere kranten dit vaker doen. Verder valt in Tabel 11 te zien dat in Nederland iets vaker naar meer dan één eerdere werken van de regisseur wordt verwezen (17,5%), dan in Groot-Brittannië (10%).

Tabel 10: Noemen van eerder werk regisseur in recensies

	Eerder werk regisseur	Geen eerder werk regisseur
Nederland	17	23
%	42,5	57,5
Groot-Brittannië	16	24
%	40	60
Totaal	33	47
%	41,3	58,8

Tabel 11: Hoeveelheid eerdere werken genoemd in recensies

	Geen eerder werk	1 eerder werk	2 eerdere werken	3 eerdere werken	4 eerdere werken
NL	23	10	4	2	1
%	57,5	25	10	5	2,5
GB	24	12	2	1	1
%	60	30	5	2,5	2,5
Totaal	47	22	6	3	2
%	58,8	27,5	7,5	3,8	2,5

Andere regisseurs

In ruim een derde van de recensies (36,3%) worden één of meerdere andere regisseurs genoemd. Wel wordt in Groot-Brittannië vaker melding gemaakt van andere regisseurs (42,5%), dan in Nederland (30%). Dit verschil is echter niet significant ($\chi^2 = 1.35$, $p = .245$). *De Volkskrant* neemt een bijzondere plaats in, aangezien deze krant slechts in één recensie andere regisseurs aanhaalt. *The Independent* heeft één keer zeven andere regisseurs in de recensie genoemd als vergelijking.

Tabel 12: Noemen van andere regisseurs in recensies

	Andere regisseurs	Geen andere regisseurs
Nederland	12	28
%	30	70
Groot-Brittannië	17	23
%	42,5	57,5
Totaal	29	51
%	36,3	63,8

Tabel 13: Hoeveelheid andere regisseurs genoemd in recensies

	Geen	1 andere regisseur	2 andere regisseurs	7 andere regisseurs
NL	28	7	5	-
%	70	17,5	12,5	
GB	23	12	4	1
%	57,5	30	10	2,5
Totaal	51	19	9	1
%	63,8	23,8	11,3	1,3

Andere films

In een meerderheid van 66,3% van alle recensies worden één of meerdere films genoemd. Het verschil tussen de twee verschillende landen is niet zo groot. In Nederland wordt in zeventig procent van de recensies andere films aangehaald, en in Groot-Brittannië in 62,5 procent van de gevallen. Dit verschil

is niet significant ($\text{Chi}^2 = .5$, $p = .478$). *The Guardian* zorgt in deze cijfers voor een hoger aantal, aangezien deze krant in negen van de tien recensies naar één of meer andere films verwijst. Hoeveel andere films worden genoemd als vergelijking, staat in Tabel 15. De meeste recensies die melding maken van andere films, noemen één andere film (33,8%). De verdeling is verder redelijk gelijk. Het is het *AD* dat in een recensie maar liefst acht andere films noemt om een vergelijking te maken. *The Independent* verwijst een keer naar zes andere films.

Tabel 14: Noemen andere films in recensies

	Andere films	Geen andere films
Nederland	28	12
%	70	30
Groot-Brittannië	25	15
%	62,5	37,5
Totaal	53	27
%	66,3	33,8

Tabel 15: Hoeveelheid andere films genoemd in recensies

	0 andere films	1 andere film	2 andere films	3 andere films	4 andere films	5 andere films	6 andere films	8 andere films
NL	12	15	6	5	-	1	-	1
%	30	37,5	15	12,5		2,5		2,5
GB	15	12	5	3	2	2	1	-
%	37,5	30	12,5	7,5	5	5	2,5	
Totaal	27	27	11	8	2	3	1	1
%	33,8	33,8	13,8	10	2,5	3,8	1,3	1,3

Context

Hier is gekeken of de film al dan niet in een context wordt geplaatst, waardoor de film beter is te begrijpen. Dit kan het schetsen van een geschiedenis zijn, of het uiteenzetten van wanneer en in welke sociale, culturele, politieke of biografische omstandigheden de film zich afspeelt. Dit bleek echter in 79 van de 80 recensies het geval te zijn. Alleen in de *AD*-recensie over de artistieke film *The Wrestler* wordt er op geen enkele manier een context beschreven. Dit is tevens de kortste van de tachtig recensies, met slechts 146 woorden. In alle andere recensies wordt op de een of andere manier iets over de context gezegd. Aangezien dit dus geen interessante en veelzeggende variabele is, wordt hier verder niet meer op teruggekomen. In de tachtig uitgebreide analyses van de recensies kan worden nagegaan op welke manier de context duidelijk wordt gemaakt (zie bijlage).

Connectie populaire cultuur

Bijna de helft van de recensies (45%) verwijst naar andere populaire cultuuruitingen of –vormen. In de helft van alle recensies in Britse kranten wordt er een connectie gemaakt met de populaire cultuur, en in Nederland is dit veertig procent. Het verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = .8$, $p = .369$). Het *AD* associeert in slechts twintig procent van haar recensies de film met populaire cultuur, en *Trouw* doet dat in tachtig procent van de recensies. Deze connecties zelf variëren sterk; ze betreffen onder meer muziek (*Kiss*, *Carpenters*, rap, Noël Coward, etc.), televisiepersoonlijkheden (Gok Wan, Graham Kerr, Mr. Bean, Oprah, etc.), televisieprogramma's (*Antiques Roadshow*, *Absolutely Fabulous*, *de Wrekers*, *Starsky & Hutch*, etc.), acteurs (Marlon Brando, Humphrey Bogart, John Travolta, Roger Moore, etc.), (misdaad)schrijvers (Edgar Burroughs, Ira Levin, Mickey Spillane, James Ellroy, etc.) of algemene zaken uit de populaire cultuur (kermis, goochelshow, Donatella Versace, website *GawkerStalker*, etc.), maar ook algemene termen als de *Bouquet*-reeks of de chicklit komen voor. Dit kan in positieve zin ('de hoofdrolspeler is een jonge Marlon Brando') of in negatieve zin zijn ('de film is niets beter dan een chicklit'), maar het gaat er om of er een connectie wordt gemaakt met andere populaire cultuuruitingen. In de bijlage is per recensie te zien om welke connectie het gaat.

Tabel 16: Maken van connectie met populaire cultuur in recensies

	Connectie populaire cultuur	Geen connectie populaire cultuur
Nederland	16	24
%	40	60
Groot-Brittannië	20	20
%	50	50
Totaal	36	44
%	45	55

Connectie kunst

Er wordt in minder dan de helft van de recensies een connectie gemaakt met kunst. In Nederland gebeurt dit met 35 procent iets minder vaak dan in Groot-Brittannië (47,5%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.3$, $p = .256$). Het *AD* neemt hierin een opmerkelijke positie, want deze krant brengt in geen enkele recensie de film in verband met kunst. De vorm van de kunstassociaties loopt ook hier sterk uiteen. Dit kan zijn het noemen van een kunststroming (surrealisme, (sociaal) realisme, naturalisme, etc.), een toneelstuk (*Hamlet*, pantomime, etc.), een schrijver (Shakespeare, Leo Tolstoj, Charles Bukowski, Jane Austen, etc), een kunstenaar (Hirst, Edgar Degas, etc.) of literatuur (Grieks epos, *Odyssee*, *Negerhut van Oom Tom*, poëzie, etc.), maar ook algemenere zaken als opera, Georg Händel, schaken, musea of Versailles, het noemen van documentaires, theater, world cinema, Roland Barthes, etc. Dit kan in positieve zin ('de woorden klinken als een Grieks epos') of in negatieve zin

zijn ('de film is zeker geen Shakespeare'). Het gaat er puur om of de film of gedeeltes daarvan geassocieerd worden met kunst.

Tabel 17: *Maken van connectie met hoge kunst in recensies*

	Connectie kunst	Geen connectie kunst
Nederland	14	26
%	35	65
Groot-Brittannië	19	21
%	47,5	52,5
Totaal	33	47
%	41,3	58,8

Criterium originaliteit

In een derde van de recensies wordt het originaliteitscriterium gebruikt. In beide landen komt het ongeveer even vaak voor (32,5% en 35%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\chi^2 = .06$, $p = .813$). Opvallend hierbij is dat *The Times* slechts in één van de tien recensies dit criterium gebruikt.

In beide landen wordt het gebruik van het criterium originaliteit meer negatief dan positief toegepast ('de film is niet origineel'). De verdeling positief-negatief commentaar is in beide landen nagenoeg hetzelfde. De Britse krant *The Independent* zegt vijf keer iets over de originaliteit van de film, maar doet dit vier keer in negatieve zin. *The Sunday Telegraph* gebruikt twee keer dit criterium, en doet dit beide keren in positieve zin.

Tabel 18: *Gebruik van criterium originaliteit in recensies*

	Criterium originaliteit	Geen criterium originaliteit
Nederland	13	27
%	32,5	67,5
Groot-Brittannië	14	26
%	35	65
Totaal	27	53
%	33,8	66,3

Tabel 19: *Manier van gebruik originaliteitscriterium*

	Geen criterium originaliteit	Positief	Negatief
Nederland	27	5	8
%	67,5	12,5	20
Groot-Brittannië	26	5	9
%	65	12,5	22,5
Totaal	53	10	17
%	66,3	12,5	21,3

Criterium complexiteit

In meer dan de helft van de recensies (57,5%) wordt dit criterium gebruikt. De Britse kranten hanteren het complexiteitscriterium iets vaker (62,5%) dan de Nederlandse kranten (52,5%). Het verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = .8$, $p = .366$). *The Times* is hierin opmerkelijk, aangezien deze krant in negentig procent van haar recensies het criterium complexiteit toepast.

Er wordt meestal (33,8%) positief gesproken over de complexiteit van een film (de film heeft diepgang, is subtiel, gelaagd, etc.). In de Britse kranten wordt vaker dan in de Nederlandse kranten (30% en 17,5%) het criterium negatief toegepast (de film is oppervlakkig, etc.). De *NRC* gebruikt het complexiteitscriterium zeven keer, waarvan vijf keer op een positieve manier.

Tabel 20: Gebruik van criterium complexiteit in recensies

	Criterium complexiteit	Geen criterium complexiteit
Nederland	21	19
%	52,5	47,5
Groot-Brittannië	25	15
%	62,5	37,5
Totaal	46	34
%	57,5	42,5

Tabel 21: Manier van gebruik complexiteitscriterium

	Geen criterium complexiteit	Positief	Negatief
Nederland	19	14	7
%	47,5	35	17,5
Groot-Brittannië	15	13	12
%	37,5	32,5	30
Totaal	34	27	19
%	42,5	33,8	23,8

Commentaar

De meeste recensies ontvangen uitsluitend positief commentaar (30%). In slechts twee recensies wordt geen enkel oordeel geveld over de film, en dit is in Nederlandse kranten. Verder zijn de meeste Nederlandse kranten uitsluitend positief over een film (35%), terwijl in Groot-Brittannië recensies met zowel positief als negatief commentaar, en uitsluitend positief commentaar, even vaak voorkomen (beide 25%).

Tabel 22: Wijze van commentariëren in recensies

	Geen oordeel	Uitsluitend negatief	Overwegend negatief	Zowel positief als negatief	Overwegend positief	Uitsluitend positief
NL	2	1	6	10	7	14
%	5	2,5	15	25	17,5	35
GB	-	3	9	10	8	10
%		7,5	22,5	25	20	25
Totaal	2	4	15	20	15	24
%	2,5	5	18,8	25	18,8	30

Interpretatie

Een vorm van interpretatie van (gedeelten van) de film komt in 75 procent van de onderzochte recensies voor. In Nederland gebeurt dit met tachtig procent iets vaker dan in Groot-Brittannië (70%), maar het verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.1$, $p = .302$). De *NRC* en *De Volkskrant* zijn in deze opmerkelijk, aangezien beide kranten in al hun recensies een interpretatie geven.

Tabel 23: Het interpreteren van (gedeelten van) de film in recensies

	Interpretatie	Geen interpretatie
Nederland	32	8
%	80	20
Groot-Brittannië	28	12
%	70	30
Totaal	60	20
%	75	25

Artistiek succes

Het noemen van artistiek succes komt in bijna de helft van de recensies voor (47,5%). Dit is enigszins logisch, aangezien de artistieke films zijn uitgekozen om hun artistieke succes, en de commerciële films niet. Toch is er geen enkele film waarbij er in geen enkele recensie iets over artistiek succes wordt gezegd. De Nederlandse kranten vermelden iets vaker het artistieke succes in hun recensies (52,5%) dan de Britse kranten (42,5%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = .8$, $p = .370$).

Tevens is er gekeken of het melding maken van artistiek succes op een positieve, negatieve of objectieve manier plaats vindt. In verreweg de meeste gevallen (33,8%) gebeurt het laatste en worden dergelijke gegevens als feiten, objectief gepresenteerd. Het valt op dat in Nederland veel vaker objectief wordt geschreven over het artistieke succes (47,5%), dan in Groot-Brittannië (20%). In de Britse kranten wordt er dus vaker een oordeel gegeven over het artistieke succes en dit valt vooral uit in het positieve geval. In Nederland is *Trouw* de enige krant die zich een keer negatief en een keer positief uitlaat over het artistieke succes van een film.

Tabel 24: Noemen van artistiek succes in recensies

	Ja	Nee
Nederland	21	19
%	52,5	47,5
Groot-Brittannië	17	23
%	42,5	57,5
Totaal	38	42
%	47,5	52,5

Tabel 25: Manier van noemen artistiek succes in recensies

	Ja (objectief)	Ja (negatief)	Ja (positief)	Nee
Nederland	19	1	1	19
%	47,5	2,5	2,5	47,5
Groot-Brittannië	8	3	6	23
%	20	7,5	15	57,5
Totaal	27	4	7	42
%	33,8	5	8,8	52,5

Commercieel succes

In meer dan de helft van de recensies wordt er niets gezegd over commercieel succes. Dit is niet zo opmerkelijk, aangezien de commerciële films zijn uitgekozen om hun commerciële succes (alhoewel dat bij het schrijven van de recensie alleen nog een verwachting is, gebaseerd op andere landen of eerdere films), en de artistieke films niet. In beide landen komt het noemen van commercieel succes bijna even vaak voor. In Nederlandse recensies gebeurt dit in 35 procent van de recensies, in Groot-Brittannië in veertig procent. Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .21$, $p = .644$).

Het valt op dat in Nederland en Groot-Brittannië bijna net zo vaak en ook op dezelfde manier over commercieel succes wordt geschreven. Dit gebeurt meestal (21,3%) op objectieve wijze. *The Independent* is de enige krant die het commerciële succes louter op een objectieve manier beschrijft. *The Times* is, als er commercieel succes wordt vermeldt, vooral positief (vier van de vijf filmvermeldingen) over de kaskraker.

Tabel 26: Noemen van commercieel succes in recensies

	Ja	Nee
Nederland	14	26
%	35	65
Groot-Brittannië	16	24
%	40	60
Totaal	30	50
%	37,5	62,5

Tabel 27: Manier van noemen commercieel succes in recensies

	Ja (objectief)	Ja (negatief)	Ja (positief)	Nee
Nederland	8	1	5	26
%	20	2,5	12,5	65
Groot-Brittannië	9	2	5	24
%	22,5	5	12,5	60
Totaal	17	3	10	50
%	21,3	3,8	12,5	62,5

4.3 Variabelen populaire cultuur

Publieksoriëntatie

Dit is de eerste variabele waarmee duidelijk kan worden gemaakt of er via de recensie een populair cultuurproduct kan worden geduid. Hoe sterker deze variabele in de onderzochte recensies aanwezig is, hoe meer de film wordt aangeduid als een populair cultuurproduct, en minder als (hoge) kunst. In bijna een derde van de recensies (32,5%) wordt een publieksoriëntatie gegeven of beschreven. Het verschil tussen Nederland en Groot-Brittannië is hierbij niet groot. Beide landen noemen in 30 tot 35 procent van de recensies een specifiek publiek. Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .23$, $p = .663$). Opmerkelijk is *The Guardian*, die slechts in één recensie een publieksoriëntatie noteert.

Tabel 28: Noemen van publieksoriëntatie in recensies

	Wel publieksoriëntatie	Geen publieksoriëntatie
Nederland	12	28
%	30	70
Groot Brittannië	14	26
%	35	65
Totaal	26	54
%	32,5	67,5

Participatie-ervaring

In een enorme hoeveelheid recensies (91,3%) wordt er een participatie-ervaring beschreven. Dit komt in beide landen ongeveer even vaak voor. De Nederlandse kranten doen dit in iets minder recensies (87,5%), dan de Britse kranten (95%). Er is dan ook geen significant verschil wat betreft deze variabele tussen de twee landen ($\text{Chi}^2 = 1.4$, $p = .235$). Wel valt het op dat *The Guardian*, *The Independent* en *The Sunday Telegraph* in al hun recensies een participatie-ervaring beschrijven.

Tabel 29: Noemen van participatie-ervaring in recensies

	Wel participatie-ervaring	Geen participatie-ervaring
Nederland	35	5
%	87,5	12,5
Groot-Brittannië	38	2
%	95	5
Totaal	73	7
%	91,3	8,8

4.4 Overige variabelen

Acteerprestaties

Het bespreken van de acteerprestaties van de acteurs gebeurt in 65 procent van de recensies. In de Britse kranten worden opvallend vaker de acteerprestaties aangehaald (75%) dan in Nederlandse kranten (55%). Dit verschil kan toch wel marginaal significant worden genoemd ($\text{Chi}^2 = 3.5$, $p = .061$). *The Sunday Telegraph* en *The Times* vallen extra op; zij bespreken beide in tachtig procent van hun recensies de acteerprestaties.

Tabel 30: Noemen van acteerprestaties in recensies

	Wel acteerprestaties	Geen acteerprestaties
Nederland	22	18
%	55	45
Groot-Brittannië	30	10
%	75	25
Totaal	52	28
%	65	35

Nadruk

In iets meer dan de helft van de recensies (52,5%) ligt de nadruk in de recensie op de regisseur. Opvallend is dat in de Nederlandse kranten, de nadruk veel vaker op de regisseur ligt (62,5%), dan in de Britse kranten (42,5%). Dit verschil is niet significant, maar kan wel als marginaal significant worden beschreven ($\text{Chi}^2 = 3.2$, $p = .073$). De *NRC* legt als enige krant zelfs in acht van de tien recensies de nadruk op de regisseur.

Tabel 31: Nadruk in recensies

	Nadruk op regisseur	Nadruk op acteurs
Nederland	25	15
%	62,5	37,5
Groot-Brittannië	17	23
%	42,5	57,5
Totaal	42	38
%	52,5	47,5

4.5 Overige artikelen

Aantal artikelen

In totaal verschijnen er 499 overige artikelen over de tien geselecteerde films. Het gemiddelde aantal overige artikelen dat er per film in elke krant verschijnt is 6, met een standaarddeviatie van 7. Er zijn dus ook meerdere gevallen, waarbij er naast de recensie géén overige artikelen zijn verschenen. Het hoogste aantal verschenen overige artikelen is 45. De mediaan is 4, dus er zijn heel weinig kranten met heel veel overige artikelen, die het gemiddelde wat opdrijven. De meeste kranten (50%) besteden tussen de één en vijf overige artikelen aan elke film.

Als we kijken naar het verschil tussen het aantal overige artikelen in Nederlandse en Britse kranten, zien we dat het aantal overige artikelen in Groot-Brittannië met 344, een stuk hoger ligt dan in Nederland (155). Het minste aantal overige artikelen is in beide landen nul (geen overige artikelen, naast de recensie). Het grootste aantal overige artikelen, is in Groot-Brittannië 45, en in Nederland 22. Het verschil in aantal artikelen is significant ($F = 10.9$, $\text{sig} = .001$).

Tabel 32: Aantal overige artikelen in kranten

	Totaal	Gemiddelde	Standaarddev.	Minimum	Maximum
NL	155	4	4	0	22
GB	344	9	9	0	45
Totaal	499	6	7	0	45

De standaarddeviatie is bij de Britse kranten 9, en bij de kranten uit Nederland 4. Dit laat zien dat er in de Britse kranten een grotere variatie zit in de hoeveelheid overige artikelen. In de Nederlandse kranten is het aantal overige artikelen meestal tussen de 1 en 5 (70%). In de Britse kranten is het aantal overige artikelen meestal tussen de 6 en 10 (32,5%).

Tabel 33: Verdeling aantal overige artikelen in kranten

	0	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-45
NL	3	28	7	1	-	1	-
%	7,5	70	17,5	2,5		2,5	
GB	4	12	13	4	3	3	1
%	10	30	32,5	10	7,5	7,5	2,5
Totaal	7	40	20	5	3	4	1
%	8,8	50	25	6,3	3,8	5	1,3

Een aantal kranten neemt een bijzondere plaats in. Zo hebben *Trouw* en *The Sunday Telegraph* een laag gemiddelde wat betreft aantal andere artikelen. Bij de laatste kan dat enigszins een vertekend beeld zijn, aangezien van die krant alleen de zondag is meegenomen in het onderzoek, en niet de overige zes dagen. Het gemiddelde van 2 overige artikelen, kan dus in werkelijkheid hoger zijn, en moet bij deze krant dus iets anders worden bekeken. *The Times* onderscheidt zich met gemiddeld 16 andere artikelen duidelijk van de andere kranten. Verder hebben de *NRC*, *De Volkskrant* en *Trouw* een lage standaarddeviatie, wat betekent dat er weinig wordt afgeweken van het gemiddelde van respectievelijk 5, 3 en 2 overige artikelen. Alle films krijgen daar dus blijkbaar over het algemeen dezelfde hoeveelheid aandacht.

Tabel 34: Gemiddeld aantal overige artikelen in kranten

	<i>AD</i>	<i>NRC</i>	<i>Trouw</i>	<i>Volkskr.</i>	<i>Guardian</i>	<i>Indep.</i>	<i>Sunday Tel.</i>	<i>Times</i>
Gemiddelde	6	5	2	3	8	8	2	16
Standaarddev.	7	2	2	2	4	6	3	12

Aantal woorden

Gemiddeld besteedt een krant in totaal 3.845 woorden aan een film in overige artikelen. Maar met een standaarddeviatie van 5.066 is al duidelijk dat er veel kranten zijn met minder woorden, en ook veel met veel méér woorden per film. Dit is ook duidelijk te zien, want het maximaal aantal woorden dat een krant aan een film besteedt is 30.063. Bij de verdeling van het aantal woorden, zien we dat de meeste kranten (43,8%) in totaal tussen de 1 en 2.499 woorden 'spenderen' aan een film. Tevens zijn er zeven gevallen, waarbij een krant naast de recensie geen enkel woord meer wijdt aan de berichtgeving over een bepaalde film.

Gemiddeld besteedt een Nederlandse krant 1.548 woorden aan overige artikelen aan een bepaalde film. In Groot-Brittannië is dit echter 6.144 woorden. Dit verschil is duidelijk significant ($F = 21.7$, $\text{sig} = .000$). Groot-Brittannië heeft met 6.290 ook een behoorlijke standaarddeviatie, wat er op wijst dat er nog enkele waarden tussen zitten met een veel groter aantal woorden. Het maximale aantal woorden in de Nederlandse kranten is 4.894 en is van de *NRC*. Het maximale aantal woorden in de Britse kranten is 30.063 en is van *The Times*. Bij de verdeling van het aantal woorden, zien we dat de

meeste Nederlandse kranten (70%) in totaal tussen de 1 en 2.499 woorden wijden aan een film. Voor de grootste groep recensies (30% in de Britse kranten) ligt de woordlengte meestal tussen de 2.500 en 4.999 woorden. Hier zit dus een duidelijk verschil tussen.

Tabel 35: Totaal aantal woorden overige artikelen

	Totaal	Gemiddelde	Standaarddeviatie	Minimum	Maximum
NL	61.911	1.548	1.265	0	4.894
GB	245.758	6.144	6.290	0	30.063
Totaal	307.669	3.845	5.066	0	30.063

Tabel 36: Verdeling totaal aantal woorden overige artikelen

	0	1 – 2.499	2.500 – 4.999	5.000 – 7.499	7.500 – 9.999	10000 – 12.499	12.500 – 14.999	Meer dan 15.000
NL	3	28	9	-	-	-	-	-
%	7,5	70	22,5					
GB	4	7	12	7	3	1	2	4
%	10	17,5	30	17,5	7,5	2,5	5	10
Totaal	7	35	21	7	3	1	2	4
%	8,8	43,8	26,3	8,8	3,8	1,3	2,5	5

Publicatiedata

Het merendeel (66,3%) van alle artikelen rondom een bepaalde film verschijnt vóór de première van die film in de kranten. Veel kranten kiezen ervoor de film (lang) van te voren aan te kondigen en het publiek als het ware ‘warm’ te maken voor de film. Dit is in beide landen zo, alleen in Groot-Brittannië gebeurt het wat vaker ook nog ná de premièredag. Het AD neemt hier een bijzondere plaats in, omdat deze krant alle overige publicatie rondom een film, vóór de première publiceert.

Tabel 37: Publicatiedata overige artikelen in kranten

	Geen	Voor premièredag	Na premièredag	Gelijk aantal voor als na
NL	3	33	2	2
%	7,5	82,5	5	5
GB	4	20	11	5
%	10	50	27,5	12,5
Totaal	7	53	13	7
%	8,8	66,3	16,3	8,8

Publicatiepagina's

Gemiddeld verschijnen de overige artikelen op 3 verschillende soorten pagina's, met een standaarddeviatie van 3. Het grootste aantal verschillende soorten pagina's is 14. Als we kijken naar de verdeling over de verschillende soorten pagina's, zien we dat de meeste artikelen op één soort pagina verschijnen (26,3%).

In de Nederlandse kranten verschijnen de overige filmartikelen in totaal op 26 verschillende soorten pagina's, in Groot-Brittannië op 46 verschillende pagina's. In het laatste land is het grootste aantal verschillende soorten pagina's per film 14 (*The Times*), en in Nederland slechts 6 (*AD*). Ook kunnen we kijken naar de verdeling van het aantal verschillende soorten pagina's. Zo zien we dat in Nederland de meeste artikelen op één soort pagina verschijnen (40%) en in Groot-Brittannië op vijf verschillende soorten pagina's (17,5%). Het is dus duidelijk dat de overige artikelen over de film in Groot-Brittannië veel meer verspreid over de hele krant worden geplaatst, dan in Nederland. Vooral in *The Times* blijken de artikelen over de films zijn verschenen op een breed scala aan pagina's, zoals *Cultuur*, *Times2*, *Binnenland*, *Style*, *Business*, *InGear*, *Knowledge*, *Nieuws*, *Features*, *Oversees News*, *Nieuws review*, *Magazine*, *Reizen*, *de Explore 007 England bijlage*, *de Focus Screen FilmFestival London bijlage*, *Ecosse*, etc.

Tabel 38: Aantal verschillende soorten publicatiepagina's overige artikelen

	Totaal	Gemiddelde	Standaarddeviatie	Minimum	Maximum
NL	26	2	2	0	6
GB	46	5	3	0	14
Totaal	72*	3	3	0	14

* Bij het totale aantal is de som genomen van de twee landen; er is hierbij geen rekening gehouden met overlapping van verschillende soorten pagina's. Dit om onjuistheden in de vertaling te voorkomen.

Tabel 39: Verdeling aantal verschillende soorten pagina's

	0	1	2	3	4	5	6	7-14
NL	3	16	8	4	3	5	1	-
%	7,5	40	20	10	7,5	12,5	2,5	
GB	4	5	2	5	5	7	3	9
%	10	12,5	5	12,5	12,5	17,5	7,5	22,5
Totaal	7	21	10	9	8	12	4	9
%	8,8	26,3	12,5	11,3	10	15	5	11,3

Tijdspanne

De meeste kranten (47,5%) besteden tussen de vier en negen maanden lang aandacht aan een bepaalde film. Hier moet de kanttekening bij worden geplaatst dat het beeld wellicht wat vertekend wordt door de artistieke films. Veel kranten geven aandacht aan de film als de film een prijs wint (daar zijn de

films op uitgekozen, dus grote kans dat de kranten daar ook over berichten). Vervolgens komt de film pas enkele maanden later uit in de bioscoop en verschijnt er een recensie. Zo ontstaat er dus een grote tijdsperiode, terwijl er slechts twee artikelen zijn geplaatst. Het is dus niet zo dat er (bijvoorbeeld) zeven maanden lang wekelijks een artikel in de krant staat over deze film. Eigenlijk zegt de tijdsperiode bij de commerciële films dus iets meer dan bij de artistieke films.

Hier zien we dat in de Nederlandse kranten de berichtgeving voor een film meestal tussen de 4 en 7 maanden duurt (40%). In de Britse kranten wordt meestal tussen de 8 en 9 maanden lang over een film bericht (27,5%). Het *AD* en *The Times* berichten ieder 15 maanden lang over een bepaalde film. *De Volkskrant*, *Trouw* en *The Sunday Telegraph* besteden allen bij bepaalde films, hier slechts één dag aandacht aan (of alleen de recensie, of de recensie plus overig(e) artikel(en), maar louter op één dag).

Tabel 40: Tijdsperiode berichtgeving over films in Britse en Nederlandse kranten

	1 dag	1 week	1 maand	2 – 3 maanden	4 – 5 maanden	6 – 7 maanden	8 – 9 maanden	10 – 11 maanden	12 – 15 maanden
NL	5	5	2	6	8	8	2	2	2
%	12,5	12,5	5	15	20	20	5	5	5
GB	6	3	4	3	5	4	11	3	1
%	15	7,5	10	7,5	12,5	10	27,5	7,5	2,5
Tot.	11	8	6	9	13	12	13	5	3
%	13,8	10	7,5	11,3	16,3	15	16,3	6,3	3,8

Soort artikelen

De meeste overige artikelen bij de filmberichtgeving zijn achtergrondartikelen (31,1%). In Nederland echter, bestaat het grootste gedeelte van overige artikelen uit nieuwsberichten (32,9%). Deze korte nieuwsberichten komen in Groot-Brittannië opvallend genoeg niet heel veel voor (11,2%).

Tabel 41: Aantal overige artikelen, verdeeld naar soort artikel in kranten

	Achtergr.	Interview	Nieuwsber.	Nieuwsverh.	Opinie	Profiel	Reportage
NL	31	21	50	38	2	3	7
%	20,4	13,8	32,9	25	1,3	2	4,6
GB	119	85	37	44	25	13	8
%	36	25,7	11,2	13,3	7,6	3,9	2,4
Tot.	150	106	87	82	27	16	15
%	31,1	21,9	18	17	5,6	3,3	3,1

Overige recensies

In bijna veertig procent van de onderzochte gevallen, staan er ook nog andere recensies in de krant over dezelfde film (38,8%). In de meeste gevallen (16,3%) staat er één andere recensie in de krant.

De Britse kranten plaatsen in meer dan de helft van de gevallen (67,5%) nog andere recensies, en de Nederlandse kranten slechts in tien procent van de gevallen. Dit verschil is duidelijk significant ($\text{Chi}^2 = 27.9$, $p = .000$). Opvallend zijn hier de Britse kranten *The Independent* en *The Times*, omdat zij in alle gevallen meer dan één recensie plaatsen (dus naast de reeds geanalyseerde recensie). *The Sunday Telegraph* heeft in geen geval extra recensies, maar dit kan er mee te maken hebben dat alleen de zondagkrant is onderzocht. De Nederlandse kranten *Trouw* en *De Volkskrant* plaatsen ook altijd maar één recensie over elke film (de geanalyseerde). In de Nederlandse kranten wordt er altijd maar maximaal één andere recensie geplaatst. In de Britse kranten komt het plaatsen van één extra, of twee extra recensies, even vaak voor (22,5%). De kranten waar vier andere recensies in staan, zijn *The Independent* en *The Times*.

Tabel 42: Aantal andere recensies in kranten

	Geen andere recensies	Wel andere recensies
NL	36	4
%	90	10
GB	13	27
%	32,5	67,5
Totaal	49	31
%	61,3	38,8

Tabel 43: Aantal andere recensies in kranten

	Geen	1 andere recensie	2 andere recensies	3 andere recensies	4 andere recensies
NL	36	4	-	-	-
%	90	10			
GB	13	9	9	7	2
%	32,5	22,5	22,5	17,5	5
Totaal	49	13	9	7	2
%	61,3	16,3	11,3	8,8	2,5

4.6 Conclusie

In deze paragraaf stond ten eerste de volgende deelvraag centraal: Hoe kan de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten worden beschreven? De meeste recensies staan op donderdag in de krant, op de dag dat de film in première gaat. De kritieken staan doorgaans op de kunstpagina, met een gemiddelde lengte van 544 woorden. Meestal is er keus uit drie verschillende recensenten. Wat betreft de variabelen om film als kunst te duiden, komen er slechts vijf overtuigend

naar voren. Zo wordt in vrijwel alle recensies de context van de film duidelijk gemaakt en wordt in een grote meerderheid van de recensies de regisseur genoemd. Ook worden in tweederde van de stukken andere films genoemd als vergelijking. In verreweg de meeste gevallen wordt er een interpretatie van de film gegeven en het criterium van complexiteit wordt zeer regelmatig toegepast, en dan vooral op een positieve manier. De critici waarderen het dus als een film bijvoorbeeld diepgang heeft. In slechts een derde van de recensies wordt er een publieksoriëntatie gegeven, wat een kenmerk is van het duiden van de populaire cultuur. Tevens ligt in meer dan de helft van de recensies de nadruk op de regisseur, en niet op de acteurs.

Toch blijkt uit het merendeel van de variabelen niet dat film in de recensies als kunst wordt geïdentificeerd. Het aanhalen van de creatieve bron gebeurt in iets minder dan de helft van de recensies, net als het noemen van eerder werk van de regisseur. En in een derde van de artikelen wordt een andere regisseur aangehaald. Er wordt doorgaans meer verwezen naar populaire cultuur, dan naar kunst (45% en 41%), maar beide gebeurt in minder dan de helft van de recensies. Het criterium van originaliteit wordt in slechts een derde van de gevallen gebruikt. De meeste films krijgen via de recensies uitsluitend positief commentaar, wat niet duidt op een genuanceerd beeld. Het artistieke succes wordt vaker vermeld (48%) dan het commerciële succes (38%), maar beide in minder dan de helft van de artikelen. In maar liefst 91 procent van de recensies wordt daarentegen een participatie-ervaring gegeven, iets wat duidt op het beschrijven van populaire cultuur. Daarnaast wordt in een ruime meerderheid van de stukken de acteerprestaties beschreven, wat ook kan duiden op de aandacht voor meer de 'uitvoerders', dan de 'makers' van de film.

Als we kijken naar de overige artikelen, zien we dat er over de tien geselecteerde films bijna vijfhonderd overige artikelen zijn verschenen. Gemiddeld per krant zijn dat zes artikelen per film. Tweederde daarvan verschijnt vóór de filmpremière en gemiddeld op drie verschillende soorten pagina's. Meestal besteden kranten tussen de vier en negen maanden lang aandacht aan een bepaalde film, vooral in de vorm van achtergrondartikelen. In bijna veertig procent van de onderzochte gevallen, staan er meerdere recensies in de krant over dezelfde film.

De tweede deelvraag die centraal stond in deze paragraaf was: Op welke manier verschilt de berichtgeving over film, in de Nederlandse kwaliteitskranten in vergelijking met de Britse kwaliteitskranten? In Nederland verschijnen de recensies vooral op donderdag, op de dag dat de films in première gaan, in Groot-Brittannië meestal op zondag, een paar dagen na de filmpremière. In Nederland verschijnen de kritieken doorgaans op de filmpagina van de krant, in Groot-Brittannië op de film&muziek-pagina. Echter, hier is slechts één krant (*The Guardian*) verantwoordelijk voor. Daarbuiten verschijnen de Britse recensies vooral op de kunstpagina. De Nederlandse kranten verdelen de recensies over vijf verschillende soorten pagina's van in totaal twaalf recensenten, de Britse kranten over negen pagina's van in totaal negen recensenten. De Nederlandse recensies zijn gemiddeld korter

(430 woorden) dan de Britse recensies (658). Dit is geen duidelijk significant verschil, maar wel marginaal significant.

Als we kijken naar het verschil tussen de twee landen in het duiden van film als kunst, moeten we constateren dat hier weinig verschil in zit. De Britse recensies 'scoren' beter bij de variabelen die film als kunst duiden, maar dit verschil is nergens significant: de regisseur wordt iets vaker genoemd, net als andere regisseurs, er wordt vaker een connectie gemaakt met kunst, maar tevens ook vaker met populaire cultuur. De criteria originaliteit en complexiteit worden vaker toegepast en het commentaar is genuanceerder. Ook wordt iets vaker het commerciële succes aangehaald. Maar daarnaast scoren de recensies uit Groot-Brittannië ook beter bij de variabelen om de populaire cultuur te duiden: er wordt zowel vaker een publieksoriëntatie als een participatie-ervaring beschreven, dan in Nederland.

In de Nederlandse recensies wordt weer iets vaker de creatieve bron vermeld, net als eerder werk van de regisseur. Ook worden er vaker andere films aangehaald en wordt er een interpretatie gegeven. Tevens wordt meer dan in Groot-Brittannië het artistieke succes vermeld. Maar dit zijn geen significante verschillen. Wel worden in de Britse kranten de acteerprestaties een stuk vaker besproken, en deze variabele kan als marginaal significant worden beschouwd. In de Nederlandse kranten ligt de nadruk in de recensies veel vaker op de regisseur en ook dit is een marginaal significant verschil. Al met al komen uit de vergelijking geen grote of opvallende verschillen uit naar voren.

Als we kijken naar de overige artikelen, naast de geanalyseerde recensies, zien we wel meerdere significante verschillen. Zo hebben de Britse kranten een uitgebreidere filmberichterijking hebben dan de Nederlandse kranten. In Groot-Brittannië worden er veel meer overige artikelen geplaatst, die ook nog eens langer zijn. Dit zijn twee significante verschillen. Daarbij wordt in Groot-Brittannië vaker ook nog ná de filmpremière over de film bericht en bestrijkt de berichtgeving over een film een langere periode. Tevens verschijnen de artikelen veel vaker op meer verschillende soorten pagina's in de krant en zijn het vaker achtergrondverhalen, waar het in Nederland vooral nieuwsberichten zijn. Ook wordt er in de Britse kranten significant vaker meer dan één recensie over een film geplaatst dan in Nederland.

De verschillende kranten zijn allen anders in hun berichtgeving over film in het algemeen, en over de tien geselecteerde films. Hier wil ik per krant nog een aantal zaken uitlichten die zijn opgevallen.

The Guardian en *The Independent* scoren beide hoog in het duiden van film als kunst. *The Guardian* heeft gemiddeld de langste recensies, publiceert de recensies meestal op de premièredag, noemt bijna altijd andere films als vergelijking, geeft slechts één keer een publieksoriëntatie en maakt gebruik van slechts één recensent, wat zou kunnen betekenen dat voor deze moeilijke taak, slechts één kenner geschikt is. Echter, deze krant geeft wel altijd een participatie-ervaring in de recensie. *The Independent* noemt altijd de regisseur in de kritieken, en meestal ook de creatieve bron, heeft altijd meer dan één recensie per film in de krant en schrijft altijd objectief over commercieel succes. Maar ook deze krant geeft in alle recensies een participatie-ervaring.

The Sunday Telegraph neemt in dit onderzoek een wat bijzondere plaats in, aangezien van deze krant slechts 52 kranten per jaar zijn bestudeerd. Hierdoor vinden we in dit onderzoek bij deze krant nooit meer dan één recensie per film, heeft deze krant ook het minst aantal overige artikelen en is er vaak een tijdsperiode wat betreft filmberichterijking van slechts één dag. Wel wordt in de geanalyseerde recensies altijd de regisseur genoemd. Maar ook hier wordt er altijd een participatie-ervaring beschreven en worden in tachtig procent van de gevallen de acteerprestaties besproken.

The Times bleek toch wel de opvallendste uitzonderingen te bevatten. Deze krant heeft verreweg de meeste overige artikelen, en ook met de meeste woorden over de langste tijdsperiode, plaatst deze op de meest verschillende soorten pagina's door de krant en heeft altijd meer dan één recensie over een film. Daarbij wordt bijna altijd het criterium van complexiteit gebruikt, verschijnt de recensie vaak een dag vóór de première en wordt altijd de regisseur genoemd. Maar tegelijkertijd heeft deze krant opvallend genoeg gemiddeld de kortste recensies, wordt slechts twee keer de creatieve bron genoemd, en slechts in één geval eerder werk van de regisseur aangehaald. Ook wordt slechts één keer het criterium originaliteit gebruikt en wordt er vaak positief gesproken over commercieel succes. Daarbij wordt in tachtig procent van de recensies de acteerprestaties besproken.

Van de Nederlandse kranten is het de *NRC* die het eerst in het oog springt. Deze krant heeft gemiddeld de langste recensies en besteedt ook de meeste woorden aan overige artikelen. Daarbij wordt in tachtig procent van de recensies de nadruk op de regisseur gelegd en wordt er altijd een interpretatie gegeven. Je zou dus kunnen zeggen dat de *NRC* van de Nederlandse kranten, film het meest als kunst behandelt volgens de criteria in dit onderzoek. Opvallend genoeg lijkt het *AD* dat ook meer te doen dan *De Volkskrant* en *Trouw*. Het *AD* heeft de langste tijdsperiode wat betreft de filmberichterijking, heeft slechts twee recensenten en maakt slechts in twintig procent van de gevallen een connectie met de populaire cultuur. Daar tegenover staat echter dat deze krant gemiddeld de kortste recensies heeft, nooit een connectie met kunst maakt, alle berichterijking vóór de première plaatst (wat een uitgebreidere discussie vrijwel onmogelijk maakt) en ook op vrijwel altijd dezelfde pagina in de krant.

Verder lijken *Trouw* en *De Volkskrant* erg op elkaar wat betreft de filmberichterijking. Er zijn veel punten die wijzen op de behandeling van film als populaire cultuur. *Trouw* maakt in tachtig procent van de gevallen een connectie met populaire cultuur, heeft de minste overige artikelen, heeft soms een tijdsperiode van slechts één dag bij een bepaalde film en heeft altijd maar één recensie. Wel geeft de krant vaak commentaar op het artistieke succes van een film. *De Volkskrant* heeft ook altijd maar één recensie per film, en vaak maar op één dag berichterijking, slechts één keer wordt een andere regisseur aangehaald en er zijn maar liefst vier verschillende recensenten. Daar tegenover staat weer dat de krant in elke recensie een interpretatie geeft van de film.

Hoofdstuk 5 Resultaten: Commerciële en artistieke films

In dit hoofdstuk wordt de berichtgeving over commercieel succesvolle films en artistiek succesvolle films vergeleken. De deelvraag die hier centraal staat luidt: *In hoeverre vertonen Britse en Nederlandse kwaliteitskranten verschillen in hun berichtgeving over artistieke films en films met commercieel succes?* Vervolgens maak ik een vergelijking per soort film tussen Britse en Nederlandse kranten. De leidende vraag hierbij is: *Waarin verschilt de berichtgeving over commercieel succesvolle films in Britse ten opzichte van Nederlandse kwaliteitskranten, en waar ligt het verschil bij de berichtgeving over artistiek succesvolle films?* De resultaten hebben betrekking op de onderzochte recensies en op de overige berichtgeving rondom een geselecteerde film. In deze paragraaf zal vaak kortweg worden gesproken over ‘commerciële’ films en ‘artistieke’ films of ‘commerciële’ recensies en ‘artistieke’ recensies. Hiermee wordt bedoeld, films met commercieel succes (de kaskrakers), en films met artistiek succes (belangrijke prijzen gewonnen), of recensies over films met commercieel succes en recensies over films met artistiek succes.

5.1 Basisgegevens recensies

Dag van de week

Wederom zien we dat op donderdag zowel de meeste artistieke als de meeste commerciële films worden besproken (42,5%). De donderdag is simpelweg de dag dat de meeste films worden besproken en het is niet logisch dat hierbij de kranten het onderscheid tussen ‘soort film’ maken. Opnieuw zien we op zondag een groot aantal recensies, wat weer te maken heeft met de edities van *The Sunday Telegraph* en de zondagbijlagen over film in veel Britse kranten. *Indiana Jones* is de enige film die door twee kranten (*NRC*, *The Times*) op een maandag wordt besproken. Dit is opvallend, maar de reden hiervoor is dat de film op de dag ervoor in Cannes haar perspremière beleefde, en deze kranten dus blijkbaar direct met een recensie wilden komen.

In Nederland komen de meeste recensies van commerciële films op donderdag in de kranten. Dit kan verklaard worden, aangezien in Nederland elke donderdag de nieuwe films in de bioscoop verschijnen. De dag dat in Groot-Brittannië de meeste recensies over commerciële films verschijnen, is de zondag. Deze verdeling is hetzelfde bij de recensies over artistieke films.

Tabel 44: Dag van plaatsing recensies in kranten

	Maan	Dins	Woens	Donder	Vrij	Zater	Zon
Comm. NL	1	-	5	14	-	-	-
%	5		25	70			
Comm. GB	1	-	-	3	5	1	10
%	5			15	25	5	50
Comm. Totaal	2	-	5	17	5	1	10
%	5		12,5	42,5	12,5	2,5	25
Artist. NL	-	-	7	13	-	-	-
%			35	65			
Artist. GB	-	-	-	4	5	1	10
%				20	25	5	50
Artist. Totaal	-	-	7	17	5	1	10
%			17,5	42,5	12,5	2,5	25

Datum recensie

De publicatiedatum van de recensies over commerciële films, en die van artistieke films, verschilt enigszins. Recensies van beide soorten films verschijnen meestal op de première dag (40% en 45%), maar er zit wel een verschil in de verdere spreiding van de recensies. De recensies over commerciële films zijn veel gevarieerder in hun publicatiedatum, dan de recensies over artistieke films. De laatste categorie verschijnt óf op de première dag, óf een dag eerder, óf zo'n twee dagen later.

De recensies over commerciële films verschijnen in Nederland meestal op de première dag (65%), terwijl deze in Groot-Brittannië meestal twee of drie dagen later verschijnen, wat wederom samenhangt met de grote aandacht voor film in de zondagedities. In de Nederlandse kranten verschijnt er nooit een recensie over een commerciële film later dan de première dag. Een recensie over de film *Quantum of Solace* verschijnt in Groot-Brittannië lange tijd voor de filmpremière, en in Nederland verschijnen de recensies over *Mamma Mia!* doorgaans een stuk eerder dan de première.

De recensies over artistieke films laten een zelfde verdeling zien: In Nederland meestal op de première dag, in Groot-Brittannië meestal twee of drie dagen later in de krant. De recensie over de artistieke film *4 Luni, 3 Saptamâni si 2 Zile* is de enige die in Groot-Brittannië ruim voor de filmpremière in de krant verschijnt.

Tabel 45: Datum van publicatie filmrecensie, ten opzichte van premièredatum

	Week of langer voor première	2 of 3 dagen eerder	1 dag eerder	Op premièredag	1 dag later	2 of 3 dagen later	4 dagen of nog later
Comm. NL	2	1	4	13	-	-	-
%	10	5	20	65			
Comm. GB	1	1	-	3	4	9	2
%	5	5		15	20	45	10
Comm. Totaal	3	2	4	16	4	9	2
%	7,5	5	10	40	10	22,5	5
Artist. NL	-	-	7	13	-	-	-
%			35	65			
Artist. GB	1	-	4	5	-	10	-
%	5		20	25		50	
Artist. Totaal	1	-	11	18	-	10	-
%	2,5		27,5	45		25	

Plaats in de krant

Zoals al eerder vermeld, is het moeilijk een vergelijking te maken tussen de plaats van de recensies in de krant (welke titel/kop er boven de pagina staat) en de verschillende landen, omdat elke krant een andere indeling heeft en de pagina's een andere naam geeft. Toch vallen er enkele zaken op. Ten eerste zijn de artistieke films verdeeld over acht 'categorieën', en de commerciële films over tien 'categorieën'. Dit geeft aan dat de recensies over commerciële films meer verspreid staan over de kranten en vaker een andere plaats krijgen. Verder staan de meeste commerciële recensies op de kunstpagina, en de meeste artistieke recensies op de filmpagina, iets wat je wellicht eerder andersom zou verwachten. Ook is het opvallend dat er twee recensies van commerciële films op de Binnenlandpagina terecht zijn gekomen. Dit geeft een zekere mate van importantie aan, aangezien de binnenlandpagina's altijd eerder in de krant staan (in dit geval pagina 3) dan de filmpagina's, en dus als zeer belangrijke pagina's worden gezien. Het zijn dan niet zomaar 'films', maar meer 'films met een nationale importantie'. In dit geval waren het de films *Indiana Jones* en *James Bond*. Beide films met een lange voorgeschiedenis en onderdeel van een (bijna historische) reeks. Één recensie van een commerciële film (*Sex and the City*) verschijnt zelfs op de voorpagina, wat aangeeft dat er zeer veel belang wordt gehecht aan de betreffende film.

De recensies over commerciële films belanden in de Nederlandse kranten meestal op de kunstpagina, terwijl er ook veel films aan bod komen op de filmpagina. In Nederland worden de commerciële recensies verdeeld over vijf 'categorieën'. In Groot-Brittannië verschijnen de meeste commerciële recensies op de film&muziek-pagina, en verder veel op de kunstpagina. In dit land worden de commerciële films verdeeld over zeven 'categorieën'.

De artistieke recensies verschijnen in Nederland vooral op de filmpagina's. Deze soort film wordt over drie 'categorieën' verspreid in de krant. In Groot-Brittannië verschijnen de meeste artistieke recensies op de film&muziek-pagina, of op de kunstpagina. Hier worden de artistieke films geplaatst op zes verschillende soorten pagina.

Tabel 46: Plaats van recensies in Britse en Nederlandse kranten

	BL*	Bios	Film	Film &M.	Gids	Kunst	News	Seven	T2	Uit	VP**	Wekel. nieuws
Comm. NL	-	-	5	-	3	7	-	-	-	4	1	-
%			25		15	35				20	5	
Comm. GB	2	-	2	5	-	4	-	3	3	-	-	1
%	10		10	25		20		15	15			5
Comm. Tot.	2	-	7	5	3	11	-	3	3	4	1	1
%	5		17,5	12,5	7,5	27,5		7,5	7,5	10	2,5	2,5
Artist. NL	-	-	13	-	-	5	-	-	-	2	-	-
%			65			25				10		
Artist. GB	-	1	-	5	-	5	1	4	4	-	-	-
%		5		25		25	5	20	20			
Artist. Tot.	-	1	12	5	-	10	1	4	4	2	-	-
%		2,5	30	12,5		25	2,5	10	10	5		

*BL = Binnenland

**VP = Voorpagina

Aantal woorden

De recensies over commerciële films zijn met 552 woorden, gemiddeld langer dan die over de artistieke films (536 woorden). De kortste recensie over een commerciële film is 202 woorden (*Mamma Mia!*), en die over een artistieke film slechts 146 woorden (*The Wrestler*). De langste recensie, is over een commerciële film 976 woorden (*Mamma Mia!*), en over een artistieke film 1035 woorden (*Entre les Murs*). De kortste en de langste recensie, zijn dus beide over artistieke films. Dit geeft al aan hoeveel verschil er in de lengtes van de recensies over artistieke films zit. De standaarddeviatie is bij artistieke films dan ook 236, en bij commerciële films 'slechts' 188. Het verschil in aantal woorden tussen commerciële films en artistieke films, is niet significant ($F = 1.4$, $\text{sig} = .240$). Bij de verdeling van het aantal woorden zien we dat de meeste recensies van commerciële en artistieke films, tussen de 400 en 500 woorden bedragen. Verder valt op dat de recensies over commerciële films, pas beginnen bij 200, en nooit langer zijn dan 1000 woorden.

Als we kijken naar het verschil tussen de commerciële recensies in Nederlandse en Britse kranten, zien we dat de recensies in Groot-Brittannië met 678 woorden, gemiddeld langer zijn dan die in Nederland (427). De kortste commerciële recensie in Groot-Brittannië is 400 woorden (*Mamma Mia!*), en in Nederland slechts 202 woorden. De langste recensie telt in Groot-Brittannië echter 976

woorden, en in Nederland 769 (*Sex and the City*). Het verschil in aantal woorden is niet significant ($F = .384$, $\text{sig} = .539$). De standaarddeviatie is bij de commerciële Britse recensies 150, en bij de recensies uit Nederland 131. Dit laat zien dat er in de Britse kranten een grotere variatie zit in de lengte van de recensies. In de Nederlandse kranten zijn de meeste commerciële recensies (40%) tussen de 400 en 500 woorden. In de Britse kranten zijn de meeste recensies (40%) tussen de 600 en 700 woorden lang.

Ook bij de artistieke films zijn de recensies in Groot-Brittannië gemiddeld langer (638 woorden) dan in Nederland (434). De kortste artistieke recensie in Groot-Brittannië is 224 woorden (*Tropa de Elite*), en in Nederland slechts 146 woorden. De langste recensie echter, is in Groot-Brittannië 1035, en in Nederland 940 (*4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile*). Het verschil in aantal woorden is niet heel duidelijk significant ($F = 3$, $\text{sig} = .091$), maar er is wel degelijk een licht verschil waar te nemen. De standaarddeviatie is bij de artistieke Britse recensies 245, en bij de recensies uit Nederland 181. Dit laat wederom zien dat er in de Britse kranten een grotere variatie zit in de lengte van de recensies. In de Nederlandse kranten tellen de meeste artistieke recensies (45%) tussen de 400 en 500 woorden. In de Britse kranten zijn de meeste recensies (25%) tussen de 600 en 700 woorden lang.

Tabel 47: Aantal woorden recensies

	Gemiddelde	Standaarddev.	Minimum	Maximum
Commercieel NL	427	131	202	769
Commercieel GB	678	150	400	976
Commercieel Totaal	552	188	202	976
Artistiek NL	434	181	146	940
Artistiek GB	638	245	224	1035
Artistiek Totaal	536	236	146	1035

Tabel 48: Verdeling aantal woorden filmrecensies

	100- 199	200- 299	300- 399	400- 499	500- 599	600- 699	700- 799	800- 899	900- 999	1000- 1099
Comm. NL	-	4	3	8	3	1	1	-	-	-
%		20	15	40	15	5	5			
Comm. GB	-	-	-	2	4	8	-	4	2	-
%				10	20	40		20	10	
Comm. Tot.	-	4	3	10	7	9	1	4	2	-
%		10	7,5	25	17,5	22,5	2,5	10	5	
Artist. NL	3	1	3	9	2	-	1	-	1	-
%	15	5	15	45	10		5		5	
Artist. GB	-	1	3	1	3	5	1	3	1	2
%		5	15	5	15	25	5	15	5	10
Artist. Tot.	3	2	6	10	5	5	2	3	2	2
%	7,5	5	15	25	12,5	12,5	5	7,5	5	5

De artistieke film *Se, Jie* krijgt met een gemiddelde van 588 woorden, de langste recensies. De artistieke film *Tropa de Elite* ontvangt met een gemiddelde van 391 woorden, de kortste recensies. Bij de artistieke films is het verschil tussen de landen bij *Entre les Murs* het grootst (369). Het kleinste verschil in aantal woorden is bij recensies over de film *Tropa de Elite*, daar scheidt het gemiddeld slechts vijftien woorden. Bij de commerciële film *Mamma Mia!* is het verschil in aantal woorden (289) het grootst. Het verschil in woorden is het kleinst bij *Sex and the City* (224 woorden).

Tabel 49 : Gemiddeld aantal woorden en standaarddeviatie per film

	NL	GB	Gemiddeld
Dark Knight	446	721	583
Indiana Jones	454	680	567
Mamma Mia!	349	638	493
Quantum of Solace	390	630	510
Sex and the City	496	720	608
4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile	527	584	556
Entre les Murs	395	764	580
Se, Jie	442	735	588
Tropa de Elite	399	384	391
Wrestler	404	726	565

Auteur

In Tabel 50 zien we de verdeling van de recensenten over de twee verschillende soorten films. Bij *Trouw* valt bijvoorbeeld te zien dat Belinda van de Graaf de meeste artistieke films voor haar rekening neemt, terwijl Remke de Lange meer ‘gespecialiseerd’ lijkt in de commerciële films. Ook bij *The Independent* lijkt zo’n verdeling plaats te vinden; Nicholas Barber schrijft daar over de commerciële films, en Jonathan Romney veelal over de artistieke films. Voor de rest lijkt het zo dat de films over de recensenten worden verdeeld, zonder te kijken naar wat voor soort film het is.

Tabel 50: Recensenten en aantal geschreven recensies

		Commercieel	Artistiek	Totaal
AD	Molen, R. v/d	1	1	2
	Zagt, A.	4	4	8
NRC	Blokker, B.	2	2	4
	Bruijn, P. de	2	2	4
	Linssen, D.	1	1	2
Trouw	Graaf, B. v/d.	1	3	4
	Lange, R. de	3	0	3
	Ruyters, J.	1	2	3
Volkskrant	Beekman, B.	3	2	5
	Ekker, J.	1	1	2
	Kleijer, P.	1	1	2
	Ockhuysen, R.	0	1	1
Guardian	Bradshaw, P.	5	5	10
Independent	Barber, N.	4	0	4
	Romney, J.	1	5	6
Sunday Telegraph	McCahill, M	0	1	1
	McCartney, J.	4	3	7
	Shoard, C.	1	1	2
Times	Christopher, J.	4	3	7
	Ide, W.	1	1	2
	Maher, K.	0	1	1

5.2 Variabelen kunst

Regisseur

Wat direct opvalt bij deze variabele is dat in alle recensies van artistieke films, de regisseur wordt genoemd, terwijl dit ‘slechts’ voor 75 procent van de commerciële films geldt. Dit verschil is significant ($\text{Chi}^2 = 11.4$, $p = .001$). Slechts in drie recensies over de commerciële film *Sex and the City* wordt de regisseur aangehaald.

Britse kranten verwijzen bij commerciële films vaker naar de regisseur (85%), dan de Nederlandse kranten (65%). In beide landen komt het echter zeer vaak voor, en het verschil in het melding maken van de regisseur in de commerciële recensies is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = 2.1$, $p = .144$). De twee landen vertonen bij de artistieke films geen verschil in het noemen van de regisseur (100% in zowel Britse als Nederlandse kranten).

Tabel 51: Noemen van de regisseur in recensies

	Regisseur	Geen regisseur
Commercieel NL	13	7
%	65	35
Commercieel GB	17	3
%	85	15
Commercieel Totaal	30	10
%	75	25
Artistiek NL	20	-
%	100	
Artistiek GB	20	-
%	100	
Artistiek Totaal	40	-
%	100	

Creatieve bron

In recensies van artistieke films wordt iets vaker de creatieve bron genoemd (52,5%), dan in recensies over commerciële films (42,5%). Het verschil in het verwijzen naar de creatieve bron is echter niet significant ($\chi^2 = .8$, $p = .370$). Twee artistieke films vallen hierbij op: *4 Luni*, *3 Saptamani si 2 Zile* en *Entre les Murs*. Geen van de recensies van eerstgenoemde film maakt melding van de creatieve bron, waarschijnlijk omdat deze vrij onbekend is, en voor het lezerspubliek dan minder interessant is. In de recensies over *Entre les Murs* wordt in alle gevallen de creatieve bron genoemd. Ook dit is enigszins te verklaren, aangezien het bij deze film om de bijzondere situatie gaat waarbij de hoofdrolspeler tevens de schrijver van het boek is, waar de film op is gebaseerd.

Het aantal commerciële recensies waarin naar de creatieve bron van de film wordt verwezen, is in de Britse en Nederlandse kranten ongeveer gelijk (40% en 45%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\chi^2 = .1$, $p = .749$). Ook het aantal artistieke films waarin de creatieve bron van de film wordt genoemd, is in Nederland iets groter, maar het scheidt erg weinig (55% en 50%). Ook dit verschil is niet significant ($\chi^2 = .1$, $p = .752$).

Tabel 52: Noemen van creatieve bron in recensies

	Creatieve bron	Geen creatieve bron
Commercieel NL	9	11
%	45	55
Commercieel GB	8	12
%	40	60
Commercieel Totaal	17	23
%	42,5	57,5
Artistiek NL	11	9
%	55	45
Artistiek GB	10	10
%	50	50
Artistiek Totaal	21	19
%	52,5	47,5

Eerder werk regisseur

Het noemen van eerder werk van de regisseur bij recensies over artistieke films komt vaker voor (47,5%), dan bij commerciële films (35%), maar dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.29$, $p = .256$). De artistieke film *Se Jie* neemt in deze een bijzondere plaats in, omdat in alle recensies over deze film, eerder werk van regisseur Ang Lee wordt aangehaald. Geen van de recensies over de commerciële film *Sex and the City* daarentegen, verwijst naar eerder werk van de regisseur.

Het melding maken van eerder werk van de regisseur in de commerciële recensies, komt in Nederland iets vaker voor (40%), dan in Groot-Brittannië (30%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = .4$, $p = .507$). In de artistieke recensies gebeurt het iets vaker in Groot-Brittannië (50%), dan in Nederland (45%). Maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .1$, $p = .752$).

Tabel 53: Noemen van eerder werk regisseur in recensies

	Eerder werk regisseur	Geen eerder werk regisseur
Commercieel NL	8	12
%	40	60
Commercieel GB	6	14
%	30	70
Commercieel Totaal	14	26
%	35	65
Artistiek NL	9	11
%	45	55
Artistiek GB	10	10
%	50	50
Artistiek Totaal	19	21
%	47,5	52,5

Recensies over artistieke films bevatten vaker twee of meer verwijzingen naar eerder werk van de regisseur (17,5%) dan recensies over commerciële films (10%). In het geval van de commerciële film *Indiana Jones* (Steven Spielberg), en de artistieke film *Se Jie* (Ang Lee), worden er in één recensie maar liefst vier eerdere werken van de regisseur genoemd. Deze twee regisseurs zijn bekende personen met een grote staat van dienst. Het is dus niet zo vreemd dat bij hen zoveel eerdere werken worden aangehaald. Verder zien we dat de commerciële recensies in Nederland bijna altijd naar één eerder werk verwijzen (35%), terwijl de Britse kranten vaker meerdere werken noemen. In recensies over artistieke films wordt in de Nederlandse kranten meestal van twee eerdere werken melding gemaakt (20%), en in de Britse kranten bijna altijd maar van één eerder werk (45%).

Tabel 54: Hoeveelheid eerdere werken genoemd in recensies

	Geen	1 eerder werk	2 eerdere werken	3 eerdere werken	4 eerdere werken
Comm. NL	12	7	-	1	-
%	60	35		5	
Comm. GB	14	3	1	1	1
%	70	15	5	5	5
Comm. Tot.	26	10	1	2	1
%	65	25	2,5	5	2,5
Artist. NL	11	3	4	1	1
%	55	15	20	5	5
Artist. GB	10	9	1	-	-
%	50	45	5		
Artist. Tot.	21	12	5	1	1
%	52,5	30	12,5	2,5	2,5

Andere regisseurs

Recensies van artistieke films bevatten vaker verwijzingen naar andere regisseurs (47,5%), dan recensies van commerciële films (25%). Dit verschil is ook significant ($\text{Chi}^2 = 4.4$, $p = .036$). De commerciële films *Indiana Jones* en *Sex and the City* nemen hier een bijzondere plaats in, aangezien in geen van de betreffende recensies andere regisseurs worden aangehaald. In de commerciële recensies wordt in de Britse kranten iets vaker naar andere regisseurs verwezen, dan in de Nederlandse kranten (30% en 20%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = .5$, $p = .465$). De Britse kranten maken in artistieke recensies iets vaker melding van andere regisseurs (55%) dan de Nederlandse kranten (40%), maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .9$, $p = .342$).

Tabel 55: Noemen van andere regisseurs in recensies

	Andere regisseurs	Geen andere regisseurs
Commercieel NL	4	16
%	20	80
Commercieel GB	6	14
%	30	70
Commercieel Totaal	10	30
%	25	75
Artistiek NL	8	12
%	40	60
Artistiek GB	11	9
%	55	45
Artistiek Totaal	19	21
%	47,5	52,5

Tabel 56 toont de verdeling van het aantal andere regisseurs dat in de recensies wordt genoemd. Recensies van artistieke films bevatten iets vaker referenties naar twee of meer andere regisseurs (37,5%), dan recensies van commerciële films (25%). De film die zeven andere regisseurs als vergelijking krijgt, is de commerciële film *Dark Knight*. Bij de commerciële films wordt zowel in de Nederlandse als de Britse recensies meestal naar één andere regisseur verwezen. Bij de artistieke films worden er in de Nederlandse kranten één of twee andere regisseurs genoemd. In Groot-Brittannië wordt er meestal in recensies over artistieke films één andere regisseur aangehaald.

Tabel 56: Hoeveelheid andere regisseurs genoemd in recensies

	Geen	1 andere regisseur	2 andere regisseurs	7 andere regisseurs
Comm. NL	16	3	1	-
%	80	15	5	
Comm. GB	14	4	1	1
%	70	20	5	5
Comm. Tot.	30	7	2	1
%	75	17,5	5	2,5
Artist. NL	12	4	4	-
%	60	20	20	
Artist. GB	9	8	3	-
%	45	40	15	
Artist. Tot.	21	12	7	-
%	52,5	30	17,5	

Andere films

Het noemen van andere films in de recensie, gebeurt bij recensies over commerciële films ongeveer even vaak (65%) als bij recensies over artistieke films (67,5%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .06$, $p = .813$). *Quantum of Solace* is de enige film waarbij in alle recensies een vergelijking wordt gemaakt met (een) andere film(s). Dit is niet zo vreemd, aangezien dit een film uit een reeks is, en er in veel gevallen wordt gerefereerd aan de vorige film in deze reeks (in dit geval *Casino Royale*). Britse en Nederlandse recensies van commerciële films vertonen geen verschil in het aanhalen van andere films, hetgeen in 65 procent van de recensies het geval is. In de artistieke recensies in Nederland wordt er iets vaker naar andere films verwezen (75%) dan in de artistieke recensies in Groot-Brittannië (60%). Dit verschil is niet significant. ($\text{Chi}^2 = 1$, $p = .311$).

Tabel 57: Noemen andere films in recensies

	Andere films	Geen andere films
Commercieel NL	13	7
%	65	35
Commercieel GB	13	7
%	65	35
Commercieel Totaal	26	14
%	65	35
Artistiek NL	15	5
%	75	25
Artistiek GB	12	8
%	60	40
Artistiek Totaal	27	13
%	67,5	32,5

Tabel 58 laat zien dat de recensies over commerciële films vaker twee of meer andere films worden aangehaald (35%) dan in de recensies over artistieke films (30%). Bij de artistieke film *Entre les Murs* worden zelfs in een recensie naar acht andere films verwezen. Commerciële recensies in Nederland, vermelden maximaal drie andere films, waar dit er in Groot-Brittannië maximaal zes zijn. Nederlandse kranten noemen maximaal acht andere films in recensies van artistieke films, tegenover vier in de Britse kranten.

Tabel 58: Hoeveelheid andere films genoemd in recensies

	0 films	1 film	2 films	3 films	4 films	5 films	6 films	8 films
Comm. NL	7	8	3	2	-	-	-	-
%	35	40	15	10				
Comm. GB	7	4	4	2	-	2	1	-
%	35	20	20	10		10	5	
Comm. Tot.	14	12	7	4	-	2	1	-
%	35	30	17,5	10		5	2,5	
Artist. NL	5	7	3	3	-	1	-	1
%	25	35	15	15		5		5
Artist. GB	8	8	1	1	2	-	-	-
%	40	40	5	5	10			
Artist. Tot.	13	15	4	4	2	1	-	1
%	32,5	37,5	10	10	5	2,5		2,5

Connectie populaire cultuur

Het maken van een connectie met de populaire cultuur, komt bij de recensies over commerciële films vaker voor (52,5%) dan bij artistieke films (37,5%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.8$, $p = .178$). In de recensies over commerciële films, worden in de Britse kranten vaker associaties gemaakt met populaire cultuur (60%) dan in de Nederlandse kranten (45%). Het verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = .9$, $p = .342$). Ook in de recensies over artistieke films, leggen de Britse kranten net iets vaker een verband met de populaire cultuur (40%) dan de Nederlandse kranten (35%), maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .1$, $p = .744$).

Tabel 59: Maken van connectie met populaire cultuur in recensies

	Connectie populaire cultuur	Geen connectie populaire cultuur
Comm. NL	9	11
%	45	55
Comm. GB	12	8
%	60	40
Comm. Totaal	21	19
%	52,5	47,5
Artistiek NL	7	13
%	35	65
Artistiek GB	8	12
%	40	6
Artistiek Totaal	15	25
%	37,5	62,5

Connectie kunst

Het maken van een connectie naar een kunstproduct komt bij de recensies over artistieke films iets vaker voor (45%) dan bij recensies over commerciële films (37,5%). Dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .46$, $p = .496$). Opvallend hierbij is dat bij de commerciële film *Quantum of Solace* in geen van de recensies een connectie met kunst wordt gemaakt. Ook valt in Tabel 60 te lezen dat het associëren met kunst in Groot-Brittannië in de commerciële recensies, bijna net zo vaak voorkomt als in Nederland (35% en 40%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .1$, $p = .744$). De artistieke recensies in Britse kranten leggen vaker een verband met kunst (55%) dan die in de Nederlandse kranten (35%), maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.6$, $p = .204$).

Tabel 60: Maken van connectie met kunst in recensies

	Connectie kunst	Geen connectie kunst
Comm. NL	7	13
%	35	65
Comm. GB	8	12
%	40	60
Comm. Totaal	15	25
%	37,5	62,5
Artistiek NL	7	13
%	35	65
Artistiek GB	11	9
%	55	45
Artistiek Totaal	18	22
%	45	55

Criterium originaliteit

Het gebruik van het criterium originaliteit (en aanverwante criteria) komt bij de recensies over artistieke films vaker voor (42,5%) dan bij die over commerciële films (25%). Dit verschil is niet overduidelijk significant te noemen ($\text{Chi}^2 = 2.7$, $p = .098$), maar het gaat ook te ver om te zeggen dat er (bijna) geen verschil in zit. Zou je dit onderzoeken met meer dan tachtig cases, dan is het waarschijnlijk dat er een duidelijker verschil naar voren zal komen. De commerciële film *Dark Knight* neemt een bijzondere positie in, aangezien in geen van de recensies over deze film het criterium originaliteit wordt gebruikt. Nederlandse recensies over commerciële films, gebruiken iets vaker het originaliteitscriterium (30%) dan Britse (20%). Dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .5$, $p = .465$). Bij de artistieke recensies verschilt het met 35 procent en 50 procent iets meer, maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .9$, $p = .337$).

Tabel 61: Gebruik van criterium originaliteit in recensies

	Criterium originaliteit	Geen criterium originaliteit
Comm. NL	6	14
%	30	70
Comm. GB	4	16
%	20	80
Comm. Totaal	10	30
%	25	75
Artistiek NL	7	13
%	35	65
Artistiek GB	10	10
%	50	50
Artistiek Totaal	17	23
%	42,5	57,5

Zowel de commerciële als de artistieke recensies passen het criterium originaliteit vaker negatief dan positief toe, maar de originaliteit wordt bij artistieke films veel vaker positief benaderd (20%, tegenover 5% bij de commerciële films). Als we alleen kijken naar de commerciële films is er in de recensies van de twee landen weinig verschil in de manier van beoordelen. Beide hebben een percentage van 5% positief commentaar wat betreft originaliteit, en in Nederland is het iets vaker negatief. De commerciële film *Sex and the City* krijgt maar liefst vijf keer negatief commentaar wat betreft de originaliteit (de film wordt dus niet origineel bevonden). Bij de artistieke films zijn er ook niet veel verschillen. In Groot-Brittannië is dit iets vaker negatief, maar het aantal keren positief gebruik van het criterium is hetzelfde (20%).

Tabel 62: Manier van gebruik originaliteitscriterium

	Geen	Positief	Negatief
Comm. NL	14	1	5
%	70	5	25
Comm. GB	16	1	3
%	80	5	15
Comm. Totaal	30	2	8
%	75	5	20
Artistiek NL	13	4	3
%	65	20	15
Artistiek GB	10	4	6
%	50	20	30
Artistiek Totaal	23	8	9
%	57,5	20	22,5

Criterium complexiteit

Het gebruik van complexiteit als criterium komt bij beide soorten films precies even vaak voor. Opvallend is wel dat in de recensies over de commerciële film *Sex and the City* in zeven van de acht gevallen het criterium complexiteit wordt gebruikt. In de commerciële recensies komt het gebruik van het complexiteitscriterium in Nederland en Groot-Brittannië ongeveer even vaak voor (55% en 60%). Het verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .1, p = .749$). Het gebruik van dit criterium bij artistieke recensies verschilt iets meer; het komt in de Britse kranten iets vaker voor (65%) dan in de Nederlandse (50%), maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .9, p = .337$).

Tabel 63: Gebruik van criterium complexiteit in recensies

	Criterium complexiteit	Geen criterium complexiteit
Comm. NL	11	9
%	55	45
Comm. GB	12	8
%	60	40
Comm. Totaal	23	17
%	57,5	42,5
Artistiek NL	10	10
%	50	50
Artistiek GB	13	7
%	65	35
Artistiek Totaal	23	17
%	57,5	42,5

De manier waarop het criterium complexiteit wordt gebruikt is bij de commerciële recensies vooral negatief (37,5%) en bij de artistieke films vooral positief (47,5%). Toepassing van dit criterium betekent voor commerciële films meestal dat men de film als oppervlakkig beschouwt. Bij de artistieke films wordt juist meer gezegd dat de film bijvoorbeeld veel diepgang heeft. De verdeling positief-negatief commentaar over de complexiteit is in beide landen nagenoeg hetzelfde. De commerciële film *Sex and the City* valt op, aangezien deze film in zeven recensies negatief wordt bevonden (de film wordt dus als oppervlakkig of simpel gezien).

Tabel 64: Manier van gebruik complexiteitscriterium

	Geen	Positief	Negatief
Comm. NL	9	5	6
%	45	25	30
Comm. GB	8	3	9
%	40	15	45
Comm. Totaal	17	8	15
%	42,5	20	37,5
Artistiek NL	10	9	1
%	50	45	5
Artistiek GB	7	10	3
%	35	50	15
Artistiek Totaal	17	19	4
%	42,5	47,5	10

Commentaar

Bij de commerciële recensies is het commentaar meestal overwegend negatief (35%). Bij de artistieke recensies komt het slechts één keer voor dat een recensie overwegend negatief is. Bij de artistieke recensies is het commentaar meestal uitsluitend positief (45%). Bij de commerciële recensies in Nederland zowel als in Groot-Brittannië, is het commentaar meestal overwegend negatief (30% en 40%). In de artistieke recensies in Nederland én Groot-Brittannië is het commentaar meestal uitsluitend positief (45%). De Nederlandse kranten laten zich nooit uitsluitend of overwegend negatief uit over artistieke films. Blijkbaar valt er over deze soort films altijd wel iets positiefs te melden. *Sex and the City* en *Mamma Mia!* krijgen beide vijf keer een overwegend negatief oordeel. *4 Luni*, *3 Saptamani si 2 Zile* krijgt in alle recensies uitsluitend positief commentaar.

Tabel 65: Wijze van commentariëren in recensies

	Geen oordeel	Uitsluitend negatief	Overwegend negatief	Zowel positief als negatief	Overwegend positief	Uitsluitend positief
Comm. NL	1	1	6	5	2	5
%	5	5	30	25	10	25
Comm. GB	-	1	8	7	3	1
%		5	40	35	15	5
Comm. Tot.	1	2	14	12	5	6
%	2,5	5	35	30	12,5	15
Artist. NL	1	-	-	5	5	9
%	5			25	25	45
Artist. GB	-	2	1	3	5	9
%		10	5	15	25	45
Artist. Tot.	1	2	1	8	10	18
%	2,5	5	2,5	20	25	45

Interpretatie

Recensies over artistieke films geven veel vaker een interpretatie van een film, of gedeelten uit de film (87,5%) dan recensies over commerciële films (62,5%). Dit verschil is ook significant ($\text{Chi}^2 = 6.7$, $p = .01$). Opmerkelijke gevallen zijn bij deze variabele de artistieke films *4 Luni*, *3 Saptamani si 2 Zile* en *Entre les Murs*, en de commerciële film *Quantum of Solace*. In alle 24 recensies over deze drie films wordt door de recensent een interpretatie gegeven. In Nederland wordt vaker in commerciële recensies een interpretatie gegeven (70%) dan in Groot-Brittannië (55%), maar dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 1$, $p = .327$). In de artistieke recensies wordt in Nederland en Groot-Brittannië bijna net zo vaak een interpretatie gegeven (90% en 85%). Dit verschil is ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .2$, $p = .633$).

Tabel 66: Interpreteren van (gedeelten van) de film in recensies

	Interpretatie	Geen interpretatie
Comm. NL	14	6
%	70	30
Comm. GB	11	9
%	55	45
Comm. Totaal	25	15
%	62,5	37,5
Artist. NL	18	2
%	90	10
Artist. GB	17	3
%	85	15
Artist. Totaal	35	5
%	87,5	12,5

Artistiek succes

Tachtig procent van de recensies over artistieke films refereert aan het artistieke succes van de film, tegenover 15% van de recensies over commerciële films ($\text{Chi}^2 = 33.9$, $p = .000$). Dit significante resultaat is niet echt verwonderlijk, aangezien de artistieke films zijn uitgekozen om hun artistieke succes, en de commerciële films niet. Het viel dan ook te verwachten dat de recensies over de artistieke films melding zouden maken van dit artistieke succes. Wel opmerkelijk, is dat in maar vier recensies over de artistieke film *The Wrestler* het artistieke succes (winnen Gouden Leeuw) wordt vermeld. Verder wordt in twee recensies over de commerciële film *Dark Knight*, artistiek succes aangehaald (noemen andere critici, winnen Oscar). Binnen de landen komt het noemen van het artistieke succes in de commerciële recensies precies even vaak voor (15%). Bij de artistieke films komt het verwijzen naar artistiek succes vaker voor in de Nederlandse kranten (90%), dan in de Britse kranten (70%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = 2.5$, $p = .114$).

Tabel 67: Noemen van artistiek succes in recensies

	Ja	Nee
Comm. NL	3	17
%	15	85
Comm. GB	3	17
%	15	85
Comm. Totaal	6	34
%	15	85
Artist. NL	18	2
%	90	10
Artist. GB	14	6
%	70	30
Artist. Totaal	32	8
%	80	20

Als we kijken naar de manier waarop er wordt geschreven over artistiek succes, zien we dat dat in de meeste gevallen, bij commerciële en artistieke films, op een objectieve manier gebeurt. Wel is het opvallend dat bij recensies over commerciële films, twee van de in totaal zes verwijzingen naar artistiek succes (33,3%), negatief zijn, waar dat bij artistieke films, maar in twee van de in totaal 32 verwijzingen (6,3%) gebeurt. Het artistieke succes van commerciële films, wordt dus minder goed gewaardeerd, dan dat van artistieke films. Het valt verder op dat in de Nederlandse recensies over commerciële films, alleen objectief-neutraal over artistiek succes wordt geschreven. In de Britse recensies daarentegen wordt altijd een negatief of positief oordeel gegeven. In artistieke recensies wordt in Nederland meestal op een objectieve manier over artistiek succes geschreven, en slechts één keer positief. In de Britse kranten wordt ook meestal objectief geschreven over artistiek succes, maar toch ook vaak op een positieve manier (25%).

Tabel 68: Manier van noemen artistiek succes in recensies

	Ja (objectief)	Ja (negatief)	Ja (positief)	Nee
Comm. NL	3	-	-	17
%	15			85
Comm. GB	-	2	1	17
%		10	5	85
Comm. Totaal	3	2	1	34
%	7,5	5	2,5	85
Artist. NL	16	1	1	2
%	80	5	5	10
Artist. GB	8	1	5	6
%	40	5	25	30
Artist. Totaal	24	2	6	8
%	60	5	15	20

Commercieel succes

In Tabel 69 valt te zien dat het noemen van commercieel succes veel vaker voorkomt in recensies over commerciële films (67,5%), dan in recensies over artistieke films (7,5%). Dit is een significant verschil ($\text{Chi}^2 = 30.7$, $p = .000$). Dit is ook vrij logisch, aangezien de commerciële films zijn uitgekozen om hun commerciële succes (alhoewel dat bij het schrijven van de recensie alleen nog een verwachting is, gebaseerd op andere landen of eerder films), en de artistieke films niet. Het is eveneens logisch dat er bij de artistieke films in 92,5 procent van de recensies niets over commercieel succes wordt genoemd, omdat de meeste artistieke films, geen commerciële successen zijn. In beide landen komt het aanhalen van commercieel succes in commerciële recensies bijna even vaak voor (65% en 70%). Dit verschil is dan ook niet significant ($\text{Chi}^2 = .1$, $p = .736$). In de artistieke recensies, komt het noemen van commercieel succes ook bijna even vaak voor (5% en 10%) en dit verschil is derhalve evenmin significant ($\text{Chi}^2 = .4$, $p = .548$).

Tabel 69: Noemen van commercieel succes in recensies

	Ja	Nee
Commercieel NL	13	7
%	65	35
Commercieel GB	14	6
%	70	30
Commercieel Totaal	27	13
%	67,5	32,5
Artistiek NL	1	19
%	5	95
Artistiek GB	2	18
%	10	90
Artistiek Totaal	3	37
%	7,5	92,5

Het valt op dat er in recensies over artistieke films enkel objectief over commercieel succes wordt geschreven. Ook over commerciële films wordt vaak objectief over commercieel succes geschreven (35%), maar toch ook redelijk vaak (25%) op een positieve manier (verdiend succes). De enige commerciële film waarvan het succes negatief wordt gewaardeerd is *Dark Knight*. In Nederland en Groot-Brittannië wordt er in commerciële recensies bijna net zo vaak en ook op dezelfde manier over commercieel succes geschreven. In de Britse kranten is er één keer meer negatieve aandacht voor commercieel succes van een commerciële film, dan in Nederland. Bij de recensies over artistieke films, gebeurt dit in de Britse kranten en in de Nederlandse kranten, op dezelfde objectieve manier.

Tabel 70: Manier van noemen commercieel succes in recensies

	Ja (objectief)	Ja (negatief)	Ja (positief)	Nee
Comm. NL	7	1	5	7
%	35	5	25	35
Comm. GB	7	2	5	6
%	35	10	25	30
Comm. Totaal	14	3	10	13
%	35	7,5	25	32,5
Artist. NL	1	-	-	19
%	5			95
Artist. GB	2	-	-	18
%	10			90
Artist. Totaal	3	-	-	37
%	7,5			92,5

5.3 Variabelen populaire cultuur

Publieksoriëntatie

Recensies van commerciële films kenmerken zich veel vaker door een publieksoriëntatie (47,5%) dan recensies van artistieke films (17,5%). Dit verschil is dan ook significant ($\text{Chi}^2 = 8.2$, $p = .004$). De commerciële film *Sex and the City* neemt hier een bijzondere plaats in, aangezien dit de enige film is, waarbij in alle recensies een publieksoriëntatie wordt gegeven of omschreven. Het verschil tussen Nederland en Groot-Brittannië in het noemen of omschrijven van een publieksoriëntatie in commerciële recensies, is niet groot ($\text{Chi}^2 = .1$, $p = .752$), evenmin als bij de artistieke recensies ($\text{Chi}^2 = .2$, $p = .677$).

Tabel 71: Noemen van publieksoriëntatie in recensies

	Wel publieksoriëntatie	Geen publieksoriëntatie
Comm. NL	9	11
%	45	55
Comm. GB	10	10
%	50	50
Comm. Totaal	19	21
%	47,5	52,5
Artist. NL	3	17
%	15	85
Artist. GB	4	16
%	20	80
Artist. Totaal	7	33
%	17,5	82,5

Participatie-ervaring

Het beschrijven van een participatie-ervaring tijdens de film, komt in recensies over commerciële films iets vaker voor (95%) dan in recensies over artistieke films (87,5%). Dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.4$, $p = .235$). De artistieke film *The Wrestler* neemt hier een opmerkelijke plaats in, aangezien in slechts vijf recensies een participatie-ervaring wordt genoemd. Het noemen of beschrijven van een participatie-ervaring in recensies over commerciële films, komt in Groot-Brittannië in alle gevallen voor, en in de Nederlandse kranten in 90%. Dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = 2.1$, $p = .147$). Ook in de recensies over artistieke films, komt de participatie-ervaring net iets vaker voor in de Britse kranten (90%) dan in de Nederlandse kranten (85%), maar ook dit verschil is niet significant ($\text{Chi}^2 = .2$, $p = .633$).

Tabel 72: Noemen van participatie-ervaring in recensies

	Wel participatie-ervaring	Geen participatie-ervaring
Comm. NL	18	2
%	90	10
Comm. GB	20	-
%	100	
Comm. Totaal	38	2
%	95	5
Artistiek NL	17	3
%	85	15
Artistiek GB	18	2
%	90	10
Artistiek Totaal	35	5
%	87,5	12,5

5.4 Overige variabelen

Acteerprestaties

Er zit een duidelijk verschil in het aantal recensies dat de acteerprestaties van de acteurs bespreekt. Bij de commerciële films ligt het percentage beduidend hoger (75%) dan bij de artistieke films (55%). Dit verschil kan niet significant worden genoemd, maar een marginale significantie is er zeer duidelijk wel ($\text{Chi}^2 = 3.5$, $p = .061$). Twee films vallen hierbij op; de commerciële film *Quantum of Solace* en de artistieke film *The Wrestler*. In alle recensies over deze films worden de acteerprestaties van de acteurs besproken. Tevens valt de artistieke film *Tropa de Elite* op. In geen van de recensies over deze film wordt iets gezegd over de acteerprestaties. Bij de commerciële recensies, wordt in de Britse kranten iets vaker de acteerprestaties besproken (80%), dan in de Nederlandse kranten (70%). Dit is geen significant verschil ($\text{Chi}^2 = .5$, $p = .465$). Maar in de recensies over artistieke films wordt in de Britse kranten wel veel vaker de acteerprestaties besproken (70%) dan in de Nederlandse kranten (40%). Dit mag toch wel een significant verschil worden genoemd ($\text{Chi}^2 = 3.6$, $p = .057$).

Tabel 73: Noemen van acteerprestaties in recensies

	Wel acteerprestaties	Geen acteerprestaties
Commercieel NL	14	6
%	70	30
Commercieel GB	16	4
%	80	20
Commercieel Totaal	30	10
%	75	25
Artistiek NL	8	12
%	40	60
Artistiek GB	14	6
%	70	30
Artistiek Totaal	22	18
%	55	45

Nadruk

In artistieke recensies ligt de nadruk veel vaker op de regisseur (72,5%) dan in commerciële recensies (32,5%). Dit verschil is ook significant ($\text{Chi}^2 = 12.8$, $p = .000$). Twee films zijn hier opmerkelijk: ten eerste de commerciële film *Mamma Mia!*. In alle recensies over deze film ligt de nadruk op de acteurs. Ten tweede de artistieke film *Tropa de Elite*. In alle recensies over deze film ligt de nadruk op de regisseur. Bij de commerciële recensies ligt in de Nederlandse kranten, de nadruk veel vaker op de regisseur (45%), dan in de Britse kranten (20%). Dit verschil is niet significant, maar kan wel als marginaal significant worden beschreven ($\text{Chi}^2 = 2.8$, $p = .091$). Ook leggen Nederlandse recensies van artistieke films vaker de nadruk op de regisseur (80%) dan hun Britse tegenhangers (65%). Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.1$, $p = .288$).

Tabel 74: Nadruk van recensies

	Nadruk regisseur	Nadruk acteurs
Commercieel NL	9	11
%	45	55
Commercieel GB	4	16
%	20	80
Commercieel Totaal	13	27
%	32,5	67,5
Artistiek NL	16	4
%	80	20
Artistiek GB	13	7
%	65	35
Artistiek Totaal	29	11
%	72,5	27,5

5.5 Overige artikelen

Aantal artikelen

Het totale aantal overige artikelen bij commerciële films (349) is een stuk groter dan bij de artistieke films (150). Ook het gemiddelde laat dit zien: commerciële films gemiddeld 9, artistieke films 4. Het minste aantal overige artikelen is bij beide films nul. Het grootste aantal overige artikelen echter, is bij commerciële films 45, en bij artistieke films 13. Het verschil in aantal artikelen is significant ($F = 14.7, p = .000$).

Bij de commerciële films ligt het totale aantal overige artikelen in Groot-Brittannië met 255, een stuk hoger ligt dan de 94 in Nederland. Het minste aantal overige artikelen bij commerciële films, is in de Nederlandse kranten nul, maar in de Britse kranten 1. Een commerciële film krijgt daar dus altijd minimaal één ander artikel in de krant. Het grootste aantal overige artikelen is in Groot-Brittannië 45 en in Nederland 22. Het verschil in aantal overige artikelen bij commerciële films, tussen de twee landen, is significant ($F = 6.4, p = .016$).

Het verschil tussen de Nederlandse en de Britse kranten iets minder groot (61 en 89), gelet op het aantal overige artikelen bij artistieke films. In beide landen komt het voor dat er geen overige artikelen naast de artistieke recensie, verschijnen. Het maximum aantal overige artikelen bij een artistieke film is in Britse kranten 13, tegenover 7 in Nederlandse kranten ($F = 7.5, p = .01$).

Tabel 75: Aantal overige artikelen

	Totaal	Gemiddelde	Standaarddev.	Minimum	Maximum
Comm. NL	94	5	5	-	22
Comm. GB	255	13	10	1	45
Comm. Totaal	349	9	9	-	45
Artist. NL	61	3	2	-	7
Artist. GB	89	4	4	-	13
Artist. Totaal	150	4	3	-	13

De standaarddeviatie is bij de commerciële films 9, en bij de artistieke films 3. Dit laat zien dat er bij de commerciële films een grotere variatie zit in de hoeveelheid overige artikelen. Dit is ook goed te zien in Tabel 76; in beide gevallen is het aantal overige artikelen meestal tussen de 1 en 5, maar bij de commerciële films is dit veertig procent, en bij de artistieke films zestig procent.

De standaarddeviatie bij de commerciële films, is bij de Britse kranten 10, en bij de kranten uit Nederland 5. De Britse kranten vertonen een grotere variatie in de hoeveelheid overige artikelen bij commerciële films. In de Nederlandse kranten ligt het aantal overige artikelen bij de commerciële films meestal tussen de 1 en 5, in de Britse kranten doorgaans tussen de 6 en 10.

De standaarddeviatie bij de artistieke films is bij de Britse kranten 4 en bij de kranten uit Nederland 2. Britse kranten vertonen dus een iets grotere variatie in de hoeveelheid overige artikelen bij artistieke films. Bij de artistieke recensies is het aantal overige artikelen in beide landen meestal

tussen de 1 en 5. In de Britse kranten echter, zijn er ook kranten die over artistieke films tussen de 11 en 15 overige artikelen plaatsen. In Nederland is dit maximaal tussen de 6 en 10 overige artikelen.

Tabel 76: Verdeling aantal overige artikelen

	0	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	41-45
Comm. NL	2	12	4	1	-	1	-
%	10	60	20	5		5	
Comm. GB	-	4	7	2	3	3	1
%		20	35	10	15	15	5
Comm. Totaal	2	16	11	3	3	4	1
%	5	40	27,5	7,5	7,5	10	2,5
Artist. NL	1	16	3	-	-	-	-
%	5	80	15				
Artist. GB	4	8	6	2	-	-	-
%	20	40	30	10			
Artist. Totaal	5	24	9	2	-	-	-
%	12,5	60	22,5	5			

Een aantal films nemen in deze verdeling een bijzondere plaats in. Zo heeft *Tropa de Elite* een laag gemiddelde wat betreft aantal andere artikelen. *Quantum of Solace* steekt met gemiddeld 16 andere artikelen met kop en schouders boven de rest uit. Bij deze film is ook het verschil het grootst tussen de twee landen, met 16 artikelen. Bij de artistieke films is *The Wrestler* een opvallende film, waarbij het verschil tussen het aantal overige artikelen gemiddeld 5 is.

Tabel 77: Gemiddeld aantal overige artikelen per film

	Nederland	Groot-Brit.	Totaal
Dark Knight	5	10	7
Indiana Jones	5	10	7
Mamma Mia!	2	10	6
Quantum of Solace	8	24	16
Sex and the City	5	10	8
4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile	4	3	3
Entre les Murs	4	4	4
Se, Jie	2	6	4
Tropa de Elite	2	2	2
Wrestler	3	8	5

Aantal woorden

Bij elkaar besteden de kranten 221.409 woorden aan een commerciële film, en 86.260 woorden aan een artistieke film. Dit verschil is duidelijk significant ($F = 13.2$, $p < .001$). Verder hebben de

commerciële films een flinke standaarddeviatie, met 6.411 woorden, wat er op wijst dat er nog enkele waarden bij zitten met een veel groter aantal woorden. Het maximale aantal woorden voor commerciële films is 30.063 en is voor de film *Quantum of Solace*. Het maximale aantal woorden voor artistieke films is 8.315 en is voor de film *The Wrestler*.

Gemiddeld besteedt een Nederlandse krant 1.654 woorden aan overige artikelen bij een commerciële film. In Groot-Brittannië is dit echter 9.416 woorden. Dit verschil is duidelijk significant ($F = 24.5$, $p < .000$). Groot-Brittannië heeft met 7.160 ook een behoorlijke standaarddeviatie. Het maximale aantal woorden van het overige aantal artikelen bij commerciële films in de Nederlandse kranten is 4.803. Het maximale aantal woorden in de Britse kranten bij commerciële films, is 30.063.

Gemiddeld besteedt een Nederlandse krant 1.441 woorden aan overige artikelen bij een artistieke film. In Groot-Brittannië is dit echter 2.872 woorden. Dit verschil is duidelijk significant ($F = 13.1$, $p < .001$). Groot-Brittannië heeft met 2.721 ook een behoorlijke standaarddeviatie, wat er op wijst dat er nog enkele waarden tussen zitten met een veel groter aantal woorden. Het maximale aantal woorden van het overige aantal artikelen bij artistieke films in de Nederlandse kranten is 4.894. Het maximale aantal woorden in de Britse kranten bij artistieke films, is 8.315.

Tabel 78: Totaal aantal woorden overige artikelen

	Totaal	Gemiddelde	Standaarddev.	Minimum	Maximum
Comm. NL	33.085	1.654	1.177	-	4.803
Comm. GB	188.324	9.416	7.160	1.759	30.063
Comm. Totaal	221.409	5.535	6.411	-	30.063
Artist. NL	28.826	1.441	1.370	-	4.894
Artist. GB	57.434	2.872	2.721	-	8.315
Artist. Totaal	86.260	2.157	2.247	-	8.315

Bij de verdeling van het aantal woorden, zien we dat de meeste kranten aan zowel artistieke als commerciële films in totaal tussen de 1 en 2.499 woorden ‘spenderen’ per film. Bij de commerciële films is dit percentage echter 35 procent, en bij de artistieke films 52,5 procent. Het totale aantal woorden aan overige artikelen bij de commerciële films, is dus veel meer verdeeld en het zijn ook veel méér woorden dan bij de berichtgeving over artistieke films.

De meeste Nederlandse kranten (65%) besteden in totaal tussen de 1 en 2.499 woorden aan een commerciële film. De Britse kranten doen dat meestal (30%) in totaal tussen de 2.500 en 4.999 woorden. Hier zit dus een duidelijk verschil tussen. De meeste Nederlandse kranten (75%) spenderen in totaal tussen de 1 en 2.499 woorden aan een artistieke film. De Britse kranten doen dat meestal (60%) in totaal tussen de 1 en 4.999 woorden. Ook hier zit dus een duidelijk verschil tussen.

Tabel 79: Verdeling totaal aantal woorden overige artikelen

	0	1 – 2.499	2.500 – 4.999	5.000 – 7.499	7.500 – 9.999	10.000 – 12.499	12.500 – 14.999	Meer dan 15.000
Comm. NL	2	13	5	-	-	-	-	-
%	10	65	25					
Comm. GB	-	1	6	5	1	1	2	4
%		5	30	25	5	5	10	20
Comm. Totaal	2	14	11	5	1	1	2	4
%	2	35	27,5	12,5	2,5	2,5	5	10
Artist. NL	1	15	4	-	-	-	-	-
%	5	75	20					
Artist. GB	4	6	6	2	2	-	-	-
%	20	30	30	10	10			
Artist. Totaal	5	21	10	2	2	-	-	-
%	12,5	52,5	25	5	5			

Publicatiedata

Bij commerciële, zowel als artistieke films, vindt de publicatie in de meeste gevallen plaats vóór de première van de film. Bij commerciële films is er echter nog veel publicatie na de première (22,5%). Bij artistieke films verschijnt slechts 10% van alle publicaties na de première. Bij de commerciële films is er vooral publicatie vóór de premièredag, maar in de Britse kranten ook iets vaker (35%) dan in Nederland (10%), ná de premièredag. Bij de artistieke films publiceren alle Nederlandse kranten hun overige artikelen over die film vóór de premièredag, terwijl in de Britse kranten ook nog artikelen na de premièredag verschijnen.

Tabel 80: Publicatiedata overige artikelen in Nederlandse en Britse kranten

	Geen	Voor premièredag	Na premièredag	Gelijk aantal voor als na
Comm. NL	2	14	2	2
%	10	70	10	10
Comm. GB	-	12	7	1
%		60	35	5
Comm. Totaal	2	26	9	3
%	5	65	22,5	7,5
Artist. NL	1	19	-	-
%	5	95		
Artist. GB	4	8	4	4
%	20	40	20	20
Artist. Totaal	5	27	4	4
%	12,5	67,5	10	10

Publicatiepagina's

Bij de berichtgeving over commerciële films verschijnen de overige artikelen over de films in totaal op 59 verschillende soorten pagina's (dit is de som van de verschillende soorten pagina's bij commerciële recensies in Nederland en Groot-Brittannië. Er is geen rekening gehouden met overlapping, om fouten bij de vertaling te voorkomen), bij de artistieke films is dit op 39 verschillende pagina's. Bij de commerciële films is het grootste aantal verschillende soorten pagina's veertien (*Quantum of Solace*), en bij de artistieke films negen (*The Wrestler*). In de Nederlandse kranten verschijnen de overige artikelen over de commerciële films, in totaal op 21 verschillende soorten pagina's; in de Britse kranten is dit op 38 verschillende soorten pagina's. Bij de artistieke films, is het gemiddeld aantal verschillende soorten pagina's in Groot-Brittannië iets groter (24), dan in Nederlandse kranten (15).

Tabel 81: Aantal verschillende soorten publicatiepagina's overige artikelen

	Totaal	Gemiddelde	Standaarddev.	Minimum	Maximum
Comm. NL	21	3	2	-	6
Comm. GB	38	6	3	1	14
Comm. Totaal	59	4	3	-	14
Artist. NL	15	2	1	-	5
Artist. GB	24	3	2	-	9
Artist. Totaal	39	3	2	-	9

Bij de verdeling van het aantal verschillende soorten pagina's zien we dat bij beide films de meeste artikelen op één soort pagina verschijnen. Verder valt te zien dat bij de commerciële films de artikelen veel meer verspreid zijn over verschillende soorten pagina's, dan bij artistieke films.

Tabel 82: Verdeling aantal verschillende soorten pagina's

	0	1	2	3	4	5	6	7-14
Comm. NL	2	6	3	3	2	3	1	-
%	10	30	15	15	10	15	5	
Comm. GB	-	2	1	4	1	2	2	8
%		10	5	20	5	10	10	40
Comm. Totaal	2	8	4	7	3	5	3	8
%	5	20	10	17,5	7,5	12,5	7,5	20
Artistiek NL	1	10	5	1	1	2	-	-
%	5	50	25	5	5	10		
Artistiek GB	4	3	1	1	4	5	1	1
%	20	15	5	5	20	25	5	5
Artistiek Totaal	5	13	6	2	5	7	1	1
%	12,5	32,5	15	5	12,5	17,5	2,5	2,5

Tijdspanne

Hier zien we dat bij de commerciële films, de berichtgeving meestal tussen de 8 en 9 maanden duurt (15%). Bij de artistieke films duurt de berichtgeving meestal korter; tussen de 6 en 7 maanden (25%). Verder is het opvallend dat bij de commerciële films, de berichtgeving in Nederlandse kranten meestal 1 week duurt (25%). Bij de commerciële films in de Britse kranten, duurt de berichtgeving meestal 8 tot 9 maanden (25%). Bij de artistieke films zien we dat in de Nederlandse kranten, de berichtgeving meestal tussen de 4 en 7 maanden duurt (70%) (in het achterhoofd houdend de vertekening door de berichtgeving over het winnen van de prijs, wat doorgaans enkele maanden eerder is). In de Britse kranten duurt de berichtgeving over de artistieke films meestal tussen de 8 en 9 maanden (30%).

Tabel 83: Tijdspanne totale berichtgeving

	1 dag	1 week	1 maand	2 – 3 maand.	4 – 5 maand.	6 – 7 maand.	8 – 9 maand.	10 – 11 maand.	12 – 15 maand.
Com. NL	4	5	2	2	1	1	1	2	2
%	20	25	10	10	5	5	5	10	10
Com. GB	1	-	3	3	4	1	5	2	1
%	5		15	15	20	5	25	10	5
Com. Tot.	5	5	5	5	5	2	6	4	3
%	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	5	15	10	7,5
Art. NL	1	-	-	4	7	7	1	-	-
%	5			20	35	35	5		
Art. GB	5	3	1	-	1	3	6	1	-
%	25	15	5		5	15	30	5	
Art. Tot.	6	3	1	4	8	10	7	1	-
%	15	7,5	2,5	10	20	25	17,5	2,5	

Soort artikelen

Bij de commerciële films zijn de overige artikelen in de kranten vooral achtergrondverhalen (37,3%) en bij de artistieke films vooral nieuwsverhalen (34,4%). We zien dat in de Nederlandse kranten bij de commerciële films de overige artikelen vooral bestaan uit nieuwsberichten (44,6%). Bij de Britse kranten bestaan de overige artikelen bij commerciële films vooral uit achtergrondverhalen (44,2%). Bij de artistieke films, bestaan de overige artikelen in de Nederlandse kranten vooral uit nieuwsverhalen (46,7%). In de Britse kranten bestaan de overige artikelen bij de artistieke films vooral uit achtergrondverhalen (30,8%). Ook zien we dat de Nederlandse kranten bij de artistieke films geen opiniestukken en profielen plaatsen, waar de Britse kranten dit wel doen.

Tabel 84: Aantal overige artikelen, verdeeld naar soort artikel

	Achtergr.	Interv.	Nieuwsber.	Nieuwsverh.	Opinie	Profiel	Reportage
Comm. NL	19	12	41	10	2	3	5
%	20,7	13	44,6	10,9	2,2	3,3	5,4
Comm. GB	99	26	32	29	22	8	8
%	44,2	11,6	14,3	12,9	9,8	3,6	3,6
Comm. Tot.	118	38	73	39	24	11	13
%	37,3	12	23,1	12,3	7,6	3,5	4,1
Artist. NL	12	9	9	28	-	-	2
%	20	15	15	46,7			3,3
Artist. GB	20	17	5	15	3	5	-
%	30,8	26,2	7,7	23,1	4,6	7,7	
Artist. Tot.	32	26	14	43	3	5	2
%	25,6	20,8	11,2	34,4	2,4	4	1,6

Overige recensies

In Tabel 85 wordt duidelijk dat bij de commerciële films in bijna de helft van de gevallen (45%) meerdere recensies worden geplaatst. Bij de artistieke films, worden in 32,5 procent van de gevallen andere recensies gezet. Dit verschil is echter niet significant ($\text{Chi}^2 = 1.3$, $p = .251$). De Britse kranten nemen in driekwart van de gevallen bij commerciële recensies (75%) nog andere recensies op, en de Nederlandse kranten slechts in 15 procent van de gevallen. Dit verschil is duidelijk significant ($\text{Chi}^2 = 14.5$, $p < .001$). Bij de artistieke recensies, wordt in de Nederlandse kranten slechts in één geval een andere recensie geselecteerd, waar dit in Groot-Brittannië in meer dan de helft van de gevallen gebeurt (60%). Dit verschil is dan ook duidelijk significant ($\text{Chi}^2 = 13.8$, $p < .001$).

Tabel 85: Aantal andere recensies in kranten

	Geen andere recensies	Wel andere recensies
Commercieel NL	17	3
%	85	15
Commercieel GB	5	15
%	25	75
Commercieel Totaal	22	18
%	55	45
Artistiek NL	19	1
%	95	5
Artistiek GB	8	12
%	40	60
Artistiek Totaal	27	13
%	67,5	32,5

Bij de commerciële films wordt in de meeste gevallen één andere recensie wordt geplaatst (20%). Bij de artistieke gevallen worden er in de meeste gevallen één of twee andere recensies geplaatst (beide gevallen 12,5%). De commerciële film waarbij in een krant vier andere recensies worden opgenomen, is *Indiana Jones*. De artistieke film waarbij vier andere recensies worden geselecteerd, is *The Wrestler*. In de Nederlandse kranten wordt er altijd maar maximaal één andere recensie bij een commerciële film gepubliceerd. In de Britse kranten komt het plaatsen van één extra, twee, drie of zelfs vier extra recensies ook voor. Bij de artistieke recensies wordt in de Nederlandse kranten slechts één keer één andere recensie gezet. In de Britse kranten worden meestal twee andere recensies, naast de geanalyseerde recensie, opgenomen, maar één, drie of vier andere recensies komt ook voor.

Tabel 86: Aantal andere recensies in kranten

	Geen	1 andere	2 andere	3 andere	4 andere
Comm. NL	17	3	-	-	-
%	85	15			
Comm. GB	5	5	4	5	1
%	25	25	20	25	5
Comm. Totaal	22	8	4	5	1
%	55	20	10	12,5	2,5
Artist. NL	19	1	-	-	-
%	95	5			
Artist. GB	8	4	5	2	1
%	40	20	25	10	5
Artist. Totaal	27	5	5	2	1
%	67,5	12,5	12,5	5	1,5

5.6 Conclusie

Als eerste stond in deze paragraaf de vraag centraal in hoeverre de berichtgeving over artistieke films verschilt van die over films met commercieel succes. Van beide soorten films wordt de recensie meestal op de publicatiedag geplaatst (op donderdag). De meeste commerciële recensies staan op de kunstpagina, en de meeste artistieke recensies op de filmpagina, iets wat je wellicht eerder andersom zou verwachten. Ook is het opvallend dat er twee recensies van commerciële films op de Binnenlandpagina terecht zijn gekomen. De recensies over commerciële films zijn gemiddeld iets langer dan die over de artistieke films, en de recensies staan over commerciële films iets meer verspreid door de kranten.

Als we kijken naar de criteria om film als kunst te duiden, is direct opgevallen dat de artistiek succesvolle films aanzienlijk vaker als kunst worden geïdentificeerd, dan de commercieel succesvolle films. Op tal van punten 'scoren' de artistieke films veel beter bij de criteria die kunst duiden en dit is soms een significant verschil, soms iets minder. Zo wordt er in de artistieke recensies significant vaker de

regisseur genoemd (namelijk altijd) en ook significant vaker andere regisseurs (en ook méér andere regisseurs), De creatieve bron wordt in de artistieke recensies iets vaker aangehaald, net als eerder werk van de regisseur (en ook méér eerder werk) en andere films. Wel worden er bij de commerciële films iets vaker méérdere andere films aangehaald. Het maken van een connectie met de populaire cultuur komt bij de recensies over commerciële films vaker voor, en het maken van een connectie naar kunst bij de recensies over artistieke films. Het gebruik van het criterium originaliteit komt bij de recensies over artistieke films aanzienlijk vaker voor (42,5%) dan bij die over commerciële films (25%), maar bij beide soorten film gebeurt dit vaker negatief dan positief. Het gebruik van het criterium complexiteit komt bij beide soorten films precies even vaak voor, maar bij de commerciële recensies is dit vooral in negatieve zin, en bij de artistieke films vooral positief (commerciële films worden dus vaker bijvoorbeeld ‘oppervlakkig’ gevonden, en artistieke films juist vaker ‘diepzinnig’). Het oordeel over de film is ook opvallend: bij de commerciële recensies is het commentaar meestal overwegend negatief (dit komt bij de artistieke recensies slechts één keer voor) en bij de artistieke recensies is het commentaar meestal uitsluitend positief. Verder komt het geven van een interpretatie bij de recensies over artistieke films significant vaker voor dan bij recensies over commerciële films. Daarnaast wordt bij beide soorten films meestal op een objectieve manier geschreven over artistiek succes, maar bij recensies over commerciële films is 33% van de verwijzingen naar dit artistieke succes negatief (de commerciële film verdient het blijkbaar vaak niet om bijvoorbeeld een prijs te winnen), waar dat bij artistieke films maar in 6% van de verwijzingen gebeurt (artistieke films hebben dus blijkbaar meestal verdiend artistiek succes).

Wat betreft de variabelen om de populaire cultuur te duiden, zien we dat in de recensies van commerciële films significant vaker een publieksoriëntatie wordt gegeven dan in recensies van artistieke films. En ook het beschrijven van een participatie-ervaring komt bij de commerciële films iets vaker voor. Dit viel ook te verwachten. Bij de overige variabelen zit er een aanzienlijk verschil in het aantal recensies dat de acteerprestaties van de acteurs bespreekt. Bij de commerciële films is dit 75% en bij de artistieke films 55%. Verder ligt de nadruk bij de artistieke recensies significant vaker op de regisseur, dan in recensies over commerciële films.

Bij de overige artikelen zien we dat er bij commerciële films significant meer overige artikelen worden geplaatst, dan bij artistieke films, en ook het aantal woorden is bij commerciële films significant hoger dan bij artistieke films. Daarbij verschijnen de artikelen over commerciële films op veel meer verschillende soorten pagina's en zijn ze ook veel meer verspreid, dan bij artistieke films. Verder zien we dat bij de commerciële films de berichtgeving enkele maanden langer duurt dan bij de artistieke films en dat de artikelen bij commerciële films vooral achtergrondverhalen zijn, waar dat bij artistieke films vooral nieuwsverhalen zijn. Tevens is er bij de commerciële films nog veel overige publicatie na de première, en bij de artistieke films niet. Bovendien blijken er bij de commerciële films iets vaker meerdere recensies te worden geplaatst dan bij de artistieke films.

De tweede vraag was: Waarin verschilt de berichtgeving over commercieel succesvolle films in Britse ten opzichte van Nederlandse kwaliteitskranten, en waar ligt het verschil bij de berichtgeving over artistiek succesvolle films? Om te beginnen bij de commerciële films, zien we dat in Nederland de recensies meestal op donderdag verschijnen, en in Groot-Brittannië op zondag. Dit verschil is in het vorige hoofdstuk reeds uitgelegd. Verder verschijnen de recensies over commerciële films in Nederland meestal op de premièredag, terwijl deze in Groot-Brittannië meestal twee of drie dagen later verschijnen. De recensies over commerciële films belanden in de Nederlandse kranten meestal op de kunstpagina, in Groot-Brittannië meestal op de film&muziek-pagina. De recensies zijn in Groot-Brittannië gemiddeld aanzienlijk langer dan in Nederland.

Wat betreft de variabelen om de commerciële film als kunst te duiden, zien we dat de Nederlandse kranten dit aanzienlijk vaker en duidelijker doen, dan de Britse kranten. De Nederlandse kranten noemen iets vaker de creatieve bron en maken ook vaker melding van eerder werk van de regisseur en ook méér eerdere werken aanhalen. De Britse kranten daarentegen verwijzen weer iets vaker naar de regisseur van de film én naar andere regisseurs. Beide landen noemen bij de commerciële films wel even vaak andere films. De Britse kranten maken vaker associaties met populaire cultuur én met kunst. De Nederlandse kranten maken iets vaker gebruik van het originaliteitscriterium, maar de Britse kranten van het complexiteitscriterium. In beide landen is het commentaar over commerciële recensies meestal overwegend negatief. In Nederland wordt iets vaker in commerciële recensies een interpretatie gegeven dan in Groot-Brittannië, maar het noemen van het artistieke succes in de commerciële recensies komt in beide landen precies even vaak voor. Wel wordt er in Nederland alleen objectief over artistiek succes geschreven, en in Groot-Brittannië altijd óf negatief of positief. De Britse kranten halen vaker het commerciële succes van de films aan.

Bij de variabelen om de populaire cultuur te duiden, noemen de Britse kranten iets vaker een publieksoriëntatie, zowel als een participatie-ervaring. Verder wordt in de Britse kranten iets vaker de acteerprestaties besproken en ligt de nadruk ook aanzienlijk vaker op de acteurs.

Bij de overige artikelen is het aantal overige artikelen in Groot-Brittannië significant groter dan in Nederland, en ook het totaal aantal woorden is in Groot-Brittannië significant groter en worden de artikelen iets vaker ook na de premièredag gepubliceerd. Ook verschijnen de overige artikelen in de Britse kranten op veel meer verschillende soorten pagina's dan in Nederland. Verder is het opvallend dat bij de commerciële films, de berichtgeving in de Nederlandse kranten meestal 1 week duurt, waar dat in Britse kranten maar liefst meestal 8 tot 9 maanden is. Daarnaast zien we dat in de Nederlandse kranten vooral nieuwsberichten staan over commerciële films, en in de Britse kranten vooral achtergrondverhalen. Tenslotte verschijnen er in Groot-Brittannië significant vaker nog ándere recensies (buiten de geanalyseerde), dan in Nederland.

Als we nu kijken naar de artistieke films en het verschil in berichtgeving tussen de twee landen, zien we dat de recensies in Nederland meestal op de premièredag verschijnen, en in Groot-Brittannië meestal twee of drie dagen later. De Nederlandse recensies komen meestal op de

filmpagina, en de Britse op de film&muziek-pagina. In Groot-Brittannië staan ze vaker op meer verschillende soorten pagina's, dan in Nederland. De artistieke recensies zijn in de Britse kranten gemiddeld aanzienlijk langer dan in de Nederlandse kranten.

Nederlandse kranten benaderen artistieke films vaker als kunst dan de Britse kranten. Ten eerste noemen wel beide landen in alle recensies de regisseur, maar de Nederlandse kranten halen vaker de creatieve bron aan en verwijzen vaker naar andere films, en ook naar méér films. Daarentegen noemen de Britse kranten iets vaker eerder werk van de regisseur en ook ándere regisseurs. De Britse kranten maken vaker connecties met de populaire cultuur én met kunst, in de recensies over artistieke films. Ook maken de Britten vaker gebruik van het originaliteitscriterium en het complexiteitscriterium. Wel zijn beide landen meestal uitsluitend positief over artistieke films. De Nederlandse kranten zijn zelfs nooit uitsluitend of overwegend négatief wat betreft artistieke films, wat eigenlijk niet duidt op een genuanceerd beeld. Wel wordt in Nederland iets vaker een interpretatie gegeven van de film, en wordt er vaker verwezen naar het artistieke succes. In Groot-Brittannië wordt weer iets vaker melding gemaakt van het commerciële succes van de artistieke film.

Wederom scoren de Britse kranten beter bij de variabelen voor de populaire cultuur. In Groot-Brittannië wordt er iets vaker een publieksoriëntatie zowel als een participatie-ervaring geven. Verder is er een significant verschil in het noemen van de acteerpresetaties in de recensies van artistieke films. De Britten doen dit veel vaker dan de Nederlanders. Ook de nadruk ligt in de Britse kranten vaker op de acteurs dan op de regisseur, in Nederland is dit andersom.

Bij de overige artikelen tot slot, zien we dat in Groot-Brittannië significant meer overige artikelen worden geplaatst, dan in Nederland en dit zijn ook in totaal significant meer woorden. Verder publiceren alle Nederlandse kranten hun overige artikelen over die film vóór de première dag, terwijl in de Britse kranten er ook nog een aantal artikelen na de première dag verschijnen. Ook verschijnen die artikelen in Groot-Brittannië op veel meer verschillende soorten pagina's. Bij de artistieke films bestaan de overige artikelen in de Nederlandse kranten vooral uit nieuwsverhalen, en in de Britse kranten vooral uit achtergrondverhalen. Ook zien we dat de Nederlandse kranten bij de artistieke films geen opiniestukken en profielen plaatsen, waar de Britse kranten dit wel doen. Bovendien wordt in Nederland slechts in één geval een andere recensie geselecteerd, waar dit in Groot-Brittannië in meer dan de helft van de gevallen gebeurt. Dit is dan ook een duidelijk significant verschil.

Sommige films hebben in deze uitkomsten, voor een wat vertekend beeld gezorgd. Er zijn films die duidelijke uitzonderlijke posities innemen bij de onderzochte variabelen. Daarom worden hier deze uitzonderingen kort besproken, om te beginnen bij de geselecteerde commerciële films:

De film *Dark Knight* is de enige film waarover op een negatieve manier wordt gesproken over het commerciële succes. Verder wordt in twee recensies over de commerciële film *Dark Knight*, artistiek succes aangehaald (noemen andere critici, winnen Oscar). Ook valt op dat in geen van de

recensies over deze film het criterium originaliteit wordt gebruikt. Wel worden in een recensie een keer zeven andere regisseurs genoemd als vergelijking.

Bij de film *Indiana Jones* zijn in een krant een keer maar liefst vier andere recensies opgenomen, maar in geen van alle recensies over deze film worden andere regisseurs aangehaald. Wel worden er in één recensie liefst vier eerdere werken van de regisseur genoemd. Deze film heeft ook een lange voorgeschiedenis en is onderdeel van een (bijna historische) reeks. *Indiana Jones* is de enige film die door twee kranten op een maandag wordt besproken. Dit is opvallend, maar de reden hiervoor is dat de film op de dag ervoor in Cannes haar perspremière beleefde, en deze kranten dus blijkbaar direct met een recensie wilden komen.

In alle recensies over de film *Mamma Mia!* lag de nadruk op de acteurs. Verder zien we dat het verschil in woordenaantal van de recensies bij deze film met 289 woorden, het grootst is. De kortste recensie over een commerciële film gaat over *Mamma Mia!*, maar ook de langste recensie over een commerciële film gaat over *Mamma Mia!* In Nederland verschijnen de recensies over deze film doorgaans een stuk eerder dan de première. *Mamma Mia!* krijgt vijf (van de acht) keer een overwegend negatief oordeel.

De film waarover de artikelen op het grootste aantal verschillende soorten pagina's verschenen, is *Quantum of Solace*. Over deze film werden in de overige artikelen ook de meeste woorden gewijd. In alle recensies over deze film worden de acteerprestaties besproken en wordt er een interpretatie gegeven. Deze film heeft dan ook een lange voorgeschiedenis en is onderdeel van een (bijna historische) reeks. *Quantum of Solace* steekt met gemiddeld 16 overige artikelen met kop en schouders boven de rest uit. Dit is de enige film waarbij in alle recensies een vergelijking wordt gemaakt met (een) andere film(s). Dit is wellicht niet zo vreemd, aangezien dit een film uit een reeks is, en er in veel gevallen wordt gerefereerd aan de vorige film in deze reeks (in dit geval *Casino Royale*). Opvallend is wel dat er in geen enkele recensies een connectie met kunst wordt gemaakt.

De film *Sex and the City* is de enige film, waarbij in alle recensies een publieksoriëntatie wordt gegeven of omschreven. In geen van alle recensies over deze films echter, worden andere regisseurs aangehaald. In slechts drie recensies wordt zelfs de eigen regisseur aangehaald. Dit is wel de enige film die met de recensie op een voorpagina verscheen. In recensies over *Sex and the City* wordt in geen enkel verhaal naar eerder werk van de regisseur verwezen. Opvallend is wel dat in zeven van de acht recensies het criterium complexiteit wordt gebruikt, maar altijd op een negatieve manier (de film wordt dus als oppervlakkig of simpel gezien). *Sex and the City* krijgt tevens maar liefst vijf keer negatief commentaar wat betreft de originaliteit (de film wordt dus niet origineel bevonden). En de film krijgt vijf keer een overwegend negatief oordeel.

Ook de bijzonderheden van de vijf artistieke films worden nu kort besproken:

In alle recensies over *4 Luni*, *3 Saptamani si 2 Zile* wordt door de recensent een interpretatie gegeven, maar in geen van de gevallen wordt er melding gemaakt van de creatieve bron,

waarschijnlijk omdat deze vrij onbekend is, en voor het lezerspubliek dan minder interessant is. De langste Nederlandse recensie is voor deze film. *4 Luni*, *3 Saptamani si 2 Zile* krijgt in alle recensies uitsluitend positief commentaar

In alle recensies over *Entre les Murs* wordt een interpretatie gegeven en in één recensie wordt een keer naar acht andere films verwezen om een vergelijking te maken. Deze film krijgt de langste recensie van de artistieke films. In de recensies over *Entre les Murs* wordt in alle gevallen de creatieve bron genoemd. Dit is enigszins te verklaren, aangezien het bij deze film om de bijzondere situatie gaat waarbij de hoofdrolspeler tevens de schrijver van het boek is, waar de film op is gebaseerd.

In alle recensies over *Se Jie* wordt eerder werk van regisseur Ang Lee aangehaald. In één recensies worden maar liefst vier eerdere werken van de regisseur genoemd. Deze film krijgt van de artistieke films gemiddeld de langste recensies.

In alle recensies over de film *Tropa de Elite* ligt de nadruk op de regisseur. In geen van de recensies over deze film wordt iets gezegd over de acteerprestaties. Deze film krijgt met een gemiddelde van 391 woorden, de kortste recensies. Deze film heeft ook een laag gemiddelde wat betreft aantal andere artikelen.

Over *The Wrestler* zijn in een krant een keer vier andere recensies (naast de reeds geanalyseerde) geplaatst. Van de artistieke films werd er over deze film op de grootste aantal verschillende soorten pagina's bericht en van de artistieke films werd er aan deze film het meeste aantal woorden gewijd. In alle recensies over deze film worden de acteerprestaties besproken. Wel opmerkelijk, is dat in maar vier recensies over *The Wrestler* het artistieke succes (winnen Gouden Leeuw) wordt vermeld. In slechts vijf recensies wordt een participatie-ervaring genoemd.

Hoofdstuk 6 Conclusie

6.1 Inleiding

Het gaat goed met de filmindustrie. De huidige economische crisis slaat vrijwel overal toe, maar de bioscopen boeken record na record. Of het nu vluchten in een fantasiewereld is, of dat de bioscoop simpelweg het enige vermaak is waarbij je voor slechts een tientje een avond zoet bent, feit blijft dat film in het leven van heel veel mensen een belangrijke vorm van ontspanning is. Logisch gevolg is dat de dagbladen over deze belangrijke maatschappelijke cultuuruiting berichten. Jarenlang werd film echter als simpel (verderfelijk) volksvermaak gezien, dus de elite kranten besteedden hier niet veel aandacht aan. Alleen kunst werd uitgebreid besproken en van kritisch commentaar voorzien, aan de hand van de criteria die gelden voor kunst. Vanaf de jaren zestig echter, is de strakke hiërarchie binnen de kunst aan het verdwijnen, of beter: aan het verzwakken. Door diverse factoren van binnen en buiten de filmwereld werd film steeds meer gezien als een product dat wel degelijk als kunst kan worden gezien en dus ook aan de hand van de kunstcriteria kan worden beoordeeld. Film werd steeds meer serieus genomen en de kwaliteitskranten gingen de nieuwe films op een meer wetenschappelijke manier bespreken. Dit wil echter niet zeggen dat alle films nu als kunst kunnen worden gezien. Er is een scheiding te maken tussen de commercieel succesvolle films (de echte kaskrakers met een hoge box-Office opbrengt) en de artistiek succesvolle films (films die prijzen winnen op prestigieuze internationale filmfestivals). De commercieel succesvolle films worden over het algemeen gezien als simpele, minder originele en vaak spectaculaire films, zodat ze voor veel mensen toegankelijk en aantrekkelijk zijn. Vandaar dat deze films dus veel geld opleveren. De artistiek succesvolle films worden over het algemeen gezien als films met wat meer diepgang, met vaak een originele invalshoek of onderwerp, maar voor sommigen wat moeilijk te begrijpen, of wat saai. Deze films spreken doorgaans een wat minder groot publiek aan.

De vraag die centraal stond in dit onderzoek is:

Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten en in hoeverre varieert dit bij de aandacht voor artistieke succesvolle films en films met commercieel succes?

Ik heb gekozen om naast de twee verschillende soorten films, de berichtgeving in de Nederlandse kranten te vergelijken met die in de Britse kranten. Op deze manier dan gekeken worden hoe deze landen omgaan met de verschillende soorten film en kan een vergelijking gemaakt worden tussen deze twee landen die veel overeenkomsten, maar ook veel verschillen kennen in kunst en cultuurbeleving.

Voor het beantwoorden van deze vraag is een inhoudsanalyse gemaakt. Van vijf geselecteerde commercieel succesvolle films (*The Dark Knight*, *Indiana Jones*, *Mamma Mia!*, *Quantum of Solace* en *Sex and the City*) en vijf artistiek succesvolle films (*4 Luni 3 Saptamani si 2 Zile*, *Entre les Murs*, *Se*

Jie, Tropa de Elite en *The Wrestler*) is ongeveer gedurende een jaar de berichtgeving nagegaan in vier Nederlandse kwaliteitskranten en vier Britse kwaliteitskranten. Dit zijn het *AD*, *NRC Handelsblad*, *Trouw* en *De Volkskrant*, en uit Groot-Brittannië: *The Guardian*, *The Independent*, *The Daily Telegraph* (waarvan enkel *The Sunday Telegraph* is meegenomen in het onderzoek) en *The Times*. De recensies uit deze kranten over de tien films vormen het belangrijkste onderzoeksgebied. Deze kritieken zijn uitgebreid bestudeerd en geanalyseerd. Voordat de onderzoeksvraag beantwoord zal worden, zullen eerste de vier deelvragen kort worden behandeld.

6.2 Beantwoording deelvragen en hoofdvraag

Hoe kan de filmberichtgeving in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten worden beschreven?

De meeste recensies staan op donderdag in de krant, op de dag dat de film in première gaat. De kritieken staan doorgaans op de kunstpagina, met een gemiddelde lengte van 544 woorden. Over het algemeen worden de films niet overduidelijk als een kunstproduct geanalyseerd. Slechts bij vijf variabelen komt dit overtuigend naar voren. Het is ook niet zo dat film nadrukkelijk als populaire cultuur wordt geduid, maar het zit er een beetje tussenin. Voor allebei valt wat te zeggen. De variabelen waar bijna alle recensies eenduidig waren, zijn het noemen van de regisseur (87,5%), net beschrijven van de context (79 van de 80 recensies), het geven van een interpretatie (75%) en het geven van een participatie-ervaring (91,3%). Als we kijken naar de overige artikelen, zien we dat per krant per film gemiddeld zes artikelen plaatst, meestal vóór de filmpremière. Meestal duurt de berichtgeving over een bepaalde film tussen de vier en negen maanden lang, vooral in de vorm van achtergrondartikelen. Al met al kunnen we zeggen dat de kwaliteitskranten film zowel als kunst als cultuur duiden, afhankelijk van de diverse variabelen.

Op welke punten verschilt de berichtgeving over film in de Nederlandse kwaliteitskranten van die in de Britse kwaliteitskranten?

In Nederland verschijnen de recensies vooral op donderdag, op de dag dat de films in première gaan, in Groot-Brittannië meestal op zondag, een paar dagen na de filmpremière. In Nederland verschijnen de kritieken doorgaans op de filmpagina van de krant, in Groot-Brittannië op de film&muziek-pagina. De Nederlandse recensies zijn gemiddeld aanzienlijk korter (430 woorden) dan de Britse recensies (658). Als we kijken naar het verschil tussen de twee landen in het duiden van film als kunst, moeten we constateren dat er weinig verschil in zit. De Britse recensies ‘scoren’ iets beter bij de variabelen die film als kunst duiden, maar dit verschil is nergens significant. Daarbij scoren de recensies uit Groot-Brittannië ook beter bij de variabelen om de populaire cultuur te duiden. De acteerprestaties worden in de Britse kranten aanzienlijk vaker besproken en ook ligt de nadruk daar aanzienlijk vaker op de acteurs, in vergelijking met Nederland. Maar al met al komen hier geen dermate grote of opvallende

verschillen uit naar voren. Als we kijken naar de overige artikelen, dan zien we wel diverse significante verschillen. Zo plaatsen de Britse kranten significant meer overige artikelen, die ook nog significant langer zijn in aantal woorden. Tevens verschijnen de artikelen veel vaker op meer verschillende soorten pagina's in de krant en zijn het vaker achtergrondverhalen, waar in Nederland het vooral nieuwsberichten zijn. Als laatste wordt er in de Britse kranten significant vaker meer dan één recensie over een film geplaatst dan in Nederland. We kunnen dus concluderen dat aan de hand van de inhoud van de recensies er niet een eenduidig verschil tussen de twee landen naar voren komt. Het grote verschil zit echter in de mate en soort filmberichterij. De recensies zijn in Groot-Brittannië een stuk langer, er is een uitgebreidere berichtgeving over langere periode en dit kan ook als 'serieuzer' worden gezien, aangezien het vooral lange achtergrondverhalen zijn. Je zou dus kunnen zeggen dat de Britse kranten een uitgebreidere filmberichterij hebben dan de Nederlandse kranten.

In hoeverre vertonen Britse en Nederlandse kwaliteitskranten verschillen in hun berichtgeving over artistieke films en films met commercieel succes?

Van beide soorten films wordt de recensie meestal op de publicatiedag geplaatst (op donderdag). De meeste commerciële recensies staan op de kunstpagina, en de meeste artistieke recensies op de filmpagina, iets wat je wellicht eerder andersom zou verwachten. Ook is het opvallend dat er twee recensies van commerciële films op de Binnenlandpagina terecht zijn gekomen. De recensies over commerciële films zijn gemiddeld iets langer dan die over de artistieke films.

Als we kijken naar de criteria om film als kunst te duiden, is direct opgevallen dat de artistiek succesvolle films aanzienlijk vaker als kunst worden geduid, dan de commercieel succesvolle films. Op tal van punten 'scoren' de artistieke films veel beter bij de criteria die kunst duiden en dit is soms een significant verschil, soms marginaal significant. Zo wordt er bijvoorbeeld in de artistieke recensies significant vaker de regisseur genoemd (namelijk altijd) en ook significant vaker andere regisseurs. Het oordeel over de film is ook opvallend: bij de commerciële recensies is het commentaar meestal overwegend negatief (dit komt bij de artistieke recensies slechts één keer voor) en bij de artistieke recensies is het commentaar meestal uitsluitend positief. Verder komt het geven van een interpretatie bij de recensies over artistieke films significant vaker voor dan bij recensies over commerciële films.

Wat betreft de variabelen om de populaire cultuur te duiden, zien we dat in de recensies van commerciële films significant vaker een publieksoriëntatie wordt gegeven dan in recensies van artistieke films. Verder ligt de nadruk bij de artistieke recensies significant vaker op de regisseur, dan in recensies over commerciële films.

Bij de overige artikelen zien we dat er bij commerciële films significant meer overige artikelen worden geplaatst, dan bij artistieke films, en ook het aantal woorden is bij commerciële films significant hoger dan bij artistieke films. Daarbij verschijnen de artikelen over commerciële films op veel meer verschillende soorten pagina's. Verder zien we dat bij de commerciële films de

berichtgeving enkele maanden langer duurt dan bij de artistieke films en dat de artikelen bij commerciële films vooral achtergrondverhalen zijn, waar dat bij artistieke films vooral nieuwsverhalen zijn.

Kortom, de artistieke films worden meer als kunst geduid, dan de commerciële films. Kijken we echter niet naar de inhoud van de recensies, dan zien we dat de recensies over commerciële films langer zijn en dat de overige berichtgeving significant uitgebreider is, langer duurt, met meer en langere artikels, verspreid over de gehele krant.

Waarin verschilt de berichtgeving over commercieel succesvolle films in Britse ten opzichte van Nederlandse kwaliteitskranten, en waar ligt het verschil bij de berichtgeving over artistiek succesvolle films?

Om te beginnen bij de commerciële films, zien we de gebruikelijke verschillen terugkomen: in Nederland verschijnen de recensies meestal op donderdag (premièredag), in Groot-Brittannië op zondag (twee of drie dagen na première). De Nederlandse kranten plaatsen de recensies op de kunstpagina, in Groot-Brittannië op de film&muziek-pagina en de recensies zijn in Groot-Brittannië gemiddeld aanzienlijk langer dan in Nederland. Wat betreft de variabelen om de film als kunst te duiden, zien we bij de commerciële films dat de Nederlandse kranten dit over het algemeen meer doen, dan de Britse kranten. Nergens echter wordt er een significant verschil aangetoond. Wellicht heeft dit ook met het kleine aantal recensies te maken (20 Nederlandse commerciële en 20 Britse). Bij de overige artikelen van de commerciële films, zijn er wel significante verschillen. Het aantal overige artikelen is in Groot-Brittannië significant groter dan in Nederland, en ook het totaal aantal woorden is in Groot-Brittannië significant groter. De berichtgeving is dus over het algemeen langer, meer divers en over een langere periode. Bovendien zien we dat in de Nederlandse kranten vooral nieuwsberichten staan, en in de Britse kranten vooral achtergrondverhalen. Tenslotte verschijnen er in Groot-Brittannië significant vaker nog andere recensies, dan in Nederland.

Als we nu kijken naar de artistieke films en het verschil in berichtgeving tussen de twee landen, zien we dat de recensies in Nederland meestal op de premièredag verschijnen, en in Groot-Brittannië meestal twee of drie dagen later. De Nederlandse recensies komen meestal op de filmpagina, en de Britse op de film&muziek-pagina. De artistieke recensies zijn in de Britse kranten gemiddeld aanzienlijk langer dan in de Nederlandse kranten.

Als we kijken naar de variabelen om de film als kunst te duiden, zien we dat Groot-Brittannië hier iets beter scoort. Maar de Britse kranten scoren ook hoger bij het duiden van artistieke films als populaire cultuur. De Britse kranten lijken dus in totaal meer criteria te gebruiken die worden toegepast op kunst, maar ook op de populaire cultuur. Beide soorten criteria worden dus duidelijk toegepast op de artistieke films.

Bij de overige artikelen zien we ook hier dat in Groot-Brittannië significant meer overige artikelen worden geplaatst, met significant meer woorden. Waar het in Nederland vooral nieuwsverhalen bedraagt, zijn het in de Britse kranten vooral achtergrondverhalen. Ook zien we dat de Nederlandse kranten bij de artistieke films geen opiniestukken en profielen plaatsen, waar de Britse kranten dit wel doen. Bovendien wordt in Nederland slechts in één geval een andere recensie geselecteerd, waar dit in Groot-Brittannië in meer dan de helft van de gevallen gebeurt. Dit verschil is dan ook een duidelijk significant verschil.

Bij deze laatste deelvraag is dus te zien dat de Britse kranten de artistieke films zowel meer duiden als kunst, zowel als populaire cultuur. Beide soorten criteria worden veel toegepast. Verder is de overige berichtgeving over de artistieke films uitgebreider dan in Nederland, met meer artikelen, meer woorden, en meer achtergrond.

De vraag die centraal stond in dit onderzoek is:

Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de berichtgeving over film in Britse en Nederlandse kwaliteitskranten en in hoeverre varieert dit bij de aandacht voor artistieke succesvolle films en films met commercieel succes?

Aan de hand van de deelvragen kan hier nu een antwoord op worden gegeven: Er zitten veel overeenkomsten in de filmberichtgeving tussen Nederland en Groot-Brittannië. Op diverse vlakken tonen ze ongeveer hetzelfde patroon als het gaat om de benadering van film in de recensies. Vaak benaderen de Britse kranten film duidelijker als kunst, dan de Nederlandse kranten, maar vervolgens worden ook de criteria om de populaire cultuur te duiden, in de Britse kranten vaker toegepast. Dit land maakt over het algemeen dus meer gebruik van de diverse criteria die voor dit onderzoek zijn geformuleerd, op kunst- én op populair vlak. De grootste en ook meest significante verschillen echter zijn niet van inhoudelijke aard: de recensies in Groot-Brittannië zijn aanzienlijk langer, er is een uitgebreidere, langdurigere en serieuzere overige filmberichtgeving.

Als we beide landen samen nemen en het verschil in artistieke en commerciële films onderzoeken, zien we dat de artistieke films, zoals had kunnen verwacht, vaker als kunst worden geduid dan de commerciële films. Dit gaat echter over de inhoud. Als we naar de commerciële films kijken, zien we dat deze films meer aandacht krijgen in het aantal woorden en aantal overige artikelen en er voor de commerciële films simpelweg meer publiciteit is.

Bij de commerciële films zien we dat wat betreft de variabelen om de film als kunst te duiden, de Nederlandse kranten dit over het algemeen meer doen, dan de Britse kranten, maar nergens wordt er echter een significant verschil aangetoond. Als we kijken naar de variabelen om de artistieke film als kunst te duiden, zien we dat Groot-Brittannië hier iets beter scoort. Maar de Britse kranten scoren ook hoger bij het duiden van artistieke films als populaire cultuur.

Concluderend kunnen we stellen, dat de twee landen wat betreft de inhoud van de filmrecensies weinig van elkaar verschillen, maar dat de algehele filmberichterij in Groot-Brittannië aanzienlijk uitgebreider is dan in Nederland. De artistieke films worden in beide landen vaker als kunst geduid, dan de commerciële films, zoals te verwachten viel. Daarentegen krijgen de commerciële films veel uitgebreider en meer diverse publiciteit met langere recensies en meer artikelen. Hierdoor krijg je de indruk dat er bij de kwaliteitskranten nog altijd een scheiding bestaat wat betreft de hiërarchie in film (de artistieke films zijn ‘beter’ dan de commerciële films), maar dat de commerciële films paradoxaal genoeg wel meer aandacht krijgen. De commerciële gedachte hierachter ligt voor de hand: mensen willen liever lezen over de kaskrakers dan over de kunstzinnige films, en de kranten bedienen hierin hun lezers. Maar dit wil niet zeggen dat de recensenten, als critici, de commerciële films ook positief gaan beoordelen. Integendeel zelfs.

6.3 Terugkoppeling theorie

Als we nu kijken of de conclusie van deze thesis overeenkomt met de theorieën en eerdere onderzoeken die beschreven zijn in het theoretisch kader, vallen enkele zaken op. Het mag duidelijk zijn, dat ook uit mijn onderzoek blijkt dat film als kunst kán worden gezien, zoals ook Baumann (2001) dat in zijn artikel uiteenzet. Vooral de artistieke films worden aanzienlijk vaak beoordeeld als kunstproduct, maar ook bij de commerciële films worden veel criteria toegepast die gelden voor de hoge cultuur.

Er vanuit gaande dat de kranten schrijven naar de wensen en verwachtingen van hun lezers, wat in deze tijden van concurrentie het meest voor de hand liggend is om te doen, zien we duidelijk dat de commerciële films meer aandacht krijgen dan de artistieke films. De ‘omnivoor’ waar Peterson (1992) over spreekt is hier dan ook niet duidelijk in te ontdekken. De huidige elite, waartoe de lezers van kwaliteitskranten kunnen worden gerekend, leest (en wil) niet overduidelijk álle soorten kunst en cultuur, maar vooral veel populaire cultuur, in de vorm van commerciële films. Niet Peterson (1992), maar de bevindingen van DiMaggio & Mukhtar (2004) en Van Eijk, de Haan en Knulst (2002) zijn in deze context dan ook beter te plaatsen, aangezien zij constateerden dat de nieuwe elite steeds minder voeling hebben met de hoge kunst, en veel meer met enkel de populaire cultuur. Wat daarbij wel moet worden aangetekend, is dat de inhoud van de recensies wel duidt op een nog aanwezige scheiding van kunst en populaire cultuur, aangezien de artistieke films vaker als kunst worden geduid en de commerciële films als populaire cultuur. Deze benadering strookt dus eigenlijk niet met de hoeveelheid aandacht voor de verschillende soorten films.

De critici, in dit geval de filmrecensenten, blijken daarnaast vaak dezelfde opvattingen te hebben over bepaalde films, zoals door Janssen (1994) betoogt. Het oordeel in de recensies komt vaak met elkaar overeen en zeker bij bestudering van acht recensies over één film, zie je sommige ideeën, redeneringen, opvattingen en zelfs voorbeelden en vergelijkingen regelmatig terugkomen in andere kranten. Soms krijg je bijna de indruk dat de critici eerst wat andere recensies lezen, voor er zelf één te

schrijven. Zoals Janssen (1994) al omschreef, lijken ze elkaar inderdaad nauwlettend in de gaten te houden. Soms zijn ze echter ook duidelijk origineel, als bijvoorbeeld persoonlijke ervaringen, voorkeuren of zelfs idolen (bij onder andere *James Bond* en *Indiana Jones*) worden beschreven.

Heilbrun (1997) onderzocht de competitie tussen hoge en populaire cultuur in de *New York Times*. Hieruit bleek dat er in de jaren negentig in de krant meer aandacht was voor populaire cultuur, dan hoge cultuur. Als we dit vertalen naar dit onderzoek, waarbij dan eigenlijk de populaire cultuur (film) wordt gesplitst in een populaire tak en een ‘hoge’ artistieke tak, zien we eveneens dat er meer aandacht in de berichtgeving is voor populaire films, dan voor de artistieke films. Ook het onderzoek van Janssen (1999) sluit hierbij aan. Janssen, Kuipers en Verboord (2008) kwamen tot een iets ander beeld. In hun onderzoek besteden de Nederlandse kranten in 2005 meer aandacht aan hoge kunst dan aan populaire cultuur. Uiteraard is in deze thesis een ander onderzoek uitgevoerd (namelijk binnen een populair cultuurproduct), maar als we de trend vergelijken en naar de enorme hoeveelheid aandacht voor de commerciële films kijken, lijkt dit toch niet erg overeen te komen met het genoemde onderzoek. Het zou dan zo moeten zijn dat de kranten een enorme hoeveelheid aandacht besteden aan commerciële films (en veel minder aan artistieke films, zoals uit deze thesis blijkt) en daarnaast andere populaire cultuurvormen, maar nóg meer aandacht aan dans, literatuur en beeldende kunst en klassieke muziek. Dit lijkt niet erg te stroken. Je zou dan eerder verwachten dat er juist heel veel aandacht is voor de artistieke films.

De ontwikkeling die is omschreven door Rees, Janssen & Verboord (2006), Janssen (2005) en Crane (1992) dat kunst meer als populaire cultuur wordt benaderd en dat de scheiding van ‘hoge’ en ‘lage cultuur’ steeds minder is terug te zien in de behandeling van kunst en cultuur in de gedrukte media, vindt in dit onderzoek weinig bevestiging. Er bleek namelijk wel degelijk verschil in de inhoudelijke behandeling en waardering van de commerciële films, in vergelijking met de artistieke films. De artistieke films werden meer als kunst geduid, dan de commerciële films. Het onderzoek van Verboord en Van Rees (2008) biedt dan ook enige herkenning in het feit dat de hiërarchie niet totaal is verdwenen. Het toepassen van de criteria voor populaire cultuur bij artistieke films is een voorbeeld waarbij de ‘kunst’ wordt benaderd als zijnde populaire cultuur, maar waarbij wel de ‘hoge cultuur’ nog altijd als ‘hoger’ wordt beoordeeld en de hiërarchie dus toch in stand blijft. Wat we wel zagen, zoals in het artikel van Bielby, Moloney en Ngo (2005), is dat de films op beide punten (kunst én populaire cultuur) worden beoordeeld. In veel recensies worden de commerciële en artistieke films, zowel aan de hand van de kunstcriteria als de criteria voor de populaire cultuur beoordeeld. Net als bij de televisiebeoordelingen uit het genoemde onderzoek, zijn de recensies over film in mijn thesis ook een soort tussenvorm waar beide soorten criteria aan bod komen.

In het onderzoek van Van Venrooij & Schmutz (2008) wordt duidelijk dat sterk hiërarchisch opgebouwde samenlevingen (zoals Duitsland) voor de populaire cultuur criteria toepassen die gelden voor de hoge kunst. Hoe zwakker de maatschappelijke hiërarchie, en hoe opener de samenleving (in

hun onderzoek de VS), des te minder wordt de populaire cultuur onderworpen aan de criteria van de hogere kunst. Dit zien we in deze thesis eigenlijk ook terug bij Nederland en Groot-Brittannië. Beide landen zijn niet zo open als de VS, maar ook niet zo sterk hiërarchisch als bijvoorbeeld Duitsland. De verschillen wat betreft behandeling van commerciële en artistieke films zijn in dit onderzoek dan ook niet erg groot gebleken. Toch kun je mijns inziens zeggen dat Groot-Brittannië een iets minder hiërarchische samenleving kent dan Nederland. Groot-Brittannië lijkt in veel opzichten sterk op de situatie in de VS; er is een kleine elite bovenlaag, maar iedereen kan door eigen toedoen klimmen op de ‘sociale ladder’, en de nadruk ligt vaker op de sociaaleconomische grenzen, door een minder sterk aanwezige staat. In de thesis zagen we dat bijvoorbeeld terug in het feit dat de Nederlandse kranten de commerciële films (als zijnde meer populaire cultuur) vaker als kunst benaderen, dan dat de Britse kranten dat doen. Dit komt ook in Van Venrooij & Schmutz (2008) naar voren: in Nederland is er, vergeleken bij Groot-Brittannië, een relatief sterke overheid, die onder andere zorgt voor wat sterkere hiërarchische onderscheidingen, óók in de cultuur, aangezien de overheid relatief meer invloed heeft in de bepaling van ‘hoge cultuur’ door middel van bijvoorbeeld het onderwijs. Wel is Nederland een veel kleiner land dan Groot-Brittannië, waardoor het volgens Van Venrooij & Schmutz (2008) meer open en internationaal georiënteerd zou zijn wat betreft cultuur, en hierdoor meer open zou staan voor nieuwe zaken en toegankelijker is voor populaire cultuur. Dit komt in deze thesis niet overtuigend naar voren in de recensieanalyses.

De gevolgen van het verschil in krantenwereld tussen de twee landen, zien we in dit onderzoek niet heel duidelijk terug. De krantenmarkt in Groot-Brittannië is veel meer vrij en marktgericht, waarbij de concurrentie al decennia lang enorm groot is. In Nederland is dit veel minder het geval, maar toch is dit niet opvallend in de inhoud van de recensies terug te vinden, zoals bijvoorbeeld in Lamont (1992) op veel vlakken wel het geval is. In de Britse kranten is er vooral veel méér filmberichtgeving, voor beide soorten films; de kranten zijn dikker, maar inhoudelijk verschilt het niet dermate veel. Eigenlijk is juist het tegendeel wat beter te herkennen. De artikelen zijn in Groot-Brittannië juist veel langer dan in Nederland, iets wat dus niet herkenbaar is in de bevindingen van Franklin (1997). Het zou dus wellicht zo kunnen zijn, dat vóór de tijd van de ‘tabloidization’ van de Britse *broadsheets* de artikelen bijvoorbeeld nóg veel langer waren. Wat dat betreft is het met de Britse kranten dan nog niet zo slecht gesteld en komen de Nederlandse kranten er nog bekaaidervanaf.

6.4 Beperkingen

Dit onderzoek kent een aantal beperkingen. In de eerste plaats is een analyse van ‘slechts’ tachtig recensies eigenlijk te weinig om tot veelzeggende uitkomsten te komen. Diverse malen bleek er bij vergelijkingen sprake van een marginale significantie, vooral bij de vergelijking van soort film tussen de twee landen (20 films vergelijken met 20 andere films). Als dit onderzoek over gedaan zou worden met het dubbele aantal recensies, waren de uitkomsten waarschijnlijk overtuigender.

Verder is al meerdere malen melding gemaakt van het feit dat van de *Daily Telegraph* enkel de *Sunday Telegraph* is meegenomen in het onderzoek. Dit heeft, vooral bij de overige berichtgeving over de films, het onderzoek enigszins beperkt.

Ook is er de scheiding gemaakt tussen artistiek succesvolle films en commercieel succesvolle films. Deze scheiding is echter niet altijd zo duidelijk. De artistieke film *The Wrestler* bijvoorbeeld, won de Gouden Leeuw in Venetië, maar de film werd ook een behoorlijk bioscoopsucces en bij velen staat de film niet te boek als 'artistiek'. Ook opvallend weinig recensies maakten melding van het winnen van de prijs, wat ook al iets zegt. De keuze van de films, is dus voor een deel ook bepalend voor het onderzoek. Zou dit onderzoek een jaar eerder of over dit jaar gedaan zou zijn, zou de uitkomst wellicht anders zijn (tenzij er meer films worden geanalyseerd). Zo zijn vier van de vijf artistieke films, niet-Engelse films, wat het beeld kan vertekenen in bijvoorbeeld de benadering van de film of de hoeveelheid aandacht. Uiteraard bestaan er ook artistieke 'binnenlandse' of in ieder geval Engelstalige films, die onderzocht kunnen worden. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de commerciële films in dit onderzoek. Alle vijf de films zijn geen nieuwe, op zichzelf staande projecten. Drie van de vijf zijn onderdelen van een reeks, één film is de verfilming van een musical (*Mamma Mia!*) en één film is het vervolg op een televisieserie (*Sex and the City*). Ook dit feit kan de uitkomsten van dit onderzoek wellicht hebben vertekend.

6.5 Vervolgonderzoek

De zojuist besproken beperkingen nodigen uit tot nader onderzoek, bijvoorbeeld met méér films en méér kranten of met andere films uit een ander jaar. Het meenemen van populaire kranten in het onderzoek zou meer kunnen vertellen over de complete krantenmarkt van een land en haar totale filmberichterijding in de gedrukte pers. Tevens zou het interessant zijn de uitkomsten van deze thesis te vergelijken met die van onderzoek naar andere landen. Amerikaanse, Duitse of Franse kranten zouden een heel ander beeld kunnen geven van de verhoudingen. Verder valt te denken aan een vergelijking tussen binnenlandse- en buitenlandse films. Hoe tekent zich dit verschil af in de recensies in kranten en de filmberichterijding in totaal? Ook zou historisch onderzoek mogelijk, en ook zeer interessant zijn. Men zou dit onderzoek, of wellicht voor slechts één land, over kunnen doen en het vergelijken met de situatie in bijvoorbeeld de jaren tachtig. Is de voorstelling en weergave van de verschillende soorten film veranderd in de laatste twintig jaar?

Als aanvulling op dit onderzoek zou het interessant kunnen zijn de makers van de recensies te interviewen. Daar was nu door tijdgebrek geen mogelijkheid voor, maar dit zou nog meer duidelijkheid kunnen geven over de al dan niet bewuste weergave van bepaalde ideeën over de verschillende soorten film.

Daarnaast is in dit onderzoek de nadruk gelegd op de weergave van de recensies en het onderzoeksmateriaal zelf. In vervolgonderzoek zou meer de nadruk gelegd kunnen worden op de

literatuur die er reeds beschikbaar is, en dieper in kunnen gaan op de oorzaken of achterliggende (nationale) concepten die in hoofdstuk twee kort zijn behandeld.

Tenslotte moet worden bedacht dat het met het tanende bereik van de kranten, misschien het overwegen waard is om diverse internetrecensies mee te nemen in nader onderzoek. Wordt het internet niet de informatiebron voor film in de toekomst? Uiteraard moet dan eerst worden nagegaan welke websites op dit gebied leidend zijn en dus ook enige invloed uitoefenen; want recensies te over op het internet, maar ook daar zit natuurlijk verschil in. Of is dat nu juist het idee achter en de toekomst van het internet, dat het hele karakter van 'dé filmrecensie uit de krant als invloedrijke criticus waar menig filmmaker voor vreest' gaat veranderen of zelfs verdwijnen? De tijd zal dit uitwijzen...

Literatuurlijst

- Allen, M. & Lincoln, A. 2004. Critical discourse and the cultural consecration of American films. *Social Forces* 82 (3), 871-894.
- Baumann, S. 2001. Intellectualization and art World development: Film in the United States. *American Sociological Review*, 404-426.
- Baumann, S. 2002. Marketing, cultural hierarchy and the relevance of critics: film in the United States, 1935-1980. *Poetics* 30, 243-262.
- Becker, H. 1982. *Art Worlds*. University of California Press.
- Beekman, B. 7 januari 2009. 2008 zeer goed jaar voor Nederlandse publieksfilm. *De Volkskrant*, 14.
- Benson, R. & Hallin, D. 2007. How states, markets and globalization shape the news: the French and US national press 1965-1997. *European Journal of Communication* 22, 27-48.
- Beusekom, A. van. 2001. *Kunst en Amusement. Reacties op de film als een nieuw medium in Nederland, 1895-1940*. Arcadia, Haarlem.
- Bevers, T. 2005. Cultural education and the canon. A comparative analysis of the content of secondary school exams for music and art in England, France, Germany, and the Netherlands, 1990/2004. *Poetics* 33, 388-416.
- Bielby, D., Moloney, M. & Ngo, B. 2005. Aesthetics of television criticism: mapping critics' reviews in an era of industry transformation. *Research in the Sociology of Organizations* 23, 1-43.
- Boer, C. de & Brennecke, S. 2003. *Media en Publiek, theorieën over media-impact*. Uitgeverij Boom, Amsterdam.
- Bourdieu, P. 1984. *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
- Broek, A. van den., Huysmans, F. & Haan, J. de. 2005. *Cultuurminnaars en cultuurmijders. Trends in de belangstelling voor kunsten en cultureel erfgoed*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- Broek, A. van den., Haan, J. de & Huysmans, F. 2009. *Cultuurbewonderaars en cultuurbeoefenaars. Trends in cultuurparticipatie en mediagebruik*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Bromley, M. & Stephenson, H. (red). 1998. *Sex, lies and democracy. The press and the public*. Longman, London.
- Crane, D. 1992. High culture versus popular culture revisited: A reconceptualization of recorded cultures. In: Lamont, M. & Fournier, M. *Cultivating Differences. Symbolic boundaries and the making of inequality*. University of Chicago Press.
- Dijk, N. van & Janssen, S. 2002. De reuzen voorbij. De metamorfose van de literaire kritiek in de pers sedert 1965. In: Bardoel, J., Vos, C., Vree, F. van & Wijfjes, H. (red) *Journalistieke cultuur in Nederland*. Amsterdam University Press.
- DiMaggio, P. 1987. Classification in Art. *American Sociological Review* 52 (4), 440-455.
- DiMaggio, P. 1992. Cultural boundaries and structural change. The extension of the high culture model to theatre, opera, and the dance, 1900-1940. In: Lamont, M. & Fournier, M. *Cultivating Differences. Symbolic boundaries and the making of inequality*. University of Chicago Press.
- DiMaggio, P. & Mukhtar, T. 2004. Arts participation as cultural capital in the United States, 1982-2002: Signs of decline? *Poetics* 32 (2), 169-194.
- Eijck, K. van, Haan, J. de & Knulst, W. 2002. Snobisme hoeft niet meer; de interesse voor hoge cultuur in een smaakdemocratie. *Mens en Maatschappij* 77 (2), 153-177.
- Esser, F. 1999. Tabloidization of news: a comparative analysis of Anglo-American and German press journalism. *European Journal of Communication* 14, 291-324.
- Franklin, B. 1997. *Newszak and news media*. Arnold London.
- Franklin, B. 1996. Keeping it 'Bright, Light and Trite': Changing newspaper reporting of parliament. *Parliamentary Affairs* 49 (2), 310-315.
- Gans, H. 1974. *Popular Culture and High Culture*. New York: Basic Books.

- Gerbner, G. 1977. Comparative cultural indicators. In: Gerbner, G. (red). *Mass media policies in changing cultures*. Wiley, New York, 199-205.

- Graveland, G. 19 april 2009. Bios crisisbestendig. *Telegraaf*, 6.
- Heilbrun, J. 1997. The competition between high culture and popular culture as seen in the New York Times. *Journal of Cultural Economics* 21, 29-40.

- Huysmans, F. Haan, J. de & Broek, A. van den. 2004. *Achter de schermen; een kwart eeuw lezen, luisteren, kijken en internetten*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- Janssen, S. 1999. Art journalism and cultural change: the coverage of the arts in Dutch newspapers 1965-1990. *Poetics* 26, 329-348.

- Janssen, S. 2005. Het soortelijk gewicht van kunst in een open samenleving. De classificatie van cultuuruitingen in Nederland en andere Westerse landen na 1950. *Sociologie* 1 (3), 292-315.

- Janssen, S. Kuipers & Verboord, M. 2008. Comparing Cultural Classification. Cultural hierarchy in European and US Elite Newspapers 1955-2005. *American Sociological Review* 73 (5), 719-740.

- Janssen, S. 1994. *In het licht van de kritiek. Variaties en patronen in de aandacht van de literatuurkritiek voor auteurs en hun werken*. Hilversum, Verloren.

- Janssen, S. & Peterson, R. 2005. Comparative research on cultural production and consumption. *Poetics* 33, 253-256.

- Kleijer, P. 5 maart 2009. Triomf in crisistijd. *De Volkskrant*, 2-3.

- Knulst, W. & Kraaykamp, G. 1996. *Leesgewoonten. Een halve eeuw onderzoek naar het lezen en zijn belagers*. Rijswijk: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- Lamont, M. 1992. *Money, morals, and manners. The culture of the French and American upper-middle class*. University Chicago Press.

- Lamont, M. & Thevenot, L. 2000. *Rethinking Comparative Cultural Sociology. Repertoires of Evaluation in France and the United States*. Cambridge University Press.

- McLachlan, S. & Golding, P. 2000. Tabloidization in the British press: a quantitative investigation into changes in British newspapers, 1952-1997. In: Sparks, C. & Tulloch, J.(red). *Tabloid tales: global debates over media standards*. Lanham: Rowman & Littlefield publishers.
- Peterson, R. 1992. Understanding audience segmentation: from elite and mass to omnivore and univore. *Poetics* 21, 243-258.
- Rees, C. van, Janssen, S. & Verboord, M. 2006. Classificatie in het literaire en culturele veld 1975-2000. Diversificatie en nivellering van grenzen tussen genres. In: Dorleijn, G. & Rees, C. van. (red.), *De productie van literatuur. Het literaire veld in Nederland 1800-2000*. Nijmegen: Vantilt, 239-283
- Rees, C. van, Vermunt, J. & Verboord, M. 1999. Cultural classifications under discussion: latent class analysis of highbrow and lowbrow reading. *Poetics* 26, 349-365.
- Schouten, W. 8 juli 2009. Lekker voor de bios, die crisis. *Spits*, 13.
- Shrum, W. M. 1996. *Fringe and Fortune. The role of critics in high and popular art*. Princeton University Press.
- Silverstone, R. 2007. Morality and Media. In: R. Silverstone. *Media and Morality. On the rise of the mediapolis*. Cambridge/Malden: Polity Press, 1-24.
- Smyter, G. de. 7 januari 2009. Bioscopen kijken terug op topjaar met 23,4 mln bezoekers. *Financieel Dagblad*, 3.
- Uribe, R. & Gunter, B. 2004. Research note: the tabloidization of British Tabloids. *European Journal of Communication* 19, 387-402.
- Valck, M. de. 2006. *Film Festivals. History and Theory of a European Phenomenon that became a Global Network*. Academisch Proefschrift, Universiteit Amsterdam.
- Venrooij, A. van & Schmutz, V. 2008. The evaluation of popular music in the United States, Germany and the Netherlands: A comparison of the use of high art and popular aesthetic criteria.
- Verboord, M. & Van Rees, K. 2008. Cultural Classifications in Literary Education: Trends in Dutch Literary Textbooks, 1968-2000. *Cultural Sociology* 2, 321-343.

- Weber, D. 2000. Culture or commerce? Symbolic boundaries in French and American book publishing. In: Lamont, M. & Thevenot, L. *Rethinking Comparative Cultural Sociology. Repertoires of Evaluation in France and the United States*. Cambridge University Press.

- Wilterdink, N. & Heerikhuizen, B. van (red.). 2007. *Samenlevingen. Inleiding in de sociologie*. Wolters-Noordhoff Groningen, 6e druk.

- <http://www.najp.org/publications/researchreports.html>
Reporting the Arts, National Arts Journalism Program (16-08-2009)

- <http://www.nfcstatistiek.nl/>
Nederlandse Federatie Cinematografie (16-08-2009)

- <http://www.boxofficemojo.com/intl/>
Box Office Mojo (16-08-2009)

- <http://www.pcmuitgevers.nl/Default.aspx?NavID=302>
PCM Uitgevers (16-08-2009)

- <http://www.fathom.com/course/21701723/session3.html> (Columbia University)
Franklin D. Roosevelt, 1934 (16-08-2009)

- <http://www.nvbinfocentrum.nl/?id=2142>
Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten (16-08-2009)

- <http://www.abc.org.uk/> en <http://www.guardian.co.uk/media/table/2009/jul/10/june-abcs-table>
Krantenoplage Groot-Brittannië (16-08-2009)

- <http://www.cebuc.nl/>
Cebuco (16-08-2009)

- <http://www.tijdbesteding.nl/>
Tijdsbesteding (16-08-2009)

- <http://www.ukfilmcouncil.org.uk/media/pdf/2/p/2009.pdf>
UK Film Council (16-08-2009)

Bijlage I Onderzochte films

	Pagina
- <i>The Dark Knight</i>	115
- <i>Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull</i>	116
- <i>Mamma Mia!</i>	117
- <i>Quantum of Solace</i>	118
- <i>Sex and the City</i>	119
- <i>4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile</i>	120
- <i>Entre les Murs</i>	121
- <i>Se Jie</i>	122
- <i>Tropa de Elite</i>	123
- <i>The Wrestler</i>	124

The Dark Knight	
Regisseur	Christopher Nolan
Screenwriter	Christopher Nolan Jonathan Nolan
Verhaal	Christopher Nolan David S. Goyer
Gebaseerd op	Stripverhaal van Bob Kane
Producent	Christopher Nolan Charles Roven Emma Thomas
Filmmaatschappij	Warner Bros Pictures
Hoofdrollen	Christian Bale Heath Ledger Aaron Eckhart Michael Caine Maggie Gyllenhaal
Taal	Engels (USA, UK)
Lengte	152 minuten
Certificatie	12A (UK) en 16 (NL)
Genre	Actie, Misdaad, Thriller
Belangrijkste gewonnen prijzen	Academy Award (USA) Best Achievement in Sound Editing (Richard King) Academy Award (USA) Best performance by an Actor in a Supporting Role (postuum Heath Ledger) Golden Globe (USA) Best Performance by an Actor in a supporting Role in a Motion Picture (postuum Heath Ledger) Grammy Award (USA) Best score soundtrack album for Motion Picture, Television or other visual media (James Newton Howard en Hans Zimmer) Bafta Award (UK) Best Supporting Act (postuum Heath Ledger) Empire Award (UK) Best Actor (Christian Bale) Empire Award (UK) best director (Christopher Nolan) National Movie Award (UK) Best superhero Rembrandt Awards (NL) Best International Actor (postuum Heath Ledger)
Premiere	24 juli 2008 (UK en NL)
Totale opbrengst	89.066.002 dollar (nr. 2 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 7.220.399 dollar (nr. 5 boxoffice 2008 Nederland) 1.001.900.000 dollar (nr. 1 boxoffice 2008 wereldwijd)

Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull	
Regisseur	Steven Spielberg
Screenwriter	David Koepp
Verhaal	George Lucas Jeff Nathanson
Producent	Frank Marshall
Filmmaatschappij	Paramount Pictures
Hoofdrollen	Harrison Ford Cate Blanchett Karen Allen Shia LaBeouf Ray Winstone John Hurt
Taal	Engels (USA)
Lengte	122 minuten
Certificatie	12A (UK) en 12 (NL)
Genre	Actie, Avontuur
Belangrijkste gewonnen prijzen	National Movie Award (UK) Best action/adventure
Premiere	22 mei 2008 (UK en NL)
Totale opbrengst	79.283.312 dollar (nr. 4 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 6.858.076 dollar (nr. 7 boxoffice 2008 Nederland) 786.600.000 dollar (nr. 2 boxoffice 2008 wereldwijd)

Mamma Mia!	
Regisseur	Phyllida Lloyd
Screenwriter	Catherine Johnson
Verhaal	Catherine Johnson
Gebaseerd op	Musical Mamma Mia!
Producent	Judy Craymer Gary Goetzman
Filmmaatschappij	Universal Pictures
Hoofdrollen	Meryl Streep Pierce Brosnan Colin Firth Stellan Skarsgard Julie Walters Dominic Cooper Amanda Seyfried Christine Baranski
Taal	Engels (UK, USA)
Lengte	108 minuten
Certificatie	PG (UK) en AL (NL)
Genre	Comedy, Musical, Romantiek
Belangrijkste gewonnen prijzen	Empire Award (UK) Best soundtrack National Movie Award (UK) Best musical National Movie Award (UK) Best performance female (Meryl Streep) Rembrandt Award (NL) Best international actress (Meryl Streep) Rembrandt Award (NL) Best international film (Phyllida Lloyd)
Premiere	10 juli 2008 (UK) en 17 juli 2008 (NL)
Totale opbrengst	132.342.643 dollar (nr. 1 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 9.812.663 dollar (nr. 1 boxoffice 2008 Nederland) 602.600.000 dollar (nr. 5 boxoffice 2008 wereldwijd)

Quantum of Solace	
Regisseur	Marc Forster
Screenwriter	Paul Haggis Neal Purvis Robert Wade
Verhaal	Ian Fleming
Gebaseerd op	Boek Ian Fleming
Producent	Barbara Broccoli Michael G. Wilson
Filmmaatschappij	Metro Goldwyn Mayer (MGM)
Hoofdrollen	Daniel Craig Olga Kurylenko Mathieu Amalric Judi Dench Giancarlo Giannini Gemma Arterton Jeffrey Wright David Harbour
Taal	Engels (UK, USA)
Lengte	106 minuten
Certificatie	12A (UK) en 12 (NL)
Genre	Actie, Avontuur, Thriller
Belangrijkste gewonnen prijzen	Empire Award (UK) Best thriller
Premiere	31 oktober 2008 (UK) en 6 november 2008 (NL)
Totale opbrengst	80.805.643 dollar (nr. 3 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 8.856.996 dollar (nr. 2 boxoffice 2008 Nederland) 576.000.000 dollar (nr. 8 boxoffice 2008 wereldwijd)

Sex and the City	
Regisseur	Michael Patrick King
Screenwriter	Michael Patrick King
Verhaal	Michael Patrick King
Gebaseerd op	Boek Candace Bushnell en televisieserie
Producent	Michael Patrick King Sarah Jessica Parker Darren Star
Filmmaatschappij	New Line Cinema
Hoofdrollen	Sarah Jessica Parker Kim Cattrall Kristin Davis Cynthia Nixon Chris Noth Candice Bergen Jennifer Hudson
Taal	Engels (USA)
Lengte	145 minuten
Certificatie	15 (UK) en 12 (NL)
Genre	Comedy, Drama, Romantiek
Premiere	28 mei 2008 (UK) en 12 juni 2008 (NL)
Totale opbrengst	52.276.151 dollar (nr. 5 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 6.224.150 dollar (nr. 9 boxoffice 2008 Nederland) 415.300.000 dollar (nr. 11 boxoffice 2008 wereldwijd)

4 Luni, 3 Saptamini si 2 Zile (4 Months, 3 Weeks and 2 Days)	
Regisseur	Christian Mungiu
Screenwriter	Christian Mungiu
Verhaal	Christian Mungiu
Producent	Oleg Mutu Christian Mungiu
Filmmaatschappij	Mobra Films
Hoofdrollen	Anamaria Marinca Laura Vasiliu Vlad Ivanov
Taal	Roemeens (Roemenie)
Lengte	113 minuten
Certificatie	15 (UK) en 16 (NL)
Genre	Drama
Belangrijkste gewonnen prijzen	Cannes Film Festival (FR) Cinema Prize of the French National Education System (Christian Mungiu) Cannes Film Festival (FR) FIPRESCI Prize (Christian Mungiu) Cannes Film Festival (FR) Golden Palm (Christian Mungiu) European Film Awards, Best Director (Christian Mungiu) European Film Awards, Best Film (Christian Mungiu en Oleg Mutu)
Premiere	11 januari 2008 (UK) en 1 november 2007 (NL)
Totale opbrengst	589.837 dollar (nr. 178 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 9.800.000 dollar (nr. 199 boxoffice 2008 wereldwijd)

Entre les Murs (The Class)	
Regisseur	Laurent Cantet
Screenwriter	Francois Begaudeau Robin Campillo
Verhaal	Laurent Cantet
Gebaseerd op	Boek van Francois Begaudeau
Producent	Caroline Benjo Carole Scotta
Filmmaatschappij	Haut et Court
Hoofdrollen	Francois Begaudeau Nassim Amrabt Laura Baquela Cherif Bounaidja Rachedi
Taal	Frans (Frankrijk)
Lengte	128 minuten
Certificatie	15 (UK) en 6 (NL)
Genre	Drama
Belangrijkste gewonnen prijzen	Cannes Film Festival (FR) Golden Palm (Laurent Cantet)
Premiere	27 februari 2009 (UK) en 27 november 2008 (NL)
Totale opbrengst	1.301.617 dollar (nr. 63 boxoffice 2009 UK, Malta, Ierland) 642.726 dollar (nr. 84 boxoffice 2008 Nederland) 28.000.000 dollar (nr. 132 boxoffice 2008 wereldwijd)

Se, Jie (Lust, Caution)	
Regisseur	Ang Lee
Screenwriter	James Schamus Hui-Ling Wang
Verhaal	Eileen Chang
Gebaseerd op	Verhaal van Eileen Chang
Producent	William Kong James Schamus Ang Lee
Filmmaatschappij	Hai Sheng Film Production Company
Hoofdrollen	Tony Leung Wei Tang Joan Chen Lee-Hom Wang Chung Hua Tou Chih-ying Chu
Taal	Mandarijns (USA, China, Taiwan, Hong Kong)
Lengte	157 minuten
Certificatie	18 (UK) en 16 (NL)
Genre	Drama, Romantiek, Thriller, Oorlog
Belangrijkste gewonnen prijzen	Venetie Film Festival (IT) Golden Lion (Ang Lee) Venetie Film Festival (IT) Golden Osella Best cinematography (Rodrigo Prieto)
Premiere	4 januari 2008 (UK) en 24 januari 2008 (NL)
Totale opbrengst	2.072.318 dollar (nr. 124 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 189.698 dollar (nr. 131 boxoffice 2008 Nederland) 66.800.000 dollar (nr. 85 boxoffice 2007 wereldwijd)

Tropa de Elite (Elite Squad)	
Regisseur	José Padilha
Screenwriter	Braulio Mantovani José Padilha Rodrigo Pimentel
Verhaal	André Batista Rodrigo Pimentel Luiz Eduardo Soares
Gebaseerd op	Boek André Batista, Rodrigo Pimentel, Luiz Eduardo Soares
Producent	Marcos Prado José Padilha
Filmmaatschappij	Zazen Producoes
Hoofdrollen	Wagner Moura Caio Junqueira André Ramiro Maria Ribeiro Fernanda Machado Fernanda de Freitas
Taal	Portugees (Brazilië, USA)
Lengte	115 minuten
Certificatie	18 (UK) en 16 (NL)
Genre	Actie, Misdaad, Drama, Thriller
Belangrijkste gewonnen prijzen	Berlijn Film Festival (DL) Golden Bear (José Padilha)
Premiere	8 augustus 2008 (UK) en 22 mei 2008 (NL)
Totale opbrengst	225.000 dollar (nr. 236 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 93.542 dollar (nr. 160 boxoffice 2008 Nederland) 14.000.000 dollar (nr. 177 boxoffice 2008 wereldwijd)

The Wrestler	
Regisseur	Darren Aronofsky
Screenwriter	Robert D. Siegel
Verhaal	Robert D. Siegel
Gebaseerd op	Onbekend
Producent	Vince McMahon Darren Aronofsky Scott Franklin
Filmmaatschappij	Wild Bunch
Hoofdrollen	Mickey Rourke Marisa Tomei Evan Rachel Wood Mark Margolis Todd Barry
Taal	Engels (USA)
Lengte	111 minuten
Certificatie	15 (UK) en 12 (NL)
Genre	Drama, Sport
Belangrijkste gewonnen prijzen	Golden Globe (USA) Best original song motion picture (Bruce Springsteen) Golden Globe (USA) Best performance by an actor in a motion picture, drama (Mickey Rourke) Bafta Awards (UK) Best leading actor (Mickey Rourke) London Critics Circle Film Awards (UK) ALFS Award, Actor of the year (Mickey Rourke) London Critics Circle Film Awards (UK) ALFS Award, Film of the year Venetie Film Festival (IT) Golden Lion (Darren Aronofsky)
Premiere	16 januari 2009 (UK) en 12 februari 2009 (NL)
Totale opbrengst	3.734.050 dollar (nr. 42 boxoffice 2008 UK, Malta, Ierland) 247.409 dollar (nr. 49 boxoffice 2008 Nederland) 43.200.000 dollar (nr. 103 boxoffice 2008 wereldwijd)

Bijlage II Onderzochte kranten

	Pagina
- <i>Algemeen Dagblad</i>	126
- <i>NRC Handelsblad</i>	126
- <i>Trouw</i>	127
- <i>De Volkskrant</i>	127
- <i>The Guardian</i>	128
- <i>The Independent</i>	128
- <i>The Daily Telegraph</i>	129
- <i>The Times</i>	129

<i>Algemeen Dagblad</i>	
Plaats	Rotterdam
Stroming	Geen
Jaar van ontstaan	1946
Hoofdredacteur	Peter de Jonge (adjunct)
Uitgever	AD Nieuwsmedia BV
Titels	<i>AD, AD Amersfoortse Courant, AD De Dordtnaar, AD Groene Hart, AD Haagsche Courant, AD Rivierenland, AD Rotterdams Dagblad, AD Utrechts Nieuwsblad</i>
Oplage	465.996
Formaat	Tabloid
Cultuurbijlage	Uit, Film
Website	www.ad.nl

<i>NRC Handelsblad</i>	
Plaats	Rotterdam
Stroming	Liberaal
Jaar van ontstaan	1970
Hoofdredacteur	Birgit Donker
Uitgever	PCM
Titels	<i>NRC Handelsblad, NRC Next</i>
Oplage	221.828
Formaat	Broadsheet
Cultuurbijlage	Cultureel Supplement
Website	www.nrc.nl

<i>Trouw</i>	
Plaats	Amsterdam
Stroming	Protestants
Jaar van ontstaan	1943
Hoofdredacteur	Willem Schoonen
Uitgever	PCM
Titels	<i>Trouw</i>
Oplage	107.284
Formaat	Tabloid
Cultuurbijlage	De Gids
Website	www.trouw.nl

<i>De Volkskrant</i>	
Plaats	Amsterdam
Stroming	Rooms-Katholiek, links
Jaar van ontstaan	1919
Hoofdredacteur	Pieter Broertjes
Uitgever	PCM
Titels	<i>Trouw</i>
Oplage	263.845
Formaat	Broadsheet
Cultuurbijlage	Kunst
Website	www.trouw.nl

<i>The Guardian</i>	
Plaats	Londen
Stroming	Links-liberaal
Jaar van ontstaan	1821
Hoofdredacteur	Alan Rusbridger
Uitgever	Guardian Media Group
Titels	<i>The Guardian, The Observer</i>
Oplage	328.773 (zondag 398.330)
Formaat	Berliner
Cultuurbijlage	G2
Website	www.guardian.co.uk

<i>The Independent</i>	
Plaats	Londen
Stroming	Liberaal-links
Jaar van ontstaan	1986
Hoofdredacteur	Roger Alton
Uitgever	Independent News and Media
Titels	<i>The Independent, The Independent on Sunday</i>
Oplage	189.013 (zondag 160.395)
Formaat	Tabloid
Cultuurbijlage	Independent Life, The Information
Website	www.independent.co.uk

<i>Daily Telegraph</i>	
Plaats	Londen
Stroming	Conservatief, traditioneel rechts
Jaar van ontstaan	1855
Hoofdredacteur	Will Lewis
Uitgever	Telegraph Media Group
Titels	<i>Daily Telegraph, Sunday Telegraph</i>
Oplage	818.937 (zondag 602.495)
Formaat	Broadsheet
Cultuurbijlage	Seven
Website	www.telegraph.co.uk

<i>The Times</i>	
Plaats	Londen
Stroming	Centrum-rechts
Jaar van ontstaan	1785
Hoofdredacteur	James Harding
Uitgever	News Corporation
Titels	<i>The Times, The Sunday Times</i>
Oplage	580.483 (zondag 1.190.936)
Formaat	Tabloid
Cultuurbijlage	Times2
Website	www.timesonline.co.uk

Bijlage III Geanalyseerde recensies

	Pagina
- <i>Dark Knight</i>	131
- <i>Indiana Jones</i>	139
- <i>Mamma Mia!</i>	147
- <i>Quantum of Solace</i>	156
- <i>Sex and the City</i>	164
- <i>4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile</i>	172
- <i>Entre les Murs</i>	181
- <i>Se Jie</i>	191
- <i>Tropa de Elite</i>	200
- <i>The Wrestler</i>	208

Dark Knight
AD/Algemeen Dagblad
Donderdag 24 juli 2008 donderdag
Batman vliegt naar nieuwe dimensies
Rianne van der Molen
Uitgaan, blz. 23
329 woorden

Beter kan Batman niet worden. Tim Burton regisseerde in de jaren '90 tot voor kort de twee meest geslaagde verfilmingen. Maar dat niveau is inmiddels in alle opzichten overtroffen door de Brit Christopher Nolan die een paar jaar geleden al veelbelovend de serie nieuw leven inblies met Batman Begins. Zijn tweede Batmanavontuur, The Dark Knight, voorziet hij van ongekende diepgang waardoor de reeks nieuwe dimensies bereikt.

The Dark Knight intrigeert van de eerste tot de laatste, 152ste minuut, bevat geen enkel saai personage, toont adembenemende actiescènes en bestaat uit een zeer intelligent plot dat Nolan samen schreef met zijn broer Jonathan.

Buiten dat heeft Nolan een zeer gelukkige hand gehad bij het samenstellen van de rolbezetting. Christian Bale is nog altijd even ongrijpbaar als playboy Bruce Wayne met het dubbelleven. Maggie Gyllenhaal vervangt Katie Holmes als zijn vriendin, een absolute verbetering. Michael Caine is nog waardiger en gevatter als de butler Alfred en Gary Oldman blijft geloofwaardig als de rechercheur en voornaamste vertrouweling van Batman.

Twee nieuwe personages duiken op: Aaron Eckhart speelt een officier van justitie die de misdaad in Gotham City te lijf gaat. Maar de man die van The Dark Knight helemaal een ongekende topper maakt is Heath Ledger. Het bewieroken van deze acteur heeft niets met diens tragische dood te maken, maar stoelt helemaal op zijn vertolking als The Joker. Ledger maakt van hem een onberekenbare figuur die alleen maar uit is op anarchie in Gotham en geldelijk gewin veel minder belangrijk vindt. De man blijft continu een mysterie, deels door de wrede verhalen die hij telkens over zijn verleden opdist. Ledger slaagt erin deze rol te ontdoen van het geforceerde clowneske waarvan Jack Nicholson zich destijds onder regie van Burton bediende.

The Dark Knight werkt op alle niveaus en is daardoor één van de beste films van 2008. Het zal moeilijk zijn om dit te overtreffen. Hopelijk laat Nolan zich overhalen om er nog een derde Batman-film uit te persen. Dit smaakt naar meer!

Dark Knight
NRC Handelsblad
Woensdag 23 juli 2008
Nieuwe diepte voor filmiconen
Bas Blokker
Kunst, blz. 8
440 woorden

Christopher Nolan geeft met *The Dark Knight* een verpletterende nieuwe draai aan drie Amerikaanse filmiconen: de superheld, de superschurk en de vigilante, de wreker. Ze krijgen alle drie nieuwe diepte en grimmiger contouren dan ooit. Nolans Batman, gespeeld door de droevige Christian Bale, lijdt onder de haat en de zelfhaat die noodzakelijkerwijs aan zijn rol als gemaskerde wreker verbonden zijn. Nolans opperschurk, *The Joker*, heeft geen van de gebruikelijke redenen om schurk te zijn, hij is het gewoon. Hij heeft geen ander doel dan de ellende die hij veroorzaakt. "I am an agent of chaos." En wat de vigilante, de vleermuiswreker betreft: als hij de stad weer eens heeft gered, jagen de politie en de nette burgers hem op met honden en geweren.

Deze Batman heet niet voor niets *The Dark Knight*. Hij is niet geliefd, maar het is ook niet zijn taak om geliefd te zijn. Gotham City bevindt zich in de donkerste tijden uit zijn geschiedenis. En in de film wordt de vraag met zoveel woorden opgeworpen: kun je fatsoenlijk blijven in onfatsoenlijke tijden? Het antwoord is uiteindelijk nee, niet als je in je eentje de stad probeert te redden, maar Gotham City krijgt die verontrustende conclusie niet te horen. En Batman betaalt de prijs voor de zalige onwetendheid van de burgerij. Hij wordt de outcast - omdat hij die rol aankan, zegt zijn trouwe butler en geweten, Alfred.

Dat zijn ambivalente en subtiele boodschappen die Nolan probeert over te brengen in zijn tweede Batmanfilm - al kun je je twijfels hebben over de diepgang ervan. Hij verweeft ze met onvervalste Hollywood-actie van neerstortende helikopters, ontploffende gebouwen en het klapstuk, een vrachtwagen die struikelt over een draad en een koprol maakt. Nolan heeft dat opgenomen met een IMAX-camera die het breedst denkbare filmformaat belicht. Het resultaat is overdonderend. En alsof de beelden nog niet indrukwekkend genoeg waren, horen we er vrijwel de volle tweeënhalf uur lang bonzende trommels bij.

De donkere Batman heeft in de films altijd in de schaduw gestaan van de kleurrijker schurken tegenover hem. Maar zelden is het verschil zo groot geweest als in *The Dark Knight*, waar een tamelijk kleurloze held het in alle opzichten (bijna) moet afleggen tegen de kakelbonte *Joker* en *Two Face Harvey* - al komt de ambivalente aard van die tweede pas op het laatst boven. *The Joker* is de onbetwiste hoofdpersoon van de film. Met vette haren en weggeschminkte littekens speelt Ledger de herinnering aan Jack Nicholson uit de Batmanfilm van 1989 uit ons hoofd. Dat was een grappenmaker ("Does it look like I am joking?"). Deze is eng en onvoorspelbaar: "Do I look like I have a plan?"

Regie: Christopher Nolan.

Met: Christian Bale, Heath Ledger, Michael Caine.

In: 90 bioscopen.

Sinds de tv-serie uit 1966 is Batman acht keer verfilmd, waarvan een keer in animatie.

Als je één ding over de ontwikkeling van de superheld in die veertig jaar moest zeggen, dan wel dat hij steeds serieuzer is geworden. Adam West, de eerste acteur die Batman speelde, in de tv-serie en de eerste film, rook nog helemaal naar kauwgomplaatjes. Hij had een lichtblauw tricot over zijn buikje en sloeg maffe boeven neer met getekende *KAPOOW's* en *WHAM's*.

Toch was de stripfiguur *Bat-Man* die Bob Kane in 1939 bedacht, een sombere held. Een jeugdtrauma bracht hem op het idee de rol van gemaskerde wreker te gaan spelen. Die taak drukte zichtbaar zwaar op hem: geen eigen leven, maar een leven voor de wereld.; Met die bagage werden eind jaren tachtig, jaren negentig ook de volgende generatie *Batman-* films gemaakt, door Tim Burton en later Joel Schumacher, die er actiefilms van maakte. Burton had meer interesse voor de fantastische kant van Gotham City. Zijn films staan bol van de grappen, de schurken zijn wel eng, maar toch meer om te lachen, vooral om Jack Nicholson als *The Joker*: "If you gotta go, go with a smile!"; Van alle vertolkers benadert Christian Bale de duistere stripheld nog het dichtst, met zijn gezicht waarop lachen altijd pijn lijkt te doen.

Dark Knight
Trouw
Donderdag 24 juli 2008
Slechterik met grimlach zorgt voor vrolijkheid
Remke de Lange
De Gids, blz. 17
484 woorden

De nieuwe Batman-film heeft in de VS het bioscooprecord voor beste openingsweekend ooit gebroken. De film bracht de eerste drie dagen 155,3 miljoen dollar op, vier miljoen meer dan de vorige recordhouder 'Spider-Man 3'. Afgelopen weekend stonden overal in Amerika mensen 's ochtends al voor de bioscoopdeur om 'The Dark Knight', de zesde filmbewerking van de DC Comics Batman strip, te zien.

Nu is in bloedheet New York de bioscoop een perfecte plek om een aantal koele uren door te brengen, en archetypische superhelden blijven populair, zo blijkt ook uit het succes van de Hulk- en Spider-Man films. Maar het enthousiasme voor deze film, waarvoor de Engelse regisseur Christopher Nolan en landgenoot Christian Bale opnieuw samenwerkten na 'Batman Begins' (2005), heeft ongetwijfeld vooral veel te maken met Heath Ledger.

De Australische acteur die wereldfaam verwierf met zijn rol in de homo-erotische cowboyfilm 'Brokeback Mountain', had juist zijn opnamen als The Joker achter de rug toen hij in januari op 28-jarige leeftijd overleed aan een overdosis medicijnen. Dat gebeurde in zijn appartement in New York. Het zal geen toeval zijn dat in die stad bioscoopbezoekers verkleed kwamen als The Joker en er in de stampvolle zaal gejuich en geklap klonk bij Ledgers eerste scène in de film.

En, eerlijk is eerlijk, hij steelt de show. The Joker is een maffe, maniakale verschijning met vettig schouderlang haar, bebloede tanden en een beschilderd gezicht als van een verlepte Kiss-zanger, opgewreven met een natte, verfrommelde landkaart. Hij smakt met zijn tong als hij praat en beweegt zich wiebelig, alsof hij maar geen richting kan kiezen.

Toch staat The Joker met zijn sadistische nihilisme pal tegenover de rechtschapen miljonair Bruce Wayne alias Batman (Bale) die er 's nachts in batpak en met batmobiel op uit trekt om Gotham City van het Kwaad te ontdoen. Twee mannen die nog altijd worstelen om een traumatische jeugd van zich af te schudden. Het gewiebel van The Joker wordt weerspiegeld in de held, die twijfelt of hij goed genoeg doet en liefst zijn zwarte cape zou overdragen aan een idealistische openbaar aanklager (Aaron Eckhart) die het hart van zijn voormalige liefje (Maggie Gyllenhaal) heeft veroverd.

Bij de Batman-films uit de jaren negentig kon je je vergapen aan de hypergestileerde art direction en kokette acteurs in stripachtige kostuums. Nolan daarentegen, die het decor Chicago presenteert als een tijdloos duistere stad, laat zijn film dichter tegen realisme aanschurken. De regisseur die met films als 'Memento' en 'Insomnia' al liet zien gefascineerd te zijn door de chaotische, onvoorspelbare kanten van de menselijke psyche, lijkt Bob Kane's stripverhalen als startpunt aan te grijpen voor een moreel prettig verwarrend actiedrama doordrenkt met actuele sentimenten als het verlies van geloof in het Goede. Het levert een nogal sombere (en behoorlijk lange) film op waarin de slechterik met zijn permanente 'grimlach' als enige voor wat vrolijkheid zorgt. 'The Dark Knight' is een bewolkte zomerblockbuster met slechts hier en daar zon.

**Dark Knight
de Volkskrant
Donderdag 24 juli 2008
Grimmig en intellectueel
Pauline Kleijer
Kunst, blz. 30-31
531 woorden**

Het moet maar eens afgelopen zijn met de maffiosi en hun geleuter over eer en respect. Afgelopen met de kleine diefjes die denken overal een graantje mee te pikken. Sinds Batman er de straten schoonveegt, is de misdaad in Gotham City op zijn retour. Doodzonde, vindt The Joker: 'Deze stad verdient een beter type crimineel.'

The Joker staat als schurk op eenzame hoogte. Hij is een moordlustige maniak die geen regels kent. Zijn doel is het creëren van chaos. The Joker is een terrorist zonder ideologie, een nihilist die het gemunt heeft op het laagje beschaving waarmee de mens zijn angst bedekt.

Heath Ledger, in zijn laatste afgeronde filmrol voor zijn vroegtijdige dood, maakt The Joker angstaanjagend onberekenbaar. Ledger lispelt, likt nerveus langs zijn beschadigde mondhoeken, trekt als een gebochelde zijn schouders in en laat op onverwachte momenten een kakellach horen. Toch is zijn vertolking niet clownesk. De acteur heeft greep op zijn onpeilbaar slechte personage - zozeer dat het soms pijnlijk is om te zien.

The Dark Knight, Christopher Nolans tweede verfilming van de befaamde stripboeken van DC Comics, komt vooral tot leven wanneer The Joker verschijnt. Maar het bezielde optreden van Ledger is niet de enige kwaliteit van de film. Het vervolg op Batman Begins (2005) is een blockbuster met overweldigende actiescènes en een onverbloemde intellectuele agenda.

Net als in zijn eerste Batmanfilm, die liet zien wat de rijke erfgenaam Bruce Wayne ertoe dreef om 's nachts als held in vleermuispak op te treden, behandelt Nolan complexe thema's als wraak en eigenrichting. Maar The Dark Knight gaat nog verder.

Hoe lang kan Batman (opnieuw sterk gespeeld door Christian Bale) boven de wet blijven staan? Wat is de houdbaarheid van een zelfmade superheld zonder superkrachten? En is het mogelijk het kwaad te bestrijden zonder erdoor besmet te raken?

The Joker is een glibberige vijand, die vastomlijnde ideeën over goed en kwaad op de helling zet. Zelfs met hulp van inspecteur Jim Gordon (Gary Oldman) en de nieuwe, daadkrachtige officier van justitie Harvey Dent (Aaron Eckhart) krijgt Batman geen greep op zijn sadistische opponent. Batmans acties om Gotham City te ontdoen van criminaliteit lijken eerder een averechts effect te hebben.

Dat het kwaad zo veelomvattend en corrumperend is, maakt The Dark Knight tot een grimmige film. Het scenario, geschreven door de regisseur en zijn broer Jonathan, roept parallellen op tussen het unheimische Gotham en de door angst voor terroristische aanslagen vergiftigde westerse samenleving. Zelfs de Amerikaanse buitenlandpolitiek lijkt er, voor de goede verstaander, van langs te krijgen.

Ondertussen is een stripverfilming met een budget van 150 miljoen dollar natuurlijk in de eerste plaats bedoeld als entertainment. Naast een handvol morele en filosofische dilemma's zit The Dark Knight zo barstensvol actie en geweld dat drama en psychologie er bekaaid vanaf komen. Delen van de tweeënhalf uur durende film zijn ronduit rommelig; Nolan lijkt soms te verdwalen in de kruisende plotlijnen.

Dat neemt niet weg dat de getalenteerde regisseur een prestatie van formaat levert. The Dark Knight is extreem gewelddadig, extreem duister en extreem effectief - met dank aan het gelaagde scenario, de bevolgen acteurs en de pulserende soundtrack, die de gaten in de plot verhult en het adrenalineniveau op peil houdt.

Dark Knight
The Guardian
Vrijdag 25 juli 2008
Like a bat out of hell
Peter Bradshaw
Film & muziek, blz. 9
807 woorden

A sound like a batgloved fist smacking into a cupped palm is what this film delivers: only deafeningly amplified and clarified with crisp, digital precision. It is the sound of all other recent super-hero movies getting their asses well and truly kicked. The Dark Knight is strange, dark, grandiose and mad; it is overlong and overhyped but hugely entertaining. In a simple, physical sense it really is huge, with cityscape sequences filmed on Imax technology, that demand to be seen on the vast Imax screen. Watching the first dizzying, vertiginous overhead shot of the glittering skyscrapers and minuscule streets, I literally forgot to breathe for a second or two, and found myself teetering forward on my seat - timidly, I had chosen one high up at the very back of the auditorium - as if about to topple into the illusory void.

The Dark Knight is the continuation of British director Christopher Nolan's reinvention of the Batman story and it takes the story up to his primal confrontation with the Joker, the villain who among the wrongdoer-gallery ranged against Batman is first among equals: here leading an unspeakable cabal of wiseguys. The caped crusader himself (although this camp designation is now not used) is again played by Christian Bale, clanking around in a kind of titanium-lite exoskeleton and making use of a heavy-duty Batmobile so macho and military-looking it makes a Humvee look like the kind of Prius driven by Gok Wan. Otherwise, he bops around town on a brutal motorbike with wheels the size of rubber boulders, cape fluttering in the slipstream.

The Joker is played, tremendously, by the late Heath Ledger. His great grin, though enhanced by rouge, has evidently been caused by two horrid slash-scars to the corners of his mouth, and his whiteface makeup is always cracking and peeling off, perhaps due to the dried remnants of tears, making him look like some self-hating Pagliaccio of crime, sweating backstage after the latest awful spectacular. Ledger has a weird collection of tics and twitches, kinks and quirks; his tongue darts, lizard-like, around his mouth, a little like Frankie Howerd, or perhaps Graham Kerr, the galloping gourmet of 1970s television.

Batman is still a reasonably novel figure in Gotham city as the action begins. They still refer to this dubious vigilante with a retro-sounding definite article: he is "the Batman". And there is a new, conventional crime fighter in town: the handsome, dashing district attorney Harvey Dent, played by Aaron Eckhart, a man who believes that the rule of law has to be upheld by a democratically accountable person, not some shadowy figure of the night. To the chagrin of Batman and his far-from-mild-mannered alter ego, billionaire Bruce Wayne, Harvey is dating the love of Batman's life: legal eagle Rachel Dawes, played by Maggie Gyllenhaal. Gary Oldman plays Lt Gordon, before his historic promotion to "Commissioner" status. Michael Caine and Morgan Freeman provide droll performances as Wayne's ancillary staff, his butler Alfred and his Q-like costume designer, Lucius Fox.

There are some really exhilarating set-pieces, especially the one that kickstarts the proceedings: Nolan starts off with a high-tension, high-anxiety bank raid, carried out by a dodgy crew all in Joker masks, all whispering among themselves about the crazy guy in clown makeup who hired them to do the job. Why isn't he there personally? Wait - is he there personally?

With some big masculine face-offs, and a high-speed convoy scene, Nolan appears to have imbibed the influence of Michael Mann, and a sequence in Hong Kong has a touch of the Infernal Affairs movies. Various debates about Jack Bauer/24-type torture methods appear to show modern Hollywood discovering, if not a conscience exactly, then a certain self-consciousness. But the film is better at pure action - particularly one awe-inspiring chase scene Nolan later contrives between Batman on his bike and the Joker at the wheel of a enormous truck. The conclusion to this sequence had the audience in a semi-standing crouch of disbelief.

Perhaps the most bizarre moment comes when the Joker has evidently abducted some unfortunate from the local psychiatric hospital to "impersonate" Batman's lost love: this man does appear to resemble Maggie Gyllenhaal: a joke of considerable malice, sophistication and lack of taste.

Nolan has made an enormously profitable smash with the Batman franchise, but at the risk of sounding priggish, I can't help thinking it may be a bit of a career blind-alley for the talented director who gave us brilliant and disquieting movies like *Following* (1998) and *Memento* (2000), whose inventions still linger in the mind. The Dark Knight's massive box-office success has surely given Nolan the means to write his own cheque, and in addition something sweeter still - clout. I hope that he will use it to cultivate movies that are smaller and more manoeuvrable than that great armoured Batmobile.

Dark Knight
The Independent on Sunday
Zondag 27 juli 2008
If you think Christian looks serious, wait till you see Heath
Jonathan Romney
Kunst, blz. 58
930 woorden

It was Tim Burton who supposedly brought the darkness back to Gotham City, but in retrospect, Burton's 1989 *Batman* wasn't all that Stygian. Underneath those rubber ears, after all, was a callow-looking Michael Keaton, and even Jack Nicholson's Joker came across as a facetious neurotic, an unwelcome uncle playing inappropriately creepy tricks at a children's party. It didn't actually take that much slippage for the series to become the camp farrago Joel Schumacher presided over in his two episodes. The franchise received a radical overhaul in Christopher Nolan's *Batman Begins* (2005): sombre and portentous, it stripped away the previous films' gothic expressionism and their cartoonishness, but was such a narrative crawl that it felt more like *Batman Begins ... and Begins ... and Begins ...*

Still, if you think that film burned the Bat-bridges, it was nothing compared with Nolan's follow-up. Note that the word *Batman* doesn't appear in the title. This is possibly because that might have attracted a pre-pubescent audience, and *The Dark Knight* is absolutely not a children's film. For that matter, I'm not sure it's strictly a *Batman* film. The rubber-caped vigilante is in it, for sure, more monolithic than ever. Played again by Christian Bale, he now speaks, when masked, in a gravelly synthetic bass; he also has an eerie habit of suddenly appearing out of and vanishing into shadows. But Nolan and his co-writer, brother Jonathan Nolan, don't seem that interested in *Batman*, still less in his alter ego Bruce Wayne, who registers as a glum, saturnine smoothie.

The film's real energies circulate around *Batman*'s nemesis the Joker, played by the late Heath Ledger, and it's mainly Ledger's cranky and unsettling performance that makes the film worth seeing. This Joker is a ragged smiler with a faintly decrepit tremor in his swagger and a creepy little lip-smacking sound in his speech. His ratty hair looks mildewed; he wears peeling white face paint, with lipstick daubed on a razor-scarred mouth, looking as if he's stepped out of a Rob Zombie gore flick, or ghoulish metal band Slipknot. He's a coldly psychotic knife man, and in his quieter moments, his gently reasonable tone recalls Hannibal Lecter. This self-declared "agent of chaos" is not remotely comical, but he is genuinely scary: the one shot I'll remember from this film is a simple, chilling image of the Joker smirking jubilantly from a car window.

The Joker's career of terrorism for terrorism's sake holds the film together, unifying Nolan's compendium of thriller styles. A brisk and brutal heist at the start sets the tone for what, in large part, feels like a Michael Mann action movie. There's some airborne derring-do, set in Hong Kong, that seems more 007 than *Batman*; flying-glass action that's pure John Woo; a nod to *The French Connection*; a dash of courtroom drama in the Sidney Lumet vein. There's even, in the intricacies of the cops vs mob narrative, a hint that the Nolans have been studying TV's *The Wire*. I suspect they've also been studying the *Saw* series. The Joker is forever setting people unbearable tests of character, designed to prove that supposedly good people will readily sacrifice innocents to save themselves or their loved ones. He resembles that series' arch-fiend Jigsaw, who tortures in the name of moral education - although the Joker is himself purely amoral and irrational, one of those who, as wise butler Alfred (Michael Caine) puts it, "just wants to watch the world burn". (Nolan himself certainly likes to - just look at the apocalyptic hospital explosion he stages.) The Joker's outlook is pretty much shared by the film, which proposes a bleak vision not normally associated with superhero films. (Spider-Man's black costume in *SM3*? Don't make me laugh.) Incorruptible DA Harvey Dent (a grimly charismatic Aaron Eckhart) suffers a gruesome and heavily signposted fate; before long, even he is muttering, "The only morality in a cruel world is chance," as he flips his coin. Part and parcel of the film's overall grimness is a startling level of violence. While the Joker's party trick is to slam someone's face down on a pencil, *Batman* is no lily of the valley: his punches are the sort that break necks. We're a long way from the BIFF! BANG! POW! captions of the 1960s TV show. Here, the sound design's punches, blasts and gunshots are tuned for maximum realism, and pumped up to hit the viewer with full force in the solar plexus (and I didn't even see the film in an Imax cinema, so be warned). The film's oppressive solemnity has been received by some critics as a mark of complex cerebral substance, but I can't buy that. All the cogitation on good and evil, chaos and order, civilisation and barbarism, is so earnest and laborious - not just made heavy weather of, but garlanded with looming storm clouds. This is an impressive film in many ways, and Nolan directs with real confidence, yet the overall result feels cumbersome. The tenor is set by Nolan's conception of the Batmobile - a clanking all-terrain engine of war, a chunk of brutalist engineering that manifestly weighs tons. There's something comparably tank-like about the film, and despite several genuinely head-spinning moments, it all comes to feel grimly overwhelming, a vision of total war you fear will never end. For goodness' sake, no one expected a return to Adam West and bad puns, but this cocktail of ultraviolence, artillery and pessimism makes for a gruelling, even depressing experience. Perhaps Warner Bros could offer the next episode to Werner Herzog, just to cheer things up a bit.

Dark Knight
The Sunday Telegraph
Zondag 27 juli 2008
The joke is on us
Jenny McCartney
Film, blz. 25
676 woorden

Christopher Nolan's *The Dark Knight* (12A), his sequel to *Batman Begins*, appears before British audiences heavily freighted with rumour and expectation. It has already broken box-office records in the US, bolstered by the weight of myth rapidly accruing to Heath Ledger, the late actor whose last completed screen role was that of the Joker, the most flamboyantly fractured soul in the film.

For a short while - especially when seen, as I saw it, on an enormous IMAX screen - it appears to merit the hype. To share Batman's eye-view as he dips from the dizzying heights of a Gotham City skyscraper to the pavements below is to be briefly thrilled by the brute power of cinema. Then the flaws creep in, until they have eventually gnawed away at all pleasure in this massive, jumbled spectacle: the eyes are still obediently following its turbulent contortions, but the heart has drifted elsewhere.

This vision of Gotham City has none of the intimate, charming spookiness of Tim Burton's former evocation: its interiors are hard surfaces ruthlessly shorn of comfort, and its exteriors massed towers of concrete and glass thrusting endlessly towards a troubled sky. It is shot in a gritty palette of dark greys, against which a tableau of merciless violence plays out to a feral drumbeat.

Gotham's leading crime syndicates are rattled by a new cadre of city authorities intent upon their destruction: they hire the Joker to kill Batman (Christian Bale) and anyone else who menaces their interests. The spotlight is trained on Ledger's Joker, the mercurial source of the unease that pervades the city. His clown-face is a sinister mess of paint, and the rouged gash of his gob is perpetually spooling out shaky tales of unspeakable damage.

Ledger's performance as a self-proclaimed 'engine of chaos' is certainly mesmerising, within its own confines, but it is a structural mistake to permit him to possess the film so completely. Bale's Batman is so dour and introverted, so relentlessly ungenerous, that it creates a charisma vacuum which can only be filled by the Joker and his flashy aura of sick self-loathing.

Thus the Joker's sado-masochistic cruelty, untrammelled, permeates the entire film. His victims are shot point-blank in the head, stuffed with grenades, caressed with knives, or bound and set alight for our amusement. Maggie Gyllenhaal, a modern-day Diane Keaton, momentarily gleams as Batman's former love interest and the girlfriend of the courageous Gotham DA, Harvey Dent (Aaron Eckhart): then she is swiftly boiled down to a disposable bit-part player, an imperilled maiden from a melodrama. A scene near the end means to pit the nobility of the ordinary human spirit against the Joker's nihilism, but by then it feels too late.

About half-way through the 152 minutes of *The Dark Knight* I felt a dull thud of realisation: it isn't going to get any more fun than this. For a superhero film, it is curiously bereft of playfulness. Even the Joker has hardly any pranks up his sleeve, beyond mashing a man's face on to an upright pencil. This is essentially an adult action thriller, in which the action itself is often difficult to discern from the darkened screen, a roaring tangle of crashes and explosions and muttered imprecations. Added to this is a jumbled sprinkling of philosophy on the nature of heroism, villainy and the necessary lies it takes to keep the public believing in something grander than selfish survival.

If the meaning behind the mayhem is difficult for an adult to perceive, it would be well nigh impossible for a child. But then, despite the heavy marketing and the almost inconceivably indulgent 12A rating (meaning that any under-12 can see it with an adult) this is not a film that pre-adolescent children should watch. The sole thing that emerges clearly from its frantic blur is a lingering, lip-smacking delight in the abject terror of others. For all the energy and visual skill of its making, at times I found myself wondering just where the Joker really was: in front of the camera, or behind it.

Dark Knight
The Times
Donderdag 24 juli 2008
Batman trumped by the Joker
James Christopher
Features, Times2, Blz.16
472 woorden

You will feel utterly numb after the screening of *The Dark Knight*. The film is bleak and brilliant. Batman is Hamlet and Heath Ledger is a sensation as the Joker. The late legend doesn't just steal the film, he murders it in style.

Watch how this cartoon serial killer comes to life. Look at the slithery reptilian tongue. Why the garish slap, the pasty white face and sloppy red lipstick? Aahh. It frames the extra inches of smile that his father carved into his face once upon a time. You may never see an actor assemble a more unhinged desire to avenge. He may well win a posthumous Oscar for his performance. He certainly makes Jack Nicholson's Joker in *Batman* (1989) look like a badly drawn cartoon.

That's the horror and thrill of this film. You know the story: Gotham City has grudgingly shifted into the 21st century. The usual crooks are still trying to bankrupt the world. Bruce Wayne, aka Batman, aka Christian Bale, thunders around in his bullet-proof costumes and fancy cars but people have stopped believing in superheroes.

Thrillseekers won't be disappointed - there are mind-boggling car chases and explosions. But in its physical and emotional scale it all feels like a Shakespearean tragedy or Greek epic rather than a film.

The Dark Knight is about grown-up Gotham. Idiots get killed impersonating freaks such as Batman. And Batman himself is full of helpless unease. There are no camp bat-cave jokes when an old flame, played by a sulky cop (Maggie Gyllenhaal), is held to ransom by the Joker. She is deeply in love with the city's dynamic new firebrand, district attorney Harvey Dent (a magnificent Aaron Eckhart), who is the bright and eloquent future. Bale's Batman boils with jealousy.

This emotional turmoil would mean nothing without one small and terrifically seedy scene. Batman has lost control. His fingers are wrapped around the Joker's throat in a police cell after another terrorist insult, and the evildoer is willing the caped crusader to beat him to a pulp. You can't slide a cigarette paper between the two damaged characters.

The Joker's request is frighteningly simple. All that stands between chaos and order, and between the Joker and Batman, is for the latter to pull off his mask and reveal himself. This seems to be the Joker's entire *raison d'être*, and the existential crisis at the heart of the film. Batman's vanity results in inexplicable horror. This is where Ledger takes control of the film.

"What doesn't kill you makes you stranger" is a line muttered near the beginning of the film that suddenly comes alive. The chill realisation that Ledger has calmly laid ethical mind-traps under every gothic frame is what makes Christopher Nolan's film, and the actor's performance, so powerful. The parameters of the comic book blockbuster have shifted forever.

Indiana Jones
AD/Algemeen Dagblad
Donderdag 22 mei 2008
Spielberg stelt zijn aanhang niet teleur
UITGAAN, Blz. 28
288 woorden
Ab Zagt

Is Indiana Jones (Harrison Ford) aan het slot van zijn vierde filmavontuur bereid om zijn plaats af te staan aan zijn zoon, gespeeld door Shia Labeouf? Zijn beroemde hoed dwarrelt door het beeld. De vraag is wie hem opzet. De huidige eigenaar of zijn gedoodverfde opvolger?

Steven Spielberg geeft het antwoord helemaal aan het eind van Indiana Jones and the Kingdom of The Crystal Skull. Het is niet ondenkbaar dat bij voldoende gebleken belangstelling een vijfde Indiana Jones-film in het verschiet ligt. Dat ligt aan de miljoenen fans die met genoegen terugdenken aan de vorige drie films. Gaan zij opnieuw naar de bioscoop voor de avontuurlijke archeoloog?

Spielberg stelt zijn aanhang niet teleur. Ook deze film zit vol met adembenemende achtervolgingen, kleurrijke tegenstanders (Cate Blanchett speelt een Russische wetenschapper die zo uit een James Bond-film geplukt lijkt), veel hachelijke momenten in de jungle, massa's enge dieren (slangen, schorpioenen en – vanwege de Russische inbreng – heel veel rode mieren) en een plot dat veel onzin bevat maar dat hoort bij dit genre.

Positief aan de film zijn de vertolkingen van Ford (nog steeds geloofwaardig), Blanchett (een ijskoude vertolking) en Shia LaBeouf (die Marlon Brando en James Dean imiteert). Ook de speciale effecten, met een knipoog naar Close Encounters of the Third Kind, maken indruk. Minder overtuigend zijn het tempo van de film (er zitten enkele dips in), de rol van John Hurt (als een kwezelende mafkees) en enkele te lang uitgerekte achtervolgingen.

Slotsom: de eerste Indiana Jones-film blijft de beste, de tweede is nog altijd veruit de slechtste en het derde en vierde avontuur zitten op hetzelfde niveau, hoewel de afwezigheid van Sean Connery (in deel vier slechts figurend op een foto op het bureau van Indiana) wel wordt gevoeld.

Indiana Jones
NRC Handelsblad
Maandag 19 mei 2008
Goede scènes maken nog geen film
Peter de Bruijn
KUNST, Blz. 11
624 woorden

Vooraf was de opwinding groter dan achteraf. Bij aanvang van de perspremière van *Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull* gisteren in Cannes begroette de verzamelde film- en entertainmentpers de langverwachte vierde film van Steven Spielberg over de avontuurlijke archeoloog met gejoel en gejuich. Na afloop klonk enkel een beleefd applausje.

Aan de actie ligt het niet: die is amusant en spectaculair genoeg. Maar van een groot verhalenverteller als Spielberg mag meer worden verwacht: humor, sfeer, karakters die echte relaties met elkaar hebben. Spielberg heeft in zijn films bewezen dat het kan, ook binnen de kaders waaraan een snelle en spannende avonturenfilm moet voldoen. Maar deze keer laat hij daar weinig tot niets van zien.

'Indy' is in zijn vierde avontuur in de jaren vijftig aangeland, met *Hound Dog* van Elvis Presley, op straat autoracende jongeren en anticommunistische hysterie, en wat er verder nog zoal aan filmsjablonen over die periode bestaat. Zijn introductie gaat, zoals het een personage van statuur betaamd, gepaard met bombarie. Eerst is alleen zijn schaduw te zien, dan zijn hoed, en pas daarna de hele man. Spielberg en producent en scenarioschrijver George Lucas zijn zich te zeer bewust van het grootse filmverleden van hun held.

De bad guy is een vrouw: de Russische maffe geleerde Irina Spalko (Cate Blanchett met een verrukkelijk Russisch accent). Indiana Jones raakt meteen in een lang gevecht met haar verwickeld in de opening van de film. Vervolgens krijgt de film nóg een openingsscène, waarin Jones belandt in een testgebied voor een atoomwapen. Dan weet je eigenlijk al dat het scenario niet helemaal goed in elkaar zit. Hij weet de atoomontploffing op wonderbaarlijke wijze te doorstaan, door zich op te sluiten in een koelkast. Ook dat is niet direct een goed teken voor de rest van de film.

Vervolgens draait de plot om het terugvinden van een kristallen schedel in het Amazonegebied, die, zoals in alle Indiana Jones-films, de sleutel bevat tot bovennatuurlijke krachten en geheimen. Jones heeft een nieuwe side kick, gespeeld door het grote jonge talent Shia Labeouf, die met deze rol doorstoot naar Hollywoods eredisie. Hij is voorzien van de pet, het leren jack en de motor van Marlon Brando in *The Wild One*, maar veel te acteren heeft hij niet.

Als Spielberg iets is, is het loyaal aan zijn mensen. Karen Allen keert terug als de grote liefde van Indiana Jones. Het is niet storend dat Harrison Ford (65) nog steeds Indiana speelt, al straalt hij onvermijdelijk wat minder fysieke energie uit. Indiana Jones was altijd al een personage dat met frisse tegenzin op avontuur ging. Dat hij ouder is geworden, past daar wel bij.

De stukken staan op het bord, maar de karakters hebben nauwelijks scènes waarin ze niet aan het rennen, hollen en vliegen zijn. De Indiana Jonesfilms waren de eerste actiefilms die ironie in het genre brachten, maar hier zijn de grappen vlak en voorspelbaar. De held van de film lijkt ook niet helemaal te weten wat hij wil: het ene moment wil Jones de Russen best van dienst zijn, het volgende moment is hij met ze verwickeld in een gevecht op leven en dood.

Er zijn een paar vintage-Indiana Jones-momenten, die meteen ouderwets goed zijn: een spectaculaire achtervolging in jeeps door het regenwoud en een fraaie afdaling in een Mayatempel op een trap waarvan de treden in de muur verdwijnen. Als Indiana Jones wordt getroffen door een atoombom, krijgt de film zelfs een surrealistisch tintje. Goede scènes, maar er zit geen film omheen. *Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull* is gewoon een ambachtelijk gemaakte blockbuster, maar geen film die boven de rest van het aanbod uitstijgt. Spielberg is wat te ver doorgeschoten in zijn poging om 'Indy' bij de tijd te brengen.

Indiana Jones

Trouw

May 22, 2008 donderdag

De nieuwe Indiana Jones van Spielberg voelt als een warm bad

Remke de Lange

FILM; Blz. 16-17

369 woorden

Eindelijk! Hij is terug, de man met fedora hoed, leren jack, opvallend overhemd en lange zweep. De vaste attributen van 's werelds populairste archeoloog-avonturier zijn iconen geworden die na de filmtrilogie rond Indiana Jones werden opgenomen in het Smithsonian Institute in Washington DC, het museumcollectief waar Amerika zijn geschiedenis bewaart.

De attributen zijn zo herkenbaar dat Steven Spielberg aan het begin van dit vierde avontuur alleen maar even die hoed over de grond hoeft te laten rollen om de held die we in 1989 voor het laatst in actie zagen, te herintroduceren. Het voelt als een warm bad Harrison Ford, inmiddels 65 jaar, terug te zien in de rol die niet alleen de leukste uit zijn portfolio is, maar die ook symbool staat voor jaren tachtig filmspektakel van vóór het digitale tijdperk. Film als kermisattractie, niet als geperfectioneerde goochelshow. En Spielberg, Ford en producent George Lucas zouden hun goede naam geweld aandoen als ze deze film niet geheel in de stijl van de eerdere drie hadden gemaakt.

Het is inmiddels 1957. De nazi's uit het drieluik hebben plaatsgemaakt voor communisten, met effectief weinig verschil: in naam van de wapenwedloop zijn ze net zulke hebbelijke cultuurbarbaren. Indiana vertrekt naar Peru, met de jonge nozem Mutt (Shia LaBeouf) die, als een kloon van Marlon Brando's 'The Wild One' op z'n Harley Davidson Dr.Jones om hulp is komen vragen. Er wordt druk gesleept met een kristallen schedel, maar het verhaal verzandt in dezelfde onbegrijpelijke, mystieke hocuspocus die we eerder hoorden, een euvel dat we maar als interne traditie zullen beschouwen.

Waar het om gaat is dat Indy, iets grijzer maar immer atletisch en laconiek, zijn natuurlijke habitat weer vindt voor fantastisch uitgewerkte achtervolgingen per motor, jeep en vrachtwagen, voor geslinger aan kabels en lianen, voor spektakel in rivieren en watervallen, voor ontdekkingen van eeuwenoude tempels vol spinrag en schuivende stenen en natuurlijk voor de nodige confrontaties met kriebelbeesten zoals schorpioenen en mieren. Achtbaan en spookhuis ineen! Wat een genot om te zien met hoeveel plezier en vaart de makers het swashbuckler-genre zonder een spootje oubolligheid laten herleven. Ondertussen duikt Indiana's leukste geliefde, Marion Ravenwood (Karen Allen) weer op en toeteren koperblazers nog eens John Williams' klassieke herkenningmelodie. Deze fan is dik tevreden.

**Indiana Jones
de Volkskrant
May 22, 2008
Slijtageplekken op Indiana Jones
Bor Beekman
KUNST; Blz. 30-31
536 woorden**

'Dit wordt niet makkelijk'. Mac (Ray Winstone), een oude Britse oorlogsvriend van Indiana Jones, kondigt het al aan, wanneer hij en de held na vijf minuten film tegenover twintig zwaarbewapende Russen staan. 'Niet zo makkelijk als het vroeger was', voegt Jones droogjes toe.

Bijna twintig jaar nadat hij de Heilige Graal terugvond én achterliet in een woestijnrot (in Indiana Jones and the Last Crusade, de derde episode uit de reeks), mag archeoloog dr. Henry 'Indiana' Jones eindelijk weer op avontuur. Regisseur Steven Spielberg, die de film op speciaal verzoek van de fans zegt te hebben gemaakt, verwerkte alle anticipatie gretig in het filmscenario. Vrijwel elke scène biedt een referentie aan de eerdere avonturen, en eventuele bedenkingen over de hoge leeftijd en stramheid van de actieheld (hoofdrolspeler Harrison Ford is inmiddels 65), worden vlot erkend en becommentarieerd door Indiana zelf, met de hem kenmerkende minzame spot.

Spielberg en Jones-geestesvader, producent George Lucas, plaatsen het vierde deel in 1957, in een onder communistenvrees gebukt gaand Amerika. Onder druk van de overheid, die meent dat Jones te veel met Russen omgaat, wordt de professor archeologie van zijn universiteit verwijderd. Daar gaat wel een en ander aan vooraf: de eerste scènes van The Kingdom of the Crystal Skull vormen een overweldigende miniatuurfilm op zichzelf. Indiana rekent af met een peloton Russen, slingert op authentieke wijze aan zijn zweep door de lucht, ontdekt alle geheimen van Amerika (die keurig opgestapeld liggen in houten dozen) en overleeft een atoombomaanslag - dit alles in twintig minuten.

Met die prelude toont Spielberg zijn ambitie: deel vier moet bovenal veel spektakel bieden. En daarbij gelden de Hollywood-wetten voor Indiana Jones net zo hard als voor de onlangs heringetreden John Rambo: hoe ouder de held, hoe meer die aan de slag moet. Harrison Ford, die fit genoeg oogt voor een eventueel vijfde film, mag het onuitputtelijke arsenaal aan stunts van Spielberg wel delen met de jonge acteur Shia LaBeouf. LaBeouf speelt Mut, een net wat te koddig naar Marlon Brando in The Wild One gemodelleerde motorrijdende greaser, die door Jones onder zijn hoede wordt genomen. Samen gaan ze op zoek naar een kristallen schedel, die vermeende magische krachten bezit en vanzelfsprekend niet in de handen van de Russen mag vallen. En die Russen worden aangevoerd door de cartooneske en vertrouwd gewetenloze wetenschapper Irina Spalko, vakkundig gespeeld door actrice Cate Blanchett met zwaar aangezet Russisch accent.

The Kingdom of the Crystal Skull kan meekomen met de eerdere Jones-films, maar toont wel wat slijtageplekken. De zoektocht naar de schedel zelf, die leidt door de jungle van Peru, is matig geïnspireerd en wordt afgeraffeld ten bate van stunts en continu opduikende Russen. Een scène waarin Jones nog even snel hardop wat puzzelstukjes in elkaar moet laten vallen, is Spielberg onwaardig. De typische droogkomische Indiana Jones-humor wordt wel volledig benut; daar werkt alle in eerdere delen opgedane kennis vóór de film. Zoals gebruikelijk binnen het Jones-raamwerk, laat Spielberg ook dit avontuur eindigen met de boodschap dat kennis (en magische kracht) niet ten koste van alles mag worden nagestreefd. Boeven hebben dat niet door en spatten uit elkaar. Goede mensen, zoals Jones, stellen zich tijdig bescheiden op. En gaan een film later gewoon weer op zoek naar een nieuw magisch object.

Indiana Jones

The Guardian

May 23, 2008 Friday

The thrill is gone: Harrison Ford has a stoop, Cate Blanchett is a comedy Russkie and Spielberg is running out of ideas. It's time for Indiana Jones to call it a day.

Peter Bradshaw

FILM AND MUSIC PAGES; Pg. 8

885 woorden

Sitting through the final death agonies of the Star Wars prequel franchise was like witnessing the last moments of a dying elephant: the staggering, the pain, the doomed, redundant trumpeting. Episode III was where, with an earth-shuddering crash, the unhappy beast finally dropped to its great, wrinkly knees. Watching this new Indiana Jones movie, on the other hand, is like seeing a healthy, if elderly, elephant forced out of dignified retirement and made to caper and do tricks, to the obvious detriment of its health. There are some splendid stunts and one authentic flash of Spielberg genius. But the whole thing looks a trifle pointless.

Harrison Ford returns, good value as ever in the role of Professor Henry "Indiana" Jones Jr. The period is the cold war 1950s, with Indy on the verge of retiring as a professor. Now, the belt is a little looser, the jowls a little more grizzled, the hatband sweatier; intentionally or not, he even has the tiniest bit of a stoop. His dad, Henry Sr, once played by Sean Connery, is supposed to have passed away - a fact which may cause a twinge of timor mortis, given that Connery is only 12 years older than Ford.

This new adventure is basically another slice of the old adventure serials that Indy's creators, Steven Spielberg and George Lucas, triumphantly reintroduced into American popular culture. This one is Edgar Rice Burroughs meets Erich von Daniken with a touch of Damien Hirst. The idea is that Jones, working for American intelligence, discovers a fiendish Russian plot to infiltrate a US military base in the desert, an Area 51 sort of place where there is a highly classified but apparently undissected alien corpse.

It is here that Jones confronts his new enemy, a Russian ice queen called Irina with a black bob hairpiece, fetchingly tailored military fatigues and sexy boots, played by Cate Blanchett using the time-honoured technique of putting a "y" before every vowel. "You wiyill tyell mye ayall Amyerica's syecryets!" This Russkie babe, heading up Stalin's well-known parapsychology attack unit, wants to get her socialist talons on a mythic crystal skull, perhaps belonging to some alien visitor, which, if reintroduced into its last resting place in the tomb of a legendary pre-Mayan civilisation deep in the South American jungle, will give the Kremlin undreamt-of mystical power over the west.

But not if Indiana Jones gets there first, it won't. So the chase is on, with many a secondary, subsidiary chase, and the great man is helped by a new young sidekick called Mutt (Shia LaBeouf) who arrives in the first shot modelling a heterosexual version of Marlon Brando's biker look. Mutt takes over some of Indy's derring-do responsibilities, but not all of them, by any means. There is also Jones's unreliable Brit pal Mac, played by Ray Winstone, who has to shout "Jonesy!" a lot, and John Hurt plays a befuddled visionary professor called Oxley; being so obviously old and senile, his job seems to be to make Ford look youngish in comparison. It's good to see Karen Allen back as Indiana's first, and feistiest, love. The Nazis were the baddies in the first and third Indiana Jones movies; for the second, dusky-hued foreigners from the subcontinent were the evildoers, a questionable choice that landed Spielberg in some trouble, and demonstrated the perils of reviving 1930s storylines with 1930s attitudes. The Soviet Union is probably a safe bet.

When I think of the Indiana Jones movies now, the single glorious moment is that superb visual gag pitting the swordsman against the gunman - the winner being all too obvious. It was a brilliant joke, and it chimed with Indiana Jones's paradoxical modernity: the gun beats the sword, of course it does, duh!

Despite harking back to a golden age, the Jones franchise was thrillingly modern and new. We'd never seen such stunts, such action, blended so effortlessly with self-deprecatory humour. But since then, everyone else has been ripping off the act. While Ford has been away, we've had movies such as National Treasure, Sahara, The Mummy and The Da Vinci Code. So when we see the lost tombs, the great grinding stone walls, the sand waterfalls and gigantic underground shrines swivelling into new positions like enormous occult machines - well, the thrill is gone. Repeatedly, we are told that that the Crystal Skull's resting place will be in El Dorado, a whole city made of gold! Gold, gold, gold! What marvels we all expected from George Lucas's Industrial Light and Magic, but what an ungolden letdown it is. And the treasures themselves look as if they are going to be on the Antiques Roadshow.

There is one moment of the old Spielberg magic. Jones finds himself alone on a nuclear test site with just 10 seconds to go before annihilation. Desperately, he knocks on the door of a house in an eerily quiet neighbourhood, but finds that the only occupants are lifesize mannequins: the whole community is a fake, constructed by the US government to assess the effect of a nuclear blast on civilians. To see Indiana Jones alone in this chilling ghost town, desperately improvising a shelter from the explosion, is a tremendous moment, satirical and surreal. As for the rest - well, let's hope this really is the Last Crusade.

Indiana Jones
The Independent on Sunday
May 25, 2008
Indiana Jones and the tangled plot
Nicholas Barber
ARTS; Pg. 58
578 woorden

It has been 19 years since Harrison Ford starred in the third Indiana Jones film, and an incredible 27 years since he was first seen searching for legendary ancient relics in *Raiders of the Lost Ark*.

It would be unkind to imply that Ford is now an ancient relic himself, but the Indiana Jones franchise is almost legendary, which makes it quite a risk - critically if not commercially - for Steven Spielberg and George Lucas to revive it now, especially considering that the last time Lucas brought back a revered film series after such a long sabbatical, it was with the woeful *Star Wars* prequels. Rest assured, the exhaustingly titled *Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull* is nowhere near as dire as *The Phantom Menace*. It's just not as good as we all wanted it to be.

It's set in 1957. Indy is still a university lecturer, but now, instead of thumping Nazis on his days off, he thumps Commies. At the beginning of the film - which starts, as ever, at the tail end of a previous adventure - he and his trusty sidekick, Ray Winstone, have been captured by a team of Soviet spies led by Cate Blanchett, a sword-wielding Ukrainian psychic with a black bob and a grey jumpsuit. She demands that they help her locate a mysterious Mayan artefact, but, of course, Indy is only a whip-crack away from escape - at least until the next scene.

For the first 20 minutes or so of *IJATKOTCS* Spielberg gets everything right, keeping to the pulpy sensibility of *Raiders* while updating it with rock'n'roll, nuclear energy, red menace paranoia and alien invasion movies. But, true to the other Indiana Jones films, the opening roller-coaster ride is the best bit.

Ford is now 65, and neither the role nor his trousers fit quite as well as they did two decades ago. To bring down the average age, there's another sidekick, Shia LaBeouf, dressed as Marlon Brando in *The Wild One*. He asks for Indy's aid in rescuing two people who have been caught up in the Soviets' dastardly schemes. One is an old classmate of Indy's, played by a shaggy John Hurt, and the other is Karen Allen, the ballsy love interest from *Raiders of the Lost Ark*.

The adventure that unfolds is spirited, fun and glowing with affection for the original films. It certainly beats *Tomb Raider*, *National Treasure* and all the other franchises that have stolen everything from Indiana Jones except the fedora. But it's busier and more confused than *Raiders*, with too many characters and too much exposition interrupting the excessively farcical action.

It might seem to be an odd criticism of a character we last saw chatting to the immortal guardian of the Holy Grail, but sometimes, frankly, Indy is just silly. Like Bruce Willis in last year's *Die Hard 4.0*, he hasn't weakened with age but grown superhumanly resilient. The audience is denied the thrill of trying to guess how he's going to cheat death, time after time, because he does so with all the ease of the Road Runner dodging Wile E Coyote. It's not that I mind Indy being bulletproof, or being able to tumble unscathed down a cliff and three successive waterfalls. The deal-breaker is when he walks away from a direct hit by an atom bomb. After that, it's awfully difficult to get excited about the danger of Blanchett swishing her sword at him.

NEED TO KNOW

Following the runaway success of Steven Spielberg's *Jaws* and George Lucas's *Star Wars*, the two friends collaborated, as director and producer respectively, on *Raiders of the Lost Ark*, their all-action homage to James Bond, Tintin, and Saturday matinee adventure serials. When Tom Selleck couldn't fit shooting into his schedule, the globe-trotting archaeologist role went to Harrison Ford. The trio followed up 1981's *Raiders* with *Indiana Jones and the Temple of Doom* (1984), and *Indiana Jones and the Last Crusade* (1989).

Indiana Jones
The Sunday Telegraph
May 25, 2008 Sunday
Age cannot wither him Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull
Catherine Shoard
SEVEN; CINEMA; Pg. 28
595 woorden

'It's not the years, honey,' Indiana Jones told an old flame in *Raiders of the Lost Ark*, 'it's the mileage.' Twenty-six years on, and everyone's favourite archaeologist has got an awful lot more on the clock (plus, presumably, a carbon footprint the size of Canada). But vintage cars can zip along as niftily as new ones if they're well-enough oiled. And so, happily, it proves in *Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull* (12A).

While other elderly action stars - stand up Sly Stallone, if you can - invite little but titters, Harrison Ford wears his 65 years well, bounding up temple steps with hardly a puff, slogging baddies and snogging ladies with barely a wheeze. A lot is down to Ford's natural fitness (nothing but chicken and dumbbells for a year, apparently), but that trademark hat proves handy, too, and not just for keeping the sun off. If he kept it on constantly, one would almost forget that he has grey hair at all. Pull that brim down low and substituting the star for a stuntman becomes all the easier.

It's a shame, then, that Spielberg and co-writer George Lucas have opted to wheel out a younger model as well. It's an even bigger shame they chose Shia LaBeouf - alarmingly charmless as Mutt, a Marlon Brando wannabe (it's 1957), who tracks down Indy after his mother has gone missing and his tutor has gone bananas (mum turns out to be Marion from *Raiders*, prof is our very own John Hurt). Indy has already survived a nuclear test and foiled a Soviet plot to steal a classified alien corpse (it's a lively opening half-hour), but only after Mutt shows up do the pieces fall into place. It seems those evil Commies want to get their mitts on an extraterrestrial crystal skull, return it to an ancient tomb in Peru and thus acquire fabulous mystical powers of world domination.

That wouldn't do at all, so Indy once again quits the classroom to crack his whip and poke about in suspiciously well-lit tombs. He's accompanied by Mutt, and, later on, Marion (Karen Allen), the elusive prof (Hurt) and Mac (Ray Winstone), an old colleague increasingly torn between the noble cause of archaeological research and a big stack of blackmarket cash (guess if he survives to the final reel).

Up against them is the Red Army and, more troublingly, Cate Blanchett, as a psychic Soviet general called Irina Spalko, who strides about in a turquoise jumpsuit, swishing a rapier, mangling her vowels and doing her damndest to outstare the camera. It's a curious turn, with more than a whiff of the strip-o-gram about it, though not even Blanchett can out-ham Hurt. He's so nutty and dishevelled here that one half suspects he just turned up on set like that and all they could do was write it into the script.

As for that script, well, it's not bad, a lot better than *The Temple of Doom* (1984), fairly funny, packed with jolly set pieces, and mercifully zippy, clocking in at just over two hours - bucking the recent trend for blockbusters. The trouble is, of course, that many of those blockbusters have been fairly straight Indy rip-offs (*Sahara*, *National Treasure*, *The Da Vinci Code*), and a certain archaeological fatigue has indeed set in. Even when it's Indy unfurling that long-lost map it's hard to stop your eyes glazing over a little. But that's not his fault, and neither should it be his undoing. I for one hope he doesn't hang up his hat just yet.

Indiana Jones

The Times

May 19, 2008 Monday

Welcome back Indy, it's been a long 19 years but this quest to find El Dorado is pure gold

James Christopher

HOME NEWS; Pg.3

663 woorden

A cheer went up when Indiana Jones was pulled out of a car boot in the Nevada desert. Nineteen years have done nothing for his dress sense, but they haven't withered his appetite for trouble either. This fantastic Steven Spielberg adventure is a marvellous return to form for Professor Henry Jones Jr. There are Mayan riddles to solve, KGB agents to biff and one of the greatest - and longest - action chases through the Amazon jungle in the history of cinema.

Is this sane behaviour for a man in his mid-sixties? Of course not.

But we wouldn't want it any other way. The hair under Harrison Ford's famous fedora is now grey. The whip is a decidedly weird fashion accessory for pensioners in 1957. And the beam is slightly broader. But the curl of the lip is unmistakable, and the humour is as pin-sharp as ever. It needs to be, because Indy is punched and battered from one end of this rollicking film to the other.

There are surprises galore. Elvis has been invented; aliens are all the rage. And Jones's old flame Marion (played by Karen Allen) pitches up in darkest Peru to give the old bachelor a realistic girlfriend to shout at in the middle of a crisis. The adventurer also inherits a Brylcreemed-tearaway called Mutt (Shia LaBeouf) as his sidekick, who roars into the picture on a classic Harley looking every inch like the young Marlon Brando. This is Spielberg at his cheeky best.

The story of *The Kingdom of the Crystal Skull* is reassuringly chaotic. The Cold War is in full hue and cry, and Professor Jones's campus at Marshall University is a seething hotbed of communist paranoia. The Nazi treasure hunters of yore have given way to the KGB with the same cartoon accents and "vays of making you talk".

The top Soviet fetishist, sorry scientist, Irina Spalko (aka Cate Blanchett), is scouring the globe for mythical relics called Crystal Skulls which, collectively (there are 13 of them), have the psychic power to brainwash the world. This means trying to decipher John Hurt's strange letters and Mayan clues, which, for reasons totally beyond anyone's ken, he has etched into the walls of a prison cell in Peru. The film taps into all sorts of 1950s myth and horror, which is why Indiana Jones makes his entrance in the desert. Soviet troops have kidnapped him to locate a skull hidden in a secret US military warehouse handily placed next to an atomic bomb-testing site. Indy manages to escape after locking himself in a fridge, which somehow lands about eight miles away.

After an intro like that, the rest of the film might have fizzled. Never, I repeat never, underestimate the extraordinary imagination of Spielberg. This film is an Olympic odyssey to discover El Dorado and the secrets of an ancient civilisation, and all the most beloved Indy challenges and horrors are conjured up like black magic. There are decrepit temples full of screaming skeletons and fiendish traps. There are rivers of giant army ants, and a trip over a triple-decker waterfall that brought tears of pure joy to the eyes. The only hollow moments come as Indy crunches through the potted history of Mayan civilisation, and the significance of ancient pictograms and maps.

What makes these adventures such lucrative collector's items are the legion of half-glimpsed nods to other films, and another era. When your fourth sequel takes 20 years to make, there is absolutely no way that you are going to return - a vital word in the film - without acknowledging the kind of films and technology that have flowed under the bridge.

That said, Spielberg's most remarkable achievement is to retain most of the old-fashioned virtues of the original franchise. The swashbuckling is truly great as Harrison Ford, amazingly, performs most of his utterly barmy stunts. *The Kingdom of the Crystal Skull* is, quite simply, exquisite nonsense. Welcome back, Indy. Lord knows we've missed you.

Mamma Mia!
AD/Algemeen Dagblad
Donderdag 17 juli 2008
Zomerse verrassing
Ab Zagt
Uitgaan, blz. 21
202 woorden

Wie van de drie is de vader? Dat vraagt dochter Sophie (Amanda Seyfried) zich af in het Griekse pension van haar moeder Donna (Meryl Streep) als zij op punt van trouwen staat. Om zekerheid over haar afkomst te krijgen heeft Sophie de belangrijkste minnaars van haar moeder uitgenodigd voor de voltrekking.

De zakenman Sam (Pierce Brosnan), de bankier Harry (Colin Firth) en de wereldreiziger Bill (Stellan Skarsgard) hebben ooit een kleine twintig jaar geleden een affaire met Donna gehad. Maar niemand weet wie de biologische vader van Sophie is.

Wie behoort tot het leger van dertig miljoen (!) liefhebbers die over de hele wereld de theaterversie van de ABBA-musical Mamma Mia! hebben gezien, weet hoe het afloopt. Toch is de ontknoping niet zo belangrijk. Doorslaggevender is de opbeurende sfeer die deze filmversie oproept.

Ondersteund door de vrolijke liedjes van ABBA is Mamma Mia! een onweerstaanbare zomerse verrassing. Niet alleen nummers worden perfect uitgevoerd, ook de danspasjes ogen soms heerlijk onhandig. Alleskunner Meryl Streep bewijst dat zij ook als zangeres uitzonderlijk is. En de minnaars? Geen van drieën kan zingen, maar dat is in deze musicalversie geen onoverkomelijk bezwaar. O ja, verlaat niet te snel de zaal. Er komt nog een geestige toegift.

Mamma Mia!
NRC Handelsblad
Woensdag 9 juli 2008
'Mamma Mia!' zet registers (te) vol open
Peter de Bruijn
Film, blz. 8
468 woorden

Voor musicalartiesten moet het knap frustrerend zijn om de recente verfilmingen van de grootste succesnummers in hun vak in de bioscoop terug te zien. Filmproducenten kiezen steevast voor filmsterren als publiekstrekkers. Dat ze daarbij groentjes uitkiezen in het musicalvak, kan ze kennelijk niet deren. Dat was zo bij de horromusical Sweeney Todd van Tim Burton met Johnny Depp en Helena Bonham Carter in de hoofdrollen: uitstekende acteurs, maar muzikaal zo beperkt dat de film danig aan dramatische kracht tekort kwam. De film naar Mamma Mia!, de musical gebaseerd op de onverwoestbare popliedjes van ABBA, is helemaal bar en boos.

Het verhaaltje, waarin vrijwel alle grote hits van ABBA zijn verweven: Sophie (Amanda Seyfried) gaat trouwen op het Griekse eiland waar haar moeder (Meryl Streep) een hotel drijft. Ze weet niet wie haar vader is, doordat haar moeder een losbandig leven leidde. Daarom nodigt ze voor haar huwelijk de drie mannen uit die haar vader zouden kúnnen zijn (Pierce Brosnan, Colin Firth en Stellan Skarsgård). Moeder krijgt ondertussen haar vriendinnen op bezoek met wie ze vroeger in een meidengroep zat (Julie Walters en Christine Baranski).

Benny Andersson en Björn Ulvaeus, het schrijversduo van ABBA, houden hun muzikale erfenis streng in de gaten. Daar staan ze tenminste om bekend. Ook bij de muziekopnamen voor de film waren ze nauw betrokken. Hoe ze dit resultaat vervolgens hebben kunnen laten passeren, is dan ook een raadsel van formaat. Vooral Brosnan brengt een geluid voort dat soms door merg en been gaat.

Regisseur Phyllida Lloyd was ook verantwoordelijk voor de regie bij de Londense theaterpremière van de musical, maar heeft geen ervaring met film. Ze slaagt er niet in om de film een spanningsboog te geven: bij elk nieuw nummer lijkt Mamma Mia! opnieuw te beginnen. Zonder enige dosering gaan vanaf de eerste minuut alle registers open. Aan het einde van de film blijft de toeschouwer geradbraakt achter.

Onder de gladder, catchy oppervlakte van de songs van ABBA zit altijd een tweede laag van niet alleen echte, maar vaak ook sombere emoties. Die gespletenheid maakt dat de liedjes van ABBA, dertig jaar na hun laatste hit, nog altijd niet vervelen. De musical haalt de twee lagen met grof geweld uit elkaar. Zwaar aangezette jool, op en vaak over de rand van de hysterie, volgt op net zo zwaar aangezet sentiment.

Waarom Meryl Streep gekozen is voor de hoofdrol, blijft lang raadselachtig, of de makers moeten hebben gehoopt op het effect: kijk die Meryl Streep eens gek doen. Maar in de tweede helft van Mamma Mia! wordt alles duidelijk. De film zet dan onbeschaamd de aanval op de traanklieren in en daar is Streep als weinig andere actrices bedreven in. De scènes tussen moeder en dochter zijn het beste van de film en Streeps versie van The Winner Takes It All mag er zijn.

Mamma Mia!
Trouw
Donderdag 10 juli 2008
Zweeds Abba op Grieks eiland
Remke de Lange
De Gids, blz. 14-15
320 woorden

Kunnen we Abba nog aanhoren? Nummers als 'Dancing Queen', 'Money, money, money', 'Mamma Mia' en 'Chiquitita' zijn zo grijs gedraaid dat je er eigenlijk niet écht meer naar luistert. Het is een grote verdienste van de makers van 'Mamma Mia!' dat ze zelfs deze liedjes, die een belangrijke plaats innemen in de popgeschiedenis, nieuwe klank en kleur hebben weten te geven. En, leuker nog, andere mooie liedjes voor de vergetelheid hebben behoed. In 1999 ging de gelijknamige theatern musical - geschreven door Catherine Johnson, geproduceerd door Judy Craymer en geregisseerd door Phyllida Lloyd - in Londen in première. Sindsdien is 'Mamma Mia!' uitgegroeid tot een wereldwijd theaterfenomeen. Een verfilming - onder leiding van hetzelfde trio - kon natuurlijk niet uitblijven.

Het is wel een aandoenlijke gedachte dat de in Zweden door Benny Andersson en Björn Ulvaeus geschreven liedjes hun weg hebben gevonden naar een zonovergoten Grieks eiland. Daar bestiert oude hippie Donna (Meryl Streep) een rammelend pension dat ze aan het begin van de film gereed maakt voor het huwelijk van haar dochter Sophie (Amanda Seyfried). Donna weet niet dat de aanstaande bruid de drie mannen heeft uitgenodigd die twintig jaar geleden Donna's minnaar waren. Een van hen is haar vader en Sophie wil nu wel eens weten wie. 'Mamma Mia' begint met veel hoge, gillende stemmen wanneer zowel moeder als dochter hun vriendinnen ontvangen en bijpraten. Hier passen de grote hits van destijds wel goed bij. Maar gaandeweg blijken de liefdesverhalen van toen en nu ingewikkelder dan ze leken. Dan wordt het oprecht fijn kijken naar zo'n doorgewinterde actrice als Meryl Streep, die met ogen die snel rood omrand raken, ontroerend terugblijkt op het snel verglijden van haar dochters jeugd ('Slipping through My Fingers') en op een verwoest liefdesleven ('The Winner Takes it All').

Streep - het stralende middelpunt van een enthousiaste cast - nodigt zo uit Abba wél weer eens te beluisteren. En daar krijg je geen spijt van.

Mamma Mia!
de Volkskrant
Donderdag 17 juli 2008
Zuiver of vals, het blijft Abba
Jan Pieter Ekker
Kunst, blz. 30-31
406 woorden

Aan de vooravond van haar huwelijk stuurt Sophie (Amanda Seyfried) ook een uitnodiging naar haar verwekker. Of preciezer: naar de drie mannen die haar vader zouden kunnen zijn, haar moeders dagboek is niet eenduidig op dat vlak. Het romantische meisje wil weggegeven worden door haar vader. Ze verwacht dat ze hem op slag zal herkennen als hij voor haar staat. Op de soundtrack klinkt I Have a Dream.

Mamma Mia!, een verfilming van de gelijknamige musical die ook in Nederland uiterst succesvol was, combineert een als klucht verpakt liefdesverhaaltje met de grootste hits van Abba. Dat gaat als volgt: als Sophies alleenstaande moeder Donna (Meryl Streep) zich beklaagt over de erbarmelijke staat van het pension dat ze runt op het (fictieve) Griekse eiland Kalokairi, gaat haar geweeklaag over het gebrek aan geld en klanten als vanzelf over in de kaskraker Money Money Money.

Maar ondanks die vanzelfsprekendheid wil de filmversie maar geen vloeiend geheel worden. Mamma Mia! hotseknotst van toneelstukje naar hit naar verkleedpartij naar campy choreografie - een euvel dat onbedoeld wordt onderstreept doordat de dialogen en de gezingszegde aanzetten naar de liedjes wél zijn ondertiteld maar de liedjes zelf niet. Het lijkt daardoor alsof de songteksten er niet toe doen in het verhaal.

In de regie van de Britse theater- en operaregisseuse Phyllida Lloyd, die eerder de musicalversie van Mamma Mia! regisseerde, hebben de acteurs gemeen dat ze - zoals in het genre gebruikelijk is - naar verre verten beginnen te staren zodra de muziek inzet, en weidse gebaren maken. Verder doen ze allemaal wat anders. Vooral Julie Walters en Christine Baranski, die de oude hartsvriendinnen van moeder Donna spelen, zijn ongeleide projectielen. Ze schmieren een slag in de rondte, als waren ze Edina en Patsy in Absolutely Fabulous.

Goede zangers zijn de meeste acteurs niet, maar als Pierce Brosnan een tikje vals kweelt in een duet met Meryl Streep is dat eigenlijk best charmant. Daarbij komt dat de stemmen meestentijds verdwijnen in een muur van geluid, opgetrokken door Benny Andersson en Björn Ulvaeus, de twee B's uit het acroniem, die ook als uitvoerend producent op de aftiteling van Mamma Mia! staan.

Zuiver of vals, het klinkt gewoon als Abba en dat is zeer aanstekelijk. Mamma Mia! zorgt ervoor dat je jezelf er dagen later op betrapt dat je in de supermarkt opeens Dancing Queen staat te neuriën. In een film die zijn belangrijkste troef zo nadrukkelijk uitspeelt, is al het andere slechts bijzaak.

Mamma Mia!
The Guardian
Vrijdag 11 juli 2008
Super Pooper
Peter Bradshaw
Film en muziek, blz.7
976 woorden

I've been cheated by films since I don't know whe-e-n,
Ta-da-da-da-da; ta-da-da-da-da.
This one's got one good point: it must come to an end.
Ta-da-da-da-da; ta-da-da-da-da.
Look at me now! Will I ever learn?
I don't know who . . . thought Pierce Brosnan should sing in it.
How on earth could it not - be - shit?
One more smirk, and then I knew it would bomb,
One more scene and I'd a great need to vom,
Oh-woah . . .

Mamma mia. There they go again. Bringing us a movie based, with chilling calculation, on a hit stage show franchise, this one being laboriously structured around the songs of the once mocked, then ironised, and now adored 1970s pop legends Abba. The most transcendent type of film, they say, leaves a subliminal image imprinted on your mental retina, an image which you only see fully on leaving the cinema. After Michael Haneke's *Hidden*, we asked ourselves: "So what did happen outside the school gates?" Ten minutes after this film, I suddenly gasped: "Ohmigod, was Colin Firth's character supposed to be gay?" Of this, more in a moment. Struldbruggs among you will remember the 1994 film *Muriel's Wedding*, with Toni Collette as the big, goofy woman who is obsessed with Abba and dreams about a white wedding. (That ecstatic-bride logo for the *Mamma Mia!* stage show, on display outside theatres from Antwerp to Las Vegas, owes a great deal to the *Muriel's Wedding* poster.) *Muriel's Wedding* was, however, conceived during the affectionate-irony phase of Abba's reputation, when it was entirely appropriate that a nerd should be obsessed by the band, but that the nerd should be gloriously liberated and transformed by the sheer zinging power of Abba's tunes.

Mamma Mia!: The Movie is very different. Everything has been squeaky-cleaned up. It too has a feelgood wedding motif - but there is no irony, no heartache, certainly no paralysing illness, no dramatic plausibility, and weirdly, no hint that the characters know whose songs they are singing; there is no sense of perspective on the music. In *Mamma Mia!*, Abba is everywhere and nowhere. This is Planet Abba or Abbaworld. The characters are forever dancing and smiling and bursting into Abba songs like Stepford cyborgs when you flip the secret panel behind their heads and press the Life-Affirming Behaviour button. An Abba instrumental is even used when the bride walks up the aisle, instead of Handel. And nobody ever says: "Oh for Gawd's sake, just for a change, can we sing something by the Carpenters?"

The story is . . . urh. No film has ever had a more irrelevant story. Is it, you ask, a musical account of the true story of how Abba singer Anni-Frid Lyngstad was born in 1945 as a result of a Nazi plan to boost the Aryan gene pool by mating German soldiers with Norwegian mothers? No. The film and stage show are very loosely based on a 1968 Gina Lollobrigida movie called *Buona Sera, Mrs Campbell*. Meryl Streep plays Donna, a former hippie and free spirit who runs a B&B on a horrendous Shirley-Valentine-style Greek island. Her 20-year-old daughter Sophie (Amanda Seyfield) is about to get married. Donna has invited her best buddies Rosie (Julie Walters) and Tanya (Christine Baranski) to the event.

But how about Sophie's long-lost father, the guy who had his way with Donna and scarpered all those years ago? Sophie has discovered the existence of three of her multi-shagging mum's old lovers who may have supplied the DNA at the time. Life-affirmingly, she invites them all to her wedding without telling her mother: Sam (Pierce Brosnan), Bill (Stellan Skarsgard) and Harry (Colin Firth). All three guys show up with cute old photos of them in hippy-ish or punky garb. Bill even waffles about his love for Donna having taken place in the era of peace and love. Huh? Assuming the film is set roughly in the present day, and Sophie is 20, then their love was in the era of Westland and privatising British Gas.

Anyway, all three guys are still plausibly dishy. But there is something odd about Colin Firth. Of the three, his paternity claim appears to be the weakest; he talks about having no children, only a pair of dogs, and in the final group-dance-hug scene, appears to cop off with someone of the same genital group. Could it be that Colin's enthusiasm for womankind is now limited to his mamma-mia? Is this the movie attempting, in its simperingly inclusive way, to acknowledge the band's gay fanbase? Either way, it's a coy sort of outing which leaves the character deeper in the closet than ever.

Mamma Mia! ties itself in knots trying to shoehorn in every single famous number, and each time, the beginning of an Abba song triggered in me a Pavlovian stab of pleasure, cancelled after a millionth of a second by a backwash of rage that this soulless panto has done nothing to earn or even understand the good feeling. Some songs are easier to incorporate than others. Waterloo is saved for the closing credits, perhaps because screenwriter Catherine Johnson didn't grasp its metaphorical quality, and that she would not in fact need a vast Napoleonic army to troop across the island. But there is one very famous Abba number which is entirely omitted. That is a crying shame. I have an idea for the way in which it could yet be included, should an extra scene be needed for the DVD. There's a six-year-old boy on the island called Fernando, and caring Meryl Streep suspects that poor little Fernando could be hearing-impaired. She sits the little lad down, takes out a set of drums and bangs them close to his ears; with tears pouring down her cheeks, she sings to him a single, heart-rending question . . .

Mamma Mia!
The Independent on Sunday
Zondag 13 juli 2008
Here we go again...
Nicholas Barber
Kunst, blz. 58
541 woorden

In the decade since Mamma Mia! first opened in London, the Abba musical has been seen by "30 million people in 170 cities", according to the press notes, although I doubt anyone knows whether that's 30 million different people, or whether a million people have seen it 30 times. Either way, you'd have to assume that the musical has its share of fans, and I don't see why they shouldn't all be fans of the film version, too.

Peppily directed by Phyllida Lloyd, who also originated the stage production, the film takes the action out of the theatre and on to an idyllic Greek island, where a star-studded cast almost makes up in gusto for what it lacks in singing and dancing ability.

For anyone who isn't a fan of the musical already, Mamma Mia! is a bit more problematic. The film stars Meryl Streep as the overworked owner of a struggling Greek hotel. Her daughter, Amanda Seyfried, is about to marry the frequently shirtless Dominic Cooper, but Seyfried wants to be given away by the father she's never met, so she secretly sends wedding invitations to the three men Streep slept with in the summer before she had her daughter: smoothie architect Pierce Brosnan, stuffy businessman Colin Firth, and a token Swede, Stellan Skarsgard. All three men are obliging enough to turn up the day before the wedding, and they're all obliging enough to be single, but which of them is the father of the bride, and which of them is still in love with her mother?

It's a reasonable premise for a sun-soaked, vaguely Shakespearean comedy, but it's almost perverse how little it has to do with the songs of Abba. After a buoyant opening, in which Seyfried trills "Honey Honey" while reading out her mum's old diary, the screenwriter cheats by mentioning that Streep and her pals, Julie Walters and Christine Baranski, used to be in a girl group together. From then on, anyone who's male or under 50 gets sidelined, as Streep and Co belt out one karaoke staple after another, whether it fits the story of not.

Let's be honest, if they're going to use "Chiquitita", shouldn't there be someone Spanish in the room? And considering that "Super Trouper" includes the phrase, "I called you last night from Glasgow", shouldn't it be sung by someone who, let's say, telephoned their partner from a city in Scotland the previous evening? And however many times I've heard that line about the "Dancing Queen" being "young and sweet, only 17", I've never imagined it referring to three women in their very late 50s jumping up and down on a bed and playing air guitar.

Mamma Mia! is neither as witty nor as romantic as Muriel's Wedding, which will always be the real Abba film musical for me. But the songs are all so well loved that it should do business as a singalong pantomime. No one in the cinema need worry about how over the top or out of tune they're being, because most of the people on screen perform as if they're not actually in the film, but joining in with the DVD at home after an evening on the ouzo. They're certainly troupers, if not necessarily super.

Mamma Mia!
The Sunday Telegraph
Zondag 13 Juli 2008
Thank god for the music
Jenny McCartney
Seven, blz. 30
638 woorden

Anyone who grew up, as I did, in the 1970s, toiled towards adulthood in the reflected glow of ABBA. As a small girl, I was dazzled by the white-blond, milky skinned glory of Agnetha and the beakier brunette glamour of Frida, those striking female companions to the two cheery, talented trolls, Bjorn and Benny. After awe, came mockery: in the 1980s, it was a common act of social sabotage to scrawl 'ABBA' in marker pen on other schoolchildren's canvas satchels to signify their childish lack of cool.

Now, of course, irony and affection have fused into one great nostalgic blossoming of popular adoration for the Swedish supergroup: ABBA are back, and bigger than ever. The stage musical Mamma Mia! a flimsy dramatic vehicle for a string of ABBA songs, has been a roaring hit worldwide: it was only a matter of time before it was adapted for film.

And so it has come to pass, with Meryl Streep gamely unveiling her wacky side as Donna, a maturing hippy who runs a ramshackle b & b on a picturesque Greek island. Her sweet airhead of a daughter, Sophie (Amanda Seyfried), is getting married, but hasn't a clue who should walk her up the aisle: she has discovered her mother's old diary, which reveals that busy Donna was entertaining Sam (Pierce Brosnan), Harry (Colin Firth) and Bill (Stellan Skarsgård) around the vague time of Sophie's conception, and doesn't know which one is the father. Sophie's solution is to invite all three men, unbeknown to her mother, and they all arrive on the island simultaneously.

There is one big problem with director Phyllida Lloyd's conversion from stage to film: it fails to convert enough. In a theatre, we are more ready to accept the exuberantly artificial structure of the plot; on film, it simply feels weird and lifeless, as though the main characters have managed to arrive in only one dimension. All three 'fathers' appear able to slip out of their current lives to the wedding of an ex-girlfriend's daughter with suspicious ease, and their emotional dispositions are crafted solely from amiable putty.

Sophie is engaged to be married to a curious young man who chiefly resembles a hobbit endowed with a strong Mockney accent (Dominic Cooper), and the supposedly long-burning sexual chemistry between Streep and Brosnan - which becomes central to the plot - is non-existent. At the start, there was such a high ratio of excited, girlish squeals to actual speech that if a dog had slipped into the screening by mistake it would have run off immediately, yelping in pain.

Just as a mean little scowl was beginning to knit my brows, however, the music kicked in, and Noël Coward was right about the potency of cheap music. In fact, its potency powers the entire film off the ground and somewhere into the higher reaches of thoughtless good humour.

The strains of ABBA, I find, are the aural equivalent of rose-tinted glasses: what a super trouper Streep is, one suddenly thinks, watching her strut the stage, belting out the hits in a tight, flared satin catsuit; and what a decent chap old Pierce Brosnan is, with his faltering, sincere voice. And there's that thoroughly jolly woman Julie Walters, playing Donna's best friend Rosie, singing Take a Chance on Me while creeping up on Stellan Skarsgård with that jerky little comic walk that older people use when approaching the disco floor.

The film, eventually, succeeds in its aim of turning the viewer into the equivalent of a benignly uncritical drunk at a big family wedding - but that, I'm afraid, is no thanks to the rather wooden screenplay and the uninspired direction. Instead, it's a clear case of thank you for the music: ABBA, creaking a little at the knee-joints now, should stand up and take yet another bow.

Mamma Mia!
The Times
Donderdag 10 juli 2008
Here we go again
James Christopher
Features, Times2, blz.16
400 woorden

A glossy remake of the West End smash featuring Abba's greatest hits, *Mamma Mia! The Movie* is a guilty pleasure, powerful enough to turn the stoniest heads. My colleague Hugo Rifkind was charmed enough to give the film four stars at a press preview last week. I can't muster the same enthusiasm. The rough magic that made the stage show an unexpected delight has been pulped into Hollywood blancmange.

The quest of the beautiful Sophie (Amanda Seyfried) to discover the identity of her father before her wedding on her Greek island home is toothless drama. You couldn't invent three more glamorous middle-aged stiff than Pierce Brosnan, Colin Firth and Stellan Skarsgard. They are suitably bemused by having shared the same woman during a summer holiday 20 years ago, but they fail to generate a flicker of genuine anguish.

The director Phyllida Lloyd has managed to turn her award-winning musical into a ghastly wooden farce. This is Hollywood karaoke, complete with picture postcard sunsets, wind machines and swirling helicopter shots of Brosnan singing out of tune.

This would all be forgivable if it were not for Meryl Streep, who plays the title heroine, Donna, far too dementedly. The 59-year-old hippy mother of Sophia can perform the splits in mid-air dressed in a pair of dungarees, a feat that is filmed in luxurious slow motion. She is horrified by the unexpected arrival of her three ex-lovers. In a mock panic she leads a Greek congo of local scrubbers on a barefoot bounce around the island. The sight of these women vamping to *Dancing Queen* on a wobbly wooden pier is a truly terrifying spectacle.

The hapless young romantics do their best as second fiddles. Dominic Cooper's handsome Sky has a magnificent torso and a fine voice, but he doesn't have enough screen time. Seyfried has better luck confusing her Mr Bean trio of dads. But Streep is the strongest voice in the film, and a cliff-top showdown with Brosnan - *The Winner Takes It All* - is a rare moment of hair-raising passion.

She is aided by Julie Walters in full slapstick throttle and a bean-pole Christine Baranski as a sex-starved sophisticate who munches young men for breakfast in *Does Your Mother Know*. The sexual politics are lopsided, but that is the appeal of Abba. How their songs are shoe-horned into the story should provide enough corny joy for most diehard fans.

Quantum of Solace
AD/Algemeen Dagblad
5 november 2008 woensdag
Geheim agent vol littekens
FILM; Blz. 24
Ab Zagt
450 woorden

Twee jaar geleden begon met Casino Royale de wedergeboorte van James Bond. Leken de vorige twintig 007-films vooral op een estafetteloop waarbij de vertolkers elkaar plichtsgetrouw het stokje overhandigden, met de introductie van Daniel Craig viel het startschot voor een compleet nieuwe race.

James Bond moest aan een nieuw leven beginnen. In de gespierde gedaante van Craig moest de geheim agent allereerst zijn sporen terugverdiene. Maar dan wel zonder ironie en in een wereld die veel harder en minder cartoonesk is dan die van zijn voorgangers. De herboren Bond is een gekweld mens vol trauma's, veroorzaakt door het verraad en de dood van zijn vriendin Vesper in het slot van Casino Royale. Deze man zindert van wraakzucht.

Daarom is James Bond in Quantum of Solace meedogenlozer dan ooit. Hij wil weten wie de dood van zijn geliefde op zijn geweten heeft.

Zonder aanzien des persoons stuitert hij op zijn doel af. Links en rechts vallen slachtoffers. Ook in eigen gelederen. Zijn cheffin M (Judi Dench) ontnemt 007 op een gegeven moment zelfs zijn licentie en zijn privileges omdat hij te veel brokken maakt.

Ook de nieuwe Bond-girl Camille (Olga Kurylenko) zit met een onverwerkt verleden. Zij zag haar Boliviaanse familie verkracht en vermoord worden door een militaire dictator. Daaraan hield zij een brandwond op haar rug over.

Bond zit ook vol littekens. Als de geheim agent zijn bovenlijf ontbloot, zijn de sporen van zijn vorige confrontaties duidelijk zichtbaar. De wonden zitten niet alleen op zijn lichaam, maar ook in zijn ziel en hoofd. De verbetering van deze Bond spat van het doek. Een groot deel van Quantum of Solace loopt hij met een bebloed en bevuild hoofd rond. Deze overheidsdienaar is niet bang om zijn handen vuil te maken.

Bond moet ook in stilistisch opzicht met zijn tijd meegaan. De drie verfilmingen van de Jason Bourne-avonturen hebben nieuwe criteria voor dit genre in het leven geroepen vol halsbrekende en hectische toeren. Quantum of Solace kan als een lange achtervolging worden bekeken. De kijker krijgt amper de tijd om op adem te komen.

Bepaalde Bond-rituelen zijn dan ook gesneuveld. Geen gadgets van Q, geen bevrijdende humor, geen klassieke zinsneden zoals My Name is Bond, James Bond. Deze 007 moet zich eerst maar eens van zijn demonen bevrijden.

Overigens zijn regisseur Marc Forster en zijn scenaristen, onder wie Oscarwinnaar Paul Haggis (Crash), wel schatplichtig aan het Bond-verleden. Er zitten tal van verwijzingen in, onder meer naar Goldfinger. Met een opnieuw overtuigende Daniel Craig in het zadel gaat James Bond een nieuw tijdperk in. Wie daar moeite mee heeft, kan beter maar een dvd kopen met de olijkerd Roger Moore om vast te stellen of die films de tand des tijds hebben doorstaan.

Quantum of Solace
NRC Handelsblad
November 5, 2008
Bond of Bourne, het scheelt een paar letters
Dana Linssen
FILM; Blz. 13
409 woorden

Het is maar een paar letters verschil: Bond, James Bond. Of: Bourne, Jason Bourne. Maar in Quantum of Solace, de 22ste editie van de James Bond-franchise legt het precies de vinger op de zere plek.

Het werd twee jaar geleden met Daniel Craig als de zesde incarnatie van de Britse geheim agent in Casino Royale al duidelijk: Bond is niet meer de Bond die we sinds Dr. No in 1962 hebben leren kennen. Bond is geen martini-drinkende gentlemanspion meer, maar een keiharde wreker wiens staalblauwe ogen geen spatje charme hebben. Tijd voor dubbelzinnige grapjes heeft hij ook al niet, noch voor meisjes. Dat komt omdat hij in Casino Royale echt verliefd geworden is, en nu zijn geliefde Vesper Lynd niet meer leeft zal hij alles doen om haar dood te wreken. Daar draait het om in Quantum of Solace, dat eigenlijk een doodordinaire vervolgfilm is.

Als een gewetenloze vechtrobot gaat Bond op zijn doel af. Dat voert hem langs een aantal belangrijkere en onbelangrijkere antagonisten, van wie de Franse acteur van dit moment Mathieu Amalric in de ondankbare rol van milieusjacheraar Dominic Greene niet genoeg sappige scènes kreeg om het succes van Mads Mikkelsen als Le Chiffre in Casino Royale te doen vergeten.

Quantum is met zo'n 100 minuten een van de kortste Bond-films ooit, en met een geschat budget van 225 miljoen dollar ook de duurste. Dat ging niet op aan gadgets, of de gages van favoriete personages als Q of Miss Money Penny. Dat besteedde regisseur Marc Forster (The Kite Runner) daarentegen aan een mondiale speurtocht die Bond via Italië en Engeland naar exotische oorden als Haïti en Bolivia brengt.

En daarin lijkt hij inderdaad meer op Jason Bourne, de Amerikaanse geheim agent met geheugenverlies. Net als hij is Bond verdwaald in een nachtmerrieachtig globalistisch landschap. Maar waar Bourne's preoccupatie privacy is, vindt Bond een nieuwe vijand in de moderne zakenman met zijn lucht-, wind- en waterhandel.

De drie films die er over Bourne gemaakt zijn, hebben met hun kinetische montage en cameravoering, fysieke gevechten en achtervolgingen te voet een nieuwe standaard gezet op het gebied van de actiefilm. Daar hebben de makers van Quantum of Solace dan ook goed naar gekeken: niet voor niets is Dan Bradley van de Bourne-films voor de stunts ingeschakeld als reserve-regisseur.

Is het erg dat Bond zo overduidelijk leentjebuur speelt bij Bourne? De fans is het ongetwijfeld om het even, en Bond kan nog wel wat jaren op folklore en overlevering drijven.

Quantum of Solace

Trouw

November 6, 2008 donderdag

Bond & Bondgirl als De Wrekers

Belinda van de Graaf

FILM; Blz. 16-17

291 woorden

James Bond is geloof ik nog nooit zo zwijgzaam geweest. In de 22ste Bondfilm 'Quantum of Solace' houdt Bondvertolker Daniel Craig de spieren strak gespannen, en de lippen strak op elkaar.

Liefje Vesper Lynd uit de vorige Bondfilm 'Casino Royale' (2006) heeft het loodje gelegd. 007 is er in 'Quantum of Solace' op uit om zich te wreken. En de nieuwe dame die hij op zijn tocht over de wereld treft, heeft ook akelige dingen meegemaakt, waardoor Bond & Bondgirl als de Wrekers op pad kunnen.

Het Oekraïense model Olga Kurylenko heeft als nieuwe Bondgirl Camille niet alleen lange benen, maar ook een gehavende rug. Het dient als bewijs van haar nare verleden, zoals Londen wordt voorgesteld door de regen, Haiti door waslijnen op een binnenplaatsje en Oostenrijk door een gigantische opera.

Die laatste scène waarin het gigantisch operagebouw van Bregenz fungeert als hitchcockiaanse setting, is een van de betere in deze slechts mild amusante Bondfilm. De mobiele telefoon - een vrij gewone Sony Ericsson - is zo'n beetje het belangrijkste gadget. De boef heeft een slecht gebit, en gebruikt een eco-organisatie als dekmantel om Zuid-Amerika in handen te krijgen, maar is ook een beetje week. Het is zo iemand die de boksring met afhangende schouders binnenkomt.

Met korte, gevatte, doelgerichte zinnen slaat James B. zich door zijn nieuwe avontuur. M, zijn chef bij de Britse geheime dienst die door Judi Dench met reguliere koninklijke allure wordt gespeeld, vindt het handelen van agent 007 dit keer ook maar vreemd. Ze trekt zijn creditkaart in. Niet dat dat verder ernstige gevolgen heeft. Het kan wel zijn dat hij daarom over wat minder vernuftige elektronica beschikt, en dat hij nog zwijgzamer wordt, maar Bond redt zich wel, ook tussen de boeven in Bolivia.

Quantum of Solace
de Volkskrant
November 6, 2008
Geen tijd voor cocktails
Bor Beekman
KUNST; Blz. 34-35
410 woorden

James Bond doet niet meer aan spanningsopbouw. Spanning is er gewoon, permanent. Vanaf de eerste seconden in openingscène, waarin we de geheim agent aantreffen in zijn geliefde Aston Martin, terwijl achtervolgende onverlaten hem van de weg pogen te rijden, en schieten. In een desoriënterend snel gemonteerde sequentie stuurt Bond zich langs stoffige bergafgronden en door krappe tunnels. Eenmaal gearriveerd in het pittoreske Siena, in zijn ernstig gehavende doch trouw presterende auto, resteert er geen pauze voor cocktails. Bond opent de achterbak, en tovert een geknevelde man tevoorschijn - tijd voor een verhoor.

Het is moeilijk om in het voortjaggerende Quantum Of Solace geen invloed te zien van de razend populaire Jason Bourne-films, die zijn opgezet als een continue achtervolging, waarin een oud-geheim agent in hoog tempo zoekt naar zijn identiteit. Traditiegetrouw was er voor Bond tussen de actie door altijd ruimte voor recreatie, of een ludiek nieuw speeltje. Nu schort het ook letterlijk aan tijd, in deze met 106 minuten uitzonderlijk beknopte 22ste Bond.

Twee jaar geleden, in Casino Royale, een recordlange aflevering, werd Bond middels erkend theateracteur Daniel Craig succesvol herschapen tot hedendaags, post-Beckhamiaans sekssymbool - een ultramannelijke en rauwe held, maar wél worstelend met zijn gevoelens voor een liefje. Die worsteling, met hetzelfde liefje - de aan het einde van Casino Royale omgekomen dubbel(of driedubbel)spionne Vesper Lynd - krijgt een uitloop in Quantum Of Solace.

Bond is nog altijd niet over haar dood heen, en jaagt op de betrokkenen. Ook wanneer die jacht botst met zijn nieuwe opdracht: voorkomen dat de schurk Dominic Greene, onder het mom van ecologische hulp, arme Bolivianen uitmelkt en de wereldheerschappij overneemt met zijn geheime genootschap. Bonds conflict tussen werk en, nu ja, een soort privé, brengt niet alleen hemzelf, maar ook de film in gevaar. De nasleep van het vorige avontuur knaagt aan de filmtijd, en gaat ten koste van de introductie van alle nieuwe, verse Bond-liefjes en boeven, die zo haastig en vluchtig geschetst nooit tot volle wasdom kunnen komen. Karakteracteur Mathieu Amalric krijgt als Greene wel heel weinig ruimte om het kwaad te verbeelden.

Toch is de 22ste Bond verre van mislukt. Met tal van weergaloos gechoreografeerde actiescènes (Bond en boef bungelend aan bouwstijger), en de fijn vileine Judi Dench als M, die haar agent als een juf bij de les houdt. Bij M is Craig op zijn best, als hij onderkoeld spottende alweer op een 'dood' spoor is gestuit. Het maakt van QOS een aardige tussen-Bond. Geen overtreffende trap.

Quantum of Solace

The Guardian

October 31, 2008 Friday

Hot pursuit: Daniel Craig can pull off a chase scene in fine style, but the new Bond film is still a disappointment

Peter Bradshaw

FILM AND MUSIC PAGES; Pg. 13

525 woorden

Daniel Craig's difficult second album in the role of 007 has turned out to be a concept album. And that concept is rage. When we left the agent at the end of *Casino Royale*, the great man was hurting. His love, Vesper Lynd, had betrayed him, apparently, and his heart was broken. The icy cynicism, the flippant mannerisms and the womanising: it is all to anaesthetise that primal agony. Now he's out for revenge and Bond has gone over the edge - and over the top.

His ostensible mission is to crack a secret society of apolitical baddies, called Quantum; their key player, Dominic Greene, is played by French character actor Mathieu Amalric, a man with humorously crazy eyes and teeth of quasi-British dodginess. Greene is a super-rich businessman out to buy vast swathes of real estate, so he can control the water supply of an entire continent. Bond must take him down.

But it's all a cover. What Bond really wants is revenge on this man who stole his love. M, played by Dame Judi Dench, is furious with Bond as he starts topping and whacking people right, left and centre, without maintaining proper discipline. MI6 decides it must cut Bond loose, because he's gone rogue - like Sarah Palin, only with less expensive clothes. The very first sequence shows Bond driving recklessly around a classic Italian hillside, firing guns and crashing, and Craig appears to be doing a fair bit of stunt driving himself. He does some unattractive grimacing that makes him look like Sid James.

I have to confess that this second Bond adventure disappointed me a little: it's not nearly as smart as Craig's debut. There is not much storyline or romance - although there is some hotel-suite action with a sexy British agent called Fields, played by Gemma Arterton, who greets Bond at the airport apparently wearing nothing but a raincoat, like some sort of MI6 stripogram. (And incidentally, the objection I levelled at *Casino Royale* remains in force. Why on earth is the classic Bond theme tune saved until the end?)

What *Quantum of Solace* does have is Daniel Craig. No one could deny Craig's charisma, and the effortless way he has inhabited the role. He has some spectacular action sequences and a fair few close-quarter punch-ups in the manner of Bourne, along with some athletic rooftop-leaping chase scenes that Bonds of an earlier vintage would have rejected as being too much like hard work.

Yet I can't quite accept the criticism that Bond here is just a glorified hit-man who never does any real intelligence work. There is an ingenious scene in which Bond is one of thousands of tuxedoed types at the opera, eavesdropping on the secret long-distance pow-wow the villains are having through special earpieces: 007 finds a droll way of getting them to reveal themselves so he can take covert photographs on his mobile phone.

Quantum of Solace isn't bad, but from now on, Craig's Bond has to be a real character with something real at stake, however absurd. Otherwise we're going to return to the franchise production line. That would be an awful shame.

Quantum of Solace

The Independent on Sunday

November 2, 2008

The spy who fails the Christmas test; The new Bond film is not a turkey, but it's too violent and charmless to go down well after the mince pies

Nicholas Barber

NEWS WEEKLY; Pg. 54

682 woorden

The office where M does her spymastering has a lot to say about the new James Bond film. The boss of MI6 (Judi Dench) used to occupy an oak-panelled, leather-and-brass drawing room on Whitehall, a place where you might lounge by the open fire and listen to the soft bongos of Big Ben as you pondered Blofeld's next move. Not in *Quantum of Solace*.

For the series' 22nd instalment, M has relocated to a clinical executive suite, all brushed steel and glass walls and severe grey furniture. Miss Moneypenny and Q have been left behind at her old premises, to be replaced by a gaggle of middle managers who buzz around as if they're on the floor of the stock market. I'd hesitate to ascribe this brisk atmosphere to the film's Swiss director, Marc Forster, but the watchwords in *Quantum of Solace* are ruthless, spartan efficiency.

It opens by literally cutting to the chase - a car chase that's set an hour after the close of *Casino Royale*. Bond's one true love, Vesper Lynd, has committed suicide because she was being blackmailed by some mysterious baddies, so 007 (Daniel Craig) pursues those baddies from Italy to Haiti to Austria to Bolivia at breakneck speed, pausing only to break a few necks before dashing to the next continent on his itinerary. There's no doubt that the influence of the Bourne franchise is behind this frantic pacing, particularly in the way that the action has been edited into quantum-sized, blink-and-you'll-miss-it snippets. What seems to happen during every car, boat and plane chase is that Bond gets cornered, and then there's a close-up of Craig scowling, and then the villain's vehicle explodes. Either 007 has acquired psychic powers, or I missed something each time. Cinemas may have to give out amphetamines at the door so the audience can keep up.

Still, it wouldn't be fair to say that *Quantum of Solace* is simply Bourne again. It has all the traditional Bond movie ingredients; the difference is that every one of these ingredients has had the fun pared away. The exotic locations are dusty backwaters; the Bond girl (Olga Kurylenko) keeps her clothes on, and the gadgets are just souped-up mobile phones. Even the Spectre-like league of evil-doers has had a 21st-century makeover. Rebranded as Quantum, it's a global cartel of corporate fat cats who go around toppling South American governments. (We're never told whether their name is an acronym for Quasi-Autonomous Network for Terror, Unpleasantness and Murder, but I hope it is.) Their head honcho isn't called Scaramanga or Goldfinger, either; he's called Dominic Greene (Mathieu Amalric), which gives you some idea of the film's no-nonsense tone.

The main ingredient of *Quantum of Solace* which is less fun than you'd want from a James Bond movie is James Bond himself. Craig has Sean Connery's feline elegance, and he looks as if he could beat up all the other Bonds simultaneously, Connery included. But the character has always been about being smooth as well as getting rough, and Craig has to be the most charmless incarnation ever, a bullying lunk who views women and martinis as distractions from the business of seriously vicious violence. The film was lucky to get a 12A certificate.

You could argue that this cold, brutal Bond is true to Ian Fleming's books - the title comes from a Fleming short story - and there's certainly something admirable about *Quantum of Solace*'s shark-like sense of purpose. *Casino Royale* might have been knocked off course by its cringe-worthy banter about watches, and by its equally cringe-worthy dashboard defibrillator, but the new film, like its hero, is tough and taut, and it gets on with the job. In the end, though, all work and no play make James a dull boy. I was impressed by Quantum's propulsive energy while it was zipping before my eyes, but afterwards I couldn't recall a single classic sequence. It's hard to be fond of a Bond film that doesn't pass the ultimate 007 test: I'm not sure I'd want to watch it on TV after my Christmas dinner.

Quantum of Solace
The Sunday Telegraph
November 2, 2008

A secret agent in perpetual motion; It's the usual Bond formula - lots of noise, lots of girls and lots of bodies - but what's happened to its sense of humour?

JENNY MCCARTNEY

SEVEN; Pg. 26

641 woorden

If it's solace you're really after, there is remarkably little of it to be found in the new Bond film. There is, however, an embarrassment of car chases, gunfights, explosions, fires, falls and assassinations. When we first glimpse Bond (Daniel Craig), he is skidding around narrow Italian roads in a chase involving numerous cars, all simultaneously outraging even the Italian conventions on speeding.

In case the average viewer finds death-defying speed and multiple crashes too mundane a spectacle, a gunfight is in progress at the same time. Craig's ice-blue eyes, set in a face composed primarily of furrow and sinew, betray no alarm, even when the bullets begin to frisk his cheek.

He makes it with the human cargo in his car boot to Siena, where he meets M (Judi Dench), a magnificent study in female authority. The human cargo, a sneering villain called Mr White (Jesper Christensen), is unpacked and discreetly threatened with torture to make him disclose the nature of the shadowy organisation to which he belongs. 'We have people everywhere,' he boasts, and so they do, because seconds later one of M's trusted team attempts to shoot her. Exit one very invigorated Bond in white-hot pursuit of the turncoat.

This film is not simply an action film, but an all-action film: not much else makes it through the door, including subtlety, plot or genuine suspense. From its thumping outset, with Alicia Keys and Jack White bawling the theme tune - one that describes Bond as 'another playa with a slick trigga finga for Her Majesta' - watching it is a bit like being battered relentlessly around the head without so much as the offer of a paracetamol.

A more extreme fate befalls almost everyone who stumbles into Bond's path. There's a high corpse count in *Quantum of Solace*. Craig is sufficiently tense and charismatic to carry it all off, but he is ill served by a thin script that affords him few possibilities to convey any wit or depth. Although Marc Forster's film is intended as a companion piece to Martin Campbell's *Casino Royale* (2006), it suffers by comparison with that film, and is also limited by it. Bond's heart, still aching after the dead Vesper Lynd (Eva Green) is officially closed to all newcomers. As a result, the new Bond girls don't have a great deal to work with beyond the obvious, if even that. Gemma Arterton is briefly and naively charming as Agent Fields, an inexperienced MI6 employee with whom Bond has a brief and ill-fated diversion. Olga Kurylenko, as Camille - a Russian-Bolivian spy - displays both beauty and stamina, but the only thing that glues her to Bond is their mutual desire for revenge against those who have wronged them: they are perpetually flung together in cars, motorboats, ravines and parachutes, a proximity that generates barely even a batsqueak of attraction.

The plot is simple and garish, involving a billionaire villain called Dominic Greene (a quietly unpleasant Mathieu Amalric), who buys up vast tracts of land worldwide under the pretence of environmental philanthropy. In reality, he is in the business of creating droughts, toppling governments and compelling their successors to use his utilities companies.

About half way though, however, I found myself wondering what this Bond film was really for. It has lost its traditional sense of humour, abandoning the sense of absurdly exaggerated, camp style that proved so enjoyable in the past. Instead, it appears overly impressed by the Bourne films, the breathlessly fast-fire action flicks starring Matt Damon, and has sought to emulate them: the action is often so closely and recklessly shot, indeed, that it is impossible to follow. The result of this perpetual, superficial motion was a curious kind of weary detachment in this viewer. After a film of hectic convulsions, I left the cinema not shaken, and not stirred.

Quantum of Solace

The Times

October 18, 2008 Saturday

Spine-tingling action, naked agents and a cruel 007 who confirms that nobody does it better

James Christopher

HOME NEWS; Pg.3

673 woorden

James Bond is back, and this time it's mighty personal. Daniel Craig's craggy agent picks up exactly where he left off in another bruising thriller that leaves you feeling both drained and exhilarated.

There are hand-to-hand fights that make your eyes water and old-school stunts involving motorbikes, speedboats, jet fighters and expensive cars that give you whiplash just looking at them. Really, nobody does it better than the new 007.

What makes Marc Forster's film such an intriguing watch is that this is the first of the 22 Bond movies where the plot flows organically from the last instalment, and *Quantum of Solace* looks a far stronger picture for this rare continuity.

Needless to say the plot is as forbidding as the title. After the death of his girlfriend, Vesper Lynd, at the end of *Casino Royale*, Bond mixes revenge and duty dangerously as he hunts down the shadowy group that blackmailed Lynd to betray him.

A link to a bank account in Haiti puts Bond on the scent of Mathieu Amalric's chief creep and ruthless businessman, Dominic Greene. All great Bond adversaries are generously blessed with kinks and quirks and Greene is no different. Amalric has a wonderfully wormy arrogance.

His sidekick, Elvis (Anatole Taubman), sports a monkish fringe, and Tarantino bad looks. But it's the manner in which Amalric manages to poison all trust in Bond, even from his nearest and dearest, that makes him one of the classic arch-adversaries.

Cold rage threatens to derail Bond's mission to crack Greene's dastardly organisation known as Quantum, and I doubt that there's a better actor at bottling rage than Daniel Craig.

All muscles, he has defined himself as a darker and more bare-knuckle Bond than any of his elegant predecessors.

The deadpan humour is still there. And despite the occasional blasts of visceral and grisly violence, Craig is threatening to become the most popular 007 yet, certainly with the younger generation.

Even the famous Bond babes seem to be getting tougher. Olga Kurylenko's stunning, hard-as-nails beauty, Camille, has her own private vendetta that she wants to bring to a bloody conclusion, with or without Bond's help. And Gemma Arterton's effortlessly foxy Agent Field appeals to the better side of the wounded anti-romantic.

"Do you know how angry I am at myself," says the naked, raven-haired M16 agent as Bond kisses his way up her spine. But Bond rarely lets a life-threatening difference of opinion get in the way of a decent flirt.

The familiar faces returning from *Casino Royale* pose a far more subtle, acidic test for Bond who has to tread carefully around treacherous old friends: Jeffrey Wright's lugubrious CIA agent Felix Leiter; Giancarlo Giannini's silky string-puller, Rene Mathis; Jesper Christensen's duplicitous Mr White; and Judi Dench, of course, as his witheringly unimpressed boss, M.

"When you can't tell your friends from your enemies it's time to go," growls Dench.

Of course, Bond is having none of it. There are new necks to break and toys to play with as the action rips across Austria, Italy, and South America.

The global stakes are as precarious as ever. Amalric's masterplan to destabilise a South American regime, install a dodgy dictator, General Medrano (Joaquin Cosio), and take control of the biggest source of fresh water in the world is fabulously cock-eyed. But that's one of the main reasons why we can't get enough of the greatest franchise of them all.

The director, Marc Forster, has absorbed the lucrative lessons discovered in Martin Campbell's *Casino Royale*. He has also managed to pace his sequel much better. *Royale* felt slightly wheel-clamped by one too many longeurs. If anything, the crunching chase sequences in *Quantum of Solace* are even more magnificently dangerous. And the daredevil leaps and tumbles through glass roofs are just as sensational as the splintering high-speed pyrotechnics.

But it's the amount of heartache and punishment that Craig's new Bond absorbs that makes him look so right for our times.

Bond is no longer a work in progress. He is now the cruel, finished article.

Sex and the City
AD/Algemeen Dagblad
Donderdag 12 juni 2008
Carrie & co zijn geliefd en gehaat
Ab Zagt
Uitgaan, blz. 28
281 woorden

Heteroseksuele mannen hebben helemaal niets te zoeken bij Sex and the City. Wat is er spannend aan vier koopzieke vrouwen die constant vanuit de heup schieten met hun credit card en verder vooral langdurig mekkeren over dure schoenen, wel of niet een botoxbehandeling en natuurlijk het onbetrouwbare manvolk?

Zelfs mr. Big, de natte droom van elke vrouw van boven de veertig, wordt in een kwaad daglicht geplaatst als hij niet op komt dagen bij zijn eigen huwelijk met Carrie. Dit modeheksje, gespeeld door Sarah Jessica Parker ziet er op het grote doek nóg onaantrekkelijker uit dan op het kleine beeldscherm. Kan dat mens niet iets doen aan het pukkeltje op haar kin?

Sex and the City duurt 148 minuten, de lengte van drie tv-afleveringen van de gelijknamige reeks. Dramatisch is de film een bijeengeraapt zootje met heel weinig plot. Trouwt Carrie wel of niet met mr. Big? Houdt het huwelijk van Miranda stand als haar echtgenoot bekend overspel te hebben gepleegd?

Al deze verwickelingen leveren slechts flinterdunne verhaallijntjes op die met veel te weinig humor en erotiek aan elkaar zijn geknoopt. Het schaarse bloot in de film komt voor rekening van enkele figuranten, onder wie de buurman van de sekstijgerin Samantha, die - geheel tegen haar gewoonte in - geen gebruik maakt van de open uitnodiging om een spannend seksavontuurtje te beleven.

Het vrouwensprookje loopt natuurlijk goed af, maar als mannelijke kijker heb je inmiddels zoveel sluikreclame voor dure merkkleding en handtassen te verwerken gekregen dat je snakt naar een marathonzending van Oprah Winfrey. Gezien het commerciële succes van de film lijkt een vervolg onvermijdelijk. Mogelijk plot: vier vrouwen die kampen met de overgang. Dat wordt een nog grotere nachtmerrie!

Sex and the City
NRC Handelsblad
Woensdag 11 juni 2008
Alles in de film draait om wat de man heeft
Bas Blokker
Voorpagina, blz. 1
769 woorden

De belevenissen van Carrie, Charlotte, Miranda en Samantha - oudere meisjes, zullen we maar zeggen: veertigers uit Manhattan - hebben miljoenen fans, van de Verenigde Staten tot in de Arabische wereld. Een groot publiek spiegelt zich aan deze personages, hoe uitvergroot ook, die zelfstandigheid en een vrije seksuele moraal koppelen aan een rusteloze, meestal vergeefse zoektocht naar liefde.

Sex and the City: The Movie, het vervolg op de succesvolle televisieserie van de jaren negentig, die morgen in 108 bioscopen in Nederland uitgaat, heeft dan ook binnen enkele weken wereldwijd Indiana Jones van de troon gestoten. Je kunt niet anders dan concluderen dat het dynamische, maar ook tobberige grotestadsleven van Carrie en haar vriendinnen een wereld is waar kijkers, en dan vooral vrouwelijke kijkers, bij willen horen of benieuwd naar zijn.

De film die morgen zijn Nederlandse première beleeft, is zelf het bespreken nauwelijks waard. Filmisch gezien gebeurt er niets opwindends. De vraag is eerder: wat zeggen de personages tegen het publiek, terwijl ze schijnbaar met elkaar praten? In de gratis krant Metro kwam maandag ("nog drie nachtjes slapen--") Kristin Davis naar voren, die de smetvrezige Charlotte speelt. "Als er iets is wat Sex and the City niet is", zei ze, "is het anti-feministisch."

Dat is nu juist de boeiendste kwestie voor de toeschouwer: waarom denken vrouwen dat ze naar een groep vrije, onafhankelijke seksegenoten kijken, die worstelen met het gebrek aan huwbare, succesvolle mannen in New York? Het antwoord op die vraag moet waarschijnlijk niet van een mannelijke filmrecensent komen. Voor deze recensent blijft het lastig te begrijpen waarom iemand graag kijkt naar vier rijke en intelligente vrouwen die heel veel praten, maar nooit over iets anders dan kleren en mannen. De enige keer dat Carrie, in de film schrijfster van een column, een boek leest, is het een compilatie van liefdesbrieven van Grote Mannen uit de wereldgeschiedenis.

De man is in het universum van deze vrouwen het begin en einde van alles. Hij heeft het geld, hij heeft de juiste normen (een vrouw kan eigenlijk alleen trouwen zoals hij het wil) en hij heeft de penis waar het allemaal om draait. Dat lijkt me voor mannen een troostrijker gedachte dan voor vrouwen, maar kennelijk denken die er zelf heel anders over.

Inhoudelijk lijkt de plot op die van talloze andere formulefilms uit Hollywood. De film is per slot van rekening gebonden aan het format van de tv-serie. En dan zijn we weer bij het uitgangspunt: de serie is zó succesvol dat Sex and the City, ook als slechte film, een fenomeen is dat alleen daarom al aandacht krijgt en verdient.

Als de film begint, zijn twee van de drie vrouwen getrouwd, Miranda en Charlotte. Samantha wil niet trouwen, haar gaat het alleen om de seks, want voor je het weet doe je het nog maar drie of vier keer per week. Euh, zegt Miranda, de laatste keer dat mijn man en ik hebben gevreeën was zes máanden geleden. Punt gemaakt.

Ook Carrie is nog niet getrouwd als de film begint. Maar dat wil ze wel. Daar zal de rest van de film om draaien. Carrie wil trouwen met Mr. Big, de man die een penthouse in Manhattan kan betalen en dan ook nog van een wandkastje een inloopkast kan laten maken waar Carrie alle schoenen van Manolo Blahnik kan uitstallen.

Carrie bereidt haar huwelijk voor als een veldslag in haute couture. In een typerende sequentie volgen we haar als ze bruidsjurken past. Omdat het tijdschrift waarvoor ze schrijft haar wil portretteren als de 'laatste single van New York', mag ze jurken aan van Christian Delacroix, Lanvin, Dior, Vivienne Westwood en vele andere topontwerpers. We zien het haar doen in een reeks beelden die veel weg wegheeft van een commercial. En die achterdocht bekruipt de kijker steeds, bij elke keer dat er weer een tas of een schoen of een drankje met naam en toenaam werd geconsumeerd; is dit voor de film of voor de webwinkel?

Verder valt er niet veel over de film te zeggen, behalve dan dat alles maar liefst tweeënhalf uur lang - de Bouquet-reeks uitgeserveerd als Oorlog en vrede! - geheel volgens de wetten van Hollywood verloopt: premisse, ontwikkeling, crisis, loutering. Na afloop kunnen mannen en vrouwen dan met elkaar discussiëren over de normen die hier worden overgedragen.

Behalve aan mannen leveren de vrouwen zich ook met huid en haar uit aan alle andere normen die de samenleving vrouwen oplegt. Als Samantha, die vijftig wordt, een minieme bolling van haar buik toont, kijken haar vriendinnen alsof ze zich met poep heeft ingesmeerd. Ze moet wel verschrikkelijk ongelukkig zijn, dat ze zich zó laat gaan.

Sex and the City

Trouw

Donderdag 12 juni 2008

Is dit nu dat frivole feminisme?

Jann Ruyters

Film, blz. 16-17

418 woorden

Eindelijk: Ze Moevie. We waren er al een tijdje zoet mee. Zo'n 'movie' zet alle 'closure' weer op losse schroeven tenslotte. Geruchten deden de ronde. Spanning werd opgebouwd. Trouwjurk op internet. Gaat Carrie trouwen? Verhuizen? Dood? Waaraan dan?

Ik weet het nu, maar ik mag het niet verklappen. Een troost is misschien dat u het ook al weet. De 'fabulous four', ofwel Carrie, Miranda, Charlotte & Samantha, gaan trouwens, worden zwanger, verhuizen, scheiden en trouwen weer, precies zoals in de meer dan honderd afleveringen hiervoor, alleen duurt deze aflevering langer en zit er minder grootstedse seks in dan je in een 'movie' van 'Sex and the City' zou verwachten.

Wel zijn er grappen over seks. Samantha koopt een hunkerend hondje dat ieder kussen berijdt; haar verwaten vrijer Steve verbergt een juweel in zijn onderbroek; en wanneer Samantha Miranda's door de combi van zorg en werk verwaarloosde bikinilijn ziet merkt ze op dat als Miranda haar bos zo laat groeien, ze het ding niet eens meer zal kunnen vinden!

Wie de serie heeft gemist, zit bij 'The Movie' toch een beetje vreemd te kijken. Jaren van frustratie, falende conceptie en chemotherapie doemen op, maar ja, die heb je dus gemist en dan zijn de reacties in deze epiloog wat onthutsend. Mannen worden ferm het huis uitgezet en dan eindeloos (tweeënhalf uur!) beweend. Dit was toch dat frivole feminisme? Dat je je bevrijdt en ondertussen gretig experimenteert met mannen en manolo's?

De knipoog schijnt verdwenen in tuttige filosofietjes over huwelijkstrouw en huurtassen. Het is dat in Samantha af en toe nog de schim van Patsy uit 'Absolutely Fabulous' opduikt, dat krikt de zaak weer een beetje op, maar ijdelheid wint het ruim van schaamteloosheid. Een frisse Jennifer Hudson draaft op als Carrie Bradshaws nieuwe assistente om ook weer een nieuwe doelgroep aan te boren, maar die rol is van een hoog 'Oom Tom' gehalte.

En gaan we ons dood lachen om Charlotte die na een slokje Mexicaans water haar darmen niet meer onder controle heeft? De enige echte leuke oneliner komt van Candice Bergen, die Carrie waarschuwt dat veertig de uiterste deadline is voor een trouwmodereportage. Daarna speelt onherroepelijk een Diane Arbus-subtekst op.

Rest die trouwjurk. In 'Pretty Woman' montage van Oscar de la Renta naar Vera Wang en Vivienne Westwood. Persoonlijk heb ik aan Sarah Jessica Parker nooit heel veel aan gevonden; te veel baretjes. In de Westwood lijkt ze nog het meest op Evita Perron; da's dan wel weer treffend; ook zo'n maffe mix van feminisme en regressie.

Sex and the City
de Volkskrant
Donderdag 12 juni 2008
Alleen de seks is nog liberaal
Bor Beekman
Kunst, blz. 30-31
519 woorden

Zoals voetballer David Beckham een paar jaar terug - je kunt het je al nauwelijks meer voorstellen - verantwoordelijk werd geacht voor een mondiale kanteling in het zelfbeeld van de moderne man, zo oefende een televisieserie over vier Amerikaanse vrouwen, vrijwel gelijktijdig, wekelijks invloed uit op de moderne vrouw.

Sex and the City, een serie van de kwaliteits-betaalzender HBO, werd zes seizoenen lang overal op de wereld uitgezonden, en bekroond met zeven Emmy-awards. De serie zat vol prettig uitvergrote karakters en goed geschreven dialogen, waarin het seksuele leven van de vrouw in de hedendaagse metropool - zeker naar Amerikaanse begrippen - direct en eerlijk-komisch werd doorgenomen.

Aan de oppervlakte leek het bestaan van de vier New Yorkse vrouwen (Carrie, Samantha, Charlotte en Miranda) beperkt tot één grote zoektocht naar de juiste man en de juiste jurk, maar ondertussen legden de makers het hart van hun serie bij de onderlinge vrouwenvriendschap.

Sex and the City leidde, ook in Nederland, tot een aanpassing van de terminologie op de relatiemarkt: als vrouw zonder vaste relatie was je niet meer alleenstaand, maar single. En single zijn was niet zielig, maar eerder een voorrecht. Mits het singlebestaan, net als in de televisieserie, gedeeld en gevierd kon worden met een vaste vriendinnenclub - liefst in een hippe uitgaansgelegenheid, waar men Cosmopolitan-cocktails schenkt.

En nu is er de lang aangekondigde speelfilm, die enkele jaren moest worden uitgesteld daar actrice Kim Cattrall (Samantha) niet tevreden was over de hoogte van haar gage. In de eerste minuten worden de tussenliggende jaren verklaard voor de bioscoop kijker. Carrie (Sarah Jessica Parker), verteller en hoofdpersoon, is van tijdschriftcolumniste doorgestoten tot bestsellerauteur. Charlotte (Kristin Davis), de tuttige rijkeluisdochter, heeft haar huwelijk bezegeld met een Chinees adoptiekind. Miranda (Cynthia Nixon), de immer overwerkte advocate, voelt zich bedrogen door haar sullige man. En Samantha, de pr-agentte, doet haar best om nu eens niet met alles en iedereen het bed in te duiken, maar zich te schikken naar de Hollywoodcarrière van haar veel jongere vriend.

In Amerika vroeg de filmmaatschappij de recensenten of ze zo min mogelijk plot points wilden verklappen. De voornaamste ontwikkeling in het scenario van Sex and the City valt echter ook al op te maken uit de filmtrailer: Carrie wordt ten huwelijk gevraagd door Mr. Big (Chris Noth), de gladde zakenman met uilenblik, om wie ze al seizoenen lang heen draaide. En dat er gaandeweg de film de nodige jurken gepast dienen te worden, lijkt ook geen geheim.

Verder volstaat het om te melden dat er niks nieuws gebeurt. En dat is, geheel naar verwachting, zowel de kracht als de zwakte van de film. Als feest der herkenning voor liefhebbers van de serie, treft de bioscoopversie haar doel.

Maar op een lengte van zo'n vijf serieafleveringen (bijna tweeënhalf uur) behoudt Sex and the City: The Movie niet de scherpte of vaart van het origineel. Waar de serie soms venijnig mocht worden, gaat de speelfilm al te makkelijk door de knieën voor geijkte Hollywoodromantiek. De seksscènes doen nog wel recht aan de liberale Sex and the City-moraal: hier mag men, geheel tegen de Hollywood-norm in, nog gewoon vrijen zonder T-shirt of beha.

Sex and the City
The Guardian
Vrijdag 30 mei 2008
Shopping and sobbing
Peter Bradshaw
Film en muziek, blz. 10
807 woorden

This is a movie so unbelievably girly, whirly and twirly that, on leaving the cinema, I felt like reading three Andy McNabs back to back, just to get my testosterone back up to metrosexual level. As all the world knows, it is a feature-film showcase for New York's female foursome: Carrie, the journalist (Sarah Jessica Parker), Samantha, the nympho PR (Kim Cattrall), Charlotte, the Park Avenue Princess (Kristin Davis), and Miranda, the occasionally bi-curious corporate lawyer (Cynthia Nixon). The film tells of their further adventures, which take place in the usual avalanche of Louis Vuitton bags and Manolo Blahnik shoes, one pair of which appears to have heels as long and sharp as Olympic-standard javelins.

It tells of their laughter, their tears, their breakups, their bonding, and yet again their tears. As I left the auditorium, the overwhelmingly female crowd were eagerly saying to each other things like: "I was crying for Carrie . . ." "Oh no, I was crying for Samantha . . ." "I was crying for Charlotte . . ." They interrupted their conversations and looked over at me, concerned, as I leant against the wall, bit deeply into my SATC-promotional Galaxy chocolate bar and, empowered by the film's emotional literacy, found that for the first time I was able to weep for Avram Grant.

At almost two-and-a-half hours, the film is almost like watching a whole new series of the show, run together. The gals are supposed to have moved on - notionally - from when the programme ended in 2004. In the intervening four years, Carrie has become a bestselling author; Samantha lives in LA and is a personal manager to her main squeeze, hot actor Smith Jerrod, played by Jason Lewis so unexpressively he appears to have taken a hit of Botox in the frontal lobe. Charlotte is happily married to Harry (Evan Handler), with an adopted Chinese daughter, but Miranda is having problems in the nuptial bed with her down-to-earth Brooklyn spouse Steve (David Eigenberg). And the most exciting thing of all is that Carrie is about to tie the knot with Mr Big, played by Chris Noth with an intriguing, almost camp habit of sensually pursing his lips, which has always led me to suspect that Miranda isn't the only bi-curious character in the cast.

Anyway, the most mind-blowing wedding of the decade is on the cards. But wait. You don't suppose that sneaky commitmentphobe is going to mess our Carrie around, do you?

One of the enjoyable things about the original TV show was its sceptical view of the new micro-celebrity industry, in its infancy when the series began in 1998. In the opening titles each week, we saw Carrie bemused at the sight of her own face on the side of a bus, which splashed through a puddle drenching her - just in case she got big-headed. In the movie, she's supposedly this bestselling author, but nobody recognises her, and there are no TV cameras or paparazzi or Gawker Stalker civilians giving her grief. No, it's just Carrie and her buddies, just like in the old days, and Samantha is only positioned in LA so she can periodically return to New York and the girls can greet her with a deafening whoop, opening their mouths in that extraordinarily wide way, like Hillary Clinton, or like a boa constrictor dislocating its jaws prior to gobbling a rabbit. As in the TV show, Parker tops and tails each episode with her trademark rueful voiceover, mostly concluding with the words: "And, just like that . . ." Before the film started, journalists were earnestly told not to reveal any of the cataclysmic plot developments: and I'm not sure whether or not this counts, but at one stage Carrie sensationally changes her hair colour, signalling a whole new emotional epoch.

There are some funny lines. After announcing to the gang that she will be moving into a glorious penthouse apartment with Mr Big, Carrie says earnestly: "Please go ahead and feel what I want you to feel: jealousy." When Samantha spots that Miranda has been neglecting her bikini line, she blurts out: "Jeez, honey - wax much? If you let things go on like this, you won't even be able to find it."

It is all very trivial and disposable, and yet for all its contrivances, its brand-name silliness and its amplified problems afflicting the comfortably-off metropolitan classes, I can't help thinking this is still a cut above the sinister romcom slush that we are fed, week in, week out. It is still unusual to see a film that features women as the leading characters of their own lives, and which attempts to imagine life after marriage. Like something glutinous from the pudding menu, *Sex and the City* isn't exactly wholesome, but it won't do you much harm this once.

Sex and the City
The Independent on Sunday
Zondag 1 juni 2008
Strap on your Manolos
Nicholas Barber
Kunst, blz. 60
812 woorden

I'm not sure that the new Sex and the City film counts as a film at all. You've got to hand over money to see it, and it's got a longer running time than Citizen Kane, but otherwise it's no different from any episode of the series that brought Manolo Blahniks and Rampant Rabbits to an obsessive audience in the late Nineties and early Noughties. Carrie's punning voice-over is present and correct. The pacing, the tone and the look are exactly the same as they were on the small screen. And, like last year's major television spin-off, The Simpsons Movie, it lacks the grand, cinematic concept which might have demanded a broader canvas.

Over the course of 94 episodes, the HBO series covered every possible romantic complication, and when it wound up in 2004, all four of the central characters were awarded happy endings, so there's not much left for a film to do except unravel those happy endings temporarily before tying them up again once everyone's done some moping and hugging. It's as unnecessary as most sequels. It just happens to be the sequel to a television programme instead of a film.

After an opening-credits montage that serves as a refresher course in the series, the film begins with the quartet of gal pals living with their respective Messrs Right. Carrie (the alarmingly aerobicised Sarah Jessica Parker) and Mr Big (Chris Noth) are about to move into an apartment the size of the Versailles palace. Samantha (Kim Cattrall) has relocated to California where she manages the acting career of her toyboy Smith (Jason Lewis), but she pops back to New York every few minutes. Miranda (Cynthia Nixon) and Charlotte (Kristin Davis) both have a husband and a child each. It would be against the rules if either of them had had any more children since the television series' finale.

Then it's time for the Cosmopolitans to hit the fan. Carrie and Big talk about marriage, but they disagree about the scale of the ceremony. Samantha, the resident man-eater, is getting frustrated by having to restrict herself to one partner. Sometimes, she complains, she and Smith only have sex three or four times a week. But Miranda and her husband Steve (David Eigenberg) are lucky to have sex three or four times a year. Steve then has a fling with another woman: it's a motif of the film that the men behave appallingly, even though their characters probably wouldn't, and the women refuse to forgive them, even though their characters probably would. Charlotte, meanwhile, is there to make up the numbers. The producers must have decided that it would have been pushing it to have four steady relationships suddenly becoming shaky, so for most of the film her dramatic highlight is a bout of holiday diarrhoea.

There's no plot that wouldn't have been wrapped up in half an hour on television. The Biblical running time is bumped up by the introduction of Jennifer Hudson as Carrie's personal assistant, but she's written out of proceedings as hurriedly as she's written in, having contributed nothing to the film except a token black face.

The rest of Sex and the City is given over to slaving shots of haute couture. Conspicuous consumption was always a feature of the television series, but the film, which boasts at least three designer-frock montages, is so fixated on product placement that it isn't really about anything else. And, strangely, two of the things it isn't really about are 1) sex, and 2) the city. Michael Patrick King, the writer-director, doesn't comment on how New York has changed over the past few years, and the sexual content is a mere pamphlet compared to the encyclopedia of bedroom predilections and problems which the television series flicked through.

You'd have to write off SATC as a failure if King had set out to make a proper film. But it soon becomes obvious that he never intended it to be anything more than an encore: one last opportunity to spend time with some cherished characters before they walk off the stage for good. And on those terms, SATC is a button-pushing triumph. No film could be more carefully tailored for a girls' night out. There are laughs, there are tears, there are naked men. There are Eighties pop hits, there are cocktails, and there are enough over-priced shoes and handbags to make Imelda Marcos's head explode. More importantly, when the four heroines sit and banter about their love lives over lunchtime salads, they have all their old chemistry and timing: Cattrall, in particular, is such a twinkly comedienne that a better television follow-up might have been a Samantha sit-com set on the West Coast.

Think of the film as a reunion party. Fans of the series will wallow to their hearts' content. Anyone who isn't a fan already will feel like a gate-crasher.

Sex and the City
The Sunday Telegraph
Zondag 1 juni 2008
Shopping and the city
Jenny McCartney
Seven, blz. 30
629 woorden

With the circus of pre-publicity surrounding *Sex and the City* (15), film-goers might be forgiven for experiencing a certain sense of overload now that the bandwagon has finally trundled into a cinema near you. But then overload is what SATC, a television series so popular that it became an acronym, has always been about. Its celebrated quartet of New York girlfriends - Carrie, Miranda, Samantha and Charlotte - was famously voracious to devour everything at once: sex, love, friendship, parties, cocktails, money, and armfuls of designer clothes.

The girls might be getting on a bit in Michael Patrick King's film, but their appetite for acquisition and teetering around town on the highest of heels thankfully remains undimmed. As the film opens, Carrie (Sarah Jessica Parker) is woozy with excitement at the thought of sharing a Manhattan penthouse apartment with her long-standing on-off lover, Mr Big (Chris Noth). Childless Charlotte (Kristin Davis) and her husband, Harry (Evan Handler), have now adopted a little Chinese girl. The relationship between Miranda (Cynthia Nixon) and her husband, Steve (David Eigenberg), is fraying as the stresses of her job, their small boy and an ailing mother take their toll. And the ever-libidinous Samantha (Kim Cattrall) is now beginning to sour in Los Angeles, while acting as an uncharacteristically monogamous girlfriend and manageress to her sweet-natured actor toyboy, Smith.

SATC has always been essentially a long-running romantic comedy served up with a sharp twist of genuine insight, a witty take on disappointments, as well as wish fulfilment. There are ample doses of these in this film, combined with an almost ludicrous intensity of designer product placement. The fashion world has long been openly infatuated with the show and its elegantly equine muse, Sarah Jessica Parker, and here the adoration is returned so lavishly that at times the obsessive name-checking of designers such as Lanvin, Dior, Chanel and Vivienne Westwood threatens to overwhelm the plot.

It's always been a toss-up as to whether the girls prefer sex or shopping: here, despite a handful of dutifully racy nude clinches, it is firmly decided in favour of the latter. For much of the time, this is a passionate, full-throated hymn to the brute power of retail. When Carrie glimpses the new walk-in closet that Mr Big has built for her, she looks like she's going to pass out with bliss. And when Carrie herself wants to demonstrate her intense gratitude to her assistant, Louise (Jennifer Dreamgirls Hudson), she does it with a Louis Vuitton bag, a screamingly hideous multi-coloured confection that renders Louise weak with delight.

None the less, to the female viewer at least, there is an undeniably base and simple pleasure to be had from watching and evaluating the parade of outfits and locations, rather in the way that many men are rendered happily slack-jawed by the European Cup Final. The gloss on this film is so thick you could eat it with a spoon, but it slides down the throat surprisingly easily. Only a few moments stick in the craw, such as the near-permanent presence of Charlotte's three-year-old girl at the women's chortling, barely coded discussions about their sex lives.

The script, although not quite of the sustained sharpness of a series, boasts enough skilful detail to lift it above the average chick-flick. As ever, it displays the art of burying painful truths in its trivia. When Samantha jokily pillories Miranda's ungroomed bikini line, the teasing touches on a raw nerve about the dwindling importance of sex in her marriage. The leading actresses inhabit the camp aspects of their characters effortlessly, but they also have the ability to transmit genuine emotion when it is called for. Somewhere in this entertaining, silly, triumphantly superficial film, lurks just enough reality to retain its grip on our attention.

Sex and the City
The Times
Donderdag 29 mei 2008
So I got to sinking...
Wendy Ide
Features, Times2, blz.14
634 woorden

I'm going to come clean. I was a Sex and the City fan. Like so many other women I had a grudging respect for a woman who could wear a Halloween pumpkin for a skirt and shoes that looked like attenuated pigs' trotters and still take herself seriously. I am the target audience for the long-gestating film follow-up to the series that charmed us all with its frank-talking, froth and fabulously silly clothes.

So does Sex and the City retain its pert charm on the big screen, five years on? Well, as Samantha might drawl with a suggestive pout and her talons sunk into the flesh of her latest boy toy, like so many things in life it's all a question of timing.

And the timing here is a little off, not least because the length - 2 1/2 hours, near enough - seems like an awful long time to spend with these irritating, self-obsessed women, however much we may have missed them. There's also something that suddenly feels a little jarring about the mantra of having it all - or at least as much of it as you can charge to your credit card. When, for example, Samantha can't "get off", she "gets things" - cue a shot of Samantha smirking in front of a freight container of Gucci carrier bags.

It's perhaps unfair to suggest that the writer (Michael Patrick King, who also directs) should have had the foresight to predict the almighty downer that is the credit crunch, but suddenly it's a lot harder to care about a bunch of women who swap real estate like top trump cards and who can, without a flicker of guilt, blow more than \$600 on a pair of nasty, tacky shoes.

And then there's the obsession with labels and price tags, which suddenly seems kind of gauche rather than excitingly frivolous and decadent like it used to be. "That cushion cost \$300!" says Carrie as Samantha's canine alter ego frantically tries to mate with it. I like buying cool stuff as much as the next shallow, rapaciously consumerist person who grew up in the Thatcher era, but still. When one character buys an outfit that isn't a designer label, it's a really big deal that becomes a plot point.

All this wouldn't be so much of a problem if the film delivered the requisite amount of sass, attitude and, crucially, laughs that we have come to expect from the show and its wisecracking coven of fashion mavens. Now that the girls are in their forties - or in the case of the remarkably well-preserved Samantha, turning 50 - the single life that they once celebrated is starting to look a little more like a life sentence.

Critics have been asked not to give away crucial plot points, but I will say that when one of the key characters' relationship breaks down, she's bed-bound for two whole days. It's as if, just as the skin loses its elasticity as we get older, so the heart loses its ability to bounce back. Which is exactly the kind of bleak and depressing reality that we need the old SATC formula of escapism to blot out.

There are a few very funny moments. A throwaway Diane Arbus gag from Carrie's editor at Vogue is priceless. A sequence involving Samantha and some homemade sushi makes you realise how much you were hoping for more of the old-style SATC naughtiness. Charlotte's big embarrassing incident is a moment of scatological inspiration. And a new addition to the cast, Jennifer Hudson, as Carrie's assistant, is a likeable, funny presence. But for the most part, the tone is downbeat. Carrie's endearingly dreadful puns now seem hollow and forced. It's like being reunited with old friends only to realise that you've grown irreparably apart.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen
AD/Algemeen Dagblad
1 November 2007 Thursday
Donkere sfeertjes in imposant drama
Pg. 29
185 woorden

De gang van de studentenflat waar Otilia (Marinca) en Gabita (Vasiliu) wonen zet direct de sfeer neer. Het is er donker, met hier en daar tl-licht, en verwaarloosde muren. De kamer waarin de twee meisjes wonen, is al niet beter. Ingezakte bedden en een minimum aan verkleurde meubels. Het decor past perfect bij de sobere tragedie waarin de twee meisjes figureren. Ze leven rond 1980 in het communistische Roemenië van Nicolae Ceausescu. Abortus is ten strengste verboden. Wanneer Gabita zwanger blijkt te zijn, besluit ze een dure, illegale abortus te nemen.

Heel subtiel brengt regisseur Christian Mingiu het drama van deze jonge meisjes naar voren. Met een minimum aan dialogen en alle aandacht voor de emoties van Otilia. Want ook al is het Gabita die de abortus wil, het echte drama lijkt zich bij de zichzelf wegcijferende Otilia af te spelen. De fletse kleurbeelden sluiten prachtig aan bij de treurige ontwikkelingen in haar leven. Met het volgen van dit ene meisje en haar vriendin geeft Mingiu een indrukwekkend beeld van een moeilijke tijd in Roemenië en tegelijk een vriendschapsdrama dat tot op het bot ontroert.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen

NRC Handelsblad

October 31, 2007

Onvergetelijke meisjesvriendschap ontleed tot op het bot; 'Vier maanden, drie weken en twee dagen' van Gouden Palm-winnaar Christian Mungiu is een volmaakte film

Bas Blokker

FILM; Blz. 11

940 woorden

4 luni, 3 saptamini si 2 zile (Vier maanden, drie weken en twee dagen) van Cristian Mungiu is sinds hij dit voorjaar de Gouden Palm in Cannes won vaak geafficheerd als 'die Roemeense abortusfilm'. Die omschrijving doet de film schromelijk tekort. Net als de kritiek van het Vaticaan, waar ze door hun roomse bril in deze film een pleidooi voor abortus zagen. Niets is minder waar.

Vier maanden, drie weken en twee dagen is een film over vriendschap. En hij is volmaakt. In de rijke competitie van Cannes was hij een onomstreden winnaar. Zelden krijg je een film te zien - en vooral té zelden in de Nederlandse bioscoop - waar vorm en inhoud zo perfect in harmonie zijn als hier.

Mungiu heeft zijn verhaal als een plagge uit het leven van studenten Otilia en Gabitsa gesneden. De film beslaat slechts één dag uit hun leven, ergens in de jaren tachtig. Het snijvlak is zo scherp dat het begin van de eerste dialoog is weggefallen en dat het eind van de film ons ongerust over de afloop achterlaat. Wij zijn maar heel even getuige van het leven van deze twee meisjes en daarna zijn ze weer aan elkaar en hun eigen wereld overgeleverd.

Het camerawerk versterkt die inhoudelijke keuze. De kaders zijn vaak vast, waarbij de camera zich niet verroert als zich buiten zijn gezichtsveld iets afspeelt. Net zoals de tijd voor en na de film scherp zijn afgesneden, is de handeling binnen het kader scherp afgesneden. Veel teksten komen van buiten het kader tot ons. Het geeft, hoe vreemd het ook klinkt, de film een soort rust. Het is in ieder geval een bewijs van de trefzekerheid van de regisseur, die zich zo goed concentreert op het allerbelangrijkste wat hij wil zien en horen, dat hij zich niet laat afleiden door mogelijk interessante bijzaken.

"Okee, bedankt." Dit zijn de eerste woorden die we horen. Off screen, de camera staat gericht op een aquarium en een brandende sigaret. Als hij zijn blik verplaatst naar een ander deel van de kamer, blijken zich hier twee meisjes te bevinden van wie de donkere Gabitsa net een telefoontje afrondt dat haar zichtbaar verontrust.

We zien en horen in een kordaat tempo - de film duurt nog geen twee uur en is opgebouwd uit een gering aantal scènes - waar het om gaat. Gaby is zwanger en wil een abortus, en Otilia heeft dat voor haar geregeld. In een hotelkamer in hun woonplaats komt een man met de ominieuze naam meneer Baby de onder dictator Ceausescu illegale ingreep uitvoeren. Hij merkt alleen bij binnenkomst dat de meisjes te weinig geld bij zich hebben. Er moet dus iets anders geregeld worden.

Het is moeilijk te beslissen welke van de weinige scènes in de film de beste is, maar die in de hotelkamer is doorslaggevend voor het gevoel dat de film oproept. Hier worden Otilia en Gaby met een brutale nonchalance voor een ijszeggende keuze gesteld. Niets zal daarna nog hetzelfde zijn voor ieder van hen, en voor hen samen.

De hevigheid van deze scène geeft alle daaropvolgende hun lading, of het nu gaat om een wandeling door de straten of om een verjaardagsvisite. Vooral die visite is onvergetelijk en hierin bewijst Mungiu misschien nog wel meer zijn meesterschap dan in de hotelkamer.

Otilia - gespeeld door Anamaria Marinca die even goed de hoofdprijs in Cannes had verdiend als haar regisseur - laat haar vriendin achter in de hotelkamer, omdat zij nog moet uitslapen van de ingreep. Otilia is namelijk door haar vriendje onder druk gezet om bij hem thuis de verjaardag van zijn moeder te komen vieren. Dus gaat ze. En wij zijn ons met haar bewust van de situatie: Gaby die bijkomt in een lege hotelkamer, zij in een huiskamer waar de schoonfamilie haar gijzelt in gezelligheid.

Mungiu werkt hier op vele niveaus, en overall slaagt hij. Hij geeft een beeld van de verhouding tussen Otilia en haar vriendje Adi. Adi heeft een intellectuele achtergrond, zij niet - en dat ongemak voelen wij met haar. Intussen verstrijkt de tijd in ijdel gepraat. Door de camera strak op Otilia gericht te houden en in het kader net niet alle personen op dit feestje te laten zien, maar wel hun gebabbel te laten horen, worden wij even gek als zij. Hoe komen wij hier in hemelsnaam vandaan? Ze hoort de telefoon gaan - is dat Gaby? Maar ze durft niet op te staan. De tijd verstrijkt. Mungiu hoeft daarvoor geen kunstgrepen te gebruiken als de wijzers van een klok, of overvloeiers, nee. Hij blijft kijken naar Otilia en laat alle gepraat van de gasten van begin tot eind horen. Het effect is weergaloos.

In deze scène word je je ook nog eens bewust van het meesterlijke spel van de acteurs. De dialogen verlopen in een constante, natuurlijke stroom. En naast de twee meisjes (Marinca en Laura Vasiliu als Gaby) valt ook Vlad Ivanov op als Mr. Bebe. De abortuspleger die hij gestalte geeft, is van een onwaarschijnlijke kilte. De woede waarin hij ontsteekt als hij hoort dat er te weinig geld is, is qua griezeligheid nog niets vergeleken met de professionele nonchalance waarmee hij zijn ingreep vervolgens voorbereidt.

Het einde is hartverscheurend en abrupt. De ober komt in het restaurant van het hotel met een bord orgaanvlees. Weet je wat we doen, zegt Otilia, we praten hier nooit meer over. Zou het helpen? Zou het ooit goed komen tussen deze meisjes? Mungiu heeft de vriendschap tot op het bot uitgebeend in twee uur tijd. We hebben de pieken en de dalen ervan gezien en nu moeten wij met ze verder. We kunnen ze nooit meer vergeten.

NOTES: 4 luni, 3 saptamini si 2 zile. (Vier maanden, drie weken en twee dagen). Regie: Cristian Mungiu. Met: Anamaria Marinca, Laura Vasiliu, Vlad Ivanov. In: 12 bioscopen.; Zie ook op nrc.nl/film een interview met actrice Anamaria Marinca.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen

Trouw

November 1, 2007 donderdag

'4, 3, 2' pakt je bij de lurven

Belinda van de Graaf

FILM; Blz. 16-17

507 woorden

Hypnose is een van de mooiste dingen die een filmmaker kan bereiken en die een toeschouwer in een filmzaal kan overkomen. Het is natuurlijk geen echte hypnose, maar het gaat erom dat je zo wordt meegezogen in de dingen die op het doek gebeuren, in de wereld die voor je ogen ontstaat, dat je alles om je heen vergeet, dat je schrikt als iemand zich beweegt.

'Rosetta' van de gebroeders Dardenne was zo'n film, een woest en aangrijpend portret van een zestienjarig meisje - een woonwagenbewoonster in België - in haar strijd om een 'normaal bestaan'. De film, met de camera onafgebroken op Rosetta gericht, in fascinerende 'cinema vérité'-stijl, won een paar jaar geleden de Gouden Palm in Cannes.

Na Rosetta is er Otilia, een meisje uit Roemenië, dat in '4 maanden, 3 weken en 2 dagen' onafgebroken wordt gevolgd. De camera kan haar nauwelijks bijhouden. Je voelt het klamme zweet. De film won dit jaar de Gouden Palm in Cannes.

'4, 3, 2' is zo'n film die je bij de lurven grijpt, ten eerste omdat ie gewoon midden in het leven van de Roemeense studente Otilia en haar kamergenote Gabita begint. Geen exposé, geen theateraal gedoe. 'Het komt goed', zegt de blondine tegen de brunette. 'Wat' er goed komt, weet je nog niet. Het betekent dat je op zoek moet naar aanwijzingen, en regisseur Cristian Mungiu - echt een heel groot talent - gebruikt daarvoor op indrukwekkende wijze elementen uit het thrillergenre.

Wat moet Otilia met al dat geld? Waarom is ze op zoek naar een hotelkamer? Waarom reageert ze zo geïrriteerd op haar vriend, die toch best aardig lijkt? Gaandeweg ontdek je dat het om een illegale abortus gaat. En gaandeweg vallen de schellen je van de ogen. In het waargebeurde verhaal, dat gesitueerd is in 1987, ten tijde van Nicolae Ceausescu's dictatuur, stuurt een aborteur aan op gedeeltelijke uitbetaling in natura. En in de meest controversiële en aangrijpende scène van de film zien we de foetus op de vloer liggen.

Mungiu zet met het uiterste respect het beeld stil. Dit is al een echt wezentje. En dit is het moment waarop alle ethische vragen rond abortus naar boven komen, terwijl je al die tijd zo druk bezig was met het recht op abortus.

Er is een ander schitterend stilstaand beeld in de film, dat is de verjaardagstafel waaraan Otilia tussen de bedrijven door moet zitten, en die nog het meest weg heeft van het laatste avondmaal. De gesprekken van de Roemeense verjaardagsgasten over het leven van alledag vormen in wezen de soundtrack bij de vreselijke dingen die zich verderop in de hotelkamer afspelen. En in een gloedmooie cirkelbeweging manoeuvreert Mungiu de meisjes aan het begin en het einde van de film achter een groot raam. Wij hebben even naar binnen mogen kijken, en één dag in het leven van twee onbekende meisjes mogen volgen. En ook: in voormalig Oost-Europa zijn de gordijnen eindelijk open. De Roemeense cinema behoort al een paar jaar tot de opwindendste van Europa, maar '4, 3, 2' spant de kroon.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen
de Volkskrant
November 1, 2007
EEN PERFECT UITGEVOERD IDEE
Ronald Ockhuysen
KUNST; Blz. 30-31
479 woorden

Bruin en morsig. Zo oogt het hotel waar Otilia een kamer heeft gehuurd. De lobby is kaal verlicht, het personeel gedraagt zich onbehouden, en op de kamer ontbreekt elke vorm van opsmuk. Dit is geen plek voor plezier. Dit is niets meer dan wat een hotel in zijn meest elementaire vorm dient te zijn: een plek om te slapen als dat thuis niet kan.

De jonge vrouw Otilia verblijft niet in het hotel voor een vrolijke avond. Zij staat haar beste vriendin Gabita bij die in dit hotel een ingreep moet ondergaan. Gabita is ongewenst zwanger, en is naar deze locatie verordonneerd door een arts die de zwangerschap zal beëindigen. Illegaal. Onder door hem strikt geformuleerde voorwaarden.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen is een film met een sombere inhoud. De film van Christian Mungiu volgt nauwgezet een moeilijke periode in de levens van de jonge Roemeense vrouwen Otilia en Gabita. Het is 1987, het communistische regime van dictator Nicolae Ceaucescu heeft de regie nog strak in handen. In alle hoeken en gaten van de samenleving controleren infiltranten het gedrag van de burgers. Zelfs binnenshuis is het gevaarlijk kritiek te uiten. De door de staat verstrekte telefoons maken het mogelijk gesprekken af te luisteren wanneer de hoorn op de haak ligt.

Regisseur Cristian Mungiu heeft zijn tweede speelfilm in een verstikkende sfeer gedrenkt. In het studentenhuis van Otilia en Gabita is het karigheid troef. Iedereen is met van alles in de weer, en voortdurend worden zaakjes geregeld. Als de een iets voor een ander doet, dient daar iets tegenover te staan. Een beetje waspoeder voor een sigaret. Een handig adresje voor een telefoonmunt. En verder aan niemand iets doorvertellen.

Binnen deze uitgebeende, sobere maatschappij vormt de vriendschap tussen de zwangere Gabita en Otilia een positieve uitzondering. Wanneer Gabita in het illegale circuit op zoek gaat naar een oplossing voor haar ongewenste vrucht, besluit Otilia haar hoe dan ook bij te staan. Zonder er woorden aan vuil te maken, regelt ze de aborteur, en verzint ze de smoezen.

Mungiu bouwt het donkere avontuur van de twee vrouwen als een thriller op. Lange tijd blijft onduidelijk waartoe hun geritsel en gesjoemel leidt, en hoe de verschillende personages zich tot elkaar verhouden. Om vervolgens de bioscoopbezoeker in een adembenemende omhelzing te nemen. Vanaf dat moment krijgen de angst en de wanhoop uit die communistische dagen een herkenbaar gezicht.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen is na films als De dood van Meneer Lazarescu en 12:08 East of Bucharest en The Paper Will Be Blue het volgende bewijs dat de Roemeense film bijna twintig jaar na de revolutie in topvorm verkeert. Regisseur Mungiu, in Cannes bekroond met de Gouden Palm, demonstreert wat film vermag. Met een handjevol acteurs en een beperkt budget voert hij een goed idee perfect uit. Zodoende reconstrueert hij een belangrijke periode uit de geschiedenis van zijn land.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen

The Guardian

January 11, 2008 Friday

State of denial: Fierce, horrifying and brutal - this story of an illegal abortion in communist Romania is a masterpiece

Peter Bradshaw

FILM AND MUSIC PAGES; Pg. 9

879 woorden

The setting for this grippingly horrible movie is Romania, in 1987: that is, two years before Nicolae Ceaușescu was executed, but nine years after he was awarded an honorary knighthood by the Labour government of James Callaghan - and 20 years after he had outlawed abortion in Romania to increase the birth rate. It all seems at once a very distant and very recent era, and I can't think of a film that has shown life in the eastern bloc more fiercely than this; without ever being overtly political, it makes you feel humanity itself being coarsened and degraded by the state. In recent memory, we've seen *The Lives of Others* and *Good Bye Lenin!*, which affected to be about the last days of European communism, and they have been very effective in their own differing ways, but outclassed and made to look lenient and inauthentic by this brutal masterwork.

Cristian Mungiu's film is a nightmare of social-realist suspense, a jewel of what it is now considered the Romanian new wave, along with Cristi Puiu's *The Death of Mr Lazarescu* and Corneliu Porumboiu's *12:08 East of Bucharest*. In more general terms, it is part of that emerging 21st-century phenomenon, ordeal cinema: a cinema that with great formal technique makes you live through a horrendous experience in what seems like real time. As a drama, it is superbly observed and telling in every subtle detail; yet it is also simply as exciting, in its stomach-turning way, as any thriller.

Anamaria Marinca and Laura Vasilu play Otilia and Gabriela, two students in their early 20s who share a tatty dorm in a provincial Romanian town. Otilia is relatively shrewd and worldly wise with a steady boyfriend; poor Gabriela, by contrast, is clueless, spacey, prone to getting things wrong.

But this may be a function of her present situation: Gabriela is pregnant, and Otilia has selflessly volunteered to hold her friend's hand through the illegal abortion she herself has procured. It will be Otilia's job to borrow the cash, to arrange the hotel room, and to liaise with the abortionist himself, called Bebe (Vlad Ivanov). It is only when these two scared young women are alone with this man in the hideous hotel room that the real hell of their situation reveals itself.

A sense of almost supernatural horror and squalor seeps into almost every scene around this event. There is a brilliantly filmed sequence in which Otilia meets Bebe for the first time; sanctimonious, pompous and self-pitying, he ceaselessly complains about the way in which Otilia and Gabriela have misunderstood the furtive arrangements, and then the camera remains with the deeply uncomfortable Otilia in his car, and stays with her in closeup while Bebe gets out in some grim wasteground to bully an old woman over whom he appears to have the powers of a landlord or accommodation manager. The scene continues until a loud and surreal eruption is heard. A backfire? A gunshot? Who can tell? But it lends the scene its bizarre, oppressive air of ill omen.

After the nightmare is over - for the present - Marinca's face has on it the end of innocence. She is angry, with no way of expressing her anger. She has seen what humans can do, and what men can do to women, and she is left to wonder what protection she would have, were she to be in the same state. Would anyone step up for her, the way she stepped up for her friend? More to the point, will anyone step up for her, now that she has been defiled by such evil? What is her future now? Has its essential nullity been revealed to her by this violation as nothing else could? All these questions are eloquently asked by Marinca's stricken face: it is an outstanding performance.

Mungiu crowns the horror of his hotel scenes with a bravura sequence in which Otilia must swallow her revulsion and rage and go through with a long-arranged visit to her boyfriend's parents' flat. Her face shows that she has gone into almost clinical shock, and yet has to keep things together for a cringingly awful tea party with the old folk. Mungiu shoots this entire scene in virtually one static tableau, the jabbering, conceited family and neighbours crowded round the table, sounding off about the pampered young people. With exquisite sadism, Mungiu makes a couple of them medical men: one says cheerfully, at being pushed down the table: "Wait till you need help with your prostate: then you'll see who's important!" Everywhere, Otilia is surrounded by the patriarchy of the state, in the form of medical men resplendent in their seedy authority. Everyone, from the hotel waiter to the receptionist, to the abortionist and the party guests, has the same faintly tatty manner of smug resentment and accusation. The family party is cordial at first, but the shrill, browbeating note soon breaks through.

The 39-year-old Mungiu has created a masterpiece of intimate desperation with a succession of brilliantly created and controlled scenes; it fully deserved its Palme d'Or at last year's Cannes film festival. On Marinca's face is a spiritual devastation or incineration. It was from wretchedness and rage such as this that bred the uprising that changed Romania and the world.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen

The Independent on Sunday

January 13, 2008

First Edition

A glimmer of light in a world of dark despair; It might not send you out dancing, but this bleak Romanian drama will draw you in with its compelling acting

Jonathan Romney

ARTS; Pg. 60

634 woorden

Of all the words you might read in a film review, which are the likeliest to deter you from rushing to your nearest art-house cinema? "Uncompromising", probably. "Abortion", for sure. How about "Romanian"? They say that "masterpiece" is sometimes considered a turn-off, and that the phrase "Cannes Palme d'Or winner" can sound alarm bells. So if I tell you that Cristian Mungiu's uncompromising, Cannes Palme d'Or-winning Romanian abortion drama *4 Months, 3 Weeks & 2 Days* is a masterpiece, you'll just have to trust me and see it, no questions asked.

This intense realist exercise is set in 1987, toward the end of the Ceausescu regime. Two young women, Otilia (Anamaria Marinca) and Gabita (Laura Vasiliu), share a room in a student dorm. We first see Gabita packing a bag for some unknown purpose, and Otilia buying black market cigarettes from their neighbours. Otilia later attempts to book a hotel room, only to meet the first in a chain of surly and obstructive desk clerks. The film quickly sketches a picture of a communist state in which every sour official's aim is to make everyone feel guilty and grateful for what little help they can get: a jobsworth culture par excellence.

It's only some 40 minutes in that it becomes entirely clear what's at stake. In their hotel room, the two women rendezvous with a soft-spoken, drab, bland-faced man called Mr Bebe (the quietly unnerving Vlad Ivanov), his name either a cruel chance or an even crueller pseudonym, for he is an illegal abortionist. He's there to attend to the naive Gabita, whose pregnancy turns out to be further advanced than she claimed. Bebe starts - wearily, calmly, menacingly - to argue about the money, the difficulty of the job, the punishment he faces if caught, and finally agrees to operate, but at a price the women hadn't foreseen.

This long, quietly agonising negotiation scene is a marvel of claustrophobic concision, the volume hardly rising in a setting of utter mundanity, the drearily appalling Bebe seeming to merge with the dullness of the room. But there's an even more excruciating scene later, all the more powerful because so utterly downplayed. Otilia can't wriggle out of a visit to her boyfriend's parents: shattered by events but unable to let on, she sits at the dinner table surrounded by his perfectly pleasant, if overbearingly convivial family circle, and simply gazes blankly while the oppressive boom of jollity crashes over her. It's a marvellous example of what you might call "negative" acting from Anamaria Marinca; she virtually dissolves into the air as she sits there, yet we can't take our eyes off her. And the longer Mungiu holds this single take, the more we feel trapped together with Otilia.

The entire drama spans a single day from morning to night, and Mungiu's patient, unvarnished approach makes the film appear to be unreeling in real time, much as in that other recent steely example of Romanian realism, Cristi Puiu's *The Death of Mr Lazarescu*. There are few laughs to be had - until the end credits, which reveal that *4 Months...* is the first in a series entitled *Tales from the Golden Age*. Mungiu's dramatic masterstroke is his decision to focus not on Gabita, whose story you'd expect to follow, but on the friend who chooses to go through hell with her.

A harrowing film this may be, but it's not without a glimmer of light: in the callous society that Mungiu depicts, Otilia's actions represent an everyday heroism that offers hope for a better world. *4 Months...* won't exactly send you out dancing on air, but this sparingly made, brilliantly acted, compelling drama is one of those rare films that remind you how much cinema still matters as a device for measuring the vital signs of humanity.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen
The Sunday Telegraph
January 13, 2008 Sunday
Womaniser on the warpath
Jenny McCartney
SEVEN; Pg. 22
322 woorden

4 MONTHS, 3 WEEKS & 2 DAYS, directed by Cristian Mungiu, is set in another country oppressed by Communism: in this case, Romania under Ceausescu's miserable regime. The year is 1987, and a student called Gabita (Laura Vasiliu) is in a nasty fix: she is pregnant, desperate and has decided on a highly illegal abortion. Her resourceful friend Otilia (Anamaria Marinca) is helping to organise the procedure.

The depressing sense of an intrusive state is all-pervasive: it lurks in the brusque demands from minor officials for the handover of identity cards and in the cowed whispers in which people speak to avoid being recorded by state bugging equipment. As Otilia struggles to secure the necessary hotel room for the operation and make contact with the abortionist, we begin to realise that the scatterbrained Gabita, as seemingly delicate as a Degas dancer, has drawn her friend into a wealth of danger.

Marinca is superb as Otilia: if her manner is pragmatic, her face exudes intelligent compassion. Her reserves of courage are tested to the limit, however, during a gruelling hotel-room encounter with the abortionist Mr Bebe (a chillingly intimidating Vlad Ivanov) in which he extracts more than money from both women in exchange for the perilous operation.

The film reportedly attracted the condemnation of the Vatican for its handling of abortion - an error of clerical judgment, for what comes across here is not the lightness of the act, but its infinite weight. During one scene, Otilia glimpses her friend's unwanted foetus,

and we see her drawn face absorbing the unfathomable meaning of this abandoned human scrap.

Mungiu richly deserved his Palme d'Or at Cannes last year: he has a masterly and fearless style: the film is full of daringly long takes, but the tension throughout remains taut as a pulled string. It is rare to find such suspense married to such feeling, but then this is a rare and mesmerising work throughout.

4 Maanden, 3 weken en 2 dagen
The Times
October 20, 2007, Saturday
A superb account of a very sordid transaction
Wendy Ide
FEATURES; Pg. 34
503 woorden

The latest in an extraordinary run of quality films from Romania, Cristian Mungiu's outstanding *4 Months, 3 Weeks & 2 Days* won the Palme d'Or at Cannes this year. It was the first Palme winner for as long as I can remember to have been greeted with universal approval from the critics, and it's not hard to see why: this is an exceptional, masterful piece of film-making that combines social realism, political comment and nail-biting tension.

Set in 1987, at the tail end of the Ceausescu regime, the story plays out in a sullen grey-tinged half-light. Complexions are stripped of any hint of health by the sallow glare of sodium lights. The State's suffocating hold on every aspect of the lives of its populace has resulted in a thriving black market. Everything is available if you know where to look: soap, shampoo, contraceptive pills, Kent cigarettes (themselves a form of currency) are all dispensed by shady-looking men with holdalls who loiter in foyers and corridors. And, as the pregnant Gabita (played by Laura Vasiliu) and her friend Otilia (Anamaria Marinca) are discovering, there is a black market for abortion as well.

We join the girls in the room that they share in a student dormitory. A pair of goldfish float listlessly in a small tank on the table; desultory snowflakes drift past the window. The friends' preparations for the day include procuring cash and booking a hotel room, but it is not until the film is well under way that we learn what these arrangements are for.

By this point, it has also become clear that it is not the sullen, pretty Gabita who is the heart of this film but her smart, unflappable friend Otilia.

It is Otilia who has to coax a room from an openly hostile hotel receptionist, Otilia who has to meet with Mr Bebe, the man who claims that he might be able to "help" her friend. And it is to Otilia's face that the camera repeatedly returns as the gravity of the deal that Gabita is forced to strike dawns on them both. The repellent Mr Bebe lays out the stark facts along with his makeshift medical equipment. The stakes are high -all three face prison if caught; the risks to Gabita are far worse. The cost of the treatment, Mr Bebe says, secure in the knowledge that the girls have no choice, is more than just money.

Oleg Mutu, the cinematographer, favours long shots and the kind of framing that places a consumptive-looking vase of artificial flowers in centre shot while the action takes place elsewhere. His instinctive, hand-held camerawork complements the naturalistic performances perfectly. His restraint - particularly in an extraordinary dinner party scene in which a quietly desperate Otilia is clearly fearing the worst for Gabita -is perhaps his greatest talent.

But of all the tools that Cristian Mungui has to work with, it is Marinca's Otilia who is the most valuable. She is an outstanding young actress who effortlessly carries this remarkable film.

Entre Les Murs
AD/Algemeen Dagblad
Woensdag 26 november 2008
De frustratie giert door het Franse klaslokaal
Ab Zagt
Film, blz. 24
279 woorden

Het Franse docudrama *Entre Les Murs*, dit jaar bekroond met de Gouden Palm van Cannes, is een schoolvoorbeeld van hoe een maatschappij zich weerspiegelt in het klaslokaal. In dat opzicht biedt de film van Laurent Cantet niet veel nieuws. Wat zijn film wel bijzonder maakt, is de realistische uitvoering die volslagen authentiek overkomt.

Filmproducties die schoolgemeenschappen belichten, zijn er in alle soorten en maten. Drama's (*The Breakfast Club*, *Dangerous Minds*), komedies (*Clueless*, *Fast Times at Ridgemont High*), horror (*Carrie*, *Scream*) en musicals (*Grease*). Alle variaties zijn in het verleden benut. Ook documentairemakers zetten hun camera graag neer binnen de schoolmuren (*Etre Et Avoir*).

Regisseur Cantet koos voor een mengvorm van fictie en werkelijkheid. Op basis van het boek van de onderwijzer François Bégaudeau, die zichzelf in de film speelt, schetst *Entre Les Murs* de Babylonische spraakverwarring die op veel multiculturele scholen in Frankrijk (en ook in de rest van Europa) heerst.

Misverstanden tussen leerlingen en leraar escaleren snel en leiden in het klaslokaal tot loopgravengevechten die de lesstof behoorlijk in de weg zitten. De leerlingen zijn bijzonder mondig (grenzend aan het brutale) en vertegenwoordigen diverse culturen en hun specifieke problemen. De getalenteerde Chinese leerling heeft geen verblijfsvergunning, de van diverse scholen gestuurde leerling met een Malinese achtergrond weigert zich aan te passen en een verbaal begaafde zwarte scholiere spreekt haar leraar in alles tegen.

De frustratie giert door het lokaal. Zonder een stap buiten het schoollokaal te zetten, toont Cantet aan hoe gecompliceerd de verhoudingen in deze smeltkroes liggen. Aangezien de leerlingen min of meer zichzelf spelen kan *Entre Les Murs* worden opgevat als een belangrijk document dat onmisbaar is voor degenen die in het hedendaagse onderwijs zijn geïnteresseerd.

Entre les Murs
NRC Handelsblad
Woensdag, 26 november 2008
Portret van een 'zwarte school' is groots drama
Peter de Bruijn
Film, blz. 11
442 woorden

Entre les murs van Laurent Cantet, een film over een klas van een zwarte school in Parijs, is opgenomen met drie camera's: één gericht op de leraar, één op de leerling die aan het woord is en één op de hele klas, zodat er een mogelijkheid was om te improviseren. Voor de opnamen begonnen was er weliswaar een scenario geschreven, maar de leerlingen kregen dat script niet te zien; vooraf is hun alleen verteld wat de strekking van de scène moest zijn. De kinderen spelen rollen die dicht bij hun eigen ervaringen liggen, maar ze spelen niet zichzelf. De gothic in de film kleedt zich in het echt niet zo, en de lastige dwarsligger van de klas, Souleymane, is in werkelijkheid een kalme jongen.

Zo zorgde Cantet voor een creatief proces dat zowel vrij als gestuurd was, met een overrompelende film als resultaat. Entre les murs, die dit jaar verrassend de Gouden Palm won tijdens het filmfestival van Cannes, verenigt de geloofwaardigheid en authenticiteit van een documentaire aanpak met de geraffineerde opbouw van de beste fictie. Haast ongemerkt wordt de kijker naar een aangrijpende, tragische wending in het verhaal gevoerd, die dubbel zo hard aankomt doordat de film zo 'echt' en ongestructureerd lijkt. Entre les murs is niet alleen vanwege het geëngageerde onderwerp van belang, ook in filmische termen is het een meesterstuk. De film is gebaseerd op de gelijknamige roman van François Bégaudeau, over zijn ervaringen als docent Frans op een school in een Parijse volksbuurt met kinderen uit alle windstreken. Hij speelt ook zelf de hoofdrol in de film. De leraar is jong, energiek en idealistisch. Hij benadert zijn klas op voet van gelijkheid, daagt de leerlingen uit met provocerende opmerkingen en staat veel toe.

In de meeste films waarin een (witte) inspirerende leraar zieltjes komt redden op een (zwarte) achterstandsschool, is zo'n figuur een enorme held en niet veel meer dan dat. Entre les murs doet iets veel interessanter: de film laat zien dat de inspirerende, 'democratische' stijl van lesgeven van de leraar waardevol is, maar dat er ook grote risico's aan kleven.

Nog belangrijker: de film benadert de klas niet als een homogeen geheel, maar als een verzameling uiteenlopende individuen. Sommige leerlingen pakken de prikkelingen van hun docent goed op, anderen bekijken hem vooral met achterdocht en blijven steken in de contramine. De leraar laat zelf ook grote steken vallen, waardoor het met een leerling totaal uit de hand loopt.

Entre les murs geeft zowel een inspirerend als een realistisch, een vrolijk stemmend als een hartverscheurend beeld van een jaar op een zwarte school. Dat is heel wat voor een onderwerp waarover vaak in simplistische termen wordt gesproken.

Entre les Murs
Trouw
Donderdag 27 november 2008
Een schitterende microkosmos
Belinda van de Graaf
Film, blz. 16-17
397 woorden

Het was ruim twintig jaar geleden dat een Franse regisseur in Cannes de Gouden Palm had gewonnen. Na Maurice Pialats 'Sous le Soleil de Satan' (1987), was het dit voorjaar de beurt aan Laurent Cantets 'Entre les Murs'. De film over de dynamiek binnen een Parijse schoolklas, met leerlingen in alle kleuren van de regenboog, laat een schitterende microkosmos zien, en houdt onze enerverende, multiculturele samenlevingen een spiegel voor. Van het schoolklasje op het Franse platteland in 'Être et Avoir' verplaatsen we ons naar de jungle van de Parijse 'probleemwijk', waar niet alleen Henriette en Juliette naar school gaan, maar ook Souleymane, Boubacar, Rabah, Burak, Wei en Qifei.

Eenvoudige oplossingen zijn er niet. Ook als we met elkaar praten, zullen we elkaar niet altijd begrijpen. In 'Entre les Murs' zet één verkeerd gebruikt en/of begrepen woord een grote tragedie in gang. 'Entre les Murs' is een wonderlijke film over immigratie, het onderwijssysteem én de werking van taal, met monologen en dialogen die soms net rapnummers zijn, pure poëzie, en die veelal improviserend uit bepaalde situaties tot stand kwamen. Cantet organiseerde samen met Francois Bégaudeau - hoofdrolspeler, voormalig leraar en schrijver van het boek 'Entre les Murs' (2006) - workshops waarin de film werd ontwikkeld, zonder scenario, wél met echte leraren, echte leerlingen en veelal hun echte ouders. Hier in Nederland deed Eugénie Jansen met haar recente circusfilm 'Calimoucho' iets soortgelijks, ze liet echte circusmensen rollen spelen in een documentair gedraaid circusverhaal, hetgeen eveneens voor een hypnotiserend, felrealistisch effect zorgde. Bij 'Entre les Murs' vergeet je soms ook dat het fictie is, zo documentair is de film gedraaid.

Cantet maakte eerder een schitterend portret van het leven in en rond een Normandische staalfabriek ('Ressources Humaines'). En wie herinnert zich niet de Franse echtgenoot en vader die jarenlang tegen zijn familie en vrienden loog over zijn doen en laten in 'L'Emploi du Temps', of Charlotte Rampling in de armen van een Haïtiaanse jongen in 'Vers le Sud'. Cantet toont de gebogen rug van de fabrieksarbeider, en de eenzaamheid van de vrouwelijke literatuurprofessor. Wat zijn werk zo bijzonder maakt, is dat het geen oordeel velt over de geportretteerde mensen. Cantet staat daarmee in een rijke, humane traditie van kunstenaars die scherpstellen en inzoomen op de hen omringende wereld. Hij heeft ook het lef om al improviserend in dialoog te gaan, met joelende, etterende, eigenwijze, onzekere, slimme en buitengewoon grappige tieners.

Entre les murs
de Volkskrant
Donderdag 27 November 2008
Complexe ode aan het onderwijs
Bor Beekman
Kunst, blz. 38-39
465 woorden

Entre les murs begint met een leraar die 's ochtends snel een kopje koffie naar binnen gooit, en eindigt twee uur later met beelden van een leeg klaslokaal. In de tussentijd is een schooljaar gevat. Maar anders dan in de meer doorsnee schoolfilm, zoals *Dead Poets Society* of *Dangerous Minds*, is aan het einde van *Entre les murs* niets opgelost. Conflict zat, maar leraar en leerling weten het niet om te zetten in persoonlijke groei; ze komen niet nader tot elkaar.

Niet dat de leraar Frans François Marin (François Bégaudeau) het niet probeert met zijn groep 14-jarigen uit het 20ste arrondissement, een multiculturele wijk van Parijs. Om de leerlingen het belang van de taal bij te brengen, hanteert Marin een Socratisch lesmodel; hij daagt ze uit met kritische vragen, en corrigeert plagerig scherp hun gebrekkige grammatica en denkfouten. De klas gaat soms mee in de methode, maar stelt zich net zo makkelijk op als veelkoppige tegenstander; elk woord van Marin wordt dan gewogen, en - al of niet verkeerd geïnterpreteerd - betwist of verdraaid, en feilloos uitgespeeld.

Messcherpe dialogen worden er gevoerd, waarbij de machtspositie tussen leraar en leerling voortdurend kantelt. De Franse regisseur Laurent Cantet (*Resources humaines*, *Vers le sud*) filmt zo dicht op zijn onderwerp, dat de kijker zich bijna in de klas waant. En hij wisselt de hoogspanning in het klaslokaal steeds tijdig af met goed getroffen uitstapjes naar schoolplein en lerarenkamer.

Entre les murs werd dit jaar in Cannes bekroond met de Gouden Palm, en is gebaseerd op het gelijknamige boek van de dertiger François Bégaudeau, de hoofdrolspeler in de film, die tevens het filmscenario schreef. Ook de leerlingen in de film zijn geen professionele acteurs, maar werden gewoon uit de klas geplukt.

Souleymane (gespeeld door Franck Keïta) en Esméralda (Esméralda Ouertani) vormen de voornaamste onrustbronnen in de klas van meester Marin. Souleymane, uit Mali, weigert ook maar iets te leren en botst meer en meer met Marin. En Esméralda schept er een sardonisch genoegen in om te stoken, en brengt daarmee zowel haar klasgenoot als leraar in de problemen.

Het meest wonderlijke is wel dat *Entre les murs* deels geïmproviseerd tot stand kwam, maar geen moment aanvoelt als een improvisatie. Elke zin of blik is raak, en draagt bij aan het bouwwerk dat de kijker exact naar de plek stuurt die de makers voor ogen hebben. Zo eindigt *Entre les murs* in een Socratische opdracht voor de kijker- die zal voor zichzelf moeten uitvogelen wie hier juist handelt en wie niet. Het zijn vragen die er toe doen, want de situatie in de klas is inmiddels geëscaleerd.

Cantet verstaat de kunst om zo'n opdracht over te brengen zonder zijn film om te vormen tot huiswerk. *Entre les murs* is een complexe ode aan het hedendaagse onderwijs. Weinig opbeurend, zeer authentiek.

Entre les Murs

The Guardian

Vrijdag 27 februari 2009

An autobiographical film about a teacher avoids all the genre cliches

Peter Bradshaw

Film en muziek, blz. 10

993 woorden

The idealistic young teacher reaching out to a troubled class of underprivileged kids - it should be the dullest movie cliché imaginable. Yet French director Laurent Cantet does something miraculous with it in this fresh piece of humanist, realist, optimist cinema, which won the Palme d'Or at Cannes last year and was surely very unlucky not to get an Academy award. It is a film to be mentally positioned somewhere between Nicolas Philibert's *Etre et Avoir*, about a rural infant school, and Cantet's own workplace drama, *Human Resources*. Compared to the sticky and stale fizzy drinks being served up in cinemas in the post-Oscar dead zone right now, this tastes like a glass of ice-cold water.

The Class is based on an autobiographical novel by author and former teacher Francois Begaudeau, about working at a tough multi-ethnic school in the Parisian banlieux. Remarkably, Begaudeau plays himself, or a version of himself; he does it very well, although as teaching is all about putting on a performance commanding enough to subdue the toughest audiences, maybe that shouldn't surprise us. His class of 14- to 15-year-old kids in the film is made up of non-professionals, and their unobtrusively superb and authentic classroom scenes have evidently been devised through improvisation.

Begaudeau is Francois Marin, a slim, boyish thirtysomething teacher of French language and literature. We are to encounter him in the classroom, the staff-room and in the schoolyard, but never at home. We never find out about his home life or his personal life, though one pupil offers a cheeky speculation, which is to be subtly important. His sole moment of privacy is glimpsed at the very beginning of the film: having a coffee before gearing himself up for the fray. Francois is relatively calm, humorous and approachable, but actually a stickler for good manners and with maybe too thin a skin. Clearly, then, a good and conscientious teacher, very far from the defeatism and cynicism that has begun to drag down some of his colleagues, though it is his very informality and openness with his pupils that is to get him into trouble.

At the beginning of the year, the teachers go around introducing themselves to the new staff, and one goes through the list of pupils for one newcomer, briefing him grimly about each child: "gentil" or "pas gentil" - "nice" or "not nice" - with the latter seemingly the majority. In Francois's class, Esmeralda (Esmeralda Ouertani) and Koumba (Rachel Regulier) predominate: they are smart but moody, idle and subversive, and just savvy enough about Francois's liberal scruples to wind him up. When he chalks up examples of good and bad grammar on the blackboard, they ask pointedly why he uses Anglo-Saxon names such as "Bill" and not, say, "Rachid".

The trickiest member of the class is Souleymane (Franck Keita), a boy from Mali with family problems and a temper. Souleymane cheekily tells Francois that he has heard the teacher "likes men" - and insolently says that this is not his own accusation, just something he has heard. Happily, Francois finds a way to get through to Souleymane: he turns out to take great photos of his family on his mobile phone and Francois gets him to use these pictures in an autobiographical class project: it is a euphoric breakthrough. But things turn very sour when two girls are allowed to sit in on a staff discussion on standards and behaviour and gleefully report some disoblging remarks back to Souleymane, who is deeply angry and hurt after his class-project triumph, with no vocabulary to express his sense of betrayal. Francois himself is coldly furious at the girls' indiscretion and accuses them in class of behaving like "petasses" - "skanks" - crucially losing his cool and compromising his authority. That crude insult ignites a violent row, which becomes toxic when Francois neglects to mention the "skanks" provocation in his official report. When challenged, Francois airily insists he was not saying that they were "skanks", merely that they were behaving as such - the same species of dishonest sophistry that Souleymane used with his "gay" jibe.

This story builds quietly, almost invisibly, through the film, and culminates in the disciplinary hearing in which Souleymane's non-French-speaking mother is present and in which the gloweringly silent and defiant pupil must translate her passionate and heartbreaking defence of him as a good boy. Like the rest of the film, this scene is natural and unforced and effortlessly persuasive, but it is the non-dramatic sequences that I somehow found the most gripping. Francois has a lesson in which he simply demonstrates at some length the imperfect subjunctive tense. I could watch it all afternoon. The teacher simply dealing with all the backchat is endlessly fascinating: it is a particularly gripping kind of reality television, but a reality TV that isn't concerned with humiliation or embarrassment but with idealism, and trying to learn something.

The dog-eared trump card of this kind of movie is that the teacher learns something from the kids. It happens here - after a fashion. Francois is forced to leave the citadel of the classroom, the home of his authority, and descend to the level of the playground to confront Esmeralda and Koumba on the "skanks" issue. Neither side gives ground, and yet the fact that Francois has to argue it out on the asphalt, on equal terms, is a kind of

humbling, a swallowing of pride. And in a way, Francois does learn something: he learns that, however vaguely he intended to use the word, for his working-class teenage pupils, "skank" means "prostitute". The sheer lucid force of *The Class* is compelling and exhilarating. Cantet's final tableau shots of the empty classroom, like a deserted battlefield, made the hairs on the back of my neck prickle. There are very few films that can claim to make their audiences into happier and smarter people. I think this could be one.

Entre les Murs
The Independent on Sunday
Zondag 1 maart 2009
Surly, sarky, rude ... and that's just the teacher
Jonathan Romney
Kunst, blz. 56
1035 woorden

In one scene of Laurent Cantet's Oscar-nominated *The Class*, a Parisian schoolteacher struggles to explain the intricacies of French grammar to a roomful of teenagers. They're baffled: how are they supposed to know when to use everyday language, and when to delve into such rarefied tenses as the past subjunctive? In the end, all Monsieur can do is reassure them that it's all a matter of intuition.

Similarly, in the cinema, it's intuition that tells you what sort of film you're watching. You generally know when you're watching a documentary. But you might need to draw on your finer judgements to tell you whether you're dealing with a docu-drama, or a mock-doc, or any of those increasingly tricky subgenres that have flourished in recent years.

The Class may not represent a radically new approach to getting a purchase on elusive reality, but it represents a lively and ingenious engagement with the contemporary world. Cantet's film at first looks very much like a documentary record of a year in a Parisian junior high school, shot mainly in one classroom, focusing on one group of 14-to-15-year-olds and one teacher: it resembles a streamlined version of Frederick Wiseman's marathon "uncooked" records of American institutional life.

In fact, *The Class* is a cleverly artficed hybrid. It's shot and set in the Paris school where the film's pupils really study. The teachers are real too, all except one, who both is and isn't strictly real. François Marin is played by François Bégaudeau, author of the book *Entre les Murs* (*Between the Walls*), about a year teaching in just such a school. Although you'd never know it, such is the film's apparent looseness, *The Class* is a reasonably faithful dramatisation of Bégaudeau's novel - although whether the book is strictly a novel, or an impressionistic memoir, is another genre wrangle we needn't get into here.

At any rate, the film - co-scripted by Bégaudeau - is the result of a documentary-style approach to dramatic material, with Bégaudeau and his 20 or so students improvising around pre-planned situations. While the action may not be strictly real, it has a ring of casual actuality that's hard to fake. Seeing Bégaudeau in the classroom, you don't doubt for a moment that this is a world he's at home in: you can see it in the way he listens, the way he breaks up arguments or clamps down on pupils' time-wasting digressions.

The film begins with a staff meeting at which all the teachers introduce themselves, but thereafter, we barely get to know them, except for one man who explodes in an extraordinary rant of despair while his colleagues look on in baleful silence, as if they're all been there. In fact, it's the students who count, playing themselves, or so it seems - and by all accounts, it was largely their personalities that determined which of them become the focus of the drama. But Cantet's political agenda - this is very much a film about youth and race in contemporary France - also means that he's markedly less interested in the well-mannered white kids, who are more than adequately represented in French cinema. The pupils who emerge are those who carry a range of social issues: the African and Maghrebin boys who squabble about whether Mali or Morocco produces better footballers, or the duo of Khoumba (Rachel Régulier) and Esmeralda (Esmeralda Ouertani), who between them provide the most focused backchat.

Dramatic threads come in and out of focus. A new boy arrives, expelled from another school; class rebel Souleymane (Franck Keita) briefly blossoms under Marin's encouragement, but too late. A conflict comes to a head, sparked off by Marin rebuking two girls with the word "pétasse" (translated in the subtitles as "skank"): in a classroom where badinage flows freely in both directions, it seems that he has overstepped the mark.

Much of the film is built on passing moments that reveal much about the class and the outside world. The pupils complain because Marin illustrates a grammatical point with a sentence about Bill eating a burger: why Bill, they protest, rather than Aïssata or Rachid?

We can't easily tell whether Bégaudeau is playing a version of himself, or he's creating a portrait of a certain kind of teacher - and it's not always clear whether Marin is a good teacher or not. Adopting a jocular sarcasm, downplaying his role as authority figure, he often seems to get it wrong, mock-sneering even when kids get it right. And there's a nice scene in which a gung-ho colleague tries to interest Marin in co-ordinating their lessons on the Enlightenment, and Marin gives him the brush-off in a way that could show his pupils a thing or two about surly apathy.

Only occasionally, you sense that a point is being scored. Towards the end, Esmeralda announces, to Marin's amazement, that she's been reading Plato's *Republic*: ah ha, you think, a cute touch to reassure us that these kids are motivated after all, and perhaps a suggestion that Marin's own approach is some sort of Socratic dialogue. Contrived as it seems, this moment is brought to life by the look of delighted, cocky triumph on Esmeralda's face. But just as you think the film is about to end on an upbeat note, another pupil tells Marin, with a look of

absolute desolation, that she's learned nothing whatsoever all year. But there's no resolution to any of these dramas: closing shots of an empty classroom keeps a question mark hanging over the pupils' futures, hinting at the same cycle that will soon start all over again.

The very least you can say about this rich, stimulating film is that it has the zest of actuality that you get in the best documentaries, and only rarely in fictions that aspire to documentary urgency. Besides that, *The Class* is guaranteed to set you arguing about pedagogy, discipline, racial and social identity: you could show this film in Hackney, Brooklyn, Shanghai or Baghdad and it would have much the same currency. *The Class* is no way didactic, but it's certainly educational, letting us ask the questions, but providing no cut-and-dried answers - not even about when you should use the past subjunctive.

Entre les Murs
The Sunday Telegraph
Zondag 1 maart 2009
Beating the bank with a bullet
Jenny McCartney
Seven, blz. 25
418 woorden

THE PURSUIT OF THE greater good proves almost as testing in Laurent Cantet's Palme d'Or-winning schoolroom drama *The Class*. When I was 12 years old, I spent a day at a Paris secondary school as part of a French exchange trip. My friends and I were surprised, not only at the extravagant incidence of cheek kissing among pupils - in Belfast a half-smile was considered sufficient greeting - but at the general level of gum-chewing, paper-flicking, shoulder-shrugging mayhem in the classroom. A few minutes into this film, and it all came rushing back.

The Class is shot in documentary style, with a real teacher, François Bégaudeau, and a cast of youthful non-actors in the leading roles. As well as playing a version of himself called François Marin, a teacher of French, Bégaudeau wrote the book and screenplay upon which the film is based. He is a pale-faced, dark-haired young man, crackling with a taut energy, who comes across as wry, intelligent, and committed to his pupils' welfare. He is also in danger of having his nerves irrevocably shredded by the raw intensity and speed of the backchat, insolence and genuine inquiry hurled at him from his restless, racially assorted pupils every day.

Marin, and presumably by extension Bégaudeau, is no pushover. He bombards his class with a thousand small insistences on politeness and discipline, coupled with an unusual willingness to speak frankly to them. At the same time, he attempts to fight their battles in the staffroom against more dispirited colleagues who advocate harsher forms of sanction against disruptive pupils. This film has a quick-fire immediacy: rarely has the everyday tension of a classroom been captured so intact. Marin's willingness to interact with his pupils, however, exposes him to danger. At one point, frustrated by the immature behaviour of two girls in his class, he rashly describes them as 'acting like a couple of skanks', and the fevered mill of outrage and rumour starts grinding - although mercifully the incident stops short of turning into a David Mamet-style witch-hunt.

There are also moments of considerable pathos, as the angry behaviour of one young Malian boy, Soulemayne, defies Marin's attempts to engage his evident intelligence. The scene involving the school disciplinary panel, the boy and his defensive, forlorn mother, is a painful illustration of the sometimes unbridgeable gaps in understanding between languages and cultures. France provided the last masterly school portrait, with the poignant primary-school documentary *Etre et Avoir* (2002). Here, with *The Class*, it has done it again.

Entre les Murs
The Times
Donderdag 26 februari 2009
Taught with tension
James Christopher
T2, Features, blz. 14
611 woorden

Laurent Cantet's remarkable film *The Class* is a middle-class parental nightmare that will put impressionable young students off the idea of teaching for life. It's glued together as though it were a fly-on-the-wall documentary, but it is infinitely more subtle. The immediate impact has been sensational. Cantet's film - partly improvised, partly scripted by François Bégaudeau - won the Palme d'Or in Cannes last May and sparked a media inquisition into the public education system, not just in France but in every country in which the film has opened.

The Class charts the relationship between a young, idealistic teacher (played by Bégaudeau) and a troublesome class of 13- and 14-year-olds in one of the most toxic ethnic stews in Paris. The acting by the children, who volunteered their services during a school holiday, is so raw and natural that you can but marvel - and then wonder just how much of this is improvised, and how much of the story is peeled off the page.

Six camera angles on every squabble betray just how carefully Cantet sets up the daily routine of bear-baiting teases and soul-destroying humiliations. But the chemistry between the hormonal, insecure and aggressive adolescents yields extraordinary moments of light-bulb insight. This is a film that every MP in the country needs to see and debate.

Bégaudeau fruitlessly tries to teach his terminally distracted class about the literary mysteries surrounding the abrupt ending of *The Diary of Anne Frank*. His cleverly constructed arguments - and they are ingeniously wrapped around the taboo anxieties of his pupils - get desperately short shrift. You despair that the interests of the vast majority of these street-hardened kids simply don't stretch beyond rap music, sex, hanging out, mobile phones and football. The tragedy is that you also know that they never will, however close you get to making genuine contact.

The lippy girls and insolent black boys in this chaotic scenario are forever trying to sabotage Bégaudeau's lessons. You marvel at how this lonely, put-upon teacher - a veteran after only four foul-mouthed years - transforms the humiliating sneers into something useful.

You wonder why he bothers. Teaching at this level is like conducting a rolling crisis meeting for months on end. The disciplinary politics beggar belief. Teenage class representatives snigger during emergency boardroom meetings. They sneak on the teacher behind his back. And they do their best to unpick the confidence, sense of self-worth and ultimately careers of the adults to whom they are entrusted.

The nihilism is tragic. It's terrifying how a single slip of the tongue can suddenly turn into a damaging scandal and a dangerously divisive issue. An ugly scuffle in the classroom highlights just how precarious these stakes can be. Bégaudeau loses his rag with two teenage girls, both of them classroom reps, who cruelly and instantly betray his trust after a confidential boardroom meeting to decide the fate of the classroom bully, an African immigrant a mere inch from being expelled.

The frustrated teacher calls the girls a pair of "skanks" and all hell breaks loose.

The bully squares up to Bégaudeau, and his bag accidentally cuts a girl above the eye. She screams and bleeds over the desk.

Reports have to be written. Pupils have to be reprimanded. The incident morphs into an unholy Gordian knot. If this is life on the front line of public education, it's a scandal.

Cantet's film makes you squirm with indignation and disbelief. But it also captures one or two of those rare moments of breakthrough that make all the difference to a teacher's will to live. You have to handle this film, and its explosive issues, with extreme care.

Se Jie
AD/Algemeen Dagblad
24 January 2008 Thursday
De maagdelijkheid verliezen voor het verzet
Ab Zagt
Pg. 31
359 woorden

Paul Verhoeven was vorig jaar jurylid tijdens het Filmfestival van Venetië. Hij zal op zijn minst een gevoel van herkenning hebben gehad toen hij de inzending *Lust, Caution* van zijn collega Ang Lee onder ogen kreeg.

De overeenkomsten met *Zwartboek* zijn onmiskenbaar. Ook in dit verhaal, dat zich in de periode 1938-1942 afspeelt in China onder de Japanse bezetting, gaat het om een jonge vrouw die haar leven op het spel zet door haar verleidingskunsten te gebruiken. Een jonge studente (een rol van Tang Wei) is aangesloten bij een verzetsgroep die besluit om een collaborerende landgenoot uit de weg te ruimen. Zij weet binnen te dringen in zijn hofhouding, sluit vriendschap met zijn echtgenote en wordt na verloop van tijd zijn minnares. Opkomend probleem: zij gaat steeds meer tedere gevoelens koesteren voor deze hardvochtige man (Tony Leung), met wie zij een sm-achtige verhouding begint. De in Taiwan geboren Ang Lee is een regisseur met een grillige staat van dienst. Hij kan zowel *The Hulk* (een mislukking) maken, als *Brokeback Mountain* (over verliefde cowboys). Na zich jaren met Amerikaanse onderwerpen bezig te hebben gehouden belicht hij nu het Chinese verzet onder het Japanse juk. Zijn bijna drie uur durende film is – los van de historische context – een verkapt liefdesverhaal. Om de link met *Brokeback Mountain* te leggen: het gaat om een verboden, zelfs onmogelijke verhouding.

Lee gebruikt – voor zijn doen – tamelijk expliciete scènes om zijn bedoelingen kenbaar te maken. Het verzetsmeisje moet eerst haar maagdelijkheid verliezen om als een geloofwaardige vrouw van de wereld door het leven te gaan. Een zenuwachtige medestudent wordt met die taak opgescheept, wat enkele aandoenlijke en genante scènes oplevert.

Lust, Caution - gebaseerd op een kort verhaal van Eileen Chang - zit ook vol met subtiele beelden en gebaren, maar wordt zelden echt meeslepend. De film drijft te veel op het dilemma van de verzetsvrouw die moet kiezen tussen haar lustgevoelens en haar verzetsdaad. In elk geval sprak de film Verhoeven aan. Samen met zijn medejuryleden kende hij Lee de Gouden Leeuw van Venetië toe, zijn tweede in drie jaar tijd. Alleen al daarom is de Taiwanese een van de belangrijkste filmmakers van dit moment.

Se Jie
NRC Handelsblad
January 23, 2008
Ang filmt te mooi om rauw te zijn
Bas Blokker
FILM; Blz. 8
485 woorden

Ang Lee is er opnieuw in geslaagd een film te maken die de nieuwsgierigheid van een breed internationaal publiek prikkelt, zonder dat de regisseur concessies hoeft te doen. Bovendien slaagt hij erin zijn films een galm mee te geven die meer mensen bereikt dan alleen de kijkers. Zoals *Brokeback Mountain*, met de gisteren overleden Heath Ledger in de hoofdrol, ook voor mensen die hem niet hebben gezien 'o ja die homo-western' is, zo is *Lust, Caution* nu al 'die Chinese seksfilm'.

Het kan te maken hebben met de onderstroom in al zijn films: de onmogelijke liefde. Maar het zal vooral te maken hebben met zijn manier van filmen. De Chinees-Amerikaanse Ang filmt sensueel. Zijn personages zijn tastbaar en hun liefde is lijfelijk.

In *Lust, Caution* pendelt Ang Lee tussen Hongkong in 1942, aan het begin en eind van de film, en Shanghai in 1938 in een uitgebreide flash back. In 1942 ontmoeten we aan de mahjongtafel mevrouw Mak, een nieuweling in het dameskransje van mevrouw Yee, wier man een hoge functie heeft bij de geheime politie die met de Japanners collaboreert. Er zindert iets tussen meneer Yee (Hong Kong ster Tony Leung) en mevrouw Mak (nieuweling Wei Tang) en Ang Lee neemt de tijd om dat even te laten aangloeien.

Dan gaat hij terug naar 1938, waar mevrouw Mak ineens Wang blijkt te heten en als verlegen studente wordt opgenomen in een wat straatwijzer groepje ouderejaars met toneelaspiraties. Onder het spel smeult verzet tegen de Japanse overheersing. Wang is bereid meneer Yee te verleiden om hem in de val te lokken. Ze vermomt zich als de mysterieuze, rijke mevrouw Mak. En Yee valt al snel voor haar, al doet hij dat zo kil dat je je afvraagt of je het nog wel 'vallen' kunt noemen.

Ang, die op het filmfestival van Venetië voor *Lust, Caution* de Gouden Leeuw kreeg, vertelt zijn rauwe verhaal in smeulige beelden. Een mens kan bij hem niet over straat lopen, of de camera vliegt op een kraan over zijn hoofd. De visuele sierlijkheid contrasteert niet met de rauwheid van het verhaal - zoals dat ooit gebeurde in Zhang Yimou's *Het rode korenveld* - zij botst er mee. De esthetiek smooit bijna alle gevoel in de film. En dat is een essentieel manco, want de gevoelens van de personages zijn subtiel en verwarrend en, zeker tegen de tijd dat Yee de mysterieuze Mak later weer ontmoet, rauw en confronterend. In dat deel van de film zijn de veelbesproken seksscènes te zien. Ze zijn niet zozeer expliciet als wel ontregelend gefilmd. Er komt pijn aan te pas en fascinatie. Het is lust, zoals de titel al beloofd, en dan moeten alle deelnemers inderdaad oppassen.

Lust, Caution is veel koeler dan *Brokeback Mountain*. Met name Tony Leung zet zijn personage zo kil neer dat hij er bijna oninteressant van wordt. Zo wordt de schoonheid van de film bij tijd en wijle een lege belevenis.

Se Jie
Trouw
January 24, 2008 donderdag
Lust is geen beheersbaar spel
Jann Ruyters
FILM; Blz. 14-15
433 woorden

'Lust, Caution', naar een kort verhaal van de Chinese schrijfster Eileen Chang, is een film in de traditie van 'Hiroshima, Mon Amour', 'The Night Porter' en het recente 'Zwartboek'; films over liefde tussen vijanden. Collega Paul Verhoeven zat ook in de jury die Ang Lee ('Brokeback Mountain') in september voor deze film zijn tweede Gouden Leeuw schonk.

De Chinese studente Wang Jyazhi krijgt in de Tweede Wereldoorlog van het verzet de opdracht het aan te leggen met een hoge functionaris in Hongkong, mijnheer Yi, die met de Japanners collaboreert. Het meisje heeft niets te verliezen. En ze is een goede amateuractrice; ze denkt de rol te kunnen spelen. Alleen dat valt tegen. Mijnheer Yi dringt zich onder haar huid. "Als een slang komt hij via zijn tong mijn lichaam binnen, kronkelt via mijn ingewanden en doorboort mijn hart", schreeuwt ze uit.

Dat hebben we dan al gezien in een paar seksscènes die in acrobatiek bijna op de lachspieren werken, maar die in intensiteit ook indruk maken. Scènes die zeggen wat Ang Lee wil dat ze zeggen: lust is geen beheersbaar spel. Het is een niet te houden duistere oerkracht, een oorlog op zichzelf.

Wat vreemd is aan 'Lust, Caution' is dat die ongewone, heftige scènes zijn ingebed in een film die lang alleen een traditioneel, episch drama lijkt. Er is al veel geginnegapt over de 'caution' die Lee in acht neemt tot hij eindelijk bij de 'lust' aankomt. En inderdaad, Lee neemt de tijd voor het 'voorspel'; fraaie vogelperspectieven van winkelend Shanghai, close-ups van de onder haar dophoedje scheef peinzende spionne, een lang verslag van de eerste spionagepoging. De oplettende kijker kan zijn kennis van het mahjongspel opvijzelen in de vele sessies waarmee de vrouw van mijnheer Yi en haar vriendinnen hun tijd doden. Het duurt zo'n 90 minuten tot de verhouding een feit is en dan valt de seks ook wat rauw op je dak, gezien de kalmte en rust in de opmaat daarvoor.

Toch werkt het. Debuterend actrice Tang Wei houdt met innemend terughoudende glimlach gemakkelijk je aandacht vast. Wong Kar-wai-ster Tony Leung is als de kille Mijnheer Yi vager, maar als de voltrekker van haar noodlot overtuigend genoeg.

Regisseur Ang Lee blijkt ook nu weer heel goed in het oproepen van een ouderwets Hollywood-gevoel. Zijn melodrama laat zich gemakkelijk vergelijken met de klassiekers die de filmminnende studente in de matinee in Shanghai gaat zien, met 'Intermezzo' of 'Penny Serenade'; met dat verschil dat hier de duisternis het overneemt. Sfeer en aureool van het (film)verleden gepaard aan de waarheidszin in de films van nu; een film van dophoedjes, fluweel en vlees.

Se Jie
de Volkskrant
January 24, 2008
Lust en waakzaamheid
Pauline Kleijer
KUNST; Blz. 30-31
494 woorden

Mevrouw Mai en mevrouw Yi zijn vriendinnen. Ze kennen elkaar nog maar kort, maar nu al heeft mevrouw Mai zich onmisbaar gemaakt bij het gegoede echtpaar Yi. Ze kent de beste restaurants en de beste kleermakers, en speelt zonder morren urenlang mahjong, waarbij ze meestal verliest.

Mevrouw Mai is niet wie ze lijkt. Thuisgekomen van een nachtje mahjong vertelt ze haar vrienden de laatste nieuwtjes over meneer en mevrouw Yi. Mai heet in werkelijkheid Wang Jia-zhi. Ze is een getalenteerd actrice en lid van een verzetsgroep die van plan is meneer Yi te vermoorden.

Lust, Caution speelt zich af in Shanghai en Hongkong tijdens de Tweede Wereldoorlog. Meneer Yi is een collaborateur, die klussen opknapt voor de Japanse bezetter. Wang en haar verzetsvrienden zijn de bevlogen voorvechters van een vrij China, zo overtuigd van hun zaak dat ze er alles voor willen opofferen.

Wang heeft de opdracht om, in haar rol als mevrouw Mai, haar prooi zo dicht mogelijk te benaderen. Dat is niet moeilijk voor het mooie meisje: een paar gestolen blikken, een paar bedeesde woorden zijn genoeg om Yi's aandacht te trekken.

In een rustig tempo ontvouwt regisseur Ang Lee een zonderlinge maar onontkoombare romance. Tony Leung, de melancholieke held uit de films van Wong Kar-wai, speelt meneer Yi met de van hem bekende gereserveerde passie, maar toont dit keer ook een ander gezicht. Yi's uitbarstingen van agressie zijn een reactie op de subtiele provocaties van mevrouw Mai, overtuigend neergezet door nieuwkomer Tang Wei.

Geen genre kent geheimen voor Ang Lee, maker van onder meer Sense and Sensibility, The Ice Storm, Crouching Tiger, Hidden Dragon en Brokeback Mountain. Ook voor een erotisch geladen spionagethriller draait Lee, geboren in Taiwan en sinds 1978 wonend in de Verenigde Staten, zijn hand niet om. Zijn oeuvre kent weinig missers en veel hoogtepunten. Lust, Caution valt in de laatste categorie.

Lee toont in zijn laatste film opnieuw een volledige beheersing van zijn vak. Samen met de acteurs, cameraman Rodrigo Prieto, componist Alexandre Desplat en art director Lai Pan levert hij een geraffineerde, stijlvaste en zweele film af. Dat Lee soms de spanning laat varen ten gunste van de sfeer, is nauwelijks een bezwaar. Met twee uur en veertig minuten is Lust, Caution aan de lange kant, maar zeker niet pompeus.

Zoals in veel van Lee's films draait het in Lust, Caution, gebaseerd op een verhaal van Eileen Chang, om identiteit, vrijheid en onderdrukking. De oorlogstijd dwingt Wang haar onschuld te verliezen; ze ontdekt een onbekende kant van zichzelf. Het rollenspel gaat haar zo goed af, dat ze als mevrouw Mai vrijer is dan ze ooit had kunnen denken.

Zo houdt Lust, Caution - op het festival van Venetië bekroond met de Gouden Leeuw - iedereen een spiegel voor. Lee roept vragen op over de maskers die we in het dagelijks leven dragen, en over de werking van cinema en theater. Over lust en waakzaamheid gaat de film, over hartstocht en verraad, en over kunst en waarheid.

Se Jie

The Guardian

January 4, 2008 Friday

Spies who come in from the cold: Ang Lee plays to his many strengths with this stylish, passionate espionage drama

FILM AND MUSIC PAGES; Pg. 7

782 woorden

The title gets it the wrong way around. What we have here is first a lot of caution, then an explosion of lust. Ang Lee has followed his magnificent version of E Annie Proulx's *Brokeback Mountain* with another love story - more explicit in many ways, though more complex and oblique - and it's a movie that showcases Lee's flair for period detail and genre stylisation.

For his sheer muscular verve and ambition, Lee deserves a standing ovation. Orson Welles was described once as picking up a play with the confidence of a marksman picking up a rifle, and that is exactly how I felt Lee handles this source material: a short story by Eileen Chang. He has given Tony Leung a chance to shine with one of the most charismatic and memorable performances of his career, and in the twentysomething newcomer Tang Wei, he has made a tremendous discovery. Fiercely intelligent and hauntingly beautiful, she gives a passionate, courageous performance that deserves a shelf-full of awards; it's already made her an Asian movie-star to rival Zhang Ziyi.

Lust, Caution is an erotic espionage drama, a little like Hitchcock's *Notorious* in its plot, set in Japanese-occupied China in the second world war. Tang Wei plays Wong Chia Chi, an unassuming young college student who in 1939 finds herself left behind in Hong Kong when her father flees to England. But Wong is to find her calling when she is invited to join a theatre troupe performing patriotic plays, the purpose of which is to raise cash for the homeland's defence. Her performances are electrifying, and the collection tins are chinking, but their leader Kuang (Wang Leehom) is impatient with mere play-acting. He wants to use their talents for more direct action: namely, an elaborate sting that will ensnare the hated collaborationist police chief Yee, played by Tony Leung. Wong will seduce him by pretending to be a bored married woman in search of adventure, and once Yee's guard is down, he will be assassinated.

The plan ends in bloody catastrophe, and Yee gets away, reappearing in Shanghai in 1942, where Wong also fetches up and the official resistance contact her with a message: they were impressed with her amateur attempt and the plan is back on. She must begin the seduction anew, but this time both hunter and hunted are older and more careworn; idealism has become clouded with fear and exhaustion, and does each suspect what the other is up to? There is a whiff of sulphur in the air along with the whiff of sex. The conditions are in place for a love affair of intense eroticism, obsession and betrayal.

The sex scenes have a glorious impact, all the more so for the long, burning fuse that precedes their detonation. Wong's sexual pre-history is made up of earlier, tragicomic scenes in which the poor innocent volunteers to be deflowered by a member of her resistance group, so that her virginal state will not give the game away. The spectacle of the young man doing his bit by doggedly thrusting away on top of Wong's tense, miserable body is horribly funny and un-erotic, a mirror image to the deadly serious sizzle of her later, passionate bedroom athletics with Yee. And whatever the ambiguity of her feelings for him, they assume a poignancy and even tragedy when we learn that Wong's emotions could have been engaged elsewhere, far earlier in the story.

Arguably, the sex scenes do not have the subtlety and nuance of Wong and Yee's flirtatious dinner in Hong Kong and the tension of their automobile ride home together, wondering whether or not Wong would be inviting Yee in for coffee. The ferocious, destructive passion, however, confers a retrospective intensity on these moments, and a piquancy too: a sense that in those days their dangerous game had, if hardly innocence exactly, then a more manageable kind of pleasure.

There is tremendous sweep and potency here; the streetscapes in Shanghai are spectacular and it's a wonderfully satisfying experience, though it has to be said that the film does not offer the same unmediated insight into the minds and hearts of its lovers that *Brokeback Mountain* did. Fundamentally, we all felt that we knew, really knew, what it felt like for the two cowboys to be in love; here the question is a little more difficult. Of course, it is a different sort of film, and this alienation and emotional occlusion is a central part of what *Lust, Caution* is about. It is another resounding success for Ang Lee, whose film-making has such mass and substance. His movies are like huge, exciting new buildings for us to gather round and wonder at.

Se Jie

The Independent on Sunday

January 6, 2008

Sex and lies in Old Shanghai; For all its subtleties, Ang Lee's period drama - with its variant on the Mata Hari spy scenario - cannot help but exploit clichéd Western fantasies about Asian sexuality

Jonathan Romney

ARTS; Pg. 50

1006 woorden

Think of Taiwanese director Ang Lee, then think of the words Lust, Caution, and it'll certainly be "caution" that springs to mind first. Lee's films tend to favour subtlety and discretion. His *Sense and Sensibility* stood out from the pack of Austen adaptations as the one most genuinely engaged with emotional repression, while *Brokeback Mountain* was the first film in ages about a gay relationship that was truly fascinated with the claustrophobia of the closet.

The sex in Lee's Chinese period drama *Lust, Caution* is both intense and explicit, but that's not what makes the greatest impression. At heart, *Lust, Caution* is an unexpected companion piece to *Brokeback Mountain* - it's another love-that-dare-not-speak-its-name story, in a way - and it's the discreet gestures that count most. Bondage, blow jobs, sweaty bedroom violence all figure, but for pure eroticism, the most telling moment comes when the heroine dabs a spot of perfume on her wrist: somehow this little fetishistic detail, occurring at a key dramatic moment, has a sexual resonance that outdoes the orgiastic intensity of the crumpled sheets.

Set in Shanghai and Hong Kong in the late 1930s and early 40s, *Lust, Caution* follows the wartime career of an intrepid ingenue heroine: confident newcomer Tang Wei plays Wong Chia Chi, a student who joins a drama troupe intent on promoting patriotic Chinese ideals in defiance of the Japanese invaders. Before long, the group decides to move from drama to real action and to assassinate Mr Yee (Tony Leung), a collaborationist official visiting Hong Kong. They slip into disguise, setting themselves up as a bourgeois household; as "Mrs Mak", Wong Chia Chi joins the mah-jong circle of Yee's wife (Joan Chen), and attempts to become his mistress. To this end, the virginal student trains doggedly, a cell member awkwardly helping her bone up on sex. "I think you're getting the hang of it," he tells her approvingly, in one of the film's rare flashes of humour.

When Wong gets together with her target, things begin to sizzle gently. She proves a natural flirt at a restaurant table, and we instantly wonder whether she really has the hots for saturnine smoothie Yee, or whether she's simply the same dazzling actress we saw moving theatre audiences to tears with her on-stage patriotic fervour. But the plan is aborted, the cell scattering after a clumsily brutal confrontation: a virtuoso extended sequence that's the best thing in the film. In Shanghai three years later, Wong is recalled to action, and throws herself body and soul into a renewed assault on Yee, embarking on a physically intense and seemingly emotionally consuming affair with him.

The film is based on a story by popular Chinese writer Eileen Chang, and it's hard to know what specific resonances Lee's adaptation will have for Asian audiences: by all accounts, the mah-jong leitmotif provides a crucial underscoring function bound to be lost on Western viewers. Yet *Lust, Caution* can't help seeming to exploit certain clichéd Western fantasies of Asian sexuality, with its variant on the Mata Hari scenario. Lee certainly generates a powerful erotic charge from casting the delicately gorgeous Tang Wei, who looks dowdily innocent as a student, but blossoms into an alluring vamp under a variety of rakish slouch hats, with a lipsticked rosebud pout.

There's a potent sexual fantasy in the period setting itself: for modern audiences, there's invariably a sense of something racily improper about 1940s people, buttoned up in social decorum, actually taking off their clothes. Yet there's also an unavoidable streak of spy-story banality to the scenario: the noble guerrilla girl tangling with a callous enemy and melting in his arms. The affair begins, essentially, with a rape and it soon becomes clear that Wong likes it, or patriotically feigns to like it, rough. ("I hate you," she hisses; "I believe you," he purrs.) What makes the affair plausible is the casting of Tony Leung, Asian cinema's most carnal heart-throb, memorable as a jaded Lothario in Wong Kar-Wai's *In the Mood for Love*: a dapper, soulful lounge lizard, his face takes on a heavy, predatory quality in close-up, mixing Bogart's weather-beaten tenderness with the coarse glamour of Clark Gable.

The original short story is apparently a spare 28 pages, but Lee and screenwriters Wang Hui Ling and James Schamus have expanded it to a sometimes laborious 158 minutes. This is partly because the film's realism leaves no stone unturned. Shanghai and Hong Kong are recreated scrupulously: the film describes everything, fills in details rather than sketching in backgrounds. Yet it constantly alludes, sometimes overtly, to period Hollywood cinema - notably, to Hitchcock's 1940s dramas of sexual deceit and caution - and you can't help being struck by the difference in economy between those films and Lee's somewhat pedantic will to re-create an entire world before our eyes. Rodrigo Prieto's photography contrives to be at once lavish and austere, and the overall delicacy and severity - and the sense that Lee is scrupulously avoiding false glamour - provide an undeniable cachet of integrity. Yet all this somehow prevents the drama from really coming alive.

The historical realism so overwhelms the film that ultimately you're not sure what interests Ang Lee most: the evocation of this period in modern Chinese history, the central relationship itself, or more generally the moral complexity of espionage, the tensions between action and individual feeling. In fact, there's already a peerless spy drama about sexual compromise and the political abuse of sexuality in wartime, and in its complexity, it goes way beyond this film: in fact, it's one of Lee's prime models, Hitchcock's 1946 film *Notorious*.

Last year's Golden Lion award winner in Venice, *Lust, Caution* is subtle, adult and intelligent, and makes no concession to sensation, drawing us in with a complex, inventive flashback structure. It's a totally admirable film - yet it's hard to feel more than admiration. Sexually upfront it may be, but ultimately *Lust, Caution* only hovers at the bedroom door, its somewhat scholarly tact pulling it back from true emotional or psychological revelation.

Need to know

In talking about TONY LEUNG it's important to distinguish which one - there are two Hong Kong-born screen actors of that name. The star of Ang Lee's *Lust, Caution* (pictured below) is Tony Leung Chiu Wai, known in Asia as "Little Tony". Many consider his role in the 1992 action film *Hard Boiled* as his breakthrough but he also appeared in 1989's *A City of Sadness*. He has since become strongly associated with the films of Wong Kar-Wai, most notably *In the Mood for Love*, for which he won Best Actor at Cannes.

Se Jie
The Sunday Telegraph
January 6, 2008 Sunday
Spare our blushes
Catherine Shoard
SEVEN; Pg. 24
639 woorden

Lust, Caution (18) does not seem quite the right title for Ang Lee's latest. 'Caution, Lust' would have been better. 'Boredom, Porn', if you were feeling really accurate. For two long hours the grand passion here - indeed the only plot at all - comes to the boil with all the heat and sizzle of last week's pizza. Not once do you get the impression that our leads are giddy with desire. Not once do you think: aha, it's love. Then, suddenly, clothes are ripped, intimacies gasped and the film goes all hardcore for its final 40 minutes. Rarely has the switch from yawning to blushing been so abrupt.

We open in 1942, in Japanese-occupied Shanghai, at the home of Mr Yee (Tony Leung), head of the secret service of the collaborationist government. His wife (Joan Cheng) is playing mah-jong with three friends, including the much younger Mrs Mak (Tang Wei). Is there a frisson between her and Mr Yee, popping home for his tea? Well, no, frankly, though we're evidently meant to infer that, yep, there is. Then Mrs Mak exits on a mysterious shopping trip, has a mysterious coffee and makes a mysterious phone call.

Flashback four years to Hong Kong and the mystery is, in part at least, cleared up. Mrs Mak is actually Wang Jiazhi, an earnest undergraduate involved with a patriotic student stage company. During the summer break their dishy director devises a project even more exciting than duff-looking theatrics: they'll travel to Shanghai, infiltrate themselves into Yee's circle of friends and then assassinate him. Wang proves an unexpected natural as the bait, and so devoted to the cause she even sheds her virginity in case she needs to pass herself off as a woman of the world.

But she and Yee don't get beyond supper and a few hard stares before the plan goes awry and the students head home. Three years later, though, they give it another pop. And this time, it's far more successful. Too successful, perhaps. Will Wang really be able to sacrifice her new boyfriend for the cause? Or will love prove stronger than politics?

This being the movies, there's only really one answer to that. Shame then that there's such scant evidence of any actual affection. Is it the actors' fault? Probably not. Newcomer Wei isn't bad, in a slightly blank sort of way. Leung's lovely soulful eyes have been much exploited by Wong Kar-Wai in the past, but here he's underused and diffidently directed.

We've no idea what to make of Yee. Is he an evil tyrant? A conscience-stricken saint? Is he attracted to Mrs Mak because he senses she's compromised too, or because she's so obviously willing? There's no sense of a real connection between them (the knock-out ring he buys her is truly a thing of horror), still less the kind of compulsion that can fuel a movie.

Eleventh-hour full frontals don't help. In fact they hinder - you start wondering about logistics and camera angles. While the sex in *Brokeback Mountain*, Lee's most recent forbidden love epic, was so discreet that you could, if you blinked at the wrong moment, be under the impression that these two cowboys just really liked going camping together, here nothing is left to the imagination.

In Ellen Chang's short story of the same name, from which this has been adapted, the opposite was true. You fill in most of it yourself. On paper, the students' plot is sketchy enough to seem plausible; on film it just looks preposterous. The third-act ravishing is fine in print; on screen it seems seedy and clichéd, as if the source material were something from the historical range at Mills & Boon. In stretching a good short story so far, Lee has made it seem weirdly like the ropiest kind of chick lit.

Se Jie
The Times
January 3, 2008, Thursday
The sweetest sound
James Christopher
FEATURES; Times2; Pg. 16
513 woorden

Lust, Caution won the Golden Lion at the Venice Festival last September because it's a film of pure nerve. Only a director as revered as Ang Lee could have shot a story about China as explicit and raw as this. The sex is brutal. The history is taboo. Tony Leung is a topflight informer in Shanghai in 1938, a rich and sophisticated Quisling who does night shifts for the Japanese.

His impeccable manners and wealthy background give Leung's character Mr Yee unique access into the secret lives of his social and intellectual peers. He specialises in hunting down Chinese resistance fighters, and when time permits he attaches their genitals to the national grid. Not with any great glee. His flair for the job is matched only by his polished indifference to human emotion. Indeed that's exactly what Mr Yee's marriage is like to his chattering, empty-headed wife.

Tony Leung has played many inscrutable parts in his time, but the deep menace he generates simply by being well-dressed and polite is precisely why this film is such a gripping watch. The clever distraction is a beauty called Wang Jiazhi, and Tang Wei plays the young assassin quite brilliantly. How brilliantly will she decide whether she lives or dies. She is a humble actress studying to be the next Jean Simmons. Her decision to cosy up to Mr Yee to bring him within murdering distance of a Chinese loyalist in a cupboard is the sort of plan that is doomed before anyone has actually thought of it.

The sex scenes between Leung and Wei have already sparked an international scandal - every detail is true. I felt helpless when Tony flung the groaning Wei face-down on a mattress to have his beastly way.

The critics are in seventh heaven. This is Ang Lee well and truly unplugged. The gentle Taiwanese director (although there are 32 websites sponsored by the Chinese Government that remind us that their Oscar-winning hero is indisputedly related to Mao) is rapidly becoming a cause celebre. Lust, Caution is Lee's erotic masterpiece. This is China's X-rated riposte to Nagisa Oshima's Ai No Corrido.

The hardcore yoga makes Brokeback Mountain's gay shenanigans look like interval drinks. The intensity of the sex is far more honest and revealing than the secrets each lover tries to hide. That's the beating heart of the film. The real shock is how much Wei seems to enjoy the graphic sadism. Leung is absolutely ferocious in the sack. He rips Wei's clothes off as if they were so much wrapping paper. Moments later he leaps back into his Sunday best.

It's no mystery that the Chinese censors skinned seven minutes out of the film. Until they invent a rating system - which has been on the Communist Party's to-do list since 1926 - the local fans will have to scribble their own fantasies around Wei's startled looks and Leung's Roger Moore eyebrows. At more than two and a half hours the film could easily shed half a dozen further slices of over-dressed drama. But every layer tells a guilty story.

Tropa de Elite
AD/Algemeen Dagblad
22 mei 2008 donderdag
Heftige kijk op drugsoorlog
UITGAAN; Blz. 29
171 woorden

Wat is erger: het middel of de kwaal? Die vraag dringt zich op na het zien van Tropa De Elite (Het Elitekorps) van de Braziliaanse regisseur José Padilha. De politie hanteert in Rio de Janeiro methoden die wat gewelddadigheid betreft niet onderdoen voor de praktijken van de drugsbendes. Padilha baseerde zijn film, bekroond met de Gouden Beer van het Festival van Berlijn, op ware gronden: de situatie in 1997.

In die tijd woedde er dagelijks een complete drugsoorlog in Rio. Met hun zwarte baretten hebben de gestaalde politiemensen van het elitekorps Bope vrij spel. Eerst schieten, dan vragen stellen.

Om de heftigheid te accentueren kiest de regisseur voor een intense cameravoering, waarbij de actie in het hart van de schietpartijen wordt gevolgd. Het is een beproefde methode die ook in een andere bekroonde Braziliaanse speelfilm werd gebruikt, City of God.

Tropa De Elite is omstreden door de nihilistische kijk op de stand van zaken in Brazilië. Regisseur Padilha had bij de wereldpremière een eenvoudige verklaring: hij gaf alleen de werkelijkheid weer.

Tropa de Elite
NRC Handelsblad
May 21, 2008
De paus wilde in Rio rustig slapen
Dana Linssen
FILM; Blz. 11
510 woorden

Het is nacht. Het is om te stikken. De Braziliaanse politiefilm *Tropa de elite* slaagt er niet alleen in je in de eerste minuten dat desoriënterende donker binnen te voeren, maar ook om z'n toeschouwers die overgekookte hitte te laten voelen. Regisseur José Padilha doet dat slim. Zijn beelden van de sloppenwijken van Rio de Janeiro zijn recht voor z'n raap. Hij heeft ze aan elkaar gemonteerd als flitslicht en er een pompende beat onder gezet terwijl zijn hoofdpersoon, capitão Nascimento, ons per voice-over een lesje Braziliaanse politie geeft. Het is daar als overal: je hebt goeie en je hebt slechte. En er lopen net zoveel slechte over straat (drugsdealers, messentrekkers, kruimeldieven, vrouwenmolesteerders) als er bij de politie zitten.

Tropa de elite laat straatgeweld zien op z'n Hollywoods. Padilha betreedt bovendien een moreel mijneveld door te suggereren dat geweld een einde aan geweld kan maken. Door dat alles en het feit dat de film op ware gebeurtenissen is gebaseerd, heeft *Tropa de elite* sinds zijn première zoveel opschudding veroorzaakt.

De film speelt zich af aan de vooravond van het pauselijk bezoek aan Brazilië in 1997. Voordat de paus rustig kon slapen in een klooster naar keuze, moesten eerst even de naburige favela's worden schoongeveegd, daar zou anders wel eens een slaapverstoring vuurgevecht kunnen plaatsvinden.

De plaatselijke politie werd te corrupt geacht om dit op te lossen, daarom werd een speciaal eliteteam geformeerd, een van de eerste leden van dit team, Rodrigo Pimentel, schreef samen met socioloog Luis Eduardo Soares een openhartig en onthullend boek over zijn ervaringen.

Voor *Tropa de elite* werd wel een overzichtelijke verhaallijn geconstrueerd: Nascimento's vrouw is zwanger en ze wil niet dat haar man 's nachts nog langer op straat zwerft. Nascimento zoekt een opvolger en heeft daarbij de keuze tussen de bevlogen, heethoofdige Neto, of de beschouwende Matias. Denken of doen, dat zijn de polariteiten die de film presenteert.

Regisseur Padilha was in interviews op het filmfestival van Berlijn duidelijk over het verwijt dat zijn film geweld zou verheerlijken of zelfs aanprijzen. In zijn optiek lost het namelijk niets op. Dat de film in Berlijn met een Gouden Beer werd bekroond door een jury onder voorzitterschap van de links-geëngageerde filmmaker Costa-Gavras, wordt in Brazilië gezien als een belangrijk argument tegen de beschuldigingen dat Padilha een fascistische film zou hebben gemaakt.

Toch ligt het allemaal niet zo eenvoudig. *Tropa de elite* is een belangrijke en indrukwekkende film. Net als de vorige grote Braziliaanse sloppenfilm *Cidade de Deus* van regisseur Fernando Meirelles, probeert Padilha op een toegankelijke manier de problemen in de favela's aan de kaak te stellen. Beiden maken daarvoor gebruik van het filmische jargon dat het wijdst verspreid is: dat van de Amerikaanse politiefilm. En daar maken ze allebei dezelfde fout. Het echte leven is geen *Starsky & Hutch*, al ben je juist door dit soort semirealistische films steeds meer geneigd dat te denken. Bovendien gaat zo te snel verloren dat de film ook een linkse directe aan de kerk uitdeelt. Het is immers de paus zelf die voor de sloppenproblematiek zijn ogen wilde sluiten.

Tropa de Elite
Trouw
May 22, 2008 donderdag
Foucault in de favela's
Jann Ruyters
FILM; Blz. 16-17
499 woorden

'Fascistisch' oordeelde filmblad Variety over 'Tropa de Elite'. 'Dirty Harry' Revisited, schreef De Filmkrant hier. Toch won de op een sociologisch boek van André Batista gebaseerde Braziliaanse speelfilm over de drugsoorlog in Rio de Janeiro een Gouden Beer in Berlijn, plus nog meer prijzen waaronder de publieksprijs op het Latijns Amerikaans Filmfestival in Utrecht vorige week. En 'Tropa de Elite' was een miljoenensucces in Brazilië. Het adrenaline aanjagende hiphopnummer dat de film opent schijnt er nog steeds op iedere dance party te horen te zijn.

Het razende 'Tropa de Elite', de eerste speelfilm van documentairemaker Padilha, begint ook met zo'n feestje. Op het ritme van de muziek flitst Padilha beelden van draaiende heupen, billen, armen. Dreigend hoog hangt de camera boven de deinende massa tot er een politieschot doorheen knalt. Pats boem, dood. En daar volgt slechts even duisternis en stilte op. Het geweld, de muziek en het snelle, zangerige Portugees zullen ook de rest van de film onder stroom zetten. Veel tijd voor reflectie geeft Padilha je niet.

Zelf heeft hij echter wel heel goed nagedacht. 'BOPE'-kapitein Nascimento kijkt terug op de maanden, einde jaren '90, toen zijn elitekorps de sloppen paus-klaar moesten maken: 'Operatie Heiligheid'. "Vrede in de favela's berust op het wankel evenwicht tussen munitie en corruptie", meldt Nascimento, de eerste cynische oneliner in een reeks van cynische oneliners. De 300 man van BOPE - het veelzeggende korpsembleem een doodshoofd en twee gekruiste geweren - gaan in zwarte uniformen, met HK's en plastic zakjes (gruwelijk!) de strijd aan met drugsdealers, corrupte agenten, gebruikende studenten.

De keiharde actie- en geweldscènes worden afgewisseld met inkijkjes in die verschillende subculturen in Rio. Het bijna op de lachspieren werkende 'wheeling en dealing' van de falende corrupte 30.000 man tellende 'gewone' politiemacht, de politieke discussies over het politiegeweld onder de studenten op het Rechten-instituut. Foucault's institutionalisering van de macht prijkt pontificaal op het studieprogramma maar goed doorgedacht hebben de studenten nog niet. Padilha wel. 'Tropa de Elite' schetst de drugsoorlog als een machtsstrijd waaraan iedere groep zijn aandeel levert; niet alleen de sadistische politiemacht of de moordlustige drugsdealers is verantwoordelijk, ook de studenten uit de machtige, rijke milieus die in de favela's hun wetswinkels oprichten maar er ook hun cocaïne kopen.

De extreem cynische voice-over van de BOPE- kapitein zet de toon in 'Tropa de Elite' maar toch is het vreemd dat in de opgewonden reacties de visie van de regisseur zo is vereenzelvigd met die van zijn antiheld. Deze haatdragende Nascimento mag de lijn van gebeurtenissen mee hebben, ondertussen wordt hij geteisterd door hyperventilatie en zijn werk vervreemdt hem van vrouw en kind. Zijn onbewuste spreekt hem tegen.

Het zal dan ook meer de agressieve vorm van deze film zijn dan de ideologisch toch evenwichtige en kritische inhoud die voor ongemak en controversie zorgt. Maar in die vorm schuilt ook Padilha's superioriteit. Uiteindelijk maakt 'Tropa de Elite' niet alleen agenten, dealers en studenten medeplichtig aan bloed en geweld, maar ook de vaardig opgehitste toeschouwer. En dat is moeilijk te verkroppen.

Tropa de Elite
de Volkskrant
May 22, 2008
Elitetroepen zonder mededogen
Jan Pieter Ekker
KUNST; Blz. 30-31
418 woorden

Rio de Janeiro, 1997. In een achterbuurt is 's nachts een wild feestje aan de gang. Met mooie, schaars geklede meisjes en stoere jongens. 'Er zijn meer dan zeventienhonderd favela's in mijn stad', zegt kapitein Roberto Nascimento in voice-over, terwijl in beeld langzaam een politieauto het feestterrein op komt rijden. 'In de meeste maken drugdealers de dienst uit. Ze hebben HK's, Uzi's, AR-15's, noem maar op. In de rest van de wereld worden dit soort wapens in oorlogen gebruikt. In Rio zijn ze in handen van nietsontziende gangsters.' In beeld loopt de situatie uit de hand.

Nascimento is geen gewone politieagent, zo blijkt al snel. Hij behoort tot de Batalhão de Operações Policiais Especiais, Rio's speciale politie-eenheid met zwarte in plaats van blauwe uniformen, en met een doodshoofd in het wapen. BOPE komt in actie als de gewone politie in de problemen is. En dat gebeurt nogal eens. Nascimento heeft er genoeg van. Hij heeft last van stress, en slikt handen vol tranquillizers. Bovendien is zijn vrouw hoogzwanger. Maar hij krijgt van zijn superieuren geen toestemming het keurkorps te verlaten. Er staat een bezoek van de paus op stapel. En Nascimento dient eerst een geschikte opvolger klaar te stomen.

Het rauw-realistische Tropa de Elite is de eerste speelfilm van José Padilha, die eerder de meermaals bekroonde documentaire Ônibus 174 maakte. Het scenario is geschreven door Bráulio Mantovani (die eerder een Oscar-nominatie kreeg voor City of God) op basis van het non-fictieboek Elite da tropa van de socioloog Luiz Eduardo Soares en twee voormalige BOPE-kapiteins. Zij openbaarden dat de politie zich in de keiharde strijd met de drugsbaronnen stoerde aan god noch gebod. De politie schoot gericht en martelde naar believen. Verdachten kregen een aangesnoerde plastic zak over het hoofd, een kogel door de knie of een bezemsteel in de aars.

Bij de première in Brazilië, eind vorig jaar in Rio, werd het bikkelharte politieoptreden meestentijds begeleid door applaus en gejoel.

Op het festival van Berlijn, waar Tropa de elite werd bekroond met de Gouden Beer, werd Padilha uitgemaakt voor fascist, omdat hij de grens tussen geweld tonen, aanklagen en verheerlijken niet helemaal duidelijk leek te willen trekken. Het is de kracht en de zwakte dat Tropa de elite ruimte laat voor zulke verschillende interpretaties. Waarbij aangetekend dient te worden dat de snelle montage, de snoeiharde gangsterrap, de zwaar aangezette geluidseffecten en de branievolle voice-overs (de invloed van de Amerikaanse coproducent Miramax, zo lijkt het) doen vermoeden dat Padilha eerder een lekkere misdaadfilm voor ogen had dan een discussiestuk.

Tropa de Elite
The Guardian
August 8, 2008 Friday
Elit Squad
Peter Bradshaw
FILM AND MUSIC PAGES; Pg. 8
224 woorden

Here is the biggest, fattest, dampest squib of the week: perhaps the most disappointing film ever to have won the Golden Bear at the Berlin film festival. Brazilian director Jose Padilha made the documentary *Bus 174*, about a man who stormed aboard a city bus in Rio in 2000 and held the passengers to ransom at gunpoint on live TV. His fiction feature, based on the memoirs of a cop in the city's paramilitary elite squad, tells the story of how these hardcore officers were horrified to discover in the 1990s that Pope John Paul II on his upcoming visit wished to stay near the favelas and that they were therefore required to storm these no-go areas to clean them up. There's an awful lot of very cliched Brazilian slum-porn, gun-porn and poverty-porn, all knocked off from the influential favela masterpiece *City of God*. The movie's evasive cynicism, morphing gradually and insidiously into lipsmacking adoration of the macho lawmen in their SS-style black uniforms, is pathetic. The worst moment comes when the anti-hero Captain Nascimento (Wagner Moura) jeers at a feeble cop applying to join their ranks: "You belong with the whores, you belong with the pimps, you belong with the abortion clinics." Um, excuse me? Abortion clinics? Getting a reactionary sermon from a pumped-up man in uniform is the last thing we need.

Tropa de Elite

The Independent on Sunday

August 10, 2008

Nasty, brutish and on the rampage; Brazil's corrupt elite police squads are seen in a less than flattering light in this nihilistic action thriller

Jonathan Romney

ARTS; Pg. 60

635 woorden

Normally, I don't worry too much about what other critics say. I read them, agree or disagree - but lose sleep over their opinions? Well, it happens. It happened at the Berlin Film Festival this February; I reviewed the Brazilian feature *Elite Squad*, which won the top prize. I was enthusiastic about Jose Padilha's kinetic, unapologetically macho, police drama, but with reservations: my review concluded, "Arguably, the film could be read as a nihilistic, even reactionary statement."

I began to worry that my "arguably" was too much of a qualification. *Variety* called the film "a one-note celebration of violence-for-good that plays like a recruitment film for fascist thugs". Watching the film again, I don't think *Elite Squad* is fascist. It simply uses militaristic rhetoric in the context of a brutal action thriller to draw attention to a pressing issue: the parlous state of policing in Brazil. That *Elite Squad* is an undeniably sensationalist entertainment doesn't make it any less intelligent: it simply pummels you to attention. This may not be the sort of cinematic argumentation that we Sunday-broadsheet liberals normally favour, but it works.

It certainly worked in Brazil, where *Elite Squad* was seen by 11 million viewers in pirated editions before even reaching cinemas. *Elite Squad* is fiction with the urgency of pulp reportage. Its subject is Bope (Special Police Operations Battalion), a paramilitary force that patrols the favelas to clean up drug gangs; the squad's shoot-first methods have been roundly condemned by Amnesty International, among others. Bope's coat of arms makes its ethos clear: carbines, daggers and a grinning skull. This is the death-metal approach to policing.

The first section of a convoluted narrative follows two rookies through Rio's regular police force. Headstrong Neto (Caio Junqueira) is placed in charge of his division's motor pool, but finds the service so riddled with backhanding that he can't keep his cars running unless he wages war on his own superiors. And Matias (Andre Ramiro) is an idealist who studies law on the side and becomes fascinated with theories of policing: a highbrow cop who knows his Foucault. The film's narrator is Bope commander Captain Nascimento (Wagner Moura), presumably voicing the insider knowledge of the film's co-writer, Rodrigo Pimentel, himself a former Bope captain. Nascimento is brutish, cynical, dour, and in his element terrorising suspects and recruits alike: *Elite Squad*'s centrepiece, a startling boot-camp sequence, could only be considered a "recruitment film" for the very hardest masochists.

Moura's grim delivery and the Mickey Spillane flavour of his voice-over encourage us to take a critical distance from Nascimento's brutalist stance. "As long as the dealers have drugs," he says, "we have no choice." But if we take Nascimento's words as the film's own argument, then we're not reading closely enough. Nascimento is hardly an idealised enforcer hero, but a damaged bundle of traumas: popping tranquillisers, making bad decisions, messing up in his marriage. Nascimento is as screwed up as Bope itself, and Brazil.

As for Matias, he falls for co-student Maria (Fernanda Machado); she does social work in a favela ruled by a drug lord. The students are largely depicted as hypocritically compromised brats - but then, why should the intelligentsia in the film be exempted from Padilha's universal critique? The film itself suggests that Bope is the product of Brazil's endemically corrupt system. It's a cynical, perhaps pessimistic view, but hardly a justification of Bope thuggery. Apparently, Bope brutality has worsened since the film's release.

Elite Squad belongs in an honourable tradition, its bilious insider depiction of police corruption akin to the novels of James Ellroy and Joseph Wambaugh. In any case, it's a welcome rarity to see a popular, tabloidy genre film that stirs up genuine debate. But endorsing fascism? As I said, only arguably - and it's an argument that will run and run.

Tropa de Elite
The Sunday Telegraph (London)
August 10, 2008
Elite Squad
Mike McCahill
SEVEN; CINEMA; Pg. 25
325 woorden

In Brazil, the Elite Squad are those who police the police. Ostensibly an anti-corruption unit, they dress in black, their logo a skull pierced by both a knife and a gun barrel. You could, watching José Padilha's uncompromising favela drama, mistake them for a death squad: their zero-tolerance initiative extends to shooting drug dealers and dodgy cops with equal lack of compunction.

Padilha's film, which sparked heated debate upon winning Berlin's Golden Bear this year, depicts the squad's efforts to clean up one Rio de Janeiro slum ahead of a papal visit. Our narrator, the wearily brutal, keen-to-retire Captain Nascimento (Wagner Moura) is forced to stick around and toughen up the rookies most likely to replace him - brainy Matias (André Ramiro) and the rougher Neto (Caio Junqueira) - provided they can stay alive that long.

In Berlin, where accusations of fascism take on a site-specific force, controversy arose over whether Elite Squad might be understood as an apologia for Nascimento's hardline methods. Padilha, director of the astute and critical documentary *Bus 174*, seems an unlikely candidate to make that film; I think he's interested in the Squad's status as a last resort in a system where nothing - including the police force - works as it should.

One blackly funny sequence finds officers dumping corpses on somebody else's patch in order to reduce their own precinct's murder rate, while Nascimento's after-dark training camps bear marked resemblance to a pumped-up Klan rally. It's doubtful you'll emerge reassured that the people of Rio are in safe hands.

Elite Squad is relentless and fairly complicated in its setting out of a decaying power structure, and it's not surprising that some early reports were so muddled: the film, like the mean streets it ventures into, is no country for the weak of heart. Yet it develops the concerns of *Bus 174* in consistently gripping and surprising ways. To these eyes, at least, it looks like powerhouse world cinema.

Tropa de Elite
The Times
August 7, 2008 Thursday
Cinema has a voice - we'd just rather not hear it
Kevin Maher
FEATURES; Times2; Pg.17
352 woorden

Voiceover. For film-makers everywhere it can be a formal lifeline that represents the difference between abject failure and narrative coherence. In some movies, such as *Trainspotting*, it is both a poetic boon and a crucial expository tool. In others, such as the studio cut of *Blade Runner*, it is flat and superfluous. In others still, such as Jose Padilha's new Brazilian cop drama *Elite Squad*, it is just plain wrong.

The movie, about life inside the world of Rio de Janeiro's lethal supercop BOPE squad (*Batalhao de Operacoes Policiais Especiais*), is narrated by the alpha-male protagonist Captain Nascimento (Wagner Moura) with all the gruff urgency of an angry gorilla. "Me? I'm no regular cop!" he barks, before his screen self blasts a teenage drug dealer through a shanty shack in Rio's dirt poor favelas. "To me, a dealer is a dealer!" he continues, as he returns home to his wife, yells at her a lot, shoots some more teenagers and beats an imminent nervous breakdown through the power of machismo alone.

Nascimento's penchant for Rambo theatrics is unfortunate, because elsewhere *Elite Squad* has interesting things to say. Co-written by a former BOPE officer, it is, for instance, a riposte to the duplicitous liberalism of movies such as *City of God*, which purport to examine slum life in the favelas but are equally hopped up on guns and violence. Padilha's film, instead, features a smart central scene in which the undercover BOPE cop Matias (Andre Ramiro) debates the nature of street crime with rich college students who cling to specious quotes from the philosopher Michel Foucault's *Discipline and Punish*.

Soon, however, the movie leaps back into macho-land, and Nascimento's voiceover growls: "Those college kids! They just didn't get it!" Underneath, the narrative lurches from Matias's pre-BOPE rookie days to his gruelling training, and eventually to his homicidal assignments with Nascimento. During these final sequences, where favela teens are gleefully tortured and where splintered broom-handles are aimed into rectums, the movie and Nascimento's voiceover blend into one cacophonous mess. The chest-thumping growl is uppermost. Killing with impunity is everything. And all subtlety is lost.

The Wrestler
AD/Algemeen Dagblad
11 februari 2009 woensdag
Negatief sportsprookje
FILM; Blz. 25
146 woorden

Een echte hoogvlieger is *The Wrestler*, de nieuwe film van Darren Aronofsky, niet. Dat de film met een negatieve versie van het Rocky-verhaal toch boven de middelmaat uitsteekt komt door Mickey Rourke. Zijn vertolking van de aan lager wal geraakte beroepsworstelaar die van zijn sportcarrière en loopbaan een puinhoop heeft gemaakt, is grandioos. De tragiek van deze man die zijn lijf door doping heeft verknald, is onontkoombaar. Voeg daarbij de verstoorde relatie met zijn dochter en deze Randy Robinson, bijgenaamd *The Ram*, staat iedereen helder voor de geest.

The Wrestler is geen sportsprookje zoals *Rocky*. Signeersessies in afgetrapte gymzalen en een dreigend hartinfarct maken van de showworstelaar in de eerste plaats een zielig hoopje mens. De lens geslagen, maar goedaardige Randy wordt door de camera als een Siamese tweeling gevolgd. Het geeft de film een beklemmend karakter en maakt de vertolking van Rourke alleen maar geloofwaardiger. A.Z.

The Wrestler
NRC Handelsblad
February 11, 2009

Sober en grimmig beeld van armzalig worstelmilieu; Drama In 'The Wrestler' blijft onduidelijk waar carrière van worstelaar begint en die van Mickey Rourke ophoudt

Peter de Bruijn
FILM; Blz. 8
725 woorden

Zo worden ze niet meer gemaakt, glundert Randy 'The Ram' Robinson, als hij in een café de hardrock van de jaren tachtig hoort. Dat is niet toevallig ook de glorie tijd van zijn carrière als professioneel worstelaar. En niet toevallig is het ook de glorie tijd van de acteur die deze worstelaar speelt en die na de jaren tachtig eveneens een diepe val maakte, Mickey Rourke. The Ram: "Toen werd er tenminste nog muziek gemaakt, voordat dat joch Cobain alles verpestte. Ik zal je wat vertellen: ik haat de jaren negentig."

Een grappige, kleine scène, maar ook meer dan dat. Het blijkt een voorbode voor de grote apotheose van The Wrestler, als de muziek van Guns 'N Roses klinkt; een van de effectiefste staaltjes van het gebruik van filmmuziek in lange tijd.

The Ram heeft meer reden om terug te verlangen naar de jaren tachtig, voordat Nirvana met artistieke pretenties de domme testosteronrock die daarvoor in zwang was in diskrediet bracht. Inmiddels kan hij nog net het hoofd boven water houden in de onderste regionen van zijn sport. Worstelen is tegelijk sport en show; met onderlinge afspraken tussen de kemphanen, kostuums en een rolverdeling tussen de goede en de kwade vent.

Maar de verwondingen en blessures zijn wel echt. Sommige worstelaars zijn aan het einde van hun carrière invalide. Om deze diepe verwarring tussen wat show en wat werkelijkheid is, gaat het in The Wrestler.

Gescheiden en vervreemd van zijn inmiddels volwassen dochter (Evan Rachel Wood), woont Ram in een stacaravan. Schaars menselijk contact onderhoudt hij door nintendo te spelen met zijn buurjongen, en door zijn bezoeken aan lapdanseres Cassidy (Marisa Tomei) in een stripclub. Zij speelt net als de worstelaar een rol, maar ze verkoopt ook haar enige en echte lichaam. Ze kunnen elkaar begrijpen.

Jarenlange doping en blessures hebben zijn gezondheid ondermijnd. Net als hij wil gaan werken aan een grote comeback wordt hij geveld door een hartaanval. Dan staat hij voor een keuze: een normale baan zoeken en zijn privéleven eindelijk op orde brengen, of een groot risico nemen en toch doorgaan.

In The Wrestler blijft steeds onduidelijk waar The Ram begint en Rourke ophoudt. Zien we hier een acteur aan het werk die een rol speelt, of een ster die vooral zichzelf is? De kracht van de film zit in dit spel met dubbele bodems, net zoals de tak van de worstelsport die in de film wordt afgebeeld een spel is met schijn en werkelijkheid.

Rourke beleefde zijn gouden jaren in dezelfde periode als zijn personage, met klassieke films als Diner en Rumble Fish. Ook Rourke leefde erop los en ondermijnde zijn gezondheid, onder meer door een poosje professioneel te boksen. Ook Rourke maakte op cruciale momenten in zijn leven domme en roekeloze keuzes. Ook Rourke viel uit de gratie en hoopt op een glorieuze terugkeer. Dat is een carrièrepatroon dat pijnlijk veel weg heeft van de worstelaar

In de grofste scène gaan The Ram en zijn tegenstander de ring in met een nietmachine. Doet het pijn, vraagt The Ram nog vooraf aan zijn collega. Erin schieten gaat wel, luidt het antwoord, maar de nietjes uit de huid halen, dat is soms een probleem.

Volgens sommige Amerikaanse Oscarwatchers is het vooral deze scène geweest die The Wrestler een Oscarnominatie voor beste film heeft gekost. Smakeloos, luidde het oordeel van veel leden van de Academy. De Oscars zijn immers één grote exercitie om de Amerikaanse filmindustrie cultureel cachet te geven.

Maar juist het realisme maakt The Wrestler zo sterk. Regisseur Darren Aronofsky en scenarioschrijver Robert D. Siegel moeten de onderbuik van deze volksport nauwgezet hebben bestudeerd en ze rapporteren erover in een gepast grimmige stijl. Zonder excuses te maken voor deze vaak armzalige wereld, zonder dedain en, wat verleidelijk moet zijn geweest, zonder te vervallen in camp. De wereld die ze portretteren is niet mooi, maar krijgt wel een zekere waardigheid, tegen de klippen op. Aronofsky, die in eerdere films zoals Requiem for a Dream en Pi vaak een stilistische trukendoos opentrok, houdt het in deze film sober.

Ook eerdere films zijn omschreven als Rourkes comeback. Deze keer is het waar, in ieder geval in artistiek opzicht. Of zijn carrière weer opbloeit moet worden afgewacht. Maar dit buitengewoon ontroerende portret, waarin hij zijn ziel blootlegt, is hoe dan ook van een zeldzaam niveau. Rourke is dan de mooiste niet meer, hij is wel echt.

The Wrestler

Trouw

February 12, 2009 donderdag

Rioolprins Mickey Rourke is terug in de ring

Belinda van de Graaf

FILM; Blz. 36-37

317 woorden

'The Wrestler' is de grote comeback film van Mickey Rourke (56), de Amerikaanse acteur die zijn hoogtijdagen in de jaren tachtig beleefde, als Motorcycle Boy in Coppola's bendefilm 'Rumble Fish', maar vooral met broeierige rollen tegenover Kim Basinger ('9 ½ Weeks') en Faye Dunaway ('Barfly').

Een Amerikaanse criticus noemde hem 'Gutter Prince'. Daar is niet echt een mooie vertaling voor, maar vooruit: de 'Rioolprins' is terug. Boksen wilde Rourke eind jaren tachtig, begin jaren negentig. Hij hing zijn acteurscarrière aan de wilgen, en werd professioneel bokser, een beroep dat hij al sinds zijn jeugd najoeg. Een paar jaar hield hij het vol, daarna wilde hij terug op het witte doek, maar echt spetteren als toen, deed het niet meer. Tot regisseur Darren Aronofsky zich over hem ontfermde, zoals Quentin Tarantino ooit de grote comeback van John Travolta bewerkstelligde.

In een documentair gedraaide film zien we Rourke terug als oudere, afgeragde worstelaar, met een zonnebankbruin lijf vol tatoeages en lange, geblondeerde haren. De rauwe stem is echt, evenals de opgepompte borstkas. Als Randy 'The Ram' Robinson in de ring staat, verdwijnt er van alles in zijn lichaam, scheermesjes, nietjes, zelfs vorken. Als hij even later na een hartaanval en een ziekenhuisopname op de vleesafdeling van een supermarkt staat, probeert hij er wel iets van te maken, maar het is treurig.

Dit is geen film waarin iemand met goede bedoelingen ook het goede krijgt. Normaal gesproken komt er in een Hollywoodfilm wel iets moois tot stand met de stripteasedanseres, en komt het met de verwaarloosde dochter ook wel goed. Maar 'de ram' is al te ver afgedreven. Zijn poging om terug te keren naar de werkelijkheid, strandt keer op keer.

De film laat heel mooi zien, hoe ingewikkeld dat is, vriendschap en liefde. Een afranseling in de ring, compleet met rondspuitend bloed, doet lang niet zoveel pijn. Voor Mickey Rourke is de Bafta al binnen, nu nog de Oscar.

The Wrestler
de Volkskrant
February 12, 2009
Mickey Rourke intrigeert
Bor Beekman
KUNST; Blz. 30-31
430 woorden

De beste reden om de film *The Wrestler* te bezoeken is Mickey Rourke. Ook voor wie volkomen is ontgaan hoe die in de jaren negentig zijn acteercarrière (en uiterlijk) aan gort hielp met drankgelagen, ruzies en bokswedstrijden. Het is hier niet de gevallen ster die intrigeert, maar de acteur.

Rourke (*Rumble Fish*, 1983 *Barfly*, 1987) bezit anno 2009 nog maar een beperkt palet aan gezichtsuitdrukkingen. Een ramp, voor de gemiddelde acteur. Bij Rourke pakt het anders uit. Zijn zelf gecreëerde masker (botox, zegt men) kan zijn talent niet verhullen; het lijkt het in *The Wrestler* zelfs te accentueren.

De verwrongen glimlach, de doffe oogjes die soms prachtig oplichten - daarmee geeft Rourke zijn karakter innemend vorm. Als Randy 'The Ram' Robinson, de Amerikaanse showworstelaar met blond permanent en strakke gifgroene broek, die maar geen afscheid kan nemen van de ring.

De openingsbeelden van *The Wrestler* refereren aan het onbetwiste hoogtepunt in Randy's leven; zijn worstelpartij uit 1989 in de uitverkochte arena van Madison Square Garden, tegen de Ayatollah ('het beest uit het Midden-Oosten!'). Flyers zijn te zien, en krantenartikelen - Randy the Ram is een beroemdheid.

En vervolgens zien we hem terug, twintig jaar later. Randy rijdt naar huis, na een worstelpartij in een aftands gymzaaltje. En komt er achter dat hij uit zijn trailer is gezet; huurachterstand. En als hij aanklopt voor wat extra werk in het supermarktmagazijn, bekt zijn chef hem genadeloos af: 'Is de prijs van maillots soms omhoog gegaan?'. Toch gloort er, bij alle ellende, nog een reepje licht: men wil een rematch organiseren voor Randy en de Ayatollah.

Regisseur Darren Aronofsky, die naam maakte met ambitieuze en zeer gestileerde films als *Pi* en *Requiem for a Dream*, houdt zich met het meer naturalistisch gefilmde *The Wrestler* goeddeels aan het cliché van de sportfilm. Het genre waarin de held met een comeback zijn eer en goede naam mag herstellen, en onderwijl ook nog een stukgelopen relatie probeert te lijmen (in dit geval met zijn dochter). Maar onder het oppervlakte steekt Aronofsky's film uiterst geraffineerd in elkaar. Hij schetst de showworstelwereld tot in elk bloederig, vooraf doorgesproken detail; van de onderlinge kameraadschap tot de steroïden die worden verhandeld in de kleedkamer.

Tegelijk is *The Wrestler* ook een nietsontziend portret van een volkomen door zijn imago geobsedeerde, naar applaus hunkerende eenling. Iemand die zich in de ring vrijwillig laat mangelen met nietpistolen en prikkeldraad- alles voor het publiek. Randy koestert gevoelens voor zijn favoriete stripdanseres, Cassidy (Marisa Tomei, evenals Rourke genomineerd voor een Oscar). Maar anders dan hij, droomt zij nu juist van een leven naast het podium.

The Wrestler

The Guardian

January 16, 2009 Friday

Lord of the ring: Mickey Rourke's sympathetic turn as Randy "The Ram" makes The Wrestler much Peter Bradshaw

FILM AND MUSIC PAGES; Pg. 7

892 woorden

If it was a comedy, this would star Will Ferrell in a beefcake fat-suit with other wiseacre comics playing his various wrestler comrade-opponents, looking on blankly while Will attempts his delusional comeback in the ring. But it's deadly serious, and Mickey Rourke - famously once a contender in the marginally more credible world of boxing - is sublimely cast. Something about this gutsy, heartfelt drama from screenwriter Robert D Siegel and director Darren Aronofsky alchemises Rourke's conceit into a terrifically engaging, likable and even vulnerable performance. Happily for them both, Aronofsky appears to have caught the 52-year-old Rourke at just the right time with just the right role. This film won the Golden Lion at last year's Venice film festival, and it's an exhilarating victory for the director after his dreadfully limp and overblown fantasy *The Fountain*. And for all his grotesque appearance in the film, Rourke plays something he has not been much known for in his acting career: a human being.

He is Randy "Ram" Robinson, the washed-up star of the 80s professional wrestling scene, still roaring and crashing around the circuit to a diminishing crowd of nerdy male fans and dead-eyed blonde women keen to "party" after the show. He is mutton dressed as steroid-injected lamb, pecs and abs and biceps clenched with timor mortis, his hair an unshorn Samson shower of dyed blondness, fervently modelled on the heroes of the 1980s stadium rock scene. The Ram makes no secret of his detestation of 90s music in general and Kurt Cobain in particular. Rourke's face has a ruined leonine quality, his lips perpetually pursed in something closer to shark pout than a trout pout. Les Kellett he ain't.

Randy is, poignantly, in love with a pole-dancer called Cassidy, played by Marisa Tomei. She is herself getting too old for a business whose similarities to Randy's are made reasonably clear. But while Cassidy gets dollar bills stuck in her stocking-tops, Randy invites hopped-up guys in the crowd to smash metal fold-up chairs over his head before the action commences. As if to anticipate or pre-empt metaphorical readings of the wrestling game, Aronofsky has Cassidy occasionally behave like a 21st-century Mary Magdalene, tending to poor Randy's post-match wounds in the lap-dancing club, and quoting to him stretches of Mel Gibson's *The Passion of the Christ*. Who knows? Perhaps Aronofsky was also playfully hinting at Roland Barthes's ruminations in his 1957 essay *The World of Wrestling*: "I have heard it said of a wrestler stretched on the ground: 'He is dead, little Jesus there, on the cross . . .'" There is, however, nothing little about Mickey Rourke.

After a horrendous heart attack, Randy is ordered by his doctors to quit wrestling or die. He decides to use this enforced leisure to re-establish contact with his estranged daughter Stephanie (Evan Rachel Wood). But this is a painful, difficult business, and then Randy is offered a mouthwatering purse for a big rematch with his old enemy from the 80s glory days: the "Ayatollah". Now that hating Iran is big again in America, this looks like box-office gold. Surely one more bout won't hurt? Has Randy got the balls to go into the ring with the Grim Reaper himself?

Deftly, sympathetically, Aronofsky immerses us in Randy's strange world. Making ends meet with a supermarket job, he is part of what looks a weird cult that meets at the weekend. He and about a dozen other wrestlers are shown squeezing into the dressing room before a show, and hilariously, surreally, there is hardly enough room on screen for all these absurdly huge bodies. It is a wall of pumped-up and damaged flesh. They are, however, not at all cynical or mean to each other; on the contrary, they are mutually supportive and friendly. Even the "fix" for each bout is regarded with the same reverence as the established choreography of a bullfight.

But wrestling is horrible. Randy smuggles a razor blade into the ring, and though it isn't what you might think, the resulting episode speaks volumes about the self-harm, self-doubt, self-hate and tatty addiction that underpins the whole business. The bout that finally brings on Randy's cardiac arrest is a truly revolting X-treme match, featuring blunt implements, barbed wire and staple guns fired into pudgy chests - the staples have to be removed after the show by an on-site medic. Randy and his fellow grapplers are basically demi-snuff porn actors.

Despite the horror and the physical punishment that Randy absorbs so uncomplainingly, the biggest and scariest challenge comes when the supermarket manager at his day job makes him man the deli counter and deal with the grouchy customers wearing a wussy hairnet. Coming out to face his public is worse than any wrestling match, and yet Randy's invincible showbiz chutzpah wins through. Metaphor isn't far away as Randy is soon charming and backtalking all the old ladies and blue-collar guys who want his smoked ham and baloney.

The Wrestler runs on what are admittedly pretty traditional lines for a sports film, yet runs on them with exhilarating speed and attack. I was waiting for a cop-out ending, but it never arrived. Rather magnificently, Aronofsky finally gives schmaltz the forearm smash and puts the smackdown on sentimentality with a heavy-duty chokeslam - as it were. After an uncertain period, this director has rediscovered his grip.

The Wrestler

The Independent on Sunday

January 18, 2009

Blood, sweat, and a knockout performance; Mickey Rourke's moving portrayal of a failed fighter shows he should never be counted out

Jonathan Romney

ARTS; Pg. 58

840 woorden

'I'm an old broken-down piece of meat,' laments the hero of *The Wrestler*. Broken-down he may be, but he's still meat - living flesh - rather than a conglomeration of pixels, and that's something in today's American cinema. We've become so used to CGI "adjusting" actors' faces and bodies - from invisible tucks to full Hulk-style mutation - that we've forgotten how poetic it can be when an actor lets himself be viewed as unashamedly gone to seed. The sheer weight of flesh is the subject of Darren Aronofsky's low-budget realist drama: the film is about the struggles of a failed wrestler, but it's also about the lumbering man-mountain that the film's star has become and, indirectly, about the wear and tear, the workouts and the bruising, that have made Mickey Rourke what he is now.

The protagonist is Randy "the Ram" Robinson - a star wrestler in the 1980s, now grinding away at the bottom of the US fight circuit, but dreaming of his comeback. Rourke too was a golden boy of the 1980s, but dramatically lost his way, and his looks, in his misguided determination to be a boxer. Rourke hasn't been entirely absent from the screen, but it's true to say that his tender, self-revealing performance here represents a magnificent comeback. Randy the Ram is someone who not just coulda been a contender, but was one - who even became a character in a Nintendo game and had his own action-figure toy. We don't learn what went wrong in Randy's life, but he's now penniless and living in a trailer park, estranged from his grown-up daughter (Evan Rachel Wood). Apparently Randy didn't hang up his glittery leotard when he should have done, pursuing his myth beyond its expiry date: he clings desperately to the living effigy he's created, the bulked-up titan with rubberised muscles and peroxide Viking locks.

The Ram embarks on a tentative romance with lap dancer Cassidy, played by an affectingly no-nonsense Marisa Tomei. Randy thinks she cares for him, and perhaps she does, but she understands the reality-fantasy divide: she knows they're in the same trade, using their bodies to play a part, only she's able to stop when she gets home.

With its spare, unsentimental script by Robert D Siegel, the film is very much about demystification. It demonstrates all that's faked in the wrestling world, from Randy's persona to the moves themselves: backstage before a match, a roomful of affable goliaths quietly plan their strategy, the only rule being that the good guys, or "faces", must triumph over the gurning thugs, the "heels".

Yet within this play-acting is a high degree of corporeal reality. That's real muscle going into that ring, real body weight crashing to the floor, real blood spilled, even when it's done theatrically: Randy may fake his injuries for showbiz's sake, but it still takes a razor to the forehead. Wrestling's grimmest theatre is a bloodthirsty institution called CZW, "Combat Zone Wrestling", involving household tools, barbed wire and such ruthless opponents as the (real-life) "Necro Butcher", who starts the show by stapling a banknote to his forehead before producing a kitchen fork to make a meal of Randy.

The fight scenes in *The Wrestler* - staged in school gyms or grime-encrusted pool halls - are brutal, squalid and matter-of-fact, worlds away from the grand opera of *Raging Bull*. *The Wrestler* also recalls 2006's *The Singer*, in which Gerard Depardieu, as an ageing crooner, similarly played on his own history, rising with dignity above his supposed ruin. Depardieu's key line - "You're only corny because you've lasted" - applies just as well to the Ram here, and to Rourke, whose somewhat childlike tenderness is still visible through the leather-lipped mask that his face has become.

Rourke gives a wholehearted, defences-down performance, from the bouts to Randy's most unglamorous moments, not least when jabbing steroids into his perma-tanned arse. For the first time in ages, the star has a chance to show vulnerability and humour: a superb scene, apparently improvised, has the Ram reluctantly serving on a deli counter, and rising to the task with winning showmanship and charm.

The Wrestler is also a comeback for director Aronofsky, whose last film was the metaphysically overblown *The Fountain*. Here Aronofsky pares down his style, inspired (I'd guess) by the hard-tack realism of Belgium's Dardenne brothers: you see it in the way that the hand-held camera often hangs on Rourke's shoulders, and in the pitilessly drab settings, Aronofsky claiming New Jersey as a Belgium of his own.

The Wrestler is uneven - the scenes with Randy's daughter don't quite take off - but it's insightful, affecting and bracingly free of bullshit. The Ram may get to deliver his big "I'm still here" speech at the end, but we're left guessing whether it truly signifies triumph or more desperate self-delusion. The final shot, depicting Randy's literal and symbolic leap into the void, is a classically teasing open ending. But *The Wrestler* shows Aronofsky leaping into the void too, and his nerve pays off gloriously.

The Wrestler
The Sunday Telegraph
January 18, 2009

An old pro wrestles with destruction; Mickey Rourke's reckless showman may be hard to like, but he still commands; a reluctant respect

JENNY MCCARTNEY

SEVEN; Pg. 24

604 woorden

A dangerous combination of time and his own efforts have done extraordinary things to the face and body of Mickey Rourke. In *The Wrestler*, as an ageing professional wrestler known as Randy 'The Ram' Robinson, he resembles the older, scarier sister of Donatella Versace: the hair a patchy, straggling mane of platinum blond, the skin a worryingly deep shade of mahogany, and the mouth a curiously immobile pout. Sometimes, from somewhere deep down behind this mask, you can glimpse a flicker of the young Rourke, the sweet-faced stud of the 1980s, like a fish darting briefly to the murky surface of a pond.

The character is a garish old showman teetering on the edge of self-destruction, and one is tempted to draw the obvious parallels with Rourke and his turbulent career. Even more remarkable, however, is his reckless shredding of all residual movie-star vanity in this performance. It bespeaks a kind of disdain for the careful illusions of Hollywood, although there is no attitude that Hollywood is more likely to respect: for Rourke, this is a comeback achieved by means of spectacular disintegration.

His character, Robinson, once filled Madison Square Garden for his headline match with 'The Ayatollah'; now, he scratches out a wage, performing for fans in school gyms and community centres at weekends. He has an angry daughter (Evan Rachel Wood) whom he abandoned years ago and hardly ever sees, and a growing infatuation with Pam (Marisa Tomei), a stripper grinding towards her sell-by date. The great love of his life, however, remains wrestling, and the pained camaraderie that swirls sweatily around it.

Squeamish members of the audience will be compelled to look away as Robinson prepares for and then endures wrestling bouts, which mingle moments of ferocious, pre-arranged showmanship with genuinely bloody violence.

'You OK with the staple gun?' one opponent asks before a match. Robinson's eyes register brief unease at this novel insult to his precarious wellbeing, before he nods good-naturedly: 'Rock 'n 'roll, man.' Afterwards, his bulky, unhealthy form, kept afloat by steroids, is pocked with bloody pits, each nursing its segment of wire.

The director, Darren Aronofsky, has a sharp eye for the little details of professional despair: the tiny, concealed razor with which Robinson secretly slashes his skin to elicit the crowd's sympathy, with a bloody cascade, when a match is going badly; and the bleak scene at the 'fan-fest' at which a clutch of old, injured wrestlers sign autographs for a straggle of admirers.

The very quality that, at first, I found difficult about *The Wrestler* was what I ultimately came to respect in it: here, the well-worn cinematic road to redemption leads to a dead end. Robinson is needy and selfish: his efforts to engage with his daughter, and his desperate come-ons to Pam in the club where she is forbidden to consort with clients, take infinitely more account of his feelings than theirs. He persists in failing the only people to whom his existence might matter: on the night he is supposed to take his daughter to dinner, he is instead having drunken sex with a plump blonde he met in a bar.

With Robinson, we are deep in Charles Bukowski territory, the sorrowful, sleazy heartland of an America that has slipped off the middle-class map, and can discover no way back out. Rourke, however, imbues his character with a stubborn truthfulness. The thing he truly loves - strutting into the ring to the roar of the wrestling crowd and the thump of rock music - may be ludicrous, but in his refusal to let it go, he attains a kind of pointless nobility.

The Wrestler
The Times
January 15, 2009 Thursday
Muscles that warm the cockles
James Christopher
T2; FEATURES; Pg. 14
568 woorden

Surely Mickey Rourke must lift the Oscar. His performance as a broken-down wrestler who can't let go of his glorious past is the most honest thing he's done. There are much better films, but this is an exceptional piece of acting, a triumph of brute charisma over a schematic plot. There's a touch of Rocky about Rourke.

In the early 1980s, Randy "The Ram" Robinson was primetime beef on channel TV. Today he's a \$3 blast of slapstick nostalgia. He tops the bill in church halls and school gyms in the armpits of New Jersey. The Ram seems impervious to just how ridiculous he looks as he pins the Ayatollah to the canvas with a Boston Crab. Thirty years of steroid abuse have done strange things to Randy's body.

Indeed the first question that springs to mind when Rourke strips for action is: "Who on earth grafted on your head?" The 52-year-old's ancient face is cratered by sunbed crinkles. His eerie, bulging, 22-year-old torso is tucked into a spangly pair of luminous tights. The Viking hairdo is 3ft of badly peroxidized tangles. None of Randy's joints are in working order. There's a vertiginous scene where he chews a razor blade into small bits and hides them under his bandages seconds before a major fight. To all intents and purposes it looks as if the old warrior is preparing to slice up his young opponent in public. But Randy wants to bleed harder than anyone else. Darren Aronofsky's first intelligible film in ten years bristles with these gripping details. Every tense scene on a Saturday night is coated in melancholy and sweat.

The camaraderie between the fighters is painted beautifully. These weekly chalk-and-cheese friends happily curry the delusion that they are still at the top of their game, failing to grasp that nobody between the ages of 6 and senile dementia actually takes their sport remotely seriously. In retaliation, they clobber and batter each other in the ring with almost pornographic fury.

Rourke luxuriates in the blood and pain.

I doubt there's an actor in the world who enjoys pounding himself senseless quite as much. Randy roars like a medieval berserker. He head-bangs his way through the rock'n' roll routines. There is something unspeakably pathetic about the way he slips on his glasses and fixes his hearing aid at the end of the evening.

His ghastly tragedy is that he can't seem to function outside the ring, and no one cares. His estranged daughter (Evan Rachel Wood) will never forgive him for being a terminally absent father. His favourite stripper in Cheekie's (the incredibly flexible Marisa Tomei) is loath to kiss a man twice her age and half her IQ.

On another level it's almost impossible to separate Rourke's own personal luggage from the rotten choices his character makes. That is the film's morbid appeal.

The weakness of Aronofsky's film is that these various sentimental crises are framed with as much subtlety as Randy's wildly overdue heart attack. The film lurches into a predictable panic about dying alone. The Wrestler is far more eloquent when it gives up trying to impress. In the most moving scene barely anything happens at all. Crippled and forgotten wrestlers sit silently behind desks in an otherwise empty hall, hoping that someone might turn up and give them a buck for an ancient VHS of their greatest hits. That one scene nails the tragedy..

Bijlage IV Analyses recensies

	Pagina
- <i>The Dark Knight</i>	217
- <i>Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull</i>	235
- <i>Mamma Mia!</i>	255
- <i>Quantum of Solace</i>	273
- <i>Sex and the City</i>	301
- <i>4 Luni, 3 Saptamani si 2 Zile</i>	323
- <i>Entre les Murs</i>	338
- <i>Se Jie</i>	353
- <i>Tropa de Elite</i>	368
- <i>The Wrestler</i>	382

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Donderdag 24 juli 2008

Titel recensie: Batman vliegt naar nieuwe dimensies

Plaats in krant: Uitgaan, blz 23

Omvang recensie: 329 woorden

Auteur: Rianne van der Molen

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Christopher Nolan wordt meerdere malen genoemd.

- Creatieve bron

Medeschrijver Jonathan Nolan wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

Er wordt verwezen naar de recentere film *Batman Begins*.

- Andere regisseurs

Tim Burton wordt genoemd, de regisseur van de *Batman*-films uit de jaren negentig.

- Andere films

Geen.

- Context

Er wordt gezegd dat dit een film in een hele serie *Batman*-films is.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

De criteria die genoemd worden, die ook voor andere kunstvormen gelden, zijn 'ongekende diepgang' en 'intelligentie'.

- Positief én negatief commentaar.

Er wordt louter positief geschreven over deze film. Er is dus maar één interpretatie mogelijk. 'Beter kan *Batman* niet worden', 'ongekende topper' en 'één van de beste films van 2008'.

- Interpretatie

Er wordt geen uitleg gegeven van bepaalde scènes of de film in het geheel.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt geen rangorde in films geschetst.

- Publieksoriëntatie

Er wordt geen melding gemaakt over het publiek.

- Participatie-ervaring

Er wordt vermeld dat de film 'intrigeert van de eerste tot de laatste minuut' en er wordt gesproken over 'adembenemende actiescènes'. Verder wordt er afgesloten met: 'Dit smaakt naar meer'.

- Acteerprestaties

Er wordt gezegd dat de regisseur een zeer gelukkige hand heeft gehad bij het samenstellen van de rolbezetting. Christian Bale wordt genoemd, hij is nog altijd even ongrijpbaar als playboy Bruce Wayne met het dubbelleven. Ook Maggie Gyllenhaal wordt genoemd, zij vervangt Katie Holmes en dat is een absolute verbetering. Ook Michael Caine wordt genoemd, hij is nog waardiger en gevatter als de butler Alfred. Ook Gary Oldman wordt genoemd, hij blijft geloofwaardig als de rechercheur en voornaamste vertrouweling van *Batman*. Ook Aaron Eckhart wordt genoemd. Ook Heath Ledger wordt genoemd, hij maakt van de film helemaal een ongekende topper. En dat heeft niets met zijn dood te maken, maar stoelt helemaal op zijn vertolking als *The Joker*. Hij maakt van hem een onberekenbare figuur. Hij slaagt er in deze rol te ontdoen van het geforceerde clowneske waarvan Jack Nicholson zich destijds onder regie van Burton bediende.

- Nadruk

De nadruk ligt duidelijk op de acteurs.

Overige artikelen: (9)

- Zaterdag 12 april 2008

Titel: Dode Ledger schokt publiek in *Batman*

Plaats: Show, blz 22

Grootte: 64 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 19 juli 2008
Titel: Batman op weg naar kassarecord
Plaats: Show, blz 20
Grootte: 67 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 21 juli 2008
Titel: Alleen 16-plussers zien Batman en Joker in actie
Plaats: Cultuur, blz 18
Grootte: 144 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 22 juli 2008
Titel: Batman-film breekt records
Plaats: Cultuur, blz 16
Grootte: 76 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 24 juli 2008
Titel: Playboy en weldoener
Plaats: Uitgaan, blz 23
Grootte: 463 woorden
Auteur: Ab Zagt
Soort: Interview (Christian Bale)

- Vrijdag 25 juli 2008
Titel: The Joker dingt naar Oscar
Plaats: Show, blz 17
Grootte: 694 woorden
Auteur: Ab Zagt
Soort: Profiel (Heath Ledger)

- Zaterdag 26 juli 2008
Titel: Batman opent ijzersterk
Plaats: Cultuur, blz 19
Grootte: 59 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 7 augustus 2008
Titel: Weer record film The Dark Knight
Plaats: Cultuur, blz 14
Grootte: 72 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 17 november 2008
Titel: The Dark Knight blijkt geldmachine
Plaats: Cultuur, blz 16
Grootte: 90 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 23 juli 2008

Titel recensie: Nieuwe diepte voor filmiconen

Plaats in krant: Kunst, blz 8

Omvang recensie: 440 woorden

Auteur: Bas Blokker

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Nolan wordt meerdere malen genoemd.

- Creatieve bron

Ook wordt er verwezen naar de techniek: ‘...een IMAX-camera die het breedst denkbare filmformaat belicht’.

En over de muziek: ‘...bonzende trommels’. Er worden daar verder geen namen bij genoemd. Ook wordt er verteld over de strip van Bob Kane uit de jaren dertig.

- Eerder werk regisseur

Nee

- Andere regisseurs

Christopher Nolan wordt met andere regisseurs vergeleken, en wel met Tim Burton en Joel Schumacher. Deze heren verfilmde eerdere Batmanverhalen, maar maakte er meer fantasierijke actiefilms van.

- Andere films

De andere Batman-films worden meerdere keren genoemd, met name de film uit 1989 met Jack Nicholson. The Dark Knight wordt ook met deze film vergeleken, net als de Jokers. Zelfs met citaten: ‘Does it look like I am joking’ (1989) versus ‘Do I look like I have a plan?’ (2008). Ook wordt melding gemaakt van de drie typische iconen uit Amerikaanse films: de held, de schurk, de wreker. Impliciet worden de Dark Knight dus hier ook met andere films met filmiconen vergeleken.

- Context

De context wordt vooral uitgelegd in het aparte kader bij de recensie. Hierin wordt melding gemaakt van de tv-serie uit de jaren zestig en de acht Batman-verfilmingen. Er wordt dus een geschiedenis geschetst van de film.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt regelmatig over ‘diepgang’ gesproken, iets wat ook kan gelden voor andere kunstvormen. De superheld, de superschurk en de vigilante, de wreker krijgen allen nieuwe diepte in deze film.

- Positief én negatief commentaar

Er is louter positief commentaar op de film. Blijkbaar is er een eenduidige interpretatie mogelijk.

- Interpretatie

Er wordt wel degelijk uitleg gegeven bij de film. Ten eerste wordt de titel uitgelegd en geïnterpreteerd. Verder wordt er een centrale vraag uit de film gehaald: ‘Kun je fatsoenlijk blijven in onfatsoenlijke tijden?’ Ook wordt er geprobeerd aan de hand van de film antwoord op deze vraag te geven. Dit is dus een bepaalde benadering van de film, door de auteur. Ook gaat het over de boodschappen die de regisseur probeert over te brengen. Ook deze boodschappen zijn voor meerdere uitleg vatbaar.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt geen bepaalde rangorde in films geschetst.

- Publieksoriëntatie

Geen.

- Participatie-ervaring

Er wordt geschreven over ‘overdonderende’ en ‘indrukwekkende’ beelden en het bonzende geluid van de trommels wat de kijker mee laat voelen. De Joker wordt meerdere malen beschreven als ‘eng’, iets wat de kijker kan ervaren. In vergelijking met de Batman film uit 1989 is the Joker daar een ‘grappenmaker’ en later: ‘de schurken zijn om te lachen’. Dit is een mate van amusement die wordt beschreven, maar dat geldt dus niet voor deze huidige film The Dark Knight.

- Acteerprestaties

Christian Bale wordt genoemd. Er wordt gezegd dat hij droevig is. Ook Heath Ledger wordt genoemd, hij speelt de herinnering aan Jack Nicholson uit de Batmanfilm van 1989 uit ons hoofd. Over de prestaties wordt niet ingegaan.

- Nadruk

De nadruk in het artikel ligt eerder bij de regisseur, dan bij de acteurs.

Overige artikelen: (6)

- Maandag 21 juli 2008

Titel: Batman 6 verslaat Spiderman 3

Plaats: Kunst, blz 6

Grootte: 166 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 23 juli 2008

Titel: Zelfs een Batman kan de moderne chaos niet aan

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 704 woorden

Auteur: Bas Blokker

Soort: Achtergrond

- Maandag 28 juli 2008

Titel: Records Batman

Plaats: Kunst, blz. 9

Grootte: 45 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 29 juli 2008

Titel: Een mooie avond uit

Plaats: Opinie, blz 7

Grootte: 270 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Achtergrond

- Maandag 1 september 2008

Titel: 'The Dark Knight' passeert in VS grens half miljard

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 115 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 5 september 2008

Titel: 'Bush in een betere outfit'

Plaats: Cultureel Supplement, blz 6-7

Grootte: 1329 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Achtergrond

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 24 juli 2008

Titel recensie: Slechterik met glimlach zorgt voor vrolijkheid

Plaats in krant: De Gids, blz 17

Omvang recensie: 484 woorden

Auteur: Remke de Lange

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Christopher Nolan wordt meerdere keren genoemd.

- Creatieve bron

Bob Kane wordt genoemd, de oorspronkelijke striptekenaar van Batman.

- Eerder werk regisseur

De regisseur wordt meerdere keren genoemd, samen met andere films die hij regisseerde als Batman Begins, Memento en Insomnia.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Er wordt een vergelijking gemaakt met andere superheldenfilms als de Hulk en Spiderman.

- Context

Er wordt een duidelijke context van de film uitgelegd. Er wordt verteld dat het om een verfilming van een strip gaat. Ook wordt nog een vergelijking gemaakt met de Batman-films uit de jaren negentig.

- Connectie met kunst

Er worden verder geen andere kunstvormen, of andere regisseurs genoemd. Alleen wordt The Joker beschreven als een 'verlepte Kisszanger', maar het is de vraag of dit de film (en de Kisszanger) meteen in het rijtje van hoge kunst plaatst. Wel staat er: 'Nolan...laat zijn film dichtert tegen het realisme aanschurken'. Realisme zou als term ook bij andere (hoge) kunstvormen kunnen gelden.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar

Het positieve commentaar overheerst. Vooral over the Joker is er positief commentaar: 'Hij steelt de show'. Ook wordt er gezegd: '.. een moreel prettig verwarrend actiedrama...' Het enige negatieve zou kunnen zijn: 'een nogal sombere (en behoorlijk lange) film...' Verder valt op dat het paradoxaal genoeg, een redelijk objectief commentaar is, met niet al te veel duidelijke beweringen.

- Interpretatie

De film wordt niet duidelijk geïnterpreteerd. Er is geen uitleg van bepaalde scènes of de film in het geheel.

- Kunst vs. entertainment

De recensie begint met het weergeven van het enorme commerciële succes in Amerika, maar hierbij wordt niet gezegd dat de film daardoor goed of slecht is. Wel wordt genoemd dat het in New York bloedheet is en de mensen dus wat verkoeling zoeken en dat het succes mede te danken is aan de overleden acteur Heath Ledger. Ook staat er dat dit een zomerblockbuster is met slechts hier en daar zon.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over vermeld.

- Participatie-ervaring

De film wordt als 'somber' omschreven, waarbij de slechterik als enige voor wat 'vrolijkheid' kan zorgen.

- Acteerprestaties

Christian Bale wordt genoemd. Ook Heath Ledger wordt genoemd. Er wordt over zijn leven en vorige films geschreven. Ledger steelt de show. Ook staat er dat hij wereldfaam verwierf met zijn rol in Brokeback Mountain.

- Nadruk

De nadruk ligt vooral op de acteurs, en dan Heath Ledger in het bijzonder. Alleen de laatste alinea gaat over de regisseur.

Overige artikelen: (1)

- Donderdag 24 juli 2008

Titel: De stripverfilming als Big Bizznizz

Plaats: De Gids, blz 17

Grootte: 387 woorden

Auteur: Jann Ruyters

Soort: Achtergrond

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 24 juli 2008

Titel recensie: Grimmig en intellectueel

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 531 woorden

Auteur: Pauline Kleijer

Analyse:

- Regisseur

De regisseur wordt meerdere malen genoemd.

- Creatieve bron

Broer Jonathan Nolan wordt ook genoemd. Er wordt gezegd dat het een verfilming van de stripboeken van DC Comics is.

- Eerder werk regisseur

Er wordt vermeld dat het de opvolger van Batman Begins (2005) is.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

De context van de film wordt uitgelegd. Er wordt gezegd dat het een verfilming van de stripboeken van DC Comics is, en de tweede verfilming van Nolan.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd. Wel begint de recensie, zoals literatuur ook had kunnen beginnen: 'Het moet maar eens afgelopen zijn met de maffiosi en hun geleuter over eer en respect. Afgelopen met de kleine diefjes die denken overal een graantje mee te pikken.' Dit klinkt niet als een standaard recensie, maar eerder als een verhaal. Ook staat er: 'Nolan behandelt complexe thema's als wraak en eigenrichting'. Het behandelen van thema's is ook iets wat we kennen uit de literatuurkritiek.

- Kunst criteria

Er wordt geschreven over een 'onverbloemde intellectuele agenda'. Het intellectuele zou hier als criteria kunnen gelden die ook voor andere kunstvormen wordt gebruikt.

- Positief én negatief commentaar

Dit gebeurt beide zeer duidelijk. 'Het bezielde optreden van Ledger is niet de enige kwaliteit van de film'. Maar ook: '...drama en psychologie komen er bekaaid vanaf. Delen van de tweeënhalf uur durende film zijn ronduit rommelig.' Er is dus geen eenduidige interpretatie mogelijk, maar meer een nuance.

- Interpretatie

Er worden een aantal vragen gesteld die in de film beantwoord worden: 'Hoe lang kan Batman boven de wet blijven staan?' 'Wat is de houdbaarheid van een selfmade superheld zonder superkrachten? Is het mogelijk het kwaad te bestrijden zonder erdoor besmet te raken?' De auteur vindt dit een bepaalde benadering om de film te bekijken. Verder is er een interessante interpretatie van de film. De auteur ziet parallellen tussen het 'unheimische Gotham en de door angst voor terroristische aanslagen vergiftigde westerse samenleving'. Ook meent hij dat de Amerikaanse buitenlandpolitiek er van langs krijgt. Dit is dus zijn versie van uitleg van de film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeldt dat de film een 'blockbuster met overweldigende actiescènes en een onverbloemde intellectuele agenda' is. Hiermee wordt dus een tegenstelling gesuggereerd tussen een blockbuster met actiescènes versus intellectuele agenda. Deze film is schijnbaar de uitzondering dat dit ook samen kan gaan, maar in principe is er dus een rangorde in films. Ook wordt er gezegd dat een 'stripverfilming met een budget van 150 miljoen dollar natuurlijk in de eerste plaats bedoeld is als entertainment'. Dit komt wat denigrerend over, alsof het geen goede film is, omdat het commercieel entertainment is.

- Publieksoriëntatie

Niet over gesproken.

- Participatie-ervaring

Er wordt beschreven dat The Joker soms 'pijnlijk is om te zien'. Verder eindigt de recensie met: '...het adrenalineniveau op peil houdt.' De kijker ervaart dus een mate van adrenaline bij het kijken naar de film.

- Acteerprestaties

Heath Ledger wordt genoemd. Hij maakt de film angstaanjagend onberekenbaar. Hij lispelt, likt nerveus langs zijn beschadigde mondhoeken, etc. Maar zijn vertolking is niet clownesk. De acteur heeft greep op zijn onpeilbaar slechte personage – zozeer dat het soms pijnlijk is om te zien. De film komt vooral tot leven wanneer

de Joker verschijnt. Ledger geeft een bezielde optreden. Ook Christian Bale wordt genoemd. Hij speelt opnieuw sterk. De recensie eindigt met te zeggen dat de film bevlogen acteurs heeft.

- Nadruk

De nadruk ligt in de recensie op de regisseur. Dit komt vooral in de laatste alinea aan bod als er bijvoorbeeld staat: 'de regisseur levert een prestatie van formaat'.

Overige artikelen: (3)

- Dinsdag 22 juli 2008

Titel: Nieuwe Batman breekt alle records

Plaats: Kunst, blz 12

Grootte: 153 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 24 juli 2008

Titel: 'The Joker staat voor pure anarchie'

Plaats: Kunst, blz 30-31

Grootte: 413 woorden

Auteur: Floortje Smit

Soort: Interview (regisseur)

- Maandag 28 juli 2008

Titel: Heath Ledger is dood, lang leve The Joker

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 454 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Achtergrond

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 25 juli 2008

Titel recensie: Like a bat out of hell

Plaats in krant: Film & muziek, blz 9

Omvang recensie: 807 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Christopher Nolan wordt regelmatig genoemd.

- Creatieve bron

Niets over gezegd.

- Eerdere films regisseur

Regisseur Nolan wordt regelmatig genoemd, net als twee andere films van zijn hand: Following en Memento.

Ook staat er dat de film het vervolg is van Nolan's Batman film 'Batman Begins'.

- Andere regisseurs

Er wordt een vergelijking gemaakt met een andere regisseur: Michael Mann. Er wordt gezegd dat Nolan is beïnvloed/geïnspireerd door Mann.

- Andere films

De film Infernal Affairs (2002) wordt aangehaald, waar Nolan inspiratie vandaan zou hebben gehaald.

- Context

Er wordt gezegd dat de film in het rijtje past van 'all other recent super-hero movies'.

- Connectie met kunst

De recensie begint met het beschrijven van het geluid, dit zou kunnen duiden op een vergelijking met muziek als kunstvorm. Verder schrijft de auteur later: 'making him look like some self-hating Pagliaccio of crime'. I Pagliacci betekent clown, maar het verwijst naar een bekend Italiaans operastuk van Leoncavallo. Zo wordt dus een lijn getrokken met andere kunstvormen. Verder wordt de Britse televisiepresentator en modestylist Gok Wan aangehaald. Verder wordt the Joker vergeleken met Frankie Howerd, een Britse komediant, en Graham Kerr, een Britse tv-kok. Ook wordt Jack Bauer uit de televisieserie 24 aangehaald als vergelijking.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is eigenlijk overwegend positief. Hij laat zich niet heel duidelijk uit, de mening zit eigenlijk meer tussen de regels door. De auteur is even ademloos en zit op het puntje van zijn stoel. Hij beschrijft enkele opwindende scènes. Toch besluit hij zijn recensie dat Nolan niet louter Batman films moet maken, alsof dat 'zonde' zou zijn.

- Interpretatie

Er wordt geïnterpreteerd dat de witte make-up van the Joker is veroorzaakt door tranen. Verder wordt de scène van de bankoverval uitgelegd. De auteur beschrijft wat de personages in de scène wellicht dachten. Verder niet echt een uitleg van de film in het geheel waarover gediscussieerd kan worden.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de film 'hugely entertaining' is, maar wel te lang en te gehyped. Het wordt niet duidelijk dat het entertainment gehalte iets negatiefs zou zijn. Tevens staat er dat het enorme boxoffice succes van de film, Nolan de middelen heeft gegeven om zijn 'eigen cheque te schrijven', en iets belangrijker: macht/invloed. Toch hoopt de auteur dat Nolan dit zal gebruiken om meer kleinere en 'betere'/'interessantere' films te maken. Hieruit spreekt de opvatting dat je rijk wordt van kassuccessen, maar dat het geen geweldige films zijn.

- Publieksoriëntatie

Er wordt niets gezegd over het publiek van de film.

- Participatie-ervaring

De auteur beschrijft dat hij 'literally forgot to breathe for a second or two, and found myself teetering forward on my seat'. Dit is een duidelijke beschrijving dat de kijker helemaal meeleeft in de film. Later staat er: 'The conclusion to this sequence had the audience in a semi-standing crouch of disbelief'. De auteur beschrijft dus hoe het publiek zich voelt.

- Acteerprestaties

Christian Bale wordt genoemd. Net als Heath Ledger. Er staat dat hij de Joker geweldig speelt. Ook Aaron Eckhart wordt genoemd, net als Maggie Gyllenhaal, Gary Oldman. Michael Caine en Morgan Freeman worden ook aangehaald, maar zij geven een saai performance.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt duidelijk bij de regisseur.

Overige artikelen: (8)

- Woensdag 2 juli 2008

Titel: Ledger's Oscar bid from beyond the grave

Plaats: Features, blz 3

Grootte: 337 woorden

Auteur: Xan Brooks

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 19 juli 2008

Titel: Heath Ledger won't get an Oscar for dying

Plaats: The guide, blz 17

Grootte: 490 woorden

Auteur: John Patterson

Soort: Achtergrond

- Dinsdag 22 juli 2008

Titel: Flying in: Batman lands in Britain

Plaats: Binnenland, blz 7

Grootte: 56 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 28 juli 2008

Titel: Review of reviews: What the critics made of the latest first nights, big gigs, new

Plaats: Features, blz 29

Grootte: 99 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: The question: Is the Dark Knight suitable for children?

Plaats: Features, blz 3

Grootte: 292 woorden

Auteur: Mark Lawson

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 9 augustus 2008

Titel: The Dark Knight tells us more about adults than it does about children

Plaats: Zaterdag commentaar, blz 26

Grootte: 1206 woorden

Auteur: Ian Jack

Soort: Achtergrond

- Maandag 18 augustus 2008

Titel: The Dark Knight should stop gazing at his navel and punch a few more villains in the

Plaats: Features, blz 28

Grootte: 844 woorden

Auteur: Mark Ravenhill

Soort: Achtergrond

- Dinsdag 4 november 2008

Titel: Batman stunt expert died as car left road

Plaats: Binnenland, blz 17

Grootte: 472 woorden

Auteur: Sam Jones

Soort: Nieuwsbericht

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 27 juli 2008

Titel recensie: If you think Christian looks serious, wait till you see Heath

Plaats in krant: Kunst, blz 58

Omvang recensie: 930 woorden

Auteur: Jonathan Romney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Christopher Nolan wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook de co-writer, broer Jonathan Nolan wordt genoemd. Tevens wordt filmproducent Warner Bros genoemd.

- Eerdere films regisseur

De film Batman Begins (1995) wordt genoemd.

- Andere regisseurs

De Amerikaanse regisseur Tim Burton wordt genoemd. Hij regisseerde de film Batman (1989) en Batman Returns (1992). Ook regisseur Joel Schumacher wordt genoemd, net als regisseur Michael Mann. Net als regisseur Rob Zombie en ook Chinees filmregisseur John Woo. Ook regisseur Sidney Lumet wordt genoemd, en de Duitse regisseur Werner Herzog.

- Andere films

De film Batman (1989) wordt genoemd. Deze film wordt besproken en vergeleken. Ook wordt Hannibal Lecter genoemd, de psychopaat uit de Hannibal films (1991, 2001, 2002, 2007), gespeeld door Anthony Hopkins. Verder wordt James Bond ('007') genoemd als vergelijking. Ook de film The French Connection (1971) wordt aangehaald. Net als de horror filmserie Saw. Ook de films van Spider-man worden genoemd.

- Context

Er wordt ook gezegd dat de Batman films een franchise is. Er zijn dus meerdere films in deze reeks en deze worden ook regelmatig met elkaar vergeleken. Ook de Batman televisieserie uit de jaren zestig wordt genoemd.

- Connectie met kunst

De muziek als andere kunstvorm, wordt genoemd in de vorm van nu-metalcore band Slipknot. Verder wordt het realisme genoemd, dit is een kunststroming uit de beeldende kunst en literatuur. Tevens wordt de Amerikaanse tv-serie The Wire aangehaald. De regisseur zou naar deze serie hebben gekeken voor inspiratie voor de film.

- Kunst criteria

Hier wordt niet over gesproken.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is genuanceerd. Hij geeft positief en negatief commentaar. Hij vindt het een zeer gewelddadige film, dat zelfs voor een depressieve ervaring zorgt. Dat is iets te veel van het goede. Maar het is wel een indrukwekkende film, en Nolan is een goede regisseur. En ook Ledger is vooral een reden om de film te zien.

- Interpretatie

De recensent zegt dat regisseur Burton de 'darkness' terugbracht in 'Gotham City'. Maar dat achterafgezien, de film Batman (1989) helemaal niet zo eng was. Ook zegt hij dat de reden dat het woord Batman niet in de titel zit, wellicht is om een jonger/kinder publiek aan te trekken. Maar, deze film is absoluut geen kinderfilm. Verder weet de schrijver niet of dit wel een echte Batman film is. Ook staat er dat de broers Nolan niet zo geïnteresseerd lijken in Batman. Tevens zegt de schrijver dat de Joker's carrière van terrorisme ter wille van terrorisme de film samen houdt, en Nolan's samenvatting van thriller stijlen verbindt. Verder wordt er gezegd dat de regisseur de tv-serie The Wire heeft bestudeerd, omdat ze gelijkenissen zien. Net als bij de Saw horrorreeks. Die zou de regisseur ook hebben bestudeerd. Later staat er dat de regisseur er zelf erg van houdt 'to watch the world burn'. Dit zie je aan hoe de apocalyptische ziekenhuis explosie is gefilmd/gemaakt. Ook zegt de schrijver dat de geluidseffecten van slagen, ontploffingen en gewoerschoten er in zitten voor het maximale realisme, en opgepompt om de kijker met volle kracht te raken in de zonnevlecht.

- Kunst vs. entertainment

Er staat dat de onderdrukkende plechtigheid van de film door sommige critici is ontvangen als een teken van complexe herseninhoud, maar dat gelooft de auteur niet.

- Publieksoriëntatie

Er staat dat de reden dat het woord Batman niet in de titel zit, wellicht is om een jonger/kinder publiek aan te trekken. Maar, deze film is absoluut geen kinderfilm. Ook weet hij niet zeker of het wel een echte Batman film is. De film is dus niet echt voor kinderen geschikt, maar ook niet echt voor de echte Batmanfans. Of juist, ook voor mensen die geen fan zijn van de vorige Batmanfilms.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de Joker echt eng is. Er staat dat de recensent één shot goed kan herinneren en dat is een simpele, ijzingwekkend beeld van de Joker, juichend glimlachend vanuit een autoraampje. Ook staat er dat de kijker door het geluid en de geluidseffecten met volle kracht in de zonnevlucht (zenuwen) geraakt wordt. En de schrijver heeft de film niet eens in een Imax-bioscoop gezien, dus wees gewaarschuwd. Verder vindt hij het een indrukwekkende film, maar het algemene resultaat voelt lastig. Ook zitten er meerdere echte duizelende momenten in de film. De film voelt grimmig overweldigend, een beeld van totale oorlog waarvan je bang bent dat hij nooit ophoudt. De recensent egt dat het pessimistisch is, en zorgt voor een gruwelijke, zelfs depressieve ervaring.

- Acteerprestaties

Christian Bale wordt genoemd. Ook Heath Ledger wordt genoemd. Het is vooral zijn ziekelijke en verwarrende performance, dat de film het waard maakt om te zien. Ook Aaron Eckhart wordt genoemd, hij is grimmig charismatisch. Ook acteurs uit vorige Batman films worden genoemd, zoals Michael Keaton, Jack Nicholson en Adam West.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de regisseur.

Overige artikelen: (12)

- Woensdag 16 juli 2008

Titel: The Legacy of Heath Ledger

Plaats: Nieuws, blz 22

Grootte: 1331 woorden

Auteur: David Osborne

Soort: Achtergrond

- Zondag 20 juli 2008

Titel: Who is the baddest of them all?

Plaats: Nieuws, blz 24

Grootte: 460 woorden

Auteur: Cole Moreton

Soort: Achtergrond

- Maandag 21 juli 2008

Titel: Batman sequel sets box office record

Plaats: World

Grootte: 41 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 22 juli 2008

Titel: Batmobile rolls into town for premiere of 'Dark Knight'

Plaats: Nieuws, blz 6

Grootte: 378 woorden

Auteur: Mark Hughes

Soort: Reportage

- Dinsdag 22 juli 2008

Titel: Sadistic realism parallels our troubled times

Plaats: Nieuws, blz 6

Grootte: 582 woorden

Auteur: Geoffrey MacNab

Soort: Recensie

- Dinsdag 22 juli 2008

Titel: Who is Batman, and why does he still have such a powerful appeal?

Plaats: Commentaar

Grootte: 1163 woorden

Auteur: Archie Bland

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 26 juli 2008

Titel: Performance notes; The film The Dark Knight certificate 12A general release

Plaats: Commentaar, blz 44

Grootte: 221 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Opinie

- Zondag 27 juli 2008

Titel: 'The scrutiny is unbearable. I've decided to ignore anything anyone says about me'

Plaats: Nieuws, blz 46

Grootte: 413 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Interview (Maggie Gyllenhaal)

- Dinsdag 29 juli 2008

Titel: How do censors determine the award of certificates to films?

Plaats: Commentaar, blz 30

Grootte: 1164 woorden

Auteur: Archie Bland

Soort: Achtergrond

- Maandag 4 augustus 2008

Titel: Record complaints for Batman film over rating

Plaats: Nieuws, blz 4

Grootte: 312 woorden

Auteur: Amol Rajan

Soort: Nieuwsbericht

- Zondag 10 augustus 2008

Titel: Not in my name: these Batman ethics are repellent

Plaats: Commentaar, blz 50

Grootte: 1066 woorden

Auteur: Camila Batmanghelidjh

Soort: Opinie

- Zondag 7 december 2008

Titel: 'Dark Knight' flexes its wings as the awards season begins.

Plaats: Nieuws, blz 34

Grootte: 482 woorden

Auteur: Stephen Foley

Soort: Achtergrond

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 27 juli 2008

Titel recensie: The joke is on us

Plaats in krant: Film, blz 25

Omvang recensie: 676 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Christopher Nolan wordt meerdere malen genoemd.

- Creatieve bron

Niet genoemd.

- Eerder werk regisseur

Er wordt gezegd dat dit de opvolger van Batman Begins is.

- Andere regisseurs

Er wordt een vergelijking gemaakt met de Batman film van Tim Burton.

- Andere films

Geen.

- Context

De context van de film wordt kort uitgelegd. Er wordt gezegd dat dit de volgende film in de reeks is.

- Connectie met kunst

Actrice Diane Keaton wordt genoemd. Maggie Gyllenhaal is de moderne Keaton.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat als de bedoeling achter de wanorde al moeilijk is voor een volwassene om te begrijpen, dan is het bijna onmogelijk voor een kind (doelend op de 12A-rating). De film kan pas vanaf een bepaalde leeftijd worden begrepen, dus is redelijk ingewikkeld.

- Positief én negatief commentaar

Dit wordt beide gegeven. Er is geen eenduidige interpretatie mogelijk, maar meer een nuance. Er wordt gezegd dat deze film de hype verdient, maar tevens zijn er minpunten, zoals de auteur beschrijft: 'about half-way through the 152 minutes...I felt a dull thud of realisation: it isn't going to get any more fun than this.'

- Interpretatie

Een bepaalde scene wordt nader geïnterpreteerd: 'A scene near the end means to pit the nobility of the ordinary human spirit against the Joker's nihilism, but by then it feels too late.' Verder worden er geen verschillende benaderingen of interpretaties vermeld.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de film al boxoffice records in Amerika heeft verbroken. Verder staat er dat de film even de hype verdient. Maar dan ook snel niet meer.

- Publieksoriëntatie

Er wordt vermeld dat het Britse publiek de film ziet, met in het achterhoofd al de geruchten en verwachtingen. Zo zijn veel mensen al bevooroordeeld. Tevens wordt er geschreven dat de bedoeling en betekenis achter de chaos voor een volwassene al moeilijk te begrijpen is, laat staan voor een kind (doelend op de 12A-rating). De film kan pas vanaf een bepaalde leeftijd worden begrepen, dus is redelijk ingewikkeld.

- Participatie-ervaring

De auteur beschrijft zijn ervaring bij het zien van de film in een IMAX-bioscoop. Hoe zij meekijkt met Batman, terwijl hij van een wolkenkrabber springt. Zij is 'briefly thrilled by the brute power of cinema'. Verder vertelt hij dat zijn ogen iets anders ervaren dan zijn hart: 'The eyes are still obediently following its turbulent contortions, but the heart had drifted elsewhere.' De mate van amusement zit volgens de schrijver onder meer in de gruwelijke moorden die de Joker pleegt: 'His victims are shot point-blanc in the head, stuffed with grenades, caressed with knives, or bound and set alight for our amusement.'

- Acteerprestaties

Heath Ledger wordt genoemd. Hij wordt een mythe genoemd. Hij speelt ook de meest flamboyante zieke ziel in de film. Zijn rol is verder hypnotiserend, maar de recensent vindt het een fout om te zeggen dat hij de film totaal bezit. Christian Bale wordt ook genoemd, net als Maggie Gyllenhaal, een moderne Diane Keaton, maar zij speelt niet echt een noemenswaardige rol. De aandacht gaat meer uit naar de rollen die de acteurs spelen, dan om het spel van de acteurs zelf.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de acteurs, en niet op de regisseur.

Overige artikelen: (1)

- Zondag 27 juli 2008

Titel: Our attitude to violence is beyond a joke

Plaats: Nieuws, blz 17

Grootte: 1759 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Soort: Achtergrond

DARK KNIGHT

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 24 juli 2008

Titel recensie: Batman trumped by the Joker

Plaats in krant: Times2, blz 16

Omvang recensie: 472 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Christopher Nolan wordt genoemd.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen

- Andere films

De film Batman (1989) wordt genoemd als vergelijking.

- Context

Ook wordt er gezegd dat het een stripboekverfilming is. En dat er meerdere films in deze reeks zijn.

- Connectie met kunst

De kunstvorm toneel wordt genoemd, met het noemen van Hamlet. Hamlet is een toneelstuk van William Shakespeare. Verder wordt er gezegd dat de film voelt als een Shakespeare tragedie of Grieks epos, eerder dan een film. Een epos is een poëtisch relaas over de avonturen van een held. Ook de literatuur wordt dus genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film voelt als een Shakespeare tragedie of Grieks epos, eerder dan een film. Dit geeft aan dat het een redelijk complexe/ingewikkelde film is.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is enkel positief over de film. De film is volgens de schrijver guur en briljant. Vooral Ledger krijgt positief commentaar. Maar het voelt meer als een tragedie of epos, dan als een film. Het blijft wat onduidelijk of dit positief of negatief is. Deze film heeft de parameters van de stripboek blockbuster voor altijd veranderd.

- Interpretatie

De recensent zegt dat de film gaat over een volwassen 'Gotham'. Verder legt hij veel uit over de Joker. Zo zegt hij dat zijn gehele 'raison d'être' lijkt te zijn, dat alles dat staat tussen chaos en orde, en tussen de Joker en Batman, is voor Batman zijn masker af te doen en zichzelf te onthullen. Dit is tevens de existentiële crisis in het hart van de film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat Ledger misschien postuum een Oscar wint voor zijn optreden. Verder staat er dat de parameters van de stripboek blockbuster voor altijd zijn veranderd.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat 'thrillseekers' niet teleurgesteld zullen worden.

- Participatie-ervaring

De recensie begint met te zeggen dat je je volslagen verstijfd voelt na het zien van de film. Er staat dat de film 'horror and thrill' is. Een spannende, gruwelijke film dus. Ook staat er dat 'thrillseekers' niet teleurgesteld zullen worden. Verder wordt er gezegd dat de film voelt als een Shakespeare tragedie of Grieks epos, eerder dan een film.

- Acteerprestaties

Heath Ledger wordt genoemd en krijgt vol lof. Hij is een sensatie en steelt de show. Je zult misschien nooit meer een acteur vergaren een meer geestelijk in de war zijnde wil om te wreken. Er wordt gezegd dat Ledger misschien postuum een Oscar wint voor zijn optreden. Ook Christian Bale wordt genoemd. Aaron Eckhart wordt ook genoemd, hij is magnifiek. Ook een acteur uit een vorige Batman film wordt genoemd: Jack Nicholson.

- Nadruk

de nadruk in de recensie ligt op de acteurs.

Overige artikelen: (19)

- Donderdag 10 juli 2008

Titel: Webwatcher

Plaats: Times2, blz 25

Grootte: 136 woorden

Auteur: Francesca Steele

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 12 juli 2008

Titel: The Batman story

Plaats: The Knowledge, blz 6

Grootte: 2026 woorden

Auteur: Dominic Wells

Soort: Achtergrond

- Zondag 13 juli 2008

Titel: Big Bat-Bike

Plaats: In Gear, blz 2

Grootte: 99 woorden

Auteur: onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 15 juli 2008

Titel: Holy megabucks Batman! Caped crusading is pricey

Plaats: Business, blz 38

Grootte: 127 woorden

Auteur: Amada Andrews

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 16 juli 2008

Titel: Batman turns Terminator

Plaats: Features, blz 14

Grootte: 175 woorden

Auteur: Adam Sherwin

Soort: Profiel

- Woensdag 16 juli 2008

Titel: Stunning epic points to even darker realms

Plaats: Binnenland, blz 4

Grootte: 573 woorden

Auteur: Tim Teeman

Soort: Recensie

- Woensdag 16 juli 2008

Titel: Heath, my kindly killing Joker

Plaats: Times2, blz 19

Grootte: 1070 woorden

Auteur: Will Lawrence

Soort: Achtergrond

- Zondag 20 juli 2008

Titel: Mistress Maggie

Plaats: Style, blz 8

Grootte: 1367 woorden

Auteur: Jessica Brinton

Soort: Interview (Maggie Gyllenhaal)

- Zondag 20 juli 2008
Titel: The dark side of the 'toon
Plaats: Cultuur, blz 6
Grootte: 1493 woorden
Auteur: Jeff Dawson
Soort: Achtergrond

- Zondag 20 juli 2008
Titel: Buy a jet and we'll be mates
Plaats: In Gear, blz 6
Grootte: 2388 woorden
Auteur: Gill Pringle
Soort: Interview (Michael Caine)

- Maandag 21 juli 2008
Titel: Knight rider
Plaats: Times2, blz 26
Grootte: 157 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 26 juli 2008
Titel: Like a Bat out of hell
Plaats: The Knowledge, blz 8
Grootte: 259 woorden
Auteur: Wendy Ide
Soort: Recensie

- Zondag 27 juli 2008
Titel: A light in the darkness
Plaats: Cultuur, blz 15
Grootte: 826 woorden
Auteur: Cosmo Landesman
Soort: Recensie

- Zondag 27 juli 2008
Titel: Something of the Dark Knight
Plaats: Nieuws, blz 21
Grootte: 1405 woorden
Auteur: onbekend
Soort: Profiel (Christian Bale)

- Zondag 3 augustus 2008
Titel: Batty behaviour
Plaats: Style, blz 8
Grootte: 93 woorden
Auteur: Jessica Brinton
Soort: Reportage

- Zondag 3 augustus 2008
Titel: Batman 'too violent' for children
Plaats: Binnenlands nieuws, blz 5
Grootte: 743 woorden
Auteur: Richard Brooks
Soort: Nieuwsverhaal

- Dinsdag 5 augustus 2008
Titel: Batman v the Quiet Man as IDS says violence is no joke
Plaats: Binnenlands nieuws, blz 12
Grootte: 351 woorden
Auteur: Jack Malvern
Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 17 augustus 2008
Titel: How Batman became cinema's top trump
Plaats: Cultuur, blz 6
Grootte: 1372 woorden
Auteur: Christopher Goodwin
Soort: Achtergrond

- Maandag 18 augustus 2008
Titel: Need to know
Plaats: Business, blz 14
Grootte: 49 woorden
Auteur: onbekend
Soort: Nieuwsbericht

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Donderdag 22 mei 2008

Titel recensie: Spielberg stelt zijn aanhang niet teleur

Plaats in krant: Uitgaan, blz 28

Omvang recensie: 288 woorden

Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

De film 'Close Encounters of the Third Kind' (1977) wordt genoemd. Deze film is van dezelfde regisseur en heeft volgens de auteur soortgelijke speciale effecten.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Ook wordt de film James Bond genoemd. Cate Blanchett speelt een Russische wetenschapper die zo uit een Bond-film geplukt lijkt.

- Context

Er wordt vermeld dat dit de het vierde filmavontuur van Indiana Jones is. Ook wordt er gezegd dat er misschien wel een vijfde film kan komen, als deze een succes is. Tevens wordt Sean Connery genoemd, die in deze film slechts figureert op een foto op het bureau. Zijn afwezigheid wordt volgens de recensent gevoeld.

- Connectie met kunst

De acteurs Marlon Brando en James Dean worden genoemd. De recensent vindt dat Shia LaBeouf hen imiteert.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is tamelijk genuanceerd in zijn oordeel. Hij noemt positieve (vertolkingen van Ford, Blanchett en LaBeouf, en de speciale effecten) en negatieve (tempo, rol van Hurt en lange achtervolgingen) aspecten. Hij zegt ook dat het niet de beste, maar ook niet de slechtste Indiana Jones film is.

- Interpretatie

Er is geen uitleg van bepaalde scènes of de film in het geheel.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat er bij voldoende gebleken belangstelling er een vijfde Jones-film kan komen. Het gaat dus om het commerciële succes. Er wordt wel gezegd dat er miljoenen fans zijn die met genoegen terugdenken aan de vorige drie films. De schrijver maakt een rangorde in de Indiana Jones-films: de eerste is de beste, de tweede is de slechtste, de derde en deze vierde zijn van hetzelfde niveau.

- Publieksoriëntatie

Deze film zal vooral mensen aantrekken die al fan waren van de vorige 3 films. De miljoenen fans zullen wellicht om een vijfde film vragen, maar het is dus zeker dat ze ook deze vierde film gaan zien. Steeds wordt er ook verwezen naar die vorige films.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat je als kijker niet teleur wordt gesteld. Verder maken de speciale effecten indruk. Wel wordt de afwezigheid van Sean Connery gevoeld. Ook is Ford 'geloofwaardig'. Als je naar de film kijkt, geloof je hem dus meteen als zijnde archeoloog.

- Acteerprestaties

Shia LaBeouf wordt genoemd. Hij imiteert Marlon Brando en James Dean. Ook wordt acteur Harrison Ford genoemd. Hij is nog steeds geloofwaardig. Daarnaast wordt Cate Blanchett genoemd. Zij geeft een ijskoude vertolking. Tevens wordt John Hurt genoemd, maar hij is minder overtuigend, als kwezelende mafkees.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie op de regisseur. Ook de acteurs komen aan bod, maar het draait meer om de 'nieuwe film van Spielberg'.

Overige artikelen: (6)

- Zaterdag 6 oktober 2007

Titel: Diefstal op set Indiana Jones

Plaats: Film, blz 20

Grootte: 78 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 10 december 2007

Titel: Cate Blanchett schurk in Indy 4

Plaats: Show, blz 18

Grootte: 39 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 19 mei 2008

Titel: Vierde deel in Spielbergs avonturenspektakel is feest van herkenning

Plaats: Cultuur, blz 17

Grootte: 412 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 22 mei 2008

Titel: Slechts weinig filmpersonages zijn ook herkenbaar door hun schaduw.

Plaats: Uitgaan, blz 28

Grootte: 589 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Interview (Harrison Ford)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Mooi weekeinde voor Indiana Jones

Plaats: Show, blz 18

Grootte: 117 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 28 mei 2008

Titel: Indiana Jones 4 nu al uit de kosten

Plaats: Cultuur, blz 20

Grootte: 217 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Maandag 19 mei 2008

Titel recensie: Goede scènes maken nog geen film

Plaats in krant: Kunst, blz 11

Omvang recensie: 624 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook producent en scenarioschrijver George Lucas wordt genoemd.

- Eerdere films regisseur

Er wordt verwezen naar andere films van de regisseur, maar die worden niet met naam genoemd. Wel dat dit niet zijn beste film is.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

De film *The Wild One* (1953) wordt genoemd, om de vergelijking te maken tussen Marlon Brando en Shia LaBeouf.

- Context

De recensie begint met een korte beschrijving van de context van de perspremière in Cannes. Er wordt gezegd dat de opwinding vooraf groot was. Ook staat er dat het de vierde film is van de Indiana Jones-reeks. Er worden een aantal keer vergelijkingen gemaakt met de eerdere films: 'zoals in alle Indiana Jones films..'

- Connectie met kunst

Niet direct kunst, maar wel wordt er een connectie gemaakt met schaken, wat toch ook wordt gezien als een 'bezigheid' van de wat hogere rangen in de samenleving. 'De stukken staan op het bord, maar de karakters hebben nauwelijks scènes waarin ze niet aan het rennen, hollen en vliegen zijn.' Wat ook wordt genoemd is het surrealisme: '...krijgt de film zelfs een surrealistisch tintje'. Het surrealisme is een kunststroming in de moderne kunst, ontstaan als literaire stroming in het begin van de twintigste eeuw.

- Kunst criteria

Geen.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is redelijk genuanceerd. Hij vindt het geen geweldige film, maar noemt toch ook enkele pluspunten. Zo is de actie amusant en spectaculair en is Ford erg goed. Maar er is geen humor of sfeer, het scenario is niet goed en de grappen zijn vlak en voorspelbaar.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat de regisseur en producent zich te zeer bewust zijn van het grootse filmverleden van hun held. Dit is de opvatting van de recensent. Ook zegt hij dat de Indiana Jones-films de eerste actiefilms waren die ironie in het genre brachten. Daarnaast zegt hij dat de held van de film niet helemaal lijkt te weten wat hij wil. Dit is zijn opvatting over de film. Ook vindt hij dat de regisseur wat te ver is doorgesloten in zijn poging Jones bij de tijd te brengen.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat het een 'langverwachte' film is. Dit zegt dus iets over de populariteit. Ook staat er dat deze film op een bepaalde manier binnen de kaders moet blijven: 'ook binnen de kaders waaraan een snelle en spannende avonturenfilm moet voldoen.' Blijkbaar moeten alle avonturenfilms aan een bepaald kader voldoen. Dit geeft een bepaalde vastigheid, maar ook rangorde in films aan. Films die je in 'hokjes kunt plaatsen' als het ware. Ook zegt de schrijver dat deze film een 'ambachtelijk gemaakte blockbuster is, maar geen film die boven de rest van het aanbod uitstijgt'. Hier staat 'ambacht' en 'blockbuster' dus eigenlijk als paradox tegenover elkaar. Verder begint de recensie dus met het gegeven dat de internationale pers in Cannes de film beoordeelden met een 'beleefd applausje'.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat het perspubliek na het zien van de film een 'beleefd applausje' gaf. Zij waren dus niet heel erg enthousiast. Wel wordt er gezegd dat de film 'amusant' is. Ook zegt de auteur: 'dan weet je eigenlijk al dat het scenario niet helemaal goed in elkaar zit'. De kijker bedenkt zich dit dus, terwijl hij/zij deze film bekijkt. Daarnaast vindt de auteur de grappen in de film voorspelbaar.

- Acteerprestaties

Actrice Cate Blanchett wordt genoemd. Zij heeft een verrukkelijk Russisch accent. Ook acteur Shia LaBeouf wordt genoemd. Hij is 'het grote jonge talent die met deze rol doorstoot naar Hollywoods eredivisie'. Hij heeft echter niet veel te acteren. Ook actrice Karen Allen wordt genoemd. Net als Harrison Ford. Er wordt gezegd dat het niet storend is dat hij op z'n 65^e nog steeds Indiana Jones speelt, al 'straalt hij onvermijdelijk wat minder fysieke energie uit.' Maar dit past echter wel bij de rol van archeoloog die altijd al met frisse tegenzin op avontuur ging.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie op de regisseur, en niet op de acteurs.

Overige artikelen: (7)

- Dinsdag 4 Maart 2008

Titel: Indiana Jones in première in Cannes

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 90 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 3 mei 2008

Titel: Indiana Jones; première op filmfestival Cannes

Plaats: Magazine, blz 8

Grootte: 255 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 16 mei 2008

Titel: Een onooglijke schat

Plaats: Cultureel supplement, blz 14-15

Grootte: 446 woorden

Auteur: Mariska Graveland

Soort: Achtergrond

- Maandag 19 mei 2008

Titel: Indiana Jones is in Cannes

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 223 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Reportage

- Dinsdag 20 mei 2008

Titel: 'Echte' Indiana Jones-schedel te zien in Parijs

Plaats: Kunst, blz 11

Grootte: 292 woorden

Auteur: René Moerland

Soort: Nieuwsverhaal

- Woensdag 21 mei 2008

Titel: Veel actie, weinig sfeer of humor bij 'Indiana 4'

Plaats: Film, blz 11

Grootte: 224 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Russen niet blij met 'Indiana'

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 206 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 22 mei 2008

Titel recensie: De nieuwe Indiana Jones van Spielberg voelt als een warm bad

Plaats in krant: Film, blz 16-17

Omvang recensie: 369 woorden

Auteur: Remke de Lange

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

Producent en bedenker George Lucas wordt genoemd. Er staat bij dat ze een goede naam hebben, want 'ze zouden hun goede naam geweld aandoen als ze deze film niet geheel in stijl van de eerdere drie hadden gemaakt'. Ook wordt John Williams genoemd, de man die de klassieke herkenningmelodie voor de film heeft gemaakt.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen

- Andere films

De film 'The Wild One' (1953) wordt genoemd, omdat nozem Mutt op Marlon Brando in deze film lijkt.

- Context

Er wordt gezegd dat de film vooraf is gegaan door de filmtrilogie rond Indiana Jones. Dit is het vierde avontuur. Ook wordt vermeld dat het laatste avontuur uit 1989 stamt. Deze film wordt veel met de vorige films vergeleken. Zo wordt er gesproken over de 'interne traditie' van 'onbegrijpelijke, mystieke hocuspocus'.

- Connectie met kunst

Aan het begin van de recensie wordt gezegd dat de vaste attributen van Jones zijn opgenomen in het Smithsonian Institute in Washington D.C, het museumcollectief waar Amerika zijn geschiedenis bewaart. De voorwerpen van Indiana Jones horen hier dus bij en de recensent vindt het belangrijk dit te melden. Verder staat er dat de film een kermisattractie is, en geen geperfectioneerde goochelshow. Later wordt ook nog de achtbaan en het spookhuis aangehaald.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film niet echt origineel is, als er staat dat de film geheel in de stijl van de eerdere drie is gemaakt. Ook staat er dat het herkenbaar is. Verder wordt er gezegd dat het verhaal verzandt in iets onbegrijpelijks.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is eigenlijk louter positief. Hij is duidelijk een fan, en dat zegt hij aan het einde ook: 'deze fan is dik tevreden.' Hij vindt het een genot om naar te kijken en lijkt als een kind zo blij. Het enige euvel ('onbegrijpelijke, mystieke hocuspocus') neemt hij zelfs voor lief en noemt hij een 'interne traditie'.

- Interpretatie

De recensent vindt dat Ford 'symbool staat voor jaren tachtig filmspektakel van vóór het digitale tijdperk. Film als kermisattractie, niet als geperfectioneerde goochelshow'. Dit is zijn visie op de man en op de film. Ook vindt hij het 'onbegrijpelijke, mystieke hocuspocus' een 'interne traditie'.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat Indiana Jones 's werelds populairste archeoloogavonturier is. Alles is zo herkenbaar, dat de hoed van Jones alleen maar over de vloer hoeft te rollen om te weten dat het over hem gaat. De film wordt beschreven als 'jaren tachtig filmspektakel', dit in tegenstelling tot het digitale tijdperk, wat minder goed is zichtbaar. Ook is deze film een 'kermisattractie', dit in tegenstelling tot de huidige 'geperfectioneerde goochelshows'. De film is dus goed omdat het niet meedoet/meegaat met de moderne technieken en andere nieuwe dingen.

- Publieksoriëntatie

Het lijkt er op dat de film vooral geschikt is voor mensen die de vorige Indiana Jones films ook hebben gezien. Zij zullen ook direct de hoed herkennen in de openingsscene. En ook staat er: 'de held die we in 1989...' Hij praat dus over 'we', 'wij als fans'. Ook bij het aanhalen van 'interne tradities' blijkt dat de film echt geschikt is voor kijkers die de vorige films ook hebben gezien.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de film voelt als een 'warm bad'. Terug van weggeweest, lekker weer 'thuis'. Ook is het 'een genot' om te zien met hoeveel plezier en vaart de makers hebben gewerkt.

- Acteerprestaties

Harrison Ford wordt genoemd, en ook dat hij inmiddels 65 jaar is. Ook staat er dat deze rol zijn leukste is uit zijn portfolio. Er wordt niets gezegd over echte 'prestaties', wat betreft het acteren.

- Nadruk

De regisseur en de acteurs worden beide aangehaald. Toch ligt de nadruk iets meer op de acteurs.

Overige artikelen: (1)

- Maandag 19 mei 2008

Titel: Jeugdheld Indiana Jones na 19 jaar onthaald in Cannes

Plaats: Europa, blz 6

Grootte: 451 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Achtergrond

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 22 mei 2008

Titel recensie: Slijtageplekken op Indiana Jones

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 536 woorden

Auteur: Bor Beekman

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

Schrijver George Lucas, de 'Jones-geestesvader', wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

Er wordt verteld dat deze film twintig jaar na 'Indiana Jones and the Last Crusade' is, de derde episode uit de reeks.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Er wordt een vergelijking gemaakt met de film John Rambo (2008) waarbij net als in deze film geldt: hoe ouder de held, hoe meer die aan de slag mag. Ook wordt de film The Wild One (1953) genoemd, met de vergelijking tussen Marlon Brando en Shia LaBeouf.

- Context

Er wordt vermeld dat 'vrijwel elke scene een referentie biedt aan de eerdere avonturen'. Ook staat er dat deze film het vierde deel is in de reeks.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Geen.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is redelijk genuanceerd. Hij zegt bijvoorbeeld dat deze film kan meekomen met de eerdere Jones-films, maar wel wat slijtageplekken toont. Hij noemt positieve kanten (typische droogkomische Indiana Jones-humor) en negatieve kanten (zoektocht naar de schedel wordt afgeraffeld ten bate van stunts en continu opduikende Russen).

- Interpretatie

Bepaalde zaken worden geïnterpreteerd. De eerste scene vindt de recensent een 'miniaturfilm op zichzelf'. De auteur vermeldt ook de ambitie van de regisseur: deel vier moet bovenal veel spektakel bieden. Dit is (waarschijnlijk) de opvatting van de schrijver. Ook wordt gezegd dat de film eindigt met de boodschap dat kennis niet ten koste van alles mag worden nagestreefd.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat regisseur Spielberg volgens eigen zeggen de film op verzoek van de fans heeft gemaakt. De vorige Indiana Jones films waren dus zo populair en zo'n succes dat de fans nog een film wilden. Ook worden de 'Hollywood-wetten' genoemd: hoe ouder de held, hoe meer die aan de slag moet. Bij het noemen van Hollywood, krijg je al snel de associatie met commercieel entertainment. Alle films lijken blijkbaar op elkaar, dat ze aan bepaalde 'wetten' voldoen.

- Publieksoriëntatie

Er wordt meerdere malen vermeldt dat het handig is als je de drie eerdere Jones-films hebt gezien. Bijvoorbeeld: 'De typische droogkomische Indiana Jones-humor wordt wel volledig benut; daar werkt alle in eerdere delen opgedane kennis vóór de film.' De film is dus ook vooral geschikt voor mensen die de eerdere films hebben gezien.

- Participatie-ervaring

Hier wordt niets over gezegd.

- Acteerprestaties

Acteur Harrison Ford wordt genoemd. Er wordt gezegd dat er wat bedenkingen waren over de hoge leeftijd (65) en stramheid van de actieheld, maar dat deze bedenkingen in de film vlot werden erkend en becommentarieerd door Indiana zelf. Tevens wordt er gezegd dat Ford fit genoeg oogt voor een eventuele vijfde film. Ook wordt acteur Shia LaBeouf genoemd. Hij wordt een 'net wat te koddig naar Marlon Brando gemodelleerde motorrijdende greaser' genoemd. Als derde wordt actrice Cate Blanchett genoemd met positieve kritiek: 'Irina Spalko, vakkundig gespeeld door actrice Cate Blanchett met zwaar aangezet Russisch accent.'

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de regisseur.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 19 mei 2008

Titel: Indiana Jones eindelijk uit de kluis

Plaats: Kunst, blz 13

Grootte: 768 woorden

Auteur: Bor Beekman en Jan Pieter Ekker

Soort: Reportage

- Donderdag 22 mei 2008

Titel: 'De zweep zal over me heen gaan'

Plaats: Kunst, blz 32

Grootte: 856 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Reportage

- Vrijdag 30 mei 2008

Titel: Nu ook Peruanen boos op Indiana

Plaats: Kunst, blz 14

Grootte: 125 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 18 juni 2008

Titel: Briljant ontwerper van levensechte filmpoppen

Plaats: Kunst, blz 19

Grootte: 369 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Achtergrond

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 23 mei 2008

Titel recensie: The thrill is gone

Plaats in krant: Film en muziek, blz 8

Omvang recensie: 885 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

George Lucas wordt genoemd. Ook Industrial Light and Magic, het filmbedrijf van Lucas dat zich heeft gespecialiseerd in special effects en computeranimatie wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

De film 'The Last Crusade' wordt met name genoemd.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

De Star Wars Episode III (2005) (van regisseur George Lucas) film wordt genoemd, als vergelijking met een serie films. De films National Treasure (2004), Sahara (2005), The Mummy (1999) en The Da Vinci Code (2006) worden genoemd, als vergelijking van het nadoen van de Jones-films.

- Context

Er wordt gezegd dat deze film vooraf is gegaan door eerdere Jones-films. Ook wordt enkele keren een vergelijking gemaakt met de eerdere Indiana Jones-films.

- Connectie met kunst

De Amerikaanse schrijver Edgar Rice Burroughs wordt aangehaald. Hij is de bedenker van Tarzan. Ook de Zwitserse auteur Erich von Daniken wordt genoemd. Hij is bekend van zijn theorieën over buitenaardse invloed op de menselijke cultuur in de prehistorie. Daarnaast noemt de auteur de Britse kunstenaar Damien Hirst. De Jones films noemt de recensent een beetje Burroughs meets Von Daniken, met een vleugje Hirst. Ook wordt het Britse televisieprogramma Antiques Roadshow (het Nederlandse Tussen Kunst en kitsch) genoemd. De schatten in de film lijken net alsof ze in dat programma zitten. Dit is dus geen compliment. Er wordt ook letterlijk gezegd dat deze film een nieuw avontuur is dat door Spielberg en Lucas triomfantelijk in de Amerikaanse populaire cultuur is geïntroduceerd. Ook noemt hij een bepaalde scène 'satirisch' en 'surrealistisch'. Het surrealisme is een kunststroming in de moderne kunst, ontstaan als literaire stroming begin twintigste eeuw. Om dit dus als bijvoeglijk naamwoord te gebruiken, is een verwijzing naar de kunst. Marlon Brando wordt ook nog genoemd, en vergeleken met de 'biker look' van Mutt. Mutt is de heteroseksuele versie van Brando.

- Kunst criteria

De schrijver spreekt over de authenticiteit van de genialiteit van Spielberg. Verder staat er dat we na films als National Treasure en Sahara, het verhaal onderhand wel kennen de 'thrill' dus nu wel een beetje weg is.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is niet heel erg genuanceerd, hij vindt het gewoon slecht. De recensent vindt het geen goede film, het is een nutteloze film ('pointless') en hij hoopt ook dat deze film de laatste Jones-film is. Wel is Ford goed als professor Jones en is er één goede scene, maar verder is het een forse teleurstelling.

- Interpretatie

De auteur schrijft dat de riem van de professor wat losser zit, de kop wat grijzer, de hoedrand wat meer bezweet en hij buigt zelfs een klein stukje voorover. Hij vraagt zich af of dat bewust is gedaan of niet. Ook haalt hij aan dat de vader van Jones is overleden, vroeger gespeeld door Sean Connery, maar dat dit gegeven een beetje een doodsangst is, aangezien Connery maar twaalf jaar ouder is dan Ford. De rol van John Hurt (Oxley) is volgens de auteur bedacht om Ford in vergelijking met hem jonger te laten lijken. In eerste en derde Jones-films waren de Nazi's de vijand van Jones. In de tweede film echter waren donker gekleurde buitenlanders uit India de boosdoeners, een twijfelachtige keuze die Spielberg nog wat problemen bezorgde. De Sovjet Unie uit deze film is dus een veiligere keuze. Aldus de recensent. Verder legt hij uit dat de Jones-films vroeger zeer modern en nieuw waren. Nog nooit hadden ze zulke stunts, actie, gecombineerd met humor gezien. Maar sindsdien heeft iedereen het nagedaan. Dit is de visie van de schrijver. De recensent eindigt zijn stuk met een beschrijving van een scene die hij wel goed vindt, als Jones zich in de koelkast verstopt voor de atoombom. Dit vindt hij het ene moment met de oude Spielberg magie.

- Kunst vs. entertainment

De schrijver zegt dat Spielberg en Lucas de Indiana Jones films hebben geïntroduceerd in de Amerikaanse populaire cultuur. Dit betekent dus dat de films echt een cultuurproduct zijn en dus van enige waarde zijn.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De recensent begint zijn verhaal met het beschrijven van zijn gevoel bij de Star Wars Episode III film (2005). Het voelde volgens hem als het kijken naar de laatste momenten van een stervende olifant: de wankeling, de pijn, de ondergang, weelderig getrompetter. Maar het kijken naar deze Jones-film is als het zien van een gezonde, maar oudere, olifant, gedwongen uit zijn waardige pensioen en verplicht tot het uithalen van capriolen en het doen van trucjes, uiteraard ten koste van zijn gezondheid. Zo voelt de schrijver zich dus bij het zien van de film. Ook zegt hij dat de sensatie een beetje weg is, aangezien we al veel films hebben gezien die op Indiana Jones lijken. Daarnaast vindt hij de film een teleurstelling, omdat alles er 'nep' uitziet.

- Acteerprestaties

Harrison Ford wordt genoemd, 'good value as ever'. Ook Cate Blanchett wordt genoemd. Net als Ray Winstone, John Hurt en Karen Allen. Over de echte prestaties wordt niets gezegd.

- Nadruk

De regisseur en de acteurs/karakters komen beide uitgebreid aan bod. Toch ligt de nadruk iets meer op de acteurs, en dan vooral op Ford, en zijn karakter Jones.

Overige artikelen: (9)

- Maandag 19 mei 2008

Titel: As Indy mania sweeps Cannes, Harrison Ford resigns himself to a critical lashing

Plaats: Binnenland, blz 3

Grootte: 386 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Soort: Recensie

- Maandag 19 mei 2008

Titel: As Indy mania sweeps Cannes, Harrison Ford resigns himself to a critical lashing

Plaats: Binnenland, blz 3

Grootte: 773 woorden

Auteur: Charlotte Higgins

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 23 mei 2008

Titel: The return of the real fake

Plaats: Film en muziek, blz 5

Grootte: 1374 woorden

Auteur: Ravi Somaiya

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 24 mei 2008

Titel: Omens

Plaats: Sport, blz 2

Grootte: 76 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 24 mei 2008

Titel: The week in arts

Plaats: Review, blz 21

Grootte: 487 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Soort: Recensie

- Zaterdag 24 mei 2008

Titel: Russia, Nazis, box of gold

Plaats: The guide, blz 8

Grootte: 518 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Opinie

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Review of reviews

Plaats: Features, blz 29

Grootte: 87 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Donderdag 29 mei 2008

Titel: Archaeologist Bruce Watson on Indiana Jones

Plaats: Features, blz 25

Grootte: 315 woorden

Auteur: Paul Arendt

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 30 mei 2008

Titel: Cliffhanger resolved

Plaats: Binnenland, blz 11

Grootte: 47 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 22 augustus 2008

Titel: Indiana Jones comes to rescue of Cineworld

Plaats: Financieel, blz 29

Grootte: 376 woorden

Auteur: Chris Tryhorn

Soort: Nieuwsverhaal

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 25 mei 2008

Titel recensie: Indiana Jones and the tangled plot

Plaats in krant: Kunst, blz 58

Omvang recensie: 578 woorden

Auteur: Nicholas Barber

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

George Lucas wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

Het is 27 jaar geleden sinds de eerste keer dat Ford Jones was in Raiders of the Lost Ark. In het aparte kader wordt nog de film Jaws (1975) van Steven Spielberg genoemd. Net als Temple of Doom (1984) en Last Crusade (1989)

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

De films van Star Wars (ook van George Lucas) worden genoemd, als vergelijking met ook een film uit een reeks die na een lange pauze uit kwam. En dat pakte volgens de schrijver niet goed uit. De film Star Wars: Episode I: The Phantom Menace (1999) wordt bij naam genoemd. De film The Wild One (1953) wordt aangehaald om de vergelijking te maken met Marlon Brando en Shia LaBeouf. Daarnaast worden de films Tomb Raider (2001) en National Treasure (2004) genoemd bij het noemen van films die veel van Indiana Jones hebben gestolen. Ook wordt de film Die Hard 4.0 (2007) aangehaald om de vergelijking te maken tussen oudere acteurs (Bruce Willis en Harrison Ford) die in de films niet zwakker worden, maar juist bovenmenselijk veerkrachtig.

- Context

Er wordt direct gezegd dat het negentien jaar geleden is sinds we Ford in de derde Indiana Jones film hebben gezien. Er wordt veel verwezen naar de vorige Indiana Jones-films. In het aparte kader wordt nog gezegd dat Spielberg en Lucas de eerste film (Raiders of the Lost Ark) hebben gemaakt als een actie eerbetoon aan James Bond (films) en Tintin (Kuifje stripboeken).

- Connectie met kunst

Road Runner en Wile E Coyote worden genoemd, dit zijn tekenfilmfiguren uit Looney Tunes.

- Kunst criteria

Geen.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is tamelijk genuanceerd. Hij geeft zowel positief ('For the First 20 minutes or so of IJATKOTCS Spielberg gets everything right', het avontuur is spirited en fun) als negatief commentaar (Ford is te oud, slechter dan de eerste Jones-film, Ford is een ongeloofwaardige held). De auteur is niet heel erg uitgesproken, maar blijft een beetje objectief.

- Interpretatie

De auteur zegt dat het een risico was deze film te maken, zowel kritisch gezien, als commercieel. Dit is echter de opvatting van de schrijver. Ook zegt hij dat Shia LaBeouf er in is gebracht om de gemiddelde leeftijd wat naar beneden te brengen. Dit kan echter allemaal niet als een interpretatie van de film worden gezien.

- Kunst vs. entertainment

De schrijver zegt dat de Indiana Jones franchise bijna legendarisch is. Dit zegt dus veel over de populariteit en het succes van de films. Ook wordt gezegd dat deze film een risico is om te maken, zowel kritisch gezien, als commercieel. Er stond dus blijkbaar veel op het spel. Er wordt tevens gezegd dat franchise films als Tomb Raider en National Treasure alles van Indiana Jones hebben gestolen, hebben nagedaan. Indiana Jones blijft echter de beste. Toch is deze film drukker en verwarrender dan Raiders of the Lost Ark, met te veel karakters en te veel interrupties in de actie. De eerste Indiana Jones film was dus de beste.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De schrijver vindt het avontuur in de film 'fun'. Ook wordt er gezegd dat het publiek de spanning wordt ontnomen om te raden hoe hij de dood ontwijkt keer op keer, want dat doet Jones met gemak van Road Runner die Wile E Coyote ontwijkt. De schrijver meent dat het moeilijk is om nog opgewonden te raken over het gevaar als Blanchett met haar zwaard zwaait naar Jones, als hij net een atoombom heeft overleefd.

- Acteerprestaties

Harrison Ford wordt genoemd. Maar de recensent is niet positief. Hij zegt dat z'n rol noch z'n broek net zo goed passen als twintig jaar geleden. Ook Ray Winstone wordt genoemd, net als Cate Blanchett. Ook Shia LaBeouf wordt genoemd, en John Hurt en Karen Allen. Over de echte prestaties van de acteurs wordt niets gezegd.

- Nadruk

De recensie gaat diep in op het verhaal en de film zelf, maar toch ligt de nadruk iets meer op de acteurs, dan op de regisseur. Het gaat vooral veel om Indiana Jones, wat impliciet dus bij de 'acteurs' kan worden gerekend.

Overige artikelen: (9)

- Zaterdag 19 april 2008

Titel: Indiana Jones and the heap of old junk

Plaats: Europa, blz 30

Grootte: 1777 woorden

Auteur: John Lichfield

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 10 mei 2008

Titel: Whip hand

Plaats: Commentaar, blz 42

Grootte: 1883 woorden

Auteur: Paul Vallely

Soort: Profiel (Harrison Ford)

- Maandag 19 mei 2008

Titel: At last, Indiana Jones rejoins the raiders of the old joke cupboard

Plaats: Nieuws, blz 2

Grootte: 512 woorden

Auteur: Kaleem Aftab

Soort: Recensie

- Zaterdag 24 mei 2008

Titel: Performance notes

Plaats: Commentaar, blz 50

Grootte: 252 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Zaterdag 24 mei 2008

Titel: New films

Plaats: De informatie, blz 22

Grootte: 248 woorden

Auteur: Laurence Phelan

Soort: Recensie

- Zondag 25 mei 2008

Titel: Indiana Jones strikes gold again – after 19 years

Plaats: Nieuws, blz 36

Grootte: 77 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 27 mei 2008

Titel: Indiana Jones and the raiders of the lost box office

Plaats: Nieuws, blz 2

Grootte: 525 woorden

Auteur: Guy Adams

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 29 mei 2008
Titel: You write the reviews
Plaats: Extra, blz 22
Grootte: 414 woorden
Auteur: Stan Broadwell
Soort: Recensie

- 23 november 2008
Titel: Crystal 'Skull of Doom' that inspired Indiana Jones on show in Edinburgh
Plaats: Nieuws, blz 18
Grootte: 102 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: The Sunday Telegraph

Datum: Zondag 25 mei 2008

Titel recensie: Age cannot wither him

Plaats in krant: Film, blz 28

Omvang recensie: 595 woorden

Auteur: Catherine Shoard

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

Co-writer George Lucas wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

De recensie begint met een scene uit de film Raiders of the Lost Ark (1981), de eerste Indiana Jones film. Ook wordt de film The Temple of Doom (1984) genoemd. Dit is de tweede Jones-film en slechter dan deze film.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

De films Sahara (2005), National Treasure (2004) en The Da Vinci Code (2006) worden genoemd als vergelijking van archeologische blockbusters.

- Context

Ook wordt gezegd dat het nu 26 jaar later is en dat deze film dus het vervolg is.

- Connectie met kunst

Sly (Sylvester) Stallone wordt genoemd, als vergelijking met oudere actiehelden. Tevens wordt Marlon Brando aangehaald, als vergelijking met Mutt, die een Brando wannabee zou zijn.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is zeker genuanceerd. Over het algemeen vindt hij het een goede film (Ford is fit en goed, Hurt is leuk, het script is leuk), maar hij weet ook enkele kanttekeningen te plaatsen (Shia LaBeouf is slecht en er is een kleine archeologiemoeheid).

- Interpretatie

De auteur zegt dat Ford om fit te worden een jaar lang kip heeft gegeten en aan de halters heeft gehangen. Dit is echter zijn aanname. Verder wordt er niets uitgelegd of geïnterpreteerd.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat Jones 'everyone's favourite archaeologist' is. Dit zegt dus dat hij erg populair is. Ook staat er dat de film net twee uur duurt, waarmee de film zich verzet tegen de recente trend van de blockbusters. Deze film is dus anders dan de meeste blockbusters, maar is er wel één. Ook wordt er gezegd dat veel van deze blockbusters pure Indy rip-offs zijn. Indiana Jones is dus de eerste (en de beste) en de andere films over archeologen zijn eigenlijk kopieën.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de film grappig is. Verder staat er 'it's hard to stop your eyes glazing over a little'. Dit wil zeggen dat het soms een beetje saai is.

- Acteerprestaties

Harrison Ford wordt genoemd. Er wordt gezegd dat je niet aan hem afziet dat hij al 65 is, omdat hij erg fit is. Ook Shia LaBeouf wordt genoemd. Tevens wordt John Hurt genoemd. Net als Cate Blanchett. Ze is goed, maar ze kan niet tippen aan Hurt. Hurt krijgt dan ook veel positief commentaar. Hij is zo idioot en onverzorgd dat je denkt dat hij zo de set op is komen lopen, en het enige wat ze konden doen is het in het script te schrijven.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de acteurs, en niet zozeer op de regisseur.

Overige artikelen: (2)

- Zondag 6 april 2008

Titel: Thirty years of Hurt film once he ran wild with Peter O'Toole, Oliver Reed and Lucian Freud.

Plaats: Seven, blz 8

Grootte: 3037 woorden

Auteur: Nigel Farnsdale

Soort: Interview (John Hurt)

- Zondag 11 mei 2008

Titel: The brick film Ray Winstone's journey from amateur boxer to Indiana Jones sidekick was via a tough east end background, bankruptcy and hard drinking.

Plaats: Seven, blz 8

Grootte: 3237 woorden

Auteur: Nigel Farnsdale

Soort: Interview (Ray Winstone)

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL

Dagbladtitel: The Times

Datum: Maandag 19 mei 2008

Titel recensie: Welcome back Indy

Plaats in krant: Binnenland, blz 3

Omvang recensie: 663 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Steven Spielberg wordt genoemd.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

Niet met naam genoemd.

- Andere regisseurs

Geen

- Andere films

Geen

- Context

Er wordt gezegd dat het negentien jaar geleden is dat de vorige Jones-film uit kwam. Diverse malen wordt een vergelijking gemaakt tussen vorige films en deze film. Er wordt ook gezegd dat dit de vierde film is. Er wordt ook vermeld dat de film verwijzingen maakt naar vorige films.

- Connectie met kunst

De schrijver noemt de film een 'Olympic odyssey'. Hij verwijst hiermee naar het bekende dichtwerk van de Griekse dichter Homerus (800 v. Chr.). Het gaat over de zwerftocht van de held Odyssees na afloop van de Trojaanse Oorlog en zijn thuiskomst op het eiland Ithaka. Deze zwerftocht wordt dus vergeleken met die van Jones om El Dorado te vinden. Marlon Brando wordt genoemd, als vergelijking met Mutt. Ook staat er dat de KGB-agent praat met een 'cartoon' accent.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film 'quite simply, exquisite nonsense' is. Weinig inhoud en diepgang dus. Het gaat eigenlijk nergens over.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is overwegend positief. Hij vindt Ford geweldig en sluit zelfs af met: 'Lord knows we've missed you'. Hij krijgt zelfs tranen in zijn ogen van de watervalscene. Hij vindt het een 'marvellous return' van professor Jones. Hij beschrijft slechts kort twee slechte scènes.

- Interpretatie

De schrijver vindt het de meest opmerkelijke prestatie van Spielberg dat hij veel ouderwetse verdiensten van de vorige films heeft weten vast te houden. Dit is zijn opvatting van het werk van Spielberg. Daarnaast vindt de schrijver dat de film een 'legion of half-glimpsed nods to other films, and another era' bevat. Dit is zijn interpretatie. Ook zegt hij dat als het twintig jaar duurt voordat de vierde film uit is, het echt absoluut niet mogelijk is dat je terug gaat zonder de soort films en technologie dat er ondertussen is gekomen, te erkennen. Dit is zijn opvatting. Ook zegt de schrijver dat 'to return' een 'vital word in the film' is.

- Kunst vs. entertainment

De auteur zegt dat de film de beste en langste actie achtervolging door de Amazone jungle heeft in de geschiedenis van de film. Dit plaats de film op een hoger niveau doordat het boven alle andere films uitsteekt en zelfs de 'beste in de filmgeschiedenis' is. Ook zegt hij dat deze avonturen 'such lucrative collector's items' zijn. Ze staan dus hoog in aanzien. Regelmatig spreekt de schrijver ook over 'we': 'We wouldn't want it any other way', 'we've missed you'. Dit geeft de indruk dat hij het heeft over 'wij als fans', dus dat hij hierin niet alleen is, maar er nog veel meer andere fans zijn.

- Publieksoriëntatie

Wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat het zien van de trip over een driedubbele waterval, tranen van geluk in de ogen brachten.

- Acteerprestaties

Harrison Ford wordt genoemd. En ook John Hurt. De schrijver is enthousiast over Ford, hij is dan grijzer en dikker, maar de mond en de humor is nog hetzelfde. Ook de stunts van Ford zijn geweldig.

- Nadruk

Alhoewel beiden aan bod komen, ligt de nadruk toch op de regisseur van de film, en niet op de acteurs.

Overige artikelen: (21)

- Zondag 23 september 2007

Titel: Spielberg and the exit plot

Plaats: Business, blz 28

Grootte: 465 woorden

Auteur: Dominic Rushe

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 10 november 2007

Titel: Video of the week

Plaats: The Knowledge, blz 13

Grootte: 91 woorden

Auteur: Olav Bjortomt

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 24 april 2008

Titel: Indiana Jones steals the show as British films are frozen out at Cannes

Plaats: Binnenland, blz 23

Grootte: 800 woorden

Auteur: Ben Hoyle

Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 27 april 2008

Titel: Indiana Jones and the slight touch of arthritis

Plaats: Nieuws review, blz 12

Grootte: 62 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 8 mei 2008

Titel: Me and Mr Jones

Plaats: Times2, blz 11

Grootte: 1604 woorden

Auteur: Kevin Maher

Soort: Interview (John Hurt)

- Zaterdag 10 mei 2008

Titel: Digging up a golden relic

Plaats: The Knowledge, blz 6

Grootte: 1803 woorden

Auteur: James Christopher

Soort: Achtergrond

- Zondag 11 mei 2008

Titel: Playing Indy again became a strange obsession

Plaats: Cultuur, blz 7

Grootte: 2012 woorden

Auteur: Christopher Goodwin

Soort: Profiel

- Zondag 11 mei 2008

Titel: A remade Marion

Plaats: Cultuur, blz 12

Grootte: 1430 woorden

Auteur: Christopher Goodwin

Soort: Interview (Karen Allen)

- Zondag 11 mei 2008
Titel: The last real action hero
Plaats: Cultuur, blz 6
Grootte: 1021 woorden
Auteur: Christopher Goodwin
Soort: Interview (Spielberg en Lucas)

- Dinsdag 13 mei 2008
Titel: Ray Winestone
Plaats: Features, blz 12
Grootte: 48 woorden
Auteur: Jeremy Austin
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 17 mei 2008
Titel: Indy's toughest task so far – facing the snake-pit at Cannes
Plaats: Binnenland, blz 5
Grootte: 561 woorden
Auteur: Dalya Alberge
Soort: Reportage

- Zondag 18 mei 2008
Titel: Crack! Indy takes whip to doomsayers
Plaats: Binnenland, blz 7
Grootte: 840 woorden
Auteur: John Harlow
Soort: Recensie

- Donderdag 22 mei 2008
Titel: The cynic's choice
Plaats: Times2, blz 16
Grootte: 600 woorden
Auteur: Kevin Maher
Soort: Recensie

- Zaterdag 24 mei 2008
Titel: Harrison Ford: my week
Plaats: Features, blz 44
Grootte: 605 woorden
Auteur: Hugo Rifkind
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 24 mei 2008
Titel: Indiana Jones and the wrath of the Communist party
Plaats: Overzee nieuws, blz 5
Grootte: 550 woorden
Auteur: Tony Halpin
Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 24 mei 2008
Titel: The good, the bad and the Russians
Plaats: Features, blz 18
Grootte: 328 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Achtergrond

- Zondag 25 mei 2008
Titel: Indiana Jones and the PC plague
Plaats: Nieuws, blz 17
Grootte: 197 woorden
Auteur: Rod Liddle
Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 25 mei 2008
Titel: It's not a model Ford
Plaats: Cultuur, blz 11
Grootte: 944 woorden
Auteur: Cosmo Landesman
Soort: Recensie

- Woensdag 28 mei 2008
Titel: Indiana Brown: don't buy a ticket
Plaats: Features, blz 16
Grootte: 381 woorden
Auteur: Hugo Rifkind
Soort: Opinie

- Woensdag 25 juni 2008
Titel: All that glitters...
Plaats: Times2, blz 25
Grootte: 610 woorden
Auteur: Andrew Billen
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 22 november 2008
Titel: Face to fake
Plaats: The Knowledge, blz 5
Grootte: 536 woorden
Auteur: Richard Morrison
Soort: Achtergrond

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad
Datum: Donderdag 17 juli 2008
Titel recensie: Zomerse verrassing
Plaats in krant: Uitgaan, blz 21
Omvang recensie: 204 woorden
Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur
Niet genoemd.
- Creatieve bron
Alleen de acteurs worden genoemd.
- Eerder werk regisseur
Niets.
- Andere regisseurs
Geen.
- Andere films
Geen.
- Context

Er wordt uitgelegd dat deze film de filmversie is van de gelijknamige ABBA-musical. Je weet nu dus ook meteen dat er in de film ABBA-liedjes worden gebruikt.

- Connectie met kunst

Als andere kunstvorm wordt de musical genoemd. Deze film is de Hollywood-variant van de Mamma Mia musical. Dit plaats de film niet direct in het rijtje van hoge kunst (als musical al hoge kunst is), maar het is in dit geval meer een feit waar je niet omheen kunt. Het is geen vergelijking of iets dergelijks met een andere kunstvorm.

- Kunst criteria

Er worden geen criteria genoemd die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

Het artikel is louter positief. Er is een 'opbeurende sfeer', de nummers worden 'perfect uitgevoerd' en er is een 'geestige toegift'. Zelfs de kleine minpuntjes zijn eigenlijk geen minpunten: 'de dansspasjes ogen heerlijk onhandig' en dat niemand kan zingen is 'geen onoverkomelijk bezwaar'.

- Interpretatie

Nergens wordt de film of scènes uitgelegd of een interpretatie gegeven. Er is een korte feitelijke beschrijving van het verhaal, maar geen andere benaderingen worden gegeven.

- Kunst vs. entertainment

In het artikel staat: 'Wie behoort tot het leger van dertig miljoen (!) liefhebbers..' Hieruit blijkt dus dat de theaterversie in ieder geval een enorm commercieel succes is. Daar wordt verder geen oordeel aan verbonden. Er wordt niet een soort rangorde in films geschetst.

- Publieksoriëntatie

Er wordt niets over het publiek of de toegankelijkheid gezegd. Alleen dat de musical-gangers de afloop van de film al weten. Maar dat dus, als je de musical leuk vond, dit ook een leuke film zult vinden.

- Participatie-ervaring

De kijker ervaart volgens de schrijver een 'opbeurende sfeer' van de film. Ook spreekt hij over 'vrolijke' liedjes. Tevens geeft hij mee dat de kijker de zaal niet te snel moet verlaten, omdat er nog een toegift komt.

- Acteerprestaties

Meryl Streep wordt genoemd. Zij is een alleskunner, maar bewijst dat zij ook als zangeres uitzonderlijk is. De minnaars kunnen geen van drieën zingen, maar dat is in deze musicalversie geen onoverkomelijk bezwaar.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de acteurs. De regisseur wordt niet eens genoemd.

Overige artikelen: (4)

- Zaterdag 5 juli 2008
Titel: Abba kijkt samen naar Mamma Mia!
Plaats: Show, blz 20
Grootte: 82 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 7 juli 2008

Titel: Pierce Brosnan is de schaamte voorbij

Plaats: Show, blz 16

Grootte: 1133 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Interview (Pierce Brosnan)

- Woensdag 16 juli 2008

Titel: Meryl ook zingend de beste

Plaats: Show, blz 17

Grootte: 543 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Interview (Meryl Streep)

- Donderdag 17 juli 2008

Titel: 'Er zit veel melancholie in onze muziek' – Het ongrijpbare succes van ABBA

Plaats: Uitgaan, blz 20

Grootte: 472 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Interview (Benny Andersson en Bjorn Ulvaeus)

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 9 juli 2008

Titel recensie: 'Mamma Mia!' zet registers (te) vol open

Plaats in krant: Film, blz 8

Omvang recensie: 713 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Analyse:

- Regisseur

De regisseur van de film, Phyllida Lloyd, wordt genoemd.

- Creatieve bron

Benny Andersson en Bjorn Ulvaeus worden genoemd. Zij zijn het schrijversduo van ABBA en er wordt vermeld dat zij hun 'muzikale erfenis' in de film goed in de gaten houden. Zij zijn echter niet verantwoordelijk voor het verhaal.

- Eerder werk regisseur

Er wordt gezegd dat regisseur Lloyd tevens verantwoordelijk was voor de regie van de Mamma Mia musical in Londen.

- Andere regisseurs

In het begin wordt er gesproken over 'filmproducenten' in het algemeen die kiezen voor filmsterren als publiekstrekkingen. Dan noemt hij in dat kader regisseur Tim Burton, die dat blijkbaar ook heeft gedaan.

- Andere films

De recensie begint met het melden van 'recente verfilmingen van grootste succesnummers (van musicals) in de bioscoop'. Als voorbeeld wordt de horormusical Sweeney Todd (2007) genoemd. Hierbij maakt hij de vergelijking van goede acteurs en slechte zang.

- Context

De context van de film wordt uitgelegd. Ook wordt vermeld dat Mamma Mia de filmversie is van de gelijknamige musical en het gebaseerd is op de popliedjes van ABBA.

- Connectie met kunst

De musical wordt als andere kunstvorm genoemd. Deze film is de filmversie van de musical Mamma Mia. Tevens wordt natuurlijk de muziek van ABBA als andere kunstvorm genoemd.

- Kunst criteria

De auteur schrijft over het 'verhaaltje' van de film. Dit geeft de indruk dat het een makkelijk voor iedereen te volgen verhaal, dat dus eigenlijk niet veel voorstelt. Iedereen snapt het dus.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is eigenlijk overwegend negatief. 'De film is helemaal bar en boos', 'hoe ze (Andersson en Ulvaeus) dit hebben kunnen laten passeren is een raadsel van formaat', 'het geluid van Brosnan gaat door merg en been', 'ze (Lloyd) slaagt er niet in een spanningsboog te geven', etc etc etc. Enig pluspuntje is er alleen voor Streep. Ze is bekwaam in de aaval op de traanklieren, de scènes tussen moeder en dochter zijn het best (dankzij Streep) en Streeps versie van 'The winner takes it all' mag er zijn.

- Interpretatie

De film wordt enigszins geïnterpreteerd als de schrijver uitleg geeft over de liedjes: 'de musical haalt de twee lagen met grof geweld uit elkaar'. Dit is een bepaalde benadering van de liedjes en dus de film (waarin de liedjes een grote rol spelen). Ook gaat hij daarna verder over de vraag waarom Meryl Streep is gekozen als hoofdrolspeelster. Hij zegt dat de makers wellicht hebben gehoopt op het effect: 'kijk die Meryl Streep eens gek doen'. Dit is een interpretatie van de auteur, maar er zijn andere manieren van uitleg mogelijk.

- Kunst vs. entertainment

De rangorde in films zit enigszins in het feit dat de auteur geen fan is van films, gebaseerd op musicals. Film is goed, met goede acteurs en regisseurs, zoals Tim Burton, Johnny Depp, Helena Bonham Carter en de acteurs van Mamma Mia. Maar musicals die films worden, dus de musicalfilm is een geheel ander, en slechter genre, omdat acteurs nu eenmaal niet kunnen zingen en ze dit dus ook niet zouden moeten doen. Verder staat er dat het voor musicalartiesten knap frustrerend moet zijn om de recente verfilmingen van de grootste succesnummers in hun vak in de bioscoop terug te zien. Ook Mamma Mia wordt dus als een 'succesnummer' gezien en beschreven.

- Publieksoriëntatie

Geen.

- Participatie-ervaring

Volgens de schrijver blijft de kijker na het zien van de film 'geradbraakt' achter van alle liedjes.

- Acteerprestaties

Pierce Brosnan wordt genoemd, hij brengt een geluid voort dat soms door merg en been gaat. Meryl Streep wordt genoemd. Waarom zij is gekozen voor de hoofdrol, blijft lang raadselachtig, of de makers moeten hebben

gehoopt op het effect: kijk die Meryl Streep eens gek doen. Ze is wel bedreven in de aanval op de traanklieren. De scènes tussen haar en haar dochter zijn de beste en haar versie van The Winner takes it all mag er zijn.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs, en niet zozeer op de regisseur.

Overige artikelen: (3)

- Woensdag 9 juli 2008

Titel: Zingende amateurs

Plaats: Film, blz 8

Grootte: 236 woorden

Auteur: André Waardenburg

Soort: Achtergrond

- Woensdag 9 juli 2008

Titel: Colin Firth was nooit ABBA-fan

Plaats: Film, blz 8

Grootte: 211 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Interview (Colin Firth)

- Vrijdag 18 juli 2008

Titel: 'Je mag best het plakband zien', Mamma Mia! verfilmd

Plaats: Cultureel supplement, blz 6-7

Grootte: 1166 woorden

Auteur: Henk van Gelder

Soort: Interview (Catherine Johnson)

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 10 juli 2008

Titel recensie: Zweeds Abba op Grieks eiland

Plaats in krant: De gids, blz 14-15

Omvang recensie: 320 woorden

Auteur: Remke de Lange

Analyse:

- Regisseur

Er wordt gezegd dat Phyllida Lloyd de regisseur is.

- Creatieve bron

Er wordt gezegd dat Catherine Johnson het verhaal heeft geschreven, Judy Craymer het stuk (en ook de film) heeft geproduceerd. Ook wordt vermeld dat Benny Andersson en Bjorn Ulvaeus van Abba de liedjes hebben geschreven.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Er worden geen andere regisseurs genoemd

- Andere films

Geen.

- Context

De context van de film wordt uitgelegd. Er wordt gezegd de film de versie is van de gelijknamige theatermusical, een waar theaterfenomeen.

- Connectie met kunst

De recensie begint met het noemen van de muziek van Abba die in de film wordt gebruikt. Enkele nummers worden daarbij genoemd, als zijnde belangrijk in de popgeschiedenis. Dit gaat dus over muziek als andere kunstvorm. Tevens wordt uiteraard het theater (musical) genoemd, maar dit is geen vergelijking.

- Kunst criteria

Er worden gezegd dat de liefdesverhalen gaandeweg ingewikkelder blijken dan dat ze leken.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is eigenlijk louter positief. 'Grote verdienste', 'oprecht fijn kijken', 'enthousiaste cast', etc. Het enige wat negatief zou kunnen worden uitgelegd ('hoge, gillende stemmen'), vindt de auteur juist 'goed passen bij de grote hits van destijds'. Verder is het stuk redelijk objectief geschreven, zonder veel duidelijke standpunten.

- Interpretatie

Nergens worde film of scènes uitgelegd of geïnterpreteerd. Er is alleen een korte feitelijke beschrijving van de inhoud.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de musical uitgroeide tot een wereldwijd theaterfenomeen.

- Publieksoriëntatie

Er wordt niets gezegd over de toegankelijkheid of het publiek van de film.

- Participatie-ervaring

De recensie eindigt met de 'tip' dat de film (de kijker) uitnodigt om de muziek van Abba weer eens te beluisteren. Bovendien staat erbij: 'Daar krijg je geen spijt van.'

- Acteerprestaties

Meryl Streep wordt genoemd. Zij is een doorgewinterde actrice en het is fijn kijken naar haar, met haar ogen die snel rood omrand raken. Zij is het stralende middelpunt van een enthousiaste cast.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs.

Overige artikelen: (0)

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 17 juli 2008

Titel recensie: Zuiver of vals, het blijft Abba

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 406 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Phyllida Lloyd wordt genoemd, net als het feit dat zij een theater- en operaregisseuse is.

- Creatieve bron

Ook worden Benny Andersson en Bjorn Ulvaeus genoemd, die de muziek hebben gemaakt en de uitvoerend producenten zijn. Zij zijn echter niet verantwoordelijk voor het verhaal.

- Eerder werk regisseur

Er wordt vermeld dat de regisseur eerder de musical Mamma Mia regisseerde.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

De context van de film wordt uitgelegd: het is een verfilming van de gelijknamige musical.

- Connectie met kunst

De andere kunstvormen die worden genoemd zijn muziek uiteraard (de liedjes van Abba in de film), musical (de verfilming van een musical), het toneel ('de film combineert als een klucht verpakt liefdesverhaaltje...' en 'de film hotseknotst van toneelstukje naar hit..'), dans ('campy choreografie') en opera (de regisseuse). Als vergelijking wordt de BBC-comedy 'Absolutely Fabulous' genoemd.

- Kunst criteria

Tussen regels door lees je dat de film niet moeilijk is en dus voor iedereen toegankelijk. Verkleinwoorden als 'liefdesverhaaltje' en 'toneelstukje' dragen daar aan bij.

- Positief én negatief commentaar.

Er is enigszins een nuance te ontwaarden in de recensie. Over veel dingen is hij negatief ('liefdesverhaaltje' klinkt neerbuigend, 'geen vloeiend geheel', euvel van gehotseknotst, 'ongeleide projectielen', 'goede zangers zijn de acteurs niet'). Toch zijn er enkele pluspunten. Zo vindt hij het charmant dat Brosnan een beetje vals zingt en vindt hij de muziek van Abba aanstekelijk.

- Interpretatie

Er wordt weinig uitgelegd of geïnterpreteerd. Wel interpreteert de auteur dat het ontbreken van de ondertiteling bij de liedjes betekent: de songteksten doen er niet toe in het verhaal. Een andere benadering / interpretatie is dat hij zegt dat het in het genre 'musical' gebruikelijk is dat de acteurs naar verre verten beginnen te staren zodra de muziek inzet en weidse gebaren maken.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt alleen vermeld dat de musical in Nederland uiterst succesvol was. Verder wordt daar geen oordeel over gegeven. Wel is het zo dat 'liefdesverhaaltje', 'toneelstukje', 'verkleedpartij' en de omschrijving van 'verre verten staren en weidse gebaren maken' een indruk wekken van een mindere film.

- Publieksoriëntatie

Geen.

- Participatie-ervaring

Het enige dat vermeld wordt, is dat de kijker zichzelf dagen later in de supermarkt betrapt op het neuriën van 'Dancing Queen'. De liedjes blijven dus erg hangen.

- Acteerprestaties

Er wordt gezegd dat de acteurs gemeen hebben dat ze in de verre verten beginnen te staren zodra de muziek inzet, en weidse gebaren maken. Verder doen ze allemaal wat anders. Julie Walters en Christine Baranski worden genoemd, zij zijn ongeleide projectielen. Ze schmieren een slag in de rondte. Goede zangers zijn de meeste acteurs niet. Pierce Brosnan wordt genoemd. Hij zingt een tikje vals, maar dit is best charmant. Meryl Streep wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs.

Overige artikelen: (1)

- Donderdag 17 juli 2008

Titel: Zachtaardig, ongelukkig en eenzaam

Plaats: Kunst, blz 14

Grootte: 668 woorden

Auteur: Floortje Smit

Soort: Interview (Colin Firth)

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 11 juli 2008

Titel recensie: Super pooper

Plaats in krant: Film & muziek, blz 7

Omvang recensie: 976 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Nee.

- Creatieve bron

Alleen tekstschrijver Catharine Johnson wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

Niets.

- Andere regisseurs

Er wordt een vergelijking gemaakt met de Oostenrijkse filmregisseur Michael Haneke.

- Andere films

Ook wordt de Franse film *Hidden* (Caché, 2005) genoemd. Tevens wordt een vergelijking gemaakt met de film *Muriel's Wedding* (1994). Ook wordt de film *Buona Sera, Mrs Campbell* (1968) genoemd als vergelijking voor het *Mamma Mia* verhaal.

- Context

Er wordt verteld dat de film *Mamma Mia* een verfilming is van de gelijknamige musical die overal ter wereld draait ('from Antwerp to Las Vegas'). Er wordt verteld dat deze film gebaseerd is op de Abba-liedjes.

- Connectie met kunst

De muziek wordt genoemd (Abba). Daarnaast noemt hij de Brits-Duitse componist Georg Händel. Het had volgens de schrijver beter geweest zijn muziek te draaien terwijl de bruid naar het altaar loopt, dan een Abba-liedje. Ook noemt hij het Amerikaanse zangduo The Carpenters voor een muzieksuggestie. Tevens maakt de auteur een verwijzing naar de literatuur als hij zegt: 'Struldbruggs among you...'. Struldbrug betekent hier oude lui, onsterfelijken en de term komt uit de roman *Gulliver's Travels* van de Ierse schrijver Jonathan Swift. Ook haalt hij het boek 'The Stepford Wives' van de Amerikaanse schrijver Ira Levin aan. Hij vindt dat de acteurs in *Mamma Mia* dansen, lachen en zingen als 'Stepford cyborgs' (Stepford 'robot'). Daarnaast wordt ook het toneel genoemd als de schrijver een vergelijking maakt met het toneelstuk *Shirley Valentine* (1986).

- Kunst criteria

Er wordt geïmpliceerd dat de film niet erg origineel is, aangezien het verhaal sterk overeen komt met de film *Muriel's Wedding*. Ook staat er dat er een feelgood wedding motief inzit. Het is dus een makkelijke film, zonder al te veel diepgang. Vooral bedoelt om je goed te voelen.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur heeft geen goed woord over voor de film. Hij is enkel negatief: 'How on earth could it not be shit', 'one more smirk, and than I knew it would bomb', 'one more scene and I'd a great need to vom', 'no irony, no heartache, no illness, no plausibility, no sense of perspective on the music', 'no film has ever had a more irrelevant story'. Dit is de enige mogelijke interpretatie.

- Interpretatie

De auteur interpreteert dat de film een 'feelgood wedding motif' heeft. Tevens vat hij het feit dat Colin Firth homo is in de film, op als een poging van de makers om de vele homo-fans van Abba tegemoet te komen. Dit is zijn benadering van het gegeven. Verver interpreteert hij dat het liedje *Waterloo* uit de film is gelaten omdat de tekstschrijver de 'metaphorical quality' van het liedje niet begreep. Dit is zijn uitleg.

- Kunst vs. entertainment

De auteur zegt dat de beste films onbewust iets op je mentale netvlies laten, een beeld, wat je vervolgens pas goed ziet/begrijpt als je de bioscoop al uit bent. Iets waar je later dus nog over nadenkt/terugdenkt. Dit had hij ook bij deze film ('Was Colin Firth's character supposed to be gay?'), maar hij zegt het op een spottende toon. Hij vindt *Mamma Mia* juist een slechte film. Er staat verder dat het logo van de musical op borden bij theaters staat, van Antwerpen tot Las Vegas. Dit wil dus zeggen dat de musical een wereldwijd succes is.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De auteur begint de recensie met een parodie op het liedje *Mamma Mia* van Abba. Hij zegt daarin onder meer: 'One more scene and I'd a great need to vom'. Grappig bedoelt, maar hij zegt dus dat hij bijna moest overgeven van de film, zo slecht vond hij het. Later zegt hij dat hij elke keer bij het begin van een Abba liedje eerst kort heel vrolijk wordt, maar daarna heel snel boos werd.

- Acteerprestaties

Colin Firth wordt genoemd. Van de drie minnaars is hij de zwakste. Hij blijkt uiteindelijk homo te zijn. Meryl Streep wordt genoemd. Over de echte prestaties van de acteurs wordt niet gesproken, meer in het algemeen.

- Nadruk

Het is moeilijk te zeggen waar de nadruk op ligt. De regisseur wordt niet genoemd, maar ook over de acteerprestaties van de acteurs wordt niet iets specifiek gezegd. Wel gaat het om het verhaal in de film en de karakters. De nadruk ligt dus toch meer op hen, dan op de regisseur.

Overige artikelen: (8)

- Dinsdag 1 juli 2008

Titel: Mamma Mia!

Plaats: Binnenland, blz 13

Grootte: 28 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 2 juli 2008

Titel: A legend lightens up: She has played a concentration camp survivor and a working-class whistleblower, but in Mamma Mia Meryl Streep sings, dances – and does the splits

Plaats: Features, blz 10

Grootte: 2596 woorden

Auteur: Stuart Jeffries

Soort: Interview (Meryl Streep)

- Zaterdag 12 juli 2008

Titel: The week in arts

Plaats: Review, blz 19

Grootte: 360 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Soort: Recensie

- Maandag 14 juli 2008

Titel: Review of reviews

Plaats: Features, blz 29

Grootte: 82 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Donderdag 30 oktober 2008

Titel: Mamma Magic Musical is biggest grossing UK film

Plaats: Binnenland, blz 15

Grootte: 201 woorden

Auteur: Mark Brown

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 30 oktober 2008

Titel: Mamma Mia movie spells money, money, money

Plaats: Binnenland, blz 12

Grootte: 97 woorden

Auteur: Mark Brown

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 27 november 2008

Titel: Why we love Mamma Mia

Plaats: Features, blz 7

Grootte: 1995 woorden

Auteur: Charlotte Northbridge en Kira Cochrane

Soort: Interview (fans)

- Donderdag 27 november 2008

Titel: The mother of all musicals: Mamma Mia is Britain's fastest-selling DVD ever.

Plaats: Features, blz 6

Grootte: 584 woorden

Auteur: Kira Cochrane

Soort: Achtergrond

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 13 juli 2008

Titel recensie: Here we go again..

Plaats in krant: Kunst, blz 58

Omvang recensie: 541 woorden

Auteur: Nicholas Barber

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Phyllida Lloyd wordt genoemd.

- Creatieve bron

Niet.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De auteur haalt ook de film Muriel's Wedding (1994) aan om een vergelijking te maken. Deze film is volgens hem de échte Abba film musical.

- Context

De context van de film wordt uitgelegd. Er wordt gezegd dat het de verfilming is van de musical Mamma Mia.

- Connectie met kunst

Als andere kunstvormen worden musical genoemd (de film is een verfilming van de gelijknamige musical) en theater. Hij haalt zelfs een Shakespeare comedy aan om een vergelijking te maken. Ook noemt hij pantomime om aan te geven hoe je de liedjes in de film zelf kunt meezingen.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is overwegend negatief. 'It lacks in singing and dancing ability', hij vindt veel dingen ongeloofwaardig toevallig (alle mannen zijn welwillend om te komen, én ook nog eens single) en de film heeft niets met de liedjes van Abba te maken. Alleen de liedjes vindt de auteur leuk om bij mee te zingen.

- Interpretatie

De auteur vindt bepaalde zaken in de film niet geloofwaardig en benadert dit dus ook op zijn eigen manier. Zo zegt hij: 'All three men are obliging enough to turn up the day before the wedding, and they're all obliging enough to be single.' Ook geeft hij zijn kijk en interpretatie van de tekst van de liedjes. Over 'Chiquitita': 'Shouldn't there be some Spanish in the room?' En over Super Trouper: 'Shouldn't it be sung by someone who telephoned their partner from a city in Scotland the previous evening?' Ook interpreteert hij de acteurs als mensen die thuis meedoen/meezingen met de dvd na een avondje ouzo drinken. Dit is zijn uitleg van de film. Er is echter geen uitleg van de film in zijn geheel of een bepaalde boodschap.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de musical door reeds dertig miljoen mensen is gezien, in 170 steden. De musical heeft dus veel fans. Hier wordt verder geen oordeel over gegeven. De auteur vindt de film Muriel's Wedding veel beter dan deze film.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat de miljoenen mensen die de musical leuk vonden, de film ook zullen waarderen. Dit zullen dus dezelfde mensen zijn.

- Participatie-ervaring

De auteur zegt dat niemand zich in de bioscoopzaal zorgen hoeft te maken over hoe 'over de top' of vals ze zijn. Blijkbaar denkt hij dat de kijkers daar bezorgd over zijn. Verder vindt de auteur de film niet geestig en niet romantisch.

- Acteerprestaties

Er wordt gezegd dat de sterrencast goedmaakt, wat het zingen en dansen talent ontbreekt. Meryl Streep wordt genoemd. Net als Amanda Seyfreid en Dominic Cooper. Pierce Brosnan wordt genoemd, en Colin Firth en Stellan Skarsgard. Julie Walters wordt genoemd, en ook Christine Baranski. Er wordt gezegd dat de meeste mensen in de film performen alsof ze niet in de film zitten, maar de DVD thuis aan het kijken zijn na een avond vol ouzo.

- Nadruk

De nadruk ligt in de recensie op de acteurs.

Overige artikelen: (7)

- Woensdag 12 december 2007

Titel: Kinky Colin

Plaats: Nieuws, blz 18

Grootte: 124 woorden

Auteur: Henry Deedes

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 3 juli 2008

Titel: Why won't Hollywood take a chance on me?

Plaats: Commentaar, blz 30

Grootte: 820 woorden

Auteur: Sarah Churchwell

Soort: Achtergrond

- Zondag 6 juli 2008

Titel: In all honesty, what would life be... without Abba in the soundtrack?

Plaats: Commentaar, blz 52

Grootte: 1436 woorden

Auteur: James Delingpole

Soort: Achtergrond

- Zondag 6 juli 2008

Titel: Interviews

Plaats: Wekelijks nieuws, blz 44

Grootte: 286 woorden

Auteur:

Soort: Interview (Meryl Streep)

- Zaterdag 12 juli 2008

Titel: Performance notes: the film Mamma Mia!

Plaats: Commentaar, blz 42

Grootte: 233 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Zaterdag 12 juli 2008

Titel: New films

Plaats: Informatie, blz 22

Grootte: 234 woorden

Auteur: Laurence Phelan

Soort: Recensie

- Donderdag 25 september 2008

Titel: Mamma maniacs; hit & run

Plaats: Extra, blz 6

Grootte: 519 woorden

Auteur: Tom Hoskyns

Soort: Achtergrond

MAMMA MIA!

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 13 juli 2008

Titel recensie: Thank God for the music

Plaats in krant: Seven, blz 30

Omvang recensie: 638 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Phyllida Lloyd wordt genoemd.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

De context van de film wordt uitgelegd. Het artikel begint met vooral een uitleg van de context van de muziek van Abba. De auteur beschrijft de positie van Abba in de jaren zeventig en tachtig. Ook wordt er gezegd dat de film een verfilming is van de musical.

- Connectie met kunst

Als andere kunstvormen worden uiteraard muziek (van Abba), musical (Mamma Mia! de musical) en het theater genoemd. Maar dat is meer omdat je daar niet omheen kunt. Het is geen teken dat film in hetzelfde rijtje thuis hoort. Ook wordt Noël Coward genoemd, een Engelse acteur, toneelschrijver en componist van popmuziek. Zijn opvatting over de potentie van 'cheap music' wordt hier aangehaald.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria voor andere kunstvormen.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is overwegend negatief. 'it fails to convert enough', 'it feels weird and lifeless', 'uninspired direction' en diverse vergelijkingen geven aan dat ze geen fan is. Het enige wat ze wel goed vindt, is de muziek, dat maakt de film toch nog aardig. De muziek 'powers the entire film off the ground and somewhere into the higher reaches of thoughtless good humour'. Ze besluit de recensie ook met: 'It's a clear case of thank you for the music: Abba... should stand up and take yet another bow.'

- Interpretatie

De auteur legt uit hoe het theater anders werkt dan film. Op het toneel zijn we 'more ready to accept the exuberantly artificial structure of the plot', maar in films voelt dat raar en 'lifeless', alsof de hoofdrolspelers slechts in één dimensie komen. Dit is een specifieke benadering van de auteur, hoe zij tegenover het verschil theater-film aankijkt. Ook zegt ze: 'All three fathers appear able to slip out of their current lives to the wedding of an ex-girlfriend's daughter with suspicious ease.' Dit vindt ze dus niet aannemelijk. Dit is haar benadering van het verhaal. Ook interpreteert ze of legt ze uit, als ze zegt dat het gegil van de meiden in het begin van de film zo erg is, dat als er een hond had langs gekomen, hij was weggerend van de pijn. Verder maakt ze nog een grappige opmerking, dat Rosie (Julie Walters) naar een man toe loopt op een bijzondere manier: 'with that jerky little comic walk that older people use when approaching the disco floor'. Dit alles is echter niet een specifieke interpretatie van de film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat Abba een 'popular adoration' geniet. De muziek is dus zeer populair en geliefd. Ook staat er dat de musical een 'roaring hit worldwide' was. Daar wordt verder geen oordeel over gegeven. Wel staat er dat er in de film 'cheap music' wordt gebruikt, maar dat is juist een goed gegeven dat de film leuk maakt.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De auteur zegt dat de film raar en levenloos voelt voor de kijker. Ze besluit met te zeggen dat de film slaagt in het doel de kijker te vormen tot het equivalent van een vriendelijke, niet-kritische dronkaard op een grote familie bruiloft. Iemand die in alle vrolijkheid alles wel prima vindt.

- Acteerprestaties

Meryl Streep wordt genoemd. Zij laat haar gekke kant zien. Ze is een super trouper, als je haar zo ziet rondansen. Pierce Brosnan wordt genoemd. Hij is een nette oude kerel, met zijn stamelende oprechte stem. De

seksuele chemie tussen die twee bestaat niet. Dominic Cooper wordt genoemd, hij lijkt op een hobbit met een Mockney accent. Ook die gekke vrouw Julie Walters wordt genoemd met haar gekke kleine komische loopje dat oudere mensen altijd gebruiken als ze de discovloer naderen. Ook Stellan Skarsgard wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs.

Overige artikelen: (2)

- Zondag 22 juni 2008

Titel: Having the time of your life... Even 'real men' can't resist strutting their stuff to 'Dancing Queen.

Plaats: Nieuws, blz 20

Grootte: 1302 woorden

Auteur: Nigel Farndale

Soort: Achtergrond

- Zondag 29 juni 2008

Titel: James who? Film he's a good husband, a great father, a serviceable singer and a brilliant bond.

Plaats: Seven, blz 6

Grootte: 3524 woorden

Auteur: Nigel Farndale

Soort: Interview (Pierce Brosnan)

MAMMA MIA

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 10 juli 2008

Titel recensie: Here we go again

Plaats in krant: Times2, blz 16

Omvang recensie: 417 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Phyllida Lloyd wordt genoemd. Met het feit dat ze met haar musical een award heeft gewonnen.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

Er wordt vermeld dat de film een remake is van een West End musical en dat de grootste hits van Abba er in zitten.

- Connectie met kunst

Het theater wordt genoemd, iets wat logisch is aangezien deze film een remake is van een musical. Maar er wordt niet 'musical' gezegd, maar 'West End smash'. En de muziek van Abba wordt uiteraard genoemd. Ook wordt 'Mr. Bean' genoemd, het bekende onhandige personage van de Britse komiek Rowan Atkinson, om een vergelijking te maken met de onhandige vaders.

N- Kunst criteria

In de recensie krijg je de indruk dat het een makkelijke, oppervlakkige film is. Het is 'rehash' van de West End hit, 'guilty pleasure', 'Hollywood blancmange', 'toothless drama' en 'wooden farce'.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is overwegend negatief. 'Hollywood blancmange', 'toothless drama', 'ghastly wooden farce', 'Hollywood karaoke', etc. Het enige lichtpuntje in de film vindt hij als Streep met/tegen Brosnan 'The winner takes it all' zingt.

- Interpretatie

Er wordt nergens een interpretatie of uitleg van de film of bepaalde scènes gegeven.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de musical een 'West End smash' is. Ook vond hij de musical nog een 'unexpected delight', maar de film een 'Hollywood blancmange' (pudding). Om het op deze manier te stellen, lijkt het wel alsof alles van Hollywood al weinig goeds kan zijn. Het heeft hier een negatieve klank. Ook omdat hij het daarna nogmaals herhaald in negatieve zin, wordt het versterkt: 'This is Hollywood karaoke'. Ook haalt hij zijn collega Hugo Rifkind aan, dus haalt hij ook de 'filmkritiek' als 'kunstvorm' aan.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De auteur denkt dat de film krachtig genoeg is 'to turn the stoniest heads'. Hij geeft daarbij het voorbeeld van zijn collega Rifkind die zelfs de van de film gecharmeerd was. Wel zegt hij dat hij het liedje The Winner takes it all (Streep met Brosnan) 'hairraising passion' vond. Ook denkt hij dat de liedjes in het verhaal voor genoeg 'corny joy' zorgen voor de meeste die-hard fans.

- Acteerprestaties

Pierce Brosnan wordt genoemd, net als Colin Firth en Stellan Skarsgard. Zij worden drie glamorous middelbare stijve harken genoemd. Brosnan zingt vals. Ook Meryl Streep wordt genoemd. Zij speelt de hoofdrol veel te gestoord. Ze doet de split in een tuinbroek. Zij heeft de sterkste stem in de film. Dominic Cooper wordt ook genoemd. Hij is knap, heeft een mooi lichaam en een fijne stem, maar hij komt niet vaak genoeg in beeld. Ook Amanda Seyfried wordt genoemd. Ook Julie Walters wordt genoemd met een gekke stem. Christine Baranski wordt genoemd, de bonenstaak als een seksverslaafde.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de acteurs, en niet zozeer op de regisseur.

Overige artikelen: (22)

- Zondag 15 juni 2008

Titel: Take a chance on us

Plaats: Cultuur, blz 4

Grootte: 2374 woorden

Auteur: Jasper Rees

Soort: Achtergrond

- Zondag 22 juni 2008

Titel: My hols

Plaats: Reizen, blz 26

Grootte: 791 woorden

Auteur: Sally Howard

Soort: Interview (Colin Firth)

- Zaterdag 28 juni 2008

Titel: The winner takes it all

Plaats: Magazine, blz 42

Grootte: 1777 woorden

Auteur: Hilary Rose

Soort: Achtergrond

- Dinsdag 1 juli 2008

Titel: Abba film's stars sound tactful note on singing

Plaats: Binnenland, blz 4

Grootte: 462 woorden

Auteur: Will Pavia

Soort: Reportage

- Dinsdag 1 juli 2008

Titel: I hate to make a song and dance about it but I say: thank you for this musical

Plaats: Binnenland, blz 4

Grootte: 639 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Recensie

- Donderdag 3 juli 2008

Titel: Why I'm such a super trouper

Plaats: Times2, blz 6

Grootte: 1528 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Interview (Julie Walters)

- Donderdag 3 juli 2008

Titel: Bjorn to run (and run, and run...)

Plaats: Times2, blz 4

Grootte: 1082 woorden

Auteur: Clive Davis

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 4 juli 2008

Titel: Mamma Mia, how can we resist these words?

Plaats: Features, blz 27

Grootte: 988 woorden

Auteur: Ben MacIntyre

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 5 juli 2008

Titel: Mamma Mia! Here we go again

Plaats: The Knowledge, blz 12

Grootte: 1087 woorden

Auteur: Clive Davis

Soort: Achtergrond

- Zondag 6 juli 2008

Titel: Splitting image as Meryl does 'jaunty'

Plaats: Nieuws review, blz 14

Grootte: 124 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Interview (Meryl Streep)

- Zaterdag 12 juli 2008

Titel: Abba get drabber

Plaats: The Knowledge, blz 10

Grootte: 291 woorden

Auteur: Wendy Ide

Soort: Recensie

- Zondag 13 juli 2008

Titel: Voulez-vous? No thanks

Plaats: Cultuur, blz 13

Grootte: 585 woorden

Auteur: Cosmo Landesman

Soort: Recensie

- Maandag 14 juli 2008

Titel: These dancing queens can be high art too

Plaats: Features, blz 22

Grootte: 1069 woorden

Auteur: Melanie Reid

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 18 juli 2008

Titel: Mamma Mia proves the film musical is not dead

Plaats: Business, blz 47

Grootte: 686 woorden

Auteur: Amanda Andrews

Soort: Achtergrond

- Zondag 7 september 2008

Titel: Mamma Mia!

Plaats: Cultuur, blz 21

Grootte: 77 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 29 september 2008

Titel: Mamma Mia! High-jumping Meryl Streep helps lift British cinema audiences to highest

Plaats: Business, blz 39

Grootte: 585 woorden

Auteur: Amanda Andrews

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 29 september 2008

Titel: Business big shot

Plaats: Business, blz 39

Grootte: 412 woorden

Auteur: Amanda Andrews

Soort: Profiel (Judy Craymer)

- Zondag 2 november 2008

Titel: Money money money? No thanks, say Mamma Mia trio

Plaats: Binnenland, blz 3

Grootte: 379 woorden

Auteur: Richard Brooks

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 22 november 2008

Titel: Thank you for the music

Plaats: Magazine, blz 36

Grootte: 1814 woorden

Auteur: Janice Turner

Soort: Interview (Bjorn Ulvaeus)

- Zondag 23 november 2008

Titel: Mamma Mia, there's a fire within her soul

Plaats: Nieuws review, blz 2

Grootte: 2815 woorden

Auteur: Giles Hattersley

Soort: Interview (Judy Craymer)

- Woensdag 26 november 2008

Titel: Mamma Mia is a hit

Plaats: Business, blz 44

Grootte: 54 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 29 november 2008

Titel: Tiny firm says thank you for the music as Abba soar again

Plaats: Binnenland, blz 33

Grootte: 615 woorden

Auteur: Patrick Foster

Soort: Nieuwsverhaal

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Woensdag 5 november 2008

Titel recensie: Geheim agent vol littekens

Plaats in krant: Film, blz 24

Omvang recensie: 450 woorden

Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Marc Forster wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Oscarwinnaar Paul Haggis, een van zijn scenaristen.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De recensie begint met de vermelding dat twee jaar geleden met Casino Royale de wedergeboorte van James Bond begon. Daarnaast wordt een vergelijking gemaakt met de drie verfilmingen van de Jason Bourne-avonturen (vanaf 2002) in de Bourne Identity/Supremacy/Ultimatum films. Ook meer vorige films worden aangehaald en vergeleken met deze film, bijvoorbeeld de Bond-rituelen en de verwijzingen naar bv. Goldfinger.

- Context

De vorige Bond-film wordt aangehaald, en ook andere zaken uit het verleden, waardoor je weet dat het een reeks is. Roger Moore wordt ook nog genoemd. Hij speelde Bond van 1973 tot 1985 en dient als vergelijking dat Bond met zijn tijd moet meegaan en dat de tijd van Moore gewoon voorbij is.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat Bond ook in stilistisch opzicht met zijn tijd is meegegaan. De film is anders dan de vorige Bond-films. In dat opzicht is het vernieuwend. Veel Bond-rituelen zijn dan ook gesneuveld. Dit is echt een vernieuwing.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is overwegend positief, maar houdt zich ook een beetje objectief. Hij vindt het een goede film, maar geeft daar niet veel voorbeelden van. Hij lijkt alles als feiten te zeggen. Hij vindt het gewoon een overtuigende Bond-film, en wie niet weet om te gaan met deze nieuwe tijd, moet maar een dvd kijken van Roger Moore.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat de introductie van Craig het startschot voor een compleet nieuwe race Bond-films betekende. Ook staat er dat hij zijn sporen moest terug verdienen.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de drie Bourne-films nieuwe criteria voor dit genre in het leven hebben geroepen, vol halsbrekende en hectische toeren. Dit werd blijkbaar een nieuwe norm, waar dan ook deze Bond-film aan moet voldoen. Er wordt verder vermeld dat scenarist Paul Haggis een Oscar heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

De recensent sluit zijn verhaal af met de mededeling dat wie moeite heeft met het nieuwe tijdperk van Bond, maar een dvd moet gaan kopen met Roger Moore als Bond, om te kijken of die films de tand des tijds hebben doorstaan. Kortom, deze film is geschikt voor mensen die net als Bond, met de tijd mee willen gaan en niet melancholisch aan de oude Bond willen vasthouden. Wellicht zijn dit dus wat jongere mensen.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat de kijker amper de tijd krijgt om op adem te komen. Dit bij het zien van de vele achtervolgingen in de film.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. Er wordt gezegd dat hij erg gespierd is en dat hij opnieuw overtuigend is.

- Nadruk

De nadruk ligt in de recensie op de acteurs.

Overige artikelen: (22)

- Zaterdag 26 januari 2008

Titel: Bond-girl leert vechten

Plaats: Het circuit, blz 22

Grootte: 49 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 16 februari 2008

Titel: Al Pacino terrorist in nieuwe Bond-film

Plaats: Het circuit, blz 22

Grootte: 97 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 15 april 2008

Titel: Daniel '007' Graig als oudere ster op zijn retour

Plaats: Show, blz 19

Grootte: 199 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Dinsdag 22 april 2008

Titel: 007 parkeert zijn auto in Gardameer

Plaats: Show, blz 18

Grootte: 132 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 13 juni 2008

Titel: James Bond raakt vingertopje kwijt

Plaats: Show, blz 18

Grootte: 100 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: Jack White en Alicia Keys doen Bond

Plaats: Show, blz 16

Grootte: 72 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 16 augustus 2008

Titel: Ford Ka in nieuwe film James Bond

Plaats: Show, blz 20

Grootte: 85 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 5 september 2008

Titel: James Bond gaat aan de 007-cola

Plaats: Show, blz 20

Grootte: 82 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 22 september 2008
Titel: Bond niet in Quantum of Solace
Plaats: Show, blz 18
Grootte: 86 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 20 oktober 2008
Titel: 007 verliest vingertopje
Plaats: Show, blz 18
Grootte: 99 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 31 oktober 2008
Titel: James Bond breekt alle records
Plaats: Show, blz 20
Grootte: 72 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 1 november 2008
Titel: Graag 'n Martin, Aston Martin
Plaats: Reis, blz 8
Grootte: 695 woorden
Auteur: Xandra van Baarle
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008
Titel: De goede smaak van James Bond
Plaats: Show, blz 20
Grootte: 1059 woorden
Auteur: Ab Zagt
Soort: Achtergrond

- Woensdag 5 november 2008
Titel: Een intens verlangen naar Shirley Bassey
Plaats: Film, blz 27
Grootte: 267 woorden
Auteur: Ab Zagt
Soort: Opinie

- Woensdag 5 november 2008
Titel: Niet bang voor Bond
Plaats: Film, blz 27
Grootte: 341 woorden
Auteur: Ab Zagt
Soort: Interview (Marc Foster)

- Woensdag 5 november 2008
Titel: James Bond moet nog wat betalen
Plaats: Show, blz 20
Grootte: 97 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 7 november 2008

Titel: Nieuwe Bond breekt records

Plaats: Cultuur, blz 19

Grootte: 81 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 8 november 2008

Titel: James Bond blijft records breken

Plaats: Cultuur, blz 22

Grootte: 93 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 25 november 2008

Titel: James Bond gaat weer versieren

Plaats: Cultuur, blz 22

Grootte: 46 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 27 november 2008

Titel: Niet het bed in met 007

Plaats: Show, blz 21

Grootte: 508 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Interview (Olga Kurylenko)

- Zaterdag 29 november 2008

Titel: 'Daniel Craig is een fantastische 007'

Plaats: Show, blz 20

Grootte: 96 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 3 december 2008

Titel: Strenge moeder van 007

Plaats: Film, blz 27

Grootte: 447 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Profiel (Judi Dench)

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 5 november 2008

Titel recensie: Bond of Bourne, het scheelt een paar letters

Plaats in krant: Film, blz 13

Omvang recensie: 409 woorden

Auteur: Dana Linssen

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Marc Forster wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Dan Bradley, de reserveregisseur voor de stunts. Hij heeft echter niets met het verhaal te maken.

- Eerder werk regisseur

Er wordt gezegd dat regisseur Marc Forster ook de film 'The Kite Runner' (2007) heeft gemaakt.

- Andere regisseurs

Geen

- Andere films

De recensent begint haar verhaal met de vergelijking tussen James Bond en Jason Bourne. Ze doelt hier op de films Bourne Identity/Ultimatum/Supremacy (vanaf 2002). Diverse vergelijkingen tussen beide films volgen door de recensie heen. De film James Bond, Dr. No (1962) wordt met name genoemd, net als Casino Royale.

- Context

Ook wordt er gezegd dat het de 22e Bond-film is. En dat het twee jaar geleden is dat de vorige film uitkwam, en dat Daniel Craig de zesde Bond is. Er wordt vermeld dat deze film met 100 minuten één van de kortste Bond-films ooit is, maar met 225 miljoen budget wel één van de duurste.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is redelijk negatief. Bond is te veel veranderd, het is een 'doodordinaire vervolgfilm', Bond is een 'gewetenloze vechtrobot' en de film heeft 'leentjebuur' gespeeld bij de Bourne-films. Over veel andere dingen is ze objectief of niet uitgesproken. Er is eigenlijk geen positief punt te noemen.

- Interpretatie

De recensent vindt dat Bond erg veranderd is in de loop der jaren. Zo is hij 'geen martini-drinkende gentlemanspion meer, maar een keiharde wreker wiens staalblauwe ogen geen spatje charme hebben.' De auteur vindt dat deze film draait om de dood van zijn geliefde Vesper Lynd te wreken. Daarnaast staat er dat de makers van deze film god naar de Bourne-films hebben gekeken (niet voor niets is Dan Bradley van de Bourne-films voor de stunts ingeschakeld als reserveregisseur). Dit is de interpretatie van de schrijfster. Ook zegt ze dat het overduidelijk is dat Bond 'leentjebuur' bij Bourne heeft gespeeld. Dit is haar opvatting.

- Kunst vs. entertainment

De schrijver vindt deze film een 'doodordinaire vervolgfilm'. Verder staat er dat de Bourne films, met hun kinetische montage en cameravoering, fysieke gevechten en achtervolgingen te voet, een nieuwe standaard hebben gezet op het gebied van de actiefilm. De Bourne-films zijn dus heel goed en eigenlijk de standaard geworden voor dit genre. Bond heeft zich daar aan moeten aanpassen. Verder wordt er gezegd dat Bond nog wel wat jaren kan drijven op folklore en overlevering. De films zijn zo'n gegeven en zo'n hit, dat het niet uit maakt als er een mindere tussen zit.

- Publieksoriëntatie

De auteur zegt dat de fans het ongetwijfeld niet kan schelen dat Bond 'leentjebuur' bij Bourne heeft gespeeld. Dit wil dus ook zeggen dat de fans van Bond zulke fans zijn, dat het ze niet kan schelen, als ze Bond maar zien. Er zijn dus veel die-hard Bond fans. De Bourne-films lijken erg op deze Bond-films, dus fans van de Bourne-films zullen deze film ook goed vinden, en andersom.

- Participatie-ervaring

Hier wordt niets over gezegd.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. De auteur vindt dat zijn staalblauwe ogen geen spatje charme hebben. Ook acteur Mathieu Amalric wordt genoemd, hij heeft een ondankbare rol die het succes van Mads Mikkelsen (in Casino Royale) niet heeft weten doen vergeten.

- Nadruk

De acteurs en regisseur worden beide genoemd, maar de nadruk ligt toch meer op het verhaal van de film, en het maken ervan, wat dus op de regisseur aankomt.

Overige artikelen: (5)

- Zaterdag 29 maart 2008

Titel: Quantum of Solace

Plaats: Wetenschap & Onderwijs, blz 5

Grootte: 380 woorden

Auteur: Margriet van der Heijden

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 4 oktober 2008

Titel: James Bond

Plaats: Blz 8-9

Grootte: 253 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 7 november 2008

Titel: 'Laat mij maar voor gek staan'

Plaats: Cultureel Supplement, blz 12-13

Grootte: 2265 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Interview (Mathieu Amalric)

- Woensdag 12 november 2008

Titel: Bond versus Bond

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 71 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 16 januari 2009

Titel: James Bond Quantum of Solace

Plaats: Cultureel Supplement, blz 16-17

Grootte: 131 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 6 november 2008

Titel recensie: Bond & Bondgirl als De Wrekers

Plaats in krant: Film, blz 16-17

Omvang recensie: 291 woorden

Auteur: Belinda de Graaf

Analyse:

- Regisseur

Nee.

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee

- Andere regisseurs

Ook noemt de schrijver Alfred Hitchcock, als ze een verwijzing maakt naar de 'hitchcockiaanse setting'. Hitchcock was een bekende Britse filmregisseur.

- Andere films

Er wordt vermeld dat dit de 22^e Bond-film is en dat deze film vooraf is gegaan door Casino Royale (2006).

- Context

Er wordt gezegd dat dit de 22^e film is in de reeks en er wordt verteld dat de film is vooraf gegaan door Casino Royale.

- Connectie met kunst

Er wordt een vergelijking gemaakt met De Wrekers (The Avengers), een Britse televisieserie uit de jaren zestig over geheim agenten.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar

De recensent blijft tamelijk objectief. Ze vindt de film slechts mild amusant, maar Bond heeft wel gevatte, doelgerichte zinnen. Ze sluit af met: 'Bond redt het wel, ook tussen de boeven in Bolivia.' Deze film maakte duidelijk niet zoveel indruk. Het commentaar is nogal mat.

- Interpretatie

De auteur interpreteert zelf waar bepaalde zaken voor staan. Zo staat de gehavende rug van de Bondgirl voor haar nare verleden, staat regen voor Londen, staat waslijnen op een binnenplaatsje voor Haïti en een gigantische opera voor Oostenrijk. Verder interpreteert de schrijver dat de reden waarom Bond over wat minder vernuftige elektronica beschikt en nog zwijgzamer wordt, is omdat M. zijn creditcard heeft ingetrokken.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De auteur vindt de film 'slechts mild amusant'.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. De recensent zegt dat hij nog nooit zo zwijgzaam is geweest, met zijn spieren strak gespannen en zijn lippen strak op elkaar. Ook wordt actrice Olga Kurylenko genoemd, maar zij wordt omschreven als: 'het Oekraïense model'. Blijkbaar is actrice nog een stap te ver voor haar. Want ook wordt over haar gezegd dat ze 'niet alleen lange benen heeft, maar ook een gehavende rug'. Het gaat dus vooral om haar uiterlijk. Ook Judi Dench wordt genoemd. Zij speelt M. met 'reguliere Koninklijke allure'.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de acteurs, aangezien de regisseur niet eens wordt genoemd.

Overige artikelen: (0)

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 6 november 2008

Titel recensie: Geen tijd voor cocktails

Plaats in krant: Kunst, blz 34-35

Omvang recensie: 410 woorden

Auteur: Bor Beekman

Analyse:

- Regisseur

Nee

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De Jason Bourne-films (drieluik, vanaf 2002) worden genoemd, om een vergelijking te maken met deze Bond-film. Ook wordt vermeld dat de vorige film Casino Royale twee jaar geleden uitkwam.

- Context

Er wordt verwezen naar een aantal eerdere Bond-films, onder andere door het gebruik van: 'traditiegetrouw...'

Verder staat er dat dit de 22^e Bond-film is en deze film 106 minuten duurt.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Er wordt de gezegd dat alles heel snel gaat in de film, ook omdat de film maar zo kort duurt. Maar dit gaat wel ten koste van de introductie van alle nieuwe verse Bond-liefjes en boeven, die zo haastig en vluchtig geschetst nooit tot volle wasdom kunnen komen. Dit insinueert dat het een ietwat oppervlakkige film is, waar nooit tijd is om de diepte in te gaan.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is behoorlijk genuanceerd, maar ook niet erg uitgesproken. De film vindt hij niet zo goed, 'een aardige tussen-Bond, geen overtreffende trap', maar de film is ook 'verre van mislukt'. De film jakkert wel wat voort, en er zijn veel Bourne-invloeden. De nasleep van het vorige avontuur knaagt aan de filmtijd, die ten koste gaat van de introductie van alle nieuwe Bond-liefjes en boeven. Maar de actiescènes en M. zijn heel goed.

- Interpretatie

De recensent begint zijn verhaal met de 'mededeling': 'James Bond doet niet meer aan spanningsopbouw'. Dit is zijn uitleg van de film. Ook zegt hij dat Bonds conflict tussen werk en een soort privé, niet alleen hem zelf, maar ook de film in gevaar brengt.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de Bourne-films razend populair zijn. Deze films hebben dan ook een invloed gehad op deze Bond-film.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat er spanning is, permanent aanwezig. Ook staat er dat het moeilijk is om géén invloed te zien van de Bourne-films. Verder is de film 'aardig'.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. Er wordt gezegd dat hij een erkend theateracteur is en dat hij succesvol is herschepen tot hedendaags, post-Beckhamiaans seksymbool. Ook Mathieu Amalric wordt genoemd, een 'karakteracteur'. En Judi Dench wordt ook genoemd, een 'fijn vileine M.' Ook staat er dat Craig bij M. op zijn best is.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs.

Overige artikelen: (3)

- Vrijdag 30 mei 2008

Titel: Bond blijft Bond

Plaats: Cicero, blz 20-21

Grootte: 1711 woorden

Auteur: Erik van den Berg

Soort: Profiel (Ian Fleming)

- Vrijdag 15 augustus 2008

Titel: Heineken opnieuw 'Bond-biertje'

Plaats: Economie, blz 7

Grootte: 108 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 31 oktober 2008

Titel: Bond with no name

Plaats: Service, blz 17

Grootte: 147 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Achtergrond

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 31 oktober 2008

Titel recensie: Hot pursuit

Plaats in krant: Film & muziek, blz 13

Omvang recensie: 525 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Nee

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Er staat dat Casino Royale de vorige film was. Er wordt ook een vergelijking gemaakt met de Bourne-films. De drie films (vanaf 2002) over Jason Bourne. Daar hebben sommige scènes van Bond wel iets van weg.

- Context

Er wordt gezegd dat dit de tweede film van Craig als Bond is. Er worden ook vergelijkingen gemaakt tussen deze film en eerdere Bond-films.

- Connectie met kunst

Geen kunstvorm, maar wel een hele andere, maar toch ook belangrijke maatschappelijk instituut, is de politiek. Zo wordt er een vergelijking gemaakt met Sarah Palin, de Amerikaanse Republikeinse runningmate van presidentskandidaat John McCain bij de verkiezingen van november 2008. MI6 besluit namelijk Bond los te laten, omdat hij onverantwoordelijk en rebels aan het doen is – net als Sarah Palin ‘alleen met minder dure kleding’. Dit is echter geen kunstvorm. Wel wordt de Zuid-Afrikaans Britse acteur en comedian Sid Jones aangehaald.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat deze film lang niet zo ‘smart’ is als het debuut van Craig. Er is weinig verhaallijn.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is redelijk genuanceerd, alhoewel hij het geen goede film vindt. Bond ‘has gone over the edge – and over the top’. De schrijver was ook een beetje teleurgesteld in deze film, want de eerste film met Craig als Bond was veel beter. Er is geen verhaallijn en geen romantiek. Maar Craig blijft goed. Hij vindt de film niet slecht, maar vanaf nu moet Craig als Bond meer een karakter worden.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat het concept van deze film ‘woede’ is. Ook zegt hij dat Craig in de openingsscène in Italië, zelf een beetje aan het stunt-rijden schijnt te zijn. Dit zijn interpretaties van de auteur. Daarbij vraagt hij zich iets af: ‘Why on earth is the classic Bond theme tune saved until the end?’ Dit vindt hij een grote fout aan de film. Hij zegt ook dat de spectaculaire actiescènes en de atletische achtervolgingsscènes goed zijn, en dat eerdere Bonds dat zouden hebben geweigerd omdat het te hard werken is. Ook zegt de schrijver dat hij niet kan accepteren dat sommige critici zeggen dat deze Bond slechts een ‘glorified hit-man’ is, die nooit wat ‘intelligence work’ (inlichtingenwerk) doet.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De recensent zegt dat hij teleurgesteld was. Wellicht geldt dit ook voor andere kijkers. Verder zegt hij dat de film ‘niet slecht’ is.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. Hij trekt onaanneemlijke gezichten als hij een actiescène op de weg speelt. Maar hij is wel een van de grote pluspunten van de film. Hij heeft charisma en hij speelt Bond moeiteloos. Mathieu Amalric wordt ook genoemd, de Franse karakteracteur, een man met grappige gekke ogen en quasi-Britse tanden. Ook Judi Dench wordt aangehaald, zij wordt ‘Dame Judi Dench’ genoemd. Daarnaast wordt Gemma Arterton genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt duidelijk op de acteurs.

Overige artikelen: (18)

- Vrijdag 25 januari 2008

Titel: The new Bond, more action, more gadgets, but what about the title?

Plaats: Binnenland, blz 7

Grootte: 698 woorden

Auteur: Mark Brown

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 25 april 2008

Titel: Stuntman accident halts work on new Bond film

Plaats: Binnenland, blz 5

Grootte: 250 woorden

Auteur: Sarah Knapton

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 14 juni 2008

Titel: Spend your summer on top of the world

Plaats: Reizen, blz 8

Grootte: 790 woorden

Auteur: Gavin McOwan

Soort: Achtergrond

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: Bond girl: Alicia Keys and Jack White to sing 007 theme

Plaats: Binnenland, blz 15

Grootte: 224 woorden

Auteur: Sean Michaels

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: Which Bond theme is best?

Plaats: Features, blz 27

Grootte: 402 woorden

Auteur: Rosie Swash

Soort: Opinie

- Woensdag 27 augustus 2008

Titel: People

Plaats: Binnenland, blz 8

Grootte: 191 woorden

Auteur: Stephen Bates

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 6 september 2008

Titel: I'm not a bad dad. I just love toy guns

Plaats: Familie, blz 4

Grootte: 2021 woorden

Auteur: Phil Hilton

Soort: Achtergrond

- Maandag 13 oktober 2008

Titel: Quantum theory

Plaats: Media, blz 6

Grootte: 633 woorden

Auteur: Lucy Barrett

Soort: Opinie

- Zaterdag 18 oktober 2008

Titel: James Bond trunks scene was accident

Plaats: Binnenland, blz 9

Grootte: 309 woorden

Auteur: Jill Clark

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 24 oktober 2008

Titel: The name's... what?

Plaats: Film en muziek, blz 7

Grootte: 1489 woorden

Auteur: Ryan Gilbey

Soort: Interview (Marc Forster)

- Woensdag 29 oktober 2008

Titel: Eco soundings: Thirst for power

Plaats: Samenleving, blz 7

Grootte: 152 woorden

Auteur: John Vidal

Soort: Achtergrond

- Donderdag 30 oktober 2008

Titel: Craig injured in line of duty

Plaats: Binnenland, blz 15

Grootte: 213 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Reportage

- Vrijdag 31 oktober 2008

Titel: For your ears only: Amy Winehouse was lined up to sing the theme for Quantum of Solace, but it never happened.

Plaats: Film en muziek, blz 5

Grootte: 1200 woorden

Auteur: Jude Rogers

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: How male authors delude themselves

Plaats: Review, blz 5

Grootte: 689 woorden

Auteur: Andrew Lycett

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november

Titel: Blog roll: Bond

Plaats: The Guide, blz 33

Grootte: 128 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Vrijdag 7 november 2008

Titel: Lost in showbiz: First they ruined James Bond, now Hollywood is coming for Robin Hood

Plaats: Features, blz 2

Grootte: 795 woorden

Auteur: Marina Hyde

Soort: Achtergrond

- Maandag 10 november 2008

Titel: 'An Aston Martini, stirred not shaken, please Pennymoney'

Plaats: Binnenland, blz 6

Grootte: 585 woorden

Auteur: Audrey Gillan

Soort: Achtergrond

- Woensdag 19 november 2008

Titel: Bregenz opera festival shaken and stirred by the 007 connection

Plaats: Features, blz 25

Grootte: 290 woorden

Auteur: Charlotte Higgins

Soort: Achtergrond

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 2 november 2008

Titel recensie: The spy who fails the Christmas test

Plaats in krant: Wekelijks nieuws, blz 54

Omvang recensie: 682 woorden

Auteur: Nicholas Barber

Analyse:

- Regisseur

De Zwitserse regisseur Marc Forster wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Ian Fleming, op zijn boeken is de film gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

Nee

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Daarnaast wordt er een vergelijking gemaakt met de Bourne-films, de trilogie over Jason Bourne (vanaf 2002).

Ook de vorige Bond film Casino Royale wordt genoemd.

- Context

Ernst Blofeld wordt aangehaald, een personage uit de Bond-films, en hoofd van misdaadorganisatie SPECTRE (Special Executive Counter intelligence Terrorism Revenge Extortion), en staat ook wel bekend als 'Number One' (Nr.1). Er wordt dus verwezen naar vorige Bond-films. Er staat ook dat dit de 22^e Bond-film is en er worden traditionele Bond-film ingrediënten genoemd.

- Connectie met kunst

Niet zozeer kunst, maar de auteur gebruikt wel het woord 'Spartaans'. Dit om aan te geven dat de film heel sec en hard is, en zeer efficiënt met zaken omgaat. De uitdrukking stamt van de Griekse stad Sparta uit de Oudheid, waarvan de bewoners eeuwenlang een sober, streng gereguleerd en militaristisch leven leidden. Het is echter een 'normale' uitdrukking geworden, dus het is maar de vraag of de auteur er op deze manier aan gedacht heeft. Door te verwijzen naar de boeken van Ian Fleming haalt de recensent ook de literatuur aan. Door nadruk te leggen op het interieur van het kantoor van M, wordt wellicht impliciet ook de wereld van design en interieur genoemd, wat door sommigen ook als kunst wordt ervaren. Eigenlijk worden er dus geen duidelijke connecties gemaakt.

- Kunst criteria

Geen.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is zeer genuanceerd. Hij vindt het uiteindelijk niet zo'n goede film, maar weet wel diverse pluspunten te noemen, net als minpunten. Zo vindt hij dat er iets bewonderenswaardig is aan de film. De held is hard en strak en gaat door met het werk. Maar, alleen maar werk en geen lol, maakt Bond ook een saaie jongen. De schrijver is onder de indruk van de energie, maar kon er na afloop weinig van onthouden. Hij vindt deze Bond gewoon niet zo goed, en charmeloos.

- Interpretatie

De recensie begint met een beschrijving en interpretatie van het kantoor van M. Dit kantoor is in deze film anders dan in de andere films. En dit zegt volgens de schrijver veel over de gehele film. Eerst was het een kantoor met eiken houten panelen, en leer, zo'n plek waar je kunt loungen bij het haardvuur en kan luisteren naar het zachte luiden van de Big Ben. M zit in deze film in een klinische suite, met staal en glas en grijs meubilair. De schrijver twijfelt om deze nieuwe atmosfeer toe te schrijven aan de regisseur, maar de wachtwoorden in deze film zijn volgens de recensent wel 'meedogenloos', 'Spartaanse efficiency'. Ook staat er dat er geen twijfel is dat de invloed van de Bourne-films achter de razende vaart zit. Dit is zijn uitleg van de zaak. Ook zegt hij dat bepaalde scènes zo vreemd en snel zijn, dat of 007 paranormale krachten heeft verworven, of dat hij elke keer iets heeft gemist. Verder wordt er gezegd dat er nergens wordt uitgelegd waar Quantum voor staat. Quantum is de vernieuwde Spectre (Special Executive Counter intelligence Terrorism Revenge Extortion), maar de schrijver hoopt dat Quantum staat voor Quasi-Autonomous Network Terror Unpleasantness Murder. Er is in de film een bepaalde no-nonsense toon, aldus de auteur. Zo heet de grote boef geen Scaramanga of Goldfinger, maar Dominic Greene.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat de actiescènes snel en heftig zijn, dat bioscopen misschien amfetamine aan de ingang moeten geven, zodat het publiek het bij kan houden. De film is dus geschikt voor mensen die hier wel van houden of het kunnen volgen. De auteur zegt dat de film geluk heeft dat ze een 12A certificaat hebben gekregen. Eigenlijk is de film veel gewelddadiger en dus minder geschikt voor kinderen van twaalf jaar.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de actie zo snel gaat, dat als je even met je ogen knippert, je het hebt gemist. Daarnaast staat er dat bij de traditionele Bond-film ingrediënten, de lol er een beetje is afgeschaafd. Er wordt gezegd dat James Bond 'less fun' is dan je zou willen van een Bond-film. Ook zegt de recensent dat hij onder de indruk was van de voortdrijvende energie van de film terwijl het voor z'n ogen vloog, maar achteraf kon hij niet één klassieke scene voor de geest halen. Hij zegt dat het moeilijk is om een Bond-film leuk te vinden die niet door de ultieme 007 test komt: hij is niet zeker of hij hem wil zien op tv na zijn kerstdiner. Ook zegt hij dat omdat deze Bond zo hard en strak en vol actie zit, het ook een beetje saai is.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. Hij heeft de katachtige elegantie van Sean Connery, en hij ziet eruit alsof hij alle andere Bonds tegelijkertijd in elkaar zou kunnen slaan, inclusief Connery. Maar het karakter ging altijd over glad, maar ook ruig, en Craig is de meest charmeloze incarnatie ooit, een vechtersbaas die martini's en vrouwen als afleiding ziet van zijn werk van serieus geweld. Deze Bond is hard en strak, maar daardoor ook een beetje saai.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs.

Overige artikelen: (22)

- Vrijdag 25 januari 2008

Titel: Studio name latest Bond film

Plaats: Nieuws, blz 14

Grootte: 71 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 6 februari 2008

Titel: Virgin secures Bond film deal

Plaats: Europa, blz 18

Grootte: 71 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 25 april 2008

Titel: Stuntman in coma as Bond curse strikes again

Plaats: Nieuws, blz 12

Grootte: 436 woorden

Auteur: Sadie Gray

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 25 april 2008

Titel: Bond stunt driver injured in crash

Plaats: Europa, blz 30

Grootte: 61 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 16 juni 2008

Titel: Spooky or what?

Plaats: Extra, blz 12

Grootte: 1610 woorden

Auteur: Kaleem Aftab

Soort: Achtergrond

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: No solace for Winehouse as American duo are chosen to produce new Bond theme

Plaats: Nieuws, blz 2

Grootte: 611 woorden

Auteur: Cahal Milmo

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 1 augustus 2008

Titel: A sucker for the 007 experience

Plaats: Commentaar, blz 48

Grootte: 1054 woorden

Auteur: Philip Hensher

Soort: Opinie

- Zondag 3 augustus 2008

Titel: Which is your favorite James Bond theme tune?

Plaats: Commentaar, blz 54

Grootte: 265 woorden

Auteur: Manos Tzafalias

Soort: Opinie

- Vrijdag 19 september 2008

Titel: Bond gets the better of White and Keys

Plaats: Nieuws, blz 6

Grootte: 456 woorden

Auteur: Elisa Bray

Soort: Opinie

- Zondag 21 september 2008

Titel: We've been expecting you, Mr... er...?

Plaats: Nieuws, blz 18

Grootte: 567 woorden

Auteur: Nicholas Barber en Andrew Johnson

Soort: Achtergrond

- Maandag 29 september 2008

Titel: The name's Sky, Ocean Sky

Plaats: Nieuws, blz 2

Grootte: 890 woorden

Auteur: Mark Hughes

Soort: Achtergrond

- Zondag 5 oktober 2008

Titel: 'I've made the role of Bond my own now'

Plaats: News weekly, blz 50

Grootte: 211 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Interview

- Zaterdag 18 oktober 2008

Titel: Latest Bond shakes and stirs, but where's the old humour?

Plaats: Nieuws, blz 4

Grootte: 696 woorden

Auteur: Geoffrey McNab

Soort: Recensie

- Zaterdag 18 oktober 2008

Titel: Gemma Arterton graduated from St. Trinian's to star as Tess of the d'Urbervilles.

Plaats: Magazine, blz 16

Grootte: 1981 woorden

Auteur: James Mottram

Soort: Interview

- Maandag 20 oktober 2008

Titel: Dress to kill

Plaats: Extra, blz 8

Grootte: 881 woorden

Auteur: Harriet Walker

Soort: Achtergrond

- Woensdag 22 oktober 2008

Titel: The game's Bond...

Plaats: Extra, blz 8

Grootte: 1479 woorden

Auteur: Rob Sharp

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 25 oktober 2008

Titel: James Bond escapes

Plaats: Reizen, blz 12

Grootte: 393 woorden

Auteur: Oliver Pugh

Soort: Achtergrond

- Dinsdag 28 oktober 2008

Titel: Bobby Sands and 007 united in martyrdom

Plaats: Commentaar, blz 32

Grootte: 562 woorden

Auteur: Tom Sutcliffe

Soort: Opinie

- Donderdag 30 oktober 2008

Titel: Bond arrives for World premiere

Plaats: Nieuws, blz 12

Grootte: 64 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 30 oktober 2008

Titel: Bond's dress sense fails to impress

Plaats: Nieuws, blz 20

Grootte: 106 woorden

Auteur: Henry Deedes

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: Quantum of Solace

Plaats: De informatie, blz 22

Grootte: 279 woorden

Auteur: Laurence Phelan

Soort: Recensie

- Donderdag 13 november 2008
Titel: Boateng: Bond suits a stitch-up
Plaats: Nieuws, blz 22
Grootte: 168 woorden
Auteur: Henry Deedes
Soort: Achtergrond

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 2 november 2008

Titel recensie: A secret agent in perpetual motion

Plaats in krant: Seven, blz 26

Omvang recensie: 641 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Marc Forster wordt genoemd.

- Creatieve bron

Alicia Keys en Jack White worden genoemd, zij hebben de soundtrack voor de film gemaakt. Maar niet het verhaal.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Regisseur Martin Campbell wordt genoemd.

- Andere films

De vorige James Bond film Casino Royale (2006) wordt genoemd. Net als de Bourne-films.

- Context

Er wordt gezegd dat dit de nieuwe Bond-film is, en dat er eerdere films in de reeks zijn geweest. Deze worden dan ook met elkaar vergeleken.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Het enige wat een criteria zou kunnen zijn dat ook voor andere kunstvormen geldt is 'subtiliteit' waarover wordt gesproken. Net als de 'verstand' en 'diepte' ('wit and depth'). Verder is het plot simpel en is het een oppervlakkige film. Ook wordt er gezegd dat het een oppervlakkige film is. Deze film heeft dus weinig diepgang en is vrij simpel. De film vraagt dus geen intelligent publiek, iedereen kan de film begrijpen. Het plot is ook simpel en het script dun staat er.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is enigszins genuanceerd. Ze vindt het over het algemeen niet zo'n goede film, maar weet er nog wel een positief punt over te noemen. Ze vindt dat er te veel actie en geweld en achtervolgingen in de film zitten wat de film soms ongeloofwaardig maakt. Actie is het enige waar de film over gaat, geen subtiliteit, geen plot, geen echte spanning. Het script is te dun en er is geen humor. Hoofdrolspeler Craig krijgt als enige positief commentaar.

- Interpretatie

De auteur vindt de film niet zomaar een actiefilm, maar een 'all-action'film. Er is niet echt veel anders, ook geen subtiliteit, plot of echte spanning. Ook staat er dat de film duidelijk geïnspireerd is door de Bourne-films. Verder wordt er gezegd dat deze film bedoeld is als bijbehorend deel bij Casino Royale, maar het lijdt door vergelijking met die film, en de film wordt er ook door beperkt.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

De recensie begint met te zeggen dat als het troost ('solace') is, wat je zoekt, dat er opmerkelijk weinig te vinden is in de nieuwe Bond film. Ook staat er dat als de gemiddelde kijker de dodelijke snelheid en meerdere crashes een te alledaags spektakel vindt, een pistoolgevecht is bezig op het zelfde moment. Verder krijg je in de recensie de indruk dat de film alleen maar pure actie is. Het publiek moet hier dus van houden; harde en constante actie. Echt specifiek wordt er niet op het publiek ingegaan.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat kijken naar de film een beetje is als meedogenloos op je hoofd gebeukt te worden zonder het aanbod van een paracetamol. Verder staat er dat de schrijver zich halverwege de film afvroeg waarom deze Bondfilm er eigenlijk is. En soms is de actie zo van dichtbij en roekeloos gefilmd, dat het onmogelijk is om te volgen. Het resultaat volgens de schrijver van deze eeuwigdurende, oppervlakkige film is een vreemde soort afstandelijkheid in deze kijker. Na een film van hectische samentrekkingen, verliet de recensent de bioscoop 'not shaken, en 'not stirred'.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. Zijn ijsblauwe ogen, gezet in een gezicht voornamelijk bestaand uit rimpels en spieren, laat geen paniek zien, zelfs wanneer de kogels rond zijn wang beginnen te springen. Craig is voldoende

gespannen en charismatisch om het er allemaal goed vanaf te brengen, maar hij wordt slecht geholpen door het dunne script dat hem weinig mogelijkheden biedt om enig verstand of diepte over te dragen. Ook Gemma Arterton wordt genoemd. Zij is kort en naïef charmant als Agent Fields. Ook Olga Kurylenko wordt genoemd. Zij laat schoonheid en uithoudingsvermogen zien. Ook Mathieu Amalric wordt genoemd, die nogal onplezierig is.

- Nadruk

De nadruk in de recensie ligt op de acteurs in de film.

Overige artikelen: (9)

- Zondag 6 april 2008

Titel: Theme spirit

Plaats: Nieuws, blz 11

Grootte: 59 woorden

Auteur: Richard Eden

Soort: Nieuwsbericht

- Zondag 18 mei 2008

Titel: Fleming at 100, Bond books are forever

Plaats: Seven, blz 16

Grootte: 2186 woorden

Auteur: Joseph Connolly

Soort: Achtergrond

- Zondag 31 augustus 2008

Titel: Olga finds solace in Bond director

Plaats: Nieuws, blz 11

Grootte: 185 woorden

Auteur: Richard Eden

Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 21 september 2008

Titel: Actually, Bond girls are feminist icons

Plaats: Nieuws, blz 3

Grootte: 588 woorden

Auteur: Chris Hastings

Soort: Achtergrond

- Zondag 19 oktober 2008

Titel: Who needs solace?

Plaats: Features, blz 24

Grootte: 196 woorden

Auteur:

Soort: Achtergrond

- Zondag 26 oktober 2008

Titel: Olga's quantum leap

Plaats: Interview, blz 30

Grootte: 2050 woorden

Auteur: Nisha Lilia Diu

Soort: Interview (Olga Kurylenko)

- Zondag 26 oktober 2008

Titel: Collector's solace

Plaats: Geld en werk, blz 7

Grootte: 1281 woorden

Auteur: John Greenwood

Soort: Achtergrond

- Zondag 2 november 2008

Titel: 007 is a licence to print mone

Plaats: Nieuws, blz 15

Grootte: 437 woorden

Auteur: Chris Hastings

Soort: Achtergrond

- Zondag 30 november 2008

Titel: Zero solace for Coke's James Bond campaign

Plaats: Stad, blz 7

Grootte: 221 woorden

Auteur: Jonathan Russell

Soort: Achtergrond

QUANTUM OF SOLACE

Dagbladtitel: The Times

Datum: Zaterdag 18 oktober 2008

Titel recensie: Spine-tingling action, naked agents and a cruel 007 who confirms that nobody does it better

Plaats in krant: Binnenland, blz 3

Omvang recensie: 682 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Marc Forster wordt genoemd.

- Creatieve bron

Niet.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Quentin Tarantino wordt genoemd, de bekende Amerikaanse filmregisseur. Hij wordt genoemd in verband met de looks van Elvis. Ook wordt regisseur Martin Campbell genoemd. Hij maakte in 2006 de vorige Bond-film Casino Royale.

- Andere films

Casino Royale (de vorige film) wordt ook bij naam genoemd en regelmatig mee wordt vergeleken.

- Context

De recensie begint met de mededeling, dat James Bond 'terug is'. Je weet dus meteen dat er al eerdere films zijn geweest. Ook staat er dat dit de 22e Bond-film is.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Er wordt gesproken over de 'subtle' test van Bond.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is overwegend positief. Vooral Daniel Craig krijgt lovende kritieken. Ook vindt hij het goed dat de film zo goed aansluit op de vorige film. Soms is het geweld wat too much en een bepaald plot in de film vindt hij een beetje raar, maar zelfs dat is geen minpunt, want dat is één van de hoofdredenen waarom we geen genoeg van Bond kunnen krijgen. Hij vindt het gewoon een erg goede film, en noemt eigenlijk geen negatieve dingen.

- Interpretatie

De recensent vindt dit de eerste van de 22 films is, waar het plot direct natuurlijk volgt uit de vorige aflevering en daardoor is dit een goede film. De schrijver vindt de beroemde Bond babes steeds harder worden. Ook zegt hij dat Bond zelden een levensbedreigend meningsverschil in de weg laat zitten voor een goede flirt. Dit is zijn interpretatie. Daarbij zegt hij dat hij het verhaal van Greene in Zuid-Amerika nogal ver vindt gezocht en dus een beetje gek, maar... dat is één van de hoofdredenen waarom we geen genoeg kunnen krijgen van de grootste filmreeks van allen. Tevens vermeldt de schrijver dat de regisseur de lucratieve lessen heeft overgenomen, die hij ontdekt heeft in Casino Royale. De auteur besluit zijn recensie met de visie dat deze film, met de hoeveelheid verdriet en straf dat Craig moet nemen, dat hem zo goed en zo geschikt maakt voor onze tijd.

- Kunst vs. entertainment

De recensent noemt een bepaalde gekke/ongeloofwaardige verhaallijn één van de hoofdredenen waarom we geen genoeg kunnen krijgen van de grootste filmreeks van allen. Dit zegt dus dat 'we' geen genoeg kunnen krijgen van de filmreeks en James Bond dus erg populair is. Ook is het de 'grootste filmreeks van allen', wat wil zeggen dat er nog wel andere reeksen zijn, maar dit is toch echt de beste.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat deze Bond vooral populair is bij de jongere generatie. Dit impliceert dus dat deze film ook geliefd, en ook meer geschikt is bij een meer jongere generatie. De recensent vindt deze film ook heel goed passen in deze tijd, door de hoeveelheid verdriet en straf dat Bond moet verduren. Een soort 'actuele' film dus, dat in de tijdgeest past.

- Participatie-ervaring

Er staat dat het einde van de vorige film, en dus het begin van deze film, je zowel uitput als opvrolijkt. Daarna zegt de auteur dat de handgevechten je ogen vochtig maken. Daarnaast bezorgen de ouderwetse stunts met motors, speedboten, vliegtuigen en dure auto's je een whiplash, alleen al door er naar te kijken. Ook zijn bepaalde actiescènes 'sensationeel'.

- Acteerprestaties

Daniel Craig wordt genoemd. De auteur vindt hem er goed. Hij twijfelt of er een betere acteur is voor opgekropte woede dan Craig. Al die spieren, hij heeft zichzelf geplaatst als een donkere en meer blote vuisten Bond dan enig

van zijn elegante voorgangers. Craig lijkt de meest populaire 007 te worden, zeker bij de jonge generatie. Ook Mathieu Amalric wordt genoemd, hij heeft een geweldige kruiperige arrogantie. De schrijver is zeer enthousiast over Amalric. Het is de manier waarop hij al het vertrouwen in Bond doet verdwijnen, zelfs vanuit zijn naasten, dat hem één van de klassieke aartsvijanden maakt. Daarnaast wordt Olga Kurylenko genoemd, als 'stunning, hard-as-nails beauty'. Ook wordt Gemma Arterton genoemd, zij speelt de rol van Agent Field moeiteloos. Tevens wordt Jeffrey Wright genoemd, en Giancarlo Giannini, Jesper Christensen en Judi Dench.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs, en minder op de regisseur.

Overige artikelen: (45)

- Vrijdag 25 januari 2008

Titel: Bond faces arch-villain who has Blair's smile and Sarkozy's eyes

Plaats: Binnenland, blz 13

Grootte: 520 woorden

Auteur: Dalya Alberge

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 25 januari 2008

Titel: Fleming's reflection on the limitations of love

Plaats: Binnenland, blz 13

Grootte: 421 woorden

Auteur: Ben MacIntyre

Soort: Achtergrond

- Woensdag 13 februari 2008

Titel: Daniel Craig

Plaats: Features, blz 21

Grootte: 36 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 10 maart 2008

Titel: Dressed to sell

Plaats: Times2, blz 4

Grootte: 2017 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Achtergrond

- Maandag 10 maart 2008

Titel: Dressed to kill

Plaats: Features, blz 16

Grootte: 271 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 3 april 2008

Titel: No, Mr. Bond, I expect you to run away...

Plaats: Binnenland, blz 13

Grootte: 164 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 7 april 2008

Titel: Between the covers: how I became Miss Money Penny

Plaats: Times2, blz 6

Grootte: 1108 woorden

Auteur: Samantha Weinberg

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 12 april 2008

Titel: A view to kill for: the World of 007

Plaats: Reizen, blz 12

Grootte: 1154 woorden

Auteur: Julia Brookes

Soort: Achtergrond

- Zondag 18 mei 2008

Titel: Fleming family has view to a killing with new Bond novel

Plaats: Binnenland, blz 11

Grootte: 583 woorden

Auteur: Dipesh Gadher

Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 25 mei 2008

Titel: This diamond is forever

Plaats: Cultuur, blz 7

Grootte: 1064 woorden

Auteur: Robert Sellers

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 7 juni 2008

Titel: Bond backlash begins as fans bemoan weak villains and lack of classic thrills and spills

Plaats: Binnenland, blz 37

Grootte: 672 woorden

Auteur: Ben Hoyle

Soort: Achtergrond

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: Why themes leave us neither shaken nor stirred

Plaats: Features, blz 4

Grootte: 293 woorden

Auteur: Pete Paphides

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 1 augustus 2008

Titel: 1 Up Jack White and Alicia Keys

Plaats: Times2, blz 2

Grootte: 244 woorden

Auteur: Caitlin Moran en Damian Whitworth

Soort: Opinie

- Zondag 17 augustus 2008

Titel: Advertisers pump £50m

Plaats: Business, blz 1

Grootte: 159 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 7 september 2008

Titel: Bond to serve his country

Plaats: Business, blz 2

Grootte: 82 woorden

Auteur: Karen Ballard

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 12 september 2008

Titel: Offering solace

Plaats: Times2, blz 25

Grootte: 339 woorden

Auteur: Veronica Schmidt

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 4 oktober 2008

Titel: Bye bye Bond?

Plaats: Focus report Screen The Times BFI London Film Festival, blz 16

Grootte: 1537 woorden

Auteur: Roger Moore

Soort: Opinie

- Zondag 12 oktober 2008

Titel: Can nobody do it better?

Plaats: Cultuur, blz 6

Grootte: 1057 woorden

Auteur: Dan Cairns

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 18 oktober 2008

Titel: Quantum of glamour

Plaats: Magazine, blz 73

Grootte: 476 woorden

Auteur: Sarah Vine

Soort: Opinie

- Zaterdag 18 oktober 2008

Titel: The Midas touch

Plaats: The Knowledge, blz 22

Grootte: 858 woorden

Auteur: Mark Beaumont

Soort: Interview (David Arnold)

- Zaterdag 18 oktober 2008

Titel: My bond with Bond: an English girl's cable car ride to another world

Plaats: Binnenland, blz 26

Grootte: 1518 woorden

Auteur: Joanna Lumley

Soort: Opinie

- Zondag 19 oktober 2008

Titel: Quantum of Solace bandwagon

Plaats: Cultuur, blz 18

Grootte: 250 woorden

Auteur: Richard Brooks

Soort: Achtergrond

- Zondag 19 oktober 2008

Titel: Bond girls aim for a new role

Plaats: Nieuws review, blz 12

Grootte: 149 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Profiel (Daniel Craig)

- Zondag 19 oktober 2008

Titel: It's the audience who will need solace, 007

Plaats: Binnenland, blz 7

Grootte: 355 woorden

Auteur: Richard Brooks

Soort: Recensie

- Donderdag 23 oktober 2008

Titel: The spy who said nothing

Plaats: Times2, blz 21

Grootte: 502 woorden

Auteur: Tim Teeman

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 25 oktober 2008

Titel: Bond's favourite bird? The hooded warbler, of course

Plaats: Reizen, blz 12

Grootte: 1349 woorden

Auteur: Tom Chesshyre

Soort: Achtergrond

- Zondag 26 oktober 2008

Titel: The name's Bond

Plaats: Style, blz 28

Grootte: 465 woorden

Auteur: Giles Hattersley

Soort: Achtergrond

- Zondag 26 oktober 2008

Titel: You are the weakest link. Goodbye

Plaats: Cultuur, blz 11

Grootte: 918 woorden

Auteur: Cosmo Landesman

Soort: Recensie

- Zondag 26 oktober 2008

Titel: I've had a few scrapes in it too, 007

Plaats: In Gear, blz 4

Grootte: 1561 woorden

Auteur: Toby Young

Soort: Achtergrond

- Zondag 26 oktober 2008

Titel: This is vile car abuse, Mr. Bond

Plaats: In Gear, blz 3

Grootte: 694 woorden

Auteur: Jay Leno

Soort: Opinie

- Maandag 27 oktober 2008

Titel: Sony seeks a measure of solace with latest Bond

Plaats: Business, blz 36

Grootte: 275 woorden

Auteur: Dan Sabbagh

Soort: Nieuwsverhaal

- Woensdag 29 oktober 2008

Titel: The men who would be Bond

Plaats: Times2, blz 4

Grootte: 1295 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Reportage

- Vrijdag 31 oktober 2008

Titel: Soviet diehards see red over 'betrayal' of the motherland by new 007 girl Olga

Plaats: Overzee nieuws, blz 41

Grootte: 726 woorden

Auteur: Tony Halpin

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: A spying shame

Plaats: The Knowledge, blz 11

Grootte: 361 woorden

Auteur: Kevin Maher

Soort: Recensie

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: The secrets of an agent's choice in restaurants

Plaats: Experience 007's England, blz 6

Grootte: 607 woorden

Auteur: Nick Wyke

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: A stiff drink with attitude

Plaats: Experience 007's England, blz 6

Grootte: 862 woorden

Auteur: Tony Dawe

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: Chase the dream on the high seas

Plaats: Experience 007's England, blz 4

Grootte: 740 woorden

Auteur: Tom Rowland

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: Play your cards right and you could be living out the 007 fantasy on the gaming tables

Plaats: Experience 007's England

Grootte: 680 woorden

Auteur: Kim Francis

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008

Titel: The supercar that is licensed to thrill

Plaats: Experience 007's England

Grootte: 667 woorden

Auteur: Alan Copps

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008
Titel: Once you've seen the film, try the lifestyle
Plaats: Experience 007's England, blz 2
Grootte: 674 woorden
Auteur: John McNamara
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 1 november 2008
Titel: Classic style of the secret agent
Plaats: Experience 007's England, blz 3
Grootte: 296 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Achtergrond

- Zondag 2 november 2008
Titel: My hols
Plaats: Reizen, blz 30
Grootte: 875 woorden
Auteur: Harriet Perry
Soort: Interview (Simon Kassianides)

- Zondag 16 november 2008
Titel: James Bond's doomed love
Plaats: Magazine, blz 7
Grootte: 216 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Achtergrond

- Zondag 16 november 2008
Titel: Shot by Bond
Plaats: Binnenland, blz 13
Grootte: 67 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 26 november 2008
Titel: Putting words in Bond's mouth
Plaats: Business, blz 62
Grootte: 906 woorden
Auteur: York Membery
Soort: Achtergrond

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Donderdag 12 juni 2008

Titel recensie: Carrie & co zijn geliefd en gehaat

Plaats in krant: Uitgaan, blz 28

Omvang recensie: 281 woorden

Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

Nee.

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt verteld dat de film de opvolger is van de gelijknamige televisieserie. De film duurt eigenlijk drie tv-afleringen lang.

- Connectie met kunst

Oprah Winfrey wordt genoemd.

- Kunst criteria

De recensent vraagt zich af wat er spannend is aan vier koopzieke vrouwen die constant vanuit de heup schieten met hun creditcard en verder vooral langdurig mekkeren over dure schoenen, wel of niet een botoxbehandeling en natuurlijk het onbetrouwbare manvolk. Dit geeft dus weer dat het geen origineel idee is en er weinig gebeurt. Verder staat er dat de film een bijeengeraapt zootje is met heel weinig plot. Het is dus oppervlakkig. Ook staat er dat het flinterdunne verhaallijntjes zijn. Verder wordt de film een 'vrouwensprookje' genoemd. Door een aantal keer met verkleinwoorden te spreken ('modeheksje', 'pukkeltje', 'zootje', 'verhaallijntjes', 'seksavontuurtje', 'vrouwensprookje') krijg je de indruk dat het een simpele, voor iedereen te begrijpen en toegankelijke film is. Van een laag niveau dus eigenlijk.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is alleen maar negatief. 'Bijeengeraapt zootje met heel weinig plot', 'Flinterdunne verhaallijntjes', 'te weinig humor en erotiek', 'vrouwensprookje', etc.

- Interpretatie

Het enige wat een interpretatie kan zijn, is de uitleg van de film volgens de auteur aan de lezer: 'Vier koopzieke vrouwen die constant vanuit de heup schieten met hun creditcard en verder vooral langdurig mekkeren over dure schoenen, wel of niet een botoxbehandeling en natuurlijk het onbetrouwbare manvolk.' Dit is zijn versie van het verhaal, maar niet echt een duidelijke interpretatie.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film een commercieel succes is. Daar wordt geen waardeoordeel aan verbonden, maar wel de gedachte dat er dus wel een vervolg zal komen. Ook wordt er uitgelegd dat de film barst van de slukreclame voor dure merkkleding en handtassen. De commercie speelt dus een grote rol in de film.

- Publieksoriëntatie

De recensie begint met de mededeling dat heteroseksuele mannen niets te zoeken hebben bij deze film. Ze zullen deze film niet leuk vinden. Ook later zegt hij dat de mannelijke kijker niet goed wordt van de slukreclame, dat ze zelfs verlangen naar Oprah Winfrey. Er wordt dus vermeld dat de film vooral voor vrouwen geschikt is en ook vooral vrouwen zal aantrekken (en homoseksuele mannen).

- Participatie-ervaring

De auteur vindt de film niet 'spannend': 'Wat is er spannend aan vier koopzieke vrouwen?'. Verder snakken mannen na het zien van de film zelfs naar Oprah Winfrey; zo oninteressant is de film volgens hem. Ook zegt hij over het mogelijke vervolg van de film: 'Een nog grotere nachtmerrie!' Deze film was al een nachtmerrie dus.

- Acteerprestaties

Alleen hoofdrolspeelster Sarah Jessica Parker wordt genoemd. Zij speelt een 'modeheksje'. Er wordt niet vermeld of ze dit goed doet of niet, maar wel dat ze zeer onaantrekkelijk is: 'Kan dat mens niet iets doen aan het pukkeltje op haar kin?'

- Nadruk

De nadruk is moeilijk te bepalen, maar het gaat toch voornamelijk over het verhaal in de film en hoe de film is gemaakt, wat er te zien is. De regisseur is hiervoor verantwoordelijk, dus ligt de nadruk iets meer op hem.

Overige artikelen: (12)

- Vrijdag 6 juli 2007

Titel: Sex & the City

Plaats: Het circuit, blz 18

Grootte: 128 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 14 augustus 2007

Titel: Carrie gaat op herhaling

Plaats: blz 25

Grootte: 292 woorden

Auteur: Annemart van Rhee

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 10 november 2007

Titel: Burgemeester in Sex and the city

Plaats: Het circuit, blz 22

Grootte: 136 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 19 november 2007

Titel: Kim Cattrall doet het voor het geld

Plaats: Het circuit, blz 18

Grootte: 133 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 19 april 2008

Titel: Er valt een dode in Sex and the City

Plaats: Show, blz 22

Grootte: 95 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 14 mei 2008

Titel: Rode loper voor Sex & the City

Plaats: Show, blz 18

Grootte: 70 woordem

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 7 juni 2008

Titel: Carrie & co op herhaling in de bioscoop

Plaats: Show, blz 20

Grootte: 888 woorden

Auteur: Annemart van Rhee

Soort: Achtergrond

- Donderdag 12 juni 2008

Titel: Trouwt Carrie haar grote liefde Big? Adopteert Charlotte nog een kind?

Plaats: Uitgaan, blz 28

Grootte: 240 woorden

Auteur: Annemart van Rhee

Soort: Recensie

- Vrijdag 13 juni 2008

Titel: Sex and the City helpt bioscoop uit EK-dip

Plaats: Cultuur, blz 20

Grootte: 179 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 13 juni 2008

Titel: 'Ik heb voor het eerst om een paar schoenen gehuild'

Plaats: BiBu, blz 7

Grootte: 248 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 7 augustus 2008

Titel: Sex and the City draagt bij aan winst

Plaats: Economie, blz 12

Grootte: 57 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Vrijdag 3 oktober 2008

Titel: Britten gek op Sex & the City

Plaats: Show, blz 20

Grootte: 56 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 11 juni 2008

Titel recensie: Alles in de film draait om wat de man heeft.

Plaats in krant: Voorpagina, blz 1

Omvang recensie: 769 woorden

Auteur: Bas Blokker

Analyse:

- Regisseur

Nee

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Er staat dat de film binnen enkele weken wereldwijd de film Indiana Jones van de troon heeft gestoten.

- Context

Er wordt gezegd dat de film het vervolg is op de succesvolle televisieserie van de jaren negentig. Ook wordt vermeld dat de film in 108 bioscopen gaat draaien in Nederland.

- Connectie met kunst

Het lezen van boeken wordt genoemd. De auteur vindt het vreemd dat de vier personages nooit een boek lezen, alsof dat automatisch is verbonden met intelligente mensen. Als hij dan vermeldt dat Carrie een boek leest, is het nog wel een boek van liefdesbrieven van Grote Mannen uit de wereldgeschiedenis. Ook later haalt de schrijver de literatuur aan, als hij de film een 'Bouquet-reeks uitgeserveerd als Oorlog en vrede' noemt. Hij refereert hier aan de bekende Bouquet-reeks, de pocketboekjes met eenvoudige romantische verhaaltjes, vooral zeer populair bij vrouwen. Tevens refereert hij aan het boek Oorlog en Vrede van de Russische schrijver Leo Tolstoj, over de oorlogen tussen Rusland en Frankrijk onder Napoleon. Hij vindt de film dus een soort mix hiertussen. Tevens wordt de gratis krant Metro aangehaald, met een interview met Kristin Davis, waarin ze zegt dat de film feministisch is.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat er filmisch gezien niets opwindends gebeurt. De film is dus niet vernieuwend, maar eerder saai. Dit wordt nog versterkt als er staat dat het plot lijkt op die van talloze andere formulefilms uit Hollywood. Door te beginnen met de mededeling dat de film over 'oudere meisjes' gaat, ontstaat meteen de indruk dat het een simpele, voor iedereen toegankelijke film is. Het klinkt nogal laagdunkend. De film verloopt volgens hem precies volgens 'de wetten van Hollywood: premisse, ontwikkeling, crisis, loutering'. Dus iedereen kan deze film begrijpen, omdat het net zo gaat als in alle andere Hollywoodfilms.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver hinkt een beetje op twee benen. Hij weet eigenlijk niet zo goed wat hij van de film moet vinden. Hij ziet de populariteit en vindt dat hij daar niet omheen kan, maar aan de andere kant zegt hij dat hij het bespreken van de film nauwelijks waard vindt, want filmisch gezien gebeurt er niets opwindends. Hij zegt ook letterlijk dat hij als mannelijke recensent het waarschijnlijk gewoon niet kán begrijpen, vooral omdat hij dus een man is. Hij vindt dat de visie dat de man het middelpunt is in het bestaan van de vrouw, voor de man een troostrijke gedachte. Daarom snapt hij ook niet dat zoveel vrouwen dit leuk vinden om naar te kijken. Over het algemeen vindt hij het gewoon een slechte film, maar hij durft daar op de een of andere manier geen keiharde uitspraken over te doen. Hij respecteert namelijk ook de mening van miljoenen vrouwen. Hij is dus tamelijk genuanceerd.

- Interpretatie

Zijn korte interpretatie van de film, en de serie, is dat de personages zelfstandigheid en een vrije seksuele moraal, koppelen aan een rusteloze, meestal vergeefse zoektocht naar liefde. Dit is zijn opvatting erover. Ook staat er: 'wat zeggen de personages tegen het publiek, terwijl ze met elkáár praten?' Hij vraagt zich dus af wat de boodschap hier is. Hij zegt verder dat de vrouwelijke kijkers denken dat ze naar een groep vrije, onafhankelijke seksegenoten zitten te kijken. Dit is wederom zijn opvatting, aangezien hij waarschijnlijk geen onderzoek heeft gedaan naar alle vrouwelijke kijkers van de film/serie. Hij vindt dit echter wel een boeiende kwestie, waarom vrouwen dit (volgens hem) denken waar hij geen antwoord op heeft. Verder meldt hij dat de vier dames rijk en intelligent zijn en veel praten, maar nooit over iets anders dan kleren en mannen. Ook hier kun je van mening over verschillen. De visie van de vrouwen in de film verwoordt hij: 'De man is in het universum van deze vrouwen het begin en einde van alles.' Dit is zijn opvatting over het geheel. Verder vindt hij de scene waarin Carrie alle bruidsjurken past, lijken op een commercial. Als laatste vindt de schrijver dat de vrouwen in de film

zich met huid en haar uitleveren aan mannen en alle andere normen die de samenleving vrouwen oplegt. Als voorbeeld geeft hij hierbij de scene waarbij Samantha enige kilo's is aangekomen.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de personages uit SatC miljoenen fans hebben 'van de Verenigde Staten tot in de Arabische wereld. Een groot publiek spiegelt zich aan deze personages.' Er wordt gezegd dat de film in 108 Nederlandse bioscopen gaat draaien, dus dat er veel vraag nu al naar is, en dat de film binnen enkele weken wereldwijd de film Indiana Jones van de troon heeft gestoten. Hij verbindt hieraan de conclusie dat blijkbaar veel kijkers bij het leven van de vier personages willen horen, of er benieuwd naar zijn. Hij zegt verder dat het plot lijkt om die van 'tallose andere formulefilms uit Hollywood'. Zijn uitgangspunt is dan ook: 'de serie is zó succesvol dat Sex and the City, ook als slechte film, een fenomeen is dat alleen daarom al aandacht krijgt en verdient.' Aan de ene kant vindt hij het dus terecht en verdient de film dus aandacht, maar aan de andere kant is hij zeer sceptisch. Hij vindt de film ook commercieel. De scene waarin Carrie bruidsjurken past, vindt hij lijken op een commercial. En ook wordt hij achterdochtig van alle slukreclame: 'is dit voor de film of voor de webwinkel?' Dit vindt hij dus niet goed.

- Publieksoriëntatie

De recensent meldt dat het vooral vrouwelijke kijkers zijn, die naar deze film gaan.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat het publiek zich spiegelt aan de personages. Veel kijkers, overal ter wereld, willen bij het leven van de vier personages horen of zijn er benieuwd naar. Ook zegt hij dat de vrouwelijke kijkers denken dat ze naar een groep vrije, onafhankelijke seksegenoten kijken. Daarbij zegt hij dat de kijker achterdochtig wordt van alle slukreclame in de film. Als afsluiting zegt hij dat de kijkers (mannen en vrouwen) met elkaar kunnen discussiëren over de normen die worden overgedragen. Hij vindt dat passen bij de standaard Hollywoodfilm.

- Acteerprestaties

Actrice Kristin Davis wordt genoemd, over een uitspraak die zij in een interview deed.

- Nadruk

De nadruk ligt vooral op het verhaal en de film in het geheel. De karakters komen ook aan bod, maar dan vooral hoe zij in het verhaal staan. De regisseur en zijn verhaal en zijn keuzes komen dus meer aan de orde.

Overige artikelen: (5)

- Maandag 9 juli 2007

Titel: Film van 'Sex and the City'

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 272 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 19 april 2008

Titel: Mode in the city: Labelscan SatC

Plaats: Zaterdags bijvoegsel, blz 22

Grootte: 343 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 30 mei 2008

Titel: Onbekend

Plaats: Media, blz 17

Grootte: 224 woorden

Auteur: Freek Staps

Soort: Reportage

- Woensdag 11 juni 2008

Titel: 'Wacht, nee, jij hebt 1 nodig, seizoen 1!'; Over de schoonheid en de troost van 'Sex and the City' – de televisieserie en de film

Plaats: Film, blz 11

Grootte: 798 woorden

Auteur: Sandra Heerma van Voss

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 27 juni 2008

Titel: Waarom geen kleine orgie?; Brieven Sex and the City is ook leuk voor mannen

Plaats: Cultureel supplement, blz 10

Grootte: 911 woorden

Auteur: Ab Gietelink en Rien Fraanje

Soort: Opinie

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 12 juni 2008

Titel recensie: Is dit nu dat frivole feminisme?

Plaats in krant: Film, blz 16-17

Omvang recensie: 418 woorden

Auteur: Jann Ruyters

Analyse:

- Regisseur

Nee.

- Creatieve bron

Buiten de acteurs wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Daarnaast wordt de film *Pretty Woman* (1990) genoemd als vergelijking met de montage van de trouwjurkenscene.

- Context

Er wordt gezegd dat de film de opvolger is van de serie, die uit meer dan honderd afleveringen bestaat. Ook wordt er een vergelijking gemaakt met de serie: in de film zit minder 'grootstedse seks'.

- Connectie met kunst

Niet zozeer een kunstvorm, maar wel een stroming in de samenleving, is het feminisme dat wordt genoemd. Deze film zou dat moeten verbeelden, maar daar plaatst de auteur vraagtekens bij. Verder wordt 'Oom Tom' genoemd (de rol van Jennifer Hudson heeft een hoog 'Oom Tom'-gehalte. Dit verwijst naar het boek 'De Negerhut van Oom Tom' (1852) van Harriet Beecher Stowe. Ook wordt gerefereerd aan de tekst van actrice Candice Bergen, die refereert aan de Amerikaanse fotografe Diane Arbus. Dit zit in de film, maar het is wel de keuze van de auteur om hier aan te refereren. De recensie sluit af met de visie dat Carrie lijkt op Evita Perron: 'Ook zo'n maffe mix van feminisme en regressie'. Het feminisme en regressie. Door het op deze manier te verwoorden, lijkt de auteur de film naar een hoger niveau te willen tillen. Tevens wordt de vergelijking gemaakt tussen personage Samantha en Patsy uit de BBC-comedy *Absolutely Fabulous*.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de vier hoofdpersonen precies hetzelfde doen als in de televisieserie. De film is dus niet erg origineel. Er wordt verteld dat eigenlijk iedereen al weet hoe de film zal verlopen, ook al heb je hem nog niet gezien. Dit is dus niet al te ingewikkeld, want het is gewoon weer trouwen, zwanger, verhuizen, scheiden en trouwen, net als in de serie. Kijkers van de serie zullen ook naar deze film gaan, want het is nagenoeg hetzelfde. Wel wordt gezegd dat als je de serie niet hebt gevolgd, je veel dingen niet direct zult snappen. Enige voorkennis is dus wel vereist.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is overwegend negatief. Hij vindt de film voorspelbaar, te ijdel en eigenlijk gewoon saai en slecht. Er is alleen één leuke oneliner van Candice Bergen.

- Interpretatie

De auteur vindt de reacties van de vier personages nogal vreemd. De vraag wordt gesteld: 'Dit was toch dat frivole feminisme?' Hij gaat eigenlijk uit van een veronderstelling, die nergens wordt gegeven. Eigenlijk interpreteert hij zelf dus de serie op deze manier, dat hij de film hier niet in vindt passen. Dit is zijn benadering van het geheel. Nergens wordt immers beweert dat deze film vol frivool feminisme zou zijn. Zijn verdere interpretatie is: 'je bevrijden en ondertussen gretig experimenteren met mannen en manolo's.' Zijn definitie van frivool feminisme is dit dus blijkbaar. Een andere interpretatie ligt bij de reden van de rol voor Jennifer Hudson. Zij is een donkere actrice, en volgens de auteur dan ook ingebracht om een 'nieuwe doelgroep aan te boren'. Meer donkere kijkers dus. Dit is zijn opvatting. Bovendien vindt hij die rol van een hoog 'Oom Tom'-gehalte. Blijkbaar vindt hij Jennifer Hudson de 'slaaf' spelen (en dan ook nog eens in combinatie met de donkere huidskleur) van Carrie. Dit is een persoonlijke opvatting, die naar alle waarschijnlijkheid niet zo is bedoeld door de makers.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

De auteur zegt dat Jennifer Hudson is ingezet om een nieuw publiek aan te boren. Ook de donkere kijkers moeten blijkbaar nu worden aangezet tot het kijken naar SatC. Dit waren er dus blijkbaar te weinig, tijdens de serie.

- Participatie-ervaring

Er wordt vermeld, dat als je de serie hebt gemist, je als filmkijker toch een beetje vreemd zit te kijken. Je snapt dan niet wat er allemaal aan vooraf is gegaan en is het nogal onthutsend.

- Acteerprestaties

Jennifer Hudson wordt genoemd. Zij verschijnt volgens de auteur om een nieuwe doelgroep aan te boren. De rol is volgens hem echter van een hoog 'Oom Tom'-gehalte. Hij is dus niet erg te spreken over haar en/of de rol. Ook Candice Bergen wordt genoemd. Zij heeft volgens de recensent de enige leuke oneliner van de film. Als laatste wordt Sarah Jessica Parker genoemd. De auteur heeft daar 'nooit heel veel aan gevonden; te veel baretjes'. Dit zegt dus meer wat over haar uiterlijk, dan haar acteerprestaties. Over echte acteerprestaties wordt eigenlijk niets gezegd.

- Nadruk

De nadruk ligt in de recensie op de acteurs en dan vooral de karakters die ze spelen.

Overige artikelen: (1)

- Zaterdag 7 juni 2008

Titel: Beste vriendinnen, hardwerkende collega's of jaloerse krenge?

Plaats: De gids, blz 11

Grootte: 563 woorden

Auteur: Harmen van Dijk

Soort: Achtergrond

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 12 juni 2008

Titel recensie: Alleen de seks is nog liberaal

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 519 woorden

Auteur: Bor Beekman

Analyse:

- Regisseur

Nee.

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt duidelijk uitgelegd dat de film de opvolger is van de gelijknamige televisieserie. Bijna de helft van de recensie gaat ook over de serie, en niet over de film. Er wordt gezegd dat de serie van de kwaliteits-betaalender HBO kwam, zes seizoenen lang overal ter wereld werd uitgezonden en werd bekroond met zeven Emmy awards. Tevens wordt vermeld dat de film vijf serieafleveringen (tweeënhalf uur) lang duurt.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat er niets nieuws gebeurt in de film. En dit is zowel de kracht als de zwakte van de film. Het is een feest der herkenning. Maar er is geen scherpte in de film en er is sprake van geijkte Hollywoodromantiek. Dit geeft dus eigenlijk aan dat het een simpele film is.

- Positief én negatief commentaar

De auteur is vrij negatief, maar probeert wel degelijk genuanceerd te zijn. Zo zegt hij dat er niets nieuws gebeurt in de film, maar 'dit is zowel de kracht als de zwakte van de film'. Er gebeurt weinig, maar is wel een feest der herkenning. En de film heeft niet de scherpte en de vaart van de serie en is vol Hollywoodromantiek, maar gelukkig zijn de seksscènes nog wel liberaal.

- Interpretatie

Niet de film, maar de televisieserie wordt uitgelegd als een serie die wekelijks invloed uitoefende op de moderne vrouw. Dit is zijn visie over de serie. Ook zegt hij over de serie: 'de makers legden het hart van hun serie bij de onderlinge vrouwenvriendschap'. Dit is wederom zijn opvatting over de serie. Verder bespreekt de auteur de invloed van de film/serie op het moderne leven.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de televisieserie zeven Emmy-awards heeft gewonnen. En ook dat de serie over heel de wereld werd uitgezonden, en dus een groot succes was. Tevens wordt er gezegd dat het een 'lang aangekondigde speelfilm' is.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat liefhebbers van de serie, de film een 'feest der herkenning' zullen vinden. Fans van de serie zullen de film dus ook waarderen.

- Participatie-ervaring

Het enige dat wordt beschreven is dat de film een 'feest der herkenning' is voor de serie kijkers.

- Acteerprestaties

De enige actrice die uitgebreider wordt genoemd is Kim Cattrall, omdat zij niet tevreden zou zijn over de hoogte van haar gage. Over acteerprestaties wordt niets vermeld.

- Nadruk

Het is moeilijk te zeggen, maar de nadruk ligt toch vooral op het verhaal en de film in zijn geheel. De nadruk ligt in deze dus meer op de regisseur en zijn keuzes.

Overige artikelen: (2)

- Donderdag 12 juni 2008

Titel: Maar eigenzinnig sexy: de mode in Sex and the City

Plaats: Kunst, blz 6-7

Grootte: 1186 woorden

Auteur: Milou van Rossum

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 21 juni 2008

Titel: 'Dat getut met jurkjes, dat gezeur over mannetjes'; En wat vindt u ervan?

Plaats: Kunst, blz 7

Grootte: 364 woorden

Auteur: Harmen Bockma

Soort: Reportage

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 30 mei 2008

Titel recensie: Shopping and sobbing

Plaats in krant: Film & muziek, blz 10

Omvang recensie: 807 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Nee

- Creatieve bron

Er wordt niemand genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee

- Andere regisseurs

Nee

- Andere films

Nee

- Context

De schrijver zegt dat de film de opvolger van de serie SatC is. Hij legt uit dat de dames door zijn gegaan na het einde van de serie in 2004, en dat de film dus vier jaar later is. Ook wordt gezegd dat de serie in 1998 begon. Hij maakt enkele vergelijkingen tussen de televisieserie en de film.

- Connectie met kunst

De recensent haalt de Britse schrijver Andy McNab aan. Hij schrijft boeken over soldaten en oorlogen en dit is nu juist wat de recensent nodig heeft na het zien van de film. Verder wordt Gawker Stalker genoemd. Dit is een verwijzing naar de website www.gawker.com/stalker, een website waar je kunt aangeven waar je celebrities hebt 'gespot' in New York.

- Kunst criteria

De schrijver zegt dat de film 'trivial and disposable' is. Maar ook is er 'vindingrijkheid' en steekt de film boven de andere talloze romcoms uit. Omdat het nog steeds ongebruikelijk is om een film te zien die alleen vrouwen als hoofdrolspelers heeft, en het over hun eigen leven gaat, en over het leven na het huwelijk.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is redelijk genuanceerd. Hij blijft veelal objectief en vindt vooral kleine dingen heel irritant (dat het gek is dat Carrie een gevierd auteur is, maar de tv camera's of paparazzi afwezig is, het geschreeuw van de dames als ze elkaar groeten, Mr. Big die met z'n lippen knijpt) en vindt de film triviaal en 'disposable', maar toch heeft het enkele grappige zinnen, is de film beter dan de meeste andere romantische comedy's en is het één van de weinige films die vier vrouwen als hoofdpersonen heeft. Hij besluit dan ook met: 'Sex and the City isn't exactly wholesome, but it won't do you much harm this once.'

- Interpretatie

Er is geen uitleg van bepaalde scènes of de film in het geheel.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de hele wereld weet dat de film over de vier bekende New Yorkse vrouwen gaat. De serie/film is dus zo'n groot succes dat bij wijze van spreke de hele wereld er over gehoord heeft. De schrijver vindt deze film beter dan de 'sinister romcom slush that we are fed, week in, week out.'

- Publieksoriëntatie

De recensent begint met te zeggen dat het een erg 'girly' film is. De film zal dus vooral vrouwen trekken en is ook gericht op vrouwen. Ook zegt de schrijver dat hij na de film zijn testosteron gehalte weer op peil moet brengen naar een metroseksueel niveau. Dit suggereert dat de film erg vrouwelijk is en vooral vrouwen en homo's zal aantrekken, en daarvoor ook geschikt is. Er wordt ook letterlijk gezegd dat het publiek vooral uit vrouwen bestaat: 'As I left the auditorium, the overwhelmingly female crowd...'

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat hij, toen hij de bioscoop uit liep, zin had om drie Andy McNab boeken te lezen om z'n testosteron gehalte weer op peil te brengen. Als hetero man is het dus iets te veel vrouwelijk van het goede. Tevens wordt er gezegd dat de vrouwen in de bioscoopzaal zich met de vrouwen uit de film identificeren: 'the overwhelmingly female crowd were eagerly saying to each other things like: 'I was crying for Carrie..' 'Oh no, I was crying for Samantha..' 'I was crying for Charlotte..' Blijkbaar leven de filmkijkers erg met de hoofdrolspeelsters mee. De schrijver zegt dat hij na de film kon huilen om de Israëliische voetbaltrainer Avram Grant (waarom is mij niet duidelijk).

- Acteerprestaties

Jason Lewis wordt genoemd, maar de schrijver is niet positief over hem: 'played so unexpressively he appears to have taken a hit of Botox in the frontal lobe.' Ook Chris Noth wordt genoemd. Daar zegt hij over dat hij de opmerkelijke, bijna verwijfde gewoonte heeft om sensueel z'n lippen samen te trekken, waardoor de schrijver altijd heeft gedacht dat Miranda niet het enige 'bi-curious' karakter in de cast is.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de acteurs en de karakters in de film

Overige artikelen: (11)

- Zaterdag 15 maart 2008

Titel: Two new shows revolve around career women who bond over cocktails and coffee – remind you of anything?

Plaats: The Guide, blz 14

Grootte: 936 woorden

Auteur: Jonathan Bernstein

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 5 april 2008

Titel: Hermes gloves off War of the Sex and the City experience

Plaats: International, blz 17

Grootte: 505 woorden

Auteur: Ed Pilkington

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 11 april 2008

Titel: Quote of the week

Plaats: Features, blz 20

Grootte: 58 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 16 april 2008

Titel: Can a feminist really love Sex and the City?

Plaats: Features, blz 18

Grootte: 1617 woorden

Auteur: Alice Wignall

Soort: Achtergrond

- Donderdag 1 mei 2008

Titel: Forget Shoes and men – this show nailed our friendships.

Plaats: Commentaar en debat, blz 34

Grootte: 878 woorden

Auteur: Libby Brooks

Soort: Achtergrond

- Maandag 12 mei 2008

Titel: Sex and the City movie: Will the wait be worth it?

Plaats: Binnenland, blz 8

Grootte: 584 woorden

Auteur: Hadley Freeman

Soort: Achtergrond

- Woensdag 14 mei 2008

Titel: So was it worth the wait?

Plaats: Features, blz 12

Grootte: 663 woorden

Auteur: Jon Henley

Soort: Recensie

- Zaterdag 17 mei 2008

Titel: Looks to die for: Fashion has always loved film for its endlessly recyclable images.

Plaats: Commentaar en debat, blz 35

Grootte: 629 woorden

Auteur: Brenda Polan

Soort: Opinie

- Zaterdag 24 mei 2008

Titel: Sex and the Pity

Plaats: Weekend, blz 9

Grootte: 613 woorden

Auteur: Lucy Mangan

Soort: Opinie

- Donderdag 29 mei 2008

Titel: Why does Sarah's success breed contempt?

Plaats: Features, blz 3

Grootte: 355 woorden

Auteur: Hadley Freeman

Soort: Profiel (Sarah Jessica Parker)

- Donderdag 5 juni 2008

Titel: 'More sex and the city, please'

Plaats: Features, blz 27

Grootte: 381 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 1 juni 2008

Titel recensie: Strap on your Manolos

Plaats in krant: Kunst, blz 60

Omvang recensie: 812 woorden

Auteur: Nicholas Barber

Analyse:

- Regisseur

Michael Patrick King wordt genoemd als schrijver en regisseur.

- Creatieve bron

Michael Patrick King wordt genoemd als schrijver en regisseur.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

De film Citizen Kane (1941) wordt genoemd, die zelfs nog korter duurder dan de SatC film. Ook de film The Simpsons Movie (2007), dat net als SatC een grote televisie spin-off was. Maar net als bij deze film, ontbreekt het ook bij SatC aan een groot cineastisch concept dat een groot doek nu eenmaal vereist.

- Context

Er wordt direct verteld dat de film het vervolg is van de televisieserie. Er wordt gezegd dat de film eigenlijk niet anders is dan een lange aflevering van de serie. Tevens wordt vermeld dat de serie vanaf de 'late Nineties' tot de 'early Noughties' duurde. Ook wordt gezegd dat de serie 94 afleveringen duurde en uitgezonden werd door HBO. De serie eindigde in 2004. Er worden ook meerdere vergelijkingen gemaakt tussen de serie en de film.

- Connectie met kunst

Het paleis van Versailles wordt genoemd. Dit als vergelijking met het appartement waar Carrie en Mr. Big in gaan wonen. Het paleis van Versailles is al eeuwen een museum.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film eigenlijk een lange televisieaflevering is. Het is dus niets nieuws, alles is hetzelfde. Ook staat er dat het zo onnodig is als de meeste sequels. Verder staat er dat het plot makkelijk in een half uur verteld had kunnen worden, zo oppervlakkig is het blijkbaar, dat daar geen 2,5 uur voor nodig zijn. Zeker de seksuele inhoud is meer een pamflet in deze film, in vergelijking met de encyclopedie van de serie. Ook staat er dat de regisseur slechts een toegift wilde geven, en niet echt een goede film.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent vindt het geen goede film, maar weet er aan het einde toch nog een genuanceerd beeld van te brengen. Hij vindt het een normale (maar lange) televisieaflevering, simpel en voorspelbaar met weinig Sex en weinig City. Toch is het voor de fans een leuke film waar ze van zullen genieten en de actrices doen het goed.

- Interpretatie

Wat gezien kan worden als een uitleg van de film is dat de schrijver zegt dat aan het einde van de serie, alle karakters een 'happy ending' kregen, zodat er voor de film niets anders op zat dan deze 'happy endings' weer tijdelijk teniet te doen, voordat het weer goed gemaakt wordt als iedereen klaar is met kniezen en knuffelen. En als gevolg/conclusie trekt hij dan: 'Het is net zo onnoodzakelijk als de meeste sequels.' Een bepaald gedeelte dat wordt uitgelegd gaat over Charlotte en Miranda. Vier jaar later hebben beide vrouwen nog steeds slechts één kind. De auteur zegt dat het tegen de regels zou zijn als ze meer kinderen hadden gekregen sinds het einde van de televisieserie. Daarnaast vertelt de recensent zijn versie van het motief van de film: de mannen gedragen zich schandalig, alhoewel hun karakters dat normaal gesproken waarschijnlijk niet zouden doen, en de vrouwen weigeren om ze te vergeven, alhoewel hun karakters dat normaal gesproken waarschijnlijk wel zouden doen. Ook bedenkt hij wat de producers gedacht moeten hebben. Zij moeten volgens hem hebben besloten dat het te ver zou gaan als vier goede relaties opeens op springen zouden staan (daarom behoudt Charlotte haar goede relatie). Daarbij wordt de rol van Jennifer Hudson door de recensent beschreven als een symbolisch zwart gezicht. Hij gaat er dus vanuit (zijn interpretatie) dat zij alleen als symbool wordt gebruikt, om er ook een donker persoon in te hebben. Tevens vindt de schrijver dat de film alleen maar gaat over 'product placement'. De film is volgens hem louter daar op gefocust. Dit is zijn benadering van de film. Ook denkt hij te weten wat de regisseur heeft bedoeld, namelijk dat het nooit zijn bedoeling is geweest iets meer dan slechts een toegift te geven: een laatste mogelijkheid om wat tijd met de karakters door te brengen, voordat ze voorgoed zijn verdwenen.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat het publiek in de late jaren negentig obsessief was, wat betreft de SatC serie. Er wordt gezegd dat deze film uitermate geschikt is voor een 'girls' night out', en wel omdat er lach is, tranen en naakte mannen. SatC is dan ook vooral geschikt voor vrouwen. De film is echter niet voor iedereen even toegankelijk. Als je de serie niet hebt gezien, zul je je als een ongenode gast voelen.

- Participatie-ervaring

Er wordt vermeld dat fans van de serie de film geweldig zullen vinden. En degenen die nog geen fan is, zal zich voelen als een ongenode gast.

- Acteerprestaties

Sarah Jessica Parker wordt genoemd, als 'alarmingly aerobicised'. Ook wordt Jennifer Hudson genoemd, maar zij voegt niets toe aan de film. Ze wordt net zo snel weer uit de film geschreven als ze er in is geschreven, niets bijdragend, behalve een symbolisch zwart gezicht. Als laatste wordt Kim Cattrall genoemd en over hem is hij wel lovend. Zij is zo'n sprankelende comédienne dat een Samantha sit-com aan de westkust een betere televisie follow-up zou zijn geweest. Wel zegt hij over de vier actrices dat ze hun goede chemie en timing hebben behouden.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt meer op de regisseur en zijn keuzes en bedoelingen, dan op de acteurs.

Overige artikelen: (7)

- Donderdag 8 november 2007

Titel: New York Mayor wins role in film of 'Sex and the City'

Plaats: Wereld, blz 36

Grootte: 301 woorden

Auteur: David Osborne

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 3 april 2008

Titel: For £12,000, take the 'Sex and the City' tour of Manhattan

Plaats: Wereld, blz 26

Grootte: 463 woorden

Auteur: Stephen Foley

Soort: Nieuwsverhaal

- Woensdag 7 mei 2008

Titel: The Sex and the City movie is a bit like the All Saints comeback and the return of the

Plaats: Extra, blz 6

Grootte: 895 woorden

Auteur: Claudia Winkleman

Soort: Opinie

- Zaterdag 31 mei 2008

Titel: The film Sex and the City

Plaats: Commentaar, blz 46

Grootte: 237 woorden

Auteur:

Soort: Recensie

- Zondag 1 juni 2008

Titel: Sex and the City hoping to whip Indiana Jones

Plaats: Nieuws, blz 38

Grootte: 520 woorden

Auteur: Guy Adams

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 2 juni 2008

Titel: Sex and the City tops box office

Plaats: Wereld, blz 18

Grootte: 64 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: How the fans stole the show; a new breed of cinema-goers is here: they dress up, quaff cocktails and applaud the stars.

Plaats: Extra, blz 12

Grootte: 1224 woorden

Auteur: Alice Jones

Soort: Achtergrond

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 1 juni 2008

Titel recensie: Shopping and the City

Plaats in krant: Seven, blz 30

Omvang recensie: 629 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Michael Patrick King wordt genoemd.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

De recensie begint met het vermelden dat aan de film een 'circus of pre-publicity' is vooraf gegaan. De film is de opvolger van de televisieserie. De schrijver noemt de serie een lange romantische comedy.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de serie altijd een lange romantische komedie was met scherpe randjes en echte inzichten. Daar is in de film weinig van over. De film is lange tijd een lofzang voor de macht van het kopen. Dit geeft de indruk dat het allemaal weinig diepzinnig is, en redelijk oppervlakkig. Alles gaat om spullen kopen en blij worden van mooie dingen. Ook staat er dat de film 'simple pleasure' oplevert. Makkelijk, simpel genieten dus. De schrijver maakt de vergelijking dat er zoveel glans op de film zit, dat je het er met een lepel vanaf zou kunnen eten, maar het glijdt wel lekker makkelijk naar binnen. Toch heeft de film wel 'skilful detail' om beter te zijn dan de gemiddelde chick-flick. Het is een 'vermakelijke, gekke, oppervlakkige film'

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is tamelijk genuanceerd met haar oordeel. Ze is blij dat de dames niet al te veel zijn veranderd ('their appetite for acquisition and teetering around town on the highest of heels thankfully remains undimmed'), maar ze vindt vooral de sluitreclame zeer storend, samen met de boodschap dat je door kopen en krijgen van mooie dure spullen gelukkig zou worden. Het script is minder scherp dan in de serie, maar het heeft genoeg detail om beter te zijn dan de gemiddelde chick-flick. De film onthult pijnlijke waarheden in alledaagse dingen.

- Interpretatie

De auteur zegt dat Sex and the City altijd al is gegaan over overdaad. Dit is haar interpretatie van de serie. Ook zegt ze over de serie dat het altijd een lange romantische comedy is geweest met een scherpe visie, een geestige omgang met teleurstellingen en dromen die uitkomen. Dit is haar samenvatting van de verhalen door de jaren heen. Dit gaat echter over de serie, en niet over de film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt verteld dat de film vooraf is overladen door publiciteit. Tevens wordt gezegd dat de televisieserie zo populair was/is dat het zelfs een acroniem is geworden (SATC). De schrijver vindt de film zeer commercieel van aard, vol met sluitreclame. Dit is een negatief aspect aan de film en is zelfs bijna schadelijk voor het plot. 'This is a passionate, full-throated hymn to the brute power of retail'.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat het vooral de vrouwelijke kijker 'simple pleasure' oplevert. De indruk wordt dan ook gewekt dat deze film vooral voor vrouwen is. Ook wordt een vergelijking gemaakt met de EK voetbal finale: daar kijken mannen graag naar, en vrouwen naar deze film. Het is dan ook een goed alternatief voor de vrouw, als de man naar het EK zit te kijken.

- Participatie-ervaring

Er wordt meteen gezegd dat de filmkijkers misschien wat zijn overladen met publiciteit en dat is nogal een overweldigend gevoel. Verder zegt ze dat de vrouwelijke kijker vrolijk wordt van het kijken en beoordelen van de parade van outfits en locaties, net zoals mannen blij worden van de EK voetbal finale. De schrijver maakt de vergelijking dat er zoveel glans op de film zit, dat je het er met een lepel vanaf zou kunnen eten, maar het glijdt wel lekker makkelijk naar binnen. De recensent vindt de film vermakelijk, gek, triomfantelijk oppervlakkig, maar reëel en geloofwaardig, zodat de aandacht wordt getrokken.

- Acteerprestaties

Sarah Jessica Parker wordt genoemd. Zij wordt de elegante paardachtige muze van de show genoemd. Verder worden de vier hoofdrolspelers geprezen om hun prestaties. Ze kennen hun karakters en weten daar goed mee om te gaan. De emoties lijken zeer echt. 'The leading actresses inhabit the camp aspects of their characters effortlessly, but they also have the ability to transmit genuine emotion when it is called for.'

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt vooral op de acteurs en de karakters in de film.

Overige artikelen: (4)

- Zondag 27 april 2008

Titel: Sex and the City girls ditch the Big Apple for London

Plaats: Mandrake, blz 11

Grootte: 313 woorden

Auteur: Tim Walker en Christopher Lamb

Soort: Nieuwsverhaal

- Zondag 27 april 2008

Titel: Profile Carrie Bradshaw. Now Carrie's a bit older, are we any the wiser?

Plaats: Commentaar, blz 22

Grootte: 1279 woorden

Auteur: William Langley

Soort: Achtergrond

- Zondag 18 mei 2008

Titel:

Plaats: Stella, blz 29

Grootte: 1707 woorden

Auteur: Will Lawrence

Soort: Achtergrond

- Zondag 25 mei 2008

Titel: Carrie on brunching

Plaats: Stella, blz 73

Grootte: 555 woorden

Auteur: Bee Wilson

Soort: Opinie

SEX AND THE CITY

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 29 mei 2008

Titel recensie: So I got to sinking...

Plaats in krant: Times2, blz 14

Omvang recensie: 655 woorden

Auteur: Wendy Ide

Analyse:

- Regisseur

Michael Patrick King wordt genoemd, als schrijver en regisseur van de film.

- Creatieve bron

Michael Patrick King wordt genoemd, als schrijver en regisseur van de film.

- Eerder werk regisseur

Geen.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

Er wordt gezegd dat de film de opvolger van de serie Sex and the City is. Een aantal keer wordt de film ook met deze serie vergeleken.

- Connectie met kunst

De Amerikaanse fotografe Diane Arbus wordt genoemd. Er zit een uitspraak in de film, gemaakt door Carrie's redacteur bij Vogue. De schrijver kiest er voor dit te noemen in haar stuk. Dit is echter geen connectie met de kunst, die door de recensent zelf wordt gemaakt.

- Kunst criteria

Er wordt geïmpliceerd dat het nogal oppervlakkig is, om in deze tijden van crisis, zo bezeten te zijn van designerkleding en -tassen. De schrijver zegt dat zij ook houdt van leuke dingen, net als ieder ander oppervlakkige consument uit de Thatcher tijdperk, maar toch. Als het echt een groot onderwerp wordt, in de film, vindt ze het wat te ver gaan.

- Positief én negatief commentaar

De auteur is overwegend negatief. 'Awful long time to spend with these irritating, self-obsessed women', 'Carrie's endearingly dreadful puns now seem hollow and forced' and 'It's like being reunited with old friends only to realize that you've grown irreparably apart'. Het enige positieve vindt ze dat ze de Diane Arbus gag, de scene van Samantha in sushi en Jennifer Hudson.

- Interpretatie

Er wordt gezegd dat de 'mantra' van de film nogal onaangenaam is, het gaat volgens haar namelijk om de mantra van 'having it all – or at least as much of it as you can charge to your credit card.' Zij interpreteert dus dat de film hier over gaat, of dit uitstraalt. Ook zegt ze dat het misschien oneerlijk is om te opperen dat de regisseur de kredietcrisis had moeten zien aankomen en hier op in had moeten spelen. Dit is haar visie op de zaak, maar de regisseur had blijkbaar een andere.

- Kunst vs. entertainment

De schrijfster zegt dat ze een SatC fan was, net als zoveel andere vrouwen. De serie was dus een enorm succes. Ook staat er dat zij de doelgroep is voor deze lang verwachte film. Er is dus lang naar deze film uitgekeken.

- Publieksoriëntatie

De auteur zegt dat zij het 'target audience' is voor deze film. Wat dat verder inhoudt, legt ze niet uit, maar ze is in ieder geval een vrouw, met een baan (recensent). Wel vindt de schrijfster deze film eigenlijk niet passen in tijden van kredietcrisis: 'Suddenly it's a lot harder to care about a bunch of women who swap real estate like top trump cards and who can, without a flicker of guilt, blow more than \$600 on a pair of nasty, tacky shoes.'

- Participatie-ervaring

De auteur vindt het de film te lang (2,5 uur) om naar te kijken: 'awful long time'. Daarbij vindt ze de vrouwen in de film irritant. En bij het zien van de scene van Samantha die bedekt is met sushi, zegt de auteur dat je je realiseert hoeveel je hoopte voor meer SatC oude stijl. Verder wordt er gezegd dat de toon 'downbeat' is (neerslachtig).

- Acteerprestaties

Alleen actrice Jennifer Hudson wordt genoemd. Zij is een 'likeable, funny presence.'

- Nadruk

De nadruk ligt niet zozeer op de acteurs in deze recensie, maar wel op de personages die ze spelen.

Overige artikelen: (19)

- Woensdag 7 november 2007

Titel: The press gets Carrie'd away

Plaats: Times2, blz 8

Grootte: 413 woorden

Auteur: Lisa Armstrong

Soort: Achtergrond

- Zondag 13 januari 2008

Titel: That Davis girl

Plaats: Style, blz 8

Grootte: 1100 woorden

Auteur: Merle Ginsbers

Soort: Interview (Kristin Davis)

- Dinsdag 25 maart 2008

Titel: Sarah Jessica Parker

Plaats: Features, blz 59

Grootte: 122 woorden

Auteur: Russell Twisk

Soort: Profiel

- Maandag 31 maart 2008

Titel: Out of the box

Plaats: Times2, blz 19

Grootte: 51 woorden

Auteur: Andrew Billen

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 1 mei 2008

Titel: Sex in the City London film premiere

Plaats: Features, blz 14

Grootte: 68 woorden

Auteur: Hugo Rifkind

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 3 mei 2008

Titel: Friends reunited

Plaats: Magazine, blz 30

Grootte: 1869 woorden

Auteur: Martyn Palmer

Soort: Achtergrond

- Zondag 4 mei 2008

Titel: Legacy

Plaats: Style, blz 14

Grootte: 1656 woorden

Auteur: Kate Spicer

Soort: Achtergrond

- Dinsdag 6 mei 2008

Titel: No more please, this champagne has lost its sparkle

Plaats: Times2, blz 7

Grootte: 993 woorden

Auteur: Michael Gove

Soort: Opinie

- Zondag 11 mei 2008
Titel: All work, lust and foreplay
Plaats: Magazine, blz 14
Grootte: 2440 woorden
Auteur: Garth Pearce
Soort: Interview (Kim Catrall)

- Zondag 11 mei 2008
Titel: Make a New York sex tour
Plaats: Reizen, blz 10
Grootte: 1681 woorden
Auteur: Susan d'Arcy
Soort: Achtergrond

- Dinsdag 13 mei 2008
Titel: They are oversexed and over the top – but why over here?
Plaats: Binnenland, blz 5
Grootte: 763 woorden
Auteur: Will Pavia
Soort: Reportage

- Dinsdag 13 mei 2008
Titel: Sex in a new city as stars cross the Atlantic for movie premiere
Plaats: Binnenland, blz 5
Grootte: 715 woorden
Auteur: Bon Hoyle
Soort: Reportage

- Zaterdag 17 mei 2008
Titel: A script for a movie? No, this is my life
Plaats: The Knowledge, blz 10
Grootte: 1277 woorden
Auteur: Will Lawrence
Soort: Interview (Cynthia Nixon)

- Dinsdag 27 mei 2008
Titel: Is Carrie Bradshaw a feminist?
Plaats: Times2, blz 7
Grootte: 1040 woorden
Auteur: Alice Fordham
Soort: Opinie

- Zaterdag 31 mei 2008
Titel: Time to grow up
Plaats: The Knowledge, blz 10
Grootte: 283 woorden
Auteur: Tom Charity
Soort: Recensie

- Zondag 1 juni 2008
Titel: Sex and the sniping
Plaats: Nieuws review, blz 4
Grootte: 803 woorden
Auteur: Rachel Johnson
Soort: Achtergrond

- Woensdag 11 juni 2008

Titel: I can kick up my heels

Plaats: Times2, blz 17

Grootte: 533 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Opinie

- Zaterdag 14 juni 2008

Titel: Heavy perfumes clash like gladiators in the foyer and there's barely a whiff of

Plaats: Magazine, blz 9

Grootte: 777 woorden

Auteur: Kate Muir

Soort: Achtergrond

- Zondag 10 augustus 2008

Titel: Now women really are on top

Plaats: Cultuur, blz 6

Grootte: 1203 woorden

Auteur: Megan Lloyd Davies

Soort: Achtergrond

4 LUNI, 3 SEPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Donderdag 1 november 2007

Titel recensie: Donkere sfeertjes in imposant drama

Plaats in krant: blz 29

Omvang recensie: 185 woorden

Auteur: Rianne van der Molen

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Christian Mingiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt gezegd dat de twee hoofdpersonen leven rond 1980 in het communistische Roemenie van Nicolae Ceausescu. Abortus is ten strengste verboden.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

De schrijver spreekt over de 'subtiliteit' waarmee de regisseur het drama naar voren brengt.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is enkel positief. Het decor is mooi samengevallen met het verhaal in de film. Het is een indrukwekkende film dat erg ontroert.

- Interpretatie

Er wordt gezegd dat het decor perfect past bij de sombere tragedie. Dit sluit dus op elkaar aan. Ook later staat er weer dat de fletse kleurbeelden prachtig aansluiten bij de treurige ontwikkelingen. De schrijver zegt ook dat de regisseur een indrukwekkend beeld geeft van een moeilijke tijd in Roemenie. Dit is dus haar benadering van de film.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat deze film een indrukwekkend beeld geeft van een moeilijke tijd in Roemenie. De tijd onder het communisme van Ceausescu. Mensen die de film zien, moeten deze historische context dus ook enigszins interessant vinden. Misschien is de film daardoor niet voor iedereen toegankelijk. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat het een indrukwekkende film is. En dat het vriendschapsdrama ontroert tot op het bot.

- Acteerprestaties

Hier wordt niets over gezegd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie op de regisseur.

Overige artikelen: (3)

- Dinsdag 29 mei 2007

Titel: Gouden Palm voor het eerst naar Roemenie

Plaats: Blz 18

Grootte: 328 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 1 september 2007

Titel: Vaticaan hekelt Palm-winnaar

Plaats: Blz 20

Grootte: 100 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 1 november 2007

Titel: De vriendin die alles regelt

Plaats: Blz 18

Grootte: 419 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Interview (Anamaria Marinca)

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 31 oktober 2007

Titel recensie: Onvergetelijke meisjesvriendschap ontleed tot op het bot

Plaats in krant: Film, blz 11

Omvang recensie: 978 woorden

Auteur: Bas Blokker

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt verteld dat de film onomstreden de Gouden Palm heeft gewonnen en dat de film zich afspeelt in het Roemenie onder dictator Ceausescu.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de regisseur op vele niveaus werkt. Dit betekent dus een bepaalde gelaagdheid en een bepaalde diepgang.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is louter positief. Hij vindt de film zelfs 'volmaakt'. Vorm en inhoud zijn perfect in harmonie. 'Het is moeilijk te beslissen welke van de weinige scènes in de film de beste is.' De acteurs zijn goed en de regisseur slaagt overal. De schrijver is vol lof.

- Interpretatie

De schrijver stelt vast dat de film over vriendschap gaat. Verder besteedt hij veel aandacht aan het camerawerk. Hij legt uitvoerig uit hoe het gefilmd is, met welke kaders en welk effect dat geeft en hoe dat is bedoeld. Verder staat er dat de regisseur zich zo goed concentreert op het allerbelangrijkste, dat hij zich niet laat afleiden door mogelijk interessante bijzaken.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Palm in Cannes heeft gewonnen. De film was daar een onomstreden winnaar. Ook staat er dat er vaak wordt geafficheerd met: 'die Roemeense abortusfilm'. Ook wordt er vermeld dat het Vaticaan kritiek had op deze film, omdat ze het als een pleidooi voor abortus zagen.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er staat dat de film, en dan vooral door de teksten van buiten het filmkader, een soort rust geeft. Later staat er dat we/de kijker even gek worden als zij, als we op het feestje net niet alle personen zien, maar wel hun gebabbel horen. Tevens staat er dat je je in een bepaalde scene bewust wordt van het meesterlijke spel van de acteurs. Ook is het 'griezelig' hoe Mr. Bebe in woede ontsteekt als hij hoort dat er te weinig geld is. Later wordt er gezegd dat je met Otilia het ongemak meevoelt omdat haar vriendje Adi wel een intellectuele achtergrond heeft. En het einde van de film is 'hartverscheurend'. De recensent beëindigt zijn verhaal met de mededeling dat we ze 'nooit meer kunnen vergeten'. Je leeft dus duidelijk erg mee met de hoofdpersonen in de film.

- Acteerprestaties

Anamaria Marinca wordt genoemd. Er staat bij dat zij even goed de hoofdprijs in Cannes had verdiend als de regisseur. Verder noemt hij het spel van de acteurs 'meesterlijk', want de dialogen verlopen in een constante, natuurlijke stroom. Ook acteur Vlad Ivanov wordt genoemd. De abortuspleger die hij gestalte geeft, is van een onwaarschijnlijke kilte.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de regisseur, en minder op de acteurs.

Overige artikelen: (4)

- Vrijdag 18 mei 2007

Titel: Een rode ballon en een Roemeense abortus

Plaats: Kunst, blz 8

Grootte: 716 woorden

Auteur: Bas Blokker

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 19 mei 2007

Titel: Abortus in Roemenie

Plaats: Kunst, blz 7

Grootte: 553 woorden

Auteur: Bas Blokker

Soort: Interview (Cristian Mungiu)

- Dinsdag 29 mei 2007

Titel: Gouden Palm voor Roemeens abortusdrama

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 617 woorden

Auteur: Bas Blokker

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 1 november 2007

Titel: 4 Luni, 3 Saptamini, 2 Zile

Plaats: Agenda, blz 24

Grootte: 260 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 1 november 2007

Titel recensie: '4, 3, 2' pakt je bij de lurven

Plaats in krant: Film, blz 16-17

Omvang recensie: 507 woorden

Auteur: Belinda van de Graag

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd. En een 'heel groot talent' genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

De Belgische regisseursbroers Jean-Pierre en Luc Dardenne worden genoemd, met hun film Rosetta.

- Andere films

De film Rosetta (1999) wordt aangehaald, als vergelijking met ook een aangrijpende film die een Gouden Palm won.

- Context

Er wordt gezegd dat het een waar gebeurd verhaal is, gesitueerd in 1987 ten tijde van Nicolae Ceausescu's dictatuur. Tevens wordt er gezegd dat er controversiële scènes in zitten. Ook staat er dat de Roemeense cinema al een paar jaar tot de opwindendste van Europa behoort.

- Connectie met kunst

Er staat dat de gesprekken van de verjaardagsgasten, de 'soundtrack' vormen bij de dingen in de hotelkamer. Dit is dus een verwijzing naar de muziek. Ook wordt er gezegd dat de regisseur elementen gebruikt uit het thrillergenre.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen geldt.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is enkel positief. Ze is helemaal 'onder hypnose' van de film, de film 'grijpt je bij de lurven', de film is 'indrukwekkend', 'aangrijpend', 'deze Roemeense film spant de kroon'.

- Interpretatie

Aan het begin en het einde van de film zien we de meisjes achter een groot raam. Dit betekent volgens de auteur dat we even naar binnen hebben mogen kijken, en een dag in het leven van twee onbekende meisjes mogen volgen. Tevens betekent het dat in voormalig Oost-Europa de gordijnen eindelijk open zijn.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Palm in Cannes heeft gewonnen. Tevens wordt er gezegd dat de regisseur op indrukwekkende wijze elementen uit het thrillergenre gebruikt. Verder staat er dat de Roemeense cinema al een paar jaar tot de opwindendste van Europa behoort.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De recensie begint met de mededeling dat hypnose een van de mooiste dingen is die een toeschouwer in een filmzaal kan overkomen. En dit gebeurt dan ook. De schrijver zegt dat je wordt meegezogen in de dingen die op het doek gebeuren en in de wereld die voor je ogen ontstaat. Daarbij vergeet je alles om je heen, en schrik je als iemand zich beweegt. Ook wordt er gezegd dat deze film je bij de lurven grijpt. Daarnaast staat er dat je het klamme zweet voelt. Ook is de film 'aangrijpend'. Tevens zegt de recensent dat er ethische vragen rond abortus naar boven komen bij het zien van deze film.

- Acteerprestaties

Er wordt niemand genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt meer op de regisseur dan op de acteurs. Hij wordt ook vaak genoemd in het artikel.

Overige artikelen: (5)

- Vrijdag 18 mei 2007

Titel: Kritieken

Plaats: De Gids, blz 14-15

Grootte: 166 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Nieuwsverhaal

- Dinsdag 29 mei 2007

Titel: Klein budget, toch Palm

Plaats: Media, blz 14

Grootte: 603 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 19 juli 2007

Titel: 'Decreetjes' blijven ongewenst

Plaats: Europa, blz 8

Grootte: 614 woorden

Auteur: Runa Hellinga

Soort: Achtergrond

- Donderdag 1 november 2007

Titel: Baren, baren, baren op bevel

Plaats: Film, blz 16-17

Grootte: 994 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Interview (Anamaria Marinca)

- Maandag 3 december 2007

Titel: Roemeens abortusdrama '4, 3, 2' de beste

Plaats: Nederland, blz 4-5

Grootte: 105 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 1 november 2007

Titel recensie: Een perfect uitgevoerd idee

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 481 woorden

Auteur: Ronald Ockhuysen

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Tevens wordt de film De dood van meneer Lazarescu (2005) genoemd, net als 12:08 East of Bucharest (2006) en The Paper will be blue (2006). Deze films zijn als vergelijking, omdat het ook zeer succesvolle en goed Roemeense films zijn.

- Context

Er wordt door heel de recensie heen steeds uitgelegd in welke periode, in welke context de film zich afspeelt. Het is 1987, het communistische regime van dictator Nicolae Ceaucescu heeft de regie nog strak in handen. In alle hoeken en gaten van de samenleving controleren infiltranten het gedrag van de burgers. Zelfs binnenshuis is het gevaarlijk kritiek te uiten. De door de staat verstrekte telefoons maken het mogelijk gesprekken af te luisteren wanneer de hoorn op de haak ligt. Ook wordt er verteld dat dit de tweede speelfilm van Mungiu is.

- Connectie met kunst

Er wordt gezegd dat de regisseur de film als een thriller opbouwt.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is louter positief. Hij blijft lang objectief, en beschrijft vooral het verhaal van de film, maar zegt in de laatste alinea dat deze film het volgende bewijs is dat de Roemeense film bijna twintig jaar na de revolutie in topvorm verkeert. De regisseur demonstreert wat film vermag. Hij voert met beperkte middelen een goed idee perfect uit.

- Interpretatie

De auteur besluit zijn verhaal met de mededeling dat de regisseur een belangrijke periode uit de geschiedenis van zijn land reconstrueert.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat deze film in Cannes net een Gouden Palm is bekroond.

- Publieksoriëntatie

De historische context komt uitgebreid aan bod in deze recensie. Er wordt ook gezegd dat het een reconstructie van een belangrijke Roemeense periode is. Wellicht is deze film dus vooral interessant voor mensen met interesse in die geschiedenis, en het leven van mensen in die periode in dat land. Dit beperkt wellicht de toegankelijkheid enigszins en zal hierdoor een iets intelligenter publiek vragen, die deze context begrijpt, maar er vooral in geïnteresseerd is. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de film de bioscoopbezoeker in een adembenemende omhelzing neemt. Ook zegt hij dat de film in een 'verstikkende sfeer' is gedrenkt.

- Acteerprestaties

Niemand wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de regisseur van de film.

Overige artikelen: (4)

- Dinsdag 29 mei 2007

Titel: Gouden Palm voor kleine film

Plaats: Kunst, blz 13

Grootte: 481 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker en Ronald Ockhuysen

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 31 mei 2007

Titel: Groeten uit Cannes

Plaats: Kunst, blz 32

Grootte: 271 woorden

Auteur: Ronald Ockhuysen

Soort: Achtergrond

- Donderdag 1 november 2007

Titel: 'Door die groene trui was ik Otilia'

Plaats: Kunst, blz 17

Grootte: 738 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Interview (Anamaria Marinca)

- Maandag 3 december 2007

Titel: Roemeense film beste van Europa

Plaats: Kunst, blz 11

Grootte: 211 woorden

Auteur: Ronald Ockhuysen

Soort: Nieuwsverhaal

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 11 januari 2008

Titel recensie: State of denial

Plaats in krant: Film & Muziek, blz 9

Omvang recensie: 886 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

De Roemeense regisseur Cristi Puiu wordt genoemd, net als de Roemeense regisseur Corneliu Porumboiu, die beide ook succesvolle Roemeense films hebben gemaakt.

- Andere films

Ook worden de films *The lives of others* (2006) en *Good Bye Lenin* (2003) genoemd, als vergelijking met andere films die de laatste jaren van het Europese communisme laten zien. Ook de films *The death of Mr. Lazarescu* (2005) en *12:08 East of Bucharest* (2006) worden genoemd, als zijnde ook goede Roemeense films van de afgelopen tijd.

- Context

Aan het begin van de recensie wordt de historische context waarin de film zich afspeelt uitgelegd. Het is Roemenie, 1987, twee jaar voordat Nicolae Ceausescu werd geëxecuteerd, maar negen jaar nadat hij werd geëerd en geridderd door de Labour regering van James Callaghan, en twintig jaar nadat hij abortus in Roemenie had verboden om het geboortecijfer te doen stijgen.

- Connectie met kunst

Er wordt gezegd dat de film simpel spannend is, in een misselijkmakende manier, zoals een thriller.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat andere films inauthentiek lijken vergeleken bij deze film. Deze film is namelijk erg authentiek. Verder staat er dat als een drama, de film geweldig observeert in elk subtiel detail. Maar het is ook simpelweg opwindend, als in elke thriller.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is enkel positief. Hij vindt het een prachtige film, die goede films als *The lives of others* en *Good bye Lenin* doet verbleken. Hij noemt het zelfs een juweel en een meesterwerk. In elke alinea komt hij bijna woorden tekort om deze film aan te prijzen. Van acteerwerk, tot camerawerk en regie, de film is gewoon geweldig.

- Interpretatie

De recensent zegt dat deze film past in het 21^e eeuwse fenomeen van de ordale film: een film dat met goede formele technieken, je laat leven door een vreselijke ervaring in wat lijkt op de echte wereld. Dit constateert de schrijver en dit is dan ook zijn interpretatie van deze film. Ook beschrijft hij een scene waarbij Bebe een oude vrouw lastig valt, waarna er een knal valt te horen. Je weet niet wat het is, maar het geeft de scene een bizar onderdrukkend gevoel van een ziek voorteken. Later zegt de auteur dat Marinca's gezicht het einde van de onschuld laat zien. Ze is boos, maar heeft geen manier om die boosheid te tonen. Ze heeft gezien wat mensen kunnen doen, en wat mannen vrouwen aan kunnen doen, en ze vraagt zich af wat voor bescherming zij zou hebben, als ze in zo'n situatie zou zitten. Zou iemand voor haar opkomen, zoals zij voor haar vriendin opkomt? Er zijn talloze vragen van het gezicht van Marinca af te lezen. De schrijver besluit zijn verhaal door te zeggen dat het de diepe ongelukkigheid en woede was (zoals in de film), dat de opstand bracht, die Roemenie en de wereld veranderde. Dit is zijn uitleg en benadering van de film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat deze film, geheel verdiend, de Palme d'Or heeft gewonnen op het Filmfestival van Cannes. Tevens staat er dat de film als een dramafilm geweldig geobserveerd is en het verhaal in elk subtiel detail verteld, maar het is ook simpel spannend als een thriller. Dit impliceert dus dat de thrillers een simpeler genre is, dan drama. Deze film weet deze zaken echter te combineren en is daarom zo goed.

- Publieksoriëntatie

Nee.

- Participatie-ervaring

De recensent begint zijn verhaal met te vertellen dat het een boeiende angstaanjagende film is. Ook zegt hij dat het je de menselijkheid doet voelen als vergroft en verlaagd door de staat. Later staat er dat de film opwindend is, in een misselijkmakende manier, zoals een thriller. Ook is er een gevoel van bovennatuurlijke horror en goorheid in bijna elke scene.

- Acteerprestaties

Anamaria Marinca en Laura Vasilu worden genoemd. De recensent is zeer enthousiast over Marinca. Van haar gezicht zijn zoveel dingen af te lezen, echt een voortreffelijke prestatie.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur. Hij wordt meerdere malen genoemd en de laatste alinea begin ook met: 'Mungiu heeft een meesterwerk gemaakt'. Dit is dus zo'n beetje de 'overall' conclusie van het artikel.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 21 mei 2007

Titel: Cannes 2007: Medicare and murder take the spotlight

Plaats: Features, blz 26

Grootte: 590 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Soort: Achtergrond

- Maandag 28 mei 2007

Titel: Gritty Romanian tale of abortion and sacrifice wins Cannes Palme d'Or

Plaats: Binnenland

Grootte: 558 woorden

Auteur: Alexandra Topping

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 31 mei 2007

Titel: Out of the back room: A tough Romanian abortion story has won this year's Palme d'Or

Plaats: Features, blz 26

Grootte: 939 woorden

Auteur: Nick Roddick

Soort: Interview (Cristian Mungiu)

- Vrijdag 11 januari 2008

Titel: The secret life of Romania

Plaats: Film en Muziek, blz 11

Grootte: 1534 woorden

Auteur: Emine Saner

Soort: Interview (Anamaria Marinca)

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 13 januari 2008

Titel recensie: A glimmer of light in a World of dark despair

Plaats in krant: Kunst, blz 60

Omvang recensie: 634 woorden

Auteur: Jonathan Romney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Ook noemt de schrijver Tales from the Golden age, dit is een reeks films van de regisseur.

- Andere regisseurs

De Roemeense regisseur Cristi Puiu wordt genoemd.

- Andere films

De film The Death of Mr. Lazarescu (2005) wordt genoemd, als vergelijking voor een andere Roemeense realistische film.

- Context

De historische context van de film wordt uitgelegd. Het is 1987, en het einde van het Ceausescu regime nadert. De film schetst het beeld van een communistisch land waar elke norse ambtenaar's doel is iedereen schuldig te laten voelen en dankbaar voor wat kleine hulp ze kunnen krijgen: een absolute cultuur waar mensen het elkaar moeilijk maken.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

De recensie sluit af met de mededeling dat deze film je er aan herinnert hoe belangrijk film is om de menselijkheid weer te geven. Dit wordt vaak ook over andere kunstvormen gezegd. Er is een diepere boodschap in film. Het is dus duidelijk geen oppervlakkige film, maar wel één met diepgang en een boodschap.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is enkel positief. Het is een geweldige film die iedereen moet zien. Het is een meesterwerk. Geen negatief commentaar.

- Interpretatie

De recensent zegt dat deze film en de daden van Otilia, staat voor een dagelijkse heldendom dat hoop biedt voor een betere wereld. Verder herinnert deze film je er aan hoe film nog altijd belangrijk is als een methode om de vitale tekenen van de mensheid te meten. Dit is de benadering van de schrijver.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Palme d'Or in Cannes heeft gewonnen. Verder staat er dat de woorden 'Cannes Palme d'Or winnaar' in een recensie soms mensen afschrikt om deze film te gaan zien. Deze film is dan misschien te moeilijk of niet leuk. Deze film heeft ook gewonnen, maar is wel goed.

- Publieksoriëntatie

De schrijver begint zijn verhaal met te vertellen dat de woorden 'nietsontziend', 'abortus', 'Roemeens', 'meesterwerk' en 'Cannes Palme d'Or winnaar' in een recensie soms mensen afschrikt om deze film te gaan zien. Maar deze film, waarop al deze woorden van toepassing zijn, moet iedereen gewoon zien, volgens de schrijver. Vertrouw hem en stel geen vragen. Deze film, lijkt dus wellicht in eerste instantie misschien wat 'moeilijk', maar de recensent verzekert dat deze film toch voor iedereen geschikt is.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat we onze ogen niet van Marinca kunnen afhouden. Ook staat er dat er weinig te lachen valt in de film, behalve in de aftiteling, waarin staat dat de film de eerste is in de serie Tales from the Golden Age. Verder is de film aangrijpend en staat er dat de film je niet dansend de zaal laat verlaten, maar deze film herinnert je er wel aan hoe film nog altijd belangrijk is als een methode om de vitale tekenen van de mensheid te meten.

- Acteerprestaties

De stille verzwakte Vlad Ivanov wordt genoemd. Ook Anamaria Marinca wordt genoemd, zij doet aan 'negatief' acteren: ze lost praktisch op in de lucht zoals ze daar zit, maar we kunnen de ogen niet van haar af houden. Verder staat er dat er briljant wordt geacteerd in de film.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt toch iets meer bij de regisseur dan bij de acteurs. Vooral in het begin en aan het einde komt Mungiu uitgebreid aan bod, net als zijn beslissingen wat betreft de film.

Overige artikelen: (1)

- Zaterdag 12 januari 2008

Titel: New films

Plaats: Informatie, blz 23

Grootte: 99 woorden

Auteur: Laurence Phelan

Soort: Recensie

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 13 januari 2008

Titel recensie: Womaniser on the warpath

Plaats in krant: Seven, blz 22

Omvang recensie: 322 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Analyse:

- Regisseur

De regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt uitgelegd in welke tijd de film zich afspeelt: in een land onder het Communisme, Roemenie onder Ceausescu's verschrikkelijke regime in 1987. Tevens wordt er vermeld dat de film door het Vaticaan is veroordeeld wegens de abortus.

- Connectie met kunst

Er staat dat Gabita zo delicaat eruit ziet als een 'Degas dancer'. Hier wordt een verwijzing gemaakt naar de negentiende-eeuwse Franse schilder Edgar Degas. Hij schilderde veel balletscènes.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat dit een 'rare' (zeldzame) film is. Het is dus origineel in z'n soort.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is enkel positief. Hij vindt het een meesterlijke film. Marinca is geweldig en de spanningsopbouw is knap gedaan. Het is een zeldzame en hypnotiserende film.

- Interpretatie

De schrijver legt uit dat de veroordeling van het Vaticaan van deze film, onterecht is, want het gaat hier niet over de lichtheid van die daad (abortus), maar om de oneindige gewicht. Het is juist zeer indrukwekkend.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film geheel terecht de Palme d'Or in Cannes heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de deprimerende sfeer van een indringende staat overal aanwezig is. Dit is wellicht ook te voelen door de kijker. Ook staat er dat er spanning is, gedurende de hele film.

- Acteerprestaties

Anamaria Marinca wordt genoemd, als een geweldige actrice. Ze speelt Otilia goed: haar manier van doen is pragmatisch, haar gezicht straalt intelligente erbarming uit.

- Nadruk

De nadruk ligt in dit stuk toch iets meer op de regisseur. De acteurs komen ook aan bod, maar vooral omdat er wordt afgesloten met een alinea over de regisseur, lijkt het alsof hier de nadruk op moet liggen.

Overige artikelen: (0)

4 LUNI, 3 SAPTAMINI SI 2 ZILE

Dagbladtitel: The Times

Datum: Zaterdag 20 oktober 2007

Titel recensie: A superb account of a very sordid transaction

Plaats in krant: Features, blz 34

Omvang recensie: 503 woorden

Auteur: Wendy Ide

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Cristian Mungiu wordt genoemd.

- Creatieve bron

Cinematograaf Oleg Mutu wordt genoemd, maar hij is niet de creatieve bron.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

De recensie begint met de mededeling dat dit de recentste film is van een rij kwaliteitsfilms uit Roemenie. Ook staat er dat de film zich in 1987 afspeelt, aan het einde van het Ceausescu regime. De historische context van het verhaal wordt enigszins geschetst.

- Connectie met kunst

Het sociaal realisme wordt genoemd. Dit is een cultuurstroming sinds het midden van de negentiende eeuw, in de schilderkunst en de beeldhouwkunst. De film is ook in deze sociaal realistische sfeer gemaakt.

- Kunst criteria

Er wordt niet gesproken over criteria die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is enkel positief. Hij vindt het geheel terecht dat de hele wereld deze film de Palme d'Or heeft laten winnen, het is een 'exceptional, masterful piece of film-making' en de hoofdpersoon is geweldig.

- Interpretatie

De recensent zegt dat dit een film is dat sociaal realisme combineert met politiek commentaar en nagelbijtende spanning.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Palme d'Or in Cannes heeft gewonnen. En dit is de eerste Palm winnaar is zolang de recensent zich kan herinneren dat universeel tot beste is gekozen door de critici. Ook staat er dat dit een 'quality film' is.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er staat dat er in de film een 'nail-biting tension' heerst.

- Acteerprestaties

Er wordt gezegd dat de acteurs heel natuurlijk spelen. Anamaria Marinca wordt eruit gelicht. Zij is het meest waardevolle van de 'tools' die de regisseur in handen heeft. Zij is een geweldige jonge actrice die moeiteloos deze opmerkelijke film draagt.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt iets meer bij de acteurs. En dan vooral bij Anamaria Marinca. Alhoewel de regisseur ook uitgebreid aan bod komt, is zij vooral de ster van de film.

Overige artikelen: (6)

- Donderdag 24 mei 2007

Titel: Fan fare for the common man

Plaats: Screen, blz 2

Grootte: 1138 woorden

Auteur: James Christopher

Soort: Achtergrond

- Maandag 28 mei 2007
Titel: Triumph for realism at Cannes
Plaats: Binnenland, blz 6
Grootte: 546 woorden
Auteur: Dalya Alberge
Soort: Achtergrond

- Donderdag 3 januari 2008
Titel: Nothing impedes like success
Plaats: Times2, blz 13
Grootte: 967 woorden
Auteur: Kevin Maher
Soort: Interview (Cristian Mungiu)

- Zondag 6 januari 2008
Titel: The Romanian of the day
Plaats: Cultuur, blz 23
Grootte: 1160 woorden
Auteur: Demetrios Matheou
Soort: Interview (Anamaria Marinca)

- Donderdag 10 januari 2008
Titel: True beyond belief
Plaats: Times2, blz 16
Grootte: 179 woorden
Auteur: James Christopher
Soort: Recensie

- Zondag 13 januari 2008
Titel: The rigours of keeping it real
Plaats: Cultuur, blz 12
Grootte: 367 woorden
Auteur: Cosmo Landesman
Soort: Recensie

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Woensdag 26 november 2008

Titel recensie: De frustratie giert door het Franse klaslokaal

Plaats in krant: Film, blz 24

Omvang recensie: 385 woorden

Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook Francois Begaudeau wordt genoemd, op basis van zijn boek is de film gemaakt.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Er wordt een hele reeks van film genoemd als vergelijking met andere genre films over scholengemeenschappen, zoals drama's (The Breakfast Club (1985) en Dangerous Minds (1995)), komedies (Clueless (1995) en Fast Times at Ridgemont High (1982)), horror (Carrie (1976) en Scream(1996)) en musicals (Grease (1978)). Ook de documentaire Etre et Avoir (2002) wordt genoemd als vergelijking als documentaire.

- Context

Verder wordt er uitgelegd dat de regisseur koos voor een mengvorm van fictie en werkelijkheid. En dat de leerlingen min of meer zichzelf spelen.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

De recensent zegt dat de film eigenlijk niet veel nieuws biedt, omdat er wel meer films zijn waarbij de maatschappij zich weerspiegelt in het klaslokaal. Het is in dat opzicht dus geen vernieuwende film. Maar het is wel een authentieke film.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is overwegend positief. Eerst zegt hij dat de film niets nieuws biedt, omdat er wel meer films zijn waarin de maatschappij zich weerspiegelt in het klaslokaal. Maar wat de film volgens hem wel bijzonder maakt, is de realistische uitvoering die volslagen authentiek overkomt. De schrijver sluit af met de mededeling dat deze film een belangrijk document is dat onmisbaar is voor degenen die in het hedendaagse onderwijs zijn geïnteresseerd.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat de film een schoolvoorbeeld is van hoe een maatschappij zich weerspiegelt in het klaslokaal. Ook zegt hij dat de film een realistische uitvoering is, die volslagen authentiek overkomt. Tevens vindt de auteur dat de film de Babylonische spraakverwarring schetst die op veel multiculturele scholen in Frankrijk (en ook in de rest van Europa) heerst. Ook toont de regisseur, volgens hem, aan hoe gecompliceerd de verhoudingen in deze smeltkroes liggen. De recensent sluit af met de zeggen dat deze film kan worden opgevat als een belangrijk document dat onmisbaar is voor degenen die in het hedendaagse onderwijs zijn geïnteresseerd.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de film de Gouden Palm in Cannes heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

De recensie sluit af met te zeggen dat deze film een belangrijk document is dat onmisbaar is voor degenen die in het hedendaagse onderwijs zijn geïnteresseerd. Dit is dus ook het publiek die deze film zal aanspreken.

- Participatie-ervaring

Hier wordt niets over gezegd.

- Acteerprestaties

Francois Begaudeau wordt genoemd. Ook de leerlingen worden genoemd. Zij, als Begaudeau spelen min of meer zichzelf. Over de echte prestaties hiervan, wordt niets gezegd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur. Hij wordt meerdere malen genoemd, net als zijn keuzes en bedoelingen.

Overige artikelen: (2)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Cannes bekroont Franse film

Plaats: Cultuur, blz 17

Grootte: 122 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 22 september 2008

Titel: Festival by the Sea kiest voor 'Entre les Murs' van Cantet

Plaats: Cultuur, blz 16

Grootte: 281 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 26 november 2008

Titel recensie: Portret van een 'zwarte school' is groots drama

Plaats in krant: Film, blz 11

Omvang recensie: 442 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Francois Begaudeau, op zijn roman is de film gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt aan het begin van de recensie verteld dat de film gaat over een zwarte school in Parijs en dat de film met drie camera's is opgenomen: één op de leraar, één op de leerling en één op de klas, zodat er mogelijkheid was om te improviseren. Ook staat er dat voor de opnamen begonnen, er weliswaar een scenario was geschreven, maar de leerlingen kregen dat script niet te zien. Vooraf is hen alleen verteld wat de strekking van de scene moest zijn.

- Connectie met kunst

Ook staat er dat deze film de geloofwaardigheid en authenticiteit van een documentaire, verenigt met de geraffineerde opbouw van de beste fictie. Dit is dus in principe tegenstrijdig: geloofwaardigheid en authenticiteit vs. geraffineerde opbouw. Deze film pakt dus het beste van twee werelden eigenlijk.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film 'interessant' is. Ook is de film 'inspirerend'. Deze criteria kunnen ook voor andere kunstvormen gelden. Verder is de film geloofwaardig en authentiek, met een geraffineerde opbouw. Haast ongemerkt wordt de kijker naar een aangrijpende, tragische wending in het verhaal gevoerd. Dit gebeurt dus heel subtiel. De film is echt en ongestructureerd. Ook staat er dat in de meeste films een leraar de zieltjes komt redden op een achterstandsschool, maar deze film doet iets interessanter. Het is dus een originelere aanpak wat hier is gedaan. De recensie geeft de indruk dat het wel een film is om over na te denken. Het is een 'halve' documentaire en het heeft een geëngageerd onderwerp, zodat de film ook echt 'van belang' is. De film heeft een actueel maatschappelijk nut eigenlijk. Een jaar op een zwarte school is een maatschappelijk onderwerp. Hier wordt volgens de schrijver vaak ook in simplistische termen over gesproken, maar dat doet deze film dus niet. Deze film is dus niet simplistisch.

- Positief én negatief commentaar

De schrijver is alleen maar positief. De film is overrompeld, geloofwaardig, authentiek, aangrijpend, echt en realistisch. Er wordt geen negatief commentaar gegeven.

- Interpretatie

Er wordt gezegd dat deze film 'van belang is' vanwege het geëngageerde onderwerp. Ook staat er dat deze film laat zien dat de inspirerende, 'democratische' stijl van lesgeven van de leraar waardevol is, maar dat er ook grote risico's aan kleven. Ook staat er dat de film een inspirerend, realistisch, vrolijk stemmend, hartverscheurend beeld geeft van een jaar op een zwarte school. Dat vindt de recensent heel wat, voor een onderwerp waarover vaak in simplistische termen wordt gesproken.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Palm op het filmfestival van Cannes won.

- Publieksoriëntatie

Wordt niet specifiek vermeld.

- Participatie-ervaring

De film wordt door de recensent 'overrompeld' genoemd. Ook staat er dat de kijker ongemerkt naar een aangrijpende, tragische wending in het verhaal wordt gevoerd. Die ook nog eens dubbel zo hard aankomt, doordat de film zo echt en ongestructureerd lijkt. Er wordt ook vermeld dat de film vrolijk stemmend is, maar ook hartverscheurend.

- Acteerprestaties

Francois Begaudeau wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie op de regisseur. Het gaat vooral over het verhaal en wat er met het verhaal wordt bedoeld. De acteurs zijn hier minder van belang.

Overige artikelen: (7)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Een subtiel sociaal drama

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 784 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 29 augustus 2008

Titel: Geen autoriteit meer zonder argumenten

Plaats: Cultureel supplement, blz 14

Grootte: 2056 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Interview (Francois Bégaudeau)

- Zaterdag 20 september 2008

Titel: Inzending Oscars

Plaats: Kunst, blz 7

Grootte: 48 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 22 september 2008

Titel: 'Entre les Murs' onderscheiden

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 88 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Woensdag 5 november 2008

Titel: Zegetocht voor de Franse film

Plaats: Film, blz 13

Grootte: 519 woorden

Auteur: André Waardenburg

Soort: Achtergrond

- Woensdag 26 november 2008

Titel: Zwarte school speelt de hoofdrol

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 844 woorden

Auteur: Karel Berkhout

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 31 januari 2009

Titel: De actualiteit is vaak een spiegel van de kunst

Plaats: Zaterdag bijvoegsel, blz 2-3

Grootte: 555 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Soort: Achtergrond

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 27 november 2008

Titel recensie: Een schitterende microkosmos

Plaats in krant: Film, blz 16-17

Omvang recensie: 397 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Francois Bégaudeau, de schrijver van het boek waar de film op is gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

Ook de film *Ressources Humaines* (1999) wordt genoemd, een andere film van Cantet, net als zijn films *l'Emploi du Temps* (2001) en *Vers le Sud* (2005)

- Andere regisseurs

De Franse filmregisseur Maurice Pialat wordt genoemd. Ook de Nederlandse regisseur Eugénie Jansen wordt genoemd. Zij deed iets soortgelijks als deze film, maar dan over het circus.

- Andere films

De film *Sous le Soleil de Satan* (1987) wordt genoemd, deze Franse film won ook een Gouden Palm. Ook wordt de Franse documentaire *Etre et Avoir* (2002) genoemd, die ook over een Franse klas ging. Ook de Nederlandse film *Calimoucho* (2008) wordt genoemd, als vergelijking van het genre.

- Context

De recensent zegt dat het ruim twintig jaar geleden was dat een Franse regisseur de Gouden Palm in Cannes won. Verder wordt er gezegd dat de film veelal improviserend tot stand kwam. Er wordt enigszins uitgelegd hoe de film tot stand kwam. Cantet en Bégaudeau organiseerden workshops waarin de film werd ontwikkeld, zonder scenario, wel met echte leraren, echte leerlingen en veelal hun echte ouders.

- Connectie met kunst

Ook wordt er gezegd dat er in de film 'pure poëzie' zit. Net als dialogen, die soms net rapnummers zijn. Verder wordt er letterlijk gezegd dat de regisseur Cantet tot de kunstenaars behoort, als de schrijver zegt: 'Cantet staat daarmee in een rijke, humane traditie van kunstenaars die scherpstellen en inzoomen op de hen omringende wereld.'

- Kunst criteria

Hier wordt niet over gesproken.

- Positief én negatief commentaar

De schrijver is vol lof over deze film. Het is een 'wonderlijke film'. Verder krijgt de regisseur veel aandacht over succesvolle eerdere films. Er is geen enkel negatief commentaar.

- Interpretatie

De recensent vindt dat er in de film een microkosmos wordt laten zien, en onze enerverende, multiculturele samenlevingen een spiegel voor houdt. Ook zegt ze dat er in de film geen eenvoudige oplossingen zijn. 'Ook als we met elkaar praten, zullen we elkaar niet altijd begrijpen.' Verder stelt ze dat de film gaat over immigratie, het onderwijssysteem en de werking van taal. Tevens zegt de schrijver dat de regisseur in zijn werk geen oordeel velt over de geportretteerde mensen. En daarmee staat hij volgens de schrijver in een rijke, humane traditie van kunstenaars die scherpstellen en inzoomen op de hen omringende wereld.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Palm in Cannes heeft gewonnen. Verder staat er dat de regisseur in een rijke, humane traditie staat van kunstenaars die scherpstellen en inzoomen op de hen omringende wereld. Er wordt dus letterlijk gezegd dat de regisseur een kunstenaar is, dus de film zal dan ook wel kunst zijn.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de film een hypnotiserend effect heeft. Je vergeet soms dat het fictie is, zo documentair is de film gedraaid.

- Acteerprestaties

Francois Bégaudeau wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie duidelijk op de regisseur van de film.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Frans schooldrama wint Cannes

Plaats: De Gids, blz 12-13

Grootte: 367 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 22 september 2008

Titel: Laurent Cantet wint prijs op festival Film by the Sea

Plaats: De Gids, blz 12-13

Grootte: 219 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Woensdag 26 november 2008

Titel: 'Ik wantrouw de modelleraar'

Plaats: De Verdieping, blz 2

Grootte: 778 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Interview (Laurent Cantet)

- Woensdag 26 november 2008

Titel: Woehoe, loeit de klas

Plaats: De Verdieping, blz 2-3

Grootte: 1131 woorden

Auteur: Jann Ruyters

Soort: Achtergrond

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 27 november 2008

Titel recensie: Complexe ode aan het onderwijs

Plaats in krant: Kunst, blz 38-39

Omvang recensie: 465 woorden

Auteur: Bor Beekman

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Francois Begaudeau, op zijn boek is de film gebaseerd. Tevens schreef Begaudeau het filmscenario. Er wordt verteld dat de film gebaseerd is op het boek van Begaudeau.

- Eerder werk regisseur

Resources humaines, en Vers le sud worden genoemd.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De film Dead Poets Society (1989) wordt genoemd, en Dangerous Minds (1995), als zijnde 'doorsnee schoolfilm'.

- Context

En ook dat de leerlingen ook geen professionele acteurs zijn, maar gewoon uit de klas zijn geplukt. De film is deels geïmproviseerd.

- Connectie met kunst

Niet zozeer een kunstvorm, maar wel iets uit de Griekse oudheid, is de 'Socratische lesmodel' wat in de recensie wordt genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film een 'complexe ode' is. Tevens is de film authentiek. Verder staat er dat deze film anders is dan de meer doorsnee schoolfilm. Hij is dus origineler.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is enkel positief. Hij vindt het geen doorsnee film, met messcherpe dialogen en elke zin of blik is raak. Het is een ode aan het hedendaagse onderwijs. Een authentieke film. Geen negatief commentaar.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat er aan het einde van de film niets is opgelost. Wel komen er aan het einde van de film vragen los. Vragen die er toe doen. Die kan ieder dus op een verschillende manier interpreteren of benaderen. Verder vindt de recensent de film een ode aan het hedendaagse onderwijs. Dit is een manier om de film uit te leggen.

- Kunst vs. entertainment

De recensent zegt dat dit geen gewone doorsnee schoolfilm is, zoals Dead Poets Society en Dangerous Minds. In deze film wordt er niets opgelost, en is daarmee niet doorsnee. Er wordt vermeld dat de film in Cannes de Gouden Palm heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat de kijker wel gaat nadenken door deze film en vragen gaat stellen. Het voelt dan niet als huiswerk, maar het is wel iets om even bij stil te staan. Ook de zin dat deze film een 'ode aan het hedendaagse onderwijs' is, laat een beetje zien dat het een maatschappelijk betrokken film is. Iets met voeling en connectie in de actualiteit. Dit kan een beperking zijn voor de toegankelijkheid van de film en wellicht vraagt deze film dan ook een iets intelligenter publiek. Dit wordt echter niet specifiek vermeld.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de regisseur zo dicht op zijn onderwerp filmt, dat de kijker zich bijna in de klas waant. Ook staat er dat de film niet aanvoelt als een improvisatie. Tevens wordt er gezegd dat elke zin of blik raak is, en bijdraagt aan het bouwwerk dat de kijker exact naar de plek stuurt die de makers voor ogen hebben. De film eindigt in een opdracht voor de kijker. Die moet volgens de recensent namelijk uitvogelen wie hier juist handelt en wie niet. Maar de film is geen huiswerk. Verder is de film niet opbeurend.

- Acteerprestaties

Francois Begaudeau wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur en zijn verhaal, zijn film. De 'acteurs' zijn veel minder van belang in dit artikel.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Portret ruige Franse school wint Cannes

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 160 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Gouden Palm voor Laurent Cantet

Plaats: Kunst, blz 11

Grootte: 666 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Achtergrond

- Woensdag 28 mei 2008

Titel: Sterren van een gewone school in gewone buurt

Plaats: Buitenland, blz 6

Grootte: 423 woorden

Auteur: Ariejan Korteweg

Soort: Achtergrond

- Donderdag 20 november 2008

Titel: Schetsen uit school

Plaats: Kunst, blz 6-7

Grootte: 1260 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Interview (Laurent Cantet)

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 27 februari 2009

Titel recensie: An autobiographical film about a teacher avoids all the genre clichés

Plaats in krant: Film & muziek, blz 10

Omvang recensie: 993 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook wordt er gezegd dat de film gebaseerd is op een autobiografisch roman van auteur en voormalig docent Francois Begaudeau. Ook wordt het boek genoemd waar de film op is gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

Ook de film Human Resources (1999) van Cantet wordt genoemd over de werkomgeving.

- Andere regisseurs

Documentairemaker Nicolas Philibert wordt genoemd.

- Andere films

De Franse film Etre et Avoir (2002) wordt genoemd als vergelijking met ook een 'documentaire' over een school.

- Context

Er wordt gezegd dat de film gebaseerd is op een autobiografisch roman door auteur en voormalig docent Francois Begaudeau. Ook staat er dat de kinderen in de film non-professionals zijn en ze spelen door improvisatie.

- Connectie met kunst

Niet zozeer een kunstvorm, maar wel een levensbeschouwing, is het humanisme dat wordt genoemd. Net als het realisme, om de film te omschrijven.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat het verhaal zich zachtjes, bijna onzichtbaar, opbouwt door de film. er is dus sprake van een zekere subtiliteit.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is alleen maar positief. Hij vindt het een heldere, duidelijke film die opbeurend is. Hij werd er blij van en wijzer, en er zijn maar weinig films die dat kunnen zeggen. Hij 'could watch it all afternoon'. Ook het idealisme uit de film kan hij waarderen. De scènes zijn natuurlijk, ongedwongen en moeiteloos overtuigend. Ook vindt hij het jammer dat de film geen Academy award heeft gewonnen.

- Interpretatie

De schrijver vindt de film een vorm van reality tv, maar dan met idealisme en een poging om iets te leren. Verder interpreteert hij een scene waarbij Francois en Esmeralda buiten op straat iets moeten uitpraten. Het feit dat ze dat daar doen, op neutraal gebied, is voor Francois enigszins vernederend en tast zijn eer aan. De laatste scene van het lege klaslokaal legt de auteur uit als een verlaten slagveld.

- Kunst vs. entertainment

De recensie begint met te vertellen dat de omschrijving 'de idealistische jonge leraar doet z'n best voor een moeilijke klas met kansarme kinderen' klinkt als de saaiste filmcliché die je maar kunt bedenken. Normaal gesproken dan, want in deze film is het wel goed gedaan. Er wordt gezegd dat de film de Palme d'Or in Cannes heeft gewonnen. En er staat dat de film pech had dat het niet de Academy award won. Verder staat er dat het een aangrijpende vorm van reality televisie is, maar een reality TV dat niet gaat over vernedering of schaamte, maar over idealisme en de poging iets te leren.

- Publieksoriëntatie

Er komt in de recensie duidelijk naar voren dat deze film je iets wil leren en dat het ook leerzaam is. Dit is dus niet simpel vermaak en maakt de film wellicht minder toegankelijk voor iedereen. Het publiek moet dus wel geïnteresseerd zijn om iets te willen leren van een film. Een soort bewustwording. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat deze film smaakt als een glas ijskoud water. Verder zijn bepaalde scènes erg aangrijpend. De recensent zegt dat hij het de hele middag zou kunnen kijken. Het is gewoon fascinerend. En opbeurend. Ook zegt hij dat bij de laatste scene van het lege klaslokaal, zijn nekharen overeind gingen staan. Volgens de recensent zijn er maar weinig films die kunnen zeggen dat ze hun publiek blijer en wijzer hebben gemaakt. Deze film kan dat wel.

- Acteerprestaties

Francois Begaudeau wordt genoemd. Hij speelt zichzelf, of een versie van zichzelf, en dat doet hij erg goed.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de acteurs. Met name Begaudeau/Marin komt uitgebreid aan bod. Er wordt lang verteld over het verhaal en wat Marin allemaal meemaakt. De regisseur wordt wel genoemd, maar de nadruk in de recensie ligt niet echt op hem.

Overige artikelen: (5)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: French classroom drama wins top prize at Cannes Film Festival

Plaats: Binnenland, blz 7

Grootte: 261 woorden

Auteur: Mark Brown

Soort: Nieuwsverhaal

- Dinsdag 27 mei 2008

Titel: Top of the class

Plaats: Features, blz 28

Grootte: 695 woorden

Auteur: Lanie Goodman

Soort: Interview (Laurent Cantet)

- Dinsdag 27 mei 2008

Titel: The new revolution

Plaats: Commentaar en debat, blz 26

Grootte: 766 woorden

Auteur: Agnes Poirier

Soort: Opinie

- Dinsdag 9 september 2008

Titel: Education: sex, violence and classroom action

Plaats: Educatie, blz 1

Grootte: 1993 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 20 februari 2008

Titel: Oscars special: 'Every day I was playing a role'

Plaats: Film en muziek, blz 6

Grootte: 1774 woorden

Auteur: Stuart Jeffries

Soort: Interview (Francois Begaudeau)

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 1 maart 2009

Titel recensie: Surly, sarky, rude... and that's just the teacher

Plaats in krant: Kunst, blz 56

Omvang recensie: 1035 woorden

Auteur: Jonathan Romney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Francois Bégaudeau, hij schreef het boek Entre les Murs, waarop deze film is gebaseerd en is tevens de co-writer. Ook wordt het boek genoemd waarop deze film is gebaseerd. Het is een roman, of een impressionistisch memoir, dat is een beetje onduidelijk.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

De Amerikaanse documentairemaker Frederick Wiseman wordt genoemd, als vergelijking van ook een documentairemaker die het 'gewone' Amerikaanse leven verfilmt.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt verteld dat de film is gefilmd en zich ook afspeelt in een school in Parijs, waar de scholieren uit de film ook echt naar school gaan. De docenten zijn ook echt, allemaal behalve één, die tegelijkertijd wel en niet echt is. Francois Marin wordt gespeeld door Francois Bégaudeau, auteur van het boek Entre les Murs over een jaar lesgeven op zo'n school. De film is een aardige geloofwaardige dramatisering van de roman van Bégaudeau. Er staat dat Bégaudeau en zijn twintig leerlingen improviseren rond voorgeplande situaties.

- Connectie met kunst

Ook worden de dialogen Staat (Politeia) van Plato aangehaald. Deze komen voor in de film, maar de recensent kiest ervoor dit te noemen. Ook wordt de Socratische dialoog aangehaald, een literair prozagenre uit de Griekse oudheid. Kenmerkend voor het genre zijn de dialoogvorm en de morele en filosofische problemen die de personages bespreken.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat je deze film in Hackney, Brooklyn, Shanghai of Bagdad kan vertonen, maar dat het er overal ongeveer hetzelfde is. Dit impliceert dus een zekere universaliteit en wellicht ook tijdloosheid. Tevens is de film 'educational'. Ook dit kan ook voor andere kunstvormen gelden. Ook de opvatting dat de regisseur een politieke agenda heeft en er sociale issues worden aangesneden, kan voor andere kunstvormen ook gelden. Net als het gegeven dat de film hybride is, en dus een mengvorm tussen verschillende genres. Ook dat zien we in andere kunstvormen ook terug. Verder staat er dat de film in z'n soort geen nieuwe benadering is. Deze vorm van film maken kennen we al. In dat opzicht is de film niet origineel.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is louter positief. Het is een goede blik in de actualiteit en het is een slimme mengvorm van genres. Het komt allemaal echt over en het is een rijke stimulerende film die al het goede van een documentaire heeft.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat deze film misschien niet een radicaal nieuwe benadering laat zien van de 'ondefinieerbare' waarheid, maar het laat wel een levendige en vindingrijke betrekking met de hedendaagse wereld zien. Verder heeft de auteur het over de politieke agenda van de regisseur. Dit is dat het vooral een film is over de jeugd en rassen in hedendaags Frankrijk. Dit betekent volgens de recensent ook dat hij aanzienlijk minder geïnteresseerd is in de goedgemanierde witte kinderen, die al meer dan genoeg aanwezig zijn in Franse films. Slechts één keer krijg je het gevoel dat er in de film een punt wordt gemaakt, aldus de schrijver. En dat is wanneer Esmeralda vertelt dat ze Plato's Republic leest. De recensent zegt dat er geen oplossing is voor alle drama's: het eindshot van een leeg klaslokaal laat een vraagteken hangen over de toekomst van de scholieren, met de hint dat hetzelfde liedje snel weer zal beginnen en alles weer hetzelfde zal zijn in het nieuwe schooljaar. Verder wordt er gezegd dat je over deze film gaat discussiëren over pedagogie, discipline, raciale en sociale identiteit. Het is geen didactische film, maar zeker onderwijzend, het laat je de vragen stellen, maar geeft geen kant-en-klare antwoorden. Er kan dus zeker gediscussieerd worden over de film en op verschillende manieren worden geïnterpreteerd.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film een Oscarnominatie heeft. Verder staat er dat de film de pikante smaak heeft van de actualiteit die je in de beste documentaires krijgt, en alleen zeldzame fictiefilms die documentaireachtig willen lijken. Dit impliceert dus dat documentaires eigenlijk beter zijn dan fictie, maar deze film combineert het allebei en is daarom erg goed.

- Publieksoriëntatie

Er komt duidelijk naar voren dat deze film aanzet tot nadenken en discussie, aangezien er actuele maatschappelijk sociale thema's worden behandeld. Dit moet de kijker dus wel aanspreken en het ligt misschien voor de hand dat er een wat intelligenter publiek op af komt. In ieder geval is de film waarschijnlijk ook gemaakt vanuit een maatschappijkritisch oogpunt en dit dient de kijker dan ook interessant te vinden en/of te begrijpen. Dit wordt echter niet zo specifiek vermeld.

- Participatie-ervaring

De recensent beschrijft dat in de bioscoop, het je intuïtie is, dat je vertelt wat voor soort film je aan het kijken bent. Over het algemeen weet je of je een documentaire aan het kijken bent. Maar misschien is het moeilijker om vast te stellen of je een docudrama, een mock-doc of een ander subgenre die de laatste jaren in opkomst zijn, aan het kijken bent. Tevens staat er dat de film in eerste instantie lijkt op een documentaire. Daarbij wordt er gezegd dat als je Begaudeau zo voor de klas ziet staan, je voor geen moment twijfelt dat dit de wereld is waar hij thuis hoort. Slechts één keer krijg je in de film het gevoel dat er een punt wordt gemaakt. Daarnaast wordt er gezegd dat deze film je aan het discussiëren zet over pedagogie, discipline, raciale en sociale identiteit. Verder is het een rijke, stimulerende film. Het is geen didactische film, maar wel onderwijzend, en het laat je de vragen stellen, maar geeft geen kant-en-klare antwoorden.

- Acteerprestaties

Francois Bégaudeau wordt genoemd. Er staat dat het niet makkelijk is om uit te maken of hij een versie van zichzelf speelt, of dat hij een portret van een bepaald soort docent creëert.

- Nadruk

De nadruk ligt hier vooral op de regisseur en zijn film, het verhaal en de keuzes in de film. De 'acteurs' komen minder aan bod.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: French school film is the Class act in Cannes

Plaats: Nieuws, blz 6

Grootte: 568 woorden

Auteur: Arifa Akbar en Ben Clover

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 6 oktober 2008

Titel: Grit beats nostalgia in French film war

Plaats: Wereld, blz 20

Grootte: 562 woorden

Auteur: John Lichfield

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 28 februari 2009

Titel: Performance notes

Plaats: blz 52

Grootte: 151 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Zaterdag 28 februari 2009

Titel: New films

Plaats: Informatie, blz 22

Grootte: 258 woorden

Auteur: Laurence Phelan

Soort: Recensie

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 1 maart 2009

Titel recensie: Beating the bank with a bullet

Plaats in krant: Seven, blz 25

Omvang recensie: 418 woorden

Auteur: Jenny McCartney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Francois Begaudeau, hij schreef het boek waarop de film is gebaseerd en ook het screenplay.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

De Amerikaanse filmregisseur David Mamet wordt genoemd. Als vergelijking van een scene die gelukkig niet uitdraait op een Mamet-heksenjacht scene.

- Andere films

Ook wordt de documentaire Etre et Avoir (2002) genoemd, als de vorige geweldige Franse schoolportret.

- Context

Er wordt verteld dat de film in documentairstijl is gefilmd, met een echt leraar een cast van jonge niet-acteurs in de hoofdrol.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat een film zelden zo goed de dagelijkse spanning van een klaslokaal kan weergeven. Het is dus een uitzonderlijke, en dus ook originele, zeldzame film.

- Positief én negatief commentaar

De recensent geeft niet veel commentaar, maar het commentaar dat ze geeft is positief. Zelden zag ze de dagelijkse spanning van een klaslokaal zo intact vastgelegd. Verder noemt de schrijver het het nieuwste Franse meester-portret van een school.

- Interpretatie

De schrijver legt uit dat de scene van Soulemayne en z'n moeder, een pijnlijke illustratie is van de soms onoverbrugbare verschillen in het begrijpen van dingen tussen talen en culturen.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film een Palme d'Or heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De auteur zegt dat er ook momenten van aanzienlijke pathos zijn. Verder zegt ze dat ze tijdens het kijken van de film terug moest denken aan een uitwisselingstrip op een Franse school toen ze twaalf jaar oud was.

- Acteerprestaties

Francois Begaudeau wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de acteurs, en dan met name Begaudeau/Marin. Zijn visie en ervaringen worden vooral besproken. Regisseur Cantet wordt wel genoemd, maar komt niet verder niet veel aan bod.

Overige artikelen: (0)

ENTRE LES MURS

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 26 februari 2009

Titel recensie: Taught with tension

Plaats in krant: T2, blz 14

Omvang recensie: 611 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Laurent Cantet wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Francois Begaudeau, die het script heeft geschreven.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt gezegd dat de impact van de film sensationeel was. Ook wordt er verteld dat de film deels geïmproviseerd is, en deels gescript. Tevens wordt er gezegd dat de film veel aandacht kreeg van de media, aangaande het openbare onderwijs systeem. Niet alleen in Frankrijk, maar in elk land waar de film draait.

- Connectie met kunst

Het Dagboek van Anne Frank wordt aangehaald. Dit komt voor in de film, maar de recensent kiest ervoor dit in zijn verhaal te noemen. Ook wordt het nihilisme genoemd, een filosofische visie. Dit is dan geen kunst, maar wel een aanwijzing dat het het verhaal naar een hoger niveau wil tillen. Verder wordt de Gordiaanse knoop genoemd, een onontwarbare knoop en de uitdrukking komt uit de Griekse oudheid. Dit is allemaal echter geen kunstconnectie die wordt gemaakt.

- Kunst criteria

Er staat dat deze film aan elkaar is gelijmd als het ware een fly-on-the-wall documentaire, maar het is meer subtiel.

- Positief én negatief commentaar

De recensent houdt zich redelijk op de vlakte. Wel vindt hij het 'acteerwerk' van de kinderen heel goed en ook de regisseur heeft goed werk verricht. Zelfs elk parlementslid zou deze film moeten zien. Hij noemt geen negatieve dingen.

- Interpretatie

Er wordt gezegd dat deze film een middenklasse ouders nachtmerrie is dat ontvankelijke jonge studenten van het idee afbrengt om ooit les te gaan geven. Verder zegt de auteur dat dit een film is die elk parlementslid moet kijken en over praten. Ook zegt hij dat als dit het leven is voor de klas van het openbaar onderwijs, is het een schandaal.

- Kunst vs. entertainment

Ook staat er dat de film de Palme d'Or in Cannes heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Niet zozeer hoeft je intelligent te zijn voor deze film, maar wellicht wel maatschappelijk betrokken. Het wordt uit de recensie duidelijk dat de film heftige emoties oproept over de maatschappij en ook discussie veroorzaakt. Het is dus een maatschappelijk betrokken film. Het publiek voor deze film zal hierin dan ook geïnteresseerd zijn. Dit zal niet iedereen zijn, maar wellicht een gedeelte van de samenleving die hier voeling mee heeft en vaak zijn dit de wat hoger opgeleide personen. Dit wordt echter niet expliciet gezegd.

- Participatie-ervaring

Er staat dat je bij de film wanhoopt dat de interesses van de grote meerderheid van de straatwijze kinderen simpelweg niet verder reikt dan rap muziek, sex, rondhangen, mobiele telefoons en voetbal. Het tragische is ook dat je ook weet dat dat nooit zo zal zijn. Tevens staat er dat je je verwondert over hoe deze eenzame, bedrieglijke leren – een veteraan na slechts vier grofgebekte jaren – de vernederende opmerkingen verandert in iets bruikbaar. Ook vraag je je af waarom hij moeite doet. Deze film laat je volgens de auteur je niet op je gemak voelen, door verontwaardiging en ongeloof. De recensent sluit af dat je deze film en de explosieve issues met zorg moet behandelen. Er staat ook dat de film voor middenklasse ouders een nachtmerrie is, en de film zal jonge vatbare studenten van het idee af brengen ooit les te gaan geven. Daarbij heeft de film in elk land waar hij draait, mediacommotie veroorzaakt over het openbare onderwijs systeem. Deze reacties wekt de film dus op.

- Acteerprestaties

De kinderen worden genoemd. Zij acteren zo rauw en natuurlijk dat je je er over verwondert en dan afvraagt hoeveel ervan is geïmproviseerd en hoeveel er uit het 'boekje' komt.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt vooral bij de regisseur. Hij wordt meerdere malen genoemd en er wordt uitgelegd hoe hij bepaalde dingen heeft aangepakt in de film. De 'acteurs' worden ook genoemd, maar komen minder nadrukkelijk aan de orde.

Overige artikelen: (6)

- Maandag 26 mei 2008

Titel: The Class brings light at the end

Plaats: Binnenland, blz 15

Grootte: 248 woorden

Auteur: Wendy Ide

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 26 mei 2008

Titel: Ira protest film wins trophy at Cannes

Plaats: Binnenland, blz 15

Grootte: 624 woorden

Auteur: Dalya Alberge

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 4 oktober 2008

Titel: Class wars

Plaats: Focus report Screen BFI London Film Festival, blz 32

Grootte: 921 woorden

Auteur: Wendy Ide

Soort: Achtergrond

- Zondag 1 februari 2009

Titel: 'Students feel humiliated'

Plaats: Ecosse, blz 13

Grootte: 511 woorden

Auteur: Matthew Campbl

Soort: Interview (François Bégaudeau)

- Zaterdag 28 februari 2009

Titel: New releases

Plaats: Playlist, blz 20-21

Grootte: 245 woorden

Auteur: James Christopher, Tom Charity, Kevin Maher en Wendy Ide

Soort: Recensie

- Zondag 1 maart 2009

Titel: The hardest lesson

Plaats: Cultuur, blz 15

Grootte: 812 woorden

Auteur: Cosmo Landesman

Soort: Recensie

SE, JIE

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Donderdag 24 januari 2008

Titel recensie: De maagdelijkheid verliezen voor het verzet

Plaats in krant: blz 31

Omvang recensie: 361 woorden

Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Eileen Chang, op haar verhaal is de film gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

Ook worden andere films van Lee genoemd, zoals The Hulk (2003) en Brokeback Mountain (2005).

- Andere regisseurs

Regisseur Paul Verhoeven wordt genoemd, omdat hij vorig jaar jurylid was tijdens het filmfestival van Venetië en deze film erg op zijn film Zwartboek lijkt. Ook wordt er gezegd dat de regisseur Lee één van de belangrijkste filmmakers van dit moment is. Hij wordt dus impliciet met andere filmmakers vergeleken.

- Andere films

De film Zwartboek (2006) wordt genoemd, omdat deze film er erg op lijkt.

- Context

Ook wordt er vermeld dat de regisseur twee keer de Gouden Leeuw won in drie jaar tijd. Er wordt verteld dat de film zich in de periode 1938-1942 afspeelt in China onder de Japanse bezetting.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film wel erg veel op de film Zwartboek lijkt. In die zin is de film niet erg origineel. 'De overeenkomsten zijn onmiskenbaar.' Verder zitten er subtiele beelden en gebaren in de film.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is tamelijk genuanceerd. Hij vindt het verhaal niet origineel (vergelijking Zwartboek) en het wordt zelden meeslepend, maar de regisseur Lee vindt hij nu eenmaal een geweldige filmmaker.

- Interpretatie

De recensent zegt dat Paul Verhoeven op z'n minst een gevoel van herkenning moet hebben gehad toen hij de film onder ogen kreeg. Ook zegt hij dat de overeenkomsten met Zwartboek onmiskenbaar zijn. Verder vindt de schrijver de film een verkapt liefdesverhaal: het gaat om een verboden, zelfs onmogelijke verhouding. Ook zegt hij dat de regisseur tamelijk expliciete scènes gebruikt om zijn bedoelingen kenbaar te maken.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Leeuw in Venetië heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Je krijgt door de recensie een beetje de indruk dat de film alleen de moeite waard is omdat de regisseur Lee zo goed is. De fans van de regisseur zullen deze film dus graag zien. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

Er zitten enkele 'aandoenlijke en genante' scènes in de film. Verder is de film niet meeslepend.

- Acteerprestaties

Hier wordt niets over gezegd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie duidelijk op de regisseur. Lee komt uitgebreid aan bod en vormt steeds het middelpunt.

Overige artikelen: (1)

- Maandag 10 september 2007

Titel: Gouden Leeuw nr. 2 voor Ang Lee

Plaats: blz 18

Grootte: 58 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

SÈ, JIÈ

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 23 januari 2008

Titel recensie: Ang filmt te mooi om rauw te zijn

Plaats in krant: Film, blz 8

Omvang recensie: 485 woorden

Auteur: Bas Blokker

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

De film Brokeback Mountain (2005) wordt genoemd. Deze film is ook van dezelfde regisseur.

- Andere regisseurs

De Chinese filmregisseur Zhang Yimou wordt genoemd.

- Andere films

De film Het rode Korenveld (1987) wordt genoemd.

- Context

Er wordt uitgelegd dat de film zich afspeelt tussen Hongkong in 1942 (begin en einde van de film) en Shanghai in 1938 (flashback). Ook staat er dat de seksscènes in de film veelbesproken zijn.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Er wordt gesproken over 'oninteressant', 'confronterend', 'fascinatie'. Deze woorden kunnen ook gelden als criteria voor andere kunstvormen. Verder staat er dat de gevoelens van de personages 'subtiel' zijn, en dat de film bij tijd en wijle een lege belevenis is. Dit staat in tegenstelling tot diepgang.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is zeker genuanceerd en noemt positief en negatief commentaar. De regisseur filmt sensueel, zijn personages zijn tastbaar. Het zijn smeuge beelden. Maar de visuele sierlijkheid botst met de rauwheid van het verhaal. De esthetiek smooit bijna alle gevoel in de film. Dat is een essentieel manco. Vooral de hoofdrolspeler is te kil, waardoor de schoonheid van de film soms een lege belevenis wordt.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat de onderstroom in alle films van deze regisseur is: de onmogelijke liefde.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film op het filmfestival van Venetië de Gouden Leeuw kreeg. Verder staat er dat de regisseur er opnieuw in is geslaagd een film te maken die de nieuwsgierigheid van een breed internationaal publiek prikkelt en dat hij meer mensen bereikt dan alleen de kijkers. Dit duidt dus op een succesvolle regisseur, en dus film, die veel mensen kennen.

- Publieksoriëntatie

De recensie begint met te zeggen dat deze film de nieuwsgierigheid van een breed internationaal publiek prikkelt. De film is dus eigenlijk voor iedereen toegankelijk.

- Participatie-ervaring

Er staat dat Leung zijn personage zo kil neerzet, dat hij er bijna oninteressant van wordt. Verder staat er dat de gevoelens van de personages verwarrend zijn, en later confronterend. Verder wordt de nieuwsgierigheid dus geprikkeld bij deze film.

- Acteerprestaties

Tony Leung wordt genoemd. Hij is een Hong Kong ster, maar zet zijn personage zo kil neer dat hij er bijna oninteressant van wordt.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de regisseur, en minder op de acteurs.

Overige artikelen: (6)

- Vrijdag 27 juli 2007

Titel: 'Atonement' openingsfilm festival Venetië

Plaats: Kunst, blz 6

Grootte: 617 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Achtergrond

- Woensdag 29 augustus 2007
Titel: Weinig bijval voor openingsfilm festival Venetië
Plaats: Film, blz 11
Grootte: 614 woorden
Auteur: Bas Blokker
Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 30 augustus 2007
Titel: Bescheiden applausje voor Ang Lee
Plaats: Kunst, blz 11
Grootte: 493 woorden
Auteur: Bas Blokker
Soort: Achtergrond

- Maandag 10 september 2007
Titel: Gouden Leeuw voor Ang Lee
Plaats: Kunst, blz 9
Grootte: 356 woorden
Auteur: Bas Blokker
Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 12 januari 2008
Titel: Ook de ambtenaar komt een kopietje halen
Plaats: Kunst internationaal, blz 9
Grootte: 970 woorden
Auteur: Oscar Garschagen
Soort: Reportage

- Vrijdag 1 februari 2008
Titel: Lust, Caution
Plaats: Cultureel supplement, blz 20-21
Grootte: 109 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Recensie

SE, JIE

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 24 januari 2008

Titel recensie: Lust is geen beheersbaar spel

Plaats in krant: Film, blz 14-15

Omvang recensie: 433 woorden

Auteur: Jann Ruyters

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

De Chinese schrijfster Eileen Chang wordt genoemd, op haar verhaal is de film gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

De film Brokeback Mountain wordt genoemd.

- Andere regisseurs

Ook de Chinese filmregisseur Wong Kar-wai wordt genoemd, als zijnde de vaste regisseur van acteur Tony Leung. Regisseur Paul Verhoeven wordt genoemd, als maker van Zwartboek en jurylid van de Gouden Leeuw die Lee de prijs gaf.

- Andere films

De films Hiroshima, mon amour (1959), The night porter (1974) en Zwartboek (2006) worden genoemd als ook films over liefde tussen vijanden. Daarnaast wordt de film Intermezzo (1939) genoemd, en de film Penny Serenade (1941) om aan te geven dat dit klassiekers zijn waar het melodrama mee vergeleken kan worden.

- Context

Ook staat er dat er al veel geginnegapt is over de 'caution' die de regisseur in acht neemt, tot hij eindelijk bij de 'lust' aankomt. En dat Lee de Gouden Leeuw uit handen van Verhoeven kreeg.

- Connectie met kunst

Geen.

- Kunst criteria

Geen.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is zeker genuanceerd. Hij geeft positief en negatief commentaar. De film maakt indruk, maar de seksscènes werken soms op je lachspieren. Wel is het vreemd dat die ongewone, heftige scènes zijn ingebed in een film die lang alleen een traditioneel, episch drama lijkt. De regisseur neemt nogal de tijd voor het 'voorspel'. De seks valt dan ineens wat rauw op je dak. Maar de hoofdrolspelers zijn goed en overtuigend.

- Interpretatie

De recensent zegt wat de regisseur wil dat de seksscènes zeggen: lust is geen beheersbaar spel, het is een niet te houden duistere oerkracht, een oorlog op zichzelf. Verder zegt hij dat de film lang alleen een traditioneel, episch drama lijkt. Dit is zijn uitleg.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film een Gouden Leeuw heeft gewonnen. Er staat dat de regisseur goed is in het oproepen van het ouderwetse Hollywood-gevoel.

- Toegankelijkheid en publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de acrobatiek in de seksscènes bijna op de lachspieren werken, maar in intensiteit ook indruk maken. Tevens staat er dat de oplettende kijker zijn kennis van het mahjongspel kan opvrijzelen in de vele sessies waarmee de vrouw van meneer Yi en haar vriendinnen hun tijd doden. Ook wordt er gezegd dat de seks wat rauw op je dak valt, gezien de kalmte en rust in de opmaat daarvoor.

- Acteerprestaties

Tang Wei wordt genoemd, zij is debuterend actrice en ze houdt met innemend terughoudende glimlach gemakkelijk je aandacht vast. Ook Tony Leung wordt genoemd, hij is de ster van regisseur Wong Kar-wai en is in deze film wat vager, maar overtuigend genoeg.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt op de regisseur. Alles wordt vanuit zijn standpunt gezien. Waarom heeft hij voor bepaalde dingen gekozen? Het is echt 'de film van Lee'.

Overige artikelen: (1)

- Donderdag 30 augustus 2007

Titel: Ook de tachtigers strijden om de Gouden Leeuw

Plaats: Film, blz 14-15

Grootte: 350 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Nieuwsverhaal

SE, JIE

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 24 januari 2008

Titel recensie: Lust en waakzaamheid

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 496 woorden

Auteur: Pauline Kleijer

Analyse:

- Regisseur

De Taiwanese regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als de Mexicaanse cameraman Rodrigo Prieto, de Franse componist Alexandre Desplat en art director Lai Pan. Ook Eileen Chang wordt genoemd. Op haar verhaal is deze film gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

De film Sense and Sensibility (1995) wordt genoemd, ook een film van Ang Lee, net als The Ice Storm (1997), Crouching Tiger, Hidden Dragon (2000) en Brokeback Mountain (2005).

- Andere regisseurs

De Chinese regisseur Wong Kar-wai wordt genoemd.

- Andere films

Geen.

- Context

Er wordt verteld dat de film zich afspeelt in Sjanghai en Hongkong tijdens de Tweede Wereldoorlog.

- Connectie met kunst

Het theater wordt aangehaald. De film roept vragen op over de werking van theater.

- Kunst criteria

Geen.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is genuanceerd, maar vindt het wel een goede film. Vooral de regisseur is een genie en dit is één van zijn hoogtepunten van zijn carrière. Dit is een geraffineerde, stijlvaste en zwoele film. Soms laat hij de spanning wat varen ten gunste van de sfeer, maar zelfs dat is geen probleem. De film duurt wat lang, maar ook dat is geen probleem, want de film is niet pompeus.

- Interpretatie

De recensent zegt dat deze film iedereen een spiegel voor houdt. En dat de film gaat over identiteit, vrijheid en onderdrukking. Ook roept de film vragen op over de maskers die we in het dagelijks leven dragen, en over de werking van cinema en theater. Hier kan dus over gediscussieerd worden.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat deze film op het filmfestival van Venetië de Gouden Leeuw heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat de film vragen oproept over de maskers die we in het dagelijks leven dragen, en over de werking van cinema en theater. Het is een zwoele film. Hij is misschien wat lang, maar zeker niet pompeus.

- Acteerprestaties

Tony Leung wordt genoemd, een melancholieke held. Hij speelt met de van hem bekende gereserveerde passie, maar toont nu ook een ander gezicht. Ook Tang Wei wordt genoemd, een nieuwkomer die overtuigend speelt.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie duidelijk op de regisseur. Hij wordt meerdere malen genoemd en zijn halve oeuvre wordt besproken.

Overige artikelen: (1)

- Maandag 10 september 2007

Titel: Regisseur Ang Lee wint opnieuw Gouden Leeuw

Plaats: Kunst, blz 10

Grootte: 361 woorden

Auteur: Ronald Ockhuysen

Soort: Nieuwsverhaal

SE, JIE

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 4 januari 2008

Titel recensie: Spies who come in from the cold

Plaats in krant: Film & muziek, blz 7

Omvang recensie: 782 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook Eileen Chang wordt genoemd. Zij heeft het verhaal Lust Caution geschreven.

- Eerder werk regisseur

De film Brokeback Mountain (2005) wordt genoemd. Dit is ook een film van regisseur Lee.

- Andere regisseurs

Ook Amerikaans filmregisseur Orson Welles wordt genoemd, voor een vergelijking. Net als de Brit Alfred Hitchcock.

- Andere films

Ook de film Notorious (1946) van Hitchcock wordt genoemd omdat ook deze film een erotisch spionage drama is.

- Context

Er wordt gezegd dat de film zich in Japans-bezet China in de Tweede Wereldoorlog afspeelt.

- Connectie met kunst

E Annie Proulx wordt genoemd. Zij is de schrijfster van het verhaal Brokeback Mountain.

- Kunst criteria

Er wordt gesproken over 'complex' en 'oblique', wat vertaald kan worden als 'dubbelzinnig'. Ook staat er 'subtiliteit' en 'nuance'. Later ook 'difficult'. Dit zou ook voor andere kunstvormen een criteria kunnen zijn. Wei wordt omschreven als intelligent. Ook staat er dat deze film niet de inzichten in de gedachten en harten van de lovers biedt, als in Brokeback Mountain. Dit kan betekenen dat deze film wat dat betreft dus iets oppervlakkiger is, omdat het minder diep gaat.

- Positief én negatief commentaar

De recensent is overwegend positief. Vooral over de regisseur en de twee hoofdrolspelers is hij erg enthousiast. Het enige negatieve dat hij zegt is dat de film niet de totale blik in de gedachten en harten van de geliefden geeft, zoals in Brokeback Mountain. Hier is het moeilijker te bepalen hoe het voelt om die twee te zijn.

- Interpretatie

De recensent begint zijn verhaal dat hij de titel niet goed vindt. Het moet volgens hem niet zijn Lust, Caution, maar Caution, Lust. Omdat de voorzichtigheid eerst komt, en pas later de lust.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat deze film weer een volgend succes is voor de regisseur. Op welk vlak het succesvol is, wordt niet duidelijk.

- Publieksoriëntatie

Aan het einde van de recensie staat er dat deze film iets moeilijker te begrijpen is dan Brokeback Mountain. Je hebt bij deze film niet zo'n duidelijke blik in de gedachten en harten van de geliefden. Maar dat hoort ook wel een beetje bij de film. De vervreemding en emotionele afsluiting is een centraal deel waar de film over gaat. Maar daardoor is de film dus ook minder toegankelijk. De recensie eindigt met: 'His movies (Lee) are like huge, exciting new buildings for us to gather round and wonder at.' Ook aan het begin van de recensie staat dat deze film wat meer 'complex' is. Dit zal dus niet iedereen aantrekken en vooral een wat meer intelligent publiek trekken. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat de seks scènes een glorieuze impact hebben. Ook is de scene waarbij Wong ontmaagd moet worden, gruwelijk grappig en on-erotisch. De scènes in Sjanghai zijn spectaculair en het is een geweldig bevredigende ervaring. Verder sluit hij af met de vergelijking dat de films van Lee net grote spannende nieuwe gebouwen zijn waar we in rond kunnen kijken en mogen be/verwonderen.

- Acteerprestaties

Tony Leung wordt genoemd. Hij geeft met deze film één van de meest charismatische en memorabele prestaties uit z'n carrière. Ook Wang Tei wordt genoemd, zij is een ware ontdekking. Meedogenloos intelligent en erg mooi, geeft ze een gepassioneerde moedige prestatie dat vele awards verdient. Het heeft haar al een Aziatische filmster gemaakt en concurreert met Zhang Ziyi.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt vooral op de regisseur. Niet een film wordt besproken, maar zijn nieuwe film. Welke keuzes heeft hij gemaakt, etc.

Overige artikelen: (6)

- Dinsdag 4 september 2007

Titel: All's fair in love and war

Plaats: Features, blz 26

Grootte: 917 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 14 december 2007

Titel: 'I had to get to the heart of darkness'

Plaats: Film en muziek, blz 5

Grootte: 1440 woorden

Auteur: Geoffrey MacNab

Soort: Interview (Ang Lee)

- Zaterdag 22 december 2007

Titel: Raw power

Plaats: Weekend, blz 34

Grootte: 859 woorden

Auteur: Xan Brooks

Soort: Interview (Tang Wei)

- Zaterdag 5 januari 2008

Titel: In cinemas

Plaats: The Guide, blz 21

Grootte: 131 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Dinsdag 11 maart 2008

Titel: Too hot

Plaats: Internationaal, blz 29

Grootte: 171 woorden

Auteur: Jonathan Watts

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 30 mei 2008

Titel: Ang Lee can take any human story and tell it with ease

Plaats: Film en muziek, blz 16

Grootte: 755 woorden

Auteur: David Thomson

Soort: Opinie

SE, JIE

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 6 januari 2008

Titel recensie: Sex and lies in Old Shanghai

Plaats in krant: Kunst, blz 50

Omvang recensie: 1152 woorden

Auteur: Jonathan Romney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

De Chinese schrijfster Eileen Chang wordt genoemd, op haar verhaal is deze film gebaseerd. Ook screenwriter Wang Hui Ling en James Schamus worden genoemd. Net als de photography van Rodrigo Prieto.

- Eerder werk regisseur

De film Sense and Sensibility (1995) wordt genoemd, deze film is van dezelfde regisseur. Net als Brokeback Mountain (2005).

- Andere regisseurs

Net als de Chinese filmregisseur Wong Kar-Wai. Ook de Britse filmregisseur Alfred Hitchcock wordt genoemd.

- Andere films

Ook wordt de film In the mood for Love (2000) genoemd. Net als de film Notorious (1946).

- Context

Er wordt gezegd dat de film zich in Sjanghai en Hongkong in de late jaren dertig en vroege jaren veertig afspeelt.

- Connectie met kunst

De Nederlandse danseres Mata Hari wordt genoemd. Verder spreekt de recensent over het leidmotief van de film. Het leidmotief komt oorspronkelijk uit de muziekwereld, een thema dat steeds terugkeert. Ook het realisme wordt genoemd. Dit is een stroming in de negentiende-eeuwse beeldende kunst en literatuur. Ook de Britse schrijfster Jane Austen wordt genoemd, op haar boek is de vorige film van Lee gebaseerd. Verder wordt de Amerikaanse acteur Clark Gable genoemd, net als Humphrey Bogart

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film 'intelligent' is. Ook wordt er gesproken over de 'levendigheid' van de film. Verder is er een complexe, inventieve flashback structuur. Deze criteria zouden ook voor andere kunstvormen kunnen gelden. Verder staat er dat de films van Lee vaak subtiel en discreet zijn. Ook staat er dat er al een weergaloos spionnedrama over seksuele compromis en de politieke misbruik van seksualiteit in oorlogstijd is, en in complexiteit, gaat het veel verder dan deze film. De schrijver doelt hier op de film Notorious. De film is in die zin, dus niet zo origineel, en niet zo complex.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is erg genuanceerd. De film is indrukwekkend, maar komt nooit echt tot leven. De film is subtiel, volwassen en intelligent. Het is een volledig bewonderenswaardige film, maar het is moeilijk meer te voelen dan bewondering. Het wat wetenschappelijke tact, weerhoudt het van echte emotionele of psychologische openbaring.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat de films van regisseur Lee neigen naar subtiliteit en discretie. Verder zegt hij dat het een volgend liefde-die-eigenlijk-niet-mag-bestaan verhaal is. Tevens legt de auteur een scene uit als het meest veelzeggende erotische moment, wanneer de heldin een beetje parfum op haar pols doet. Op een bepaalde manier heeft dit kleine fetisjistische detail, wat plaatsvindt op een dramatisch sleutelmoment, een seksuele resonantie die dieper is dan de orgastische intensiteit van de gekreukte lakens. Later zegt de recensent dat er in de film maar zeldzame momenten van humor zitten. Ook zegt hij dat de film bepaalde Westerse cliché fantasieën over Aziatische seksualiteit exploiteert. Daarnaast meent hij dat er in de periode waarin de film zich afspeelt al een potentiële seksuele fantasie zit. Tevens staat er dat je het gevoel krijgt dat de regisseur angstvallig valse glamour wil vermijden. Ook wordt er gezegd dat het historisch realisme de film zo overheerst dat je uiteindelijk niet zeker bent wat de regisseur het meest interesseert: het oproepen van deze periode in de moderne Chinese geschiedenis, de centrale relatie zelf, of meer algemeen de morele complexiteit van spionage, de spanningen tussen actie en individueel gevoel. De recensent vindt dat er al een weergaloze spionnedrama is over seksuele compromis en de politieke misbruik van seksualiteit in oorlogstijd, en in de complexiteit, gaat hij veel verder dan deze film: het is eigenlijk één van Lee's voornaamste voorbeelden, Hitchcock's film Notorious.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film een Gouden Leeuw heeft gewonnen op het festival in Venetië. Er staat verder dat de film constant zinspeelt, soms openlijk, op de stijl van Hollywood films – in het bijzonder op Hitchcock's 1940's drama's van seksuele bedrog en voorzichtigheid – en je kunt het niet helpen geraakt te worden door het

verschil in zuinigheid tussen die films en Lee's wat pedante wens om een complete wereld voor onze ogen te creëren. Er wordt dus een verschil gemaakt tussen de huidige film(s) en de oude Hollywood films. Ook staat er dat er geen concessie wordt gedaan aan sensatie, door ons mee te voeren in een complexe, inventieve flashback structuur. Deze film is dus juist goed omdat er niet te veel sensatie in zit. Sensatie wordt vaak verbonden aan commercieel entertainment.

- Publieksoriëntatie

De recensent vraagt zich af welke resonanties de versie van de regisseur op het werk van Eileen Chang oproept bij het Aziatische publiek. Het mahjong (gezelschapsspel) leidmotief echter heeft een belangrijke functie en gaat wellicht verloren bij de Westerse kijkers. Ook zegt hij dat de film bepaalde Westerse cliché fantasieën over Aziatische seksualiteit exploiteert. Dit lijkt er dus op dat de film voor de twee verschillende publieken (Westers en Aziatisch) anders wordt ervaren, maar wel dus door twee publieken (kan) wordt(en) bekeken. Ook zegt hij dat voor het moderne publiek, er onveranderlijk een gevoel is van iets pikants ongepast is aan mensen uit de jaren veertig, gesloten in sociaal decorum, die werkelijk hun kleren uittrekken.

- Participatie-ervaring

De recensie begint met te zeggen dat als je aan regisseur Lee denkt, en dan aan de woorden 'Lust, Caution', dat het woord 'caution' dan direct in het oog valt. Ook zegt de schrijver dat de film indruk maakt. Tevens staat er dat de film een onverwacht verhaal is. Verder staat er dat het moderne publiek een wat ongemakkelijk gevoel krijgt bij mensen uit de jaren veertig die hun kleren uittrekken. Ook is de film volledig bewonderenswaardig, maar is het moeilijk om meer te voelen dan bewondering.

- Acteerprestaties

Tang Wei wordt genoemd, zij is een zelfverzekerde nieuwkomer die echt prachtig is. Ook Tony Leung wordt genoemd, hij is de meest vleeselijke idool van de Aziatische film. Hij is gedenkwaardig als een afgematte Lothario in Wong Kar-Wai's 'In the mood for love': een kwieke, sentimentele salonheld, zijn gezicht neemt een zware, plunderende kwaliteit in close-up, een mix van Bogart's verweerde tederheid met de grove glamour van Clark Gable.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur. Hoe deze film in zijn oeuvre past en waarom hij bepaalde keuzes zou hebben gemaakt.

Overige artikelen: (8)

- Vrijdag 27 juli 2007

Titel: Branagh and Greenaway on the shortlist for Venice's prestigious 'Golden Lion'

Plaats: Nieuws, blz 6

Grootte: 702 woorden

Auteur: Arifa Akbar

Soort: Achtergrond

- Zondag 9 september 2007

Titel: Ang Lee wins top prize at Venice Film Festival

Plaats: Nieuws, blz 20

Grootte: 76 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 10 september 2007

Titel: Boos for Ang Lee as director takes top prize for film about wartime lust

Plaats: Nieuws, blz 4

Grootte: 320 woorden

Auteur: Terri Judd

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 27 december 2007

Titel: Lust actually

Plaats: Extra, blz 8

Grootte: 1509 woorden

Auteur: Stephen Applebaum

Soort: Interview (Tony Leung)

- Donderdag 3 januari 2008
Titel: I'm sorry, but I don't like watching sex on the screen
Plaats: Commentaar, blz 32
Grootte: 795 woorden
Auteur: Sarah Churchwell
Soort: Opinie

- Zaterdag 5 januari 2008
Titel: Lust, Caution
Plaats: Commentaar, blz 44
Grootte: 234 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Recensie

- Zaterdag 5 januari 2008
Titel: Lust, Caution
Plaats: The information, blz 22
Grootte: 219 woorden
Auteur: Laurence Phelan
Soort: Recensie

- Zaterdag 2 februari 2008
Titel: 'There are unveiled sides of me that I don't even know myself'
Plaats: Nieuws, blz 26
Grootte: 417 woorden
Auteur: Alice-Azania Jarvis
Soort: Interview (Wei Tang)

SE, JIE

Dagbladtitel: Sunday Telegraph

Datum: Zondag 6 januari 2008

Titel recensie: Spare our blushes

Plaats in krant: Seven, blz 24

Omvang recensie: 639 woorden

Auteur: Catherine Shoard

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als Ellen Chang, de schrijver van het verhaal Lust Caution.

- Eerder werk regisseur

De film Brokeback Mountain (2005) wordt genoemd als vorige film van Lee.

- Andere regisseurs

De Chinese filmregisseur Wong Kar-Wai wordt genoemd. Acteur Leung heeft eerder veel in zijn films gespeeld.

- Andere films

Geen.

- Context

Er wordt gezegd dat de film zich afspeelt in 1942, in Japans-bezet Shanghai.

- Connectie met kunst

Verder wordt de Britse uitgever van 'flutromannetjes' Mills & Boon genoemd. Als vergelijking met het cliché verhaal uit de historische serie van deze uitgever. Ook de chicklit wordt aangehaald om duidelijk te maken dat deze film niet veel beter is dan dat.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de grote passie het enige plot is. Meer is er gewoon niet. Het is dus niet zo'n diepzinnige film, maar eerder oppervlakkig.

- Positief én negatief commentaar

De schrijver is vooral negatief. De grote passie is de enige plot en de hoofdrolspelers geven niet de indruk dat ze dol op elkaar zijn. De laatste veertig minuten zijn pure porno. Geen positief commentaar.

- Interpretatie

De recensent begint haar verhaal door te zeggen dat de titel eigenlijk niet goed is. Het had beter Caution, Lust kunnen heten, want eerst komt de 'Boredom' en dan de 'Porn'. Verder bespreekt hij de ontmoeting tussen Yee en Mak. Is er een huivering tussen haar en Mr. Yee? Nou, nee, eerlijk gezegd, alhoewel we duidelijk bedoelt zijn eruit op te maken dat het er wel is. Dit is de opvatting van de schrijver over die scene. Verder weet de auteur niet wat zij met Yee aan moet. Is hij een goede of een slechte? Dat blijft voor haar onduidelijk. Ook vindt hij de cameravoering vervelend. Het hindert in het kijken. Verder is er geen interpretatie van de film in zijn geheel.

- Kunst vs. entertainment

Hier wordt niets over gezegd.

- Publieksoriëntatie

Je krijgt de indruk dat je alleen naar deze film moet gaan als je van seks houdt. Dat is nogal expliciet aanwezig namelijk. Er wordt verder niets expliciets over het publiek gezegd.

- Participatie-ervaring

Er staat dat voor twee lange uren de grote passie komt tot het kookpunt met alle hitte en sissen van vorige week's pizza. Geen enkele keer krijg je de indruk dat de hoofdrolspelers duizelig zijn van verlangen. Geen enkele keer denk je: aha, het is liefde. Het is een abrupte overgang van geeuwen naar blozen. Verder is de cameravoering niet goed en hindert het. Je gaat je afvragen over logistiek en camerahoeken. Ook laat deze film niets aan de verbeelding over.

- Acteerprestaties

Tang Wei wordt genoemd. Zij is een nieuwkomer en niet de schuld van de slechte film. Zij is niet slecht namelijk, maar een beetje nietszeggend. Tony Leung wordt ook genoemd. Hij heeft lieve zielvolle ogen, maar er wordt niet genoeg gebruik van gemaakt en hij is wat bedeed geregisseerd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur en zijn verhaal. Veel minder op de acteurs.

Overige artikelen: (0)

SE, JIE

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 3 januari 2008

Titel recensie: The sweetest sound

Plaats in krant: Times2, blz 16

Omvang recensie: 513 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Ang Lee wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Ook Brokeback Mountain (2005) wordt genoemd, als vergelijking met de andere film van de regisseur.

- Andere regisseurs

De Japanse filmregisseur Nagisa Oshima wordt genoemd.

- Andere films

De film Ai No Corrido (1976) wordt genoemd, als vergelijking met de Japanse versie.

- Context

Er wordt verteld dat de seksscènes tussen Leung en Wei reeds een internationaal schandaal hebben veroorzaakt. Ook staat er dan er 32 websites zijn, gesponsord door de Chinese overheid, die ons er aan herinneren dat hun Oscarwinnende held onbetwist is verwant aan Mao. Verder wordt er gezegd dat het geen geheim is dat de Chinese censoren zeven minuten uit de film hebben gehaald.

- Connectie met kunst

Er wordt indirect een verwijzing naar de muziek gemaakt, door de vermelding: 'This is Ang Lee well and truly unplugged'. Verder wordt Roger Moore genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat elke laag een schuldig verhaal vertelt. Dit geeft dus aan dat er een bepaalde gelaagdheid in de film zit.

- Positief én negatief commentaar

De recensent houdt zich redelijk op de vlakte. De regisseur is goed, de hoofdrolspelers zijn goed, maar er had makkelijk zes stukjes van de over-dressed drama afgekund, aangezien de film tweeënhalf uur duurt. Maar toch vertelt elke laag een schuldig verhaal. Over het algemeen is de auteur dus positief.

- Interpretatie

De schrijver zegt dat alleen een regisseur als Lee een verhaal over China zo expliciet en rauw gefilmd zou kunnen hebben. Verder vindt hij dat deze film het erotische meesterwerk van de regisseur is. Ook zegt de auteur dat het 'kloppende hart van de film' is, dat de intensiteit van de seks veel eerlijker en onthullender is dan de geheimen die elke minnaar probeert te verbergen. Verder meent hij dat Wei het grafische sadisme leuk lijkt te vinden. Ook zegt de recensent dat de hardcore yoga in de film het Brokeback Mountain bedrog als pauzedrankjes laat lijken. Tevens staat er dat dit China' X-rated antwoord is op Ai No Corrido.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Leeuw heeft gewonnen op het Filmfestival van Venetië. Ook wordt er gezegd dat de critici in de zevende hemel zijn. Daarnaast staat er dat de regisseur een Oscar heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Je krijgt in de recensie de indruk dat het een nogal heftige film is. Een film met 'pure nerve', de seks is grof, de geschiedenis taboe. De seksscènes zijn een internationaal schandaal en de film moet in China gecensureerd worden. Dit roept allemaal een beetje spanning op, en het publiek moet daar dus wel van houden. Er wordt verder niet iets specifiek over het publiek gezegd.

- Participatie-ervaring

De recensent zegt dat de hoofdpersoon een diepe dreiging opwekt. Simpelweg door goedgekleed en beleefd te zijn, en daarom is deze film zo boeiend. Ook zegt hij dat hij zich hopeloos voelde, toen Tony de kreunende Wei met haar gezicht naar beneden op een matras gooide om seks met haar te hebben. Een echte schok vindt hij het dat Wei het grafische sadisme leuk lijkt te vinden. Verder staat er dat de locale fans (door het censuur in China) hun eigen fantasieën moeten krabbelen rond Wei's opzienbarende uiterlijk en Leung's Roger Moore wenkbrauwen.

- Acteerprestaties

Tony Leung wordt genoemd. Er wordt gezegd dat hij veel ondoordringelijke rollen heeft gespeeld, maar de diepe dreiging die hij opwekt, simpelweg door goedgekleed en beleefd te zijn, is waarom deze film zo boeiend

is. Hij is absoluut woest in bed. Ook Tang Wei wordt genoemd. Zij is mooi en speelt de jonge moordenaar behoorlijk briljant. Wel vindt hij het een echte shock dat Wei het grafische sadisme leuk lijkt te vinden.

- Nadruk

Alhoewel de regisseur ook meerdere malen wordt genoemd, ligt de nadruk toch meer op de acteurs en hun karakters.

Overige artikelen: (10)

- Zondag 9 september 2007

Titel: Ang Lee's film of lust wins top Venice prize

Plaats: Overseas nieuws, blz 4

Grootte: 442 woorden

Auteur: Richard Brooks

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 18 oktober 2007

Titel: I'm in the mood for lust

Plaats: Times2, blz 12

Grootte: 1162 woorden

Auteur: Damon Wise

Soort: Interview (Tony Leung)

- Woensdag 24 oktober 2007

Titel: Plenty of foreplay but where's the climax?

Plaats: Binnenland, blz 31

Grootte: 581 woorden

Auteur: Kevin Maher

Soort: Recensie

- Dinsdag 20 november 2007

Titel: Don't try this at home

Plaats: Overseas nieuws, blz 43

Grootte: 515 woorden

Auteur: Jane Macartney

Soort: Achtergrond

- Zondag 9 december 2007

Titel: In the mood for lust

Plaats: Cultuur, blz 4

Grootte: 2008 woorden

Auteur: Ryan Gilbey

Soort: Interview (Ang Lee)

- Donderdag 27 december 2007

Titel: Character study

Plaats: Times2, blz 16

Grootte: 896 woorden

Auteur: Kevin Maher

Soort: Interview (Tang Wei)

- Donderdag 3 januari 2008

Titel: Proceed with Lust, Caution

Plaats: Times2, blz 14

Grootte: 1062 woorden

Auteur: James Christopher

Soort: Achtergrond

- Zaterdag 5 januari 2008

Titel: Passion killers

Plaats: The Knowledge, blz 9

Grootte: 334 woorden

Auteur: Kevin Maher

Soort: Recensie

- Zondag 6 januari 2008

Titel: Caution: unfulfilled promises

Plaats: Cultuur, blz 13

Grootte: 790 woorden

Auteur: Cosmo Landesman

Soort: Recensie

- Dinsdag 11 maart 2008

Titel: Star blacklisted for 'glorifying traitors'

Plaats: Overseas nieuws, blz 44

Grootte: 504 woorden

Auteur: Jane MacArtney

Soort: Achtergrond

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad

Datum: Donderdag 22 mei 2008

Titel recensie: Heftige kijk op drugsoorlog

Plaats in krant: Uitgaan, blz 29

Omvang recensie: 172 woorden

Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

De regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De film City of God (2002) wordt genoemd als vergelijking met ook een bekroonde Braziliaanse film met een intense cameravoering.

- Context

Er wordt gezegd dat de regisseur zich baseerde op ware gronden: de situatie in 1997. In die tijd woedde er dagelijks een complete drugsoorlog in Rio.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

De schrijver spreekt over de 'nihilistische kijk' van de film. Het nihilisme kan ook voor andere kunstvormen gelden. Het nihilisme is een filosofische visie die inhoudt dat het bestaan niet alleen geen betekenis, doel, kenbare waarheid of waarde heeft, maar ook dat er geen betekenis of doel aan te geven is. Deze visie wordt vaak verbonden met de Duitse filosoof Friedrich Nietzsche. Ook wordt er over de 'intense' cameravoering gesproken. Het woord 'intens' kan ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is eigenlijk heel objectief. Nergens geeft hij duidelijk positief of negatief commentaar.

- Interpretatie

De schrijver zegt, dat de regisseur, om de heftigheid te accentueren, heeft gekozen voor een intense cameravoering, waarbij de actie in het hart van de schietpartijen wordt gevolgd. Er is niet echt een interpretatie van de gehele film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film een Gouden Beer heeft gewonnen op het Festival van Berlijn.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat de film omstreden is, door de nihilistische kijk op de stand van zaken in Brazilië. Dit impliceert dus dat je hier wel tegen moet kunnen, aangezien het bij sommige mensen omstreden is. Er wordt niet expliciet iets over het publiek vermeld.

- Participatie-ervaring

De auteur zegt dat er zich een vraag opdringt na het zien van de film: 'Wat is erger: het middel of de kwaal?'

- Acteerprestaties

Er wordt niemand genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie duidelijk op de regisseur. Het artikel draait echt om hem. De acteurs komen niet aan de orde.

Overige artikelen: (1)

- Maandag 18 februari 2008

Titel: Gouden Beer voor keihard Braziliaans politiedrama

Plaats: Blz 21

Grootte: 134 woorden

Auteur: Ab Zagt

Soort: Nieuwsverhaal

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 21 mei 2008

Titel recensie: De paus wilde in Rio rustig slapen

Plaats in krant: Film, blz 11

Omvang recensie: 510 woorden

Auteur: Dana Linssen

Analyse:

- Regisseur

Regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook worden Rodrigo Pimentel en Luis Eduardo Soares genoemd. Pimentel is één van de eerste leden van het eliteteam van de politie. Soares is een socioloog. Samen schreven ze een openhartig en onthullend boek over de ervaringen van Pimentel. Op dit boek is de film gebaseerd.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

De Braziliaanse filmregisseur Fernando Meirelles wordt genoemd, om een vergelijking te maken met zijn *Cidade de Deus* (2002) en deze film. Ook regisseur Costa-Gavras wordt genoemd.

- Andere films

De film *Cidade de Deus* (2002) wordt genoemd als vergelijking met deze film (ook over de Braziliaanse sloppenwijken).

- Context

Er wordt gezegd dat de film op ware gebeurtenissen is gebaseerd. En dat de film sinds de premieren veel opschudding heeft veroorzaakt. Er wordt ook gezegd dat de film zich afspeelt aan de vooravond van het pauselijk bezoek aan Brazilië in 1997. Er staat ook dat de film beschuldigd is van fascisme, maar het winnen van de Gouden Beer in Berlijn, uit handen van een linkse filmmaker, ontcrachtte deze beschuldiging. Tevens is de film verweten geweld te verheerlijken of aan te prijzen.

- Connectie met kunst

Ook de Amerikaanse televisieserie uit de jaren zeventig, *Starsky & Hutch* wordt genoemd. Dit om aan te geven dat de echte wereld niet zo werkt.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film 'belangrijk' is. Dit geldt niet voor kunstvormen met een kleine 'k', maar meer de echte grote Kunstvormen. Het doet ertoe. Ook staat er dat de film toegankelijk is gemaakt. Er is dus iets ingewikkelds, wat in de film 'toegankelijk' wordt gemaakt, door gebruik te maken van de Amerikaanse politiefilm. Ook het 'aan de kaak stellen' van bepaalde actuele zaken, zien we terug in de kunst op andere manieren. Ook staat er dat het 'allemaal niet zo eenvoudig ligt'. Er is dus een mate van complexiteit. Er staat dat de één het een fascistische film vindt, maar dat er ook een linkse directe aan de kerk wordt uitgedeeld. Het is dus een film die maatschappelijk gevoelig ligt, en dit vraagt wellicht de nodige intelligentie om te begrijpen. Dit blijkt ook uit het feit dat de recensent schrijft: 'het ligt allemaal niet zo eenvoudig'. De film is blijkbaar een versimpelde weergave van de werkelijkheid, wat dus eigenlijk niet klopt. Ook staat er dat de regisseur de situatie 'toegankelijk' heeft willen maken, dus voor iedereen te begrijpen.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is genuanceerd, maar meer objectief. Pas in de laatste alinea zegt hij dat de makers met deze film een fout hebben gemaakt, namelijk het echte leven neerzetten alsof het een Amerikaanse politiefilm is. Wel is het een belangrijke en indrukwekkende film.

- Interpretatie

De auteur geeft een soort uitleg van de filmmethode van de regisseur. Zo zegt hij dat de beelden aan elkaar zijn gemonteerd als flitslicht en er een pompende beat onder is gezet, terwijl de hoofdpersoon ons per voice-over een lesje Braziliaanse politie geeft. Verder vindt de schrijver dat de regisseur een moreel mijnenveld betreedt door te suggereren dat geweld een einde aan geweld kan maken. Dit is de opvatting van de recensent. Daarbij zegt hij dat 'denken of doen' de polariteiten van de film zijn. Er wordt ook gezegd dat de regisseur op een toegankelijke manier de problemen in de favela's aan de kaak probeert te stellen. Tenslotte zegt de schrijver dat de film een linkse directe aan de kerk uitdeelt.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de film straatgeweld laat zien 'op z'n Hollywoods'. Dit geeft het gevoel dat het iets spectaculairs is, maar ook 'niet echt'. Hollywood heeft eigenlijk een aparte bijmaak gekregen. Ook omdat er later staat dat de film is gemaakt op basis van een Amerikaanse politiefilm. Dit is de uitleg voor de toegankelijke manier waarop de regisseur iets duidelijk wilde maken. En via dit 'filmische jargon' kan dat het beste, aangezien

het het wijdst verbreid is. Er wordt gezegd dat de film in Berlijn een Gouden Beer heeft gekregen, van een jury onder voorzitterschap van de Griekse linkse filmmaker Costa-Gavras.

- Publieksoriëntatie

Er staat dat de film veel opschudding heeft veroorzaakt. Het is dus een controversiële film. Mensen die deze film gaan zien, moeten dat weten. Dit zal dus een bepaald publiek aantrekken dat daarin is geïnteresseerd. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

De recensie begint met het vertellen dat je in de eerste minuten de desoriënterende donker binnen wordt gevoerd. Bovendien laat de film de toeschouwers de overgekookte hitte voelen. Ook is de film 'indrukwekkend'. Hij sluit af met te zeggen dat je door 'dit soort semirealistische films' steeds meer geneigd bent te denken dat het echte leven Starsky & Hutch is.

- Acteerprestaties

Er wordt niemand genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt duidelijk op de regisseur. Hij wordt meerdere malen genoemd en hij is echt het middelpunt van het verhaal.

Overige artikelen: (2)

- Maandag 18 februari 2008

Titel: 'Mijn film is voor Brazilianen een verademing'

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 525 woorden

Auteur: Dana Linssen

Soort: Interview (José Padilha)

- Maandag 18 februari 2008

Titel: Gewelddadige en omstreden 'Tropa de Elite' wint in Berlijn

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 433 woorden

Auteur: Dana Linssen

Soort: Nieuwsverhaal

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 22 mei 2008

Titel recensie: Foucault in de favela's

Plaats in krant: Film, blz 16-17

Omvang recensie: 499 woorden

Auteur: Jann Ruyters

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Padilha wordt ook genoemd.

- Creatieve bron

Er wordt gezegd dat de film gebaseerd is op het sociologische boek van André Batista.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt gezegd dat dit de eerste speelfilm van documentairemaker Padilha is. Verder staat er dat de film voor ongemak en controverse (heeft ge-)zorgt(d).

- Connectie met kunst

Veel aandacht wordt er besteed aan de muziek in de film. De auteur zegt dat het hiphopnummer dat de film opent nog steeds op iedere danceparty te horen is. Ook wordt er uitgebreid beschreven dat er op het ritme van de muziek wordt gedanst. Later zegt hij ook dat de muziek een belangrijke rol speelt in de film. Ook haalt hij Michel Foucault aan, de bekende Franse filosoof. Hij speelt een rol in de film (het lesprogramma van de studenten), maar de recensent kiest ervoor dit nadrukkelijk te vermelden. En er zelfs de kop aan te wijden. Maar de recensent maakt niet zelf een connectie met een kunstvorm.

- Kunst criteria

De auteur spreekt over de 'ideologisch toch evenwichtige en kritische inhoud' van de film. Dit is een beschrijving die ook voor ander kunstvormen kan gelden, bijvoorbeeld een boek of zelfs beeldende kunst. Ook het gebruik van het woord 'controverse' zien we vaker in de kunst, net als 'reflectie'. Tevens staat er dat de regisseur goed doorgedacht heeft.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is genuanceerd, maar vooral redelijk objectief. Pas aan het einde van de recensie zegt hij dat hij het vreemd vindt dat de cynische voice-over de visie van de regisseur zo is vereenzelvigd met die van zijn antiheld. Maar de conclusie is wel dat het de 'superioriteit' van de regisseur is, dus de film is goed. Meer duidelijke standpunten maakt hij eigenlijk niet.

- Interpretatie

De recensent zegt dat de regisseur heel goed heeft nagedacht. Later zegt hij dat het vreemd is dat in de opgewonden reacties van de voice-over, de visie van de regisseur zo is vereenzelvigd met die van zijn antiheld. Hij zegt verder dat het meer de agressieve vorm van de film is die voor ongemak en controverse zorgt, dan de ideologisch toch evenwichtige en kritische inhoud. De recensent sluit af met te zeggen dat niet alleen agenten, dealers en studenten medeplichtig zijn aan bloed en geweld, maar ook de vaardig opgehitste toeschouwer. Dit is zijn benadering en uitleg van de film.

- Kunst vs. entertainment

De recensie begint met twee commentaren uit andere bladen. 'Fascistisch', aldus filmblad Variety. 'Dirty Harry revisited', aldus de Filmkrant. Ook staat er dat de film een Gouden Beer heeft gewonnen in Berlijn, en nog meer prijzen waaronder de publieksprijs op het Latijns Amerikaans Filmfestival in Utrecht. Daarnaast wordt er gezegd dat de film een miljoenensucces was in Brazilië.

- Publieksoriëntatie

Het taalgebruik in de recensie is redelijk 'ingewikkeld'. Duidelijk wil de schrijver de film, de kijkers van de film, de lezers van de recensie naar een hoger niveau tillen. Door het aanhalen van Foucault, en zinnen te gebruiken als 'ideologisch toch evenwichtige en kritische inhoud' krijg je de indruk dat het een film is die wellicht niet voor iedereen toegankelijk is. Er is een redelijk intellect voor nodig. Ook staat er dat de film voor ongemak en controverse zorgt. Het is dus geen film voor een ontspannen zaterdagavond, maar wel met een maatschappelijke boodschap of beeld. Het publiek krijgt als het ware ook een spiegel voor, dat ook zij medeplichtig zijn. Er wordt verder niet expliciet vermeld wie het publiek van deze film zou zijn.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat er een 'adrenaline aanjagend' hiphopnummer wordt gebruikt in de film. Ook staat er dat de regisseur het publiek niet veel tijd geeft voor reflectie. En dat de plastic zakjes waarmee de 300 man van BOPE de strijd aan gaan met drugsdealers, corrupte agenten en gebruikende studenten, 'gruwelijk' is. Daarna zegt hij dat het 'wheeling en dealing' van de corrupte politiemacht 'bijna op de lachspieren werkt'. Ook zegt de schrijver dat de film voor 'ongemak' zorgt, vooral door de agressieve vorm van de film. Hij sluit af met de mededeling dat het (voor de kijkers) 'moeilijk te verkroppen is' dat de film ook de 'vaardig opgehitste toeschouwer' medeplichtig is aan bloed en geweld.

- Acteerprestaties

Er wordt niemand genoemd.

- Nadruk

De nadruk in deze recensie ligt duidelijk bij de regisseur. Hij wordt meerdere malen genoemd, en ook wat hij met de film bedoeld heeft. De acteurs komen veel minder aan bod.

Overige artikelen: (3)

- Maandag 18 februari 2008

Titel: Gouden Beer in Berlijn voor 'Tropa de Elite'

Plaats: De gids, blz 12-13

Grootte: 187 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 21 februari 2008

Titel: Gouden Beerfilm over 'Braziliaanse 'moordmachine' naar Nederland

Plaats: Film, blz 19

Grootte: 326 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Soort: Nieuwsverhaal

- Donderdag 8 mei 2008

Titel: 'Tropa de Elite' blikvanger in Utrecht

Plaats: Film, blz 19

Grootte: 428 woorden

Auteur: Jann Ruyters

Soort: Nieuwsverhaal

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 22 mei 2008

Titel recensie: Elitetroepen zonder mededogen

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 420 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Analyse:

- Regisseur

Regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook Braulio Mantovani wordt genoemd, hij is de scenarioschrijver. Daarnaast wordt socioloog Luiz Eduardo Soares genoemd, op zijn boek is deze film gebaseerd. Ook wordt de coproducent Miramax genoemd.

- Eerder werk regisseur

Ook wordt de documentaire 'Ônibus 174' (2002) genoemd, deze is gemaakt door dezelfde regisseur en meermaals bekroond.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Tevens wordt de film 'City of God' (2002) genoemd, die gemaakt is door de scenarioschrijver van deze film en die hiervoor een Oscarnominatie kreeg.

- Context

Er wordt gezegd dat dit de eerste speelfilm van de regisseur is. Er wordt gezegd dat de film gebaseerd is op een boek, waarin de schrijvers openbaarden dat de politie zich in de strijd met de drugsbaronnen stoorde aan God noch gebod.

- Connectie met kunst

Er wordt gezegd dat de regisseur waarschijnlijk eerder een 'lekkere misdaadfilm' voor ogen had, dan een 'discussiestuk'.

- Kunst criteria

Er wordt niet over criteria gesproken die ook voor andere kunstvormen gelden.

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is genuanceerd. Zo zegt hij dat het de kracht en de zwakte van de film is dat er plaats is voor verschillende interpretaties. Wel vindt hij dat de montage, rap, geluidseffecten en voice-overs doen vermoeden dat de regisseur een lekkere misdaadfilm wilde maken, in plaats van een discussiestuk. Verder blijft de auteur op de vlakke en is behoorlijk objectief.

- Interpretatie

De recensent noemt de film 'rauw-realistisch'. Verder staat er dat de film ruimte laat voor verschillende interpretaties. Je kunt de film namelijk fascistisch vinden, of niet. Ook vindt hij dat de montage, rap, geluidseffecten en voice-overs doen vermoeden dat de regisseur een lekkere misdaadfilm wilde maken, in plaats van een discussiestuk. Dit is zijn opvatting hierover.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de regisseur eerder een documentaire maakte, die meermaals is bekroond. Ook staat er dat de scenarioschrijver eerder voor de film City of God een Oscar-nominatie kreeg. Daarnaast vermeldt de recensent dat bij de première in Brazilië, de film werd begeleid door applaus en gejoel (bij het harde politioptreden). De film was daar dus een succes en het thema sloeg aan. Verder staat er dat de film op het festival van Berlijn de Gouden beer heeft ontvangen. Maar ook staat er dat de regisseur werd uitgemakkt voor fascist. Verder vindt de schrijver dat de regisseur vooral een 'lekkere misdaadfilm' wilde maken, in plaats van een 'discussiestuk'. Deze twee zaken staan dus tegenover elkaar. De snelle montage, snoeiharde rapmuziek, aangezette geluidseffecten en branievolle voice-overs doen hem dit denken (een 'lekkere misdaadfilm'). Deze zaken passen dus blijkbaar niet bij een discussiestuk. Ook staat er dat die montage/muziek/geluid/voice-over wel de invloed zal zijn van de Amerikaanse co-producent. Dit impliceert dus dat de 'Amerikanen' er een soort actiefilm van wilden maken. De oorspronkelijke film eigenlijk veranderd/verpest? hebben?

- Publieksoriëntatie

De schrijver zegt dat de film niet echt een discussiestuk is, maar dat de regisseur dat wellicht wel probeerde en voor sommige ook zo is overgekomen. Een film als discussiestuk vraagt om een iets 'intelligenter' publiek. De film wordt hierdoor iets minder toegankelijk voor iedereen. De recensent vindt het echter een 'lekkere misdaadfilm' en dit zegt dat het toch ook een film voor de ontspanning is. Er wordt niet iets expliciets over het publiek gezegd.

- Participatie-ervaring

De recensent noemt het een 'lekkere' misdaadfilm.

- Acteerprestaties

Niemand wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in de recensie op de regisseur. Hij wordt uitgebreid beschreven en uitgelegd wat mogelijk zijn bedoelingen zijn geweest.

Overige artikelen: (2)

- Woensdag 13 februari 2008

Titel: Abu Ghraib-verhalen maken kans op Gouden Beer

Plaats: Kunst, blz 14

Grootte: 482 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 18 februari 2008

Titel: Braziliaans drugsdrama wint Beer

Plaats: Kunst, blz 11

Grootte: 505 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Nieuwsverhaal

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 8 augustus 2008

Titel recensie: Elite Squad

Plaats in krant: Film & Muziek, blz 8

Omvang recensie: 224 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

Regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Er wordt niemand met naam genoemd.

- Eerder werk regisseur

De documentaire Bus 174 (2002) wordt genoemd, ook gemaakt door Padilha.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Daarnaast wordt de film City of God (2002) genoemd, als vergelijking met Tropa de Elite.

- Context

Ook staat er dat de film gebaseerd is op de ervaringen van een agent in de paramilitaire 'elite squad' van Rio.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film vol zit met clichés over de Braziliaanse sloppenporno, geweldporno en armoedeporno. Alles is afgekeken van de film City of God. De film is in die zin dus niet origineel.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur is louter negatief. Hij begint de recensie dat deze film het grootste fiasco van de week is. Hij vindt het cynisme zielig en haalt de aller-slechtste scene aan.

- Interpretatie

De recensent vindt dat deze film dingen heeft gekopieerd van de invloedrijke favella meesterstuk City of God. Er is niet echt een interpretatie van de film.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film de Gouden Beer op het Berlin Film Festival heeft gewonnen. De meest teleurstellende film ooit die de prijs heeft gewonnen.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De schrijver beëindigt zijn recensie met de mededeling dat we een reactionaire preek van een opgepompte man in uniform wel het laatste is wat we nodig hebben. Verder vindt hij de film 'pathetic'.

- Acteerprestaties

Er wordt niemand genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie op de regisseur. De acteurs worden niet genoemd. De regisseur krijgt er van langs dat dit zo'n slechte film is.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 24 september 2007

Titel: Film shows burned bodies and executions as real Rio

Plaats: Internationaal, blz 26

Grootte: 541 woorden

Auteur: Tom Philips

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 11 januari 2008

Titel: Fear and loathing in Rio de Janeiro

Plaats: Film en muziek, blz 4

Grootte: 682 woorden

Auteur: Tom Philips

Soort: Interview (José Padilha)

- Zaterdag 9 augustus 2008

Titel: In cinemas

Plaats: The Guide, blz 19

Grootte: 148 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Maandag 11 augustus 2008

Titel: What the critics made of the latest First nights, openings and last week's TV

Plaats: Features, blz 29

Grootte: 75 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 10 augustus 2008

Titel recensie: Nasty, brutish and on the rampage

Plaats in krant: Kunst, blz 60

Omvang recensie: 635 woorden

Auteur: Jonathan Romney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook de co-writer Rodrigo Pimentel wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

Er wordt verteld waar de film over gaat en dat het gebaseerd is op de werkelijkheid. En dat deze methode van de politie door Amnesty International hard is veroordeeld.

- Connectie met kunst

Niet zozeer een andere kunstvorm, maar de recensent noemt wel het 'nihilisme' en het 'reactionisme'. Ook zegt hij over de argumentatie, dat 'we, Sunday-broadsheet liberals' normaal gesproken van houden. Hier profileert hij dus duidelijk de lezer. Een kleine hooghartige toon valt hier wel uit op te maken. De Franse filosoof Michel Foucault wordt genoemd. Hij komt in de film voor, maar de auteur kiest ervoor dit zo duidelijk te noemen. Ook wordt de literatuur aangehaald, door James Ellroy te noemen, een bekende Amerikaanse misdaadschrijver. Daarbij noemt hij ook Joseph Wambaugh, ook een Amerikaanse schrijver. Tevens wordt Mickey Spillane genoemd, een Amerikaanse schrijver van detective verhalen.

- Kunst criteria

De schrijver zegt dat je de film kunt zien als 'nihilistisch'. Verder heeft hij het over de retoriek van de film. Maar dit kan bijvoorbeeld ook voor het theater gelden. Ook wordt de film 'intelligent' genoemd. Verder staat er dat deze film past in de traditie van Ellroy en Wambaugh, wat betreft een binnenkijk in de corruptie van de politie. In dat opzicht is het geen originele film. Maar wat deze film uitzonderlijk maakt, is dat het een populair, tabloid genre is dat het debat wil aangaan. Door de soms wat hoogdravende toon in het artikel en het woordgebruik (nihilistic, even reactionary statement, militaristic rhetoric, etc) krijg je de indruk dat er duidelijk een diepere laag in de film zit, en je dit ook moet snappen. Hierdoor is de film wellicht niet voor iedereen toegankelijk. Er staat ook dat er militaristische retoriek is gebruikt in de context van een wrede actie thriller, om de aandacht te vestigen op een actueel punt. Er is dus voor een 'makkelijker' manier gekozen om iets 'ingewikkelds' duidelijk te maken. Hierdoor zou je dus denken dat de film wel geprobeerd is toegankelijk te maken voor zo veel mogelijk mensen, door hem in een aangenaam sausje te gieten. Ook staat er dat de film onmiskenbaar sensationeel entertainment is, maar dat dat de film niet minder intelligent maakt. Je zou dus in eerste instantie denken dat het dus (vanwege de entertainment) een minder intelligente film is, maar dat is dus niet zo. Er is dus nog wel degelijk kennis/intelligentie voor nodig om de film goed te kunnen volgen.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is zeker genuanceerd over de film. Hij is enthousiast, maar met 'reservations' zegt hij erbij. Hij vindt het een intelligente film dat je aandacht weet te trekken, maar plaatst ook enkele kanttekeningen. Hij blijft kritisch, maar uiteindelijk is de recensent positief over deze film.

- Interpretatie

De recensent zegt dat de film gezien kan worden als een nihilistisch, zelfs reactionair statement. En in tegenstelling wat weekblad Variety vindt, vindt de schrijver de film niet fascistisch. Het gebruikt alleen militaristische retoriek in de context van een wrede actie thriller om de aandacht te vestigen op actueel punt: de moeilijke state van politie voeren in Brazilië. Verder zegt de recensent dat de verteller van de film commander kapitein Nascimento is, en dat hij waarschijnlijk de stem is met de 'insider kennis' van de film's co-writer zelf is (die zelf een voormalig Bope kapitein is geweest). Daarnaast zegt de schrijver dat het middenstuk van de film (een schrikwekkende boot-camp scene) alleen als een 'recruitment film' gezien kan worden voor de ergste masochisten. Verder staat er dat als we Nascimento's woorden als de mening van de film zien, we niet nauwkeurig genoeg kijken. Dan heb je het dus niet goed begrepen. Ook stelt de recensent zichzelf een vraag over de film: 'Waarom zou de intelligentsia in de film vrijgesteld worden van de universele kritiek van de regisseur?'

Dit is meer een retorische vraag, waarom de regisseur iets heeft gedaan. Als antwoord wordt er dan ook gegeven: de film zelf suggereert dat Bope is het product van het inheemse corrupte systeem van Brazilië. De schrijver vindt dit een cynische, misschien wel pessimistische kijk, maar nauwelijks een rechtvaardiging voor de harde misdaad van Bope. Hij sluit af met te zeggen dat de vraag of de film fascisme is, een discussie is die nog lang door zal gaan.

- Kunst vs. entertainment

De auteur begint zijn recensie met de mededeling dat hij zich nooit zoveel aan trekt van andere critici. Hij leest ze wel, is het er mee eens of oneens, maar er wakker van liggen? 'Well, it happens.' En het gebeurde wel op het Berlin Film Festival in februari. Er wordt gezegd dat de film hier de hoofdprijs won. De schrijver haalt ook het entertainment weekblad Variety aan, die de film 'a one-note celebration of violence-for-good that plays like a recruitment film for fascist thugs' vond. Verder staat er dat de film militaristische retoriek gebruikt in de context van een wrede actie thriller om de aandacht te vestigen op een actueel punt. Dit impliceert dus dat er een 'makkelijke' vorm is gebruikt om iets moeilijkers duidelijk te maken. Later zegt de recensent dat de film onmiskenbaar sensationeel entertainment is, maar dat de film dat niet minder intelligent maakt. Het entertainment zou dus eigenlijk gelijk staan aan 'minder intelligent', maar in dit geval klopt dat dus niet. In alle andere gevallen blijkbaar dus wel. Er wordt verder gezegd dat deze film elf miljoen kijkers had in Brazilië, van gekopieerde versies, voordat de film in de bioscoop uitkwam. Ook staat er dat deze film hoort bij een eervolle traditie, van de humeurige insider afbeelding van politie corruptie, verwant aan de romans van Ellroy en Wambaugh. Wel zegt de schrijver dat het een welkome rariteit is om een populaire, tabloid genre film te zien, dat aanzet tot een echt debat. Dit lijkt dus een paradox, maar kan in deze film wel: populair/tabloid genre en aanzetten tot debat.

- Publieksoriëntatie

Ook spreekt hij direct tot de lezer, als 'we, Sunday-broadsheet liberals'. Dit impliceert dus ook dat deze lezers dit van de film vinden, wat hij zelf vindt. Niet iedereen behoort tot deze doelgroep. Uit alles blijkt dat de film geschikt is voor de meer intelligente kijker, met een maatschappelijke binding, aangezien de film aanzet tot discussie en debat.

- Participatie-ervaring

De schrijver zegt dat hij 'enthousiast' was over de film. Verder staat er dat de film je 'pummels to attention'. Je wordt dus echt je aandacht getrokken. Ook zegt de auteur dat de grimmige voice-over ons aanmoedigt om een kritische afstand te bewaren van Nascimento's wrede houding.

- Acteerprestaties

Wagner Moura wordt genoemd. Hij brengt een 'grimmige rol'. Ook heeft hij een Mickey Spillane smaak aan zijn voice-over. Over de echte prestaties van de acteurs wordt niets gezegd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie op de regisseur. Het gaat vooral om het verhaal in de film; waarom, de bedoelingen en de achtergronden hiervan. De acteurs komen nauwelijks aan bod.

Overige artikelen: (1)

- Zaterdag 9 augustus 2008

Titel: New films

Plaats: The information, blz 23

Grootte: 207 woorden

Auteur: Laurence Phelan

Soort: Recensie

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: Sunday Telegraph
Datum: Zondag 10 augustus 2008
Titel recensie: Elite Squad
Plaats in krant: Bioscoop, blz 25
Omvang recensie: 325 woorden
Auteur: Mike McCahill

Analyse:

- Regisseur

Regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Geen.

- Eerder werk regisseur

De documentaire 'Bus 174' (2002) wordt genoemd. Deze documentaire is ook gemaakt door Padilha.

- Andere regisseurs

Geen.

- Andere films

Geen.

- Context

De recensie begint met een uitleg wat een 'elite squad' in Brazilië precies is. Ook wordt er vermeld dat het winnen van de Gouden Beer nogal wat discussie opleverde. In Berlijn werd de film namelijk beschuldigd van fascisme.

- Connectie met kunst

De schrijver zegt dat de beschuldigingen over het fascisme waren op een 'site-specific' manier met geweld. Site-specific kunst is een kunstwerk, dat gemaakt is voor een speciale plek. De locatie maakt daar dan echt deel uit van de kunst. Dit zou in dit geval, met het geweld in Rio dan ook zo zijn.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film 'complicated' is.

- Positief én negatief commentaar

De auteur blijft redelijk op de vlakte. Hij vindt het een goede film, maar geeft niet heel veel argumenten. Ook weinig negatief commentaar.

- Interpretatie

De schrijver vertelt dat er wat controverse is ontstaan over de vraag of de film fascistisch is. De film zou begrepen kunnen worden als een excuus voor de harde methodes van de hoofdrolspelers. Verder zegt de auteur dat de regisseur een onverwachte kandidaat is voor deze film, want de recensent denkt dat hij geïnteresseerd is in de status van de 'Squad', als een laatste toevlucht in een systeem waar niets, inclusief de politiemacht, werkt zoals het zou moeten werken.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt vermeld dat de film op het Filmfestival in Berlijn de Gouden Beer heeft gewonnen. Ook eindigt de recensie met de mededeling, dat als je er van houdt, het 'powerhouse world cinema' is. World cinema is een term dat vaak wordt gebruikt in Engelstalige landen, om te verwijzen naar films en filmindustrieën van niet-Engelstalige landen. Dit zou kunnen impliceren dat het een goede film is, 'voor een niet-Engelstalige film'. Alsof dat een heel ander genre is met andere criteria.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat de film meedogenloos en behoorlijk 'ingewikkeld' is in zijn vertoning van een vervallen machtsstructuur. Verder staat er dat de film niet geschikt is voor de 'weak of heart'. Je moet dus een beetje flink zijn om deze film te kunnen zien.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat als je naar de film aan het kijken bent, de 'elite squad' kan aanzien voor een 'dead squad', aangezien hun zerotolerante beleid bestaat uit het schieten op drugsdealers. Later zegt de schrijver dat het twijfelachtig is of je er gerustgesteld uitkomt dat de mensen van Rio in veilige handen zijn. Ook staat er dat de film 'gripping and surprising', boeiend en verrassend, is. De schrijver beschrijft ook één 'blackly funny' scene.

- Acteerprestaties

Hier wordt niets over gezegd.

- Nadruk

De nadruk ligt op de regisseur. De acteurs komen niet aan de orde en het gaat vooral om het verhaal en de achtergronden daarvan.

Overige artikelen: (0)

TROPA DE ELITE

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 7 augustus 2008

Titel recensie: Cinema has a voice – we'd just rather not hear it

Plaats in krant: Times2, blz 17

Omvang recensie: 352 woorden

Auteur: Kevin Maher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur José Padilha wordt genoemd.

- Creatieve bron

Ook staat er dat de film is 'co-written' door een voormalige Bope officier. Die wordt niet met naam genoemd.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De film *Trainspotting* (1996) wordt genoemd, als vergelijking waar een voice-over een poëtische gave en een cruciale verklarend middel is. Ook wordt de film *Blade Runner* (1982) aangehaald, als vergelijking waar een voice-over vlak en overbodig is. Ook wordt de film *Rambo* (1982) genoemd, als vergelijking met de neiging van de hoofdrolspeler van theatraliteit die ongelukkig is. Daarnaast wordt ook de film *City of God* (2002) genoemd, als vergelijking met de tegenstoot van het huichelachtige liberalisme in de film *City of God*.

- Context

Ook staat er dat de film is 'co-written' door een voormalige Bope officier.

- Connectie met kunst

Er wordt een connectie gemaakt met de literatuur, als de schrijver spreekt van 'poëtische gave'. De poëzie of dichtkunst is een literair genre. Ook spreekt hij over 'theatraliteit', wat een verwijzing is naar de theaterkunst. Ook wordt de Franse filosoof Michel Foucault genoemd en zijn boek 'Discipline, toezicht en straf' (1975). Dit komt voor in de film, maar wordt hier dus uitgelicht.

- Kunst criteria

De schrijver zegt dat de film 'interessante' dingen heeft te zeggen. Ook sluit hij de recensie af met de mededeling/opvatting dat alle 'subtiliteit' is verdwenen. Tevens wordt er gezegd dat een voice-over soms vlak en overbodig is

- Positief én negatief commentaar.

De schrijver is redelijk genuanceerd. Hij is veel negatief: hij vindt de voice-over fout, vindt het theatrale van de hoofdrolspeler ongelukkig, vindt dat er te veel machogedoe in zit en het is een kakofonische bende. Bovendien is er geen subtiliteit. Maar hij zegt ook dat de film soms interessante dingen heeft te zeggen en dat deze film veel beter is dan *City of God*.

- Interpretatie

De recensie begint met te vertellen over het verschijnsel 'voice-over'. De auteur zegt dat voor filmmakers het verschil kan betekenen tussen abjecte mislukking en verhalende samenhang. Verder zegt hij dat de subtiliteit in de film verloren is gegaan. Ook wordt er gezegd dat dit het antwoord is op films als *City of God*.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de neiging voor theatraliteit in de film ongelukkig is, omdat de film ergens anders weer interessante dingen heeft te zeggen. Dit lijkt dus tegenover elkaar te staan. Het interessante en het theatrale.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Hier wordt niets over gezegd.

- Acteerprestaties

Er wordt niemand genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur en zijn verhaal. Wat heeft hij proberen te doen en wat is het gevolg? De acteurs komen verder niet aan de orde.

Overige artikelen: (2)

- Donderdag 31 juli 2008

Titel: The point of police brutality

Plaats: Times2, blz 18

Grootte: 751 woorden

Auteur: Stephen Dalton

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 9 augustus 2008

Titel: Elite Squad

Plaats: The Knowledge, blz 9

Grootte: 132 woorden

Auteur: Wendy Ide

Soort: Recensie

THE WRESTLER

Dagbladtitel: Algemeen Dagblad
Datum: Woensdag 11 februari 2009
Titel recensie: Negatief sportsprookje
Plaats in krant: Film, blz 25
Omvang recensie: 147 woorden
Auteur: Ab Zagt

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De film Rocky (1976) wordt genoemd, omdat het overeenkomsten zou vertonen met deze film.

- Context

Nee.

- Connectie met kunst

Er worden geen andere kunstvormen genoemd.

- Kunst criteria

Hier wordt niet over gesproken.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is genuanceerd. Hij vindt de film geen hoogvlieger en een negatieve versie van het Rocky-verhaal, maar steekt wel boven de middelmaat uit. De hoofdrolspeler is grandioos en geloofwaardig. Veel meer negatief commentaar geeft de schrijver niet.

- Interpretatie

Er wordt geen uitleg gegeven van bepaalde scènes of de film in het geheel.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat deze film boven de middelmaat uitsteekt. Deze film is geen sportsprookje zoals Rocky.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat de tragiek van de hoofdrolspeler onontkoombaar is. Deze Randy Robinson staat iedereen voor de geest. De film heeft verder een beklemmend karakter.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt genoemd. Het komt door hem dat deze film boven de middelmaat uitsteekt. Zijn vertolking is grandioos en geloofwaardig.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de acteurs, en dan eigenlijk alleen op Rourke. De film, en zo ook dit artikel, draait om hem.

Overige artikelen: (4)

- Maandag 8 september 2008

Titel: Gouden Leeuw voor Randy The Ram

Plaats: Cultuur, blz 17

Grootte: 242 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

- Woensdag 31 december 2008

Titel: 'Sean: middelmatig en homofoob'

Plaats: Show, blz 19

Grootte: 86 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Zaterdag 31 januari 2009

Titel: Evan vindt Mickey Rourke te oud

Plaats: Show, blz 20

Grootte: 89 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Maandag 23 februari 2009

Titel: The Wrestler is beste filmhuisfilm

Plaats: Show, blz 18

Grootte: 73 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

THE WRESTLER

Dagbladtitel: NRC Handelsblad

Datum: Woensdag 11 februari 2009

Titel recensie: Sober en grimmig beeld van armzalig worstelmilieu

Plaats in krant: Film, blz 8

Omvang recensie: 725 woorden

Auteur: Peter de Bruijn

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als scenarioschrijver Robert D. Siegel.

- Eerder werk regisseur

Ook de films Requiem for a dream (2000) en Pi (1998) worden genoemd, films van dezelfde regisseur.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Verder worden de films Diner (1982) en Rumble Fish (1983) genoemd, films waar Rourke ook in speelde.

- Context

De persoonlijke situatie van de hoofdrolspeler wordt uitgelegd. Dat hij erg op het karakter in de film lijkt. Diverse punten in de carrière van Rourke, komen in de film ook aan bod en dit wordt vergeleken.

- Connectie met kunst

Aan het begin van de recensie wordt meteen de muziek genoemd, die in de film draait. Het is hardrock van de jaren tachtig. De recensent kiest ervoor dit duidelijk te noemen. Ook wordt zanger Kurt Cobain en Nirvana genoemd in deze context, net als de band Guns 'N Roses; een van de effectiefste staaltjes van het gebruik van filmmuziek in lange tijd. De muziek speelt dus een grote rol in zijn verhaal. Verder staat er dat worstelen tegelijk sport en show is. Hier lijkt de recensent te praten in termen van het theater als hij zegt: 'met de onderlinge afspraken tussen de kemphanen, kostuums en een rolverdeling tussen de goede en de kwade vent.' Verder wordt het 'realisme' genoemd. Niet zozeer een kunstvorm, maar wel een kunststroming in de 19^e eeuwse beeldende kunst en literatuur.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film van een 'zeldzaam niveau' is. Ook wordt er gesproken over de 'waardigheid' van de film, en de 'dubbele bodems'. Deze criteria kunnen ook voor andere kunstvormen gelden. Ook de opmerking dat deze film 'niveau' heeft, impliceert dat het wellicht een moeilijker film is en hierdoor misschien niet voor iedereen toegankelijk.

- Positief én negatief commentaar.

De auteur vindt het een goede film. De filmmuziek is goed, het spel met de dubbele bodems in de film is goed, het realisme maakt de film sterk en de regisseur heeft de worstelwereld in gepaste stijl weergegeven. Het is een ontroerend portret. De recensent geeft geen negatief commentaar.

- Interpretatie

De recensent maakt een vergelijking tussen de jaren tachtig muziek in de film, en de glorie van de carrière als professioneel worstelaar van de hoofdpersoon. Dit noemt de schrijver 'niet toevallig'. 'En het is ook niet toevallig de glorie van de acteur die deze worstelaar speelt en die na de jaren tachtig eveneens een diepe val maakte.' Verder beschrijft de auteur een scène in een café waar Randy commentaar geeft op de muziek. Het is een grappige, kleine scène, maar ook meer dan dat. 'Het blijkt de voorbode voor de grote apotheose' van de film als de muziek van Guns 'N Roses klinkt; 'een van de effectiefste staaltjes van het gebruik van filmmuziek in lange tijd.' Ook meent de schrijver dat het in deze film gaat om de diepe verwarring tussen wat show en wat werkelijkheid is. Dit is dus de uitleg en opvatting van de recensent. Ook zegt hij dat het in de film steeds onduidelijk blijft waar The Ram begint en Rourke ophoudt. Zien we hier een acteur aan het werk die een rol speelt, of een ster die vooral zichzelf is? Volgens de schrijver zit de kracht van de film in het spel met dubbele bodems, net zoals de tak van de worstelsport die in de film wordt afgebeeld een spel is met schijn en werkelijkheid. Deze interpretatie maakt de auteur. Ook staat er dat de regisseur en de scenarioschrijver de onderbuik van de worstelsport nauwgezet hebben moeten bestudeerd.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat volgens sommige Amerikaanse Oscarwatchers het vooral een scène is geweest (een bloederige scène in de worstelring) die de film een Oscarnominatie voor beste film heeft gekost. 'Smakeloos', luidde het oordeel van veel leden van de Academy. De Oscars zijn immers één grote exercitie om de Amerikaanse filmindustrie cultureel cachet te geven. Verder staat er dat er al eerdere films zijn omschreven als

Rourkes comeback. Maar deze keer is het waar, 'in ieder geval in artistiek opzicht'. Ook staat er dat dit portret van een 'zeldzaam niveau' is. Deze film heeft dus een hoog niveau, waar er andere zijn met een laag niveau.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat de kracht van deze film zit in het spel met dubbele bodems, het spel met schijn en werkelijkheid. Het noemen van de 'dubbele bodem' geeft aan dat het een wat moeilijke film kan zijn, die een wat intelligenter publiek vraagt, omdat je iets verder moet kijken dan de oppervlakte. Het publiek wordt niet expliciet genoemd.

- Participatie-ervaring

De schrijver beschrijft een 'grappige' scene. Verder is het een 'ontroerend' portret.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt genoemd. In de jaren tachtig had hij de glorieus tijd als acteur en na de jaren tachtig maakte hij een diepe val. Net als het karakter in de film. Ook zegt hij dat het in de film steeds onduidelijk blijft waar The Ram begint en Rourke ophoudt. Zien we hier een acteur aan het werk die een rol speelt, of een ster die vooral zichzelf is? Er staat verder dat Rourke zijn gouden jaren beleefde in dezelfde periode als zijn personage. Ook hij leefde er op los en ondermijnde zijn gezondheid, onder meer door een poosje professioneel te boksen. Ook hij maakte op cruciale momenten in zijn leven domme en roekeloze keuzes. Ook hij viel uit de gratie en hoopt op een glorieuze terugkeer. Dat is een carrièrepatroon dat pijnlijk veel weg heeft van de worstelaar. Er staat dat ook eerdere films als zijn omschreven als Rourkes comeback, maar deze keer is het waar. Of zijn carrière weer opbloeit moet worden afgewacht. Maar in deze film legt hij zijn ziel bloot. Rourke is niet de mooiste meer, hij is wel echt.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de acteurs, en dan met name Rourke. Hij wordt uitgebreid beschreven.

De regisseur wordt pas aan het einde van het artikel genoemd.

Overige artikelen: (1)

- Maandag 8 september 2008

Titel: Gouden Leeuw naar worstelfilm

Plaats: Kunst, blz 9

Grootte: 328 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsverhaal

THE WRESTLER

Dagbladtitel: Trouw

Datum: Donderdag 12 februari 2009

Titel recensie: Riolprins Mickey Rourke is terug in de ring

Plaats in krant: Film, blz 36-37

Omvang recensie: 317 woorden

Auteur: Belinda van de Graaf

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Regisseur Francis Ford Coppola wordt genoemd. Net als regisseur Quentin Tarantino.

- Andere films

Verder wordt de film Rumble Fish (1983) genoemd, een film waar Rourke ook in heeft gespeeld. Net als de films 9,5 Weeks (1986) en Barfly (1987).

- Context

Het leven van Mickey Rourke wordt beschreven. Wie hij is en wat hij zoal heeft meegemaakt. Ook staat er dat de film documentair gedraaid is.

- Connectie met kunst

John Travolta wordt genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat er normaal gesproken in een Hollywoodfilm wel iets moois tot stand komt met de stripteasedanseres. In deze film dus niet. Dit maakt de film tamelijk origineel.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is louter positief. Dit is de grote comebackfilm voor Rourke. Het is mooie film. Er wordt geen negatief commentaar gegeven.

- Interpretatie

De recensie begint met te vertellen dat dit 'de comeback film is van Rourke'. Dit is haar benadering van de film. Verder staat er dat de film heel mooi laat zien 'hoe ingewikkeld dat is, vriendschap en liefde'.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat een Amerikaanse criticus Rourke een 'Gutter Prince' noemde. Ook staat er dat voor Rourke de Bafta al binnen is, 'nog nog de Oscar'. Verder wordt er gezegd dat er normaal gesproken in een Hollywood film wel iets moois tot stand komt met de stripteasedanseres en dat het met de verwaarloosde dochter ook wel goed komt. Maar in deze film niet. Dit is dus geen standaard Hollywoodfilm.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

Er staat dat de film 'heel mooi' laat zien, hoe ingewikkeld het is, vriendschap en liefde.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt genoemd. Zijn leven wordt kortweg beschreven. Dit is zijn grote comebackfilm. Er staat verder dat hij al eerder wilde terugkeren als acteur, maar dat hij toen niet spetterde. Totdat deze regisseur zich over hem ontfermde. Zijn rauwe stem in de film is echt, net als zijn opgepompte borstkas. De Bafta is al binnen, 'nu nog de Oscar' staat er. Die verdient hij dus duidelijk, aldus de recensent.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie duidelijk op de acteurs, en dan eigenlijk alleen op Rourke. Het artikel draait om hem.

Overige artikelen: (0)

THE WRESTLER

Dagbladtitel: De Volkskrant

Datum: Donderdag 12 februari 2009

Titel recensie: Mickey Rourke intrigeert

Plaats in krant: Kunst, blz 30-31

Omvang recensie: 430 woorden

Auteur: Bor Beekman

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

De films Pi (1998) en Requiem for a dream (2000) worden genoemd, film van dezelfde regisseur.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De films Rumble Fish en Barfly worden genoemd. Dit zijn films waar Rourke ook in heeft gespeeld.

- Context

Er wordt over het leven van Rourke verteld. Hoe hij in de jaren negentig zijn acteercarrière aan gort hielp met drankgelagen, ruzies en bokswedstrijden.

- Connectie met kunst

Niet echt een kunstvorm, maar er wordt gesproken over het 'naturalistisch' filmen. Het naturalisme is een kunststroming.

- Kunst criteria

Er wordt gesproken over de 'ambitieuze' films van de regisseur. Ook staat er dat de film onder de oppervlakte 'geraffineerd' in elkaar steekt. Hij schetst de worstelwereld tot in elk bloederig detail. Dit geeft dus een bepaalde complexiteit en subtiliteit aan. Verder wordt er gezegd dat de film zich aan het cliché van de sportfilm houdt. In dit opzicht is de film dus niet origineel of vernieuwend.

- Positief én negatief commentaar.

Het is een goede film. de hoofdrolspeler is de beste reden om de film te gaan zien, de acteur intrigeert en geeft zijn karakter innemend vorm. De regisseur houdt zich aan het cliché van de sportfilm, maar daaronder steekt de film geraffineerd in elkaar. De recensent blijft tamelijk objectief.

- Interpretatie

De recensent zegt dat de film een nietsontziend portret is van een volkomen door zijn imago geobsedeerde, naar applaus hunkerende eenling is.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de film zich goeddeels houdt aan het cliché van de sportfilm: de held herstelt met een comeback zijn eer en goede naam, en onderwijl probeert hij ook nog een stukgelopen relatie te lijmen. Dit is dus eigenlijk een beetje simpel. Maar deze film steekt onder het oppervlakte uiterst geraffineerd in elkaar. Verder staat er dat Rourke en Tomei genomineerd zijn voor een Oscar.

- Publieksoriëntatie

De recensie begint met te zeggen dat de beste reden om de film te bezoeken Mickey Rourke is. Ook voor wie volkomen is ontgaan hoe die in de jaren negentig zijn acteercarrière (en uiterlijk) aan gort hielp met drankgelagen, ruzies en bokswedstrijden. Verder staat er dat de film onder het oppervlakte, uiterst geraffineerd in elkaar steekt. Het is dus wellicht wat ingewikkeld.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat Rourke intrigeert. Verder geen sterke participatie-ervaring.

- Acteerprestaties

De recensie begint met te zeggen dat de beste reden om de film te bezoeken Mickey Rourke is. Ook voor wie volkomen is ontgaan hoe die in de jaren negentig zijn acteercarrière (en uiterlijk) aan gort hielp met drankgelagen, ruzies en bokswedstrijden. Het is de acteur die intrigeert. Hij bezit nu nog maar een beperkt palet aan gezichtsuitdrukkingen. Maar zijn zelf gecreëerde masker kan zijn talent niet verhullen. Het lijkt het in de film zelfs te accentueren. De verwrongen glimlach, de doffe oogjes die soms prachtig oplichten – daarmee geeft hij zijn karakter innemend vorm. Ook Marisa Tomei wordt genoemd, zij is, net als Rourke, genomineerd voor een Oscar.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de acteurs. En dan met name Rourke, hij krijgt heel veel aandacht.

Overige artikelen: (6)

- Zaterdag 6 september 2008

Titel: Mickey Rourke in groene maillot moet gekweld Venetië redden

Plaats: Kunst, blz 7

Grootte: 496 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Reportage

- Maandag 8 september 2008

Titel: 'The Wrestler' wint Gouden Leeuw Venetië

Plaats: Kunst, blz 11

Grootte: 523 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 8 september 2008

Titel: Leeuw voor The Wrestler

Plaats: Voorpagina, blz 1

Grootte: 59 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 5 februari 2009

Titel: Even een Travolta doen

Plaats: Kunst, blz 14

Grootte: 492 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Achtergrond

- Donderdag 5 februari 2009

Titel: 'Ach. Wat is een comeback'

Plaats: Kunst, blz 2-3

Grootte: 1685 woorden

Auteur: Jan Pieter Ekker

Soort: Interview (Mickey Rourke)

- Zaterdag 21 februari 2009

Titel: Echte worstelaar is niet Oscarwaardig

Plaats: Kunst, blz 7

Grootte: 328 woorden

Auteur: Bor Beekman

Soort: Achtergrond

THE WRESTLER

Dagbladtitel: The Guardian

Datum: Vrijdag 16 januari 2009

Titel recensie: Lord of the ring

Plaats in krant: Film & Muziek, blz 7

Omvang recensie: 892 woorden

Auteur: Peter Bradshaw

Analyse:

- Regisseur

En ook regisseur Darren Aronofsky.

- Creatieve bron

Screenwriter Robert D. Siegel wordt genoemd.

- Eerder werk regisseur

De film The Fountain (2006) wordt genoemd. Deze film is ook van deze regisseur.

- Andere regisseurs

De Amerikaanse filmregisseur Mel Gibson wordt genoemd.

- Andere films

De film The passion of the Christ (2004) wordt genoemd, als vergelijking.

- Context

Er wordt vermeld dat Rourke ooit beroemd was in de bokswereld.

- Connectie met kunst

Niet direct een kunstvorm, al is het wellicht literatuur, is het noemen van 'Samson'. Dit is een figuur uit de Bijbel en de vergelijking wordt gemaakt door de lange haren van Rourke. Ook Maria Magdalena wordt genoemd, ook een Bijbels figuur, uit het nieuwe testament. Hier wordt de vergelijking gemaakt dat zij de wonden van Randy verzorgt in de lap-dancing club, na Randy's wedstrijd. Ook wordt Kurt Cobain genoemd, de zanger van de Amerikaanse band Nirvana. Een connectie met de muziek wordt hier dus gemaakt. Dit komt in de film voor, en de recensent noemt dit ook. Daarnaast wordt de Franse literatuurcriticus en filosoof Roland Barthes genoemd, met zijn essay The World of Wrestling (1957). Ook Will Ferrell, de Amerikaanse acteur wordt genoemd.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de film op een vrij traditionele sportfilm lijkt. In dat opzicht is de film dus niet nieuw of origineel.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is louter positief. Rourke is subliem gecast. Hij is innemend, leuk en zelfs kwetsbaar. Zijn performance is louter grotesk. De film is soms grappig en spannender en sneller dan een gewone sportfilm. De regisseur is met deze film weer helemaal terug.

- Interpretatie

Er wordt gezegd dat Cassidy, net als Randy, eigenlijk te oud is voor de business waar ze in werkt en deze overeenkomst zit dan ook duidelijk in de film. Verder ziet de recensent iets metaforisch in het feit dat Cassidy de wonden van Randy verzorgt, als een 21^e eeuwse Maria Magdalena. Ook staat er dat de regisseur hint naar Roland Barthes in zijn essay The World of Wrestling. Verder wordt er gezegd dat nu het hateren van Iran weer groots is in Amerika, het noemen van een worstelaar 'Ayatollah', dat dat lijkt op box-office goud. Tevens legt de schrijver een bepaalde scene uit waarbij Randy een scheermesje de ring in smokkelt. Dit zegt veel over de zelfbeschadiging, zelftwijfeling, zelfhaat en de goedkope verslaving die de hele business ondersteunt. Later zegt de recensent dat Randy en zijn medeworstelaars eigenlijk halfsnuivende porno acteurs zijn. Ook ziet hij een metafoer in het gegeven als Randy bij de vleesafdeling moet gaan werken. Randy is charmant en antwoordt brutaal tegen alle oude vrouwen en arbeiders jongens die zijn gerookte ham en worst willen. Een leuke metafoer. Ook staat er dat de film loopt als weliswaar behoorlijk traditionele teksten voor een sportfilm, maar het loopt met spannende snelheid en aanpak.

- Kunst vs. entertainment

De recensie begint met te vertellen dat als deze film een komedie zou zijn geweest dat acteur Will Ferrell er in zou hebben gespeeld in een fat-suit en andere grappige acteurs. Maar deze film is bloedserius, staat er, en Rourke is subliem gecast. Er wordt dus een onderscheid gemaakt tussen komedies en serieuze films. Deze film is serieus en heel goed. Het impliceert een beetje dat komedies niet zo goed kunnen zijn per definitie al. Er wordt vermeld dat de film de Gouden Leeuw in Venetië heeft gewonnen. Verder wordt er gezegd dat nu het hateren van Iran weer groots is in Amerika, het noemen van een worstelaar 'Ayatollah', dat dat lijkt op box-office goud. Het 'beledigen' van Iran en de Ayatollah staat dus voor succes in de box-office. Ook staat er dat de film loopt als weliswaar behoorlijk traditionele teksten voor een sportfilm, maar het loopt met spannende snelheid en aanpak. Een echte sportfilm zou dus eigenlijk niet zo spannend en snel zijn.

- Publieksoriëntatie

Er worden nogal wat ruige scènes beschreven en er komt duidelijk naar voren dat het om de worstelsport gaat, dus daar moet je wel van houden als kijker. Het zal dus publiek aantrekken die dat ziet zitten. Het publiek wordt niet expliciet beschreven.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat het een innemende, 'likable' en zelfs kwetsbare performance is, wat Rourke neerzet. Ook zet de regisseur de vreemde wereld van Randy sympathiek neer. En zorgt het soms voor hilarische, surreële beelden. Er staat dat de schrijver wachtte op een makkelijk einde, maar het kwam nooit.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt genoemd. Er staat dat hij ooit beroemd was als een deelnemer in de ondergeschikte meer geloofwaardige wereld van het boxen. En dat hij subliem is gecast. Het zet een innemende, 'likable' en zelfs kwetsbare performance neer. Ook staat er dat hij iets speelt waar hij niet erg bekend om is in zijn acteercarrière, en dat is een mens. Zijn verschijning wordt 'grotesk' genoemd. Ook Marisa Tomei wordt genoemd.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de regisseur. De acteurs, vooral Rourke, komen ook uitgebreid aan bod, maar het draait toch om de keuzes en bedoelingen en prestaties van de regisseur.

Overige artikelen: (6)

- Zaterdag 13 december 2008

Titel: Hollywood film accused of insulting Iran

Plaats: Internationaal, blz 28

Grootte: 476 woorden

Auteur: Robert Tait

Soort: Nieuwsverhaal

- Vrijdag 2 januari 2009

Titel: Lost in showbiz

Plaats: Features, blz 2

Grootte: 648 woorden

Auteur: Marina Hyde

Soort: Achtergrond

- Vrijdag 2 januari 2009

Titel: The battle of Rourke's drift

Plaats: Film & Muziek, blz 3

Grootte: 2097 woorden

Auteur: Joe Queenan

Soort: Profiel (Mickey Rourke)

- Zaterdag 10 januari 2009

Titel: The reverse powerslam

Plaats: De gids, blz 10

Grootte: 1173 woorden

Auteur: Jonathan Bernstein

Soort: Achtergrond

- Dinsdag 20 januari 2009

Titel: A sporting staple that should have been cut

Plaats: Sport, blz 7

Grootte: 62 woorden

Auteur: Richard Williams

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 27 januari 2009

Titel: Another view: Wrestler Andy Boy Simmonz on The Wrestler

Plaats: Features, blz 23

Grootte: 324 woorden

Auteur: Paul Arendt

Soort: Achtergrond

THE WRESTLER

Dagbladtitel: The Independent

Datum: Zondag 18 januari 2009

Titel recensie: Blood, sweat, and a knockout performance

Plaats in krant: Kunst, blz 58

Omvang recensie: 840 woorden

Auteur: Jonathan Romney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Net als scriptschrijver Robert D. Siegel.

- Eerder werk regisseur

Daarnaast wordt de film *The Fountain* (2006) aangehaald, ook van deze regisseur.

- Andere regisseurs

Verder worden de Belgische regisseursbroers Dardenne genoemd.

- Andere films

De film *de Hulk* (2008) wordt genoemd. Om aan te geven dat deze film bijna volledig door de computer is gemaakt, en deze film juist niet, maar door echte mensen. Ook wordt de film *Raging Bull* (1980) genoemd, een Amerikaanse boksfilm. Net als de film *The Singer* (2006) waarin Gerard Depardieu ook praktisch zichzelf speelde.

- Context

Verder wordt er gezegd dat het een low budget film is. En dat de film gaat over de strubbelingen van een mislukte worstelaar. De vergelijkingen met het leven van de hoofdrolspeler worden uitgelegd.

- Connectie met kunst

De schrijver heeft het er over hoe poëtisch het kan zijn wanneer een acteur zichzelf laat zien terwijl hij onbeschaamd tot het uiterste gaat. Niet zozeer kunst, maar wel een stroming binnen de filosofie is het realisme, dat wordt genoemd. Ook wordt er gesproken over het grimmigste theater van het worstelen, het 'Combat Zone Wrestling'. Het theater kan hier worden gezien als verwijzing naar de kunstvorm. Worstelen is een vorm van show, van theater.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat het een echte film is, met echt vlees en echt mensen. En dat is heel wat in de Amerikaanse film van tegenwoordig. In dat opzicht is de film dus een originele, vernieuwende film.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is zeer positief over deze film. Hij prijst het dat de film zo 'echt' is en vooral Rourke krijgt constant lovende kritieken. Ook de regisseur krijgt credits voor het aandurven van het maken van zo'n film. De film is inzichtelijk, aandoenlijk en zonder bullshit. Het enige minpunt is dat de scènes met Randy's dochter niet echt van de grond komen.

- Interpretatie

De recensent zegt dat de film gaat over de strubbelingen van een mislukte worstelaar, maar ook over de onbehouwen grote vent dat de film's ster is geworden en, indirect, over de slijtage, de workouts en de verwondingen, dat de hoofdrolspeler hebben gemaakt tot wat hij nu is. Verder staat er dat Rourke erg lijkt op zijn karakter in de film. Ook hij was een ster in de jaren tachtig die z'n carrière en looks dramatisch verloor, maar een geweldige comeback maakt. Ook zegt de schrijver dat de film gaat over demystificatie. Het laat alles zien dat nep is in de worstelwereld, van Randy's persoon tot de bewegingen zelf. Later staat er dat de regisseur zijn stijl heeft laten inspireren (tenminste, dat gokt de recensent) door het magere kost realisme van de Belgische Dardenne broers: dat zie je in de manier dat de handcamera vaak op Rourke's schouders hangt, en in de meedogenloze saaie settings, dat de regisseur New Jersey claimt als zijn eigen België. De schrijver eindigt met te zeggen dat de film eindigt wanneer Randy een sprong in het diepe maakt, een klassiek open einde. Hij vergelijkt dit met de regisseur, die met deze film ook een sprong in het diepe heeft gemaakt, en zijn lef glorieus heeft gebleken.

- Kunst vs. entertainment

De recensie begint met te zeggen dat de film 'vlees' is, een 'levend lijf', in plaats van een samenvoeging van pixels. En dat is iets tegenwoordig in de Amerikaanse film. Deze film is dus 'echter' dan de meeste Amerikaanse films van tegenwoordig die veelal met de computer worden gemaakt. De gezichten en lichamen van de acteurs worden met computeranimaties veranderd. van onzichtbare trucjes, tot Hulk-style verandering. We zijn volgens de recensent vergeten hoe poëtisch het kan zijn wanneer een acteur zichzelf laat zien terwijl hij onbeschaamd tot het uiterste gaat.

- Publieksoriëntatie

Je krijgt in de recensie de indruk dat de film vooral gaat om vechten en ruig worstelen en om Mickey Rourke. Een combinatie van die twee moet je dus wel aanspreken. Het is een grove film met veel bloed en daar moet je tegen kunnen. Dit wordt echter niet expliciet vermeld.

- Participatie-ervaring

Er wordt gezegd dat het script onsentimenteel is. Ook staat er dat Rourke's wat kinderlijke tederheid zichtbaar is en dat hij een hartelijke, eerlijke performance geeft. Ook is er humor. De film is inzichtelijk, aandoenlijk en zonder bullshit. Aan het einde van de film blijf je gokken of het einde van de film triomf aanduidt, of meer wanhopige zelfbedrog.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt veel genoemd. De recensent zegt dat de film onder andere gaat over de onbehouwen grote vent dat de film's ster is geworden en, indirect, over de slijtage, de workouts en de verwondingen, die Mickey Rourke hebben gemaakt tot wat hij nu is. Ook staat er dat het bijna poëtisch is hoe de acteur naar zich laat kijken hoe zijn schaamteloos tot het uiterste gaat. Er staat verder dat Rourke een gouden jongen uit de jaren tachtig was, maar op dramatische wijze z'n weg heeft verloren, en z'n looks, in z'n misplaatste volharding om een boxer te worden. Rourke is niet totaal afwezig geweest van het scherm, maar het is wel waar dat zijn tedere, zelfonthullende performance hier een geweldige comeback representeert. Ook staat er dat het play-acting is en dat Rourke enigszins kinderlijke tederheid nog altijd zichtbaar is door het leren masker over z'n gezicht heen. De recensent vindt verder dat Rourke een hartelijke, open performance geeft. Voor het eerst in tijden heeft de ster een kans om zijn kwetsbaarheid en humor te laten zien. Ook Marisa Tomei wordt genoemd, een aandoenlijk non-nonsense persoon.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie net iets meer op de acteurs, dan op de regisseur. En dan in het bijzonder op Rourke.

Overige artikelen: (13)

- Donderdag 28 augustus 2008

Titel: A very Italian affair

Plaats: Wereld, blz 26

Grootte: 1152 woorden

Auteur: Peter Popham

Soort: Achtergrond

- Zondag 7 september 2008

Titel: 'Wrestler' knocks out competition to take Venice's Golden Lion

Plaats: Nieuws, blz 36

Grootte: 454 woorden

Auteur: Peter Popham

Soort: Nieuwsverhaal

- Maandag 8 september 2008

Titel: 'Wrestler' wins Golden Lion

Plaats: Wereld, blz 26

Grootte: 68 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Donderdag 11 september 2008

Titel: You write the reviews

Plaats: Extra, blz 22

Grootte: 416 woorden

Auteur: Nicholas Page

Soort: Recensie

- Vrijdag 2 januari 2009

Titel: Rourke accused of verbal attack on friend Penn

Plaats: Nieuws, blz 2

Grootte: 546 woorden

Auteur: David Osborne

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 3 januari 2009
Titel: The bruiser is back
Plaats: Commentaar, blz 36
Grootte: 1892 woorden
Auteur: Sophie Morris
Soort: Profiel (Mickey Rourke)

- Zaterdag 17 januari 2009
Titel: New films
Plaats: De informatie, blz 22
Grootte: 259 woorden
Auteur: Laurence Phelan
Soort: Recensie

- Zaterdag 17 januari 2009
Titel: Performance notes
Plaats: blz 48
Grootte: 134 woorden
Auteur: Onbekend
Soort: Recensie

- Zondag 1 februari 2009
Titel: 'Wrestler' throws a lifeline to the men in Spandex
Plaats: Nieuws, blz 34
Grootte: 469 woorden
Auteur: Guy Adams
Soort: Achtergrond

- Maandag 9 februari 2009
Titel: With all ears on Ross, Rourke swoops to turn air blue
Plaats: Nieuws, blz 4
Grootte: 401 woorden
Auteur: Arifa Akbar
Soort: Nieuwsverhaal

- Dinsdag 10 februari 2009
Titel: Hey Mickey you're so fine
Plaats: Nieuws, blz 14
Grootte: 1460 woorden
Auteur: Arifa Akbar
Soort: Profiel (Mickey Rourke)

- Woensdag 18 februari 2009
Titel: Heroes for our darker days
Plaats: Extra, blz 14
Grootte: 919 woorden
Auteur: Rosamund Witcher
Soort: Achtergrond

- Zaterdag 21 februari 2009
Titel: Mickey Rourke; a life in pictures
Plaats: Magazine, blz 10
Grootte: 145 woorden
Auteur: Mark Wilson
Soort: Profiel (Mickey Rourke)

THE WRESTLER

Dagbladtitel: The Sunday Telegraph

Datum: Zondag 18 januari 2009

Titel recensie: An old pro wrestles with destruction

Plaats in krant: Seven, blz 24

Omvang recensie: 604 woorden

Auteur: Jenny MacCartney

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

Nee.

- Context

De enige context die wordt uitgelegd is die van Rourke. Zijn geschiedenis en leven wordt kort geschetst.

- Connectie met kunst

Amerikaans schrijver Charles Bukowski wordt genoemd. Er wordt dus een connectie met de literatuur gemaakt.

Modeontwerper Donatella Versace wordt aangehaald.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat de regisseur een scherp oog voor de kleine details heeft. Ook staat er dat de recensent eerst iets moeilijk vond aan de film.

- Positief én negatief commentaar

De schrijfster houdt zich redelijk op de vlakte, maar vindt het wel een goede film. Ze komt wat twijfelachtig over, maar noemt geen negatieve punten. Vooral Rourke krijgt veel positief commentaar. Veel zaken lijken op het eerste gezicht slecht of raar, maar zijn uiteindelijk juist goed. Ze geeft een weloverwogen mening, zo lijkt het.

- Interpretatie

De recensent zegt dat je geneigd bent de overduidelijke parallellen te trekken tussen de hoofdpersoon en Rourke en zijn turbulente carrière. Verder meent ze dat zijn performance een soort minachting is voor de zorgvuldige illusies van Hollywood, alhoewel er geen attitude is dat Hollywood meer zal respecteren.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat de performance van Rourke een soort minachting is voor de zorgvuldige illusies van Hollywood, alhoewel er geen attitude is dat Hollywood meer zal respecteren. Dit is dus geen Hollywoodfilm, maar iets anders.

- Publieksoriëntatie

Hier wordt niets over gezegd.

- Participatie-ervaring

De auteur zegt wat ze eerst lastig vond aan de film, is wat ze uiteindelijk wel respecteerde: de cliché cineastische weg naar verlossing is een dood eind. Ook staat er dat je geneigd bent de parallellen te trekken tussen de hoofdpersoon en Rourke zelf.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt genoemd. De recensie begint met te zeggen dat een gevaarlijke combinatie van tijd en zijn eigen pogingen, bijzondere dingen hebben gedaan met het gezicht en lichaam van Mickey Rourke. Zijn uiterlijk wordt uitvoering beschreven als haar als stugge platinablonde manen, een vreemde huid en mond. Soms, ergens diep vanachter dit masker, zie je een glimp van de jonge Rourke, de mooie jongen uit de jaren tachtig. Opmerkelijk vindt ze zijn roekeloze vleugje overgebleven filmster ijdelheid in zijn performance. Voor Rourke is dit een comeback, bereikt door middel van spectaculaire desintegratie. Tevens wordt er gezegd dat hij zijn karakter bezielt met een koppige waarheidgetrouwheid.

- Nadruk

De nadruk ligt in dit artikel op de acteurs, en dan eigenlijk vooral op Mickey Rourke. Hij staat centraal in dit verhaal. De regisseur wordt pas tegen het einde van de recensie genoemd.

Overige artikelen: (1)

- Zondag 18 januari 2009

Titel: No submission, plenty of falls, and now a knockout

Plaats: Commentaar, blz 24

Grootte: 1194 woorden

Auteur: William Langley

Soort: Profiel (Mickey Rourke)

THE WRESTLER

Dagbladtitel: The Times

Datum: Donderdag 15 januari 2009

Titel recensie: Muscles that warm the cockles

Plaats in krant: T2, blz 14

Omvang recensie: 568 woorden

Auteur: James Christopher

Analyse:

- Regisseur

Regisseur Darren Aronofsky wordt genoemd.

- Creatieve bron

Nee.

- Eerder werk regisseur

Nee.

- Andere regisseurs

Nee.

- Andere films

De film Rocky (1976) wordt genoemd, als vergelijking met deze film.

- Context

Verder wordt er verteld dat de film lijkt op het echte leven van Rourke.

- Connectie met kunst

Er wordt een vergelijking gemaakt met de rock 'n' roll.

- Kunst criteria

Er wordt gezegd dat dit de eerste begrijpelijke film in tien jaar is. Hier wordt niet over gesproken. Verder staat er dat deze film niet echt subtiel is. Ook wordt er gezegd dat de film voorspelbaar is.

- Positief én negatief commentaar.

De recensent is genuanceerd. Hij vermeld zowel positief als negatief commentaar. Zo vindt hij dat Rourke een Oscar moet winnen, want hij speelt geweldig. De film heeft boeiende details en heeft door de parallellen tussen de hoofdpersoon en Rourke een zieke aantrekkingskracht. Maar het plot is schematisch, en de zwakte van de film is dat de verschillende sentimentele crisissen geframed zijn met net zoveel subtiliteit als Randy's veel te late hartaanval. De film slingert hier ineens naar een voorspelbare paniek over alleen sterven.

- Interpretatie

Er wordt gezegd dat het bijna onmogelijk is Rourke's eigen persoonlijke bagage te scheiden van de stomme keuzes die zijn karakter maakt. Dat is de morbide aantrekkingskracht van de film. Verder legt de recensent één bepaalde scene uit waar de tragedie precies tot zijn recht komt: de scene waarbij de oude worstelaars in een gymzaal achter een tafel zitten, te wachten op fans. Ook zegt hij dat de film veel sprekender als het opgeeft om indruk te maken. Tevens twijfelt de recensent of er een acteur bestaat in de wereld die het zo leuk vindt om zichzelf zo gevoelloos in elkaar te beuken.

- Kunst vs. entertainment

Er wordt gezegd dat Rourke de Oscar moet krijgen.

- Publieksoriëntatie

Er wordt gezegd dat dit de eerste begrijpelijke film in tien jaar is van de regisseur. Er wordt verder niets expliciets over het publiek gezegd.

- Participatie-ervaring

Er staat dat de eerste vraag die bij je opkomt is als je Rourke voor het eerst ziet: wie heeft er in godsnaam aan je hoofd geknoeid? Verder geen echte participatie bij de film.

- Acteerprestaties

Mickey Rourke wordt genoemd. Er staat dat hij de Oscar verdient. Zijn performance is het meest eerlijke ding wat hij ooit heeft gedaan. Er staat dat er veel betere films zijn, maar dit is een exceptioneel staaltje acteren. Een triomf van brute charisma over een schematisch plot. Verder wordt er over zijn bijzondere uiterlijk gesproken. Tevens twijfelt de recensent of er een acteur bestaat in de wereld die het zo leuk vindt om zichzelf zo gevoelloos in elkaar te beuken. Ook Marisa Tomei wordt genoemd, zij is ongelooflijk flexibel.

- Nadruk

De nadruk ligt in deze recensie vooral op de acteurs, en dan in het bijzonder Rourke. Het hele artikel gaat eigenlijk om hem.

Overige artikelen: (12)

- Zaterdag 6 september 2008

Titel: Grappling with decline

Plaats: Binnenland, blz 25

Grootte: 453 woorden

Auteur: Shane Danielsen

Soort: Recensie

- Zondag 14 september 2008

Titel: Hollywood diary

Plaats: Cultuur, blz 12

Grootte: 100 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Nieuwsbericht

- Dinsdag 16 september 2008

Titel: Happy Birthday

Plaats: Features, blz 29

Grootte: 81 woorden

Auteur: Russell Twisk

Soort: Nieuwsbericht

- Zondag 30 november 2008

Titel: A little piece of Evan

Plaats: Style, blz 12

Grootte: 1291 woorden

Auteur: Tad Safran

Soort: Interview (Evan Rachel Wood)

- Dinsdag 6 januari 2009

Titel: The rehabilitated Mickey

Plaats: Nieuws, blz 11

Grootte: 119 woorden

Auteur: Adam Sherwin

Soort: Achtergrond

- Zondag 11 januari 2009

Titel: Big Film

Plaats: In Gear, blz 2

Grootte: 90 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Recensie

- Woensdag 14 januari 2009

Titel: Knockout for an unlikely tag team

Plaats: T2, blz 14-15

Grootte: 1317 woorden

Auteur: Kevin Maher

Soort: Interview (Darren Aronofsky)

- Zaterdag 17 januari 2009

Titel: Fight for life

Plaats: The Knowledge, blz 10

Grootte: 343 woorden

Auteur: Wendy Ide

Soort: Recensie

- Zondag 18 januari 2009

Titel: It's Rocky in tights

Plaats: Cultuur, blz 15

Grootte: 858 wooren

Auteur: Cosmo Landesman

Soort: Recensie

- Woensdag 11 februari 2009

Titel: Mickey Rourke wins Coldplay's Oscar vote

Plaats: Nieuws, blz 14

Grootte: 200 woorden

Auteur: Adam Sherwin

Soort: Nieuwsverhaal

- Zaterdag 21 februari 2009

Titel: A thousand words

Plaats: Nieuws, blz 4

Grootte: 311 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Achtergrond

- Zondag 22 februari 2009

Titel: Bad boy thanks his Lucky stars

Plaats: Ecosse, blz 18

Grootte: 141 woorden

Auteur: Onbekend

Soort: Achtergrond